1

Lucas syrus natione antiochensis. arte medicus. discipulus
apostolorum postea paulum secutus usque ad confessionem eius serviens domino sine
crimine. Nam neque uxorem umquam habens neque filios. LXXIIII annorum
obiit in bithynia. plenus spiritu sancto. Qui cum iam essent scripta evan-
gelia. per mattheum quidem in iudea. per marcum autem in italia. sancto insti-
gante spiritu: in achaie partibus hoc scripsit evangelium. significans etiam ipse
in principio ante alia esse descripta. Cui extra ea que ordo evangelice dispo-
sitionis exposcit ea maxime necessitas laboris fuit. ut primum grecis
fidelibus omni perfectione venturi in carnem dei christi manifestata huma-
nitate. ne iudaicis attenti fabulis in solo legis desiderio tenerentur. vel
ne hereticis fabulis et stultis sollicitationibus seducti exciderent a veri-
tate elaboraret. dehinc ut in principio evangelii iohannis nativitate presumpta
cui evangelium scriberet. et in quo electus scriberet indicaret. contestans in se comple-
ta que ab aliis essent inchoata. Cui ideo post baptismum filii dei a perfectione
generationis in christo implete. et repetende a principio nativitatis humane
potestas permissa est. ut requirentibus demonstraret: in quo apprehen-
dens erat: per nathan filium introitu recurrentis in deum generationis ad-
misso indisparabilis dei ut predicans in hominibus christum suum opus perfecti
hominis redire in se per filium faceret. qui per david patrem venientibus iter prebebat
in christo. Cui luce non inmerito etiam scribendorum actuum apostolorum potestas in ministerio datur. ut
deo in deum pleno et filio proditionis extincto. oratione ab ipsis apostolis facta sorte domini-
ce electionis compleretur numerus. Sicque paulus consummationem apostolicis actibus
daret. quem diu contra stimulum recalcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus ac re-
quirentibus deum. et si per singula expediri a nobis utile fuerat sciens quod operantem
agricolam oportet primum de fructibus suis edere. vitavimus publicam curiosita-
tem. ne non tam volentibus deum demonstrare videremur quam fastidien-
tibus prodere.

Dieses Blatt war auf den
Deckel aufgeklebt
Losgelöst Jan. 1924 R

Lucas de omnibus que fecit ihesus et docuit usque in diem qua assumptus est sermonem factus. primo eorum qui de eo falsa scripse runt redarguit audaciam. scribit histori co stilo. magis enim uidebatur studere rebus quam incerpmendis preceptis studium habu it. et historico more. de narratione sumpsit exordium. et eam historiam ple na digestione prosequitur.

B. Multi. non tam numerositate quam heresium diuersitate. qui non spiritu sancto inni

Conatur qui incipit nec perficit. qui su is uiribus non gratia dei quod irrigat consi derat. qui quod ab aliis uidet dictum abolere intendit. Non conatur qui diuino spiri tu et dicta ministrante cepta complet.

Redundant pusillum imundum uenenis fidelium. rigant et confirmant. Non solum marcus. et lucas audita didicerunt que scriberent: sed et genealogia sal uatoris. aliis narrantibus didicerunt

Hoc uerbum non planum. sed subaudiendum uerbum. uerbum incarnatum uidet. i. intelligitur. unde in moyses dicit quod ipse uidebat uocem quod non solum uideri. sed audiri. auditum petrus uerbum quod dictum est ei. ueni post me. factum pro his ministrum qui tollit crucem et sequitur.

B. Non omnia que assequitur est sed de omnibus que ad fidem legentium confirmandam exordio idonea. ex consulto enim multa que alii di cunt. ut diuisa in euangelio gratia refulgeret. et ipsis quibusdam singuli libri uirtuti eorum gestorum miraculis eminerent.

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem que in nobis complete sunt rerum. Sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi uiderunt et ministri fuerunt sermonis: uisum est et mihi

(Interlinear: Cum basilides et appel les. et qui sub nomine thome. et mathie. et aliorum apostolorum falsa scripserunt. — Cum non nos sed — in nobis deus fecit. — Et redundant — Cum euangelii — Cum non solum corpor... — Et illius ... — In quod eius factum est in hu... — ... uoluntas spiritu sancto — ... instigante. cui gratia — ... ut id quod bonum est nobis et bonum uideatur)

assecuto a principio omnia diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile. ut cognoscas eorum uerborum de quibus eruditus es

Quos redundant non uisi deficit. et de com pleto nemo dubi tat. Et hec effect a s truit. enim apostolus.

Zacharias sacerdota lis hostia. pusillum quod hoc euangelium figuratur. inque a sacerdo tibus inchoatum et in ti tulo consummatum. i. in x. quippe immundus in ta immolatur.

B. Nota ea cum mari me scripsisse euan gelium esse facultatis podicendi falsa. que sub nomine apostolorum co nati sunt sectas perfidie inducere.

Gemina uirtus in nomine perfecto uirtutis et actio. Virtutem notat apostolus sine se. et uisione. i. intenti one et ministerium. i. actione. ut per quod uiderunt diui ne cognitionis in telligatur uirtutem. per quod ministri fu erunt eorum actio de claretur.

Theophilus. amans dei. et amatus a deo.

Margin: ... dei ... ordinatur narrationem quam ... conati: sed uacuo labore conati: magis ordina uerunt narrationem quam hystoriae texuerunt ueritatem.

Margin: de natiuitate ... infantia. pueritia.

Margin: lucas ... uerbi ... euangelium

Fuit in diebus herodis regis iudee sacerdos quidam nomine zacharias de uice abia. et uxor illi de filiabus aaron et nomen eius elisabeth. Erant autem iusti ambo ante dominum: incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus domini sine querela. Et non erat illis filius eo quod esset elisabeth sterilis et ambo processissent in diebus suis. Factum est autem cum sacerdotio fungeretur zacharias in ordine uicis sue

Interlinear glosses:

ueritatem. Est iam alienigena regnat.

Non solum a parentibus sed et a progenitoribus nobilitas baptiste monstratur non seculari potestate sublimis sed religione.

Tales enim parentes oportuit per quos nasceretur qui pro populo debuit, ut qui iure natus est.

In filiis Aaron hoc aduenit et predicaret.

Qui non fuit ut homo.

Non quod non peccauerit sed

Per gratiam dei ablutum peccatum deserit

Est sine crimina

Ut per [illegible]

Due cause non habendi memor

Ante ut maior appareret uirtus.

Prologus: Priorem uocat hunc euangelii librum quia alios euangelistas. Unum et Paulo laudatur, quia omnia assecutus est non quod omnia scripserit. que nec mundus caperet.

Ante dominum non coram omnibus quia omnis sterilis in lege maledicta fuit.

Zacharias: memor domini. cui apparet angelus a dextris altaris. quia ei qui memor domini est demonstratur mysterium.

Abia pater dominus, et aptum fuit ut in primo officio patris domini conceptum esset iste qui patrem dominum predicaret.

Elizabet: dei mei saturitas uel septima, quia plena deo fuit.

Zacharias memor domini. cui apparet angelus a dextris altaris quia ei qui memor domini est demonstratur mysterium.

Qui dominum amat. Id est Theophilus amator dei ad quem euangelium scribit ut locum depositum quod commendatum nouerat Theophilo pateret. Sed eadem quibus est eruditus ut qui ordine a domino quod gestum dictum ue sit agnoscat quia perfectus non solum in ihesum credere sed et fidei perpetue diuinitatis et temporalem dispensationis illius debet ordinem nosse.

Impleuit ordinem. dicit regem uel regionem in qua fuit. sacerdotem et genus eius. et uxorem illius indicat.

Docet diuina scriptura uiros commendare quos uolumus non solum mores sed et parentes oportet laudari. ut qui hereditario iure puritatem habere uideantur illi quos laudamus. Nobilitatem itaque iohannis baptista accepit a parentibus non radiis. moribus. munere. passione. Sic samuel. sic ysaac a parentibus nobilitatem perceptam accepit quam posteris reliquit.

Cum dauid cultum domini dominus amplificaret. ministeria sacerdotum in xxiiii sortibus diuisit. in quibus sacerdos ordinis abia de qua zacharias fuit octaua contigit. ut pro nouo testamento in octaua sortis uice nasceretur. Quia per octo nouum sicut per septem uetus testamentum sepe declaratur.

Zacharias designat summum sacerdotem qui uno tantum tempore anni solus intrat templum cum sanguine quem offert pro populo. Qui tamen sorte querebatur. Est uerus sacerdos ad hunc ignorabatur. qui incertum permanet et que uices erant. ut preparet

[illegible]

ui xx. heb ix

[illegible]

tuitas. solus intrat quia illum significat cuius sacrificium non esset commune cum ceteris.

B. Factum est autem cum ex precepto moysi uno sacerdote decedente unus succedere iuberetur: quia vero statutum est ut in officium ministrantes per octonos dies a sabbato usque ad sabbatum quasi vices suae singuli castimonie studerent, non intra domum tangerent.

B. Divinitus procuratum fuit ut de provectis diuque fructu coniugii privatis iohannes nasceretur ut inopinato ortu plus et in eo donum gratiae afficeret. et certius stupor miraculi pateret auditum filii prophetie. unde predicta subditur posuerunt omnes qui audierant in corde dicentes. Quis putas puer iste erit.

Ingreditur zacharias templum id est fides in mariam. populus orat liberari de captivitate. apparuit non dicit venit, quia autem ibi erat. zacharias turbatur id est iudei adveniente christo.

B. Sorte non novitate sorte lectus quando incensum erat adolendum. sed prisca sorte preelectus cum primum ex ordine suo pontificatus vicem abia succederet. hec sollempnitas septimo mense celebrabatur. et dies expiationis sive propitiationis vocabatur. quando solus pontifex intrabat in sancta sanctorum tabernaculi cum sanguine. unde significatur ihesus sacerdos quod in plena dispensatione carnis celi secreta subiit. ut propitium faceret nobis patrem et interpellaret pro peccatis eorum qui adhuc pro foribus orantes expectant et diligunt adventum eius.

ante dominum: secundum consuetudinem sacerdotii. sorte exiit ut incensum poneret. Ingressus in templum domini. et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus domini. stans a dextris altaris incensi. Et zacharias turbatus est videns. et timor irruit super eum. Ait autem ad illum angelus. Ne timeas zacharia: quoniam exaudita est deprecatio

R. Plena laudatio. quia genus in maioribus mores in equitate officium in sacerdotio factum in mandatis. iudicium in iustificationibus comprehendit.

Prius mandatum. secunda est iustificatio. quia cum mandatis celestibus obedimus in mandatis dei incedimus. cum recte et congrue iudicamus tenere domini iustificationem videmur. Sine querela. Est enim temperata iusticia. plerumque durior iusticia hominum querelam provocat. Unde apostolus. providentes non tantum coram deo sed et coram hominibus. Ecclesiastes. Noli esse nimium iustus. vel incedentes in mandatis domini sine querela id est sine conscientia vane laudis.

Exaudita est magis quam petisti. id est congregatione plebis et donatur tibi precursor.

Multa divina beneficia hic congesta. primum deprecationis fructus. deinde sterilis partus cum leticia plurimorum. et magnitudo virtutis altissimum est prophetarum ... quia et neque esset ...

1 ... bitatio sui nouum designatur. tamen quia super nouum fluentibus non in uirtute difficientia plenarie creditur peius silentium.

Uidendo uel de angelis dicitur apparere. quia non possunt prouidere sed repentino aspectu uidentur. non in potestate nostra est illos uidere sed in potestate illorum est apparere et uideri quando uolunt. et non uideri quando nolunt. Et bene in templo et in hora altaris et a dextris apparet. quia uenit sacerdotis aduentum et misterium sacrificii uniuersalis. et celestis dein gaudium. quod preterea ueritatem significat et predicat.

Merito gaudet pater quod in senectute natum et quod talis gratie accepit filium. Gaudent alii quibus regni celestis euangelizaret ingressum. Nato precursore multo gaudetur. nato domino magnum gaudium nuntiatur. quod erit omni populo. quia hic salutem mundi uis predicat. ille ...

Singularis uite indicium est. quotiens hominibus a deo. uel imponitur nomen uel mutatur. ut habraam quia pater multarum gentium erat futurus. abra...

tua. et elisabeth uxor tua pariet tibi filium et uocabis nomen eius iohannem. Et erit gaudium tibi et exultatio et multi in natiuitate eius gaudebunt. Erit enim magnus coram domino et uinum et siceram non bibet. Et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sue. Et multos filiorum israel conuertet ad dominum deum ipsorum. Et ipse precedet

Gaudium et exultatio. Monentur parentes non nimium gratias agere potuisse ... filiorum quia primitus non enim parum munus domini est dare liberos propagatores generis successionis heredes. Iacob in generatione .xii. filiorum gaudet. habrae filii datur. Zacharias gaudet. diuinum quia munus est fecunditas parentum agunt gratias patres quia genuerunt. filii quia geniti. matres quia honorantur. precursoris ... in natiuitate eius gaudebunt etiam.

pulcre quia ea die descensio eius per angelum nuntiatur. qua eius per legem ascensio figurabatur. quia qui descendit ipse est et qui ascendit.

Et zacharias et cetera. Solent turbari animo affectu alienari qui perstringuntur superioris potestatis occursu. sed hic humanum defectum terreri. Ita angelica dignitatis est pauentem de suo aspectu blandiendo solari. Contra demones si quos sua presentia territos senserint. ampliori horrore concutiunt.

Magne cor domino uirtutis est predicare in deserto celestia gaudia. terrenas delicias spernere. oblectamenta lasciuientis puelle capite truncari. cuius ordine magnitudinis subiungit. Uinum et siceram non bibet. Sicera imperat ebrietas. quo nomine significatur omne poculum ... factum quod inebriare possit. decet a uiis celesti gratie mancipatum ... illecebris abstinere.

Cum iohannes testimonium perhibens in fide et baptizans. dicitur filios israel ad dominum conuertisse. pater

ante illum in spiritu et virtute helye ut convertat corda patrum in filios et incredibiles ad prudentiam iustorum. parare domino plebem perfectam. Et dixit zacharias ad angelum. Unde hoc sciam? Ego enim sum senex et uxor mea processit in diebus suis. Et respondens angelus dixit ei. Ego sum gabriel qui asto ante deum et missus sum loqui ad te et hec tibi evangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem quo hec fiant pro eo quod

xpistum esse dominum deum israel.

b. Sicut helyas precursor iudicis. sic iohannes precursor redemptoris. ambo in deserto. ambo victu parci. vestitu inculti. ambo regum insaniam tolerant. ille iordanem celum petiturus divisit. hic ad lavacrum salutare quo celum petituri sunt convertit. hic ad lavacrum salutare quo celum petitur convertit. hic est domino consecratur in utero. ille cum eo manifestetur in gloria.

b. Corda patrum in filios convertit. dum spiritualem scientiam antiquorum scientiam per predicando infundit prudentiam iustorum. est non de legis operibus iusticiam presumere sed ex fide salutem querere ut qui sub lege positi legis iussa perficiant. gratia tamen dei se salvandos per xpistum intelligant. iustus enim ex fide vivit. que sententia et duritiis incredulis et pro iohanne et baptismo et pro iohanne evangelica sunt imbuendi. fere eadem verba que angelus de iohanne malachias predixit de helia.

ham est vocatus. iacob quando dominum vidit israel appellatus est. Iohannes quoque in utero matris in quo est gratia vel domini gratia. primo gratia filius parentibus donatur. deinde ipso baptizatus quoque magnus coram domino futurus. in spiritu sancto ex utero matris replendus postremo filios israel quos ad dominum erat conversurus.

Bene coniungit spiritum et virtutem. nam non sunt virtute sine spiritu. nam sine spiritu virtus est. helias virtutem habuit abstinentie et patientie et contendit in regnos prophetorum apostolorum ad fidem spiritus autem prophetandi habuit.

b. Propter altitudinem promissorum dubitat. signum inquirens quo credere valeat. cui angeli visio et alloquium pro signo sufficere debuerat. tacendo silentio nunc vero penam luit cum eadem taciturnitas et signum fidei quam quesivit et incredulitatis esset pena quam meruit.

Dat signum quod rogatur. ut qui discredendo loquutus est non tacendo credere discat.

Si homo esset qui promitteret impune liceret querere signum. sed cum angelus sit qui promittit non decet dubitari.

Cum ad nos veniunt angeli. sic interius implent

b. Gesta sunt hec in templo iohannes elostom vice septembri octavo kalendas octobris. luna undecima. quando celebratur ieiunium scenopegie. in equinoctio. quando incipit nox crescere quia

hoes

[illegible] legalia operatione

[illegible] tacendo [illegible]

sic intus implevit ministerium ut tamen cum domino interius per contemplationem assisteret. quia et si angelus est spiritus circumscriptus, summus spiritus qui deus est non circumscriptus est, intra quem currunt angeli quocumque mittuntur.

Occultabat se per quinque menses. Occultabat se pre pudicitia ut probaret sive verum esset quod conceperat. in sibi ... in libris scientie sive in V libris Moysi. auferre obprobrium sterilitatis et conceptionis in senectute inter homines. quod non fuit obprobrium apud deum.

Sic sexto mense ... fuit ... sexto millario ... fuit ...

Occultat quia partu erubescit etate iam in senectute libidini vacasse videretur. quod est iuvenientem debet exerceri ... solet et non letatur carere obprobrio sterilitatis. quia obprobrium est mulieribus non habere filios, non habere premia nuptiarum, propter quod et ipse nuptie celebrantur et coitus carnalis tempore congruo generationis ...

vel obedisti.

non credidisti verbis meis, que implebuntur in tempore suo. Et erat plebs expectans zachariam, et mirabantur quod tardaret ipse in templo. Egressus autem non poterat loqui ad illos, et cognoverunt quod visionem vidisset in templo.

Sine voce corporalis actus indicante.

Et ipse erat innuens

volens ... exprimere voluntatem, cui sum...

illis, et permansit mutus.

... tempus ...

Et factum est

annus suorum temporis

reddere rationem.

ut impleti sunt dies officii eius, abiit in domum

... spiritualis perfecti ... debet ... indicetur.

Vicis sue tempore ... templi tam officium ... expleri non solum ... completur ... ingressu ab... sacerdotibus ... carnalis successi... ...

ille incipiebat, quia dixit: Me oportet minui, illum crescere. Innovata enim fuerat lex a tenebris, cum secundum legem deo sacrificia offerrentur. quia iam cessare debent, cum baptista incipit. et ideo pater eius mutus fuit. quia propter sacerdotium legalia sacrificia cessare, veniente sacerdote qui pro peccatis omnium se offerret. Iure ... conceptio Iohannis predicatur, quia per ipsum afflictio penitentie erat predicanda.

Alia. Per zachariam sacerdotium iudeorum, per elisabeth lex signatur, quia sacerdotium doctrinis exercitatum, quod nulli auxilio spirituales filios dei gignere debebat. sed quasi sterilis erat, quia neminem ad perfectum ducebat, non ianuam celi aperiebat. Ambo erant iusti, quia lex bona, et mandatum sanctum et iustum, et sacerdotium legale secundum dispensationem illius temporis bonum sanctum et iustum. Ambo processerant in diebus suis, quia legalis devotio tempore moysi quasi in adolescentia fuit, et efflorvit. sed adveniente christo iam incurvata ad senium est, et sacerdotum ordo per ambitiones et contentiones pontificum confunditur, et ipsa lex per traditiones phariseorum discissa, nimis inhabilis est ad generandum. Ingreditur zacharias templum, quia sacerdotium est intrare in sanctuarium, et intelligere interiora misteria secretorum celestium. Foris orat multitudo, quia dum mistica penetrare nequit necesse est ut litteralia intendat. doctrine

monitis. diu ad altari divinam imponit. nasciturum iohannem agnoscit. quia dum deo torrens(?) altiori flamma divine lectionis ardent. quam diu puri sunt ... medulla. qui de vulva elizabeth potuit reperiunt et hoc per angelum. quia lex pange los ordinata mittitur incarnacionis. Non credens mutus fit. quia mutus est quod spirituale se ...

munus suam.

Post hos autem dies concepit elizabeth uxor eius: et occultabat se mensibus quinque dicens. Quia sic fecit michi dominus in diebus quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines. In mense autem sexto: missus est angelus gabriel a deo in civitatem galilee cui nomen nazareth ad [illegible] virginem desponsatam viro cui nomen erat ioseph de domo david: et nomen virginis maria. Et ingressus ad eam angelus dixit. Ave gratia plena: dominus tecum benedicta tu in mulieribus. Que cum audisset turbata est in ser

cusatur. hic datur intelligi quia iam non conveniebat ut se occubitu coniugali. neque cum esset senilem non erubesceret ... erubesceret ... Maluit dominus aliquos de suo ortu quam de matris pudore dubitare. sciebat enim lubricam famam pudoris. si voluit ortus sui fidem matris muniri astruere. Ioseph. salvator. quia salvavit egyptum a fame. sic iste mariam. Maria maris stella. Maria. quia lucem fluctuantibus in se celo genuit. quia dominus vocatur mundi. Vere gratia plena. quia prima inter feminas virginitatis gloriosum munus deo obtulit. quia ... angelico ... et alloquio meruit perfrui. quia gratie totius auctorem mundo edidit. dominus tecum quia novo castitatis amore ad celestia sublevat. et per mediante humana natura omni plenitudine divinitatis secum. Benedicta inter mulieres. quia suo exemplo mulieribus ... et virgo et mater est et dominum genuit. Et ait. turbata in insolita salutatione. quia familia non noverat ... plenam vocavit plenam ... et ex plena.

De desponsata voluit nasci, ut per Ioseph texeretur ordo generationis, et ne quasi adultera lapidaretur, et impudentis virginibus excusatio tolleretur, ne dicerent matrem domini fuisse infamatam, et ut sola tum virgo virum testem integritatis haberet, et ut diabolus misterium ignoraret. Fides et Marie ubi maior ascribitur, et indaganti causa removetur. Videtur enim culpi obumbrasse voluisse indagatio [illegible] virgo.

Cum Sara risit de promissione dicit et Maria: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco. Cur non sunt ut Zacharias? Sed Sara et Maria non dubitant faciendum quod promittitur, sed modum requirunt. Zacharias quoque negat se scire, negat secreta, et alium auctorem sive fidei querit. Ideo accepit signum tacendi, quia signa non fidelibus sed infidelibus.

Qualis esset etc. Verecundia pavet, ex prudentia novam benedictionis omnis formulam miratur.

Elizabeth a culpa eruditur, Maria deveretur, dicta a nimium habere eum [illegible] pudoris adhibet, et virgine gratia pudoris augetur.

mone eius et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei: Ne timeas Maria: invenisti enim gratiam apud

[Hic verum hominem de substantia matris]

Dominum. Ecce concipies

[ne carnem assumeret ... angeli]

in utero et paries filium, et vocabis nomen

[non quod ante partum]

eius Iesum. Hic erit magnus, et filius altissimi vocabitur. Et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius; et regnabit in domo Iacob in eternum, et regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad angelum:

[et regnabit ... in domo ... regnabit ... in futuro ...]

nere Zacharie accepit Elizabeth Iohannem. Qui licet pontifices et phariseos sibi iniuriarunt, non audiunt res meliora legis intrare permittunt, meliora tamen legis sacramenta abundavit. Concepit Elizabeth quinque mensibus occultat, sive quia mos est legis [illegible] signat, seu quia ipse lex [illegible] dispensatione usque mundi etatibus per se facta et dicta signavit, et ideo quia [illegible] incarnatione [illegible] sexta seculi etate futura et ad legis impletionem erat perfecta. Recte sexto mense accepto Iohanne [illegible] incarnatio nunciatur.

Turbata est quia nesciebat super [illegible] quod angelus dixit.

Iesus salvator sive salutaris, ipse enim salvum faciet populum suum. [illegible] sive ex circumcisione sive [illegible] omnis sub uno pastore congregata. Magnus non fuit, sed potentia que dei filius nativitate [illegible] ut una sit persona [illegible].

Trepidare virginum est, et ad omnes viri ingressus pavere, omnes viri affatus vereri. Hinc discant mulieres propositum pudoris imitari, sola sine comite angelis referre, neque a quolibet viro [illegible] tu.

Iohannes magnus [illegible] coram domino. Hic magnus ut [illegible] dei filius. Iohannes magnus ut homo a

Mystica sedes, id est plebs cum Iudeis et filii eius accepit [illegible] regina tabernacula [illegible]

Ecce ancilla domini: sponsata sed vero [illegible] concepta.

Iesus hebraice, sother grece, salvator latine.

Hic erit magnus, ut qui parvus [illegible]

[illegible]

Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco? Et respondens angelus dixit ei. Spiritus sanctus superveniet in te: et virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius dei. Et ecce elizabeth cognata tua: et ipsa concepit filium in senectute sua. Et hic mensis est sextus illi que vocatur sterilis quia non erit impossibile apud

---

...buerunt. huius regnum spirituale datum est: quod dispositum est ad id ut de semine david incarnaretur quia illam gentem in perpetuum victuram regnum eius solum in una gente videtur: sed regnabit in domo iacob in eternum. id est in tota ecclesia que per fidem et confessionem et ad patriarcharum pertinet sortem, sive ut qui de patriarcharum sorte nati, sive ut qui de oleastro excisi in olivam sunt inserti.

abstinentie. quia vinum et siceram non bibet. hic magnus potentia nature: qua cum peccatoribus comedit.

Obumbrabit. Contra incendium vitiorum.

que est immaculata sed nupta. Concepit nos de spiritu virgo. et ideo fortasse maria. alia nupta. ab alio repleta. quia singule ecclesie spiritu quo replentur. Tunc ad spiritum temporalis sacerdotis.

b. Legerat non dubitabat virginem parituram. sciebat et quod impleri oportebat. quod ab angelo nuntiabatur. sed quo modo fieret non legerat. sed ab angelo audierat. quo ordine impleri deberet requirit. debeat quia sed misterium absconditum a prophetis non per dictum angelo est reservatum.

Liquet quod faciendum credit. quo modo fieret querit. Spiritus sanctus. nomen officii est omnis gratia. quia a deo inspirante virtus altissimi obumbrabit. absconditum christum in egyptum fugiendo.

Vel virtus altissimi obumbrabit. per umbram salvatoris natura intelligitur. quia umbra a lumine et corpore obiecto solet formari. et virgo sicut purus homo plenitudinem divinitatis capere nequibat. sed virtus altissimi obumbrat. dum incorporea lux divinitatis corpus inea suscepit humanitatis. ut sic posset deum pati.

Vel non quia incredula exemplis ortatur ad fidem. sed cumulum gaudii ampliora replicat. ut intelligatur quod dum virgo esset paritura. peccatorem sororem quia grandevam sterilem nascituram cognosceret.

.b. Legitur quod aaron qui de levi accepit uxorem de tribu iuda elizabeth sororem naason et in posteris david legitur quod ioiada ponti...

Ex non virili coitu. Sed hic nascitur scilicet quod de omne nature corruptibilis vincetur et communione copule carnalis concepit non est. Ideo solo ratione corruptibilis nature esse... per gratiam pollutionis sanctificari et ... quia more humane solum in utero filium generari...

CAP

d(omi)n(u)m omne verbu(m).

Dixit aut(em) maria. Ecce ancilla d(omi)ni fiat michi sec(un)d(u)m verbum. Et discessit angel(u)s ab illa. Exurgens aut(em) maria in diebus illis abiit in montan(a) cum festinatione in civitate(m) iuda. Et intravit in domum zacharie et salutavit elizabeth. Et factu(m) e(st) ut audivit salutatione(m) marie elizabeth exultavit infans in utero eius. Et repleta est sp(irit)u s(an)c(t)o elizabeth et exclamavit voce magna et dixit. Benedicta tu inter mulieres et benedictus fruc

Quecumque anima credit concipit et generat uerbum dei et opera dei cognoscit. sic ergo in singulis anima marie ut dominum magnificat. sic in singulis spiritus marie ut exultet in deo. et si secundum carnem una est mater christi. secundum fidem spiritus omnium fructus est christus. Magnificat dominum. non quod ei aliquid humana uox adiungat. sed quod magnificatur in nobis dominum anima nostra que ad imaginem dei creata est per iusticiam sed christo conformat. qui est imago patris. et sic dum ipsum christum imitando magnificat. quadam participatione magnitudinis eius sublimior sit. ut illam imaginem splendido bonorum colore factorum. et quadam emulatione uirtutis uisa uideatur exprimere.

Audita responsione elizabeth quod beatam predicauit mariam dominum appellauit fide fortem laudauit. non amplius tacere potuit dona que perceperat. et quod ingnaui pudore acceptum oraculum silentio tegebat. tam congruo tempore patefecit.

Magnificat. primo dono spiritus sancti specialiter concessa offert. deinde beneficia dei quibus generaliter humano generi meterium consulere non desistit enumerat. quamtum unum me deus sublimauit. ut nullo lingue officio explicare possum. sed totum animi intimorum affectum in agendis gratiarum laudibus offero. totum quod uiuo. quod sentio. quod discerno. mei magnitudinem contemplanda

tus uentris tui. Et unde hoc michi ut ueniat mater domini mei ad me? Ecce enim ut facta est uox salutationis tue in auribus meis: exultauit in gaudio infans in utero meo. Et beata que credidit: quoniam perficientur ea que dicta sunt ei a domino. Et ait maria. Magnificat anima mea dominum. Et exultauit spiritus meus in deo

Non ignorat operatione esse spiritus sancti quod intimat prophete a matre domini. ad prophetiam singulis gloriosi salutem. sed non sua intelligentia diuinum munus sed uirtute esse quod id spiritus quod prophetie donum dedit. parit. et haec in mulieribus pestem.

salutari meo. Quia respexit humilitatem ancille sue. ecce enim ex hoc beati

quasi quantum bonum singulariter accedit. quod mater domini uenit ad me. sed qua mea uisitat quibus meis meritis.

Quia respexit. Ecce quanta de se sentit. et totum gratie attribuit. suo nomine se humilem fatetur. de monstrat. sed ut se perfectu gratie sic sublimatam. ut inde cunctarum generationum beatitudo ei perpetua dicetur. ut sicut per superbia eue mors in mundum intrauit. sic per humilitatem marie uite introitus pandatur. id est magnificat anima mea dominum. quia magna fecit. dignatur est. nil meis meritis tribuo. sed meam magnitudinem ad illum refero. quod esse in tali potestate est deus. qui infirmos magnos facit. et fortes. et sui nominis gratia singularis potentie ... parius et infirmos magnos fecit. fortes. et sui nominis et per singulis potentie columne omnia quod fecit omnia longe excedit. et ... huius nominis sanctitas perageret.

medicent omnes genera
tiones. Quia fecit mi
chi magna qui potens
est. et sanctum nomen eius. Et
misericordia eius a progenie et
progenies timentibus eum.
Fecit potentiam in brach
io suo: dispersit superbos
mente cordis sui. Depo
suit potentes de sede: et ex
altavit humiles. Esuri
entes implevit bonis: et
divites dimisit inanes.
Suscepit israel puerum
suum recordatus miseri
cordie sue. Sicut locutus est
ad patres nostros: abraham
et semini eius in secula. Man

Interlinear: i. Christi. — i. Christus, secundum interpretationem magister agion quod sonat sanctum, quia non eius consortio sed infra omnem creaturam est. — Si in celis debent habere. — Per filio. — i. voluntate. — Solitus bona a mulieribus inchoavit. — i. memorari. — i. ut memor esset. — duraturo.

fecit.

.B. Revelante spiritu que impleta erat. intelligit quod exultatio infantis significet. s. venisse matrem illius cuius precursor erat futurus. et quam ante exultabat omnis parentum. dum nesciret mistrum religionis. iam benedicte et que se occultabat. quia conceperat filium iudicat se quia genuit prophetiam. et que in oculto cognoverat. his qui simul aderant et audiebant. palam evangelizat dicens. et beata que credidit q. p. credit virgo. viri sacerdos negavit.

.B. Congrue autem iohannes elizabeth. et autem domini genitricem maria prophetavit sic primi in [tempore] viro. a mulieribus inchoare.

Apparet mariam non dubitasse. sed credidisse. et de fructu conceptu cum esset apparet et elizabeth ipsa verba angeli ad mariam dicta per spiritum intellexisse.

.B. Habet secundum editionem lectiona plurimorum quia omnino verum est. Iusticia enim communis est viro et de morte iusti fuisse vite in sanguine pernunciat. et gratia secute futuris exultatione

Superbi quia super virtutem se extollunt. i. potentes. quia non videntur sed virtute tantum confidunt. quia deponuntur quia omnis qui se humiliaverit exaltabitur. et qui se humiliat exaltabitur.

cum precepta observandorum impleret. vel exultationis. s. in. quia eterna non carnis per spiritualem vitae non emollit. adversitas non frangit. sed sola illius memoria delectat. a quo salus spiritus est. i. illi divinitate lector cum temporali conceptione mea carnis fecit.

Et misericordia. a spiritualibus donis ad generalia dei iudicia se vertit. et toti humanum generis statum describens. quod superbi quod humiles vitae aut. quod filii ade perhibentur et beatum. quod filii dei sunt per gratiam explicat. quam non in soli fecit magna. sed et omnibus timentibus eum in omni progenie videor et gratiam. Vel in omnes progenies totius mundi quis creaturas providit. commendata una et animalibus subdit quod se per [...] memorarit. fecit potentiam in brachio. i. in ipso dei filio. per quem omnia facta sunt. per quem omnia per quod brachium dispersit. i. in eo. unum totius mali superbia. per quam primus homo exul factus est. in quam perseverantibus gravior vindicta future damnationis reservatur. .B.

Deposuit potentes. de sede. paulus per superbiam de sede legalis doctrine deposuit. ob humilitatem ad evangelizandam fidem sublimatus est. sic et fit sepe in aliis.

Esurientes. i. b. qui eterna toto studio desiderant. satiabuntur cum ipse apparuerit in gloria. sed et presentis gaudentur multimodo invenies totius beatitudinis dei et inventis. In presenti et videmus humiles divina gratia implen

Notes in the outer margin: Epilogacio. — Nota. — Hinc incepta dicitur. — Nota.

Note in the inner margin: mulieres cepere in inicio

sup hos lumine ueritatis p(ro)uare(n)t. susceperit. post genitale diuine pietatis. (et) iusticie com(m)em(m)orationem. ad singularem noue incarnationis dispensatio nem ue(n)it uerba. suscep(it) q(ue)m me dicus egrum uisibilis uenit ho minibus factus. ut faceret illis .i. in credentes om(n)i(um). puerum suum s(cilicet) obedientem. (et) humilem. q(ui)a n(on) u(enit) p(er) humilitatem saluandi e(st). Memor(ie) ca(usa) m(isericordi)e. q(ui)a quod hominem redem it n(on) meritum e(st) hominis. s(ed) donum di uine pietatis. sic locutus est me moria patrum quibus salus re uelata e(st) faciens. abraham. p(ro) missionem expleuit. cum primo ip sa incarnatio manifesta e(st) (et) semini n(on) tam carne genitis. q(ui) fidei eius uestigia secuti q(ui)b(us) aduentus saluatoris in secula e(st) p(ro)missus q(ui)a ipsa p(ro)missio hedi tatis nullo fine claudetur. na(m) u(e)l s(ed) in seculo s(e)c(u)li credentes n(on) de erunt (et) beatitudinis eterne gl(or)ia plene n(on).

∴ q(ui)a spiritualis ubi desiderium concepit. necesse e(st) exercet(ur) celestis iuga subeat. (et) q(ui)a tam diu ibi dies ibidem demorata quamdiu fidei spei (et) caritatis luce radiat(ur) p(er)seuerare n(on) desistat.

Qui puerum nomine patris uocant. eos figurant q(ui) d(omi)no noua gra(tia) tia declarante cupiunt eum potius consueta ueteris sacerdotii edic ta p(re)dicare. Vn(de) b(e)n(e) zacharias me mor d(omi)ni interp(re)tat(ur). q(ui)a memoria antique obseruationis a d(omi)no date figurat. Maria quibus (et) p(ate)r q(ui)a sep(te)m quod iohannes uocet(ur) astruunt

∴

T(antum).b. Tamdiu mansit do nec in(ue)n(i)r(et) p(re)cursoris natiuitatem. s(ed) q(ui)a mar(ia) nunc ue(n)erat. n(on) solum casta in(ue)nitur tis tandi u mansit. s(ed) ut tan to t(em)p(or)e elizabeth et fo tus cresceret p(er)fect(i)o. Na(m) si in primo aduentu marie sp(iritu) s(an)c(t)o e(st) reple tus. mit(ti)tur e(st) ti(m)us supra dit(ione)m tanti mora ma(n)sionis. No(n) in(ue)nitur nisi tam diu

Mansit autem ma ria cum illa quasi mensibus tribus (et) reuersa est in domum suam. Elizabeth autem impletum est tem pus pariendi. (et) peperit filium. Et audierunt uicini (et) cogna ti eius: q(ui)a mag nificauit d(omi)n(u)s misericordiam suam cum illa. (et) congratulabantur ei. Et factum est in die oc tauo: uenerunt circum cid(er)e puerum (et) uocabant eum nomine patris sui zachariam. Et re spondens mater eius dixit. Nequaquam:

iohs pr(e)dic(auit) quod n(on) didicerat a marito. n(on) poterat ignorare p(re)nu(n)tiatum q(ui)a propheta erat

memoria iniorum p(er) figuram designatur.

Iohannis celebrata natiuitas e(st) noui testam(en)ti inchoata gratia cum uicinis q(ui) legis obserua tione q(ui)a affinitate uicinierunt nomen patris uolunt imponere. q(ui)a magis iusticiam q(ue) ex le ge e(st) uolunt suscipe re q(uam) gratiam q(ue) ex fide e(st). .b.

Verbum impletionis .b. satis septima in bonorum natiuitate ortu. l(ege) obitus actu poni consueuit. quorum uita plenitu dinem p(er)fectionis habe significat. ut imple ti s(unt) dies marie ut pa reret. Impletum salo mon edificare domum defunctus e(st) abraham plenus dierum. conuenit plenitudo t(em)p(or)is misit d(eu)s. f(ilium) s(uum). s(ed) e(contra) dies impi orum inanes (et) uacui.

Per circumcisionem resu rrectio d(omi)ni figuratur. q(ui)a (et) octaua die .i. p(ost) sabbatum facta e(st). (et) sic illa ar(e)cum mortis ab solue solebat. sic illa immortalis uite natu ralitate (et) in actore eius crebuit. (et) in nob(is) sp(iritu)a(lite)r da(n)ta monstrauit. Epiph(ania) .b.

... .b. f. viii.

neque vel a sene ab angelo zacharie erat premonitum.
sed vocabitur Iohannes. Et dixerunt ad illam.
Alibi. Cadunt verba nomen generis non est. Sed nature.
Quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc
nomine. Innuebant autem
patri eius quem vellet voca-
Alibi. Quia lex scripta in lapideis tabulis mutis
ri eum. Et postulans pugil-
Alibi. Et hoc nomen in pugillari.
larem: scripsit dicens.
Iohannes est nomen eius. Et
mirati sunt universi:
Apertum est autem illico
ligaverat.
os eius et lingua eius: et
loquebatur benedicens de-
um. Et factus est timor super
omnes vicinos eorum: et super omnia monta-
na iudee divulgabantur omnia verba hec.
Et posuerunt omnes qui audierant in corde suo
dicentes. Quis putas puer iste erit? Et-
enim manus domini erat cum illo. Et zachari-
as pater eius impletus est spiritu sancto: et prophetavit
dicens. Benedictus dominus deus israel: quia visita-

Quia innuunt pa-
tri de nomine pueri.
significant illos qui sub
timore legis in-
tendunt astrue-
re gratiam dei.

Et quia incredulitas
affatum ei eripuit.
et auditum quod vocem
non potest. innuunt ei
loquitur et loquitur. in-
terrogat.

Elizabeth pauca.
zacharias vitalis pre-
dicat. utique sancto spiritu re-
pletus loquebatur. Sed di-
sciplina sequatur ut
mulier discere magis quam
divina studeat
quam docere.

Precurrentia signa
prebent ut precursori
veritatis et futuris pro-
phetis promissis commenda-
tur auspiciis.

significat quod ipsa legis doctrina de
suscipienda gratia et una voce
instruit. dicendo per legis latio-
nem prophetiam suscitabit vobis dominus deus
et cetera. ipsum audietis.
et ipsum sacerdotum legalem ceremo-
niarum typis qui mutis litterarum
figuris gratiam evangelii sacre
esse intelligere exprimunt.
Quod declarato et confirmato no-
mine iohannis. aperitur os zacharie
et benedicit. patet quia manifestata
per apostolos gratia novi testamenti
mira turba sacerdotum relicta
taciturnitate nocua obedit fi-
dei. et predicat dona receptionis.
et quam prius occultabant in sacerdotio
legali rationabiliter intellecta
solvuntur. quod in die circumcisio-
nis iohannis factus est timor super vi-
cinos significat. quia tempore resurrec-
tionis dominice apostolis dato spiritu
et predicata gratia et salubris non
solum iudeos qui erant vicini. vel
situ loci. vel scientia legis. sed exterarum
gentium corda percussit. non tan-
tum montana iudee. sed omnia reg-
na mundi mundanaque sapientia cu-
mina et fama transcendit.
Magna largitas divine pi-
etatis. ecce loquela que sola ablata
est diffidenti. cum spiritu prophetie
restituta est credenti.
Benedictus quia dum bonitatem dei in-
gratur per laudationem precursorem do-
natum est.
Quod de prole facienda cognovi- .B.
at prophetico more quasi iam factum
narrat.
Visitavit apparens in carne qui

Et exultatio miraculo et timore stupefacti.
Et tacite exercent res positi
lacunas.
Et potestas virtutis.
Et longanimitate exhibere.

.B.

coram

[illegible]

Post visitacio [illegible] zacharie [illegible] de [illegible]

longi⁹ a se recedentes iusti
ficare cupiunt.

.b. Cornu quod carnem ad
excedit vel superat cum ossa
ossa carne tegantur. reg
num et signa t. In cuius fi
gura ... dauid et salomon
cornu olei sunt in regni
gloriam consecrati.

.b. Omnium q. d. uel hominum per
uersorum. uel spirituum inimi
corum. de quorum manu et
interius se salui facti su
mus. et infinito re ipsa sa
luandi.

Locutus est et erexit nobis
salutem. ad faciendam mi
misericordiam cum patribus
promisit impleat in nobis.
et iuramentum quod fecit patri
bus nostris de liberatione nostra.
in nobis per christum impleat.

.b. Tota ueteris testamenti scrip
tura. prophetia de christo processit.
et a tempore ade sancti prophete sunt
qui ... factis eius dispen
sationi testimonium re
ddunt.

al' Hominum si alloquitur in
fante octo dierum. quia in
utero matris salutationem
marie audiuit. iam nati
patris uocem agnouit. uel
per illos instruendos qui a
derant futura filii munia
quam per angelum didicerat de
prompt.

.b. Nomen ihesu saluatoris ex
ponere. et diligenti commen
dare uolens. salutis fie

---

sanguine filii.
uit et fecit redemptionem
uit sub peccato uenditam. uenundatam.
plebis sue. Et erexit co
qui a sua iustitia fecit. uel i. infirmam
rnu salutis nobis: in domo
uel sanctitudine salutis. uel qua de inde uel nasceretur.
o dauid pueri sui. Sic
locutus est per os sanctorum qui
a seculo sunt prophetarum eius. Salutem ex inimi
cis nostris: et de manu omnium qui ode
runt nos. Ad faciendam misericordiam cum
patribus nostris et memorari
et ad faciendum.
testamenti sui sancti. Ius iurandum
uel Eterne benedictionis cognationes ...
dum quod iurauit ad ab
uel scilicet prophete.
raham patrem nostrum da
uel per fidem. uel per carnem ...
turum se nobis. Ut sine
timore de manu inimicorum nostrorum libe
rati seruiamus illi. In sanctitate et iusticia
uel non in conspectu hominum. In ... coram.
coram ipso omnibus diebus nostris. Et tu puer pro
pheta altissimi uocaberis. preibis enim ante faci
em domini parare uias eius. Ad dandam sci
entiam salutis plebi eius: in remissionem
uel non hominum ...
peccatorum eorum. Per uiscera misericordie dei nostri. in

Cornu. i. christum qui
cornu non caro est. nec
ossa tantum diuini
tatis.

Erexit salutem uel
ex inimicis. et est ex
plantatio super
omnis uisceli. uel usque bre
uiter uel prima serie
et erexit. c. s. n. i. d. d.

Cum de domino loqui .b.
tur. repente ad pro
phetiam uerba conuertit. uel
quia beneficium esse domini
designaret. ne cum
publica muniaret.
sua quam ingratus bene
ficia tacuisse uide
tur. quam agnoscebat
se in filio suscepisse.

quib; visitavit nos oriens ex alto. Illu
minare his qui in tene
bris et in umbra mortis
sedent. ad dirigendos pe
des nostros in viam pacis.
Puer autem crescebat et
confortabatur spiritu et erat
in desertis usque in diem oste
sionis sue ad israel. Factum
est autem in diebus illis.
Exiit edictum a cesare au
gusto: ut describeretur u
niversus orbis. Hec desc
riptio prima: facta est a pre
side syrie cyrino. Et ibant
omnes: ut profiterentur singuli in
suam civitatem. Ascendit
autem et ioseph a galilea de
civitate nazareth in iudeam
civitatem david que vocatur

---

p(er) quas nos tr(ansitoria) carne (con)temp(er)antes; vel viscera... p(er) misericordiam suam de luce supernis ... oriens s. b.

visitavit ut illuminaret.

illuminaret ut post a gressus operum nostrorum

illuminatos vel viam gratie ... dirigeret

mansione p(er)petue pacis ...

corpore.

quibus iohannes crescebat vel quibus maria vel sancta elizabeth ...

... sua per tres menses quibus cum elizabeth mansit.

cuius ut censum profiterentur universus orbis

dicitur ... professio. vel terra in

quia iudea est in medio terrarum umbilicus ... ce

sidis primum in medio que erigitur ut in medio ...

cirinus dominus

ad finem erigitur; et redditur ... vel ...

dominus da videbat censum.

... ioseph...

... quia regnabat

tapsia ...

... quia genitus erat ipsum ...

... possidentur ...

Pri(u)s illuminavit corda. post ea opa dirigunt.

Qui longe positi. et ignorantie ceci
te depulsus
tenebris ... verum cognitionis sue lucem et eternitatis patrie celestis aperuit.

Predicator penitentie futurus aspera solitudinis eligit ut per vitam etatem illis ignorantes ut inveniret ab amore mundi liberius auditores suos revocaret.

Quietissimum et pacatissimum erat regnum quod una descriptione concludit totum mundum.

Propterea censu datus est ut sciret totum numerum hominum et magnitudinem.

Hec prima facta est in iudea stipendiaria romanis.

Primas a diversis temporibus plurimque partes terrarum leguntur descripte. Sed hec prima erit quia totum orbem conclusit.

Augustus id est ... Duodecim annis circa tempus nativitatis christi in tanta pace regnavit. ut quodam ad litteram impleretur videatur illud propheticum. Conflabunt gladios suos in vomeres et lanceas suas in falces. Non levabit gens contra gentem gladium. Pacatissimo autem tempore voluit nasci christus quia pacem magnopere quesivit et amavit quia pacis amatores semper invisit. Voluit etiam ut discipulos quos missurus erat ad predicandum quocumque vellent securi transire possent. et ab inmunditiis quem seditionum strepitore terrenda rerum in novissimis umbra pregeret. Nascitur domino describitur mundus. quia ille apparebat in carne qui electos suos ascriberet in eternitate. In quo nomen augusti implevit vere qui suos augere sufficientes censu ... professionis non pecunie sed fidei oblatione signare precepit. quod dominus professio securius obtinuerit. spiritualis plene abolito a synagoge censu vetusto. novus census ecclesie paretur. quem contra non exiget. sed aufert quia non vivo ... designavit in ... nulla fide.

---

s. b. — mors. — gentis fol... — p(ro)cuia — Tax(ati)o — professio — subiectos non oblatione

II

Multe gentes erant imperaturis. Quis enim posset totius orbis professionem exigere. nisi qui totius orbis haberet imperium? Sic imperante augusto et preside cyrino. ibant singuli in suam civitatem ut profiterentur censum. Sic modo imperante christo per doctores ecclesie presides. profiteri debemus censum iusticie subeamus iugum quod leve est ut veniamus ad requiem aliarum que est patria nostra. Et sic cesari solvebatur denarius qui decem nummos habebat. qui et nomine cesaris titulabatur: sic offeramus regi nostro decalogum legis. In quo vultum regis nostri id est agnitionem voluntatis eius invenimus. quem denarium quasi sacculo inclusum portamus intus. cum in secreta conscientie meditatione servamus. profiteamur autem cum rege iusticie in decore suo gaudentes. ubi et profiteamur. cum qui tenebris obscuramur. in lumine dicimus. et quod in aure loquimur super tecta predicemus.

8. In diversorio loco eget ut nos habeamus plures mansiones in celis. Et ponitur in presepio id est corpus super altare.

7. Crebris infantia salvatoris et angelorum testimoniis et evangelistarum inculcata ut mentibus nostris salutis insigatur. quod pro nobis factus sit. ut qui humilitas notetur quia cum esset dives factus est pauper ut inopia eius nos ditaret.

bethleem: eo quod esset de domo et familia david. ut profiteretur cum maria desponsata sibi uxore pregnante. Factum est autem cum essent ibi: impleti sunt dies ut pareret et peperit filium suum primogenitum. Et pannis eum involvit. et reclinavit eum in presepio. quia non erat eis locus in diversorio. Et pastores erant in regione eadem: vigilantes et custodientes vigilias

[Interlinear glosses:] Bethleem panis. que interpretatur domus panis ut suos re... ficit eterno pane. ubi profitetur. ...tur et tibi non ut nasceretur. ...tur ut conde... per... sibi in corde suo ...
non post quem alius ... (sed) quia nullus.
Ut sit. animalia circuis... sue fructibus reficiat.
qui panis est angelorum ponitur in presepio id est corpus (Christi) super altare.

[Gloss:] Vilibus induitur. ut stolam immortalitatis recipiamus. manu per... destringitur ut manibus nostris ad bonum operandum pedes in viam pacis dirigamus. parvulus factus ut nos perfecti simus.

que professio initium est. quia nullus excluditur. Certe tunc primum cepit. quando cyrinus a cesare missus est censor patrimoniorum futurus. historico more sciens evangelista non serie temporis designet. nomine presidis tamquam consulis signum gratia huius libro ascribi. Iam a consules ascribebantur tabulis emptionis quanto magis redemptionem omnium debuit tempus ascribi: habentibus omnia que in contractibus esse solent. Vocabulum summam potestatem gerentis. diem. locum. consensum testes et quem adhiberi solent. hos quoque nativitatem sue et generationem christus adhibuit quem signavit evangelium dicens vos eritis michi testes in ierusalem.

In tecus in diversorio. diversorium dicitur inter duos muros duas ianuas habens figurat ecclesiam inter paradisum et mundum.

In diversorio, inter in via nascitur. quia ait. ego sum via. quia ad patriam veritatis et vite veniamus.

Sic et ipsis nox scilicet pastores et sacerdotes et angeli.

[Marginal notes:] Sic in propheta augustus sub his subs. regni ... ex parte quorum ...
... humane ... reddidit ...
Respondit dominus: reddite que sunt cesaris cesari. Tributum quod omnes sub capitulo reddunt. Vectigal est pedagium quod datur ... venditis ... 8.

noctis sup(er) gregem suu(m). Et ecce
angl(u)s d(omi)ni stetit iuxta illos: (et) clari
tas dei circumfulsit illos. Et time
runt timore magno. Et dixit il
lis angl(u)s. Nolite timere. Ecce enim
euangelizo vob(is) gaudiu(m) magnu(m)
q(uo)d erit om(n)i p(o)p(u)lo: q(ui)a
natus e(st) vob(is) hodie
saluator qui e(st) xp(istu)s
d(omi)n(u)s in ciuitate dauid.
Et hoc vob(is) signu(m).
Inuenietis infantem
pannis inuolutu(m): (et)
positu(m) in presepio. Et
subito facta e(st) cu(m) an
gl(o) multitudo mili
cie celestis laudanti
um d(eu)m (et) dicentium.
Gl(or)ia in excelsis
deo: (et) in terra

Nato su(m)mo pasto
re. pastores ab inci
dys noctis genitu(m)
greges more pecudu(m)
p(ri)us inuentes uigi
lando defendunt.
(et) in aula dei (con)gre(ga)t(ur).
q(ui)b(us) b(ea)n(e) uigilantib(us)
apparet angl(u)s. (et) eos
claritas circu(m)fulget
q(ui)a illi p(re)ceteris subli
mia uide(re) merent(ur),
q(ui) fidelib(us) sollicite p(re)
sunt. s(ed) q(uo)s diuina
gr(ati)a largius co(ru)s
cat.

Et concipiend(um) (et) inre
p(er)tu(m) (et) natu(m) d(omi)n(u)m ci
ues celi testant(ur). ut
(et) mortales sufficie(n)
ter imbuat(ur). (et) suum
auctori seruici(um)
impendant.

Bu(m) anglor(um) nouiter
creauit q(ui) seq(ue)l(am)
unice duce q(ui) malignos sp(iritu)s ad
nu(ll)a n(ost)ra anglor(um) ordinat erexit.

Aubi concip. ali (et) nasci uoluit d(omi)n(u)s.
ut insidiantis herodis furore facili
euaderet.

Conditie d(omi)n(u)s in nazareth concipit(ur). in
bethleem nascit(ur). q(uia) alig(ui)s flore ubi su(m)
cepto se donu(m) eni(m) panis effectu(m) (con)
cipit(ur) in corde credentis q(ue) in uirgina
li aula p(er)fice g(ra)ti(a) p(er) baptisma.

Condie d(e)i genitrix cu(m) suu(m) co(n)nitenta
doctore(m) de toti mu(n)di inciuitate(m) (con)fe
ssionis (et) laudis ascendens censu(m) sue
deuotionis regi eterno p(er)soluit. q(ui) q(ue)
desponsa. s(ed) ab alio fecundat(ur). d(omi)n(u)m p(ro)
posito q(ui) p(ro)ntifici uisibili iungitur.
s(ed) inuisibi(li) sp(iritu)s uirtute cumulat(ur). Vn
(et) ioseph nu(n)c uir p(ro)pt(er) iudicu(m) sup(er)
no(m)i(n)e. q(uo)d in instantia loq(ui)turis magis
tri nil ualet. n(on) augmentu(m) suprem(i) in
namus. ut audiat accepit.

Humilitas x(risti) (com)mendat(ur). q(ui)a n(on) solu(m) incar
nari. s(ed) in illo t(em)p(o)r(e) nasci uoluit q(uo)
mox nat(us) censui cesaris p(ro)p(ter) uitam
liberatione(m) subderet(ur).

Non in domo parentu(m) s(ed) in uia na
tus e(st). q(ui)a p(er) hu(m)ilitate(m) q(uo)si in alieno na
scebat(ur). n(on) s(ecundu)m potestate(m) s(ed) s(ecundu)m nat(ur)a(m).

Circu(m)fulsit. (et) ex o(mn)i parte illos
radios sui lu(m)i(n)is asp(er)sit. q(uo)d in to
ta uetis test. sere n(on) inuenit(ur). (con)sonat
q(uo)d ap(osto)l(us) a(it). Nox p(rae)cessit. dies a(utem) ap.
a. e. o. t. (et) i. n. arma lucis sic in die
honeste ambulem(us).

Om(n)i p(o)p(u)lo fideliu(m) de cunctis diuisi(bilis)
tib(us) gentiu(m) (con)greganda. eniu(m) gaudiu(m)
nunciatur.

Cu(m) nox e(ss)et. n(on) a(it) hac nocte. s(ed) ho
die. q(ui)a l(ux) gaudiu(m) uenia(n)t nu(n)ciare.
Vbi e(ss)et q(ui)a ge(n)unt noctis umo so
let fi(eri). Vt scandalu(m) hac nocte pa
ciemur.

Hominibus bone voluntatis qui suscipiunt natum christum. non his qui audita eius nativitate turbati et eum persecuti. non est pax impiis dicit dominus.

Quando peccando extranei erant a deo extraneos nos angelos reputabant. Sed quia cognovimus regem nostrum recognoverunt nos angeli cives suos. et quia angelis adorari ab humana natura que in suo rege considerat.

Non sit vilis sermo pastorum quia licet viliores ad prudentiam preciosiores ad fidem. A pastoribus et maria fidem colligit. A pastoribus populus ad dei reverentiam congregatur. Mirati sunt enim de his que dicebantur a pastoribus ad ipsos.

Quod in principio apud patrem verbum est caro. et sic ostensum est nobis quod invisibile non poterat videri.

Quod dominus pater et filius et spiritus sanctus fecit, id est incarnari constituit. et sic verbum ostendit.

Visio dei cognitio dei est et hec sola hominis vita. ut cognoscat et quem misit ihesum christum esse unum deum.

Non cum desidia est querenda presentia. Ideo pastores sine mora inveniunt, quia non ficta fide currunt videre quod audierant.

Horum exemplum pastores ecclesie, immo cuncti fideles imitari debent, ut fide et virtute proficientes et celesti oraculo erecti precedentium patrum vitam auctoris vite semper conservent et

pax hominibus bone
voluntatis. Et factum
est ut discesserunt ab
eis angeli in celum pas-
tores loquebantur
ad invicem. Transe-
amus usque bethleem:
et videamus hoc ver-
bum quod factum est
quod fecit dominus et osten-
dit nobis. Et venerunt
festinantes et invenerunt
mariam et ioseph et in-
fantem positum in pre-
sepio. Videntes autem
cognoverunt de verbo quod dictum
erat illis de puero hoc. Et omnes qui au-
dierunt mirati sunt: et de his que
dicta erant a pastoribus ad ipsos. Ma-
ria autem conservabat omnia verba hec:

Quo evangelizante multitudo in concordiam laudes prorumpit, ut et officium suum domino impendat et nos instruat, ut quotiens sacram eruditionem ex fratris ore audimus, deo laudes corde, ore, opere reddamus. Quia deo et bonis nascitur hominibus pax, cum ipsis angelis et deo canitur gloria, que ab angelis per nostram redemptionem glorificatur.

Sic nos abiectis carnalibus concupiscentiis et cogitatione et desiderio usque in supernam civitatem transeamus, debemus et illum amando qui pro nobis caro factus est ut ad eius visionem perveniamus.

Recto ordine post cognitionem nativitatis venitur ad cognitionem verbi.

Mirantur et de mysterio incarnationis et de tanta pastorum attestatione, qui fingere inaudita nescirent sed simplici facundia vera predicarent. sic dominus non rectoribus sed

2

conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes deum in omnibus que audierant et viderant sicut dictum est ad illos. Et postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer: vocatum est nomen eius ihesus. quod vocatum est ab angelo: priusquam in utero conciperetur. Et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem moysi tulerunt illum in ierusalem ut sisterent

piscatores ad evangelizandum destinavit et sic invenit. vel sive dispensationis nutritos pastores ordinavit. ideo non est parvipendenda pastorum auctoritas. Sic spirituales doctores inter doctrinas aliis commonendo contemplando celestia subeunt. In castra fidelium et probitatis exempla querendo ecclesie veniunt. ut quod in privato gustaverunt. alii predicando eructuerunt.

Qui in similitudine carnis peccati venerat: remedio quo caro peccati consueverat mundari non respuit. Sic baptismum nove gratie non necessitatis sed exempli causa subiit. et non tantum quod lex auxilium circumcisionis in lege circumcisio prestitit: quod nunc baptismum tempore confert gratie. Non quod intror[i]t in regnum non dubitabatur. Significat autem hec circumcisionis carnalis illam circumcisionem in die iudicii. cum omnibus mortis et carnis corruptionibus erunt ad videndam creatoris faciem ingredientur.

Maria non in- tus ore pu- dica que corpo- re secretum quod nemini erat nulli di- vulgat. sed confere- bat in corde servi- tatis congruum tempus quo deus voluit hoc divul- gari reveren- ter expectat. conferens ea que viderat circa se acta. et que legerat in scripturis agenda. quod dictum erat ab angelo. ecce concipies in utero et paries filium. predixerat ysaias. Ecce virgo concipiet et pariet filium. Videbat se de stirpe david ortam. in nazareth de spiritu sancto concepisse. in bethleem peperisse. quorum omnium testimonia in divinis prophetis legerat.

reficit. quam si bethleem pastoris contemplando subeant. ibi catholice ecclesie pulchritudinem quasi mariam et doctorum cetum quasi ioseph et humilem mediatoris adventum sepe per paginas incertum quasi in presepio inveniunt.

G. et inde glorificant quod aliter invenerunt quam dictum erat. vel sicut dictum est ad illos ab angelis. referunt laudes et gloriam deo. non quod angeli imperassent laudare sed ipsi laudando offerebant formam devotionis sue deo dicentur. Glossa ma. d. r. a. t. p. h.

gerunt. Comparat quoque prophetas sive tales et in omnibus habet angelica fidei. sed maria a pastoribus discit de beatis et sacerdotibus. Si maria etiam preceptum apostoli tacet. debent post apostoli preceptum magis docere quam docere.

Ritus circumcisionis ab abraham sumpsit exordium quando et nomen accepit amplificationem ad quorum imitationem nomen imponebatur pueris in die circumcisionis. Sic et domino ipsi ihesu. octava die circumciditur ihesus. quia utraque nostra innovatio et impletur. scilicet per baptismum et in fine carnis. et in sua resurrectione quod est per figuratam et minima que est perficienda. Sicut autem dicere tur vel futurum. et per legem scilicet huius

etates. ꝛ septimā sabbi q̄ nc
intim inalia uita geritur.
q̄i octauo t̄pr̄ surgem᷒. tc ue
rissime ab oī corruptione cir̄cū
cisi. i. uerū sp̄itualē auferet᷒. qr̄
ibi nec᷑ nubēt nec nubent.
Sicut aūt rami sic uiuitaque. uita
circūcisione. a ihu. i. saluta
re saluati uocamur. qd̄ nom̄
n̄ solū anq̄. ocipiat᷒ in utero ē.
p̄ficē. s; ꝛ añ secula t̄pa. iā ad
nob uocatū est.

Omne. tā hōis q̄. pecoris. qd̄ ꝯ
scificari a sacerdoti ē. iubebat.
ut sacerdos p̄genitū hōis redim̄
faceret. sic ꝛ oē aīal inmundū.
q̄ p̄genita signabat illū. q̄ u
nigenit᷒ dī dignat᷒ ē et p̄geni
tus oī creature. q̄ n̄ ē scūs dño
qr̄ sū pr̄io. q̄ ad geñandos ꝯ ipse
secum mī genitale scē eccl̄e sibi
aperuit. Ꝉ moralit. p̄genita s;
generat bona uicia nr̄e actionis
q̄ q̄i corde gerim᷒. q̄ dī grē dep
utare debem᷒ ꝯ ale gesta reddunt
fructib᷒ penitentie uidentur.

Non solū angli. s; ꝛ omnis etas
ꝛ sexus testimoniū nato redde
dit puero. ꝛ sic ab oīū sexu fi
delib᷒ p̄dicabat. ita uenens
omniū scōr laude p̄dicatur.

Iustus ꝛ ti. d̄fficile iusticia sine
timore custodit̄ n̄ penali. s; q̄
permanet in sclm̄ scli. q̄ iu
stus q̄nto plus dm̄ diligit. ta
to sollertius offendē cauet.
ꝛ bn̄ iustus. q̄ n̄ suā. s; ꝑpli
grām q̄rebat. cupiens ꝯ sedi
solui. s; expectans uidē p̄ius
sum auctorē salutis. ut qui

eū dño. Sicut sc̄ptū ē
in lege dn̄i. Quia om
ne masculinū adaperie
ens uuluā scm̄ dño uo
cabitur. Et ut darent
hostiā scdm̄ qd̄ dictū
ē in lege dn̄i par turtu
rū aūt duos pu
llos colū barum.
Et ecce hō erat in ierlm̄.
cui nom̄ symeon. ꝛ
hō iste iustus. ꝛ timor
atus expectans conso
lationē israhel. ꝛ sp̄c
scs̄ erat in eo. Et res
ponsū acceperat a sp̄u
scō. non uisurū se mor
tem. nisi p̄us uideret
xp̄m dn̄i. Et uenit in
sp̄u in templum. Et

sig̃at ꝛ p̄sentē cir̄
cisionē. i. ablatio
nē uicior p baptismū.
Signabat ꝛ illū de abraham
nascitum. q̄ ꝛ nup
sent p baptismū.
ꝛ in fine p resur
rectione. ab om
ni sorde suos pur
garet. Erat ꝛ in
abrahā signaclm̄
iusticie.

Scr̄ptū ē in lege
ꝯ uliet q̄ suscep
to semine peperit
masclm. i. e. s. d.
ad distinctionē illi᷒
q̄ uirgo peperit. ñg
filii ū mat hostiis
indigebat purga
ri. s; ut nos solue
mur a timore le
gis. decreuit ā erit.
puerū p̄ tricesim
um circūcisionis di
em ad teplū defer
ri. ꝛ p eo hostiā da
ri. p̄genitū scm̄
dño fieri. p qd̄ sig
nificat. nullū cir
cisū iū incisi di
gnū. ēē ꝯspectu
dni. Istin ū mor
talitatis nexib᷒ ab
solutū. supne ciu
tatis gaudia subi
turū. vera aūt cir̄
cisione purgat᷒ te
plū ierlm̄ cum

cū inducerent puerum ihm parentes eī. ut facerent scdm consuetudinē legis p eo: et ipse accepit eum in ulnas suas. et benedixit dm̄ et dix. Nunc dimittis seruū tuum dn̄e scdm uerbū tuū in pace: quia uiderūt oculi mei salutare tuum. Quod parasti añ faciē omniū ppłm. Lumen ad reuelationē gentium: et gl'am plebis tue isrł. Et erat pr̄ ei et mater mirantes sup his que dicebantur de illo. Et bn̄dixit illis symeon et

uerib⁹ ingredit'. q̄ glīa resurrectionis ab omni labore exceptus cū lonor opm fructibus supne beatitudinis gaudia subdit.

Paruuli q̄ de toto regno iudeor ad templū portabantur. sicut de tribu leui ministerium diuini pp̄etuo tenebant. sic de alia tribu pcio dato a parentib⁹ p̄mo geniti redimebant. ad ppa referendi.

Qui uult dimitti ut ueniat uerbū cū ū satione habens in celestib⁹ ueniat in templū intuet exempla illor̄ i q̄b⁹ habitat. Expectet dn̄m. accipiat i manib⁹ ubū di. brachijs fidei. spei. et caritatis amplectatur. tc̄ dimittet ut ū uideat mortē. q̄ uiderit uitā.

Et simeon. et anna. puerū ihm excipiunt. et laudant. sigt fidelē sinagogā. q̄ p̄ longā expectationē pmissionū ī fide cū recepit. q̄ pnunciabat.

ab herode pslificāt. ad uentū saluatoris libati acceperit et sola donem.

Turtur in desertis habitat. nō multis diuulgat. pullos suos te pascit. morticinis ū pascit. sic eccl'ia deserta ē apptis. ū x̄ in mitis locis diuulgat. ū in fidei ueritatis. In nocte in nō solos pascit. heresiū ū suscepit.

Par turturum. h oblatio paupietat. q̄ ū sufficeret offerre agnū. ut p oīa humilitas dn̄i pateat. Vel aliter. siū q̄ fortiora opa q̄ masculi in noīe. siū infirma q̄ femine significant. creaūr. ut h dominio legitime offerent. necesse ē ut lacrimas compunctionis offerat. q̄ pgenitū illam signant. q̄ lacrimis et uiloris indigem⁹ ep q̄ sine consummandi sunt. nescim⁹ q̄ ū uenit agnū .i. diuitias innocētie uite. ad lacrimas recurrat. Sunt aū duo genera compunctionis dn̄i uel malorum recolentes supplicia timem⁹. Pdn̄ de studio celestiū ardentes de dilatione gemim⁹. Vnū duo pulli offerri iubent. Vel in holocaustū. qn amore celestiū inflamamur. alt' pp̄ro dn̄ de malis ppetratis gemim⁹. Columba q̄ ingiter simulat actiuā. Turt' solinag⁹ contemplatiuā uitā signat. q̄ paucor ē et ep uitā hostia accepta ē do. consulte utrāq auis oblata ē p dn̄o. Qr clauso hostio patrē orat in abscondito. turturē offert q̄ cōpares opis q̄ uita columbā ad altare portat.

Symeon q̄ interptat audiens tristiciā. figura ē pharū. q̄ uindre

cta sibi ad suo dicta. sup(er) p(ro)ph(et)iam audiebat.
anna: que gratia dicitur. figura e(st) ecclesie.

Cum puericia post vii. annos incurrat in
cipiat. hic sextaginta puer dicitur: non tamen
petate. quia perseveratio vim p(ro)ph(et)ia. Ecce
puer ihesus. quia filius hominis non venit minis
trari. sed ministrare.

Et primo adventu e(st) ante faciem p(ro)ph(et)ie
a deo patris. ut credant et diligant. et in
secundo adventu parabitur ut videat eum
omnis p(o)p(u)l(u)s. et reddat unicuique secundum opera.

Quem primo modo omnibus populis querendum dile
ctione. et conspiciendum fide premonstra
vi carnis. et nunc oculis salvatorem
contemplor.

Non in se tamen: sed in suis quod predicato
ribus positus e(st) in ruinam. et c(etera). Unde a
p(ostolu)s. Christi bonus odor sumus deo. in hiis
qui salvi fiunt. et in hiis qui pereunt.
bono enim odore. alii salvantur alii
pereunt.

In ruinam illorum qui steterant. et resu
rrectionem illorum qui ceciderant. Vel in
ruinam viciorum. In resurrectionem
virtutum.

In signum. i. evangelium. in quo dicitur.
Veni hominem separare adversus matrem
et reliqua.

Omnia que de christo narrantur: sunt sig
num. quod natus de virgine. quod resur
git. quod clausis ianuis intravit. cum
signo contradicitur ab infidelibus. Spiritua
liter signum e(st) fides dominice crucis quod utique
contradicitur.

Non erat incertum quod iudeorum e(st) gratiam re
ceperunt quod respueret. sed audita narrata
te revelantur cogitationes. herodes. et alii
turbantur. quidam ad e(ius) magisterium accedunt.

Conveniunt mistice ecclesie quod anna gratia in
terpretatur. quia e(st) filia phanuel. que facies dei dicitur

dixit ad mariam
matrem eius. Ecce po
situs est hic in rui
nam. et resurrectio
nem multorum in israel:
et in signum cui con
tradicetur. Et tuam
ipsius animam pertran
sibit gladius: ut re
velentur ex multis cor
dibus cogitationes.
Et erat anna prophe
tissa filia phanuel de
tribu aser. Hec pro
cesserat in diebus
multis et vixerat cum
viro suo annis sep
tem a virginitate su
a. Et hec vidua usque
ad annos octoginta

Puer primo occisus. s.
cidit. et post in trip
titis diebus cum
hostis ierusalem de
fertur. quia et ipse
invenies resurge
ns. corruptionem
carnis calcavit.
et in tripertitis diebus
cum carne quam ho
stiam fecerat. ad
celum ascendit.
Sic et nos pueri
baptismo occisi
divina precis. et profi
ciente gratia. ad al
tare ingredimur
consecrandi hostia
a corporis et sangui
nis domini. sed in
fine omnis ecclesia in
resurrectionem cor
ruptionem exuet.
et ecce in celestis bo
norum opim. met
ra ierusalem trans
feret.

Magna humili
tas salvatoris que
loco non capitur gratia
de in hominis ulnis
gestatur.

Tecum sic acci
pit infantem.
dicens ut eruq(?)
in hoie que certum
pater. in vidua mus
cum que secundum dominum
creatus e(st). iusta
secundum legem acci

Interlinear glosses (main text):
lapis offensionis. [...] non credentium
[...] que lumen que gloria credentium.
scilicet dolor dominice passionis que tuo
[...] in dolore [...] si apparet resurrectionem
et morte [...] usque ad finem seculi
[...] gladii [...] tribulationis pertransi
[...] signo fidei ad impiis [...]
que persona dei.
cum multo fructu [...] cum tenerent
[...] i. p(ro)cedente eam
[...] cogitationibus [...] feminina
viduitate
[...] et zizania germinare conspicere.
Castitatem amisse in virginitate. B
ex exemplis viduis [...] que est in ecclesia.

[Left margin note:] [illegible] ecclesia celebrare de illa. [illegible] die sabbati. [illegible] primo passus [illegible] novus [illegible] epistola [illegible] [illegible]

pit puerum uul
uas. ut unum at
iustitiam legis. g
euangelice fidei mu
tando. Accipit et
senior mundus
innocentiam et re
uiuiscit. ut reno
uetur sicut aquila.

Sciebat quod ui
deri quem expectabat in
futuro. et ideo dum ui
deret illum nollebat
morte dissolui.
quam cum iam uidit in
ore optabat ipsi
dimitti.

Beati qui uiderunt.
quod symeon uidit.
beati qui non uiderunt
et crediderunt.

Ad reuelationem
ut reuelet occul
ta cordis gentilium
illa scilicet diuina ad
uentus erectorem.
et ut israel glorietur
excipiens suum pro
missum. et desideratum.
et proprie in eis reuela
tio gentium gloria is
rahel. quem cum plen
itudo gentium intra
uerit. tunc omnis israel sal
uus erit.

Ut male cogita
tiones que pulsabant
tabant. proferant
in publicis. et de stru
ant ad eo quod diu cum

quatuor: que non
discedebat de templo
ieiuniis et obsecra
tionibus seruiens noc
te ac die. Et hec ipsa
hora superueniens con
fitebatur domino et loque
batur de illo omnibus qui
expectabant redempti
onem ierusalem. Et ut per
fecerunt omnia secundum le
gem domini: reuersi sunt
in galileam in ciuitatem
suam nazareth. Puer
autem crescebat et con
fortabatur plenus
sapientia et gratia dei erat
in illo. Et ibant pa
rentes eius per omnes annos
in ierusalem in die sollemp

cum psalmista. Signatum est super lumen uul
tus tui domine. Aser. id est beati descendit. qui
uir patriarchas. xii. ordine. na sce
ndi octauus est. per hoc intus resurrecti
onis. et octaui dei. annis. uii. id est sinago
ga est euntibus. Cum octauum diei noui
tate. augmentatur. id est a lege nature.

Iuxta historiam anna et deuote con
sationis. et uelante etatis digna
describitur que diu testimonium perhibe
at. Significat autem ecclesiam. que in presenti quasi
sponsi domini quia sui morte est uidua
ta. Septies. xii. octoginta. in
ficiunt. Septem ad huius cursum temporis.
duodecim ad perfectionem apostolice doctri
ne pertinent. Quisquis enim totum uite tempus
apostolicis mancipat institutis quasi. l.
xxiiii. annis celestis templi limina
seruare. et diu precibus adventum
laudat. domino ad domino peregrinatur. Septem
annis quibus cum uiro uixit. significant
perfectionem illius temporis. quo a domino consula
te in carne edocetur. quos annos per ea
. xii. multiplicant. per apostolicam
doctrinam.

Anna. prima mater samuelis. se
cunda uxor raguelis. tercia mater tobi
e. Quarta. filia samuelis: quinta:
mater marie.

Prophetauerunt simeon. prophetaue
runt copulata coniugia. prophetauit
uirgo. prophetauit uidua ne qua
aut professio deesset. aut sexus. in
nuptis. anna inducitur et stipen
diis uiduitatis. et moribus. quod dig
na sit nuntiare redemptorem om
nium uenisse. Congruus ordo
non uenit ante uirum mulier.
cuius ubi anne est digesta. sed gratia
dictum est. quod confessa sit domino et loquitur

ta de eo. que longa castitate. lon
gisque ieiuniis ad illud culmen perueniat
ut spiritum prophetie audiri acciperet. Sed auctoritatem
docendi mulier non accepit.
Omnibus fidelibus qui in iugo herodis
alienigene grauati liberationem
ciuitatis et spem expectabant. prouuncia
bat paruulum qui in primo redem
ptionem a tirannide alieni.
.B. Pretermittit hic locum quem a matheo
plenius positum est. scilicet puerum ob metum
herodis delatum esse in egyptum. et
mortuo herode inde relatum. et habi
tasse in nazareth. Solent enim
singuli euangeliste sic quedam omit
tere que ab aliis commemorata uiderent.
uel ab aliis commemoranda in spiritu pre
uiderent. ut continuata sue nar
rationis serie quasi nulla pretermisisse
uideantur.
.B. In eo quod erat puer. id est homo fragilis
potuit crescere et confortari. non in eo
quod uerbum. sed in eo quod plenus sapientia
et gratia perhibetur. sapientia quia in ipso
habitat omnis plenitudo diuinita
tis corporaliter. gratia quia eidem homini tam ma
gna gratia donata est. ut ex quo homo fieri
cepisset. perfectus esset deus.
Merito lucas inter quatuor anima
lia uitulo comparatur. qui quia animal hostiis
deputatum erat templum maxime.
et ierosolimam narrationis sue
uersatur incessu. In principio sacerdo
tem collocat ad aram orantem. populo fo
ris stante. Mariam concepto deo iero
solimam intrat ad domum pontificis.
ubi baptistam natum refert. Illuc
dominum natum cum hostia transferet.
illuc ipsum cum parentibus singulis
annis ducit. duodecimo in templo ch...

in pasche. Et cum factus esset annorum duo
decim ascendentibus illis ierosolimam secundum
consuetudinem diei festi. Consumatisque
diebus cum redirent. remansit puer ihesus in ierusalem. et non cognouerunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in comitatu: uenerunt iter diei. et req...

(interlinear: ihesus; quia octonis protelabatur diebus; inter eos qui simul fuerant comitati.)

.B. Si queritur quomodo a parentibus potuerit relinqui obliuiscendo. quia tanta parentum cura nutriebatur: respondendum est. quia filiis israel ad festa confluentibus uel ad propria redeuntibus seorsum uiri seorsum femine choros ducentes incederent. puer cum quolibet parente indifferenter ire potuerat. Ideo mariam et ioseph uterque sibi putasse puerum illum quem secum non...

occultantur. non possunt
sanari.
Quia circa templum frequens erat. eam non disce
dere dicit. non quod ad horam
non discesserit. sic sancta ecclesia
et in prosperis et in aduer
sis deo seruiens a celo non
recedit.
Per .xii. annos signan
tur .xii. tribus que ad christum
uenerunt.
Cum duo denarii mul
tiplicati uel se sep
tenarii partibus constent.
unde perfectio rerum et
temporum innuitur et
perfectio designa
tur. et ideo recte a du
odecimo anno uel
sumit exordium. quia
omnia loca tempora doce
at occupari. non quasi
ociose in memoriam pro
bet carnalium paren
tum. sed ut ostendat.
quia alii quam ipsi paren
tes essent. ipse incum
tate templo dei qui
patrio uite reside
bat.
Merebatur neque
herodes in fama
eius parte quia fuerat.
tam iam in pueritia
positum inuentio
pretium uite alii
inuenient. et ipsi prius
doctores illi inuenere.
Una die uenit 2

[Left marginal gloss:]

2 sunt ab ierlm secunda die querunt incognatos. et non invenientes: tertia die regressi sunt ierlm. inveniunt.

Querit ad uterum x a patriarchis ante legem non est inventus. querit a apostolis et iustis. sub lege non est inventus. querit sub gratia agentibus invenitur.

Post triduum reperitur in templo. ut esset indicium quod post triduum illi cum [illegible] passionis in sede celesti et honore divino fidei nostre se resurgens ostenderet. quem mortuum credebant.

Pater ecclesia: mater synagoga. per usus legis [illegible] querunt et non invenerunt. [illegible].

hec. — videntes.

3 Non quod eum quasi filium querunt vituperat. sed quis sit verus pater insinuat. et quod patri debeat ei cui est eternus

[Main text:]

rebant eum inter amicos et notos. Et non invenientes: regressi sunt in ierusalem requirentes eum. Et factum est post triduum: invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum audientem illos et interrogantem eos. Stupebant autem omnes qui eum audiebant: super prudentiam et responsis eius. Et videntes ammirati sunt. Et dixit mater eius ad illum. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus et ego dolentes querebamus te. Et ait ad illos. Quid est quod me querebatis?

[Interlinear glosses: cognatos — vicinos — maria et ioseph et quicumque alii — i. super prudentia vel sensu — sponsor — patrem]

[Gloss column beside main text:]

cernebant. et altro parentum visum.

[Right marginal gloss:]

omnes doctores intersunt. et post certa talia a discipulis domini in templo laudantes in fine euangelii sui concludit.

Utraque natura hic aperitur. et quod utrique maiestate patri. et quod utrique fragilitate debeat matri. ascendit homo cum hominibus ad offerenda sacrificia. servat legem quam servandam impaciat. ut nos ad servandum instrueret. duodennis audit sermones et interrogat. ut eorum reprimat audaciam qui indocti non ad discendum sed ad docendum sed ad docendum nolunt submitti. Post sua maiestate aperit. Congrue duodecimo anno prima fidei rudimenta revelat. quia per xii. apostolos predicatione mundum erat propaganda.

Quasi fons medius doctorum sedet. sed quasi exemplar humilitatis. prius interrogat et audit. quam instruat. ne parvuli a senioribus doceri erubescant. ne infirmus docere audeat.

Ecce signum divinitatis apparet quod non ob humane necessitate audiebat. sed ad ostendendum quod homo erat. homines magistros humiliter audit. ad probandum quod deus: eisdem loquentibus sublimiter respondet. divina lingua sapientiam predicabat. sed etas humana infirmitatem pretendebat. Unde mirantur iudei. et turbantur. sed non mirat fidelis quem eum prophetia clamat. parvulus datus est nobis filius datus et cetera. et vox deus fortis. parvulus factus. ut nos parvulos crescendo perficiendo paulatim eos ad capienda sue iuventus arcana perveheret.

Invenerunt in templo dicens. Iubilis quia patris b. mei sunt oportet me esse. ostendens templum non minus ad se quam ad patrem pertinere. quia quorum est una maiestas hon-

[Right outer margin note: i. hec fidem verbis [illegible] quod eam [illegible]]

pietas est hic significationis — pietas diuinus cultus, reuerentia quibus potest, opus misericordie erga egenos.

est inuisibilis. et donum non solum naturale. sed est spiritualis. alibi enim mater ad iustitiam impellit. hic mater arguit. quia adhuc quasi paruus est erigere. sed cum hic .xii. describitur annorum. ibi discipulos habere docetur. Vides matrem dixisse de filio. ut erigeret a ualidiore instituum quam stupebat in minore uirtutes eius.

Omnia que de domino uel a domino facta uel dicta cognouerat. siue que intellexerat. seu que nondum intelligere poterat. omnia in memoria recondebat. ut cum dominus cristus predicande se et scribende incarnationis eius aduenisset. sufficienter uniuersa prout erant gesta. posset explicare querentibus. Sic nos crebra factorum et dictorum domini meditatione in corporatione nos cogitationes repellamus. et alios instruere ualeremus.

Proficiebat. Sicut crescentis etatis profectum. sic et in nobis sapientia. nam quod habere cognouerit susceptione domini. preter tamen cum super plenus gratia finisse et sapientia describitur.

Iuxta hominis naturam proficiebat etate. de infantia quod in iuuentute. Iuxta hominis naturam proficiebat gratia. non ipse quod non habebat paucis suum temporis accipiendo. sed pandendo donum gratie quod habebat. apud deum et homines. quia quanto proficiente etate. patefaciebat hominibus dona gratie que ei inerant. et sapientie. tanto eos ad laudem dei excitabat per operationem ipsius sapientie. et gratie. quia deus ... gratulantur. sic et deus

sed quia hic pre medio nomine sa luti suscepit e legitur. ut et carnis et anima rationa bilis a deo suscipi tur. utraque pa riter saluaret.

Iuxta hominis non proficiebat sa pientia. non quod ipse sapientior ex tempore. quia a primo conceptionis hora spiritu sapientie plenus permanebat. sed eandem qua plenus erat sapientiam ceteris ex tempore paulatim demonstrabat.

Nesciebatis quia in hiis que patris mei sunt oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt uerbum quod locutus est ad illos. Et

congrua uerba uerte — descendit. quia humiliabatur sub illis

descendit cum eis et uenit nazareth: et erat subditus illis. Et mater eius conseruabat

quasi sub signaculo recondebat.

omnia uerba hec in corde suo. Et ihesus

humanitatis

proficiebat sapientia et etate et gratia apud deum

filius intus oculos attollere cogit quia eum deus et homo est. nunc deitatis excelsa. nunc infirma profert fragilitatis. quia filius dei in templo commoratur. quia filius hominis cum parentibus quo uoluerit regreditur.

Magister uirtutis officium implet pietatis. et minimum si deferit pater. quis dicitur est mater. Ista subiectio non est necessitatis sed pietatis. ecce quod parentibus debemus ostendit.

Herodes. philippus lisanias. qui cum pilato romano preside regnabant in iudea. filii fuerunt maioris herodis. sub quo natus dominus. mortuo quo et ipse archelaus .x. annis regnauit. quo propter superbiam remoto: regnum in .iiii. tetrarchias diuisum est ut sic minueretur superbia iudeorum. Annas et caiphas erant principes sacerdotum quando iohannes cepit predicare. sed annas illum annum. caiphas illum quo dominus crucifixus est: administrabat. et quia tunc pontifices non lege. uel genus uirtutis. sed romana potestate presta bant: in illos legimus pontifices tunc fuisse. quos subiecit euangelista. ponens tamen illos quod ad dominum pertinet passionem. Et a non his illum

III

et hominibus. Anno autem
quintodecimo im
perii tyberii cesaris
procurante pontio pi
lato iudeam tetrar
cha galilee herode.
philippo autem fratre eius te
trarcha iturie et tra
conitidis regionis et
regnat.
lysania abiline tetr
archa sub principibus
sacerdotum anna et ca
Ecce istud.
ypha: factum est ver
vade et predica baptismum.
bum domini super iohannem
zacharie filium in
deserto. Et venit in
omnem regionem iordanis, predicans bapti
Ecce iohannes predica
smi penitentie in remissionem peccatorum: sicut scrip
tio firmatur per hoc testimonio.
tum est in libro sermo
Iohannes qui illum.
num ysaie prophete. Vox clamantis

venie dabat predicare.
quod ex iudea quondam et
multos ex gentibus e-
rat redempturus: per
reges gentium et prin
cipes iudeorum predi
cationis tempora designat.
Et quia gentili
tas per fidem colligen
da, iudea pro perfidia
dispergenda erat:
ubi gentium multi
desciverunt principes
iudeorum. Quia ad finem
regni veniat, quot
regibus subiacebat.
Sacerdotes etiam facta est
memoria quia ille
nuntiatur qui simul
rex et sacerdos erat.

B. Iohannes baptismum
penitentie predicavit et quidem
baptizavit et dedit. Sed re
missionem peccatorum
dare non potuit. Non
enim erat. Dans bap
tismum penitentie per
se predicans, quia remissionem
dare non potuit ba
ptismus quo peccata sol
verentur predicabat.
ut sicut verbo predica
tionis verbum patris
precurrit, ita baptis
mum penitentie quo peccata so
luuntur precurreret
suo baptismate quo
peccata solvi non possunt.

pater ad laudem et hominibus proficieb
at ad salutem.

B. Congregaturus *anno quintodecimo* ecclesiam deus fi
lius primum operatur in servulo, ut ecclesia
non ab homine cepit sed a deo, ut ap
pareat maior auctoritas iohannis.
Novum baptismum ritum instituentis
factum est verbum domini super iohannem et ad
iohannem. Quod quidem desuper solus dignus
prius operatur verbum intus et decla
ravit iohannes quod velit ab ipso proferri.
Precepta perfecte iohannes. Sequitur verbum
intus operantis sonus vocis exte
rius sonans. In deserto vel in ecclesia
que prius deserta in lege plures fi
lios. Nunc et verbum in deserto, ut
quia terra erat deserta fructum ube
rem generaret. Non enim est verbum ut iohannes
penitentiam predicaret non remissionem
daret. Unde iohannes est figura legis quia
peccatum nuntiat non condonat. Iohannes
precursor est. Ita lex precursor
gratie ecclesie. Mathias et marcus
commendant iohannem vestitu et ce
libatu et cibo. Lucas iohannem
commendat sola commemoratione
prophete. Nullo enim indicio
surrexit qui ut deo digni habundat
verum in quibus dixit et omnia declaravit.
Idem ipso prenuntiat quod post
per se ipsum iterat.

B. Qui fidem et bona opera predicat,
quid aliud quam venienti domino ad cor
da audientium viam parat, ut hi
gratie aliusque ut rectas deo semitas

in iohannis primam predicaret

tas faciat. dum mundas mentio cogitationes per sermonem predicationis parat. formant.

Vox que precurrit verbum. in deserto. quia delicte et destitute iudee solatium redemptionis admuntiat. Nullum enim verbum sine voce auditur. nec vox sine verbo intelligentia valet.

Et videbit omnis caro. In hac vita omnis homo videre christum non potuit. sed in die iudicii in sede maiestatis et electi et reprobi pariter videbunt. ut iusti remunerentur. et mali in eternum gemant. Unde et subdit. dicebat ergo ad turbas que exibant ut baptizarentur ab ipso. Genimina viperarum quis ostendit vobis fugere a ventura ira: Ventura enim ira est animadversio ultionis extreme quam tunc fugere peccatori non valet. qui nunc ad lamenta penitentie non recurrit.

Ambrosius. Qui ostendit nisi providentia miseratione dei infusa ut penitentiam delictorum agentes, venture iudicii per penitentie devotionem mereatis. ad generationem quoque non ad successionem referenda est comparatio viperarum. Ideo serpentibus comparat. ut ostendat naturalem habere eos prudentiam providendi futura. Unde estote prudentes sicut serpentes. Ideoque monet opus fructuum quia genus claritatem querere qui non generis. sed sola fides valet. quia ad gentes transferenda prophetat.

Quare non prius deponitis venena ut sic ad baptismum veniatis.

Dignos. non debet esse par fructus boni operis eius qui minus vel nimis peccavit. et eius qui graviter cecidit.

Ideo agite penitentiam et nolite dicere patrem habemus abraham. Iam enim securis ad radicem arborum posita est. faciat ergo fructum qui potest gratie qui debet penitentie.

iniquitatis precursores abicite fidem et
in deserto: parate viam domino
bona opera accipite. vel ut non precurrentis servaretis. qui humiliat se
rectas facite semitas eius. Omnis
humiliat exaltabitur. vel qui se exaltat humiliabitur.
vallis implebitur: et omnis mons
et collis humiliabitur.
Et erunt prava in directa
et aspera in vias
vel omnis homo videns
planas. Et videbit
gentilis vir. mulier. iuvenis et senex.
omnis caro salutare dei.
vel christum. vel phariseos et saduceos.
Dicebat ergo ad turbas que
eorum qui penitentia et confessione mereantur.
exibant ut baptizarentur ab ipso. Genimina
indignantur. vel venena
viperarum quis
venenatorum filii. quia bonis invidentes
ostendit vobis
per se quia nemo.
vel cum non penitentis sed ego demonstro vel bene scit.
fugere a ventura ira:
de penitentia fructu. iudicata.
Facite ergo fructus dignos penitentie.
per equalitatem culpe.
Et ne ceperitis
temporis et hac ethnicis.
dicere: patrem habemus abraham. Dico

Omnis vallis. In advenientem domini humilis gentilitas impleta est. et crevit plenitudine gratie recipiendo. et iudea superbia per errorem fidei. vel infidie. in eo. vel non superbiebat prodidit.

Prava. id est malorum corda per iniustitiam distorta ad regulam iustitie dirigentur. et aspera. id est iniuriosi et iracundi iniuriis per infusionem gratie ad mansuetudinem redibunt. non ubi predicator planam viam invenerit. nisi propter asperitatem gressum ponere non poterat.

Ideo se peccatores cognoscere nolebant. quia de stirpe abrahe descenderant. Unde dicitur. non est domino qui non quia filii carnis hi sunt in semine. sed quia fidei. Unde subdit. potens est deus de lapidibus istis.

Dico enim vobis. quia cum animosso scilicet suis rationis. lapidibus putantur in esse. alicuius rationem dei unitatis. spiritualia

enim vobis: quia potest Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahe. Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbe dicentes. Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas det non habenti. Et qui habet escas similiter faciat. Venerunt autem et publicani ut baptizarentur et dixerunt ad illum. Magister quid faciemus? At ille dixit ad eos. Ni-

---

curvatas ipsi innatura lapidis non usu ceperis sed initis habitu inviuntur. Que autem lapidibus comparaverat quia autem deformes ad usum nudi ad ornatum steriles ad fructum irrationabiles ad perfectum iam arboribus comparat quia post esse vitiosis iam sint decori ad usum venusti ad aspectum optimi ad fructum surgunt cacuminibus fundunt brachiis replentur fructibus vestiuntur frondibus.

Magna vis inser[mo]ne iohannis que et provocavit publicanos et militem ad consilium salutis sue cogit. Quibus precipit ne ultra quam scriptum est exigant.

Publicani qui vectigalia exigunt sunt qui ad fiscum vel res vestigalium [illegible] vel rem publicam [illegible] et hi qui huius seculi lucra per negocia sectantur quos pariter unum [illegible] dum ab agendo [illegible] cohiberet, ut dum primo ab alienorum se temperarent appetitu tandem ad propria communicanda pertingerent.

Arbor humanum genus. Securis redemptor qui velut ex manubrio tenetur ex humanitate sed ferro incidit id est divinitate. Quia etsi expectatur per patientiam videtur tamen quod facturus sit. Non ad ramos sed ad radicem posita dicitur securis. Cum enim filii malorum tolluntur quid aliud quam rami infructuose arboris absciduntur. Cum tota progenies cum parente tollitur arbor radicitus abscinditur ne quid remaneat unde iterum aliquid germinis oriatur.

Ex verbis iohannis timore percussi notantur qui consilium querunt.

Tunica plus necessaria usui quam pallium. Ad dignum fructum penitentie pertinet ut non exteriora tantum vel minus necessaria sed et ipsa valde necessaria cum proximis dividamus ut escam qua vivimus et tunicam qua vestimur. Ecce quantum valent opera misericordie que ad dignos fructus penitentie precedit. Precipiuntur. Unde datur. Item et cetera de duabus tunicis dividendis datur preceptum quia si una dividatur nemo vestitur. In dimidia tunica et nudus remanet qui accepit et qui dedit. Misericordie enim ipsi pro possibilitate humane conditionis servatur mensura ut non sibi unus totum eripiat sed quod habet cum paupere partiatur.

B. Iusto moderamine eos premonet ut ab eis calumpniando preda requiratur, quibus militando prodesse debuerant. Dicens idcirco stipendia constituta militie, ne dum sumptus queritur predo grassetur. Illius officii ullum genus, nulla etas ab agenda penitentia excluditur. Omnes in commune monentur ut conferant non habentibus. Penitentia enim plenitudo virtutum est.

B. Non solum cogitabant, sed sicut alius evangelista declarat, missis ad eum sacerdotibus et levitis, an ipse esset Christus requirebant. Unde et Iohannes subditur eis respondere. Patet Iudeos fuisse cognitores secundum scripturas divine incarnationis tempus adesse, sed nimia cecitas, qua Iohannem sponte credebant, Ihesum in salvatore tantis signis et virtutibus approbato et ipso Iohanne attestante non crediderunt, quem per mulierem putabant venturum, per virginem non credunt venisse.

Venit enim. Iohannes baptizo aqua quia ille venit qui baptizat spiritu, ut via illi preparetur.

Fortior, quia ego humilis, et ego magnus reputor, tamen ille fortior quia deus.

B. Non sum dignus mysterium incarnationis investigare. Vel nomen sponsi sibi non usurpo, non sponsus credi, sed amicus sponsi volo. Vel non sum dignus portare per totum mundum predicando calciamenta, id est mysteria incarnationis, sed enim non est Iohannis pertinens officium, sed apostolorum, consequentium calciamenta nuptialem evangelica predicatione, quod calciati sunt apostoli.

Videbat Iohannes cordis occulta. Iohannes revelantis gratia, quia prophetis palam facit occulta cordis.

non oportet

eis amplius quam quod constitutum est vobis faciatis. Interrogabant autem eum et milites dicentes: Quid faciemus et nos? Et ait illis: Neminem concutiatis neque calumpniam faciatis, et contenti estote stipendiis vestris. Existimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus de Iohanne ne forte ipse esset Christus, respondit Iohannes dicens omnibus: Ego quidem

(sed corporea aqua et ministerio usus)

aqua baptizo vos

(baptizando donec veniat qui ab-)

veniet autem for-

(luet animas per spiritum)

tior me, cuius non sum dignus solvere

(id est ligamenta mysterii)

corrigiam calciamentorum eius. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni. Cuius

Spiritu, id est purgatione (purificatione) sanctificationis, igne vero tribulationis. Vel spiritu qui sanctificat et accendit amore; vel hic spiritu, in futuro igne purgatorio purificabit.

Ergo probavit non esse se Christum, quia invisibilia non operatur officio quo non spiritu baptizat. Quod solvere, id est nec illud scio quod se Christum non esse declarat, ut sicut humanitatis eius baptismum quod est eius proprie servet imitatione sacramenti non habeo.

(Consecratio et examinatio)

ventilab-

(certo omne iudicium dedit pater filio)

rum in ma-

17

Purgat. dominus vel in
presenti ... infel-
ta pravi pro suis s...
ecclesia eiciuntur vel post
mortem dampnantur.

.B. Palee sunt qui fidei
sacramentis imbuun-
tur, sed solidi non sunt,
zizania que ex pro-
fessione ab electis
secernuntur. Que hec
ventilabro non re-
moventur, quia iam
iudicata sunt, sed palee
e ventilantur.

.B. Inextinguibili quia
neque extinguuntur
cruciati, sed eterna-
liter puniuntur. Dicitur
ad differentiam illius
de quo dicitur: igne eius
examin.

Ante quam Lucas ad-
narret de actibus Ihesu,
dicit Iohannem ab Hero-
de decaptum, ut os-
tendat se solum ...
ea facta domini descri-
pturum que eo anno
gesta sunt quo Iohannes
vel captus est vel puni-
tus.

Nulli inclinatus solum
sed et Iohannes cum se
credit baptizandum,
se videns in eo lumen
baptizabiliter Spiritus Sanctus de
celo pater commendat
filium, non eum filio que
ignoraret, sed Iohanni
÷

nu eius: et purgabit [a paleis]
[ecclesiam presentem]
aream suam et con
[in mobiles a spe eterna]
gregabit triticum
in horreum suum. Pale
as autem comburet ig
ni inextinguibili. Mul
ta quidem et alia exh
ortans evangeliza
bat populo. Herodes
autem tetrarcha cum cor
riperetur ab illo de He
rodiade uxore fratris
sui, et de omnibus malis que
fecit Herodes adiecit
et hoc super omnia et incl
usit Iohannem in carce
[... in mari rubro]
rem. Factum est autem
[... generaliter ...]
cum baptizaretur omnis
[a Iohanne quod alii plenius dicunt]
populus et Ihesu baptiza
to et orante apertum

[Herodes autem tetrarcha]
Non his diebus captus est Iohannes. B.
sed intexit evangelium Iohannis post aliqua
signa a domino gesta et post eius bapti-
sma diffusam. Sed Lucas propter exage-
randam Herodis maliciam preoccup-
avit, quod cum videret ad predicationem
Iohannis multos confluere, milites etiam
et publicanos penitere, et totum
vulgus baptismum suscipere, e
contrario non solum Iohannem contemp-
sit, sed et vinculavit et occidit.

Notandum quod Iohannes evangelista qui divi- .B.
nitatem Christi scribere suscepit, testa-
tur quod ... Iohannes baptista qui figu-
ra legis est, adhuc predicante et
baptizante, plures discipulos
et baptizaret. Mistice docens
Ihesum antequam in carne nasceretur
etiam per sectam domini et fidelium ple-
gem doctorem fuisse prophetarum. Alii
evangeliste qui humanitatem Christi
describunt, ab increpatione [carceratione] Io-
hannis sumunt exordium dominice
predicationis, quorum officium est
post corruptam iudeis legem,
et qui tenebris carceris ignoran-
tia ceca ... fe-
datam domini in carne apparentis
et per ... operantis, qui adve-
niens in Galileam celes-
tem pandit doctrinam.

Baptizatur dominus non mundari in- .B.
digens, sed tactu munde carnis
aquas mundans, ut vim ab-
luendi habeant. Et ideo quod ad lava-
crum venerit, peccata deponit,
quod ... sub lege bap-
tismata non portant ... purifica-
tionis malum unum regenerationis
sanctificationis aque accipitur

Exerce

Unde cum baptizatum ipsum diceret: nichil magnum addidit, dicens se baptizato ihesu et orante dicit apertum celum. Quando ille aquas iordanis subiit, nobis celi ianuam pandit. Et dum carne in unda frigescimus, aquas angelus oppositas quondam ueteris rumphea ignea restringit. Nec ibi uero celum cepit aperiri, sed nobis ostenditur, ut post baptismum orat autem, ut nos ad orandum informet, ut post baptismum precibus et ieiuniis et elemosinis et aliis bonis celum nobis aperiatur. Quia et si peccata in baptismo laxata sunt, non adhuc caro est solidata. Sed in deserto mundane conuersationis hostes occurrunt, qui sudore nostro uincendi per gratiam dei sunt, donec tandem inducamur in aulam pacis.

Quod autem tricennalis baptizatur, nobis conuenit propter initium etatis et operationem decalogi, quia decalogus perficitur et melius intelligitur et impletur.

In te complacui. Non aliena in filio, sed sua laudat, qui dicit: que cumque habet tua mea sunt.

Sic columba. Post diluuium non coruus, sed columba terre [illegible] pacem reddita nuntiauit, docens quod solum in simplicitate cordis baptizatis unctio sancti spiritus adsit. Et dominus non primo post baptisma spiritu sancto est unctus, sed ideo monstratur columba, ut intelligamus quod in corpore eius, id est ecclesia, baptizati precipue accipiunt spiritum sanctum.

Matheus, qui regnum in christo instituit insinuare, per patrem ipsum christum, .xl. homines generationis serie nominat, quorum numero significatur illud tempus, quo in hac uita regi nos oportet a christo per laboriosam disciplinam. Nec est quod quadraginta due, quod fiunt quatuordecim.

(interlinear: Et quia in terra diuinitas) est celum, et descendit (interlinear: a mortalibus non poterat uideri) spiritus sanctus corporali (interlinear: Ut per speciem sanctam discipulus) specie sicut colum- (interlinear: effugeret fictum, non habitabit in corpore) ba in ipsum. Et uox (interlinear: pure subdito peccato, non in ipsis) de celo facta est: (interlinear: non nobis. ... Et consubstantialis) Tu es filius meus (interlinear: Et in adam displicuit. ... Et placuit / complacuit) dilectus, in te com- (interlinear: meum ... per te factum est quod ...) placui michi. Et (interlinear: placet. deo) ipse ihesus erat incipi- ens quasi annorum (interlinear: Et quia uana non) triginta, ut pu- (interlinear: sed putabatur, quia maria genuit, quod eum) tabatur filius (interlinear: Ioseph erat desponsata. ... Et quia ...) ioseph. Qui (interlinear: uel secundum legem ... fuit ... sed) fuit heli. Qui fu- (interlinear: carne iacob) it mathat. Qui fuit (interlinear: qui fuit leui) leui. Qui fuit melchi. Qui fuit ianne. Qui (interlinear: Et auctus. Patri uide ioseph) fuit ioseph. Qui

Generationis (interlinear: nota) ... in tunc nominatque, forma quia totum quod est in senatum et reliquias curiis ciuitatum genus asserit dignitatem.

Et certi quod aderant, quod ignorabant, indicabat. Unde iohannes, quem se fortiorem esse uidit, et christum euangelizabat, et certius dei filium aperte docebat.

Non per naturam, quia uere genitus, sed per ioseph, qui alius est a generatione, tertius ordo generationis, quia non est uos diuine sepatiare. Non generatio texitur per ordinem uniuersorum et eum iudicauit in tribus tam ipse; et sic per ioseph origo marie declaratur. Generatione filius carnis dicitur per uirtutem testimonium patris, tu es filius meus, ut appareat eundem uerum dei et hominis esse filium.

Tricenarii baptizatus, facit miracula. Docet ut reprimat temerarios, quod omnem etatem ad hoc ficta idonea credunt, quod non est in aliquando miracula dei, coniungat ut danielis et ieremie.

Matheus per nomina genuit, quia solas carnis successiones numerat. Lucas non genuit, sed quod fuit, in quo designat se et adoptiuos ingenue filios, et mathis ad dauid usque ad pauciores. Lucas plures ponit.

Vbi dico ut putabatur filius ioseph.

generationes, quae est per generationem ... fieri, ut alii longe navem, alii breviorem consequerentur vitam. cum videamus plerumque senes cum suis nepotibus vivere, iuvenes mox statim susceptis filiis obire.

Nathan qui Salomonis frater descendit de David, ... Iacob filium genuit et defunctus est. tunc Mathat qui de tribu Nathan, de eadem uxore suscitat semen defuncti fratris, et genuit Heli. et sunt uterini fratres Iacob et Heli. accepta uxore moritur sine semine, cuius uxorem accepit Iacob et genuit Ioseph. et merito Lucas adoptionis originem suscepit et usque ad deum transit, quia per adoptionem efficimur dei filii, credendo in filium dei, qui per carnalem generationem ostenditur factus filius hominis.

(consummatio dei vel aliquis)
fuit mathatie. Qui
(conversus vel tonitruum) (consolatio)
fuit amos. Qui fuit
(consolatio) (cadmina)
naum. Qui fuit e
(me)
sli. Qui fuit nagge.
Qui fuit maath. Qui
(consummatio dei vel aliquis)
fuit mathathie. Qui
(obediens)
fuit semei. Qui fuit
(augmentum)
ioseph. Qui fuit
(confitens) (dominus gratia eius)
iude. Qui fuit ioh
(dominus misericors) (misericors)
anna. Qui fuit re
(princeps vel magister babi)
sa. Qui fuit zoro
(lonis)
babel. Qui fuit sa
(petitio mea deus) (lucerna)
lathiel. Qui fuit ne
(na mea) (regnum meum)
ri. Qui fuit mele
(robustus vel violentus)
hi. Qui fuit addi.
(divinans)
Qui fuit cosan. Qui
(dei mensura) (vigilans vel vigilia)
fuit helmodan. Qui fuit her.
(pelliceus) (salvator) (dei mei adiutor)
Qui fuit iesu. Qui fuit eliezer.
(dei exaltatio vel exaltans)
Qui fuit iorim. Qui fuit math
(additus) (cantum vel signum)
at. Qui fuit leui. Qui fuit sym

Sed per unum recurrimus, vel innuitur quadraginta una generationes fuisse: sed ipsum Christum ad numerum, quia temporali vitae regente, tamquam quadragenario numero praesidet regaliter. quattuor ad mundi partes quattuor vel corpora refertur, decem ad legis decalogum, quo contra vitia pugnamus. unde ieiunium ecclesiae spatio quadraginta dierum consecratur. et quia ad nostram mortalitatem nobiscum participandam descendisse Christum volunt significare, ideo istas generationes descendendo commemorat ab initio evangelii sui, in quo significatur susceptio nostrorum peccatorum a domino Christo. Lucas, quia vitulus tamquam sacerdos in exemplum nostris peccatis assignatis, a baptismo, in quo hominum incipit ascensus, generationis seriem ascendendo disposuit. in quo ab oblatio nostrorum peccatorum significatur a domino Christo. per Mattheum a David per Salomonem descendit, in cuius matre ille peccavit. Lucas a David per Nathan ascendit, per cuius nominis prophetam deus peccatum illi expiavit. Lucas lxxvii generationes ponit, quo numero remissio omnium peccatorum significatur, quod est solidandum in partibus quibus multiplicatur numerus, i. xi. et vii. per xi. transgressio denarii, quo numero decem mandatorum perfectionis significatur, et multiplicatur undecim per septem, ut significetur illa transgressio ex motu hominis fieri septenario (ut vitae?) et quattuor corporis constat elementis.

Quod vero ... septenarium numerum significatur per undecim ... multiplicatur, quia primum hominis transgressio ... numero de peccato tollitur ... ipso numero omnium peccatorum remissio tollitur, expiante nos carne sacerdotis ... nunc iste numerus incipit ... ressurgit nos deo ad quem nunc iste numerus pervenit, per spiritum sanctum qui in columbae specie in baptismo in iste numerus commemoratur aperte.

Per nathan p[ro]p[he]te dignitate exp[ia]ti sum[us] adiuti sum[us].

12 Si intelligimus math[eu]m .xl.ii. generationes posuisse ut unu[m] eo[rum] ne nomi[n]e bis numeret p[ro] patre et filio. hic numer[us] p[re]sentis eccl[es]ie t[em]p[u]s signat. que d[omi]no cooperante in isto sc[u]li sabb[at]o laborat. Se p[ro]pter eu[m] sen[arius] quadraginta duo. Senario opera. septem ad requie[m] p[er]tinet. Un[de] p[o]p[u]l[u]s de egipto liberat[us]. xl. annis in deserto moratur. sic q[uod] sub spe uenturi in requiem ex ercetur. speciei senarij quadraginta duo castra metatur. Quor[um] ultimo ibi ducit. apud iordanem. ubi eis h[ostibus] ostib[us] p[ro]missas olim sedes integre dat. Sic d[omi]n[u]s quadragesima sexta generatione in qua mu[n]dus p[er]se tenebras discussit abraham credente. uenie[n]s incarnatus p[er] baptismu[m] celi ianuas pandit. et uos p[er]fecto tem[por]e cursu sub ecclesie mi nisterio sacramento p[ur]ificatum i[n] duce leta flumi[n]e p[ro]missa reg na intramus.

C[oncinuatio]

i. confitens.

meon. Qui fuit Iu

i. augmentum.

da. Qui fuit Iosep

i. columba vel dolens.

h. Qui fuit Iona.

i. dei resurrectio.

Qui fuit Heliach

i. rex eius.

im. Qui fuit Melch

a. Qui fuit Men

i. donum.

na. Qui fuit Ma

thata. Qui fuit

i. cedit vel donatus.

nathan. Qui fuit

i. manu fortis. — i. incensum.

dauid. Qui fuit Iesse. Qui

i. seruiens. — i. fortis.

fuit Obeth. Qui fuit Booz.

i. sensibilis.

Qui fuit Salmon. Qui fu

i. augurium vel serpentinus. — i. p[o]p[u]l[u]s uoluntarius.

it Naason. Qui fuit Ami

i. electus vel excelsus.

nadab. Qui fuit Aram.

i. sagitta.

Qui fuit Esrom. Qui fuit

i. divisio. — i. confitens.

Phares. Qui fuit Iude. Qui

i. supplantator. — i. risus vel gaudium.

fuit Iacob. Qui fuit Isaac. Qui fuit

i. pater multarum gentium vel uidens populum. — i. exploratio vel gaudium ... — requies

Abraham. Qui fuit Thare. Qui fuit Na

lux. — i. corium vel corrigia vel despiciens vel perfectio. — i. egrotans.

chor. Qui fuit Seruch. Qui fuit Ra

vel pascens. — i. diuidens vel diuisio. — i. transitus.

gau. Qui fuit Phalec. Qui fuit Eber.

Quatuor generationes uirorum cognoscimus fuisse in quatuor filijs iacob. quorum isti posteri sunt. Iuuda et dominice figuram passionis uiuificum p[ro]phetam. In ioseph p[ro]cessisse castitatis exemplum. In symeon iniudicta lesi pudoris. In leui officij sacerdotalis. Non ergo nota tantorum patrum ea[m] lucas p[re]termittenda putauit. ut que uiris om[ni]bus insignis quoque maioribus gratia uirtutum dominica preceperit.

Quod matheus p[er] salomonem. lucas p[er] nathan texit generationem. Illic regalem. hic ut uiuus sacerdotalem ostendit familiam. quia et rex ex regibus et sacerdos ex sacerdotibus secundum carnem extitit. et sacerdotalia uita est exercitus. quo celestis rex et diuinitate letatur. et euidentiam a deo regere defertur. et sacerdos est uerbum secundum

./.

ordine melchisedec.

Filio dei geniti in corpus. Innuat insinuandi processit etiam in figura, in sequitur naturaliter ut ante preceat factus ad imaginem, ut per eum imago descendat.

Filium matusalem ultra diluuium manant. Significat christum in cuius una etate descendit.

Secundum dubium uenit aquo spiritu ductus sit in desertum. dicitur in iohannem plenus spiritu sancto et uoluntate locum certaminis quo ad usurum [illegible] de uictoria certus in gredit. Sic nos accepta in baptismo remissione et sancto spiritu illuminati, si insidias diaboli accingi et scelum deserere debemus ut qui manna deserti sola eterna esuriamus.

Mortaliter in illo deserto quod est inter ierusalem et iericho. in figuratur dicitur

Qui fuit sale. Qui fuit cainan. Qui fuit arfaxat. Qui fuit sem. Qui fuit noe. Qui fuit lamech. Qui fuit mathusale. Qui fuit enoch. Qui fuit iared. Qui fuit malaleel. Qui fuit cainan. Qui fuit enos. Qui fuit seth. Qui fuit adam. Qui fuit dei. Ihesus autem plenus spiritu sancto regressus est a iordane. et agebatur in spiritu in desertum diebus quadraginta et temptabatur a diabolo

Qui fuit enoch ab adam septimo usque ad dominum patrem.

Qui fuit sela. Generatio cainan non de hebraica ueritate. sed habetur de lxx interpretum editione. Iuxta hebraicam arfaxat sela uel sale filium nullo interposito perhibetur genuisse. porro arfaxat uixit xxx annos et genuit sale. Item interposito cainan. arfaxat qui genuit sale. qui et ipse genuit heber. sed apud lxx ita scribitur quod arfaxat cum xxx et v annos genuit sela. quorum quod uerius sit deus nouit.

Ascendens septuagesimo gradu enoch ponitur qui dilata morte translatus in paradisum ut significet eos qui ingratiam adoptionis filiorum dei et spiritu regenerantur interius post corporis absolutionem etiam suscipiendos in requiem. Septuagenarium enim propter sabbati septimanam. Maiorum requiem signat. qui inuitante christi gratia decalogum legis implent. quasi in resurrectione immutabili dei sapientiae contemplande perfecta monstrat esse inuigendos.

Terras que perficit ad usum salutis sacramentum baptismi desertum. ieiunium. Nemo enim coronatur nisi legitime certauerit. nemo ad certamina admittitur nisi ui ab uitiis abluitus animi culis; gratie celestis munere consecretur.

Noe uiuit edificator arche per figuram edificator ecclesie.

Seth posterior adae filius non siletur ut cum de due per generationes sunt signet christum in posteriore ponitur quam in priore generatione uiuendum.

Quadraginta die.

Quadraginta die bis denum.

Sicut in deserto filio ut

diabolum provocaret. nam non certasset. iste nisi vicisset. misterio: ut adam de exilio liberaret. exemplo: ut ostenderet nobis diabolum ad meliora tendentibus invidere.

Congrue exercet ieiunium nulla parte anni in quo origo est dominice passionis. quia in ea significatur hic vita laboriosa. cui opus est continentia. ut ieiunet a mundi amentia.

ut legis lator [moyses] et propheta [helias]. ut ieiunium et testimonium habeat a lege et prophetis. hoc numero significatur excursus huius seculi in his que ... tur per quadragenarium. adeo quia venit legem non solvere sed implere. decem sunt precepta legis et quatuor partes mundi. et quater decem fiunt quadraginta. et quadragenarium di...

ad impletionem decalogi vocatum de quatuor mundi partibus. Ieiunat semel ante mortem carnis. qui clamet: abstinete vos a desideriis seculi. dum estis in agone. Comedit post resurrectionem. qui dicat: et si nondum habetis corpus immortale spe immortalitatis iam pascimini. quod dum viam domini carpimus. et a vanitate seculi ieiunate. et refici de celesti sua provisione.

fili

Nisi ieiunasset: diabolo temptandi occasio non adesset. Fili accedens ad servitutem dei, prepara animam tuam ad temptationem. quia quanto magis diabolus se rebellare conspicit. tanto amplius expugnare contendit.

Non est scriptum de moyse et helia. quod post ieiunium esurierint. non homines illi fortiores quam hic deus. sed ideo factum est ne ab eo temptando pavens hostis aufugeret. qui multa celestia signa in eo viderat. esuriit ergo humilis deus homo. ne inimico innotesceret sublimis homo deus. fames domini pia fraus est. ne caveat diabolus temptare. esuriit autem non tam cibum corporalem quam salutem. quia salutem humana non potest

[illegible]

... decem ad decalogum quo deum et proximum diligere precipimur refertur. Sed quia motu corporis quod constat elementis quatuor, deum et proximum violamus. ad diluendam culpam in xl tempus penitentie surgit.

Et nichil manducavit in diebus illis. et consummatis illis esuriit. Dixit autem illi diabolus.

quod sequitur scriptum. ipse dixit et facta sunt.

Si filius dei es: dic lapidi huic: ut panis fiat.

lapis duriciam figurat diaboli.

Et respondit ad illum ihesus. Scriptum est quod non in pane solo vivit homo: sed in omni verbo quod procedit ex ore dei.

in deuteronomio.

quasi persuasio tua temptatio

est quod agit de cibo corporis et non de cibo mentis.

Et duxit illum diabolus. et ostendit illi omnia regna orbis terre in momento

in montem excelsum

adam a diabolo victum fuisse.

Quibus modis fit temptatio. Sensu. suggestione. delectatione. consensu. a suggestione sola temptatus que delectatio peccati mentem eius non momordit. Nec enim indignum temptari quod venerat. ut sua temptatione nostras vinceret. sicut sua morte nostram tulit.

Scriptum dicere magis certam quam miraculis pugnare. humilitate quam potentia. vel per diabolum vincitur. non declarationem virtutis sed dictione faciendum.

Temptatio est de ambitione.

Nec indignum videatur dominum a diabolo deferri. qui crucifigi a membris diaboli.

In momento. non quia celeritas conspectus. sed caduce fragilitas potestatis exprimitur. in momento enim cuncta pereunt.

Tibi dabo hec. arrogantia dicit. non quod totius mun

dus suus sit. sunt enim aliqui boni.

Non a diabolo est potestas. sed ob nequitiam tamen insidiis diaboli. nec ideo mala ordinatio potestatum. que malo sunt ob nocere potestate.

Dicens diabolus salvationis se pretendens adoraveris me. econtrario audit. quod ipse magis eum adorare debeat dominum deum suum.

In omnibus temptationibus hoc agit ut intelligat si filius dei sit. sed ita sic responsum temperat ut ambiguum relinquat.

Lucas sic res gesta est exequitur. mediam potentiam avaritie. ultimam superbie. secundum morem presentis temporis. que superbia post omnes vitiorum sequitur. Mattheus non sequitur ordinem historie sed temptationum ante.

to temporis 7 ait ei.

regem te faciam hoc non quod

Tibi dabo potestatem hanc universam

hoc possit. l' tempore de ab initio:

7 gloriam illorum. quia mihi tradita sunt. et cui uolo do illa. Tu ergo si adoraveris coram me:

qui adorauerit diabolum ante corruit.

carebit ambitione

erunt tua omnia.

omne religiosa deuotio.

Et respondens ihesus dixit illi. Scriptum est. Dominum deum tuum

qui solus fructus et temporalia

adorabis. 7 illi soli servies. Et duxit

nerat amplissimo.

illum in ierusalem 7 statuit eum supra

ubi

pignaculum templi. 7 dixit illi. Si filius dei es: mitte te deorsum. Scriptum est

l' conservent

enim: quod angelis suis mandavit de te ut custodiant te 7 quia in manibus tollent te ne forte offendas

credere. aliud namque explorantis. aliud temptantis est. diabolus prius temptat secrete. 7 homo conatur illudere. sed cum ille sic temptat ut exploret. sic explorat ut temptet. dominus sic fallit ut vincat. sic vincit ut fallat. si enim converteret naturam prius creaturae. quod sic homo communem est accessit animalium. non divine lectionis pabulo intentus. famem negligat corporis. hic artius dominus hominem ad usus irritamenta gule mittit. huic parum intentis moyses et helias tam plurimos non senserunt ieiunii. quod hic ulterius non uescitur non uiuunt.

Ostendit. non quod ipse est quam omnia videt. amplificavit. sed vanitatem humane pompe quam amabat. quasi speciosa ostendens facere amari volebat. ut sciens diabolus quod ipse est regnum tollet. ostendit ei omnia regna. in non psalmi. l' mundi. in mundis. sed quomodo moribus terrenis regnaret. l' per gulam. l' per superbiam. l' palam. ut suaderet quod volebat eum esse subicere.

Docemur hic omnem ambitionem despicere. ab. que omnis dignitas seculi diabolice subiacent potestati. ad usum fragilem et inanem ad fructum. Nota quod omnis a deo potestas. que ordinatio potestatum a deo. sed a malo ambitio potestatis. Licet ergo diabolus dicat se dare potestatem. omnia tamen illa ad tempus est permissa esse. non ab initio. tamquam quod permisit ordinavit. nec potestas mala. sed si quis male utitur potestate. quam an

Sed et latria dicitur servitus que soli deo
debetur. dulia: que est hominibus invicem exhibe-
tur. Iubemur enim per caritatem servire
invicem. quod grece dulium. in latria
uni deo servire. quod grece latria. Unde hic
et illi hic soli. s.

Que nec gula nec avaritia vincitur. temp-
tat vana gloria. si forte illum vel ipsa vi-
ctorie sue iactantia deicere valeat.

Super pinnaculum templi iactantia est. ut dum pu-
tat unus quisque ad altiora conscendere. subli-
mium usurpatione ad inferiora truda-
tur. quia non diabolus fortem sensit. iac-
tantiam pretendit. que est fortes sepe decipit.

Sibi quod est se mittere tollit primum. sed
inobedientia cadere non obedit ostendit ut
cumque bona et alia imperanti obedia-
mus. sed precipitare volentem contemnimus.

Nota diabolum tribus vinci. in quibus adam
vicit. quem de gula temptavit. dum de lig-
no vetito gustare rogavit. de vana gloria
dum dixit. eritis sicut dii. de avaritia cum ait.
Scientes bonum et malum.

Mittit hic vox ei convenit. qui omnes pre-
cipitare satagit. In quo in fine ostenditur.
quia nulli possit nocere nisi prius ille se de-
orsum subiunxerit.

Hoc scriptum est prophetia. non de christo. sed de sancto viro est. quod et
si de christo est illud est quod sequitur debuerat
meminisse. Super aspidem et basiliscum ambulabis et conculcabis leonem et draconem.
Sed de angelorum auxilio quasi ad infirmum
loquitur. de sua conculcatione quasi [illegible]
tor tacet.

David goliam tribus lapidibus de torrente
prostravit. et christus diabolum tribus testi-
moniis de lege.

Quia scriptum erat exemplum protule-
rat. scriptum erat exemplis. Unde audi
diabolus per hereticos testimoniis scriptura-
rum. non ut doceat sed ut fallat.

ad lapidem pe-
dem tuum. Et re-
spondens ihc:
ait illi. Dictum
est. Non temp-
tabis dominum deum
tuum. Et consum-
mata omni tem-
ptatione: dia-
bolus recessit
ab illo usque ad
ad tempus. Et
regressus est
ihc in virtute
spiritus in galileam
et fama exiit
per universam
regionem de il-
lo. Et ipse docebat in synagogis
eorum: et magnificabatur ab

Notandum quod exempla de deu-
teronomio tantum protulit. ut
secunde legis sacramenta confir-
met.

Non temptabatur. Sug-
gerebatur enim quasi homini. ut si-
gno aliquo exploraret quan-
tum apud deum valeret. sed per-
tinet ad sanam doctrinam.
quando homo habet quod faciat non
temptare dominum. Unde paulus.
Si vos persecuti fuerint in una
civitate fugite in aliam. quia non deficit consilium
humana prudentia. si
homo se totum divine com-
mittit potentie. sine diviniter
da temptatio. ut etiam potest
et aliter de templo deici conscendere.
quando precipitanciam se precipitare
passionis Cre.
quando non tantum dolis sed aperte
impugnavit. sic et nos
ille antiquus hostis a-
liquando temptaret. ut in-
tus. ut quasi se cum [illegible]
penitere rediens facilius
irrumperet.

Neque putet ea que post baptismum
nem sunt exponenda. post
ieiunium consertim facta. sed post aliquantum ad no-
[illegible]. in iudea
galilea [illegible] quam apostoli
legunt primo adventu
facta.

Vel sabbati quo omnes confluebant ad legem audiendam, et docendam, ideo venit. Et videndum, ad publicos conventus accedit, ut doctrina Christi audiatur a multis.

Accepit librum ut ostenderet se esse qui loquitur et implevit et removeat sacrilegia perfidorum qui alium venturum dicunt. Hoc in testamentum domini esse legi dicitur vivum, et esse extinguere, quod ante erat, quamvis ante extinguere loquebatur.

Surrexit legere, id est sermonem revelatum fuit, sermone taceat.

Traditus est a b illis qui adventum de se dicunt, et ipsi adventum manifesta iudicia religionis.

Captivus est, a iudeis de plantatione gentes de diabolo.

Annum domini acceptum, id est tempora, in evangelisatis et xii. missis. xii. apostolos.

Nisi hec impleta que sic cum ille portaret, et in signa faciebant, et maiora evangelizabat.

Medice sic fabri filius, ita eadem destinatio medice vocatur, sed in externe illorum in tas latet. Ve enim erat filius illius fabri.

omnibus. Et venit nazareth ubi erat nutritus: et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam: et surrexit legere. Et traditus est illi liber ysaie prophete. Et ut revolvit librum: invenit locum ubi scriptum erat. Spiritus domini super me: propter quod unxit me. evangelizare pauperibus misit me. sanare contritos corde. predicare captivis remissionem: et cecis visum. Dimittere confractos in remissionem

Et consummata tribus temptationibus, inde in omnem temptationem dicit consummatam, quia omnium viciorum origo continetur. Quia omne quod mundi est concupiscentia est carnis et concupiscentia oculorum et superbia vite. Qualiter nobis gula curiositas, vana gloria nominantur. Cum temptatur homo concupiscentia carnis dicitur non in solo pane vivit homo. et non. Cum temptatur avaricia, quam apostolus servitutem vocat simulacrorum: dominum adorare, et soli servies illi servitor. Si temptatur vana gloria, qui et de prosperitatibus victoriis solet fieri, non temptabis dominum. Quod facit quod de suis viribus presumit, quia ante plus peccare non possit.

Nota diabolum non esse penitus in studio, sed cedere vere virtuti, et non desinit invidere. Cum formidat vincere, ne frequentius triumphet.

Intrat Ihesus die sabbati in synagogam, ut iam legis mosaice cum lege celestis adimpleret.

Qui non vehat non ministrari, sed ministrare, lectoris officium non dedignatur suscipere, et providere lucas gesta domini scriptum ab explanatione prophetie inchoavit. Et omnis prophetie ad ipsum pervenit, in ipso complentur. Per ipsum nobis aperiuntur. Surrexit legere, ut quod nova signorum operatione non contineat. Vel prophetie lectionis ad testationem corrigeret.

Librum prophetie clausum suscipit, sed revolutum legit, quia mysterium incarnationis sue impletum observavit, et prius suscepit implendum.

2

et post mortalibus aperuit intelligendum.

In superioribus per prophetiam salvator de gentium vocatione et ecclesie confirmatione loquitur dicebat. Ego dominus in tempore eius subito faciam illud: consummatio hec... secundum ... quod hoc. Unde in psalmo. Unxit te deus oleo letitie pre consortibus tuis. Unctus est spirituali unctione qui in iordane baptizatus spiritus in specie columbe descendit et mansit cum illo. Unctus est gratia ... celestia ... pauperibus ... humane thesauro resurrectionis ... captivitatem ... auferret. Cecitatem illuminaret animorum. Contritis corde mederetur alligando contritiones eorum. Et remittendo peccata. Ut eos qui legis pondere deprimebantur relevaret et in remissione gratie spiritualis ad invitet. Predicare annum domini acceptum. Annus iubilei et requies libertatis tempus gratie. Quo ecclesia in corpore ... peregrinatur a domino. Unde apostolus. Ecce nunc tempus acceptabile. Ecce dies salutis. Et post annum acceptabilem predicare diem retributionis. Quando filius hominis veniet in gloria cum angelis suis et reddet unicuique secundum opera eius. Cuncta evangelizanda ... agenda ... mittitur: quia super eum est spiritus domini.

Magna cecitas. Cum quem scribis et factis Christum esse cognoscunt ob solam generis notitiam contempnunt. Qui a patre se nutritum et per etatum tempora profecisse noverunt.

Que in capharnaum plures de civitate audivimus. Cum ... de ipsius ... facere similiter in tua civitate ... accepit

nem: predicare annum domini acceptum et diem retributionis. Et cum plicuisset librum: reddidit ministro et sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum. Cepit autem dicere ad illos: quia hodie impleta est hec scriptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant: et mirabantur in verbis gratie que procedebant de ore ipsius. Et dicebant. Nonne hic est filius ioseph? Et ait illis. Utique dicetis mihi hanc similitudinem

acceptum ... predicare videlicet ... retributionis legis quia ... spiritu omnem veritatem docuit ... catum reddidit ministris quia non omnia dicenda sed pro capacitate audientium ... omnium doctori revolutum librum ... diu ... intendentes ... scribe et pharisei videntes ... quia patrem eius ... quia ... ubi

Quia per ipsum in principio omnia facta. Quia operatur spiritu sancto regitur. Qui in magna domo huius mundi facit vasa diversi generis. Et in medico quia per ipsum omnia. Que in celo et que in terra sunt res taurata. Quia de se dicit. Non est opus valentibus medicus sed male habentibus.

Et cum plicuisset librum audientibus illis quia aderant legit. Sed lectum ministro reddit. Quia cum esset in mundo palam loquutus est mundo. Docens in synagogis et in templo. Sed ad celestia regna surrus. His quia albuminos ipsum viderant. Et ministri sermonis fuerunt evangelizandi officium tradidit. Stans legit quia dum ubi scriptum quia de ipso erat aperuit: in carne dignatur operari. Sed reddito libro residet quia peracto officio dispensationis: discipulos de ... sue sequaces elegit. Sed super celos solio residentur. Sic predicator ubi surgat. Legat. Id est operetur et predicet. Et resideat. Id est premia que eius expectat.

Testabantur ut ipse dicebat eum esse de quo prophe dicit

nerit. Vere sacri-
ficia puniciu. Vel
se pauperes. et uos ca-
ptiuos. et furdos.
illi sibi omnia indige-
muneribus.

...tudinem. Medice cura teipsum. Dixerunt pharisei ad ihesum. Quanta audiuimus facta in capharnaum: fac et hic in patria tua.

Quia non credunt quod in cetera fama uulgauit. Quasi diceret uos inuidi male fecistis quibus conuenientius cives impendenda erant beneficia.

Peccatores uidet disci-
puli diabolo magis.
ille uolo autem. iniuria
te deorsum. iste facto
intus conantes. sed il-
lorum uirtute sub ito mu-
tata et obstupe facta
descendit. quia illa ad
huc locum passionis re-
seruat. et quia non dum
uenerat hora passi-
onis. non elegerat ge-
nus mortis. quod ca-
pite a paucis teneretur. sed ut sit manife-
stans est a paucis
uoluit crucifigi.
ut non multorum esset sa-
lus electorum. sed in actore
crucis mundi a uere
queretur. et a paucis
affigeretur pro omnibus
moriturus.

Quasi ideo non opus in uos. quia uos
Ait autem. Amen dico uobis: quia nemo propheta acceptus est in patria sua.
inuidus. non quia patriam odit cum beneficium
uice nativitatis dudum.

In ueritate dico uobis: multe uidue erant in diebus helye in israel. quando clausum est celum annis tribus et mensibus sex. cum facta esset fames magna in omni terra. Et ad nullam illarum missus est helias nisi in sarepta sydonie ad mulierem uiduam. Et multi leprosi erant in israel sub heliseo propheta et

tus et mutus. Quod quare dominus non fecerit
alius euangelista ostendit. et ex cau-
sa diuina dicens quod non poterat i-
bi uirtutem ullam facere. nisi paucos in-
firmos sanabat. et mirabatur propter
incredulitatem illorum. Non quod uelle-
nt domino parata. et mirabatur uel sed
incredulitas eorum. Ibi non merebatur. et parata se caritate probabat.
despicientes christo quia notum.
Hinc declaratur quod frustra opem
misericordie celestis expectet si alie-
na uirtutis inuidet. aspernator est
dominus enim inuidorum. et ab his quam diui-
na beneficia malignis persecuntur im-
miracula sue potestatis auertit.
Quasi non est terrarum exemplis propheta-
rum quod uobis meis ciuibus fastidi-
osis diuina beneficia subtraho.
quia sic tempore famis nemo iudeorum
est dignus repertus hospitio helye.
sed exterre gentis uidua est quam sita:
que a tanto propheta uisitaretur.
et sic multis leprosis ibidem existenti-
bus solus naaman syrus qui
de notis quaesitum est curatus. Sic tuo
modo quod me ex inuidia spiritalium
pro uirtute putati estis. non cum uice
impotentie et inuidie.
Vidua ad quam mittitur helias gen-
tium figurat ecclesiam. quia a suo conditore
diutius deserta. populum recte fi-
dei nesciuit. qui pauperis filium ege-
na nutriebat. id est uulgo scilicet scientiam ab-
sque utilitatis fructu docebat.
quando ubi in sarepta scilicet fuisse dicitur sy-
donia cuius uenatio uenatio in-
utilis. Sarepta incendium uel an-
gustia panis interpretatur. quibus omnibus
gentilitas exprimitur. quam mundi ∴

nemo eorum mundatus est nisi naaman syrus. Et repleti sunt omnes in synagoga ira: hec audientes. Et surrexerunt et eiecerunt illum extra civitatem: et duxerunt illum usque ad supercilium montis super quem civitas illorum erat edificata ut precipitarent eum. Ipse autem transiens: per medium illorum ibat. Et descendit in capharnaum civitatem galilee: ibique docebat illos sabbatis. Et stupebant in doctrina eius quia in potestate erat sermo ipsius. Et in synagoga erat

venationi dedita, id est luxus et negociis seculi: incendium carnalium cupiditatum. parum quippe spiritualis angustias patiebatur. domus helias, id est propheticus sermo. mittitur ad heliam quia in iudea fames predicabatur clausa celi ianua, et cessante eruditione intelligentie per perfidia iudeorum. Venit ergo propheticus sermo ad ecclesiam ut receptus prodesset. Ubi plus panis spiritualis erat angustia, ibi farina et oleum que ore prophetico benedicta, id est fructus et hilaritas caritatis. vel gratia divinorum corporis et unctio crismatis: indefectivo ubi celestis munere fecundatur et hilaritas acterius hec munera iudicia apud ecclesiam non deficiunt. Hec mulier mistice panem factura duo ligna colligit, in quo figura crucis exprimitur, in qua nobis vite eterne preparatur panis.

Non solum dominus et ipse propheta quanto ipse propheta notatur. Sed et helias et ceteri minores prophete minus impetrata quam in ceteris civitatibus sunt honorati. quippe prout mos naturale est cives civibus invidere. Non enim considerant presentiam operum virtutem. sed fragilem recordantur infantiam. quasi non ipsi per eosdem etatis gradus ad maturam etatem venerint.

Quod dominus de eis super dixerat hic ipsi dese verum esse facto ostenditur quod eiciunt extra civitatem. non salutem inveniunt qui salvatorem pellunt de suis finibus.

Naaman quod decor interpretatur populum significat nationum. olim per fidei scelerumque lepra maculosum. Sed sacra unda baptismi ablutis vitiis et corporis feditate purgatum. quod captivitate puelle, id est superne inspirationis gratia quam iudeis servare

In diebus helie in quibus helias est operatus sequendum facientes illa que in eius operibus lucere videbantur spiritualis gratie. et se intuebantur ad dominum. et tunc aperiebatur celum videntibus divina misteria quando fames erat quia ultra erat cognoscere de divinitatis ubertas.

Nec indignatione commotus non scelere offensus non civium a violatore iudeam deserit. Sed memor clementie. nunc docendo. nunc liberando. nunc sanando. infideles plebis corda demulcet. Quos sabbatis maxime docet et sanat. Se non sub lege. Sed super legem docet. nec solvit lex. Sed im

interioris corda

homo habens demonium immundum: et exclamavit voce magna dicens. Sine. Quid nobis et tibi ihu nazarene: Venisti perdere nos. Scio te qui sis sanctus dei. Et increpavit illum ihc dicens. Obmutesce: et exi ab illo. Et cum proiecisset illum demonium in medium: exiit ab illo. nichilque illi nocuit. Et factus est pavor in omnibus. et colloquebantur

renovatio hominis
iam labentis.
Sermo doctoris
in potestate fit. cum
ea que dicit operatur. que
cum facto destruit
quod predicat contemptui
est. vel scribis aliud
evangelista erat docens
illos. sicut potestatem
habens et non sicut scri
be. qui de scriptis legis
alios docebant. sed ille
qui actor et impletor
legis. vel innovabat vel
augebat.
In sinagoga est homo
habens spiritum immun
dum. qui sciens spiritu a
miserat. Inviderat
cum diabolus. unde est
spirituali exercitat.
Sine. paululum ante
negando que esse. cum
nulla est societas cum no
stra fraude.
Bona natura que deus
fecit. mala operatio
diaboli que deo adver
satur.
Quid nobis et tibi. Nobis
tormenta est tibi gloria.
Nota quod nomen ihu
nazareni ab evangelis
ta diabolus prius dicere
ille videretur. est hui
impudentie non vult ho
mines que novum dese
rat. querere est suo po
testatis inveniat. In

que convincatio et adde
vel
Marcus. et
discerpens
eum spiritus immun
dus. et exela
mans voce
magna exivit
ab eo. Sic est quod
lucas ait et est
proiecisset. est in me
dium illum
tio nocuit. vel
eum debilitavit.
sicut solent de
monia exire

in aliquantibus rapuerunt gentiles.
Commovere septies lavari iube
tur. qui illo baptisma salvatur,
quod septiformi spiritu regeneratur.
Unde caro eius post lavacrum sicut pue
ri apparuit. quia natura gratia omnis sub
una parit infantia. vel factus est
ut puer. i. Christo vero homine con
formatus est. Christus de quo dicitur. puer natus
est nobis. filius datus nobis. partem sicut (?) dicitur.
secum tulisse dicitur. quia oportet bap
tizatos dominici corporis participa
tione confirmari.
Dicitur quod cum dominus demoniacus cor
elapsus per medium eorum derupisset (?)
tice descenderet. atque sub ipsa rupe
lateret. subito ad tactum vestis il
lius saxum illud subter fugiens. et ad in
star cere resolutum. quandam sinum.
quasi dominicum corpus reciperet effecit. cu
te utique capacitatis. que te ipsum cor
pus exiit quantitatis. in quo usque
hodie universa liniamenta et ru
ge vestis. que ad ergo dominum fuerant. ve
lut manu sculptoris expressa
servantur.
Salvator medicine dominus operatur opera cep
ta. sign[...]itur. ubi novam creaturam
incipere [...] vult. vetera iam desunt.
In quo [...] et secretam ostendit
dit. quod opera operibus (?) et perseguntur o
pus quod iam ceperat. Incipit autem
a minoribus. ut ad maiora perveni
at. Liberare a demone homines quidam
possunt sed imperare ubi resurrecti
one mortuis imperare soli divi
ne est potestatis.
Quia per linguam serpentinam per
mo vicinum mors intravit. primo
lingua serpentina obcluditur.

Respice ad id quod ecclesia graciam secum tulit de loco illo.

Dominus

neuitur ulterius spargat. decimum fe
minam. que prima seducta est a ceteris
aliis decumbentibus febre est cura
ta. tertius vir qui dicta coniugis audivit
a lepra curatur.
Extorta confessio non habet meritum.
sed est veluti fugitivi servi qui post
multum tempus videns dominum suum vel
aliud non de ubertate fratris. sic demo
nes ad se iudicandos dominum venisse
credentes. presentia ipsius torquen
tur.
Curandus prius mittitur a demone in mediu
preci. ut virtus patefacta plures ad
salutem invitet.
Domus petri circumcisio est pars sy
nagoge. cui apostolatu commissa. Socrus
est synagoga fidelis que quodammodo ma
ter est ecclesie petro commisse. hec febri
tat que invidie estibus laborat. per
sequens ecclesiam. sed stans super eam sanat. que
ut timore dei incipit esse. tale estuatio
solet recedere.
Modo salvator rogatur. modo non ro
gatus curat ostendens se esse contra timor
que passiones et peccatis fidelium semper
annuere et ea non numquam que ipsi intel
non intelligunt. vel in[...]telligen
da dare. vel pie pe[...]entibus
et non intellecta dimi[...]ttere. vo de
licta quis. et ab o. m. m. d.
Omnis amaritudo et ira et cla
mor. in mundi sapientibus furor est. forni
catio immunditia concupiscentia
mala. avaritia. febris illeceb
rose carnis est.
Surgens. natale est febri curatis
incipiente sanitate lassesse. et
molestias egritudinis sentire. sed
sanitas que domino datur in prio tota

et qui dicam in
libris ... putarent.
vel vulsis hunc
et precium integer
testificatione
et non credentes
admirantes.

bantur ad invicem dicentes. Quid hoc est verbum quia in potestate et virtute imperat immundis spiritibus et exeunt. Et divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. Surgens autem Ihesus de synagoga introivit in domum Symonis. Socrus autem Symonis tenebatur magnis febribus. Et rogaverunt illum pro ea. Et stans super illam imperavit febri et dimisit illam et continuo surgens ministrabat illis. Cum sol autem occidisset omnes qui habebant infirmos variis langoribus du

generi et diabolus pri
mus dominum nominavit.
Invitatus non verbo ho
mines que viderunt di
cunt. sed hii a po
testate virtutes opa
tur.
Mystice. Ihesus in syna
goga. habens demo
nium. populus est in domo,
qui ad implendam inne
gentem que diabolus con
tenet. Oratione Ihesus liba
tur a demonio. Caro mundi
ab immunda cogi
tatione purgatur. fem
ina a febribus cura
tur. cum caro a con
cupiscentia fervore
refrenatur.
Ideo prohibet loqui ne
dum aliquis audit illa
predicantem sequitur
errantem. Impio vero
magistro veris falsa
permiscet. ut sepe
tacente veritatis testimo
nium fraudis obtegat.

cebant illos ad eum. At ille sin
(misericordie)
gulis manus imponens curabat
eos. Exibant autem demonia a multis
clamantia et dicentia
quia tu es filius dei. Et
increpans non sine
bat ea loqui: quia sciebant ipsum esse christum. Fa
cta autem die: egressus
ibat in desertum locum.
Et turbe requirebant e
um. Et venerunt usque
ad ipsum: et detinebant
illum ne discederet ab eis.
Quibus ille ait. Quia et a
liis civitatibus oportet
me evangelizare regnum
dei quia ideo missus sum.
Et erat predicans in synagogis galilee.
Factum est autem cum turbe irruerent in eum

Mane facto: manifesta luce resurrectionis a credentium cordibus requiritur, et ingenium de serto invenit ne abeat retinetur.

Conventus turbarum fidem designat pplorum.

Hec tempore et loco turba a studio sanandi cohibetur. Vespere incubuit, et sequitur (turba) stagnum occurrit, (turba) urget et ad audiendum invitatur pre (?) ter.

Genezareth a proprietate laci dicitur, qui generans auram, quia crispantibus aquis de se auram excitat.

Doctores ecclesie tempore fidei comprehensos et de profundo ad lumen elatos, in terram venientium, qui pisces litore ingerunt.

simul redit, et etiam corpore firmat ut suis ad intendum (?) ministrare sufficiat; et iuxta legis tropologice membra que servierant immunditie, serviant iustitie.

Solis occubitus: passio christi, per quam plures sanantur demoniaci; quia dum viveret in carne egrotos sanavit; qui in carne vivens paucos iudeos docuit; post resurrectionem gentibus apparuit. Cum ieiunio fatigatum diabolus videt, verum hominem intelligit; sed quia temptando non prevaluit, utrum et filius dei esset dubitabat. Nec ergo per signorum potentiam iam certior effectus filium dei arbitrabatur. Non ergo ideo eum crucifigi, ut filium dei ignoraret (prorsus), sed quia morte eius se dampnandum non previdit. Hic enim misterium a seculis absconditum est, quia si cognovissent, nunquam dominum glorie crucifixissent.

Qui iam magna fecit in terra, exit ad mare, ut et ibi faciat, et dominus celi, terre et maris appareat. Stagnum plenis seculum designat. Dominus circa iam non in stagno, quia in ea carne in qua passus est stabilitatem perpetue quietis adiit.

Due naves circumcisio et preputium designantur. Quas videt, quia in utroque populo novit qui sunt eius, quorum corda a seculi fluctibus ad futuram vite tranquillitatem, quasi ad litus, misericorditer videndo pervehebat.

Hec navis apud matheum fluctuat, in quo attendere precipuum est, quod trepidantibus discipulis adhuc dormit, quia pre

z tius suis unius firmi. alienis turbat. quando iudas proditor adhuc est inimicus. Vel eis docere piscibus impleri. quia ad finem esse respicere. non fructus exulevant. non perfectis in fide. xpistus uigilat. non perfidia potentis cessat. non perfecta dilectio.

1. Et si alijs imperatur ut laxent retia. soli petro dicitur. duc in altum. i. in profundo disputationum. ut quando de eterna ubi generatione disserit. quod si uisu sed sola fide attingitur. Vel quando de ueritate resurrectionis. Vel de spiritu sancto pestiluentibus donis instruitur. ecclesia et armatur.

R Retia sunt illa complexiones et quasi quedam orationis sinus. et disputationum recessus. quod quos capiunt non amittunt. unde et retia. quasi retinentia sunt uocata. que captos non perimunt. sed reseruant.

In ecclesia circumcisionis rumpitur rete. quod non tot intrant de iudeis quot ab domino erant ad uitam predestinati. alia quoque nauis. i. ecclesia de gentibus succedit. quod electos ad salutem colligit. qui non intrant non rupto reti quia antem iudas proditor. antem symon magus. anania et saphira. antem multi quos iohannes antichristos uocat. abierunt retiorsum. quod paulo et barnabe committuntur apostolatus gentium.

Paulo ante nisi multo gentes super ne laxata sunt retia instrumenta disputationum. frustra predicator uocis sue iaculum mittit. quod non ...

ut audirent verbum dei. et ipse stabat secus stagnum genezareth. Et vidit duas naves stantes secus stagnum. piscatores autem descenderant: et lavabant retia. Ascendens autem in unam navem que erat symonis: rogavit eum a terra reducere pusillum. Et sedens: docebat de navicula turbas. Ut cessavit autem loqui: dixit ad symonem. Duc in altum: et laxate retia vestra in capturam. Et respondens symon: dixit illi. Preceptor per totam noctem laborantes nichil cepimus:

Lota retia plicat. quando intermissio predicationis officio. gaudens docuit. et ipse impleri facit.

Nauis simonis. primitiua ecclesia circumcisionis. de qua ait dominus ... ut(?) ... gentes usque hodie. quod ubi unde inmunditia ... a. u.

Quod primo rogat navem a terra reducere pusillum. significat. vel temperate uerbo illo ad turbas. ut non terrena eis precipiantur. nec a terris in profunda sacramentorum recedatur. ut ea penitus non intelligantur. Vel prius in proximis regionibus gentibus predicandum. sed deinde domini dicit petro duc in altum. i. ad remotiores gentes. quibus per ea pertinet.

uerbo aū tuo laxabo rete. Et
cū hoc fecissent cōcluserūt pis
cium multitudinē
copiosā. Rumpeb
atur aū rete eorum.
Et annuerūt sociis q̄ erant in
alia naui ut uenirent et ad
iuuarent eos. Et uenerūt.
Quia ambas ecclesias et synagogam
et impleuerūt ambas nauiculas.
ita ut mergerentur. Quod cū uide
ret symon petrus: procidit ad ge
nua
ihu dicens. Exi a me: quia homo
peccator sum dn̄e.
Stupor enī circū
dederat eū: et omnes
qui cū illo erant
in capturā piscium
circumdederat scilicet
quā ceperant. Similiter aū
iacobū et iohannē filios zebedei: q̄ erant
socii symonis. Et ait ad symonē ihc. Noli timere. ex hoc iam

Pisces sunt qui hanc uitam enauigant.

Rumpitur: quia diuitias et paupertates non sustinet.

Stupor. excusat petrū non studio malicie. sed ex humano affectu hoc dixisse. admirabatur aū diuinitatem et quo plus meruerat. hoc plus timebat uim et talis humilitas meretur consolationem pia dn̄i.

Supplicem non in sapientia uerbi sed uirtute diuine uocationis munere prouenit. ne uacua presumptio.

Hoc humilitas fructuosa. quia nichil ante ceperant. magnam multitudinem concludunt multitudinē. Rumpitur rete pre multitudine piscium. quia non cum electis tanti reprobi intrant. qui ipsam ecclesiam heresibus scindere uolunt. Rumpitur rete. sed non labuntur pisces. quia dominus suos seruat. et inter persequentium scandala.

Hec impletio usque in finem seculi crescit. sed implete merguntur. id est in submersione premuntur: sed non penitus submerguntur. Mergi enim est homines ad prosperitatem seculi de qua electi fuerant redire quales et petrus adhuc in firmitate positus hoc loco demonstrat. Unde sequitur. quia cum uidisset simon petrus. quia carnales in ecclesia spiritualibus rectoribus in quibus pro se christus eminet. honorem quod ex actus deferunt. et spectantius humiliantur sublimes sed tamen moribus non recte condicunt. et uolunt ab illis gubernari quorum uita et predicatio ipsorum contraria est uoluntati.

Hec ad ipsum petrum spiritualiter pertinet. cui exponitur. quod captura piscium signet. scilicet sicut tunc prerecta pisces. sic per uerba aliquando capiuntur homines. huiusmodi petrus apud eos exemplo.

Non recedit. sed altius proficit. et in sanctitudine proximitate adductum.

quo significatur quod spirituales viri et si propter turbarum commotionem non tamen deberent habere voluntatem dimittendi ecclesiasticam curam ut securi. et tamen illi inimicant. Nemo de sue conscientia culpe tremens. vel de aliorum innocentia sue prius sanitatis quod fomentum aggredi.

Multiplice tamen sancti significat. quod ab litore salo quod et in heserit penitus sunt recessuri.

Quarto signo et quod in capharnaum venit. ubi sanavit. Nam sicut quarto die sole illuminavit. et clariorem centis fecit diebus cum illusceseret elementa mundi. sic et hec clariora opera debent existimari. secundum matheum post novum testamentum in monte datum. hic post multa a domino sanatur in civitate: ut ille qui excludebatur a lege purgari se domini potestate posse sciret non ex lege sed super legem esse gratiam in dicaret. que lepsi maculam posset abluere.

Tetigit propter humilitatem ut nos doceret. nullum spernere pro aliqua corporis maculatione. tangit non dedignatur. Impar non diffisus. Adhibet optimum testimonium. Volo dicit propter fotinum. Impar propter arrianum. tangit propter manicheum.

Tacere iubet. nec taceri potest. non quod ad voluntatem et potentiam. sed dat exemplum. ut si sunt magnus que faciunt latere velint. sed ut pro sunt aliis prodant invitum.

Precepit non vulganda nostra beneficia sed premendo a ut non solum a mercede abstineamus pecunie. sed et gratie. vacantia virtuta facit ne lepsus posset tacite immediate. Iob et impar sile

iam homines eris capiens. Et subductis ad terram navibus: relictis omnibus secuti sunt illum. Et factum est cum esset in una civitatum: et ecce vir plenus lepra. Et videns ihesum et procidens in faciem: rogavit eum dicens. Domine: si vis potes me mundare. Et extendens manum: tetigit illum dicens. Volo mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et ipse precepit illi ut nemini diceret. sed vade ostende te sacerdoti. et offer

Quia adhuc habent voluntatem redeundi.

Ubi lepsus mundatur. non exprimitur locus. ut ostendatur non unum populum alicuius civitatis specialiter. sed omnium populos fuisse sanatos.

Hic in domino potestatis auctoritas. ista in isto fidei constantia declaratur.

Tetigit non quia sine tactu sanare posset. sed ut probaret se non subiectum esse legi. sed dominum legis. quia non timeret contagium.

Typice lepsus genus humanum signat. plenum lepra. quod peccatum manum. id est verbo divinam iunge te naturam a peste erroris varieta te mundatur. ut dei non abhominabiles. et segregati. atque queant templo dei. templum dei sanctum est quod estis. et sacerdoti offerri. de quo dicitur tu es sacerdos in eternum. sicut o. m.

et offerant pro emun-
datione corpore sua
hostiam viventem, sanctam, Deo
placentem, aliis lepram di-
cendam, preceptum beneficii
eorum.

Sanatio unius mul-
tas ad dominum congre-
gabat. Etiam ipse in
turbis retrahere se sa-
natum docebat, propter
beneficium, et in silen-
tio tacere. Sed ut Mar-
chus dicit evangelista
functus officio mor-
egressus cepit predi-
care et diffamare
sermonem, ita ut
non posset manifes-
te in civitatem intro-
ire, sed foris in deser-
tis locis esse, et convenie-
bant ad eum undi-
que.

Quando orat et he-
retica vita, qui sanat
activam informat.

Sedens docuerit:
Lucas tunc docendi gratia
preterit. Sed Matheus in
civitate sua, quam
in Capharnaum habi-
tasse fecisse testatur. Sed ci-
vitas sua dicitur Galilea,
unde erat Nazareth
et Capharnaum. Addi-
tionem regionum
Tiberiadis ut Gerasse-
norum de quo transfretavit,
unde venerat Galileam.

credatur ei. Nam non credentes in Ierusalem fideles fi-
pro emundatione tua.
alia significatione
aut ut non deleuit auferri signa per
sicut precepit Moyses
vel testimonium
quam venerat significata. vel Iudeis
in testimonium illis.

Perambulabat autem
sanitatis et doctrine
magis sermo de illo:
et conveniebant turbe
multe ut audirent et
curarentur ab infirmi-
tatibus suis. Ipse autem se-
cedebat in desertum:
et orabat. Et factum
erat
est in una dierum: et ipse
sedebat docens. Et
erant pharisei seden-
tes et legis doctores: qui
venerant ex omni castel-
lo galilee et iudee et Ie-
rusalem: et virtus erat do-
mini ad sanandum
eos. Et ecce viri por-

tum, quia meliores putantur qui
fide magis spontanea quam qui per
causas beneficiis credidissent.

Ostende te sacerdoti ut intelliget
sacerdos non legis ordine sed gratia
Dei curatum. Offerri non solum
legem sed impleret, qui supra legem ge-
rens, super legem sanaverat,
quos remedia legis non sanave-
rant videretur. Lex spiritu-
alis est. Ideo videtur sacrificium spiritu-
ale mandasse. Ut sit in tes-
timonium illis, scilicet credant,
si pietatis lepra discedat.

Sanat ... in dies, orat in hominibus. Iu-
dicium ... facit. In deserto o-
rat ut active vite et contemplative
doctrina monstret, neque per cura
proximi amorem Dei, vel pro amore Dei
curas superiorem sit, curam divinitatis pro-
ximi. In deserto se reddit et orat, quia
exurgentem strepitum viciorum per-
terit et quoddam sibi cum domino intus se-
secretum querit, vel cum illo exteriore ces-
sante tumultu per intima desideria
silentem loquitur.

Triceps debilium remedia. Que
inventus est ex omnibus pre doctoribus in pa-
ralitici sanatio describitur, ut mag-
na et magna rei significan-
tia. Unum rogasse perhibentur, non pro
suffragium, sed pro David exemplum.
In quo docet unumquemque eger pe-
tende salutis peccatores adhi-
be per quos vite vitio compago
resoluta, actuumque moralia
vida vestigia ubi celestis re-
medio reformentur.

Et ecce viri portantes, id est erigen-
tes ad superiora animum hominum

quibus erroris homines debilitate corporis. quorum rursum ad iudicis et attollere et humiliare se facit. ante Ihesum locatur. diuino dignus uidetur aspectu. humiliatum enim respicit deus.

Desiderant offerre. sed turbam undique positam intercluduntur quia sepe anima post incursum desideria ad deum respiciens et diuina gratia renouari desiderans pristine consuetudinis obstaculo retardatur. sepe dum cum deo in orationibus colloquitur. turba cogitationum interueniente acie mentis ne deus uideatur intercludit. sed non est ceteris infimis uel turbe tumultuantis remanendum. sed tectum domus in qua iacet est ascendendum. id est sacre scripture sublimitas est appetenda. et lex domini nocte die que meditanda. qui in custodiendis sermonibus domini corrigit uiam suam et patefacto tecto. id est reseratis scripturis eger submittitur quia ad Christi humilitatem fidei pietate descendit. et ad Christi noticiam uenitur.

Multum ualet propria cuiusque fides. cum pro aliena fide homo et interius et exterius sit saluatus.

Cui homo peccator. ego sum deus. qui peccata remitto. qui aliorum merito peccata relaxo. qui grauius propriis grauatur. adhereat ecclesia que pro eo precatur.

Quia per culpam anime et corpore infirmabatur. ideo sanatur ut

ferentes in lecto hominem
qui
qui erat paraliticus.
et querebant eum in
ferre et ponere ante
eum. Et non inuenien
tes qua parte illum in
ferrent pre turba
ascenderunt supra
i. per domum tegulam
tectum et per tegulas
submiserunt illum
cum lecto in medium
s. non palam
ante Ihesum. Quorum fidem
qui sensu carebant
ut uidit dixit. Homo
remittuntur tibi pec
uel credimus
cata tua. Et ceperunt
puri hominem esse
cogitare scribe et pha
risei dicentes. Quis
quod dominum more hebreorum dicunt
est hic qui loquitur bla
sphemias? Quis potest
dimittere peccata nisi

sic marcus scribit in ipsa capharnaum ciuitate que est in qua non longe ceciderat sed in ciuitatibus illis ciuitate sua ipse fecerit.

Hec curatio paralitici significat saluationem anime ad dominum suspirantis de diuturna illecebra carnalis inhertie que indiget hominis doctoribus qui eam subleuent et Christo offerant et pro ea intercedant. Quatuor qui a marcho. iiii. fuisse leguntur. significant. iiii. euangeliorum libros seu per. iiii. uirtutes quibus adprehenda sospitate mentis fiducia erigitur. que est prudentia. fortitudo. temperantia. iustitia.

Domus Ihesu tegulis tecta describitur quia sub contemptibili litterarum uelamine. si adsit doctor qui reseret diuina spiritualis gratie uirtus inuenitur. Quod cum lecto deponitur. significat ab homine in ista carne adhuc constituto Christum debere cognosci. B.

Cognitis cordibus. Tacitos scribas prauum uidebat in cordibus uidere et pre

+ iores ostendit illis leproso. cui post curationem iussit se offerre sacerdoti. Sed hos suum sacerdotem repudiantes. ne a hos que eorum lepra contaminet.

solus deus. Vt cog-
nouit autem ihesus cogita-
tiones eorum: respon-
dens. dixit ad illos.
Quid cogitatis mala in cordibus uestris. Quid
est facilius dicere. dimittuntur tibi
peccata. an dicere. surge et ambula.
Vt autem sciatis quia filius hominis potesta-
tem habet in terra dimittere peccata:
ait paralitico. Tibi
dico. surge tolle lec-
tum tuum et uade in do-
mum tuam. Et confesti[m]
surgens coram illis: tu-
lit in quo iacebat et abiit in do-
mum suam magnificans deum. Et stu-
por apprehendit omnes: et magni-
ficabant deum. Et repleti sunt
timore dicentes. quia uidimus mi-
rabilia hodie. Et post hec exiit

Vt quod fuit testimonium infirmitatis. sit probatio sanitatis.

Fit ex permissione pene. dimissione culpe intelligere.

corpus prius sanat animum.

Heretici dicunt peccata non deus solus. qui per eos quos dimittit. quibus potestatem dimittendi dedit. cum quibus Christus dimittit: uere deus plurimorum uerum testimonium deo reddunt. sed post negando falluntur. perfidia confirmata potest credere non potest. Itaque testimonium non deo dimittentem. si deus deo salutis. dominus et uolens saluos facere peccatores. et de occulta cogitatione factorum respondens illis. Quid cogitatis. id est in eadem maiestate et potentia. qua cogitationes interiores cordium possum et hominibus delicta dimittere. Ex uobis intelligite quod paraliticus consequatur. Sed quia spiritualem gratiam non cognoscitis. nec creditis. quod interius est factum per exteriorem signum uisibile. quod non constet esse. potentis. ut in filio hominis latentem cognoscatis potentiam maiestatis. qua potest peccata dimittere ut deus.

Surge et ambula. innuit resurrectionem omnium.

Surge est etiam a carnalibus desideriis abstrahe. lectum tolle re: carnem a terrenis desideriis ad uoluntatem spiritus attollere: domum tuam ad paradisum redde. unde ad uitam sui custodiam. ne tamen perdet.

Magna uirtus ubi sine mora nuptiarum salus dimittit... ro quidem aderant relictis blasphemiis stupentes ad laudes... conuertuntur tante maiestatis.

Spectant surgentem uere

seu dominum et demonstrare et admiratione

innocens ... potuerit

dali. mirant[ur] a leuitate. 7 diu
in opis inuacta maluit tim
ere: q[uam] credere. nam si crederent:
non timerent. sed diligenter p[er]fecta
cum dilectio. foras mittit tim
orem.

B. Eo leui qui matheus. sed lucas
7 marc[us] p[ro]p[ter] honorem euangliste
nomen tacent uulgatum. Matheus
autem iuxta illud p[ro]u[erbiorum] principio accusa
tor sui factus. Matheum se 7 pu
blicanum nominat. ne quis de sa
lute desperet; p[ro] immanitate de
lictorum. cum ipse de publicano in
ap[osto]l[u]m de telonario in euanglis
tam sit mutatus.

ab B. Relinquit p[ro]pria. qui rapiebat ali
ena. nec solum lucrum relinquit
uectigalium. sed 7 periculum contempsit.
quod potest uenire a principibus seculi.
quia ratione uectigalium incomposi
tas reliquerit 7 quia in nullo pre
sentis uite respectum. uel cogitatio
nem reseruauit. dominorum talem
tori fidelis dispensatori. esse mer
uit.

Videtur publicanum a peccatis
ad meliora conuersum. locum inue
nisse penitentie. 7 ob id etiam ipsi
non desperant salutem.

Per mathei electionem fides gen
tium. que prius mundanis inhiabat:
sed nunc corpus x[risti] sedula deuotione
reficiunt exprimitur. per superbiam
phariseorum insinuatur inuidia
iudeorum que de gentium salute tor
quetur.

ab Omnis questio ex lege. que re
natur iustitie. non habet misericordiam.
omnis qui declinauerit. sed ei auxili

[non tam corporeo. quam mentis]
7 uidit publicanu
[mitem.] [Ex amato]
num nomine leui
[lucris inhiantem.]
sedentem ad thelo
[non corporis gressu. sed mentis]
neu: 7 ait illi. Se
[affectu.] [Quomodo non lucra.] [non leuiam]
quere me. Et relic
[te ducet. sed inueni operum. 7 diuina precio]
tis omnibus surge[n]s
[nam in se operante: sequitur tamen eos]
secutus est eum. Et
[uoce qua uitet.] [magnum]
fecit ei conuiuium
leui: in domo sua. 7
erat turba multa pub
licanorum 7 aliorum q[ui]
cum ill[is] erant discum
[Suspicio erunt. quia 7 se iusti]
bentes. Et murmu
[tos putant esse superbi 7 illos reos esse]
rabant pharisei 7 sc[ri]
[tam penitent.]
be eorum dicentes ad
[sugg]
discipulos ei[us]. Quare
cum publicanis 7 pe
ccatoribus manduc
atis 7 bibitis? Et
respondens ihc dix[it]

Theloneus uectigal
leui additus. uel assum
ptus. quia diuina e
lectio eum assumpsit 7
numero apostolorum addi
dit.

Qui in domicilio xp[istu]m B. ab
recipit interno. max
imis exuberantium pa
cem delectationibus
uoluptatum. Itaque do
minus ingreditur. 7 in
eius que credidit recum
bit affectu. sed rur
sus accendit inui
dia phariseorum. 7 futu
re p[ro]ne species p[re]figu
rantur. epulantibus enim
fidelibus. 7 in regno
celorum recumbentibus.
[superbo]
p[er]fidia ieiuna in
que bene. ostenditur 7
quantum inter sit inter
emulos legis 7 gratie.
quia qui legem sequuntur
mentis famem patientur
eternam. qui uerbum interi
oribus ubi recepit.
alimento celestis 7 fo
tus ubertate recreatur.
esurire 7 sitire non
possunt. 7 ideo qui adeo
ieiunant. murmu
rant. dicentes quia
[peccatoribus]
est pax 7 filiis diaboli
uenenum serpen
tis diffundunt. ser
pens prima uenenum
emisit dicens. ne
[...] domus [...]

3

Nolite manducare ex eo id est ligno. Huic imitantur isti.

Ideo uos declino, quia non parentis uos egere.

Marcus dicit ipsos discipulos iohannis hic quesisse, sed sciendum quia uterque quesierunt.

Quamdiu sponsus nobiscum est et in leticia sumus, non ieiunare possumus, non lugere: cum autem per peccata ille recedit, tunc indicendus est luctus.

Sponsus christus, sponsa ecclesia. de hoc sancto connubio apostoli sunt creati per lauacrum regenerationis. Unde matheus filios nuptiarum eos appellat. qui lugere et ieiunare non possunt quamdiu sponsum in thalamo uident et sciunt esse cum sponsa. Sed qui transierit nuptie et passionis et resurrectionis tempus aduenerit, tunc filii sponsi ieiunabunt desiderantes iudicem aduenturum.

Quasi esset factum, ut lugentes ieiunent: quia ei absque sponso sunt conuersari. Hic luctus abstinentie sponsi. non tantum post

ad illos. Non egent
qui gratiam non querunt.
qui sani sunt
qui sunt iusti
medico: sed qui male habent. Non
intendunt dare locum gratie.
veni vocare iustos.
qui iustitiam suam constituere
sed peccatores in penitentiam.
qui non uolentes
Et illi dixerunt ad eum. Quare discipuli iohannis ieiunant frequenter et obsecrationes faciunt, similiter et phariseorum. tui autem edunt et bibunt?
Fit pro ipse ieiunio.
Quibus ipse ait. Numquid potestis filios sponsi dum cum illis est sponsus facere ieiunare? Venient autem dies: cum ablatus fuerit ab illis

tunc missus filius gratia euangelium predicauit. prouocat ergo ad penitentiam peccatores. cum quibus et potat et ambulans omnia que gessit saluti seruiunt.

Christus medicus qui miro medicandi genere: uulneratus est pro iniquitatibus nostris. hic medicamine serpentes uenenum excludit. qui hic medicamento utitur non remanet ieiunus.

Iustos uocat eos qui dei iustitiam ignorantes et suam uolentes constituere iustitie dei non sunt subiecti. et de lege presumentes gratiam euangelii non querunt. peccatores qui sua mala attendentes non per legem se iustificari posse putantes, et gratie se penitendo submittunt.

Spiritualiter discipuli iohannis et phariseorum ieiunant. quia qui opera legis uel traditiones hominum sequuntur uel qui in uoce et tantum auro percipit. abstinens a bonis ieiunio corde talis est. Sed qui christo adheret refectus quia carne eius epulatur et sanguine. Iohannes uinum et siceram non bibit. quia abstinentia meritum auget. cui nulla potentia nature. dominus autem qui peccata habet condonare. cur a peccatoribus declinaret. quos ab abstinentibus potuit facere iustiores. Ieiunat et christus, ne preceptum declinet. Manducat cum peccatoribus ut gratiam et potestatem intelligas.

Ueniunt ieiunio quod est in tribulatione uel gaudio respondet. cum ablatus erit sponsus. tunc erit in merore et luctu. donec per spiritum

2 sed in consolatione verbi auditi quod deo proficit: ieiunium quod fit per letitiam iam renovati in vita spiritualem celebrabunt. et licet prius agatur de ieiunio quod pertinet ad humilitatem tribulationis. illud autem quod ad gaudium intus pertinet. quando mens ad spiritualia suspenditur. et ideo a cibis corporeis alienatur. Sequentibus similitudinibus significat ostendens quod carnalibus et ob hoc veterem sensum adhuc trahentibus hec genera ieiuniorum non congruunt.

Fragilitas humane conditionis aperitur. cum corpora nostra exteriorum defunctorum animalium comparantur. sed renovatis utribus nova vina creduntur: cum sacramenta que acceperint inviolata servaverint. Hos utres si plenus est gratia servat. si vacui tinea et erugo consumit. semper gratia pleni sint.

Veteri vestimento comparat discipulos qui adhuc fuerant vetus homo. quibus novus pannus id est aliqua particula nove vite non debet immitti. quod si fit et ipsa nova vestis id est doctrina nove vite quodammodo scinditur. cuius particula que ad ieiunium ciborum valet importune traditur. cum illa doceat generale ieiunium. non a concupiscentia ciborum tantum sed ab omni letitia temporalium delectationum. cuius generalis ieiunii illa particula que ad cibos pertinet non debet impertiri hominibus adhuc veteri consuetudini deditis. quia et illinc videtur quasi scissio fieri et ipsi vetustati non convenit. quia timendum est ne pereant ... et fide quam habebant a ... quia non debent misceri au...

sponsus tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et similitudinem ad illos. quia nemo commissuram a uestimento nouo immittit in uestimentum uetus. Alioquin et nouum rumpit. et ueteri non conuenit commissura a nouo. Et nemo mittit uinum nouum in utres ueteres. Alioquin rumpet uinum nouum utres. et ipsum funditur. et utres peribunt. Sed uinum nouum in utres nouos mittendum est et utraque conseruantur. Et ne

morte sponsi. Sed et incarnationem illius per totum huius seculi celebrat tempus. quando sancti incarnationem per assensionem et desiderant sancti adventum iudicis. sed luctus ecclesie minuitur. non quod domini discipulis in carne coniunctus est.

Vino nouo reficimur: ueste foris tegimur. Vestis quod sint opera bona que foris agimus quibus coram hominibus lucemus. Vinum feruor fidei. spei. caritatis quo intus coram conspectu dei in nouitate sensus nostri reformamur.

Sed tamen. uult eum postea sumi nouum quod et conuenit apostolis.

Dauid qui cum sociis fugit a facie saul significat christum qui cum discipulis latet principem.

uiuendi. dauid ob
seruator legis panes
propositionis manducauit,
et dat illis qui cum ipso erant.
signans sacerdotalem
cibum ad usum transi
turum per plures siue quod omnes
sacerdotalem uitam de
beant imitari. sunt
quod omnes filii ecclesie
sunt sacerdotes uncti
in spiritu sancto. ut se ip
sos offerunt.

Magna hospita
litatis gratia. propositionis
panes manducat. non de
clinat hospitem
animi sacerdotalis hic
et nos debemus alie
na pericula in nos trans
ferre. Sed et uerum
dauid. hospitalitatis
non periculo
tis ueri excluduntur
sacerdotes.

Non habentes di
scipuli spacium mandu
candi pre importuni
tate turbarum esu
riebant ut homines.
Sed uellentes spicas
medias consolantur.
quod est indicium austi
oris uite. non preparatas escas. sed cibos
simplices querere.
Et nota quod apostoli le
gem sabbati iam de
struunt. ad usus e
brietatis. quia alios.

mo bibens uetus.
statim uult no
uum. Dicit enim.
uetus melius est.
Factum est autem
in sabbato secundo pri
mo cum transiret
per sata: uellebant
discipuli eius spicas
et manducabant
confricantes mani
bus. Quidam autem
phariseorum diceb
ant illis. Quid fa
citis quod non
licet in sabbatis? Et
respondens ihesus ad
eos dixit. Nec hoc
legistis quod fecit dauid
cum esurisset ipse et qui

et ueteris et noui hominis. non enim placet
sponso discolor uestis. Vnde apostolus: Ex
uite ueterem hominem cum actibus suis et
induite nouum cum suis actibus.
Veteribus et uetustis comparantur quia nouo et
spiritualibus preceptis facilius disrump
untur. quam conueniant. erunt enim noui
utres cum post ascensionem accep
to spiritu desiderio consolationis eius orando
et sperando innouabuntur. B.
Aliter. Aures non dum innouate. sed uetu
state malitie perseuerantes nou
orum mysteriorum sacramenta non debent
committi.
Aliter ueteres utres sunt scribe et pha
risei. nouus pannus et nouum ui
num precepta euangelii. que non possunt
sustinere iudei. ne maior scissura
fiat. ut de his qui galatas. precepta legis
miscebant. Nec utres ueteres nouum
uinum. conueniunt apostolis. non his qui tra
ditionibus maiorum desideriam sensum
terrenorum preceptorum et nequeunt custo
dire. Vnde et subdit. et nemo bibens
uetus uult nouum. qui iudeis imbuti sunt
ueteris saluare. noue gratie precepta
sordebant. que maiorum traditionibus
contractam dulcedinem spiritualium
illorum precepta non ualebant.
Primum quo sabbatum solutum e
rat. de ueteri
propter ... secundo pri
mi sabbati recitat.
... obseruanti
am legalis sabbati cessaturam et
... sabbati libertatem. quia usque
ad moysi tempus ceterorum dierum simi
lis erant. ... a malis
operibus uacant. sabbatum ergo gratie
ad distinctionem legalis sabbati fo

VI

ponentes

p̃mũ dr̃ .i. p̃mũ scdo p̃latũ .i. su
pl̃. et dignũ inferiori legali. l' or
dine tp̃oris. q̃ et ante legẽ h' sab
batũ a patrib' ita agebat'. sic
nũc agit' a nob. l' scdo p̃mũ. p̃r̃
dici. ut unũ eid' q̃ noui testa
mti sabbi. et scdm scis. q̃ post
legale a nob obseruat'. et p̃mũ.
q̃ctũ decreta legis. a iustis ob
seruabat' antiquis.

Sabba signat ferationes q'
q' illi scdo agunt' a uacantib'
supsticioib' iudeor. l' q' in futuro
agent'. qñ in ppetua sollẽpni
tate manducabim' bona tre.

Discipli apli esurientes salutẽ
hominũ. ensciunt p̃l ... .i. pre
gnones q̃ alle sũt ad messem. p̃p
spicas ofricant. q' illi quos in
corp' x̃ uolunt trahere morti
ficant ueterẽ hoiem cũ actib'
suis. a terena intentione extra
hendo. exẽpla optia ppoñendo.
artifici integumenta remouen
do. et grana munda pora p̃dican
tũ mbris eccẽ incorporando.

Quo in dño ad dn̄i obiecti. qd' l
seruo p̃cinue ñ tenet'. uerus
rex et sacdos. et io dñs sabbati euu
llarũ sabbis fau… nota ñ tene
…tur.

Sabbis ma
…xime curauit et docet.
…a solũ p̃p insinuand spũa
…e sabbi. s; et p̃p celebrtiõnẽ
…apli …cenui.

ab Homo iste humanũ gen' sigñat.
infecunditate boni opis arefactũ:
p manu in p̃rio parente ad pomũ
extenta. q' sanat' manu innocens

Ap marcũ discipli p̃gredi
entes dũ h' egisse referũ
tur. q̃ necesse ut doctoris
mo p̃cedat. et sicor auditoris
grã sup ne insitatõis illu
tret. s; h' putant inde ñ licẽ
sabbo. x̃ ũ noue grẽ munẽ
designat otiũ legis. op' grẽ.
arguens doctores legis nesci
re legem.

cũ eo erant? Quo
intrauit in domũ
dei. et panis ppo
sitionis sũpsit et m
anducauit et ded
it hiis qui cũ ipo
erant: quos non
licet manducare
nisi tantũ sacer
dotib'? Et dice
bat illis: q' dñs
est filius hominis
et sabbati. Et factũ
est cũ in alio sab
bato: ut intrarẽ

aplos recipiunt. q' p…
…lũ legis transgressores
repudiant.

Aly dicũt. ipsi dño
h' fuisse obiecta. s; a
diuisis et ipi dño. et di
scplis p̃tinẽ obici.
et cum q' obiectũ sit
ad ipsũ maxime res
picit.

Ager: mundus. agri
seges: humani generis
fecunditas. spice: fru
ctus ecce. qd' sanat
apli. uro se alentes
profectu.

Prec est ñ sule uẽus
obseruantie. et io ñ
peccat q' scdm ordinatio
nẽ ei obseruari…

Si dauid et abimelech
pabili excusatione sa
mis mandatũ transgre
dientes ñ reprehendũ
tur. cur eandẽ in aplis
ñ p̃batis fameus?

Dñs noui cogitatio
nes hominũ q' in…
fuint.

Preuenientes calupni
am q' sibi parabat.
arguit eos qui p̃cep
ta legis male interp̃ta
do. et aliuis opib' la
… feriando estima
bant. cũ lex a sctio
… amat abstinẽ
p̃cipiat in sabbo. In
quo sigñat' in sepe
ma gente illosq; inser…

erantb' hui' scli bona fecer't n̄ alo ms; amal' feri as habitauis.

Extende ad paupe em. extendere p xim̄ī uires. induc pſidiū feras. extende ad dm̄ p pc̄s sui s.

in synagogā et do

ceret. Et erat ibi

ho: et manus eius

dextera erat arida.

Observabant autē

t' tris.

scribe et pariseī si in sabbo cu

t' sdr.

raret ut inuenirent unde accu

sarent illū. Ipse uero sciebat co

gitationes eorū: et ait homini

qui habebat manū aridam.

Surge: et sta in mediū. Et sur

gens stetit. Ait autē ad illos

ihc. Interrogo uos si licet

sabbis bene facere an male.

t' expont. t' i. hoīem curare. t' a pdicione sal

animam saluam fa cere an p

uare n̄ fac. t' quasi uanis ill obmutescentib;

dere: Et circumsp ectis omnib:

dixit homini. Extende ma

t' que erat ue arnerat. sueis bonoru op

nū tuā. Et ext endit: et restitu

um salutarib' irrigatum.

ta ē manus ei'. Ipsi aūt repleti sūt

insipiā: et colloqbantr ad inuicē

merito extensa. t' hīc man' cur in sinagoga erat arida. q' n̄ manus doctrinē scientie ibi transgressor mandati subiacet culpe.

Quia distructionē *(destructionem)* sabbi q' in discipl's arguebant pbabili magr' excusauit exemplo. ut ipm̄ obseruando magr'm calūpniari uoll'. ut si n̄ curet. crudelitatis. t' inbecillitatis. si curet: transgressorē *(ionis arguāt)* e'm.

Infructuose debitas aīe illo me liūs ordine curat' q' elemosinarū largitate. unde dr̄. n̄ sit manus tua ad accipiend' porrecta. et ad dandū collecta q' frustra p pc̄is rogatur' manus ad dm̄ extendit. q' has ad paupes p posse n̄ extendit.

Non ē actor malorū. dr̄. s; q' n̄ saluat. pdere dr̄.

Corp' curaturus de aīe saluatiōē interrogat. q' illa miracla p aīe salute faciebat. et ipa sanatio manus salutē aīe signabat. t' uoce aīe totus hō sig'at.

Quia solo liuore pmoti sunt. n̄ eum culpa fuit. t' hoīem manū extendē. t' ihm̄ *(hoīm)* sanare. et magna insipia de nece ei' tractare. cui' bn̄ficis plurimū indigebāt.

In monte ascendit. ad se uocat et *(discipl's)* elegit quos uult. q' n̄ illoz ē studiū. sed diuine grē. ut in aplatum uocarentur. unde n̄ uos me elegistis. s; ego. e. uos.

Qui dm̄ orando q'rit. ad supiora pgredi' uncē curie sublimis ascendit. orat aūt dn̄s n̄ p se qi impotens. s; p me. qi clemens. unū stamen subd'. et cēt. t. c. uoca. d. t' ōs

qui eum magistro discunt. tunc regnum discipuli fecerunt de quibus eligit .xii. quos apostolos id est suo loco missos dicit. Sicut misit me pater et ego mitto vos.

Montes in quo apostolos elegit et docet. altitudinem designat iusticie. qua instituendi erant et predicaturi. ne in infimis remanerent. sed ad superna erigerentur. sic et lex in monte data fuit. apostolos primum in monte adducit. ut a monte prius montes suscitaret per ipsos. sicut moyses legem spiritualem intelligens. montis uertice in quo deus erat ascendit.

Cognominavit. non modo primum. sed longe prius. cum ab andrea adducto dixit. tu vocaberis cephas quod interpretatur petrus. sed volens lucas nomina .xii. apostolorum enumerare. cum necesse haberet petrum dicere breviter voluit innuere quod non ob hoc tunc nomen imposuerit. sed ita eum dominus cognominavit. ut non casu factum putetur. sed ex nominatione sacramentum petre auditoribus commendaret.

Electurus apostolos in monte tantum subigit turbas doctrinis ad campestria redit. quia non in infimis turbe humilis expiationem de sufficientibus ex una invenitur. quod in turba dum sequitur ad altiora. quasi spiritu de bitis in monte curetur. sed

quo in eum peragerent.

quidnam facerent ihesu. Factum est autem in illis diebus exiit in montem orare: et erat

forma plebis. qua debeas cum illa orare. non soli.

pernoctans in oratione dei. Et cum dies factus esset vocavit discipulos suos: et ele

vt quadrum ordine bonum fide trinitatis insignirent.

git duodecim ex ipsis quos et apostolos nominavit. Symonem quem cognominavit

scilicet vocavit.

petrum: et andream fratrem eius. iacobum et iohannem. phylippum et bartholomeum. matheum et thomam. iacobum alphei et symonem qui vocatur zelotes. Iudam iacobi. et iudam scarioth qui fuit proditor. Et descendens cum illis stetit in loco campestri et turba discipulorum eius et multitudo copiosa plebis ab omni iudea et ierusalem et ma

venientes.

Non sapientes. non divites. non nobiles eligit. ne viderentur prudentia. nec redemisse divitiis. ne potentia. nobilitateque auctoritate aliquos ad gratiam traxisse videantur.

Matheus. cum pari suo thome in ordine humilitatis causa se supponit. ceteris euangelistis plauis sit.

Tangit christum. quia fideliter credit in eum. tangitur ab eo qui firmatur ab illo. quia hic tangit. et tangitur. spiritu sanctus inde sanat.

Si dicant et duos sermones ascendit in montem ut ad discipulos. ut descendit ut doceret turbas. Si dicunt unum sermone hic illis hac ascendit in monte et postea aliquantulum descendit.

ritima et tyri et sydonis. qui ve
nerant ut audirent eum et san
arentur a langoribus
suis. Et qui vexab
antur a spiritibus in
mundis: curaban
tur. Et omnis tur
ba querebat eum
tangere: quia virtus de il
lo exibat et sanabat
omnes. Et ipse elevatis oculis
in discipulos suos: di
cebat. Beati paup
eres: quia vestrum est regn
um Dei. Beati qui nunc esuritis:
quia saturabimini. Beati qui n
unc fletis: quia ridebitis. Beati e
ritis cum vos oderint homines.
Et cum separaverint
vos et exprobraverint

Et si generaliter omnibus
loquitur. specialiter tamen ad
discipulos oculos ele
vat. ut quibus interna
cordis aure verbum per
cepturi. Lucas ita
pone interim habitu
accipiant. quibus omnes
in monte sedens la
pidit ut magna
proferret. in eos stans
in campo oculos dirigit.
ut audientes intelligere
tur.

Quia pro divitias
hodiernas est spes
celestium gaudiorum
fletus esuriem pau
pertatisque desiderare.
ideo est. multo be
atior qui has immun
itates adversa secula
re non trepidat.

exuncta febre libidinum et suc
censa lucentiae: pede tempus quoque
subit cultum internum.

Nam primo mari galilee. quod
non in utraculi loco poneret. sed in ma
ri magno cognominatur. inquam
Tyrus et Sidon comprehendi pote
rit. sed quia civitates sunt gentium.
consulte nostrarum ponuntur. ut
quanta sit virtus et unitas quoque
exteras civitates excitat.

Beati. Qui non dum consummate
virtutis arcem ascendere possunt. ge
neralis virtutis perfectionis sunt
beatitudine perfovendi. ut pa
ulatim ad meliora progressi. dum
domino in planitie stante liben
ter auscultant: ad hunc quoque
in monte sedentem sublimius
ascendant. Nam quorum cordibus
adhuc eo in mundis insistit. hec
que stans affatur. quos longo stu
dio exercitatos est dicturus nunc
... his que contentus residens mis
tica intimat.

Quod apud matheum plenarie per
viii beatitudines dicitur in perfec
tionis sermone ad apostolos in
summo montis. hic apud lucam
temperantius per iiii. cardinales
virtutes comprehenditur. inferiori
sermone ad turbas intimorum.
dicens quoque beati pauperes. ecce temperanti
a. que est fons cordis mundicia. Be
ati qui nunc e. quia comparantur aliis
miserentur. tribuunt sua non
querentes aliena. Ecce iustici
a que est fons misericordie. Be
ati qui n. f. Ecce prudentia.
que attendit quam misera hec terra.

que beata celestia. Que est facere pacem
beati eritis cum vos o(derint) h(omines). Ecce for
titudo que facit et mansuetudinem.
fortis est qui vincit iram et alios in
otiis ... Conecte virtutes ut qui
unam habent plures habere videan
tur. Sed ei qui ferit uberior est ubi
premium hospitalitas et humili
tas et scientia habitu coniungantur
quia fide presunt fide perfectis mer
itur participatum.

Divitibus que h(abetis) co(nsolationem). Multi dicunt divites
prophetis iudaicus vel hereticus vel mun
di philosophus qui ubertate verborum
et facundie pariter uno delectant.
simplicitatem fidei ne super gres
su thesauros inutiles congerere
secundum usum seculi degeneratio vel dis
putantes. Qui in futuro egestatem
fidei sue recognosceret. Cibumque
perfidie quo in pleni(tudine) eructat. Eter
no macerari ieiunio causam
tantam sciret esse supplicii. Eritque
tempus cum risus suos lugeat qui
benedictio. Ve cum benedixerint v(obis)
h(omines). quia dum hic placent potentibus
maledicto perpetuo se subdunt.
quia sicut pauperes esurientes flen
tes in plenitudine malorum probantur
sic divites epulis risuque vac
cantes male obsequium clientem — obsequiatum
la maiore fovent ad penam.

Matheus in monte beatitudines
solis viris plures. Lucas in campo et
ve describit replures. quia rudes ad
huc auditores nimis terroribus ad
bona esse compellendi. perfectos satis
est premiis invitari.

Dicto quod ab inimicis possunt pa
ti. supponit qualiter ad eos se debeant

(et gentiles vero ... sepe ...)
Et eiecerint nomen
(ira abutuntur et ab hominibus eiectum)
vestrum tanquam m
(nulla alia de causa)
alum propter filium ho
minis. Gaudete in
illa die et exultate.
(Multa patientibus merces. vestra merces)
ecce enim merces vestra
(celestis in celis)
multa est in celo.
Secundum hec enim faci
(qui timore non deficiebant a virtute)
ebant prophetis patres
(quia preterit usu temporali)
eorum. Verumptamen
(inde quia nunc diligitis)
ve vobis divitibus
(qui universas necessarias temporales)
quia habetis consola
(qua queritis)
tionem vestram. Ve
(qui ut divites amplius habunda)
vobis qui saturati e
(tis sicut dives qui induebatur purpura)
stis quia esurietis. Ve
(et bysso et epulabatur c(otidie) s(plendide) qui de digito Lazari guttam aque)
vobis qui ridetis nunc quia lugebitis
et flebitis. Ve cum bene vobis dixerint
(vel benedicebant pseudoprophetis qui obcecati)
omnes homines secundum hec faciebant
(dum vulgi favore de corde suo prophetabant) (vel pseudoprophetis)
prophetis patres eorum. Sed vobis di
(hoc perfectum non impossibile) (hominem non)
co qui auditis. Diligite inimi

de usurarum interitu su
perne inciderit.
Exemplo prophetarum confortat
illos quia vera dicentes
persecutionem solent pati.
Cum super regnum celorum
pauperum esse dicatur. Ex oppo
sito apparet quod divitibus reg
num ... qui consolatione qui intempora
libus ... dicitur que
amor divitiarum est in cel(is)
pa. x.
Nunc quod possunt expla
re reiecere. Sed in illis ve.
Nulla alia causa.
Cum non vitio facultas
generetur (?)
Magna pars pene est
perversorum sua scelera non minimo
arguunt. Sed insuper que bene
gesta laudari.
Cum sancti qui in deliciis
vobis placentes ...
... bona fama pariunt
... non sermone sapientis
non est rustica constructio
non est lenta docens (?)
... ridentibus prudentia
flentibus ascendenda.

inimi-
cos u(est)ros bene facite his qui u
os oderunt. Benedicite male
dicentibus uobis o
rate pro calumpni
antibus uos. Et qui
te percutit in m
axilla prebe ei et
alteram. Et ab eo qui
aufert tibi uestim
tum: et tunicam
noli prohibere. Omni
autem petenti te
tribue. et qui au
fert que tua sunt ne
repetas. Et prout u
ultis ut faciant
uobis homines. et uos
facite illis similiter.
Et si diligitis eos
qui uos diligunt

(Interlinear glosses: ministrando cibum uitalis uel et corporis. — bona optate. — uel xx. — uel xxx. — uel ... — Quia parum est non nocere. addit — et de beneficiis. — uel rem uel correctionem. — domum, fundum et generaliter quecumque. — pecuniam.)

Hinc apostolus. Male dicimur et benedicimus. blasphemamur et obsecramus.

Quod superbie uidentur, inspecti non uota sunt optantium. sed prophetice ... nationes futurorum. ipsi enim pro inimicis orabant.

Cum caritatis patiens sit. patientiam debet uberiorem. cum benigna sit. non debet respondere maledictis. Sed non querit que sua sunt. non debet resistere rapienti. Si non emulatur: non debet odisse inimicum.

Quod de uestimento et tunica dicitur et in aliis est faciendum. quod aliquo iure reputatur nostra esse. dicimus. si enim de necessariis hoc imperat multo magis superflua contempnere precipimus.

Duo sunt genera beneficiorum. uel benignitate donantis quod damus uel cum reddimus commodatum.

Quantum nobis gradus professionis excreuerit. ita necesse est ut cura interius...

hinc inimicos. et hec est non lacte nutrit. sed ualidiore caritatis cibo roborat. non sufficit non odisse. sed quod ultra humanam naturam est precipit diligere. et que lex uicissitudinem imperat ultionis. euangelium inimicis caritatem. odiis benignitatem. maledictis uota. persequentibus patientiam. esurientibus et gratiam remunerationis impertit.

Medici animarum quos ad curandos proximos instruit. omnia que ad salutem proximorum ualere possunt. tolerare precipit. et pertinet ad nostram. ut tam quam a filiis egrotantibus uel freneticis. si salus illorum id exigat: multa patiantur. donec infirmitas transeat. Non tam nostram quam percutienti maxillam prebe: nonne omnis indignantis fragiliter impetus ita se dat: et per patientiam ille uincitur ad penitentiam.

Quia caritas paciens est benigna est. non tantum inimici fortiter sustinet. sed amici quoque gratiam benigne preuenit. ut beneficiis ad amorem alios trahat. Unde latius instruit. subdendo et si diligitis.

Et prout uideatur legem dissoluere in beneficiis inuicem seruat. quam negligentius inuicem necauit. prout faciunt facite. sed prout uultis uobis facere et uos facite. ut uicissitudo sit cum labore cum uotis actus equatur.

Et non tantum ad iam amicos opera caritatis extendite. sed et ad nondum amicos. ut non amici esse incipiant. et prius affectum dilectionis et postmodum opera extendite dilectionis.

Philosophi uitres diuidunt uirtutem. unam mundi quod pietas dicitur alteram in parentes uel reliquum genus ...

largitate — Jerom. — Jerom. — Jerom. — Jerom.

humanum. tertium inimicos dili-
gere quam nulla solvantur sed divine
legis oraculum et philosophie
[illegible] egressus. Inimicos quoque qui le-
serint pretermisso officium [illegible].

Post generale beneficium dilectionem mu-
tuam proponit quam infructuosam esse
arguit, nisi quantum [illegible] fidelibus fru-
ctuose fieri debeant ostendit. Quia
quamvis peccatoribus non prosit talis dele-
ctatio et beneficium et mutuum, tamen
vos diligite non tamen ductu nature,
sicut illi amicos, sed altiori gradu
virtutis etiam inimicos.

Nichil inde sperantes, id est non in honore spe mercedis
fingentes, qui si non reddiderit quod com-
modasti, reddet deus quo iube-
nte fecisti. Sive non reddet. Hoc dicit
usura incentivum erit.

Pluit super malos pueros [illegible] non
negat. Ut sol bonos et malos il-
luminat, conditor [illegible] [illegible]
[illegible] pluviis irrigat, et non [illegible]
[illegible] radiis etiam solis refulsit.
Si ergo illi crediderunt, estote eis.

Sunt quedam media et incerta
quo animo fiant, que et bono et male
possunt fieri. Nescimus enim qualis futu-
rus est qui nunc apparet malus, de eius
correctione desperare. Cumque [illegible]
abrectum reprehendere temerari-
um est.

que vobis est gratia? (ora. ut et non amatores ca-
rnis sint amplecta-
ntur.)
(publicani, ethnici.)
Nam et peccatores di-
(natura ducente.)
ligentes se diligunt. Et si benefe-
(id est his a vobis benefacientibus.)
ceritis his qui vobis benefaciunt,
que vobis est gratia? Siquidem et pecca-
tores hoc faciunt. Et si mutuum
dederitis his a quibus speratis accipere, que
gratia est vobis? Nam et peccatores peccatori-
bus fenerantur ut recipiant equa-
lia. Verumptamen diligite inimi-
cos vestros et benefacite et mutuum
date nichil desperantes. Et erit merces
vestra multa et eritis
filii altissimi, quia ip-
se benignus est super
ingratos et malos. Estote ergo misericordes sicut et pater
vester misericors est. Nolite iudicare et non iudicabimi-
ni. Nolite condempnare et non condempnabimini.
(non tantum in largitate beneficiorum, sed misericordes et in iudicando.)
Dimittite et dimittetur vobis. Date et dabitur vobis.

Quanto excelsius
premium, tanto debet
impensius esse offici-
um.

De apertis que bono
animo fieri non pos-
sunt permittitur nobis
iudicare.

misericordes dando et ignoscendo.

c. i. plenam.

Mensuram bonam et confertam

per quod de multis bonis. — Cetera ... causa ut deus det ...

et coagitatam et supereffluentem:

vobis quae occasio praemiandi fuerit.

Generaliter de omnibus ... accipit quae irite manu lingua ... gaudent ... angelorum redditur deus.

dabunt in sinum

vestrum. Eadem vero

Vel aequanimitate.

mensura qua mensi

Vel ... dimittit ad dandum

si fueritis: remetie

Apertius ostendit male iudicantem ... cum sui ... alium ut videri sed ... se non valet intueri. Unusquisque ... cadit.

dandum elemosinam ... dimittendo ... iniuria

tur vobis. Dicebat

nam.

autem illis et similitu

Cecus stultum ducere.

dinem. Numquid potest caecus caecum

in defensione.

ducere? Nonne ambo in foveam

Christo ... fragili ... apostolis. — Christo

cadunt? Non est discipulus super

dominium ... veritate.

magistrum. Perfectus autem

omnis erit: si sit sicut magister eius.

Ceteris quos ... ocului ...

Quid autem vides festucam in oculo

vel ... — Cetera grandi ...

fratris tui trabem autem quae in

contemptione. — ... non ...

oculo tuo est non consideras. Aut quomodo

... manus ut ... insurgere emendare ... tuo ... manus ut ...

modo potes dicere fratri tuo: frater

Vel invidiam ... depulsa ... ...

sine eiciam festucam de oculo tuo ip

se in oculo tuo trabem non videns? Hy

Hypocrita. Si quem ... Hypocrita eice primum

Non umquam mensura reprehenditur. Deus. Sed est ac si dicat: ipsa temeritas iudicandi et in qua mensura ubi nocet, te punit et saepe ... illum de quo agis. Sed vel si recte iudica[s] ... mercedis est ... potest te salvare et si aliquem non illum cui ... impendis.

Si contra violentum ira te occaecat, si contra peccantem avarus eris, non quod iniciam verte tua in vicium eius contra potes. Nec solum quod ... iniuria fecit, sed et quod ferre nescis reus eris. Sed si supplicas illi te tranquillum invenerit et ille paenitebit et tu de patientia coronaberis. Quia caecum videntem oculo et sereno corde ad lumen ducere curasti.

Si magister quod deus non suas ulcisci iniurias, sed tolerando persecutores mitiores reddere voluit: discipuli quod homines hanc regulam perfectionis debent imitari.

Vel peccans peccantem castigare non valet. Quia qui superbia vel odio vel alio vitio praeventi leviora vel talia iudicantes ... increpant illos, quod est caecum vitiis videntem vel ... vel aliquo levi peccato perturbatos. Hi tales magis amant vituperare et condempnare quam corrigere et emendare.

Hypocrita. Hi enim odio vel livo[re] omnia accusare suscipiunt et volunt videri consultores. Sine exemplo suae emendationis. Sed primo debent auferre trabem iu[dicantes] invidiae vel malitiae vel simulationis de occulto cordis sui ut valeant eicere festucam iram vel alicuius levioris culpae de oculo fratris.

Arbor bona vel mala. natura que a deo in omnibus bona creata est. sed volun tas bona vel mala fructus: opera que nec bona male voluntatis pos sunt esse. nec male bone volun tatis.

Mali suo fructu noscuntur. dum bonos opprimunt dominum sed non ubique. sed ut blasfemant. et maxime per patientiam dinoscuntur. in tempore ad versitatis.

Non de spinis .i. sollicitudinibus in de ficus .i. dulcedo resurrectionis neque de rubo .i. punctione viciorum uva .i. fructus vite. que sic uva pre ma terreni corrumpitur in superioribus maturatur. vel de carne que generat spinas.

Si vero [illegible] in habitu rusticam. et non fic tam. que ubi ostendis. factis im ple. ut sis bona arbor. et bonis fru ctibus onereris. quia et si se fingat hy pocrita: non est bonus qui facit opera ma la. et si reprehendit insontem: non ideo ma lus est qui facit opera bona. et nota quod de manifestis hic agitur.

Spinas et tribulos. non vindemiant quia sic uva pependit in ligno.

Thesaurus cordis. idem est quod radix arboris. quod de corde profertur. id est quasi arboris fructus.

Profert bonum. diligit inimicum. omni petenti tribuit. et hic profert malum. odit amicum. aufert aliena. non dat sua. et hic que deus iudicat. secundum intentionem cordis. et vere quia de bo no vel malo corde procedit bonus vel ma lus debet iudicari fructus. quia ex ab undantia cordis quod intus latet. loquitur exterius os .i. procedit exterius ef fectus tamen in omnibus quam in factis. et hoc est quod

trabem de oculo tuo.
C non enim prius est doctor alii. prodire videns
et tunc perspicies ut
ut quia non dum se sanaverit
educas festucam de
oculo fratris tui. Non
C voluntas.
est enim arbor bon
C opera.
a que facit fructus
C voluntates re
malos neque arbor
veritas enim ... ubi sunt simulatores.
mala faciens fruc
C et bonum sed non debent
tum bonum. Una quaque
oves pelles suas pelles. et si aliquando lupi
enim arbor de fruct
est se ostendunt. C non auctor sed ab ope
u suo cognoscitur.
ribus. quia ab eis quod in spinas ... facere
Neque enim de spinis
si bona arbor bonum. mala malum. et non
colligunt ficus: ne
C corruptio.
que de rubo vindemiant
C intentio cogitationis.
Bonus homo: de bono
thesauro cordis sui
C preparatio operis.
profert bonum. Et ma
lus homo: de malo th
esauro profert mal
C quasi ex thesauro.
um. Ex abundan

nis reprehendere. primum
inde. verum similiter es
sis. quod si est parum in
genuisse. et non est in
obtemperare. sed parum
conari monere. quod
si non es similis: tunc quoque
solum fuisse vel esse po
tuisti: condescende. et
non exordio. sed una
argue. Raro quidem et
non sine magna neces
sitate sunt obiurga
tiones adhibende
et in respectu dei re
mota ab oculo trabe.

Spinas et tribulis hec
vita agitur ubi sollicitudines
preteritum sciunt vel
utrumque. ponit vite
vite. sed secundum
reverenciam appro
mantes. vel spine et
tribulus cure seculi et p
unctiones viciorum.
uva ficus dulce
do nove ...
nis. quia est in nobis
esurit. et fervor
dilectionis que le
tificat cor hominis.
non de spinis et tri
bulis. uva vel ficus.
quia mens adhuc
vetus hominis sive
utrumque ...
quod sumitur. sed
ferre fructus no
vi hominis. ...
dicta vel facta ...

tia enim cordis: os lo
quitur. Quid autem
vocatis me domine domine.
et non facitis que
dico? Omnis qui ve
nit ad me et audit
sermones meos et
facit eos: ostendam
vobis cui similis sit.
Similis est homini edi
ficanti domum: qui
fodit in altum et pos
uit fundamenta super
petram. Inundati
one autem facta: illisum
est flumen domui
illi. et non potuit
eam movere. Fun
data enim erat super
petram. Qui

Interlinear glosses: c. de. et sic vo... · hominibus · Hoc vocatio fructus · videtur bone arboris. · per fidem. · cum devotio ne. · ipsi christo mediatori. · ecclesia magis perpetuo manet. · in intentione · per discretionem in fundamento · petra erat christus. cum fidei et dilectionis · ea nichil proponit. · nichil preponitur · flumen universe persecutionis. · impulsiones · edificio intrantium. · post ruere vero. sed non diruere. · stat non quia sed christus fidei. · que quidem cadit · non edificat in se.

lorum profert bonus.
non hoc facientem
aliis sed sibi de illis
filio dei
Per oris locutionem
universa que actu vel co
gitatu de corde pro
feruntur: dicuntur significari.
uba et ubi perfecto
solet poni. unum non
sunt ubi quod non
ostendit eis sed que
non procedit de puri
tate caritatis et
non bonum iudicat que
autem sit bonorum ma
lorum ve fructuum
vera discretio: sub
alia figura suppo
nit. omnis qui venit ad me.
Fodit in altum quia per
ceptis humilitatem
terrena omnia de su
orum cordibus fundit
erudit. ne quod per ad
flexibile deo ser
viant. ut in corde
fam habeant mansio
nem.
Hanc inundationem
alibi portas inferi
appellat. porte infe
ri non prevalebunt adversus eam. hec inun
datio tribus modis
fit. quia temptat quis
vel per ipsa concupiscentia
vel falsorum fratrum improbi
tate vel aperta externa
impugnatione.
Fluminis impetus. l. c.

tum addiscentium examinat cum loquitur os
cordis. quia ex qua verba intentione pro
cedant non ignorat. quare verba que ex
terius bona videntur. quia ex mala radi
ce procedunt: non bona esse iudicat. unde
subdit. Quid autem vocatis me domine domine. quasi quid
folia recte confessionis vos germina
re iactatis. qui nullos bonorum operis fru
ctus ostenditis. Dicit quia postquam de
aperte malis et aperte malis bonis de vere
et simulate bonis diu disputavit:
bonos auditores verbi sui ipsi. malos
vero diabolo assimilat. quia sicut christus vari
is hominum in una ecclesia constru
it. erudit. gubernat. iniunctam perdu
cturus: sic bonus auditor variis
virtutibus superna sibi mansionem
edificat. in futuro cum christo de ...
letaturus. et sicut diabolus obedien
tes sibi decem ad terrena et ad prava tra
hunt: ubi non est fundamentum. quia malis
est sine substantia: et semper inferiora perpetr
ant: sic malus auditor sive sit in
itiatus missus christi sive extra a
lienus: qui in puteum sine fundo pre
cipitatur: non invenit ubi se retineat
sed cum venerit impius in profundum ma
lorum contempnit.
Fundamenta pluraliter: do
ctores. singulariter funda
mentum: doctor doctorum christus. Mo
raliter fundamentum domus intentio
ones bone conversationis. qui per humi
litatem et vanam examinis cogitatio
num rudentibus perfectus auditor in se
inserit. hic in se specialiter agit
quod christus in universa ecclesia generaliter agit.
Singule vero domus contrite vel mun
tis. intergritudine vel carnis pulsa
tur. et quanto magis turbinibus fidunt.

Margin notes: videtur bone arboris · supra ... · vel inundatio spirituum. vel populus hominum. vel ...

inclinantur. quantum immobilissime petre adherent. labefactari nequeunt.

Diabolus mundum qui in maligno positus est. super terram edificat. quia ad terrenorum amorem trahit: sine fundamento edificat. quia peccatum in propria natura non subsistit. quia malum substantia non est. quod tamen ut cumque sit: in bonis natura convalescit. vel sine fundamento .i. sine fundo. sicut quod in puteo mergitur. putei fundo retinetur. sic anima lapsa quasi in quodam fundi loco consistit. si in aliquo peccati (?) termino sua se retinet. sicut profundo in quo labitur non potest esse contenta. cum ad deteriora cotidie ducitur. quasi in puteo quo cecidit fundum quo figatur non invenit.

Concidit omnis conscientia que hec firma in domino non permanet in temptationibus non valet persistere. et tanto plus agitur. quanto magis in mundi statu a superioribus disiungitur. et hec omnis mali vel ficte boni ingruente qualibet temptatione prior est fuit.

Non autem intravit quia ubi verum manifestatur. et sic statim post hec ubi non intravit. prius quam intravit. in ipso intervallo mundatur est leprosus. ut in [illegible] ordine ponitur.

Pulcre: ubi precepta complevit. formam docet suorum exequi preceptorum. nam statim gentilis centurionis servus domino sanandus offertur.

Significat gentiles quia immunda mundi servitute egri tenebantur. beneficio dei sanandi eripiuntur.

Centurio amicos mittit. ne presentia sua dominum verecundia gravaret.

(Ceterum, id est qui non habet excusationem) Audit autem

et non facit ea: simi- (Ecce qui dicit. Domine domine. et bona non fecit.)

lis est homini edifi-

canti domum su-

am super arenam sine

fundamento. in qua illisus est

(Ecce monita salutis contempsit.) fluvius. et continuo cecidit. et fa-

(Ecce inique etiam.) (Ecce etiam.) cta est ruina domus illius magna.

(Id est ?) (Sermonis in loco campestri.) Cum autem implesset omnia verba su-

(Ecce ad quam descendit de cacumine montis.) a in aures plebis: intravit cap-

harnaum. Centurionis autem

(Ecce in fide peccantis domini. et misericordia) cuiusdam servus male habens

(Ecce pietate fidelis et vite redditur. unde) erat moriturus

(notatur quod sic amicos diligit. ut morte) qui illi erat pre-

(ut eriperet. et spe salutis pro fide da-) ciosus. Et cum

(retur.) audisset de Ihesu

misit ad eum seni-

ores iudeorum rog-

(Et pilosi.) ans eum ut veni-

ret et sanaret ser-

id est: ad vitam eternam non commovebitur.

Post perpetuum fluminis excursum invicem discretum intelligi quando utraque consummata. Omnis qui se exaltat humiliabitur. et qui se humiliat exaltabitur.

Divina prudentia seniores iudeorum mittuntur. ut eis per beneficium languidus sanatur: inexcusabiles sint. si credere noluerint.

Mathias (?) dicit centurionem accessisse. quod per fidem intelligendum est. per fidem enim venit ad dominum accedit. quia in centurione ad dominum commendatur. non invenit tantam fi- de israel. pro ceteris cum ordine quo gen-

tum est exequitur. Intellige etiam eum quo eum accessisse dicit Matheus.

Solo verbo potuit curaturus ad humilitatis commendationem visitare dignatur languentem, et qui ad sanandum reguli filium ire noluit, ne divitias honorasse videretur, ad servum vadit, ne servilem conditionem sprevisse putaretur. Elucet fides in operibus domini sanantis, sed plus operatur humilitas in affectibus dominum vadit.

nuntium ei. At illi cum venissent ad Iesum, rogabant eum sollicite dicentes ei: Quia dignus est ut hoc illi praestes. Diligit enim gentem nostram, et synagogam ipse edificavit nobis. Iesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset a domo, misit ad eum centurio amicos dicens: Domine, noli vexari: non enim dignus sum ut sub tectum meum intres. Propter quod et meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te, sed dic verbo et sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub

C mittam timore de presentia: reverentiam su

ut ad fidem facilis. ad domum non sufficientiam putavit.

C magna fides qui dei dicere credit esse facere.

indicatur, et officium officio precessisse. Significat autem quod nos qui degentibus credimus ad dominum non ipsi venire possumus, qui in carne non possumus videre, sed residentem in dextra patris. Gentilis populus qui centurio significatur, multitudinem spiritualium perfectione, que in centum significatur, sublimis. Nil credit nunc a domino sibi suisque requirens, sed sola eterne salutis gaudia, et hic per servos, id est per hos quos adhuc spiritus servitutis in timore premunt domino supplicant ut eos paulatim ad superiora provehens perfecta dilectio foras mittit timorem.

Mistice. Gentilis populi figuram cum gestat centurio, non longe habet Iesum a domo, tamen et si sub tectum venire non audet: quia prope veniens cum salutare ipsi et qui naturalem legem recte utitur, quod bona que novit operatur. Eo illi qui vere bonus est appropiat. Sed illi qui in errore gentilitatis emunserant aptari potest quod alibi dicitur: quidam enim ex his de longe venerunt.

Propter nunc gentilis conscientiam gravari se magis dignatione putavit domini quam visitari. Non posse habere Christum hospitem cum et si fide portet, nondum tamen erat sacramentis imbutus, sed quia quod infirmitas humana non presumit, divina gratia dare novit. In figuram gentilis populi et fide sua nondum catechizatus a domino laudari et famulum salvari promeruit.

Si ego homo sub alio possum imperare minoribus, quanto magis tu qui Deus es omnia habens famulantes angelos.

2

potes per eorum ministeria sine corporis presentia dicere infirmitati ut recedat. et recedet. et sanitati ut veniat. et veniet.

Non ut turbatus autem. sed docens nos. quos oportet esse morum de bonis imitari.

In isto uno fides gentium prefertur israeli.

Nec in israel. fides illius est electoribus. et domini videntibus autem fert.

Filius unicus matris sue. id est adam de terra. portatur a quatuor elementis. unde hoc ostenditur. tangitur a domino loculus. id est lignum crucis. quia periit adam per lignum paradisi. hoc anima portatur qui sola terrena cogitat. vel qui eger est. et ambulare non potest. ab aqua portatur: qui luxuriari cogitat. vel qui summo frigore corpus tangitur. non potest. ab aere portatur. qui omnia pro laude humana facit. vel qui pre gratitudine stare non potest. ab igne portatur. qui avaritiam cogitat. vel qui per nimium a febre tangitur non potest.

Matheus planius explicat quod dicente domino. sicut credidisti fiat tibi. sanatus sit puer. sed vos est beato luce ab aliis plene exposita breviare. vel que de industria preterire. que breviter dicta ab aliis vel omissa: sollertius dilucidare.

Defunctus qui extra in ultus extra portam effertur significat eum qui manifeste peccantem. et peccatum non corde cubiculi tegentem. sed inde cio operis vel locutionis quasi pluribus

me milites. Et dico huic: vade et
(vel aliquid preter)
vadit. et alio: veni et venit. Et ser
(vel et servituum) (quod suam intelligit)
vo meo fac hoc. et facit. Quo audi
(maiestatem)
to ihesus miratus est. et conversus sequen
tibus se turbis dixit. Amen dico
(presentis temporis. invenitur omnis antiquus)
vobis. nec in israel tantam fidem inve
(et si apostolus credit)
ni. Et reversi qui missi
fuerant domum: inve
nerunt servum qui lan
guerat sanum. Et factum
est deinceps ibat ihesus in civitatem que
vocatur naim: et ibant cum illo disci
puli eius. et turba copiosa.
Cum autem appropinquaret
porte civitatis: ecce de
functus efferebatur filius u
nicus matris sue. Et
hec vidua erat: et tur
ba civitatis multa cum
illa. Quam cum vidis

Credente domino sanatur servus. quia potest virtutum domini et servus suffragari. non tantum fide interdum. sed et studio discipline.

Post sanatum infirmum suscitat mortuum. quia infirmitas precedit mortem.

Tres mortuos suscitavit dominus. filiam archisinagogi in domo. id est in cogitatione. filium unicum matris in porta. id est in verbo. lazarum de monumento. id est in opere.

Omnia de ipsis movet. Ecce exemplum

set ihc: misericordia motus
super eam. dixit il-
li. Noli flere. Et
accessit et tetigit
loculum. Hi autem qui
portabant steterunt.
Et ait. Adolescens
tibi dico surge. Et re-
sedit qui erat mor-
tuus: et cepit loqui.
et dedit illum matri
sue. Accepit autem
omnes timor: et mag-
nificabant deum di-
centes. Quia propheta
magnus surrexit
in nobis: et quia deus visitavit plebem
suam. Et exiit hic sermo in uni-
versam iudeam de eo. et omnem circa re-
gionem. Et nunciaverunt Iohanni

Et mortuum quem mors resurgere videbis.
Continua co[illegible] purificatione renatus [illegible]. Et sacerdotum [illegible] vel iudicio sociatus communioni ecclesie. Et eius [illegible] peccata sua iudicat [illegible] reducere [illegible] dicans.

pietatis invitatur ad potentiam suscitan[illegible]. Iubet fides, miserante potestas astruitur.

Loculus quo effertur, secura desperati peccatoris conscientia est. Qui sepeliendum ferunt, vel immunda desideria, vel adulantium blandimenta, que quasi aggere terre peccantem obruunt. Sed domino contingente conscientia timoris superni tactu compuncta, carnalium voluptatum et iniustarum laudationum coercet, et in se reversa domino vocanti ad vitam occurrit et respondet, obsecundo salvatori.

Quanto desperatior mors anime ad vitam revocatur, tanto plures eius correctione eriguntur, et pietas domini maior intelligitur.

[illegible]na sue civitatis aliis propalantem. quem sic unice deflet mater ecclesia que licet ex multis collecta personis una est. Cum ergo mater ecclesia singulis a filiis portatur, quod effertur aliquis est defunctus. quo aliquis impenitens convertitur, ut qui videt ad concupiscendum, qui autem ociosis vel turpibus audiendis, qui linguam commodat iurgiis.

Cum autem appropinquaret porte civitatis. cum ille portam civitatis [illegible] scitum gentilem ipsum per portas fidei ad celestem ierusalem induceret. Ecce mortuus effertur, ipsius unicus ipsius [illegible] defunctus effertur quem mater ecclesia vidua in mundo quia sponsum possidens. multis ipsius [illegible] circumsepta pro affectu plorat, et ad vitam per suas lacrimas revocare laborat et tandem impletudine impetrat. Loculus quo defertur: corpus est humanum. Portitores: mali mores qui ipsum corpus ad mortem trahunt. Sed ihesus loculum tangit, cum fragilem naturam in ligno crucis erigit. Et stant portitores funeris, quia non valent sicut prius ad mortem trahere. Et loquitur ihesus, id est monita salutis infundit. quo illo audito languidus ad vitam erigitur et loquitur deo laudis actibus et sic redditur matri. — B.

Vidua est ecclesia que sponsi morte redempta ab ipso peregrinatur quamdiu hic incolatur. turba cum domino multa, cum vidua multa. ut in isto miraculo multi fiant dei laudatores et testes.

Dum tribus semel in corpore suscitavit, cotidie spiritum sanctum in corda hominum ut suscitet mittit.

Solis figura est legis que prouincia [illegible] peccatoribus perfidiorum qui carceribus lucem [illegible] culpis inclusa tenebantur. ne plenum

que in tertium [illegible] iudeorum [illegible]

testimonium dominice dispensationis [passionis]. sui euangelii astipulatione perferret. Mittit ergo discipulos ad Christum, ut supplementum scientie assequantur, quod plenitudo legis est Christus, ut quod plerumque nuntiabant dicta sua factis eo fidelius pleniori gestorum testificationibus quam illorum sponsionibus crederetur et quod in prophetis videbatur velut obscurata lege innuebatur ipso spectaculo dominice crucis et pleno resurrectionis testimonio panderetur. Quod ergo lex dubie Christum venturum adnuntiat, euangelium ubi tot miraculorum exhibitio venisse certissime confirmat.

Ecce plenum testimonium quod sit filius dei. Hec enim ante euangelium vel rara vel nulla. Vivus Tobias cecos recepit et hic fuit angeli non hominis medicina. Helias mortuum suscitavit. ipse tamen rogavit et flevit. hic iussit. Heliseus leprosum mundari fecit non tamen ibi valuit sed preceptum auctoritatis sed misterii figura. Sed quia ista adhuc dominice testificationis parva exempla: addit post supra dicta de cruce et obitu et sepultura. quod est plenitudo fidei. ultimum enim maius divine est prophetie testimonium. quod toto se unum obtulisse pro mundo. Hic solo plene dominus declaratur. sicut et a Iohanne declaratus est. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi.

Sciens dominus neminem sine euangelio plene posse credere. quia sicut fides antique incipit testamento. ita impletur in novo: interrogatus de se. non illico aliquo sed factis se esse signavit. respondens ad eam interrogationem. [sed ad scandalum nimios.]

Quasi nuntia que ego facio. sed abiecta preterea non dedignor et cavendum ho

discipuli eius de omnibus his. Et convocavit duos de discipulis suis Iohannes et misit ad Iesum dicens [hec dicens]: Tu es qui venturus es an alium expectamus? Cum autem venissent ad eum viri dixerunt: Iohannes Baptista misit nos ad te dicens: Tu es qui venturus es an alium expectamus? In ipsa autem hora curavit multos a languoribus et plagis et spiritibus malis et cecis multis

Et nuntiaverunt Iohanni non simplici corde sed invidia stimulante. Unde alibi querunt dicentes: Rabbi qui erat tecum trans Iordanem cui testimonium perhibuisti ecce hic baptizat et omnes veniunt ad eum. Quibus et respondit Iohannes quod non potest homo accipere quicquam nisi fuerit ei datum de celo. quibus ubi se purum hominem, Iesum dei filium declarabat. sed quia adhuc expelli nequibat, mittit eos ad Iesum, ut hac occasione videant signa et correcti credant in Iesum et magis interrogantes sibi discant.

Tu es qui venturus es an alium. Non ait: qui venisti. quia cum ab Herode interficiendus sim ad inferna sum descensurus. Deus te nuntiare inferis quem nuntiavi superis. An conveniat filio dei mori. an alium ad hec sacramenta missurus es. Potuit autem prius vates qui venturum crediderat nescire dixisse moriturum. Non fide sed pietate dubitavit. quia lapsus amoris fidem non impedit. talis enim lapsus est religiosus.

donavit visum. Et respondens
dixit illis. Euntes nunciate Io
hanni que vidistis et audistis:
quia ceci vident, claudi ambu
lant, leprosi mundantur, surdi au
diunt, mortui resurgunt, pa
uperes evangelizantur. Et beatus
est qui non fuerit scandalizatus in me. Et cum
discessissent nuncii Iohannis: cepit dicere de Iohanne ad
turbas. Quid existis in desertum videre? harundi
nem vento moveri? Sed quid
existis videre? homi
nem mollibus vesti
mentis indutum?
Ecce qui in veste pre
ciosa sunt et delici
is in domibus regum
sunt. Sed quid exi
tis videre? prophetam?
Utique dico vobis

nunc ne in me mortem despiciat. quia signa venerantur.
Qui non fuit. l. quia de divinitatis potentia non dubitavit. Sed non sic Iohannes quia mox ad eo commendat. Sed non credentes apud fidia veniant. Et Iohannes exponit quod querebat. quia deus salvos faciendi. et dominum exire mortis. Vel sic tot signis et virtutibus fideles non potuit morte eius dubitare. Sed infidelium vix scandalum nullo putavit. Et post miracula monere videt.

Cecis spiritualiter operibus videntur illuminati.
Tunc ut in predicatione nulla distantia sit inter pauperes et divites.

b. Quod dicit non quo in deserto Iohannem in deserto capiebant quia erat clausus in carcere: totus hic sermo spiritualiter est intelligendus.

b. Per harundinem carnalis animus quia cum favore vel detractione tangitur in qualibet partem inclinatur. Sed Iohannes non est harundo vento agitata quia illum non gratia blandum non curvabat, nec aspirum non prospera erigebat. non adversa inclinabat.

Quid existis in deserto videre [illegible] discipulos ibi sit in cruce discrecione credendum: conversus ad turbas ad [illegible] pauperes predicavit. nec exaltari corde. Non tunc instabiles et filio infirmum speciosa vobis. etenim caduca preferunt. Sed crucem potius quam mundi plurales tollant. et Iohannes laudat pro Iohannes. quia post habito amore vite. iusticie formam nec mortis timore mutavit. de deserto mundi comparatur quia adhuc multi fuerunt. Iugis non est ita predicandus ut homines vite. earum inflatos. et virtutis vacuos. et de singulis mundi gloria iactantes: putemus esse vincendos. Mollibus. i. pro veste corporis humanum intelligitur pro preciositate exemplo ad virtutem subeunde passionis hortatur. Ecce qui in veste p.

Quibus studia diuiciis tributa soluuntur exortes celestis regni, sub iure diabolorum qui sunt reges tenebrarum, intra habitacula huius mundi consenescunt.

Rigida vita et predicatio decebat declinare mollium palatia, que frequentant mollibus induti, adulantes. Ideo non propter vestitum et studio vestium peccatum decere; alioquin de asperitate vestium iohannes non laudaretur.

Officium prophete ventura predicere, non etiam demonstrare. Maior propheta, quia finis prophetarum.

In hoc non prefertur patriarchis et ceteris hominibus, sed eque ceteris se ostendit.

Quia autem ... omnibus sanctis, quia iam est cum domino, ... maior est eo qui adhuc est in mundo. Vel ego ... quem minorem faciunt istorum opinio: in celo sanctis illi placitus sum. Vel novissimus angelus celi melior est quovis homine.

Si hec a domino dicta esse intelligitur, audiens iohannem populus intelligitur esse designatus; si ab evangelista dicitur esse interpositum, audiens ipsum dominum de iohannis magnitudine disputantem restat intelligi.

Iustificaverunt deum. — legi.
Per baptismum deum homines propria peccata confitendo se iustificant. Sic scriptum est: dic tu iniquitates tuas ut iustificeris. Et iustificaverunt, quia non repugnantiam refutaverunt, sed per iusticiam dei nimium agnoscentes iustificaverunt dominum et iusticiam dilexerunt. In eo ergo iustificatio dei est, sed non ad dignos et ingratos, sed ad innocentes per ablutionem fidei videtur, et ad iustos sua munia distribuisse. Qui ergo confitentur deo peccatum iustificaverunt dominum, credens ei innocentiam et ab eo gratiam sperans. In baptismate ergo iustificatur deus.

(qui venturum non predixit sed et digito demonstravit)
et plusquam pro-
phetam. Hic est de
(in malachia)
quo scriptum est.
(nuncium)
Ecce mitto angelum
(manifestatione)
meum ante faciem
(per viam reddet corda auditorum preparata)
tuam: qui prepa-
(predicando, baptizando)
rabit viam tuam
(ut lumina eius que)
ante te. Dico enim
(... in tantum et si equalis)
vobis. Maior inter natos mulie-
(hoc in genus suum)
rum propheta iohanne baptista ne-
(tempore)
mo est. Qui autem minor est in re-
(dignitate)
gno dei, maior est illo. Et omnis populus
(populus id est ...)
audiens et publicani iustifi-
caverunt deum baptizati ba-
ptismo iohannis. Pharisei autem
(quod per passionem Christi mundum salvare decreverat)
et legis periti consilium dei spre-
(contra se, qui gratiam dei respuunt ...)
verunt in semetipsos non ba-
(dei consilium stulto et ingrati respuerunt)
ptizati ab eo. Cui ergo similes
(contra incentivos salutis audientes non obedientes)
dicam homines generationis
(iudaice)
huius, et cui similes sunt? Si-

Aliter. Iohannes non fuit mollibus indutus, qui tam peccatum non blanditiis fovit, sed aspere increpavit.

Plusquam propheta, quia angelus non natura sed officio, qui supremum iudicem nunciare mittitur.

Laudato iohanne transit ad increpandum illos qui nec predicatione iohannis moti, Christi et predicationem despiciunt.

similes sunt pueris sedentibus
in foro et loquentibus ad invi-
cem et dicentibus: Cantavimus
vobis tibiis et non saltastis.
Lamentavimus et non plo-
rastis. Venit enim iohannes bapti-
sta neque manducans panem
neque bibens vinum et dicitis
demonium habet. Venit filius hominis
manducans et bi-
bens et dicitis: Ec-
ce homo devorator et
bibens vinum, ami-
cus publicanorum
et peccatorum. Et iu-
stificata est sapientia
ab omnibus filiis suis.
Rogavit autem il-
lum quidam de pha-
riseis ut mandu-

Iustificata. osten-
dit filios sapientie in-
telligere non in absti-
nentia vel donec innan-
ducando esse iustici-
am, sed in equanimitate tolerandi
inopiam et temperan-
tia non se corrumpen-
di per habundanti-
am. Non est enim regnum dei esca et potus,
quorum non est usus, sed
concupiscentia repre-
hendit.
Ab omnibus: id est iustis et
iniustis et per invi-
tiam penitentibus.
Rogabat: sicut tibi
proposuerat, ita facis
et astruit iustifi-
catam sapientiam ab

in quo est confessio et venia peccatorum.
Pueri: doctores sunt spiritu humiles. Se-
forum: sinagoga. Ripa terrarum in qua iu-
ra preceptorum dei condebantur. qui cum duo
ubus solebant exprobare. quod nec
psalmis allecti ad laudes dei assu-
rexerint corde devoto nec bonorum agi-
litate, quod notat saltus. Hec dicit
vel lamentationibus prophetarum peccato-
ribus iam factis vel faciendis ad pe-
nitentiam sunt conversi.
Cantavimus: nuptiale carmen in quo
anima sponsi cano nubit. In hiis nup-
tiis ad nos voluit ludere dicens: Ex-
ultate deo adiutori nostro. Iubilate deo Iacob. Sumite psalmum et date tympanum. Quibus in-
ipso actu nuptiarum positus prophetarum
da leticia saltare. sed non audivit prophetis
mens vocem. id est non intendit mi.
Exemplo abstinentie sue penitentiam
nobis indicens, et noluistis humiliari
cum eo.
Venit sic tibi, ita et nunc utrumque in-
vitacionem salutis respuistis. Lamentavimus ad
iohannem, cantavimus ad christum.
Iustitie pharisaeus de falsa iusti-
tia presumens iudaicus populus significat qui
dominum ad convivium invitat, quia quem
venientem non credidit, venturum
sperare non desistit, sed adhuc cum voto
dicit: Excita potentiam tuam et veni ut
salvos facias nos. Domus pharisei lex et prophe-
te in quibus ille populus mansionem habere
gloriabatur, quam dominus apparens in
carne ingreditur, quia non venit sol-
vere legem sed adimplere. Discubuit
quia in maiestate sua non intellec-
tus per formam servi visibilis est
factus. Cognoscit autem gentilitas
in mundis actibus dedita per famam
apostolica sermonis: quod misit deus

z

filium suum in carne factum sub lege. non ut phariseus qui litteram in tantum attendit iustificari. sed domini .i. nos qui gratiam spiritus in lege sequimur qui non imputamus quod priores recipis. sed laudamus quod priores iustificat. affert unguentum qui bona opera gerit. quibus ecclesiam odore bone opinionis respergit. unde dicitur: Christi bonus odor sumus. d. i. o. l. secus pedes. Contra pedes stat qui in peccatis positus itineribus domini renititur. sed qui ad penitentiam post peccata convertitur. iam retro secus pedes stat. dum vestigia domini que impugnabat sequitur. Lacrimis pedes rigat qui secundum affectum dilectionibus compatitur. qui illorum etiam curam putat suam. qui ultimis membris inclinatur passione compassionis. Capillis qui corpori superfluunt pedes quos rigaverat tergit. qui terrena substantia que superfluit sanctis quibus ex caritate compatitur incipit misereri. pedes osculatur qui studiose diligit eos. quibus sua largitur. non sit grave tribuentium necessitas pati. unguento ungit. qui bonum operando bone opinionis odore alios respergit. et ad bonum operandum exemplo suo inducit. Vel super pedes caput et significant quod osculatur dominum mysterium incarnationis diligimus. ungimus dominum ipsius humanitatis potentiam laudibus eloquii bona opinione predicamus. sed phariseus hoc videns invidet. quia cum iudei gentiles videant predicare deum. sua malicia tabescunt. Cuius dominus bona gentilitatis enumerat. ut agnoscant in quibus mala ipsi iacent. devota. ibi pedes. hic caput et ungit. Sic que fidelis anima prius ad domini pedes humiliata. postque absolutionem datam caritatis per crescentibus virtutis flagitia lete

caret cum illo. Et ingressus domum pharisei discubuit. Et ecce mulier que erat in civitate peccatrix. ut cognovit quod ihesus accubuit in domo pharisei: attulit alabastrum unguenti et stans retro secus pedes eius et capillis capitis sui tergebat et osculabatur pedes eius. et unguento ungebat.

Videns autem phariseus qui vocaverat eum ait intra se. Hic si esset propheta: sciret utique que et qualis esset mulier que tangit eum

omnibus filiis. que amaritudine penitentie post culpam.

et tamen pauper. cum domo pharisei

peccatrix et mente quam in lege. que cognitio peccati per legem. sic lex intrat

ad gratiam.

scilicet contendit propter gratiam hospitis.

o genus marmoris in quo incorrupta servantur unguenta.

quot adeo positione

vitiis exhibuerat. lacrimis. quo ore quo superbia

Maria soror lazari dicitur cuius de hac fine ... eius peccato facta est ... ungenda ... cum primo accedit cum humilitate et lacrimis ut remissionem peccatorum accipit. Secundo in Bethania non iam peccatrix notata. sed casta ...

o quo sibi

propter odore sue castitatis ad bibi debeat.

Quot habuit in se oblectamenta. tot de se invenit holocausta.

iusticia superbia passionem in te moriens sue fragilitatis oblita.

dicens. que in medio resplendet quia subita

uti. et unguentum dedit intellexit

Veronima. Alabastrum unguenti ... cum fuit ... stans retro ... secus pedes ... lacrimis rigat ... capillis tergebat ...

quia peccatrix est. Et respondens Ihesus dixit ad illum. Symon: habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister dic. Respondens Ihesus ait illi. Duo debitores erant cuidam feneratori: unus debebat denarios quingentos et alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent. donavit utrique. Quis ergo eum plus diligit? Respondens Symon dixit. Estimo: quia is cui plus donavit. At ille dixit. Recte iudicasti. Et conversus ad mulierem: dixit Symoni. Vides hanc mulierem?

supplicavit celos. ut ... osculatur cum omnibus pacem habet. denarios L. sunt peccata gentium qui quinque sensibus commissa. alius quingentos: id est peccata maiora.

fidei domini quem caput odore perfundit. ... Sic universalis ecclesia in presenti in incarnationem quam per dominum ... significat mistica celebrando de nova redemptione reddit obsequia. In futuro ... humanitatis eius gloriam ... divinitatis eius gloriam ... Quia ... simul ... per ... confessionum laudibus qui ... glorificabit.

Quecumque ... domum cognovit ... Symonis ... recumbentem ad curre ad pedes ... lacrimis ... delicta. ... capillos ... omnes corporis ... osculare ... loquaris.

... Utrumque debitum ... sensus ... quam ... plus diligit ... decalogi legis ... ut ... plus diligit ... sed ... plus ... recte ... plus debet quam plus accepit.

Secundum hominem plus fortasse offendit quam plus debuerit. sed ... minus diligat quam plus debuit ...

In domo pharisei .i. in custodia legis
et prophetarum. pharriseus incredulus. sed
peccatrix penitens glorificatur.

Intravit carne assumpta in populum iudeo-
rum. aquam pedibus meis. aqua extra nos est. hu-
mor lacrimarum intra nos est. In fidelis autem
populus nec exteriora pro domino incarnato est
bibit. convusa gentilitas non solum lacrimas
sed et sanguinem pro domino fundit. osculum di-
lectionis est signum. et infidelis populus
ex dilectione ei servire noluit. cui
tamen ex timore servivit.
Sed gentilitas vestigia
osculari non cessat. que in
eius amore continue sus-
pirat. Oleo c. m. n. u.
et scripture ille in dominum se
credere et non ulterius fa-
tebatur. cum ipsam po-
tentiam divinitatis que
per miracula apparebat
digna laude predicare
neglexit. Sed gentilitas
dominum christum incarnatum
credit. summa laude
et in fortia eius predicat.

More aquile provocan-
tis ad volandum pullos suos
paulatim dominus discipulos
suos erudit. Sed ...
plurimis ...
... ducit. quibus p...
ea sublimius vo-
lare. et alios ...
vere valeant. ...
docet in sinagogis.
miracula facit. famam ... dispergit. ...
... suscepit. curat. instruit. hinc
discipulos facit ex quibus .xii. apostolos ele-
git. quos primo presente ... docet. et ...

Ardor carita-
tis in ea rubi-
ginem delicto-
rum obussit.

Salvata est
per gratiam: de eius salu-
te alii co-
gitant.

quod olim intravi in legem doctor.

Intravi in domum tuam:
aquam pedibus meis non de-

remittuntur bonorum peccatorum mulieris. in mala
disti. Hec autem lacrimis riga-
Falsi iusti.
vit pedes meos: et capillis su-
is tersit. Osculum mihi non dedis-
ti: hec autem ex quo intravit.
non cessavit osculari pedes meos. Oleo
caput meum non unxisti: hec autem ungen-
to unxit pedes meos. Propter quod dico tibi.
Remittuntur ei peccata mul-
ta. quoniam dilexit multum. Cui
autem minus dimittitur: minus
diligit. Dixit autem ad illam.
Remittuntur tibi peccata. Et cep-
erunt. qui simul accumbebant dicere
o qui intelligitur hec esse opus solius dei.
intra se. Quis est hic qui etiam
Conversus sanata per fidem
peccata dimittit.
tis sanavit.
Dixit autem ad
mulierem. Fides
tua te salvam fecit.

Fides salvam
fecit. quia quod pe-
ciit posse se acci-
pere non dubitavit.
quia tamen spe ab illo
accepit quo
salutem querebat.

[illegible] scandali [illegible] lazarus.

et: uade in pace. Et factum est deinceps. et ipse iter faciebat per ciuitates et castellum predicans et euangelizans regnum dei. et duodecim cum illo. et mulieres alique que erant curate a spiritibus malignis et infirmitatibus. Maria que uocatur magdalene de qua demonia septem exierant. et Iohanna uxor Chuze procuratoris herodis. et susanna. et alie multe que ministrabant eis de facultatibus suis. Cum autem turba plurima conuenirent et de ciuitatibus properarent ad eum: dixit per similitudinem.

Iohanna: domini gratia uel dominus misericors, cuius est omne quod in nobis.

Eadem ecclesia de gentibus a sordibus uiciorum mundata quam maria significat. significat et iohanna [illegible] idolorum dedicata, sed iam per gratiam recepta et gratia impleta, que quondam uxor procuratoris diaboli.

Susanna lilium propter odorem [illegible] celestis uite candorem.

seruis solita beneficia prestat. Iam non solos illos secum retinet, ut eum familiari audiant: solis illis occultiora exponit misteria. et sic demum uirtutum suarum ostensione, quos aliarum prerogatione firmauerat, dat ipsis potestatem curandi, et mittit predicare regnum dei.

Maria: amarum mare. [illegible] prius amarum gemitum, quo ipsa et nos singuli mala deflemus. Magdalene id est turrensis, a magdalo, id est turre, de qua dicitur turris fortitudinis a facie inimici.

Cum mariam in facie cum domino et eius ministrare commemorat, celebri eam uocabulo magdalenam uocat. Ubi eandem peccatricem describit, reticens eam generali nomine mulierem dicit, ne nomen tante fame quod hodie uenerandum presentis erroris nota fuscaret.

Antiquus mos erat iudeorum, [et] non ducebatur in culpam, ut mulieres sua substantia pascerent et uestirent doctores. Sed quia in gentibus scandalum posset facere, paulus se commemorat abstinuisse. Ministrabant autem domino carnalia, cuius metebant spiritualia, ut formam daret predicatoribus quod uictu et uestitu debent esse contenti.

Quociens in euangelio turbe uocabulum inseritur, sic diuersitas hominum notatur et diuersitas uoluntatum. Non enim omnes eadem uoluntate, sed diuersis ex causis christum sequebantur: quidam pro malo, quidam pro bono. omnibus tamen dominus beneficia prestat, docendo, alendo, sanando.

i cor. ad cor. ix.

Ad thi. vi. habentes alimenta [illegible].

[illegible]

Exiit filius dei de sinu patris quo creature non erat accessus. ut seminaret. semen suum venit in mundum ut testimonium perhiberet veritati. quam sed et alios evangelistas. hanc parabolam dicturus. de domo exisse. mare adisse. navem ascendisse memorant. in ipso situ corporis. quod processu sermonis insinuans.

Secus viam est cor hominis sedulo malorum cogitationum transitu attritum et arefactum. ne ubi semen possit excipere vel germinare. sed a pessimis cogitationibus conculcatur: et a demonibus rapitur. qui ideo volucres celi dicuntur. quia celestis et spiritualis sunt nature. vel quia per aera discurrunt.

Centuplum cum denarius pro perfectione soleat accipi. quia in decem preceptis legis custodia continetur. centenarius quod per multiplicatum denarium surgit. pro magna perfectione ponitur. centuplum facit fructum. quod per amorem proximi activam. et per amorem dei contemplativam adimplet vitam. et spiritualium ornatur perfectione virtutum.

Interrogabant non [illegible] parabolas ut marcus ait: cum esset singularis interrogaverunt eum. qui cum eo erant duodecim parabolas. in quo moraliter instruimur. ut si intelligentiam divinorum eloquiorum assequi volumus. se [illegible] tumultu curis. domum dei id est occulta scripture penetralia orando et meditando intremus dicente [illegible] vela ceu

[illegible] ... ii.

...tudine. Exiit qui seminat seminare semen suum. Et dum seminat: aliud cecidit secus viam et conculcatum est et volucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit super petram: et natum exaruit quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas: et simul exorte spine suffocaverunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructum centuplum. Hec dicens clamabat. Qui habet aures audiendi audiat.

Interrogabant autem eum discipuli eius: que esset hec parabola. Quibus

Interlinear glosses: (ut nec in memoria teneat quod ope exercet) · (negligere) · (et ubi nullum) · (et altitudo terre id est studium discipline) · (ne) · (et ad maturandum) · (lampadas ignium) · (et mitte cor et docile) · (et intelligentia id est sensus) · (et spiritualiter intelligat hec verba)

Semen est declaratio voluntatis patris.

Petra indomitum cor. quod nullo vomere fidei vomere penetratum. In quo non est verus amor, et perseverantie virtus.

Cum perfecta bonorum operum plenitudine crescat.

Qui habet. Ubicumque hec admonitio interponitur: mysticum esse quod dicitur. et attentum esse querendum ostenditur.

Misterium .i. intelligentiam scripturarum. de quo regno alibi dicitur. auferetur a vobis regnum dei.

ipse dixit. Vobis
[qui fideliter creditis] [credentibus. sed phariseis incredulis]
datum est nosse
[scilicet ista non sunt danda. sed intelligentia scripturarum]
misterium regni
[qui foris sunt. ut ait marcus. quia neque volunt] [mysteria]
dei. ceteris autem in para
[cognoscere curant veritatem.]
bolis. ut videntes non videant.
et audientes non intelligant.
Est autem hec parabola. Semen
est verbum dei. Qui autem secus viam
hi sunt qui audiunt. Deinde
venit diabolus et tollit verbum
de corde eorum. ne credentes salvi
fiant. Nam qui supra petram: qui
cum audierint cum gaudio suscip
iunt verbum. Et hi radices non
habent: qui ad tempus credunt. et in tempore
temptationis recedunt. Quod autem in spinis
primum cecidit: hi sunt qui audie
runt et a sollicitudinibus et divitiis
et voluptatibus vite euntes

Suffocantur qui voluptates et divitie

suffocantur. et non re

Ut videntes doctores. Doctores videntur quia cum mira peritia sue excecati sunt videndum se videntes putant.

Secus viam seminatur quod nulla fide nullo intellectu nulla saltem temptande utilitatis occasione percipere dignatur. Porro supra petram et in spinis seminatur qui audiunt quod dei [virtutem] et utilitatem ubi probatur et desiderium gustant. sed ne perveniant ad id quod gustant: vel adversa terrendo. vel prospera blandiendo retardantur. hiis contrariis generibus quicumque verbum auditum non faciunt designantur.

Nota hanc esse primam parabolam que cum interpretatione sua posita sit. et cavendum sit et cavendum est. ubicumque dominus rogatus a discipulis interius sermones suos differt. ne vel aliud. vel plus velimus intelligere quam ab eo expositum est. Ideo autem hanc parabolam per se ipsum dignatur exponere. ut se figurate loqui nos doceret. et verum significationis in hiis que exponere noluit querendas esse doceret. [vel etiam Hieronimus sed et apostolus dicit ...] B.

Divicie et si delectare videntur: cum possessionibus suis spine sunt cum [floret] aculeis curarum vites eorum [confodiunt] confodiunt. quia animam quia cruentur sollicite servantur. unde ab alio euuangelista fallaces divicie vocantur. quia inopiam mentis non explent. non diu manent. Et nota quod divitiis duo iungit. sollicitudinem et voluptatem. quia et per curam mentis opprimunt. et per affluentiam resolvuntur.

Multi auditores disputatione [quod] avaricia vel luxuria dicunt.

contemptores seculi et castos homines esse beatos. Sed tamen ipsi ubi se concupiscibiles eorum obtutibus presentant: morte recedit ab eis. Quecumque recte cogitaverit

Ideo desiderosus semper ingenium accipit ut de negligentia iusti puniatur. Qui scire contempsit quod sine labore assequi potuit. Et aliquando tarditate studio sui intelligentie premiatur. ut eo maiora premia inveniat quo studiosius elaborat.

B Quia dicat apostolus. Vobis datum est nosse misterium regni dei. ceteris autem in parabolis. nunc ostendit per eosdem apostolos aliquando et ceteris eidem misterium esse revelandum. et omnes qui donum dei ceperint misterium flammis fidei illustrandos. Quasi. vobis pando misteria. in vobis accendo lumen fidei. Vos autem hanc eam de luce aliis pandite. non timore carnalium incommodorum abscondite. Vasis nomine vel lecti designantur caro. unde anima continetur et quiescit. per lucernam verbum dei. Qui autem metu carnali occultat verbum. ipsam carnem preponit manifestationi veritatis. et ea quasi verbum occultat quod predicare trepidat. Super candelabrum ponit verbum qui corpus ministerio dei subicit. ut superior sit predicatio veritatis. et inferior servitus corporis per ipsam tamen corporis servitutem excelsior luceat doctrina. que officio lingue. et ceterorum membrorum insinuatur.

Hec spiritualiter apostolis quibus ex caritate nosse misteria datum est et perfidis iudeis quibus per parabolas quod non intelligant audiunt. dicta videntur. Potest et generaliter accipi. quia et ingeniosus negligendo sapientiam vanam sepe vacat. et simplex studiosus laborando degustat.

ferunt fructum.
(Cum bonos auditores qui ve-)
Quod autem in bo-
(rbum audire satagunt. et in ventre)
nam terram. hi sunt
(memorie recondunt. et sic opportuno)
qui in corde bono
(tempore fructum operationis proferunt)
et optimo audien-
(ut prospera et adversa seculi patientes)
tes verbum reti-
nent. Et fructum
afferunt in patien-
(Hec verba ponuntur secundum)
tia. Nemo autem
(intellectum humane consuetudinis)
lucernam accendens
(Quasi. non docet fiduciam predicandi)
operit eam vase aut
subtus lectum po-
nit sed super candela-
brum ponit. ut in-
trantes videant lumen. Non
enim est occultum quod non manifes-
tetur. nec absconditum quod non co-
(est studiose audire)
(ut in vobis predicare et anime ruminare)
gnoscatur et in palam veniat.
(et in aliquo fluctuare facientes)
Videte ergo quomodo audiatis.
(Ut quia amorem habet verbi dabitur et sensus intelligendi)
Qui enim habet dabitur il-

sensus importunis cogitationibus gutturis mentis ne bonum desiderium ad opus possit venire: quasi adiutoribus strangulantur flatus.

Vel bona terra est patientia fructum reddit. quia bona agit. et mala premonere quantumcumque toleret. et deum humiliter flagella suscipiunt. post flagella inter quem suscipiunt. B

Non enim quasi timore carnali non vos terreat. sed non mala opinio que de vobis verbis habetur apud incredulos. quia et sicut viles apparetis. quoque claritas vestra apparebit. cum deus illuminabit abscondita tenebrarum et vos coronabit et punientur vestri adversarii.

B

qui amat scriptura quia non habet amore audiendi, et si vel naturali inge-
u. Et quicumque habet non,
nio vel labore studioso se intelligere putat, nullam tamen ve-
et quod putat se habere auferetur
re scientie dulcedinem gustat.
ab illo. Venerunt autem ad il-
Synagoga.
lum mater et fratres eius, et non pote-
rant adire eum pre turba. Et nun-
tiatum est illi: Mater tua et fratres
tui stant foris, volentes te videre.
Cum dicto vel exemplo in-
Qui respondens dixit ad eos.
credulis primorum generantis. Et fratres dum voluntatem patris
Mater mea et fratres mei: hi sunt
qui in celis est faciunt.
qui verbum dei audiunt et fa-
ciunt. Factum est autem in una dierum,
et ipse ihesus ascendit in naviculam

Nota quod omnis creatura sentit creatorem, imperat, increpat, se-
et discipuli eius. Et ait ad
cuntur imperantem. Non quod secundum hereticos quorum error fuit ani-
illos. Transfretemus
mata, sed maiestatis sui conditoris sunt
trans stagnum. Et as-
sensibilia, que apud nos sunt insensibilia.
cenderunt. Navigantibus
autem illis obdormivit.

B

Moraliter. Cum illi in navem ascen-
Et descendit procella
dit, quia ligno dominice crucis
venti in stagnum, et
vel in qua fide relinquere desipiunt.
pelle
complebantur et pericli-

Quod dicat in illo, ostendit in ipso facto, scilicet quod videt solam litteram sequentes, et quod videntur habere perdunt. Nam mater synagoga, et fratres vel populi iudei de quibus est christus secundum carnem, ipso intus docente, nequeunt intrare, quia eius dicta spiritualiter negligunt intelligere, sed preveniens turba domum ingreditur, quia tardante iudea confluit ad christum gentilitas et illuminatur.

B

Foris stantes volunt videre, quia spiritualem sensum in lege non querentes, ad custodiam littere foris sese fixerunt, et christum ad carnalia docenda potius cogunt exire, quam se ad discenda spiritualia consentiant intrare. Merito ergo non agnoscuntur.

Suo exemplo et nos informat, quod non agnoscamus si foris steterimus. Non enim iniuriose negligit matrem, nec matrem negat, quia etiam de cruce agnoscit, sed religiosiores copule misterium monstrat quam corporum et corporali necessitudini preceptorum celestium formam preferendam figurat, et iudeos de quibus est secundum carnem esse de gentibus que credidit preferendam.

Moraliter magis precipitur aliis quam non relinquit parentem, quia nec ipse etiam non est misericordie sue prius ipse subiectus, non refutans officium materne pietatis, sed patris se potius mandati implere quam maternos affectibus debere cognoscit. Itaque quod se intelligere ipse divinum ministerium iniuriis venisse, et ipse convenientiam ecclesie celestis parentibus ascendit in navem.

In hoc facto et verus homo monstratur quia dormivit, et verus deus quia furorem

=

cohercent maris.
Allegorice. Mare vel stagnum tenebrosus est et amarus mundi estus. Navicula arbor crucis. cuius beneficio fideles adiuti emensis fluctibus mundi. obtinent litus patrie celestis. Ascendunt discipuli ad montem cum eo. unde ipse ait. Si quis vult post me venire. a. s. s. et t. c. s. et se. me. Discipulis navigantibus. id est fidelibus seculum calcantibus. et futuram secum quietem animo meditantibus. et per secula spe flatu vel et per proprii regiminis conatum infidos mundi fastus certatim post terga iactantibus. subito obdormivit dominus. id est advenit tempus dominice passionis. unde et mare nocte [illegible] memorat. ut vel sol occubitum significaret. descendit procella. quia domino soporem mortis in cruce subeunte fluctus persecutionum demoniacis flatibus excitati assurgunt. quibus non ipsius patientia. sed discipulorum imbecillitas concutitur et trepidat. Suscitant te eo dormiente pereunt. quia cuius mortem viderunt. resurrectionem optant. quia si differretur. et ipsi in perpetuum periclitarentur. Qui surgens increpat ventum. quia celeri resurrectione post mortem destruit superbiam diaboli qui habebat imperium mortis. tempestatem et aque facit cessare. quia rabiem iudeorum et mortem eius insultantium resurgens labefacit. arguit eos qui se presente timebant. cum pure non possunt firmius adherere. Cum ipso gestu navigationis dicerent: quod post resurrectionem et vo ce dixit. o stulti et tardi. c. ad credendum. i. o. q. l. p. Nonne oportuit

tabant. Accedentes autem suscitaverunt eum dicentes. Preceptor: perimus. At ille surgens increpavit ventum et tempestatem aque. et cessavit et facta est tranquillitas [magna]. Dixit autem illis. Ubi est fides vestra? Qui timentes: mirati sunt dicentes ad invicem. Quis putas hic est? [a demonibus] Quia et ventis imperat [et inundante motione] et mari. et obediunt ei. [voluntate noluit(?)] Et navigaverunt autem ad regionem gerasenorum que est contra galileam. Et cum egressus esset ad terram occurrit illi quidam

Sine ventum sine temptatione de hac vita posse demigrare. cum et apostolus. quibus dominus ad est temptationum secularium sepe procella perturbet. Sed cum simus subiecti procelle spiritualis nequitie, excitemus gubernatorem. qui imperat ventis. quia etsi iam non dormiat corpore sopitus suo caveamus tamen ne nostri corporis sompno dormiat et quiescat.

Merito turbatur navis in qua portor est cum bonis et qui sunt meritis firmi fuerunt et erant alieni.

Cum lucas unum, matheus duos occurrisse memorat. in figura eius de gentilis populi. qui cum noe tres filios genuerit. familia solius

sem in possessione
diabolica e. Ex
duob' aliis diuisa
rum nationem
ipsi pullularunt.
qui ydolis serui
erāt. et nota hunc
unū ee. fuisse ce
lebriori psone.
et maiori insani
e. de q̄ regio illa
maxime dolebat.

Quid aliud sunt p
fidorū corpa nisi q̄
dā defunctorū sep
ulcra. in qb' n̄ ha
bitant di uba.

Parrius contendit
ee creaturā quē
demon confitetur
filiū di. Iudei dicūt
in principe demo
niorū eicit demones.
quē demonia ne
gant ad secum
commune hēre.

da q̄ habebat demo
nium iam tempori
bus multis et vestim
to non induebatur.
neque in domo mane
bat. sed in monumen
tis. Is ut vidit Ihesum
procidit ante illum. Et
exclamans voce ma
gna dixit. Quid mihi
et tibi est Ihesu fili dei al
tissimi? Obsecro
te, ne me torqueas.
Precipiebat enim spiritui immun
do: ut exiret ab homine. Multis
enim temporibus arripiebat il
lum. Et vinciebatur cathenis et
compedibus custoditus. et ruptis vin

Cathena spualia in fed' da uicium. sic p fugus a lege dei

culis agebatur a demo
nio in deserta. Interro

Non ut ignarus in
q̄rit. sed ut confessa pe
ste q̄ furens tolera

cret' apphis. demon' gra.

xp̄m sopiat. undis naue inqui
quietebat. hinc in ūtenab'. et
sic exemplo tumidis gurgitib' te
datis. patefaceret cunctis poten
tiā sue diuinitatis.

Non discipli sed naute et alii qui
in naui erant mirantur. Vn in
adds. porro homines illi mirati s
dicentes. Qualis est hic qd' et si disci
plos dn̄i fuisse turbatos. minime
tam homines sunt appellati.

Gerasa ciuitas arabie. iuxta m
ontē galaad urbem manasse.
n̄ longe a stagno tiberiadis. sig
nificat gentes quas post passi
onē et resurrectionē dn̄s p pdi
catores uisitauit. Vn gerasa sc
ue gergesa. colonū eiciens. i. di
abolū. a q̄ pus incolebatur. l. adue
na ppinquans. q̄ prius longe e
rat incorporat. occurrit q̄ iur. i.
gentilis pplus. q̄ multis tēpib'. i. ab
ipso pene exordio mundi uexaba
tur a demonio. nec uelebatur ue
te nature sue. i. uirtutib' fidei et
caritate. q̄b' primi parentes post
culpā nudati leguntur. Hiis stola
redemptī filio offertur. Neque in do
mo conscie q̄escebat. sed in mortu
is opib' corporis q̄m in sepulcris ma
nebat.

Tormentū e diabolo ab hoīs lesio
ne cessare. et quanto diuci' pos
sederat. tanto difficili' dimittit. Ca
ueat ergo aliquis lesus ad diabo
lum cito ei iugum subire ... par
cat tanto facili' quanto ci
tius ei dominium emittit.

Cathene et compedes dure et
graues sunt gentilium leges. qb;

et in eorum re publica colebantur
praua. Iis enim legibus ruptis ad easdem
leni cupiditate ducebantur que uul
gare consuetudine excreuerant.

Multa demonia quia unum permittunt
significant multos per idolatriae cultus in uno
gentium populo. E contra dicitur: Multitudinis
autem credentium erat cor unum et anima una.
Unde bene in babilone unitas lingue
scissa, in ierusalem est adunata.

Ab uite helemosina diui plus ipse
circumuagatur. Sed in quisque ipse est auc
tor est pene, non mittuntur demones
in porcos. Sed ipsi petunt, quia celestis
luminis claritatem ferre non possi
unt. Unde et ante tempus debita sibi tormen
ta formidant.

Porci sunt homines uocis et rationis
expertes, lutulentis actibus dediti,
immundis superbie pascentes, et in quorum
porci more uixerit diabolus in
eo potestatem non accipit, uel ad probandum
tantum, non autem ad perdendum accipit.

Permittit ut per interfectionem porcorum
esset occasio salutis hominibus. Pastores
enim uidentes statim nuntiauerunt. In
quo notandum quod si non parcis in
se permissa demonia nocere possunt,
multo minus nocere hominibus nisi occulta
dei iusticia permittantur.

Alleg. Liberato populo gentium ab dom
inatione demonum, in iudeis [illegible] ab
dominis agunt suos ritus sacrilegos,
ceca et profunda curiositate sub
mersi, et impetu feruntur in preceps ulte
rius [illegible] contemplatione reuoca
ntur, sed ad inferiora per in
probitatis procliue detrusi
suffocantur, intercluso uite
commeatu sicut iniquis uolup

= postilit

interrogauit autem illum
ihc dicens. Quod tibi nomen est? At
ille dixit. legio. Quia intraue
rant demonia multa in eum. et rogabant
illum. ne imperaret il
lis ut in abyssum irent. Erat autem
ibi grex porcorum multorum pascen
tium in monte: et rogabant eum
ut permitteret eis in illos ingredi.
et permisit illis. Exierunt ergo demo
nia ab homine: et intrauerunt in porcos.
Et impetu abiit grex per preceps in
stagnum: et suffocatus est. Quod ut uide
runt qui pascebant fugerunt et
nuntiauerunt in ciuitatem et in uil
las. Exierunt autem uidere quod factum erat
et uenerunt ad ihm. Et inuenerunt
hominem sedentem a quo demonia
exierant uestitum ac sana men

rabat unius cura
tis grauior erumne
at.

Sciebant demones
per aduentum domini se al
ligandos in abyssum ingre
dos. Non ipsi futura pro
uidentes, sed per prophetas
de se dicta recolentes.

te ad pedes eius. et timuerunt.
Nunciaverunt autem illis et qui vi
derant quomodo sanus factus esset a le
gione. Et rogaverunt illum omnis
multitudo regionis gerasenorum.
ut discederet ab ipsis. quia timore
magno tenebantur. Ipse autem as
cendens navem reversus est. et rog
abat illum vir a quo demonia
exierant ut cum eo esset. Dimisit
autem eum ihesus dicens. Redi domum
tuam. et narra quanta tibi fecit deus. Et
abiit per universam civi
tatem predicans quan
ta illi fecisset ihesus.
Factum est autem cum
redisset ihesus excepit
illum turba. Erant
enim omnes expectan
tes eum. Et ecce ve

Dimittit autem vac[illegible] ... eam urbem ... infidelibus sic exem plo.

Ipse autem qui de synagoga ad gentes [illegible] ... ipse sopitus ... tempestate passionis ... hec ubi ipse dormivit in navi periclitantur quia ipse resurgens a mortuis ... passionis eius tam ...

tantum huius mundi.

Pastores fugiunt. quia non filosophi gentium nec principes sinagoge peremtibus possunt conferre medicinam. vel licet [illegible] fugiant legem potentiam [illegible] eius stupendo et mirando predicant.

Rogat eum multitudo sua vetus[illegible] delectatam honorare quidem deum sed nolle pati [illegible] religionem. dum dicit quod eam implere non possunt. Omnium tamen fidelem populum a pristina conversatione sanatum et sedentem ad pedes domini id est [illegible] examine vestigia salvatoris qui sequantur [illegible] et vestrum studys virtutum quem [illegible] amiserant.

Consciens fragilitatis presentia domini se in dignos iudicant non capientes verbum dei et infirma [illegible] pondus sapientie non sustinentes. et ideo diutius molestus non fuit. sed regressus est. quia curare non dignatur invitos. sed cito deserit infirmos quibus onerosi videntur esse sua presentia.

Ipse autem relictis parentibus id est iudeis ascendit navem id est post resurrectionem quia consumata passionis sue tempestate gentium petivit salutem. iam impatiam [illegible] quia postquam plenitudo gentium intrauerit. tunc omnis israel salvus fiet.

Augustinus. post resurrectionem [illegible] redemptio est. in gloria et scientia et ser uiendo euangelio. propter aliorum salutem ut deum cum christo regnescat. non cum tantum propter [illegible] et negligat [illegible] terrenum pro [illegible] accommodatum sive liberum. unde apostolus. dissolui et esse cum christo multo melius. manere autem in carne necessarium propter vos.

In fine seculi cum ad iudeos redit per fidem et confessionem libenti excipietur qui expectant ut eum sicut prophetas dicit

[illegible] moree. iiij.

multos expectabit me. non fornica
beris. et non eris viro. quia nec synago
ga non est subdita viro. non fornica
ta est idola. Longa expectatione
sponsi amplexum prestolans. huic
lectioni consequenter subiungitur mors
filie archisinagogi. filia enim est
sinagoge. que dum propter sufficientem
doctrinam propriam salutem [illegible] morbida.
mulier in figuram gentium. que prius
mentes prius sanantur. Venit igitur ad
ihesum princeps. i. moyses scilicet qui
interpretatur iairus. dicitur. illuminatur ab.
vel illuminans alios. dum verba vite que
a spiritu sancto acceperat. aliis ministrat.
cadit ad pedes. quia legislator cum
toto illo populo christum incarnatione ve
nturum longe [illegible] intelligebat preser
ventus. rogat intrare. i. dominus. quia desi
derabat eum videre. unde multi reges et
prophete voluerunt videre que vos vide
tis. hec erat unica filia. i. sina
goga sola legali institutione
composita. que cum ad duodecimum
annum pubertatis. i. cum plenitudinem
prophetarum institutionem educta ad
annos intelligibiles pueritie
sed. ut iam apostolica doctrina in
veneret. et ad spirituales fructus gig
neret: moriebatur errore lango
re. ad hanc sanandam dum carne
assumpta properat dei verbum. gravatur
non [illegible] consuetudine carnalium
populorum. et ecce mulier. i. ecclesia de genti
bus congregata que in [illegible] lapsu cum
[illegible]. actu facinum seggata per
[illegible] aliis propter sue salutem. ab an
nis xii. quo tempore sinagoga
incultum dei [illegible]. eo dum tempore
gentilitas per orbem in [illegible] la
:—

nit uir cui nomen
Iairus: et ipse prin
ceps synagoge erat.
Et cecidit ad pedes
Ihesu: rogans eum
ut intraret in domum eius. quia filia
unica erat illi fere annorum xii.
et hec moriebatur. Et contigit
dum iret: a turbis comprimeba
tur. Et mulier quedam erat
in fluxu sanguinis ab annis xii.
que in medicos e
rogaverat omnem
substantiam suam nec
ab ullo potuit cu
rari. accessit retro
et tetigit fimbriam
vestimenti eius: et con
festim stetit fluxus
sanguinis eius. Et ait

plus et resurrectionis
gloria creditur. inde
populis innumerabilia
est predicato mortis
sue verbo credi
ab hebreis ceperit. quia
repetita [illegible] in
qua dormierat pa
triam [illegible].

Vel [illegible] medici demo
nes [illegible] qui [illegible]
hominibus pro eo seculi [illegible]
[illegible]. quibus servi
erat gentilitas.

Fimbriam tangit qui
incarnationis mi
nima perfecte amat
et credit. dominum adm
mora capienda per
venimur.

Que turbe domini
beneficiis opprimuntur
affliguntur sola ca
tholica ecclesia fide
li corde tangit. ma
[illegible] tangentes [illegible]
:·

[illegible] et molestias, quamvis genus suum [illegible] per [illegible] verus [illegible] asinum (?) [illegible] bene.

tangunt sed non vident; audientes non audiunt. Unde Marie dicitur: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem meum.

Suscitaturus mortuam ad fidem faciendam plus curat eam orandam; sic Ezabeth filius partum vidit, ut conceptum virgo Maria credat.

Sic considerandum quanta sit fides vestra, et intelligamus quantum sit filius dei videntes operatione eius fimbriam tantum non tangimus superiorem vestimenti eius partem neque minus attingere.

Virtus que procedit a Christo infirmitatibus nostris et sanat omnes infirmitates nostras sunt nobis sed ex deo exit.

ihc. Quis est qui me tetigit? Negantibus autem omnibus: dixit petrus et qui cum eo erant [quasi multi sunt qui tetigerunt]. Preceptor: turbe te comprimunt et affligunt et dicis. Quis me tetigit? Et dixit ihc. [a qua sit] Tetigit me aliquis [non pro de tactu corporali, sed de tactu fidei]. Nam et ego novi virtutem de me exisse. Videns autem mulier quia non latuit: tremens venit et procidit ante pedes illius et ob quam causam tetigerit eum indicavit coram omni populo et quemadmodum confestim sanata sit. At ipse dixit illi. Filia: [per fidem] fides tua

tue fecerat, et arctius oblectatione; que substantiam .i. naturalem industrie vires expenderat in medicos .i. philosophos et longum doctores, quia ulteriori (?) ... [illegible] disputantur vivendi documenta. Non per eorum curam potuit, sed ut Marcus ait, deterius habebat. Sed ut vidit in deos egrotare et verum medicum venisse ad eos, sperat et medicinam accedit per fidem, appropinquat retro per dominum suum ambulando; vel quia incarnationem domini non videns, peractis incarnationis sacramentis, per fidem cepit eius vestigia subsequi, tangit fimbriam, et unda sanguinis restringitur, quia beati et ipse mundandus, quia vel minimam ubi partem manu fidei contingit. Quis me tetigit? non quaerit ut doceatur quod nesciat, sed ut virtus fidei mulieris appareat.

Hec mulier verecunda a fimbriam tangit, fides accessit, religio sancte credidit, sapiens se esse sanatam agnoscit. Sic plebs gentium que deo credidit, peccatum erubuit ut deserret, fidem detulit ut crederet, devotione exhibuit ut rogaret, sapientiam induit ut sanitatem et ipsa sentiret, fiduciam suscepit ut fateretur quod presumpsit alienum.

Non latet quecumque tangit deus, non indiget oculis ut videat, qui non corporaliter sentit, sed ipse habet cognitionem omnium.

Mundata ecclesia gentium a peccati fluxu (?) vitiorum, et cognominata filia ob meritum fidei, nuntiatur synagoga leto per fidem et invidie soluta, qui in Christum non credidit, et

v. [illegible]

ecclesie credere voluit. Nunc ei est iste quem quod est dicit sinagoge statum adeo destitutum ut restaurari non possit. Ideoque pro resuscitatione illius supplicandum esse non credit. Sed que impossibilia sunt apud homines possibilia sunt apud deum. Unde sequitur: Iesus autem

Filium vidue publice suscitavit. Hic pauci admirantur. Iairi quoque moralis pietas domini notatur. Quod vidua mater unicum non patiebatur moras. Et ideo ne amplius affligeretur maturitas additur. Significatur et in filio vidue ecclesie cito credentium. In archisinagogi filia iudei qui in fine credituri sed ex pluribus pauci.

Nolite flere. Fleant mortuos suos qui putant mortuos. Ubi est fides resurrectionis non mortis species sed quietis est.

Aliter. Cum anima peccans moritur si non ad... meretur suscitari. Nobis quidem mortua fuisse sed deo per dici obdormisse.

Quisquis a morte anime est manu sibi confusus tantum resipiscit a sordibus vitiorum celeret exurgere et sic manere ac in bonis operibus ambulare et celesti pane necesse est ut mox saciatur. Ubi dei et altaris.

Flent que sinagogam adeo qui vita est alienam videntes et dolent. Non amplius posse vivificari putant. Illa que sponsi presentiam quam vite dederat amisit. Quia inter plangentes mortua iacens nec licet quod illud quod fit per langorem intelligit.

Merito exclusi sunt qui deridere magis quam credere malebant indigni de miraculis resurrectionis.

(non factum est sed fit. In eo cum iam)
te salvam fecit. Va-
(salvata es quod credidisti)
de in pace. Adhuc illo
loquente: veniunt quidam
ad principem synagoge
dicentes ei: Quia mortua
est filia tua. Noli vex-
are illum. Ihesus autem au-
dito hoc verbo: respon-
dit patri puelle: No-
li timere. Crede tantum:
et salva erit. Et cum
(ad) (paucos)
venisset domum: non
(arbitros resurrectionis asciuit)
permisit intrare secum
(quia multis cognitio credita est resurrectio)
quemquam nisi Petrum
et Iacobum et Iohannem et patrem et matrem
puelle. Flebant autem omnes: et plan-
(Christo non mortua est)
gebant illam. At ille dixit: Noli-
(hominibus quibus suscitare non possunt sed deo cui ... vivunt et cui)
te flere: non est mortua sed dormit.
(suscitanda quia ... dicit)
(qui non credit deridet)
Et deridebant eum: scientes quod
mortua esset. Ipse autem tenens manum eius: clamavit dicens.

Pater puelle. Cetus doctorum legis vel scribe et pharisei. Qui si credere voluerint et subiecta eis sinagoga salva erit.

Petrus. Iacobus. Iohannes. fides. spes. caritas. Pater est mater ecclesia.

Tenet manum quia non manus iudeorum que sanguine plene. Si prius fuerint mundate sinagoga non surget.

Sic publica noxa publica nota publica eget remedio. Ita levia privata et leviora et secreta penitentia possunt deleri. Unde puella in domo iacens paucis arbitris exurgit, eis denique iuvenis in tumulo vulgaverunt ut dicitur.

Ad ethym. V. peccatum coram omnibus arguere. In Matheo sic peccavit inter te et ipsum etc.

puella surge. Et reversus est spiritus eius
et surrexit continuo et iussit illi
dari manducare.
Et stupuerunt pa
rentes eius. Quibus precepit ne alicui
dicerent quod factum erat. Convocatis autem
xii apostolis dedit illis virtutem et po
testatem super omnia demonia et ut
languores curarent. Et misit
illos predicare regnum dei et sana
re infirmos. Et ait ad illos. Nichil
tuleritis in via: neque virgam neque
peram neque panem neque pecuniam
neque duas tunicas
habeatis. Et in quamcumque domum
intraveritis: ibi manete et inde
ne exeatis. Et quicumque non rece
perint vos: exeuntes de civitate
illa et pulverem pedum vestrorum excu
tite in testimonium super illos. Egressi autem

IX

Ad testimonium resurrectionis ut non fantasma sed veritas crederetur.

Simplex vestitus est quod est necessarium alicui. Sed in quolibet loco vel tempus duplex est quod ultra necessitatem est. Augustinus. In duabus tunicis duplicitatem prohibet.

Concessa prius potestate signorum virtutumque predicare regnum dei: ut magnitudinem promissorum attestetur et magnitudo factorum; et fidem verbis daret virtus ostensa et nova facerent qui nova predicarent.

In marcho legitur ut nichil tollerent in via nisi virgam tantum. Sed sciendum est quod utrumque precepit; est adeo ut nichil nisi virgam ferrent, et ut nec virgam ferrent. Non ferre virgam est non esse sollicitum de his que necessaria sunt humane sustentationi, quia hi debentur predicatoribus ab his quibus predicant; que sine scandalo possunt accipi. Vel ferre nisi virgam est ut illa potestate accipiendi necessaria que data est predicatoribus ab audientibus [illegible] que ab illis sunt.

Ne cursitetis per domos et inviolabilis hospitii iura mutetis. Vide s. marc. Domum in qua manere prius debeant eligenda est, ut mutandi hospitium necessitas auferatur.

Pulvis excutitur in testimonium laboris sui, quod ingressi sunt in civitatem et usque ad illos predicatio pervenit. Vel excutitur ut nichil ab eis accipiant qui evangelium spreverint, nec que necessaria vite. Augustinus. Ne communicent in actibus gestis [illegible] quorum pulvis comparandus est, ne casu terrenis vestigium polluatur. Pulvis [illegible] fideles [illegible] singularitate colligit debet predicator evangelii abolere [illegible] non nisi suscepit. Vn[illegible]

apostolus. Quis infirmatur et ego non infirmor? Quis scandalizatur et ego non uror.

Qui iohannem cuius nullum signum viderant surrexisse dicebant, perfidia malicie ihesum surrexisse negant, cuius tanta mirabilia opera viderant, in cuius passione tanta miranda contigerant.

Notandum quod herodes populi rumores prius hesitavit, sed post ea confirmavit dicens pueris suis, ut apud matheum et marcum legitur: hic est iohannes baptista, ipse surrexit a mortuis et ideo virtutes operantur in eo.

Indicaverunt apostoli domino que fecerant et que docuerant, et quod iohannes dum ipsi docerent passus sit. Unde sequitur: et assumptis.

Decollato iohanne secessit in desertum, quia relicta iudea, que prophete sui non credendo caput abstulerat, in deserta ecclesie que virum non habebat, verbi pabula largitur. Unde et bethsaida domus fructuum interpretatur, et crescente ad gentes fide ecclesie caterve fidelium velut [illegible] membris [illegible] moventur. Nec [illegible] variorum [illegible] sequuntur, ut qui prius [illegible] tantum erat notus, iam sit omnium [illegible] exaltaretur.

Non otiosi, non in civitate synagoge, sed celsitudinis dignitatis residentem, sed in deserta ecclesie querentibus celestis gratie alimonia impertit, quem cum non fastidiunt ad se suscipiuntur, et spiritualiter et corporaliter [illegible] curantur. Et nota quod post quam [illegible] est nuntio passionis iohannis ipse refecit. Quia post defectum legis evangelice

circuibant per castel-
la evangelizantes et
curantes ubique. Audi-
vit autem herodes tet-
rarcha omnia que fiebant ab eo.
et hesitabat eo quod diceretur a quibus-
dam. quia iohannes surrexit a mortuis.
a quibusdam vero quia helyas
apparuit. ab aliis autem
quia propheta unus de an-
tiquis surrexit. Et ait
herodes. Iohannem ego
decollavi. Quis autem
est iste de quo ego au-
dio talia? Et quere-
bat videre eum. Et reversi
apostoli narraverunt
illi quecumque fecerunt. Et assum-
ptis illis secessit seorsum in deser-
tum locum. qui est bethsaide. Quod

Cpharnaum et [illegible] bethsaide civitates galilee.

Et exeuntes. In marcho legitur: exeuntes predicabant ut penitentiam agerent, et demonia multa eiciebant, et ungebant oleo multos egrotos et sanabant.

Deserti. cum tale voluntate quidem eundi [illegible] non habuerit [illegible] egreditur de loco suo et peregrinatur et [illegible] inserit et curat langores, ut fides plena statim premium consequatur.

Non circa [illegible] mortalis sed parcens [illegible] ne homicidium [illegible] gereret.

Nemo cibum refectionis accipit nisi antea sanatus fuerit. quia post remissionem peccatorum tribuitur alimonia celestis.

cum cognovissent
(non iumentis. non vehiculis)
turbe secute sunt il
(ipso labore pedum. ut ardorem mentis ostenderet.)
(in se fatigatos)
lum. et excepit illos
(caritate illos) (non de secularibus)
et loquebatur illis
(egens)
de regno dei. et eos qui cura indi
gebant sanabat. Dies autem ce
perat declinare. et accedentes. xii.
dixerunt illi. Dimitte turbas.
ut euntes in castella villasque que
circa sunt divertant et inveniant
escas. quia hic in loco deserto sumus.
Ait autem ad illos. Vos date illis m
anducare. At illi di
xerunt. Non sunt nobis
plusquam quinque pa
nes et duo pisces. nisi
forte nos eamus et em
amus in omnem hanc tur
bam escas. Erant
autem fere viri quinque

Et discumbere fecit. discubitus convivantium diversos per diversa ecclesiarum designat conventus. Quinquagenum autem discumbunt qui adhuc in penitentia peccatorum positi, audiunt verbum percipiunt. Nam quinquagesimus penitentie est psalmus. Secundum alium evangelistam centeni discumbunt qui per supra venere spe.

...cibus incipit. denique postquam curata est mulier que gestat figuram ecclesie. et postquam apostoli ad predicandum sunt missi. ultimo fit refectionis. quia per apostolos in ecclesia vera refectio fit.

Declinata die reficit quia iam finis seculorum propinquavit. vel cum sol iusticie occubuit: a spirituali fame salvati sunt. Et nota ordinem misterii. prius per remissionem peccatorum vulneribus medicina attribuitur. postea alimonia mense celestis expenditur.

Nota quod dominus cunctis pueris doctoribus conveniens et ad perfectiora semper provocans: ne aut infirmum validior cibus opprimat. aut validum exilia alimenta non faciant: primo v. panibus quinque milia. secundo vii. panibus quatuor milia hominum reficit. tertio discipulis suis carnis et sanguinis misterium credidit. ad ultimum magnum convivium vite dat electis. ut edant et bibant super mensam suam in regno.

Per quinque milia significantur qui in seculari adhuc habitu per v. sensus corporis exterioribus que possident bene uti noverunt. quinque panibus aluntur. quia tales necesse est legalibus adhuc preceptis institui et legali timore contineri. Nam qui mundo integre renunciaverunt et quatuor sunt milia propter evangelicam doctrinam et vii. spirituali reficiuntur gratia.

Provocat apostolos ad fractionem panis. ut illis non habentibus testantibus magnitudo signi notior fiat. Insinuat etiam quod per eorum doctrinam ieiuna corda sunt pascenda

Nondum erant apostoli in quinque panes
mosaice legis et duo pisces, id est ille
psalmi qui in excellentissimo populo ungebantur
ad regendum populum reges et sacerdotes. In
quibus nulla plenaria refectio poterat
inveniri. Quia dum legitur Moyses
velamen positum est super corda eorum.

Nondum intellexerant apostoli cibum spiritualem
credentes non esse venale. Sed nondum
poterant esse redimendos suas non escas gratuitas.

Secundum alium evangelistam quinque
milia sunt fenum discubuerunt, quod illi
quibus adhuc est sensus corporales
mollioribus delectantur. Qui super eum cum
fenum quattuor milia sunt terram recumbunt.

Non nova creat cibaria, sed his
que habuit discipulis benedicit, quia veniens
in carne veniens non alia quam predicta
sunt predicat, sed prophetie dicta in
misteriis gratie gravida aspicit in celum
ut illuc dirigatur acies intus,
ubi lux est scientie. Frangit et discipulis
distribuit, id est panes aperit, quia clausa legis
et prophetarum sacramenta eis quae per mundum
predicent patefecit. Quod vero superest
turbis discipuli tollunt, quia secretiora
sacramenta que rudes quique non
capiunt perfecti inquirunt. Nam duodecim
cophinos apostoli et eorum sequaces
figurant, qui hominibus despectui
sunt, salutaris cibi reliquiis ad alenda
humilium corda cumulantur. Eligit
enim infirma mundi Deus ut queque
fortia confundat. Et manu cum
in cophino servierunt, iam per crucem
et vite celestis operantur alimoniam
et eo fidei cibum congerunt, qui ante erat
cenum perfidie gentilis.

milia. Ait autem ad discipulos suos: Facite illos discumbere per convivia quinquagenos. Et ita fecerunt. Et discubuerunt omnes. Acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus respexit in celum et benedixit illis et fregit et distribuit discipulis suis ut ponerent ante turbas. Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis fragmentorum cophini duodecim. Et factum est cum

solo vite eterne desiderio suspirant, quia centenarii de leva dextram
inderum.

Frangendo multiplicat, quia panes in plurimos pascunt.
Lex enim Moysi dum exponitur multos libros
facit. In lege dicitur: non
meditabitur ... panem frangit, quia dividit illum.
Non aliunde adiciens, sed de suo parciens. Quod in videtur
quam ad concupiscendum mulierem, iam m(echatus)
est. Habes fragmentum de suo addidit.
Sic oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum. Habes
aliud, et si dextra tua
abscide eam, et quod diuiusa aluum duc in mente. Vides ex uno
quam multa fragmenta.

Et manducaverunt. Quod manducavimus
saciantur. Significat saturitatem
in ipsius abiectis
repellendam, quia non
uiuat qui ascendit et
cibum. Quod apostoli ministrant
sustinuerunt dimensionem diurni corporis et
sanguinis promittunt.

demonstrari

primo

Iubet tacere discipulos, ut fallat principem mundi, et ut declinet iactantiam, doceat humilitatem; simul ne adhuc rudes et imperfecti discipuli maioris predicationis opprimerentur mole. conpleto autem passionis sacramento oportunum dicit apostolis: Euntes docete o. g. b. e. i. n. p. et f. et s. s. Tunc non poterat cum publice predicari dei filium, quem mox erant visuri flagellatum et crucifixum. prohibentur ergo eum evangelizare dei filium, ut evangelizent postea crucifixum.

solus esset orans, erant cum eo discipuli [illo discipuli]. Quem me dicunt turbe. At illi responderunt et dixerunt. Iohannem baptistam. alii autem helyam. alii quia propheta unus de prioribus surrexit. Dixit autem illis. Vos autem quem me esse dicitis? [Tu vice omnium ... pro omnibus] Respondens Symon petrus dixit. Christum dei. At ille increpans illos: [illegible] precepit ne cui diceret hoc. [prime] dicens. quia [quia] oportet filium hominis [quia ad fidem dominice nativitatis] multa pati. et reprobari [passionis ... discipulis ...] a [ab omnibus] senioribus et principibus sacerdotum et scribis. et occidi

Cur quinque milibus hominum plus reddidit quam quatuor milibus tantum? quia iiii milia triduo cum Christo fuerunt, et ideo amplius celestis pabuli receperunt.

Post miraculum cum turbe vellent eum facere regem, dimissa turba fugit et ascendit in montem solus orare, et tamen quidam discipuli ascenderunt in naviculam, ad quos erant cum ipso. Ipse autem solus orat patrem. possunt et sancti fide et amore domino coniungi, et cum omnibus excelsiorem intueri, et conversationem eius in carne passibus humilitatis subsequi, sed incomprehensibilia patrie dispositionis archana solus penetrat et solus quod orandum novit orat. Cum discipulis autem non reperitur orasse. sed solus obsecrat, quia dei consilium humana corda [plene] non capiunt. Non quod per minores partes esset cum ipso.

Quem me d. esse t. Exploraturus fidem discipulorum, prius vulgi sententiam inquirit, ne apostolorum fides firmata videatur vulgari opinione sed veritatis agnitione, et in isto turbe notantur quod diversas de domino ferunt sententias. quorum sermo et sensus instabilis est et vagus. a quibus suos distinguens ait. Vos autem quem.

Opinio de Iohanne id fortasse erat quia in matris utero positus domini presentiam senserat. de helia qui raptus ad celum est et venturus creditur. de ieremia qui in utero matris sanctificatur.

Conplexus est omnia que et naturam et nomen expressit. In nomine enim christi et divinitatis et incarnationis est expressio, et fides passionis. heretici et si nomen christi non negant, christum tamen negant quia non omnia que christi sunt confitentur.

Potest esse filius tonitrui. si non [illegible] sed in pectore christi recumbens si de terrena non moveatur. sed potest in [illegible]

Et interrogabat eos.

que sunt eterna contemnas. Si
cato potestatem adquirit tamen uexatur. Sit
eodem fueris.

Nisi quis a se ipso deficiat, ad eum
qui super se est non appropinquat. Et no
uitatem ad quam uocatur non apprehen
dit, nisi mactatur uetustatem in qua
natus fuit. Et cum cessat amici
cie: exigitur et uenatus. Vnde non sub
iungitur: tollat crucem.

Quia aliquis temporalia despici
unt sed humana uerecundia p
pedita: rectitudinem quam habe
nt in mente non audent uoce
exprimere: congruum medica
mentum subiungit. Qui erubu
erit. Persecutionis tempore potuit
erubescere fideles. Sed nunc nuda
ri honoribus detractionibus affligi.
Pacis tempore sepe uerentur, proximum
despici. Iniurias uerborum pati. Sed
res satis facere uel quibus fuimus iun
cti. Hoc enim gerimus et in pace in
confessione et uanitatem potest probari.
Scit. si uiuitur humilitatem suam
pietas.

Quia arduum erat. animam prelis
corpus mortuum offerre sustentat
infirmitatem humane mentis re
munerationem presentium, ne frangatur
desperatione uel tedio. Vita enim est
eterna gloria et sit intransitu. Et ad bre
uem mortem: fortiores tamen a mun
di aduersa redduntur. Promittit ta
men futuram gloriam intransitu ui
dendam. Mira. ut certius in celo
sperent eterna. Vel promittit aliquos sed
discipulis uisuros dilatatio
nem ecclesie antequam per mortem recedant
de mundo. ut in presenti mundo

7 tercia die resurgere.

Dicebat autem ad omnes.

Si quis uult post me

c non cum sua sed et sermonem secundum quod sine

uenire: abneget sem

uir bono

et ipsum 7 tollat crucem

suam cotidie 7 sequatur

c qui tempore persecutionis persentit

me. Qui enim uoluerit

uitam carnis uult custodire.

animam suam saluam

c in futuro.

facere perdet illam. Nam

qui perdiderit animam

suam propter me: saluam

faciet illam. Quid enim

proficit homo si lucretur

uniuersum mundum se autem ipsum per

dat. 7 detrimentum sui faciat? Nam

qui me erubuerit 7 meos sermo

nes: hunc filius hominis eru

bescet cum uenerit in

maiestate sua 7 pa

tris 7 sanctorum angelorum.

Qui tractat debet
audientium considerare
personas, ne plus irride
atur quam audiatur.

Si tempore persecutionis
tempore ponenda est anima,
in pace frangenda est
desidia eterna ut
quanto uidetur homo se
curior, tanto sit
ad custodiam sollic
tior.

Crucem tollimus, cum per
abstinentiam corpus
affligimus, uel per compas
sionem proximi affli
gitur animus. Quod et ali
qui philosophi fece
runt, et sequitur me,
si solus sapiat.

Non sufficit approbatione fidei uox
professionis quam defe
dit uerecundia
professio generalis.

Qui nunc cum Christo non
gustat mortem,
qui non timet mor
tis eterne sensum
habebit quod coni

Dico autem vobis ue
re sunt aliqui hic
stantes qui non
gustabunt mor
tem. donec videant
regnum dei. Fact
um est autem post h[ec]
uerba fere dies oc
to. et assumpsit pet
rum et iacobum et io
hem et ascendit in
montem ut oraret.
Et factum est dum or
aret species vult
us eius altera. et vestitu
s eius albus refulgens.
Ecce duo viri loq
uebantur cum illo.
Erant autem mo
yses et helyas: vi[si]

sicut sol.
et ap[osto]lis dare fig[uram]
nunc de gelo. ut fides eorum augeatur.
scribis temptantibus dare noluit
induti erunt

forma meruerunt. eum sic in monte uiderunt post cito uiuendi.

Ut etiam [illegible] credere [illegible] in testibus.

P[illegible] qui laudes celo[rum] accepit. i. quia ipsi [illegible] sacerdotalis ascend.

Ho[illegible] cum communione [illegible].

Tres testes [illegible] quia ap[osto]los et de celo moysen et heliam. ipsum patrem [illegible] in medio [illegible] est dei filii. cum sol [illegible] testimonium tamen [illegible] est testimonium plurimorum.

Quia ad montana ascendit non uult ad terrena descendere. sed semper in sublimi p[er]se[uerat] [illegible] in spe i[n] gaudium regnum. [illegible] in regno dei [illegible] qui nos soli luce [illegible] mundi [illegible] tabernaculo [illegible] cogitationem opa.

Quo nos scire quomodo [illegible] non uideremus [illegible] maiestatem [illegible] in resurrectione [illegible] cogn[illegible]

mundi gloriam erecta certi credant in celo regnaturi.

Tres tantum dicit. quia multi uocati pauci uero electi. et qui fidem trinitatis inuiolatam seruant. etiam merentur uisione letari.

Petrus [illegible] cognitor. perfecto tres fuisse certe [illegible] ap[osto]los. significat autem illos qui habent fidem spem et caritatem. uel per petrum [illegible] siue [illegible] per iacobum [illegible] uel actuales [illegible] uel teorici.

Possibilitate [illegible] non [illegible] aut [illegible] nisi altioris prudentie [illegible] ascendas. [illegible] apparet sapientia. non apparet [illegible] cognitio. non apparet quanta sit gloria. quanta sit gloria [illegible] appar[et] sermo natus ex homine [illegible] opus [illegible] ascende [illegible] de spiritu. [illegible] in cruce. mortuos [illegible] suscitantem [illegible] facies facta est [illegible] altera.

Transfiguratus non [illegible] sed gloriam uel [illegible] resurrectionis ostendit. quia [illegible] apostolis tali[illegible] post iudicium cunctis apparebit electis. [illegible] in ipso iudicio et [illegible] in forma serui apparebit [illegible] in quem pupugerunt.

Vestes domini sancti sunt qui xpistum induerunt. que uestis domino [illegible] apparebit et alborum [illegible] est. sed domino in monte ascendente fulget. et [illegible] apparuit [illegible] sermones sunt scripturarum. et quedam [illegible] intellectus [illegible] apparuit [illegible] et uestis eius refulgens

sit gratia [tua] et celestis vite tue iam divinarum
sensus allexit lectionum.

Per moysen mortuum significat sanctos qui
ab initio mundi usque ad diem iudi-
cii defuncti et in ipso iuditio sunt resu-
scitandi. Per heliam viventem qui vivi in-
veniuntur. Qui in maiestate viden-
tur, quia cum christo regnabunt gloriosi. Qui ex-
cessum eius dicunt, quia te martyrum sancti domini
laudabunt, qui pro salute eorum dig-
natus est pati.

Per moysen infernales. Per heliam
celestes. Per apostolos terrestres. Ad iudi-
cium venturos significant.

Vivus et mortuus apparent ut
significent christum mortuum et iterum ve-
nturum. Et ut nos vivi simus deo mor-
tui mundo.

Moyses id est legislator et helias
prophetarum eximius apparent cum ver-
bo ut ostendant ipsum esse quem loquuntur
in lege et prophetis, et quem lex et prophete
promiserunt, qui non infimus sed ultimus
de illis est. Quia soli virtute excelsi maie-
statem sancte scripture que in domino impleta
est perspiciunt. Dicebant excessum eius quia
lex et prophete quodcumque in incarnate
fidei invenerint dispensationis domini
ac misterium docent.

Post dies octo. Alii quasi sex medios
tantum numerant. Per sex etates seculi sex
laboris que escendunt significant. Lucas
quia et primum quo promittitur et ultimum
quo promissio impletur cognumerat:
octava initium resurgendi. Nam
sicut christus post sextam sabbati qua in sepul-
cro quievit octava die surrexit, sic
nos post .vi. seculi etates que in domino pa-
timur et laboramus et post septimam
quietis animarum que nunc in alia vita

qui crucem ascendit hic et post .vi. sabbati

si in maiestate. Et dicebant excessum eius quem completurus erat in iherusalem. Petrus vero et qui cum illo gravati erant sompno. [Nemo nisi vigilans videt] Et evi[gloriam dei]gilantes viderunt maiestatem eius et duos viros qui stabant cum illo. Et factum est dum discederent ab illo: ait petrus ad [Vult apostolus cupio dissolvi et esse cum] ihesum. Preceptor. [christo] bonum est nos hic esse. Et faciamus tria tabernacula unum tibi et unum moysi et unum helye: nesciens quid diceret. Hec autem

nosceret. Et desedata mu-
to alte per caritatem invi-
ligat.

Quia natale tabernaculum gloriam nubis accipit obumbraculum
discat in resurrectione
non tegmine domorum
sed spiritus sancti gloria sanctos esse
protegendos.

Sompno gravantur quia
splendore visionis
fulgidi? denatus per humanum
sensus humani corpo-
ris. Vel sompno gravan-
tur ut resurrecti-
onis gloriam post corporis
quietem videant. Et sic
eo veri maiestatem
domini videbunt quo
carnis sue inquie-
tudine vicerunt in
mortalitate gau-
debunt. Tunc moy-
sen et heliam specta-
bunt in gloria quem
melius intelligent
quomodo unum tota
ut .v. a. non preribit
a lege et quomodo dominus
legem et prophetas non
solvit sed implevit.

Timere quia huma-
na fragilitas conspe-
ctum maioris glorie
ferre non sustinet.
Et quanto quis amplius
ora quesierit tanto
magis ad infe-
riora collabitur.

illo loquente: fac
ta est nubes et obumbravit eos
et timuerunt. In trantibus illis in
nubem, et vox facta est de nube di
cens. Hic est filius meus dilectus ip
sum audite. Et dum fieret vox
inventus est ihesus solus. Et ipsi tacue
runt et nemini dixerunt in illis di
ebus quicquam ex his que viderant.
Factum est autem in sequen
ti die descendentibus
illis de monte occurrit
illi turba multa. Et
ecce vir de turba ex
clamavit dicens. Ma
gister, obsecro te re
spice in filium meum
quia unicus est mihi.
Et ecce spiritus apprehen
dit illum et subito cla

et maior lux suffundit.

non helias, non moyses, sed quem solum videtis, huic figendum est tabernaculum in corde.

futurarum tamen ignoravit.

¶ Recedunt illi ut dum cepit designari, et ad servos vox patris missa precedentur, precedente ablata nube evanescentibus helia et moyse solus cernitur, quia legis et prophetarum umbra discedente verum lumen coruscante evangelii gratia reperitur.

¶ Clam eum accusat discipulos impossibilitatis, cum impossibilitas aliquando non ad curationis sed ad curandi non referatur. Sed dominus fiat tibi secundum fidem tuam.

generali octava etate resurgentibus.

In montem orare ascendit, ut moneat quod qui resurrectionem expectant mentem in excelsis elevare et continuis precibus debent insistere.

¶ Et si petrus ex humana fragilitate velle quod dicit nescit, tamen ardoris est dat indicium, dum eos quem interdelectabatur et officio sustinere queat. Errabat quia nimia et in hac mortali carne sibi et discipulis suis dari cupiebat regnum quod in celis et in carne mortali expoliatis est promissum. Sic errat quod tria tabernacula legi et prophetis et evangelio facere desiderat, cum hec ab invicem non discrepent, non tria sed unum habentia tabernaculum, id est ecclesiam dei.

¶ Et si ex infirmitate ignorat, tamen placet obsequium devotio. Unde et nubes obumbrat. Divinum est spiritus ista obumbratio, que non caligat affectibus hominum sed revelat occulta, cuius perfectius ostenditur audita voce dicentis hic est filius.

¶ Vox patris petrum sublato timore docet veritatem. Et nota quod sicut domino baptizato, sic et transfigurato misterium trinitatis declaratur, quia gloriam quam in baptismate confitemur in resurrectione videbimus. Spiritus ibi in columba, hic in nube lucida, quia qui nunc simplici corde fidem servat tunc aperta luce visionis contemplabitur quod credidit, ipsaque qua illustrabitur in perpetuum gratia proteget.

¶ Tres in principio videntur, unus in fine, quia in fide perfecta unum sunt. Omnis eum incorporatum unum sunt. vel forte se qui lex et prophetie cessabunt. que autem

erũ ꝓlo ceperunt in illo desinunt.
finis enim legis ẽ xp̄s ad iusticiã omni
credenti.

Sciendũ ñ corpora l' aĩas helye
l' moysi apparuisse. sed aliq̃ sub
iecta creatũ illa corpora fuisse for
mata. p̃ ẽ credi angelico ministerio
illo sicut cẽ. ut angeli corpora p̃sũ as
sumerent.

In monte orat. docet maiesta
tem suã demonstrat patris uocẽ
apostolis pandit. descendens a tur
ba excipitur. miserorum fletu pul
satur. infidelitatis p̃ũa repro
bat. malos sp̃c expellit.

Lunaticũ dicit surdũ
et mutũ describit. significat
aũt illos q̃ ut luna mutantur.
nunq. in eodem statu manentes. sed
p diuersa uitia crescunt. qui ñ
fidẽ confitentur. ñ ipsius fidei audi
re uolunt sermonẽ.

Dño uolente tacent dõũ filii
hominis. a. resurgat. ne incredi
bile sit p rei magnitudinẽ.
et post tantam gloriam aliquibus rudibus
sequentis crux scandalũ faciat.

P qualitate meritorum corde dñs
aliis ascendit. dũ p̃fectos quorum
conuersatio in celis sublimi extol
lendo glorificat. et de eternis instru
it. et docet q̃ a turba ne audiri
ualeant aliis descendit dum ter
nos et incipientes confortat. docet
et castigat.

Non ẽ tedio affect dñs. ñ uitiis
aũt hominis. sed uitio sicut medicus qui
uidet egrotũ contra sua precepta
agentẽ. increpat illũ. curatur
sine faciat inobedientiã perire. sed

mat et elidit et dissipat eũ cũ spu
ma et uix discedit dilanians eũ. Et
rogaui discipulos tuos ut eicerent
illũ. et non potuerunt. Respon
dens autẽ ihc dixit. O generatio
infidelis et p̃ũsa usquequo ero
apud uos et patiar uos? Adduc
huc filiũ tuũ. Et cũ accederet: e
lisit illum demoniũ et dissipauit.
Et increpauit ihc spm inmun
dũ et sanauit pu
erum: et reddidit
illũ patri eius. Stu
pebant autẽ omnes
in magnitudine
dei. Omnibusque mirã
tibus in omnibus que
faciebat: dixit ad
discipulos suos. Po
nite uos in cordibus

Inter magnalia po
tentie diuine se
pius replicat ab
iecta passionis h
umane. ne subi
to ueniens terre
at. sed leuius ferat
precogitata.

Non puer unus
patiens. sed diabo
lus in infereus
increpatur. quia qui pec
cantẽ uult sana
re uitiũ debet ar
guere. et depellere.
sed hominẽ amã
do refouet. donec
reddatur sanatũ
spiritualibus patribus ex.

Vos qui meos discipulos adheretis: quibus archana mea manifestavi apud preciosi sanguinis quo munduss redimendus est, eventum intente recondite. dum certi, cum venerit, tum facta divine altitudinis.

verba sermones istos. Filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum. At illi ignorabant verbum istud et erat velatum ante eos ut non sentirent illud. et timebant eum interrogare de hoc verbo.

Intelligens ergo rerum ultra de futuro gloriae humilitatis contentione sanare.

Intravit autem cogitatio in eos quis eorum maior esset. At ihesus videns cogitationes cordis illorum apprehendens puerum statuit illum secus se et ait illis. Quicumque susceperit puerum istum in nomine meo: me recipit. Et quicumque me receperit: recipit eum qui me misit. Nam qui

Qui imitatorem Christi recipit, Christum recipit. et qui imaginem dei recipit, recipit deum.

Non solum secundum quod homo certa videtur, sed et secundum divinitatem qua sum patri equalis.

quod idem sum cum illo.

aliud volente. illo aliud preciante. prius numquam vacei arguimentum in facultatibus. vii. et adductum. ad duc. h. f. c.

Dum puer ad dominum plerumque a domino accidit elidetur. quia conversi ad dominum plerumque a domino gravi pulsantur, ut vel adiuncta reducerentur. vel de sua expulsione diabolus servum diceret. sic in principio nascentis ecclesiae vitia et gravia opposuit certamina, ut illos quos suo regno subtrahi videt.

Haec ignorantia non tam de tarditate quam de amore veniebat, quia adhuc carnales et misterii crucis ignari, quem deum cognoverant moriturum credere nequeunt. sed sicut per figuras loquentem audire solebat. sic et quod de sua traditione loquebatur figuraliter aliud significare putabant.

Quia videbant Petrum et Iacobum et Iohannem in montem seorsum ductos, secretumque aliquod eis esse creditum. sed et Petro super claves celorum esse promissas. ecclesiamque super eum edificandam. vel sunt illos tres ceteris vel omnibus apostolis Petrum esse prelatum. vel quia in tributi solutione Petrum ipsi domino parificatum videbant. ipsum ceteris preferendum arbitrabantur. Sed sciens istam questionem et ante tributum et post tributum esse factam.

Vel simpliciter pauperes et ab his qui volunt esse maiores pro honore docet esse suscipiendos. vel parvulos malicia esse docet. ut pueri innocentie simplicitatem conservent ut forti virtutis quam natura duce puer observat. Christi pro nomine et sequantur ex industria.

Iohannes diligens dominum, & a domino dilectus
excludendos putat a beneficio qui non
utantur obsequio. ideo docetur neminem
a bono quod ex parte habet arcendum,
sed ad hoc potius quod non dum habet esse
provocandum. tales sunt ob aliorum sa
lutem admittendi. Certum est quod si
heretici vel animales catholicis non
sacramenta communia in quibus nobiscum
sunt & adversum nos non sunt. sed divisi
one paci unitatique contraria. qua ad
versum nos sunt. & dominum non secuntur
nobiscum: detestari & prohibere debe
mus.

Non reprehenditur iohannes. quia amore fa
ciebat. sed docetur ut noverit
infirmos esse. firmiorem quod di
stantia. quia dominus & si remunerat forti
ores. non excludit infirmos.

Apostoli adhuc rudes & modum vindi
cande ignorantes. non ex amore cor
rectionis aliorum vel firmitate mali
ne. mali. sed ex odio vindictam de
siderant. hanc autem ignorantiam dominus re
prehendit. postquam vero eos de vera pri
mum dilectione docuit. aliquando potesta
tem tribuit tales vindictas exerce
di. sicut petro in anania & uxore eius
quorum mors & viventibus utilem ter
rorem incussit. & illis qui puniebantur
tur. peccatum quod augeri poterat sum
merent finivit. sed hec ratio vindicandi
non testatur: non ex amore servitutis:
sepius non invenitur. non timore puniebantur
tur. talis potestas sancti viris a deo est
collata.

Non semper reos qui peccant est vindica
dum. quia non nunquam amplius prodest clementia
que ad patientiam. vel apostolo ad correctionem
ctionem. deinceps samaritanam erat:—

minor est inter omnes vos: hic maior
est. Respondens autem iohannes dixit.
Preceptor: vidimus quendam in
nomine tuo eicientem demonia
& prohibuimus eum. quia non sequitur
nobiscum. Et ait ad illum ihesus. Nolite
prohibere. Qui enim non est adversum vos:
pro vobis est. Factum est autem dum com
(Committere ecclesie quo patri decreverat. passionis.)
plerentur dies assumptionis eius.
(Constituta & imperterrita fuit locum quo pater decreverat pervenire.)
& ipse faciem suam firmavit ut
iret ierusalem. Et misit nuncios an
te conspectum suum. Et euntes in
traverunt in civitatem
samaritanorum ut
(et hospicium.)
pararent illi: & non
receperunt eum. quia faci
es eius erat euntis ier
usalem. Cum vidissent
autem discipuli eius iaco
bus & iohannes: dixerunt.

Samaritae quia
conspiciunt eum ire
ierusalem. non recipiunt
quia non coutuntur iu
deis samaritanis.

Cuius spiritu signati
estis. et auctor vin
dictum. non pre
sulentes. sed insti
tutio iuste vindica
tis.

Perfecta virtus non
habet studium ultio
nis. non ulla est ira
cundia ubi est caritas
plenitudo.

[interlinear gloss] (in similitudine helye qui et ipse in tali [illegible]

Domine, vis dicimus ut ignis des-

[interlinear gloss] qui de celo descendens duos quinquagenarios interfecit) ... (ne dicamus imperio prophetas Baal morte affecit ... in hoc quod

cendat de celo et consumat

[interlinear gloss] apostoli potestatem prophete se presumunt ostenderunt in ipsis fuisse

illos? Et conversus increpa-

[interlinear gloss] increpavit et prohibuit

vit illos dicens: Nescitis cu-

ius spiritus estis. Filius ho-

minis non venit

animas perdere: sed sal-

vare. Et abierunt

in aliud castellum.

Factum est autem amb-

ulantibus illis in via,

dixit quidam ad illum:

Sequar te quocumque

ieris. Et ait illi Ihesus:

Vulpes foveas ha-

bent et volucres celi

nidos: filius autem hominis

non habet ubi caput suum

reclinet. Ait autem ad alterum: Sequere

me. Ille autem dixit: Domine, permitte mihi primum ire et sepelire

---

Vulpes animal fallax in insidiis intentum, rapinis fraudis exercens, et aves extollentia hominum hospitia. In fovea habitans, tenebrosus domum figit, non habens aliquos in suam fraudem trahit, et a fide seducit.

Intuo humili pectore non habet divinitas. In familia in mansione quiescat.

Accedit dominum culpat aspernanturque sed fraudes quas repudiat fraudulentum. Eligit innocentem, sed cum cum patre sciebat mortuum. Illum patrem de [illegible] obliviscitur domum patris tui.

---

credideruntque. Ab hiis lex ignis [illegible].

Ad sermones istorum ignis de celo descendere. Qui sunt filii tonitrui.

Non peccant apostoli qui legem sequuntur que sciebant et fines reputantur ad iusticiam quod sacre legis inveniunt, et ad preces helye ignem descendisse ut propheta vindicaret iniuria. Sed vindicet qui timet. Vindictam non querit qui non timet.

Iste significat magnitudine motus inutile sequi ut ex miraculo opinionem quereret lucrum unum, et a domino repudiatur quia non obsequiorum sed [illegible] affectus quaerit puritatem. Dicens ergo: Tali fidei quid me sequeris divicias et seculi lucrum cupis sequi? Ego tante paupertatis sum ut ne hospiciolum quod habeam non meum utar tecto. Vulpes nidos. Per [illegible] iactantiam sequi voluit. Quam significant aves. Et fraus obsequium discipuli, qui fictio per prem significatur. Reclinatio capitis humilitatem, que significat, que in illo simulatore a [illegible] non habebat locum. Sed circumspectum esse fidei hospicium, ne dum infidelibus nostre domus [illegible] reseramus, male per fidie casses inprovida credulitate labamur.

Quem miseretur dominus imprudentem vocat. Qui discipulatum non respuit. Dignius in quo diutius requiescit: sed per pietatem funeris expleta, liberior sequi desiderat. Sed dominus docet minora bona per utilitate maiorum esse pretermittenda. Maius est enim animas mortuorum predicando suscitare, quam corpus mortui terra abscondere.

[right margin] qui est sub lege

Mystice non recte ab officio patris filius. sed fideles fecerunt ad imitationem per fidem. quorum guttur est sepulcrum patens. quibus et cum hereticis que super in ... operantur. et ubi est prava ... sepultura ... hec ingenium in corpus meum ... gloria ... sic sepelire christum. ut cum eo resurgat. diaboli perfidiam in se sepelire non debet.

Manum ad aratrum mittit qui quasi quodam instrumento compunctionis ligno et ferro dominice passionis duriciam sui cordis conterit. et ad bonos fructus aperit. qui si ad relicta mala desiderio respiciens a regno dei cum uxore loth excluditur.

Sicut in apostolis forma est episcoporum sic in septuaginta forma est presbyterorum secundi ordinis. septuaginta duo mittuntur quia tot linguarum gentibus evangelium predicarent. ut sic primo .xii. apostoli propter .xii. tribus israel ... et hi propter ceteras gentes destinentur imbuendas. vel cum christus se diem apostolos .xii. horas huius diei nominet: per hunc numerum predicatorum significat se fide sancte trinitatis in mundo adnunciaturum. sic sol diurnum sue lucis ambitum per .lxx.ii. horas afficere solet.

Sicut lupus ovibus sic heretici insidiantur fidelibus. et sic lupus ovile nocte circuit. non audens intrare. canis sonum pastoris absentiam vel desidiam explorans. sic heretici nocte in temptationis fideles decipere conantur. ecclesiam non intrans. pastores ecclesie vel vocare vel inertium ... contendit. Lupus non ita corpus rigidus se inflectere facile non

(mortui id est non credentes. mortuos suos id est qui de corpore suo fide exierunt. vel hec consortibus relinquit.)

patrem meum. Dixitque ei ihc. Sine ut mortui sepeliant mortuos suos. tu autem va(vel hec tu mandatum electis.)de. annuncia regnum dei. Et ait alter. Sequar te domine. sed primum permitte me renunciare hiis que domi sunt. Ait ad illum ihc. Nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens retro: aptus est regno dei. Post hec autem designavit dominus et alios septuaginta duos et misit illos binos (verba predicationis preveniunt. venit dominus ad mentes habitaturus) ante faciem suam in omnem civitatem et locum quo erat ipse venturus. et dicebat

Si discipulus domini secutus arguitur, quod vult renuntiare domui velit: quid fiet illis qui nulla utilitate sepe visitant domos suorum quas reliquerunt.

Per hec quod binos mittit. innuitur quod nemo predicationis officium debet suscipere qui erga alium caritatem non habet. vel binos mittit sed quia ... mandata ... ut mundata ecclesie sacramento per spiritualem gratiam in discipulorum predicatione.

Messis: turba credentium. operarii apostoli et sequaces eorum. et licet messis multa deest

nis. Messis quidem
multa: operarii autem
pauci. Rogate ergo
dominum messis: ut mit
tat operarios in mes
sem suam. Ite. ecce ego mit
to vos sicut agn
os inter lupos. Noli
te portare sacculum.
neque peram neque cal
ciamenta. et neminem
per viam salutaveritis.
In quamcumque do
mum intraveritis: primum dicite.
pax huic domui. Et si ibi fuer
it filius pacis: requiescet pax
vestra. Sin autem: ad vos revertetur.
In eadem autem domo manete:
edentes et bibentes que apud il
los sunt. Dignus est enim operari

sata. tamen cultore la
bore. et sollicitu
dinis operarii
requirit. ne aves
celi sparsa semi
na diripiant.

Lupi. scribe et pha
risei qui sunt
heretici videntur.

Manete. non est
de domo in domum
vaga facilitate
transmigrandum. ut
in hospitali amo
re servetur constantia
et nec conlata ami
citie necessitu
do facile resolva
tur.

Predestinatus ad
vitam. sequitur
celeste verbum quod au
dit. si audire no
luerit: labor tamen
fructu non privabitur.

per. sic hereticus intentione durio
ris non solet ab errore mutare. Vnde
apostolus hereticum hominem post primam et secundam
correptionem devita. Lupus suo impetu fertur et ideo sepe
ludit. sic hereticus impetu facit. sed sepe
remanet inanis. ne nocere possit.
Lupus si prior aliquem viderit vocem illius
quadam natura intercipit. si autem illum
prior videt exagitat. si quem vero in sua
disputatione hereticus prevenit mutum
reddit ne confiteatur verbum dei. sed si con
victa fraudis eius agnoscitur non patitur
iacturam vocis. sic lupus tamen et heretici
gravius invadere. inertibus vulnus
infligit. Qualiter autem hos effugere pos
sint: supponit dicens. Nolite. sac.
[illegible] Nolite possidere. aurum neque ar.
non pec. in z. c. Utrumque de corio animal
mortuum fit. id est unde mortale intelligitur.
Et vult quos ad predicandum mittit.
ne mortis timore retardentur ab in
iuncto munere. Neminem. id est festina
te iubet. contende ne alicuius obiurgio
tabulatione reflectantur ab iniunc
to munere. Hec simplicitate. Nemi
nem. sa. est sic usus humanitatis sal
os salutare. sed addi. dit via. quod
non salutationis sedulitas aufertur.
sed obstaculum impediende devotioni
aboletur ut qui divina mandantur pau
lisper sequestrent humana.

Nolite po. s. in p. tanta predicatori
debet esse fiducia in deo. ut presentis vite
sumptus et si non provideat. tamen sibi non defuturos
certissime sciat. ne dum occupatur mens
ad temporalia minus predicet eterna. Allegorice.
pecunia in sacco clausa: sapientia est
occulta. quod proximo non erogatur. per peram
seculi. per calciamenta mortuorum operum
exempla figurantur. et predicatorem onus seculi
2

[interlinear notes: Ierusalem. c. [illegible] — sicut agni inter lupos [illegible] — agnus [illegible] — Enim in via non salutatis. sed in domo. — scilicet offerte pacem. ut ipse ingre — scilicet pacis benedictione celebrentur — scilicet illuc — Si pax vestra recipitur dignum est ut ibi maneamus. carnalia — scilicet temporalia ab eis accipientes quibus celestia offertis. ecce quod sacculum et — [illegible] pro labore suo expedicatione debetur. sic tamen ut oblati — scilicet cibo et potu [illegible] — scilicet carnem [illegible]]

2 vini negotiorum non portet. nec stultorum operum exempla conspiciat. ne sua opera que ex mortuis pellibus credat inniti. Et ne non amore eterne patrie, sed pro emolumento salutem audientibus exhibeat. omnes enim quos in via salutat ex occasione tantum salutat, non ex intentione habende eius salutis.

Nota quod uni operi predicatoris due mercedes debentur. una in via que nos in labore sustentat. alia in patria que nos in resurrectione remunerat.

Et in quamcumque etc. De suscepto diverse domus hospitio quod in civitatibus agere debeant docet. persecutoribus scilicet in omnibus communicare, secernentur ~~ab impiorum [illegible]~~.

Pulverem excutere iubet. vel ad contestationem terreni laboris, quem pro illis inaniter susceperunt. vel ut ostendant usque adeo se ab illis nichil terrenum quesivisse, ut pulverem de terra eorum non patiantur sibi adherere. Aliter per pedes ipsum opus et incessus predicationis signatur. per pulverem quo asperguntur levitas terrene cogitationis a qua ipsi summi doctores immunes esse nequeunt. cum pro auditoribus sollicitudine salubribus curis intendunt. et quasi per trita mundi itinera calcaneo terre pulverem legunt. quod qui recipere abnuunt ipsas afflictiones et curas doctorum quas pro se tolerabant in argumentum vertunt humilitatis. ab his pulvere pedis nos auditores iubent pedes evangelistarum ablui, et per ipsum salvatorem narrantur abluti. Sed qui spernit doctrinam predicatoris, ipse labores et pericula doctorum necnon sollicitudinum ad testimonium damnationis sue inflectit. Vel quasi pulveres in contemptores evangelii iubet exigi.

Sodomite et si inimicis erant habebant.

mercede sua. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcumque civitatem intraveritis et susceperint vos: manducate que apponuntur vobis. et curate infirmos qui in illa sunt. et dicite illis. Appropinquavit in vos regnum dei. In quamcumque civitatem intraveritis et non receperint vos: exeuntes in plateas eius dicite. et pulverem qui (pedis) adhesit nobis de civitate vestra: extergimus in vos. Tamen hoc scitote: quia appropinquavit regnum dei. Dico vobis: quia sodomis in die illa remissius erit quam illi civitati. Ve tibi corozaim. ve tibi bethsa-

Incolatio aspersa pedibus pungentis memoria, quam in die iudicii sinistra pars etiam ducenda significat. Inventi mortalis conditio. per quam tota humani generis massa in pulverem est redigenda significatur. In sessione humanitatis per presc. scientie. Unde psalmista: Surgite postquam sederitis, id est humiliamini sub potenti manu domini ut vos exaltet in tempore visitationis.

ida: quia si in tyro et sydone facte fuissent virtutes que in vobis facte sunt. olim in cilicio et cinere sedentes penitērent. Verumptamen tyro et sydoni remissius erit in iudicio: quam vobis. Et tu capharnaum usque ad celum exaltata: usque ad infernum demergeris. Qui vos audit: me [non faciendo mala] audit. Et qui vos [non credendo] spernit: me spernit. [nolens credere filium dei] Qui autem me spernit: [nolens credere filium dei] spernit eum qui [quia ego et pater unum sumus] me misit. Reversi sunt autem lxx. ii: cum gaudio dicentes. [quod in lege non] Domine etiam [fuit] demonia subiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis. Videbam sathanam

Vel exaltata es super bis resistendo mee predicationi. vel exaltata es meo hospitio et meis signis et virtutibus. ideo maiori plecteris supplicio. quia his credere noluisti. et nea ... putaret ... Qui vos audit me audit. ... audiendo vel spernendo euangelii predicatorem. quisque sciat se non viles personas sed saluatorem spernere vel audire. quia in discipulo magister auditur, et in filio pater honoratur.

hospitales erant. tamen apud illos nullus talis hospites. qualis apud iudeos prophete. quales apostoli recepti sunt. Loth inter eos et si iustus, non tamen ad dictum nulla signa fecit. et ideo cum infinitum donatum est. ... aliquo quam ... et potentes potentur tormenta patientur.

Corozaim. bethsaida. capharnaum. et tiberias ciuitates sunt galilee in littore laci genesareth. has plangit dominus. quia post tanta miracula et virtutes non penituerunt. et sunt peiores gentilibus naturale solum ius dissipantibus. quia post descriptam legem contemptum filium quoque dei conculcauerunt. gentium quoque insignum se preferre non timuerunt.

Olim in .c. et .c. impleta uideamus verba saluatoris. quia cum ille ciuitates presente domino presentem credere noluerunt: tyrus et sydon olim fuerunt amice dauid et salomonis. et postea euangelizantibus christi discipulis deuote fidem susceperunt. Quare autem sit predicatum non credituris. et non predicatum credituris. nouit dominus ille qui omnia nouit.

Bene confitentur deferentes honorem nomini christi. sed quia infirma adhuc fide gaudent virtutibus. et de signorum operatione efferuntur. exemplo terrentur. et humilitate reuocantur. quia sicut aliorum per superbiam celo est proiectus. in christo magnum de terra edocta. si se habent humiliabuntur.

Sic fulgur. ita precipitem de superius ad ima lapsum. vel sic est. quia deiectus adhuc transformat se in angelum lucis.

Omnis in angelis dos spe potestas excedendo obsessis corporibus. vel adiutatum.

sic in ipsa non nocuit manum pauli. et austrum venenum non nocuit ei. Vnde et ipse dominus. et si mortiferum quid bi-
berint non eos nocebit.

Si quis celestia sive eterna operagere
sentit: per hec que lucis sunt ad notitiam ap-
diti memoria eternali cum affluxus.

Malos spiritus eicere. et alias virtutes
facere. aliquando non est nostrum meriti eius qui illa opera-
tur: sed invocatio nominis Christi hec agit: ad
condempnationem eorum qui invocant.
vel ad utilitatem eorum sed invocatio no-
minis Christi hec agit ad condempnationem
eorum. qui vident et audiunt. ut licet
homines despiciant signa facientem.
deum tamen honorent. ad cuius invocati-
onem miracula fiunt. prohibentur quoque
gaudere de humiliatione diaboli. qui per
superbiam cecidit. sed gaudeant de sua
sublimitate. ut unde ille cecidit. per humilitatem
sublevati. isti ascendant humiliter.

Non ait insipientibus et hebetibus. sed
parvulis. id est humilibus ut probet se tumorem
damnasse. non acumen.

Commendata humilitate per quam ad fidem
venitur. pulchre de ipsa fide loquitur.
connectitur. cum omnia sibi tradita di-
cit. non electa que ipse creavit. sed illos
parvulos quibus pater sacramenta filii
revelavit.

Quia sic. non reddit rationem cur
hos elegerit. illos reprobaverit. sed
sic dicit placitum dicit. In quo accipimus
exemplum humilitatis. ne temere dis-
cutiamus de supernis consiliis.

Cum audis omnia: agnosce omnipoten-
tem. non decolorem. non degenerem pa-
tris. cum audis tradita: confitere filium.
cui per naturam unius substantie omnia iure sunt propria
non dono collata per gratiam. et per unum.

sicut fulgur de celo cadentem.

Ecce dedi vobis potestatem calcan-
di supra serpen-
tes et scorpiones
et supra omnem
virtutem inimi-
ci: et nichil vos
nocebit. Verumptamen in hoc
nolite gaudere: quia spiritus vobis subi-
ciuntur. Gaudete autem quod nomina
vestra scripta sunt
in celis. In ipsa
hora: exultavit
spiritu sancto et dixit.
Confiteor tibi pa-
ter domine celi et terre:
quod abscondisti hec
a sapientibus et prudentibus et re-
velasti ea parvulis. Etiam pa-
ter: quia sic complacuit ante te.

qui dente aperte ledunt.
qui cauda clam insi-
diantur.
que vinculo valet
eunt.
per humilitatem fidei mee.
de salute hu-
mili. quibus loquebatur.
mee.
consubstantialis.
qui se
exaltante non noverunt.
Cum in ultu de non potest. quod visu placuit.
creator

Serpentes sunt mali
homines. vel diaboli. qui
incoandis initiis ve-
nena fraudis persuasionis
obiciunt. scorpiones
qui consummandas virtutes
ad finem viciare con-
tendunt.

Gratias ago. quod apostolis ad
venientibus meis apostolica
eternita. que ignorant scri-
be et pharisei qui sibi sa-
pientes videntur.

In illa hora. cum de su-
biectione immundo-
rum spirituum de nominibus scrip-
tis in celo loqueretur a-
ostendere. huius tantum cel-
situdo per quod data sit ho-
minibus. sed per humilitatem
fidei christiane.

Omnia m̄ tradita sunt a patre meo: ⁊ nemo scit quis
sit filius n̄ pat': ⁊ quis sit pat' n̄ filius. ⁊ cui uoluerit filius
reuelare. Et conu'sus ad discipulos suos dixit. Beati
oculi: qui uident que uidetis.
Dico enim uobis: quod multi
prophete ⁊ reges uoluer-
unt uidere que uos uidetis. ⁊ non uiderunt.
⁊ audire que auditis. ⁊ non audierunt. Et ec-
ce quidam legis peritus surrexit:
temptans illum
⁊ dicens. Magister
quid faciendo uitam
eternam possidebo? At
ille dixit ad eum. In lege quid scrip-
tum est quomodo legis? Ille respon-
dens dixit. Diliges
dominum deum tuum ex
toto corde tuo ⁊ ex
tota anima tua.
⁊ ex omnibus uiribus

Quibus ⁊ patrem ⁊ me reuelaui.

Se ⁊ alios regendo.

Legis doctor qui sibi fuit in lege iacebat. surgit ut stet. stat dum magistrum uocat. sed ⁊ stando temptat. dum tacendo quod errat.

Interrogat quod sepius erat ex suis responsis

Prophete ⁊ iusti a longe gloriam domini uiderunt per speculum in enigmate. sed apostoli presentem dominum habentes. ⁊ ab ipso que uolebant interrogantes. non per angelos. ⁊ uarias uisionum species docebantur.

Legis peritus occasione temptandi accipit ex uerbis domini. Ubi ait. Gaudete quia nomina uestra scripta sunt in celis. sed ipse uisu a temptatione monstrat. quam uana sit confessio domini. quod patrem laudauit.

Et primo capitulo legis auctor legis ignarum probauit. quod lex in principio statim patrem ⁊ filium predicauerit. ⁊ incarnationem filii adnuntiauerit dicens. Diliges dominum deum tuum. Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Ut ille qui nesciret primum ⁊ ultimum, sed ille qui nesciret, primum qui non credebat in Christum respondit. Quis est enim proximus? Ita quod Christum nec erat ⁊ legem. quomodo enim posset scire legem. cum ueritatem ignoraret? Cum lex ad omnia dicet ueritatem.

Perfectum iter uite celestis ostendit. Dum legis perito de dilectione dei ⁊ proximi scriptum proponenti respondit. Recte respondisti. hoc fac ⁊ uiues. Et in ita parabola adiecit. Uade ⁊ tu fac similiter. In quo ostendit quod per solam dilectionem uenitur ad uitam eternam. sed ille pri-

Nemo proximior homini quam deus, qui (?) nobis et condidit non..., et omnia curare potest. Et omnis... ...dulus (?) temptatori non deum nisi hominem proximum habet.

minus non habebat qui numquam fecerat misericordiam fecerit. et ideo ignorabat.

Homo iste adam intelligitur in genere humano. qui ab altitudine celestis ierusalem per vitiationis prolapsionem ad miserias et defectum huius vite mutabilis et iericonee descendit: cum innumeris cepit. et per hoc incidit in latrones, id est in potestatem angelorum nequitie, qui se diffugientem in angelos lucis, sed superare non possunt. In quos non incideret, nisi eis mandati celestis deviatus se fecisset obnoxium. Qui et indumentum gratie spiritualis immortalitatis et innocentie auferunt. et sic vulnera inferunt. id est peccata quibus integritas humane nature violatur. et mors quibus foribus quibusque sceleribus inducitur. Qui servat interne tunica que superstite indumentum non potest sentire plagas. abierunt non cessando ab insidiis sed occultando insidias. semivivo relicto quia immortalitatem exuere sed rationis sensum abolere non possunt. qua homo sapere et deum posset cognoscere. Sacerdos et levita qui transierunt sacerdotium et ministerium veteris figurant testamenti. ubi vulnera languentis mundi monstrantur non curantur. Samaritanus qui custos interpretatur dominus est. qui propter nos homo factus iter presentis vite arripuit. et venit secus vulneratum. in similitudinem hominum factus. et habitu inventus ut homo. compassionis nostre susceptione finitimus. et vulnera alligavit. id est redarguendo cohibuit. Infudit oleum dum penitentibus tribuit spem dicens. Penitentiam agite appropinquavit regnum celorum. Infundit vinum dum peccantibus timorem pene incutit dicens. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem. Iumentum eius ipsi est in qua ad nos

tuis. et ex tota mente tua: et proximum tuum sicut te ipsum. Dixitque illi. Recte respondisti hoc fac et vives. Ille autem volens iustificare se ipsum: dixit ad ihesum. Et quis est meus proximus? Suspiciens autem ihesus dixit. Homo quidam descendebat ab ierusalem in iericho: et incidit in latrones. Qui etiam despoliaverunt eum: et plagis impositis abierunt semivivo relicto. Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via: et viso illo preterivit. Similiter et levita cum esset secus locum et videret eum: pertransiit. Samaritanus

...terium nondum venerat. Laudat responsionem. quem laudaturus factum. Legis peritus, ut sapiens respondisse dicatur. proximum se legis factis ignorare mandati. quod humilitatem recusans, et se ipsum iustificare volens, archana non potest videre, que revelantur parvulis. Cum dominus responsum temperat, ut et omnis qui misericordiam facit proximus intelligatur et specialiter ipse dei filius qui nobis per humanitatem proximus factus est designatur.

[illegible]

aũt quidã iter faciens uenit
secus eũ: et uidens eũ misericordia
motus ẽ. Et appro
i. in bap
pians alligauit ul
tismo.
nera eius: infundẽ
e crisma sps sci. e calice passionis
oleum et uinum.
fide.
Et imponens illũ
in iumentum suum
duxit in stabulũ:
e spiritualem
et curam ei(us) egit. Et
altera die protulit d
uos denarios: et ded
it stabulario et ait.
Curã illi(us) habe: et q
ũcũq; supererogaueris
ego cũ rediero reddã
t. Quis hor(um) triũ uidet(ur) t(ibi)
proxim(us) fuisse illi q(ui) incidit in latro
nes: At ille dix(it). Qui fecit misericordiam in
illũ. Et ait illi ih(esu)s. Vade: et tu fac

Sacerdos p(er) legẽ ad ui tam descendit qđ mundũ p(er)mosse et nullam sanitatẽ co(n)tulit hoĩ. descendit leuita. q(ui) tipũ ostendit p(ro)phãr. s(ed) et hic nullũ sanat. q(uia) lex pcc(at)a arguit. s(ed) p(ro) pcc(at)is q(ue) in indulgentia ñ tangit.

Hic de sacerdote et leuita ñ ẽ dictũ. q(uia) lex ñ habet m(isericordi)am s(ed) iudiciũ et iusticiã.

Cognato ñ fac(it) p(ro)ximũ. s(ed) m(isericordi)a que m(isericordi)a s(e)c(un)d(u)m naturam. nich(il) enĩ tã s(e)c(un)d(u)m nat(ur)ã q(uam) natur(e) iuuare consortem.

Non domũ. s(ed) stabulũ uocat quo nomine miserias et fetores hui(us) uite significat. ne ho(mo) in hoc s(e)c(u)lo tanquã in p(at)ria gaudeat.

uenit. in qua sauciũ imposuit. q(uia) pec cata n(ost)ra portauit in corpore suo. Im posuit u(e)l q(ui)a ip(s)a incarnatione credit. Stabulũ ẽ p(re)sens eccl(es)ia. u(bi) reficiunt uiatores uita p(at)riam redeuntes. In posit(us) iumento in stabulũ duci(tur). q(uia) ne mo n(isi) baptizat(us) n(isi) corpi (Christ)i adunat(us) ecc(lesi)e intro(ibit). et curã egit. ne eger p(re)cepta q(ue) acceperat dimitter(et). S(ed) ñ uacat sama ritano diu in t(er)ris degere. regrediendum erat ũn(de) descendat. Itaq(ue) die .i. post resurrectionẽ suã. qũado amplior et(er)ne lucis splendor q(uam) a(n)te passionẽ effulsit mũdo. p(ro)tulit .d. d. duo testa m(en)ta in q(ui)b(us) et(er)ni regis nom(en) et imago co(n)tinet(ur). stabulario .i. ap(osto)lis dedit. q(uia) t(un)c il lis sensũ ap(er)uit ut intelligerent scrip turas ad regendũ p(o)p(u)l(u)m. Et q(uo)dcũq(ue) .s. e. sup(er)erogat ap(osto)l(u)s q(uando) dicit. de uirgini bus p(re)ceptũ dñi ñ habeo. (con)siliũ aute(m) do. sup(er)erogat. cũ ñ utit(ur) potestate accipiendi stipendia. Rediens in iu dicio reddens dicens. q(uia) s(upe)r pauca fu isti fidel(is). sup(er) m(ult)a te c(onstituam). u. g. d. t. Quis h. t. Iuxta litt(er)am patet. qđ alienigena ueto soli n(at)ure cum m(isericordi)am impendens p(ro) ximior fuit. q(uam) sacerdos et leuita s(un)t eiusdem gentis. Al(iter). p(ro)ximo (pro)pinq(ui)or qui q(uam) n(ost)ra uulnera curauit. q(uam) unũ ẽ cap(u)d (et) m(em)b(ri)s. Diligam(us) (er)g(o) eũ ut d(omi)nũ et d(omi)nũ in. diligam(us) q(ui) p(ro)x(imu)s. et cũ q(uo) imitando p(ro)x(imi). Vñ sequit(ur). fac similit(er) .i. ut me p(ro) ximũ sic te ip(su)m dilige manifeste. q(uo)d (et) fideles mei corp(or)ali u(e)l sp(irit)uali nece ssitate sublevanda deuotus op(er)are.

Habito sermone de dilectione dei et p(ro)ximi. supponit exemplũ utri(us)q(ue) dilectionis ñ tã in solo u(er)bo q(uam) in op(er)is exhibitione. p(er) duas enĩ d(i)c(t)as soro res. due significant(ur) uite sp(irit)uales.

per martham operibus actuosa devocio. que primo in caritate sectanda. per mariam religiosa virtus intencionis dei verbo in qua dei amore suspirans. activa panem vel corporalem esurienti vel doctrine ignoranti tribuit. errantem corrigit. superbum ad humilitatem revocat. Que singulis expediant dispendat. Contemplativa caritatem dei et proximi retinet. sed ab exteriori actione quiescit. soli conditoris desiderio inheret. et calcatis omnibus curis ad videndam faciem creatoris inardescit et desiderat interesse supernis civibus de eterna in conspectu domini incorruptione gaudentibus.

Maria sedet. quia contemplativam [illegible] pressius ver[illegible] operata iam iuxta virtus que ce fruitur. Martha stat. quia activa laborioso desudat in certamine.

Intrante illum in domum. vita in qua est si aliquando fuit. aufugiunt remanent due vite innocentes. laboriosa et ociosa. Inter eas medius est fons ipse vite.

Quanto humilius sedet. tanto amplius capit. confluit aqua ad convallem. decurrit montibus collis.

Non est. t. c. ex illorum persona loquitur. qui adhuc divine contemplationis ignari. solum quod didiscerunt fraterne dilectionis opus deo placitum decunt. ideoque dicunt eos qui xpisto devoti esse velint huic marie [activa] pandos [illegible].

Martha. ei. Repeticio indicium est dilectionis vel forte movende intencionis ut audiret attentius.

Non reprehenditur pars marthe que est ipsa bona. sed laudatur pars marie. que quasi sit optima sub infertur quia non. a. a. e. quia contemplativa hic incipit. et in celesti patria perficietur. quia amoris

similiter. Factum est autem dum irent: et ipse intravit in quoddam castellum: et mulier quedam martha nomine excepit illum in domum suam. Et huic erat soror nomine maria: que et sedens secus pedes domini audiebat verbum illius. Martha autem: satagebat circa frequens ministerium. Que stetit et ait. Domine: non est tibi cure quod soror mea reliquit me solam ministrare: dic ergo illi ut me adiuvet. Et respondens: dixit illi dominus. Martha martha: sollicita es: et turbaris erga plu

Inventa erat maria quomodo pasceretur a domino. Inventa erat martha quomodo pasceret dominum. hec convivium parat domino. In convivio domini illa iam delectatur.

Maria non respondet. sed causam suam tamquam ociosa iudici committit. si enim pariter respondendi sermone, verretur audiendi intentionem.

Preponit unum multis. non enim a multis unum sed multa ab uno. et tamen multa sunt necessaria tendentibus ad unum.

[illegible]

e deo iugiter inherere.

rima. Porro: unum est necessa

carnis que videtur fuerat interpellare. — contra factum est adversus — e ex opposito intellige.

rium. Maria optimam partem

quod martha aufertur pars quam elegit

elegit: que non

id est quia cessabit labor multitudinis ...

auferetur ab ea.

manebit caritas humanitatis.

Et factum est cum

esset in loco quodam

orans

orans. ut cessavit

dixit unus ex dis

cipulis eius ad eum.

Domine doce nos ora

re. sicut et Iohannes docuit

discipulos suos. Et

ait illis. Cum oratis:

dicite. Pater: sanctifice

tur nomen tuum. ad

veniat regnum tuum.

panem nostrum co

tidianum da nobis

hodie. Et dimitte

nobis debita nostra

Post historiam sororum que duas vitas signi ficant: inducitur dominum orasse. et discipulos ad orandum informasse quia oratio quam docuit et utriusque vite in se continet misterium, et utriusque perfectio vite non nostris viribus sed precibus est obtinenda.

dominus orans iter

Ipso se ipse salvator discipulos ad orandum studium invitat. Cum finita oratione discipulis suscitatur ut docerentur quomodo debeant orare.

Panis cotidianus dicitur quia sic est necessarius quod sine eo carnis quia tribuentibus sive spiritualiter sive corporaliter sive utrumque intelligatur.

Negans prius se iustificari volens dominum temptatur aditur sed confusus abscessit. At maria pedibus eius acclinis optimam partem philosophie celestis elegit ... parvuli est non de sua iustitia sed de redemptionis gratia presumentes. quibus orationum modis eandem gratiam advocare debeant in

ignis quem accendit hic inchoat. cum ipsum quem amat viderit, in amore eius plus ignescet. Non ergo aufertur contemplativa que subtracta presentis seculi luce perficitur. activa cum corpore deficit. quia in eterna patria panem non porriget esurienti, quia nemo esuriet. nec certa opera pietatis hic aget, quia non erunt necessaria. Cum presenti ergo seculo auferetur activa. e contrario ergo contemplationi omnia iustificationum vita in unius ... studia perveniunt.

Matheus vii. ponit petitiones. In quibus etiam posuit. In quatuor temporalia, que tamen propter eterna esse quedam sunt necessaria. Quod dicit evangelista scilicet sanctificetur nomen tuum. adveniat regnum tuum. fiat voluntas tua. hic inchoantur. quantumcumque proficimus augentur in nobis et perfecta sine fine in alia vita possidebuntur. Quod vero dicit panem nostrum cotidianum da nobis hodie. et dimitte nobis debita nostra. et ne nos inducas in temptationem. sed libera nos a malo. Amen. ad presentis vite indigentiam pertinent. quia hic et panis tam corporalis quam spiritualis est necessarius tam anime quam corpori. hic et fit remissio peccatorum. quia hic committuntur. hic fiunt temptationes. hic est malum unde cupimus liberari. In alia vita nichil horum. Lucas non vii. sed v. ponit. et hic cum beatitudinis. In v. que ponit septem illas intellige continuas. nomen quod ipse dei scilicet sanctificetur in spiritu. Regnum vero dei in resurrectione venturum ostendens, quod lucas tertiam petitionem dimittit. sed priorem quodammodo esse repetitionem magis eam pretermittendo fecit intelligi. deinde tres illas

contemplacionis

XI

tamquam in ultima petitione poneret. Sed ait libera nos a malo.

ad iungit. de pane cotidiano. de remissione peccatorum. de temptatione vitanda. Ac sic quod Mattheus in ultimo posuit, scilicet libera nos a malo, iste non posuit, ut intelligeremus ad id quod de temptatione vitanda dictum est pertinere. Ideo enim Mattheus non ait: libera nos, a(utem) n(on) in(ducas) in temptationem, unum esse demonstraret. Noli hic, sed hic ut sciat unusquisque in eo se a malo liberari, quod in temptationem non infertur.

Post quam formam orationis rogantibus proposuit, instantiam et frequentiam orandi illis iniungit, ut non solum diebus sed et noctibus oratio deferatur. Qui enim media nocte panes ab amico petit, et impetrandi intentione persistit, non fraudatur orans. Mystice amicus ad quem nocte venitur deus est, qui corpus suum pro nobis tradidit, cui in media tribulationis supplicare, et tres panes, id est intelligentiam consubstantialis trinitatis, qua in presentis vite laboribus inuanimi(?) consolari(?) ... Hos panes si dominum deum tuum diligas, non solum tibi, sed et aliis poteris exhibere. Amicus qui de via venit ipse est animus(?) tuus, qui quotiens ad temporalia petenda evagatur, totiens a nobis recedit. Redit cum superna meditatione et celesti alimonia refici desiderat, cui quod apponatur non habet, quia post tenebras ad dominum suspirantem vel post ipsum cogitare vel loqui vel intueri libet solum gaudium quod recognovit amplius intueri et ad hoc pervenire satagit.

Ostium quod Paulus sibi aperiri petit, ad loquendum misterium Christi, et quod Iohannes apertum vidit, intelligentia est divini sermonis, quod est clausum tempore famis, ubi dicitur: intelligentia non datur. Et pueri, id est illi qui evangelicam sapientiam tamquam panem erogantes ... predica

si quidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in temptationem. Et ait ad illos: Quis vestrum habebit amicum et ibit ad illum media nocte et dicet illi: Amice, commoda mihi tres panes, quoniam amicus meus venit de via ad me et non habeo quod ponam ante illum. Et ille deintus respondens dicat: Noli mihi molestus esse, iam ostium clausum est et pueri mei mecum sunt in cubili; non possum surgere et dare tibi. Et ille si perseveraverit pulsans: dico vobis et

non aufert spem impetrandi sed huiusmodi ... accendit desiderium

orandi ostensa difficultate consequendi.

non debes ... tuis inquietari.

non pudore tamen sed necessitate

ut per se impetrando vel dolorem minuendo

qui non audiunt ... quibus ubi orare et quibus instanter pulsare et pro quibus maxime supplicare oporteat, scilicet fide, spe et caritate, quod qui perfecte sitientes earundem largitorem a patre spiritum bonum percipiunt. Contra, sicut in lectione de demoniaco legitur, sapientes et prudentes qui spiritum non petere, querere et pulsare, sed blasphemare satagunt, irremissibiles et in hoc et in futuro seculo punitione(?) ...

Nemo timeat necesse docentem quem scit semper orare vigilantem.

si non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit: propter improbitatem tamen eius surget et dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego vobis dico. Petite: et dabitur vobis. Querite et invenietis. Pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit et qui querit invenit: et pulsanti aperietur. Quis autem ex vobis patrem petit panem: numquid lapidem dabit illi? Aut piscem: numquid pro pisce serpentem dabit illi? Aut si petierit ovum: numquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis pater vester de celo dabit spiritum

Interlinear notes: i. et si non tamen alte aliquid ei voluerit; i. panes; orando; querite; recte vivendo; pulsando; caritatem; rigorem; odiorum; et si pe-; tit pro fide; i. in fidelitate quam; serpens pro hoste ponitur; filios patrem amans spem filiorum; desperationem; et filii mundi i. spiritus.

Left marginal commentary:

Propter quod dixerat omnibus bono animo concedi cum unitate et voluntate trinitatis se fatetur. Illos quoque non impetrant: redarguit Iacobus dicens. petitis et non accipietis. eo quod male petatis: que pro se usi[?] imperatis.

Aperta comparatione si enim homo pater adhuc fragili carne gravatus petentibus filiis corporalia dare non abnegat: multo magis pater celestis filiis timore sui perpetuo [illegible] bona largitur, in celis.

Right marginal commentary:

venerunt. iam cum domino sunt in eterna pace. et non orando efficitur ut orans capiatur in intellectu ab ipso deo. et si homo desit per gratiam sapientia porrigetur.

Media nocte surgit in silentio: et gravius corporis sopitus. quia si dormiente mente incipit rigorem sue virtutis amittit. Excitatur igitur sompnum tamen. ut pulses et ostium. ut cum invenias aperiatur et thesauri absconditi tenebris in christo ihesu.

Si amicus homo surgit: et dat non amicitia, sed tedio compulsus. quanto magis dat deus qui sine tedio largissime donat quod petitur. ne quamvis amicum abesse ne vacuitate consulis spiritualis desidiis inopia divinitus calescat. petimus epistolas ubi quamvis amicum qui det. pulsemus ostium ut serviens absconditum. Magna enim spes datur. quoniam promittendo non decipit. omnis enim qui petit accipit. opus est perseverantia. ut consequamur. Quod si petenti datur: et querens invenit: et pulsanti aperitur. ergo cui non datur. et qui non invenit et cui non aperitur: apparet quod bene non quesierit petierit pulsaverit.

Mystice. panis significat caritatem propter maiorem appetitum. et necessarium vitam. quia sine hoc sunt panes cetera videntur vobis. nam sine caritate alie virtutes nichil sunt. que in sola caritate perficiuntur. huic contraria est duritia cordis. que lapidi comparatur. piscis fidei est invisibilium. sicut enim piscis sub tegumento aquarum nascitur vivit et alitur. sic fides que in deum est. invisibiliter in corde gignitur. invisibili gratia spiritus sancti per aquam baptismi consecratur. Invisibili auxilio divine protectionis ne deficiat nutritur. Invisibilium premiorum manens que bona videre operatur. Vel et fides pisci comparatur. qui sicut ille crebris fluctibus maris tunditur. non perimitur

fides adversitatibus non frangitur. cui contra
rius est serpens qui per venenum infideli
tatis. Per ovum spei vite certitudo figu
ratur. quia in ovo nondum fetus vel perfec
tus cernitur sed fovendo speratur. Spei contrarium scor
pionem ponit. cuius aculeus ve
nenatus retro est. contrarius hic spei contra
rium est retro respicere. cum spes futu
ra que ante sunt se extendat.

Cum sitis mali. malos vocat seculi
amatores. qui dant illa que secundum
sensum suum iudicant bona. que
et in sua natura sunt bona. et ad usum
in fine vite pertinentia.

Vel apostoli qui iuncto electionis boni
tate humani generis excesserunt.
intuitu superne bonitatis adhuc
mali sunt. quia nondum immunes a delic
tis. maxime in verbis et cogitatu. que
cotidianis orationibus [illegible]
vel malos vocat quia omnis creatura in
conspectu divine bonitatis ipsa mala.
quia nemo bonus nisi deus. et tamen divine
bonitatis participatione sua ra
tionalis creatura bona fit. Pater dona
[illegible] penitentie dabit spiritum bonum
petentibus se. ut per participationem spiritus fi
ant boni qui erant mali. dum
per gratiam spiritus fidem spem et caritatem
et ceteras virtutes consequuntur.
Matheus non dixit dabit spiritum bonum petentibus
se. sed dabit bona petentibus se. ostendens spi
ritum sanctum plenitudinem esse om
nium bonorum. quia per eum omnia bona
ministrantur.

Ninus rex. cum dolore nimie Belo pa
tri statuam consecravit. eique divinos
honores instituit. cuius simulacri
similitudinem Chaldei suscipien
tes. Bel dicebant. In palestina

bonum petentibus se. Et erat ihesus eiciens
demonium: et illud erat mutum. Et
cum eiecisset demonium: locutus est mu
tus et admirate sunt turbe. Qui

quidam autem scribe et pharisei non simplex turba.

dam autem ex eis dixerunt. In beelze
bub principe demoniorum: eicit demo
nia. Et alii temptantes signum de ce
lo querebant ab eo.

Post predicationis illa que huius sunt et miracula operatur. ut quod predicanti non credunt visis miraculis credant. Ostendit hunc demoniacum et cecum fuisse et mutum. In quo tria miracula a domino fiunt. ut cecus videt loquitur mutus a demonibus liberatur. Quod autem tunc in uno carnaliter factum est. cotidie fit in conversione gentium. ut primum expulso demone et omni pravitate idolatrie fidei lumen videant. deinde eorum ora prius muta ad laudem dei laxentur.

Ipse autem ut vidit co
gitationes eorum: dixit
eis. Omne regnum in
se ipsum divisum deso
labitur: et domus supra
domum cadet. Si autem
et sathanas in se ipsum
divisus est quomodo stabit
regnum ipsius. quia dici
tis in beelzebub eicere
me demonia. Si autem

Si omne regnum divisum desolatur. ergo regnum patris et filii et spiritus sancti quod nulla contradictione nullo impulsu desolatur est non est divisum. ideo eternum. de hoc regno respondit pilato. Regnum meum non est de hoc mundo non est. Ideo qui iam scribe non habent gerunt. sed in principe demoniorum eicere demones operantes eos regnum negat esse perpetuum. Ita quomodo potest manere diu sui regnum est fideles condempnat. cum populus iudeorum sit electe gentis. est quoque secundum carnem ex lege sit generatus quo potest regnum illud esse perpetuum quod erit e[illegible]

ut cogitationes [illegible] ... et iudicet

Hec de omnibus hereticis et scismaticis ex sancto posuit intelligi qui omnes extra ...

ego in beelzebub

eicio demonia: filii

vestri in quo eiciunt?

Ideo ipsi iudices vestri

erunt. Porro si in di

gito dei eicio demo

nia: profecto pervenit

in vos regnum dei. Cum

fortis armatus cu

stodit atrium suum:

in pace sunt ea que

possidet. Si autem for

tior illo super

veniens vice

rit eum: universa

arma eius aufert in

quibus confidebat, et spolia eius dis

tribuet. Qui non est mecum: adversum

me est. Et qui non col

ligit mecum: dispergit.

suscipientes baal dicebatur. Moabite beelfegor. Iudei autem unius dei cultores per derisionem gentilium beelzebub appellabant. baal enim vir dicitur, zebub musca. id est vir muscarum. sive habens muscas. propter sordes cruoris qui in templo eius immolabatur. asserebant et iudei in hoc simulacro principem demoniorum habitare. per cuius potestatem dicebant ihesum demonia pellere.

Signum. id est ut ignem de celo descendere faceret. sicut tempore helie. duo quinquagenarii igne de celo sunt perempti.

Proprium est iudeorum querere signa. unde paulus. iudei signum querunt. greci etc.

Non ad dicta sed ad cogitata respondet. Iniquis dat certum potentie sue signum ... ut ex tali certum pateat quod omne regnum solidum et firmum si per partes dividitur in solitudinem redigitur. vacuatum ab habitatoribus et civibus. id est desertum habitatoribus vel incolis. quod regnum diaboli est divisum contra se et tota potestas [illegible] ei stare non potest. si autem demon demonem non potest expellere. falso dicitis me in principe demoniorum demonia eicere. si non potest sic dicitis, perspicite vobis. ut de regno eius quod divisum est exeatis ne in ruina eius partem involuamini.

In quo autem dominus eiciat demones. ne demoniorum principem existimarent attendant quod sequitur. si autem ego in beelzebub etc. filios iudeorum apostolos vocat. qui utilia miracula que a [domino] acceperant et demones pellebant. quia expulsionem non diabolo sed deo assignabant quia sunt conscii eorum nichil malarum artium se a domino didicisse. Ideo ipsi ignobilia et contemptibilia mundi

ingl'b' ulla malitia artificiosa. se debo
sit levis. xij. ms' angel. xij. ubi id. i. x
filij. i. exorciste illi' gentis. qui in
vocato noie dn̄i demones expelleb
ant q̄ diceret. si expulsio demonū
vult n̄ diabolo s; deo deputari. cur
idem opus in me n̄ (habeat) debeat eand
causā. Ipsi io. i. u. e. n̄ potestate s;
cō paratione. dn̄i illi expulsione n̄
diabolo s; deo assignant.

Filius dī manus l' brachiū patris.
Spc̄ sc̄s dr̄ digit'. ꝓpter differentiam
variete donorū. que p spm̄ sc̄m
hoīb' dant'. sic digiti inter se dis
creti sunt. nec ideo inequalitas
membroꝝ. licet enī brachiū ma
ius sit digito. tn̄ brachiū cū digi
to unū ē corp'. s; digito sepa. ē lev
iutabul'. hinc digitū magi integ
pro sunt ꝯfessi.

Cū f. a. q̄ sigo in belzebub sic
dicentes eicere demonia. et maliq
opib' diaboli ꝯsentire. s; ul hoīu
cū illo ꝯsentio. s; potī illū sicut
terre amens fidelib' festino. ē diabo
lus fortis ad nocend'. armat' vi
tus spūalib' neq̄cie custodit atriū
suū. i. mundū in sua servitute.
q̄ in maligno posit' ē. usq; ad
ventū filii dī diabolus sn̄ ꝯdictio
ne ꝑncipabat'. et male (pleno) pace utéb
tur' in pio in cordib' infideliū. sic a. fi.
i. fortiore se uicat. q̄ n̄ cū cordi op
atione sic calūpniabant'. s; forti
ori potentia ipm̄ ligaūt mund'
q; ab ipī dnatione liberau. arma di
aboli q̄ abstulit. callidissime sūt
uersutie. neq̄cie spūal'. spolia sūt
aīe ab eo decepte q̄ uictor ē dis
tribuit. qd' ē in signe triumphan

Recitur diabolo a' d' e t s qn̄ legē recepi
Cum immundus spc̄
cū uni' dī ꝑp̄s ille susceptt' et fidit' ad
exierit de homine.
Sed q̄ exivit a pingedine spc̄ sc̄i. i. deserit
ambulat per loca in
oīe p'mu. aride et steriles ingl'b' iam n̄
aquosa. querens re
invenit requiem. q; iam a cordib' gentiū
quiem et non inve
n̄ suscepta fide ē expellit'. vn̄ dicit re
niens. dicit. Rever
petam iudeos. quos aū dimisi et inveg
tar in domum meam
nit scopis mundatā et ornatā illā ple
unde exivi. Et cum
bem. i. v'sup stitis observationib' fa
venerit. invenit sco
phariseor'. et cerimonys legis q̄ n̄
pis mundatam et
valent p' adventū x̄. et ū forma' deum
ornatam. Et tunc
ceps possideat, assumit univ'sitate
vadit et assumit sep
omniū demonū et … in detiore
tem alios … spc̄
id' litte blasphem… antis
secum ne… qui
xp̄m ipsis ꝯuer… quā olim
ores se. et ingressi
fuissent in egipto an ꝑ sep. tū legē.
habitant ibi. Et fi
q; maior l' fidelitas ē venientē n̄
novissima hoīs illi'.
suscipe q̄ venturū n̄ credere.
peiora prioribus. F
Respondens
actum est cum hec
blasphemantibz, magna fidu
diceret. extollens

Dicit' a regno di.
Cū immundus. et
q; subtrahimus
nos a regno meo.
attribuentes nn̄a
opa diabolo. ideo
diabol's habitat
in vob. sic unus
regno spūi q̄ in
principio.

Immundus spc̄
cū' ē ē inmundū
q̄ in pectorib' gen
tiliū ignea adū
larij iacla vestiuit.
Posuit h. a domū
queq; baptizatū
referes. q̄ pacep
tā gratiam bona op
a negligit. s; p
ea' originalib' peti
actualia addit.
Diabol's ē ab hoīe.
cū in baptismo pi
pelsus hō abre
nuncia. i. ꝓpriam
mi pōpa illecebr
que deserens am
bulat p. l. i. q.
corda sc̄oꝝ ab oī
mollicie luxurie
gratiorū. et hūs
re liberantes in
ma callidus r'ip
tat' explorat si q̄
ubi sue neq̄cie
sedes fige poss'
subdit'. querens r'.
n. i. q; q̄ sed ꝯg
tatonib'. et adde

[Left marginal gloss]

pascit. mirabilis fide
leni omnia sunt repentina
cessate preponit. Aug.
dic. i. d. m. ue Rei
tat ad ... conscient
um uni in baptismo
accepi sanum. i. pristinam
possessionem reuertitur
ad dnm. in subiciat
cum uelint. i. s. m. quia
cum hic repetit delicti
cogitationibus repetierit
uniuerso scientiam
peccatis. ...que in bap
tismo mundata. sed ui
no ... simula
tam ... assumunt ple
nitudine omnium
uiciorum q̄ tales sperne
quicquid diabolo dicit.
quia diabolus malus fuit
... quia suas uires
expellentibus uicijs
uim capiunt. uelut solu
malum est. sed esse speciem be
atitudinis affectum
immunibus ... proelium
ostendant uinunt ...
n. b. i. p. p. melius erat
non ...
... agnitionem ... de
...
Quidam calumpniab
antur opera eius quibus hoc
nequit respondere. alii
temptantes signum
querebant de celo. Et
hoc respondet.
Discipulus signum de
der daturum ... ...

[Main text with interlinear glosses]

clamat blasphemos confundit dei
uocem quedam mu-
leni. Catholica ecclesie que in me
lier de turba dixit
dio gentium confitetur creatorem
illi. Beatus uenter
cor ... fonte ...
qui te portauit. et
... pueris ...
ubera que suxisti.
desemine ... ... quia
At ille dixit. Quinim
ex lacte ...
mo beati qui audi
... dampnant pharisei ...
unt uerbum dei et
... audiunt ... ...
custodiunt illud.
blasphemare querebant. ... qui a
Turbis autem concur
si audiendo miracula que a deo au
rentibus cepit dicere.
diebant fieri. ... iudeorum
Generatio hec: ge
... ... de celo quia
neratio nequam est. Sig
indigne est. ... quasi illa que uiderant
num querit: et sig
signa non fuerunt.
num non dabitur illi
nisi signum Ione. Nam
sicut fuit Ionas sig
num niniuitis: ita
erit filius hominis genera
... fuisse non dubitant
tioni isti. Regina

[Right marginal gloss]

tus. quia captiuitatem ducens captiuita
tem dedit dona hominibus. quosdam quidem
apostolos. alios euangelistas. alios pasto
res et d. quia non est. et uoc opa mea non
ueniunt cum opibus sathane. quia ipse
multo querit cum illo. Sed omnino
...sunt. quia ... leuigni...
uolo saluare. ille superbus mundus seu
pit per se. Ego predicatione mea congrego
uniuersos. ille spargit et separat ab uni
tate ecclesie.
Beatus homo et maria laudatur quod diuinum porta
uit. et frustratur tam presentium iudeorum quam
futurorum hereticorum. quod uera ex humani
tate negaturi confirmatur. quia et unum filium
dei aduersus blasphemos iudeos confitetur.
et unum hominis filius testatur matrem consubstantia
lem ... eum esset. una caro cum matre frus
tra uenit ille uirginis tuba uisificauerit.
Quasi non solum laudanda est maria quia
uerbum dei portauit utero. sed maxime
beata est quia precepta dei seruauit mo
re. sic et omnis beati qui uerbum dei audiunt fidei
concipiunt. et bonum opus custodiunt uel in suo
uel proximorum corde pariunt et nutriunt.
Hic dampnata plebe iudeorum ecclesie
uniuersitatem exprimunt que uiuntur
preterita que presentem abolet. In
regina austri prestudium percipiente
sapientiam quam prius cauet ... orbis
congregatur. ut in pacifici uerba cogno
...   ecclesia. ut aut peccare desista
aut ... peccare nesciat.
Ex hac similitudine ostendit iudeos
peccatis sub ... non penitentiae pri
mos. sed si peniteant pro se significati
ionam lebandos.
Condempnabit non potestate iudicij.
sed comparatione melioris facte quia ...
to impio ... ...

iudei.
hominem sapientissimum suum. Sed isti audire sapientiam cum ipsis videant non audiunt sed blasphemant.

Ionas paucis diebus et Christus longo tempore predicavit. ille peregrinus, Christus quibus civis. ille signum non fecit, Christus multa fecit.

Nemo. Qui in figura regine et ninivitarum ecclesiam prefulsit synagoge, nunc hortatur nos ut fidei lucem potius ad ecclesiam transferamus. quasi dicat: quia dixerunt illi signum nequam generationi dandum nisi Ione signum, cum fidelibus meis non occultabo lucem mee claritatis. sed testam humane nature famulam mee divinitatis implebo, id est fide mea illuminabo. et hanc non ponam sub umbra veteris legis, sed in claritate novi testamenti, neque subintra ipsius legis, et in templum nos ... gentis cohibebo, sed in summam sedem ecclesie ut septiformis gratie spiritus reluceat. In signum cuius crux soleat in frontibus credentium signum fidei affigi, ut qui ecclesiam voluerint ingredi lumen intrans palam queant videre. Hic condempnantur iudei qui signa exterius querendo apertam lucis ianuam noluerunt ingredi credendo.

Post institutionem recte fidei et debitis operibus et pura intentione instruuntur, ut non tantum opera sed et cogitationes et cordis intentiones mundentur. quasi: ego lucernam fidei mentis sensibus accendo et in excelsa pono. Vos autem quod ex nobis est lucernas vestras accendite, id est intentiones vestri cordis mundate, ut ex intentione munda placeant et opera.

austri surget in
Ecce communis ostenditur resurrectio tam bonorum quam malorum.
iudicio cum viris generationis huius:
et condempnabit illos: quia venit a finibus terre audire sapientiam salomonis. Et ecce plus salomone hic.
Viri niniuite surgent in iudicio cum generatione hac et condempnabunt illam, quia penitentiam egerunt ad predicationem ione. Et ecce plus iona hic.
(interlinear: arguent; ad predicationem Christi; Christo hoc dicente; id est fidem)
Nemo lucernam accendit et in abscondito ponet, neque sub modio sed super candelabrum: ut qui ingrediuntur lumen videant. Lucerna corporis tui: est oculus tuus.
(interlinear: id est oculus tue operationis. id est vitis intentio.)
Si oculus tuus fuerit simplex:
(interlinear: Si intentio pura et recta.)
totum corpus tuum lucidum erit.
(interlinear: Et si coram hominibus id imperfectionis videatur, hic ...)
Si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergo ne lu
(interlinear: Si prava intentio precesserit, pravum opus sequetur, et si aliquibus rectum videatur; et per ipsa ...)

tantum figuravit in monte et per eam ipsis videntibus sublevatus in celum, in crucis ferret humanitatis passionis.

Non mille annis ante iudicium sic intelligunt sed in ipso iudicio.

tio que aie lumen est uitiorum granibus (?) fuscetur. / Celebratum lumen
men qd in te e tenebre sint. Si ergo
intentione facis. non habens intra conscientiam aliquam partem praue / ta: nos iuxta moralem sensum generaliter in
corpus tuum totum lucidum fu / struunt.
cogitationis.
erit. non habens aliquam partem tene
brarum: erit lucidum totum. Et sicut lu
Et hic in futuro lucis gratia donabit.
cerna fulgoris illuminabit te. Et cum
loqueretur. rogauit illum quidam pharise
us ut pranderet apud se: et ingressus recu
buit. Phariseus autem cepit intra se repu
tans dicere. quare non baptizatus esset ante

Hec de hypocrisim phariseorum su
bdole signa. quantum specialiter dic
ta: nos iuxta moralem sensum generaliter in
struunt.

Non ait. cum loqueretur hec. sed cum
loqueretur. Insinuat. non sta
tim finitis his uerbis. sed aliis
interpositis ad phariseum diuer
tisse. qui finito hoc sermo
ne adhuc eloquente. Eccer
mat et frequenter rebant loqui ei.
de quibus per quam minime
respondit. Cum fecit uolunta
tem patris mei. hic frater meus et so
ror et mater est. post ea intrauit
ad conuiuium pharisei.

Iudei frequenter lauant ma
nus antequam manducent.
tenentes traditionem seni
orum et a foro nisi baptizentur
non comedunt.

Mark refert tu / prandium. Et ait dominus ad il
dos baptisma / (h) Et mundi
ta calicum et urce / lum. Nunc uos pharisei qd
orum lectorum et ere / tiam cordis cauentis exterius obseruatis.
amentorum. solitos ob / deforis est calicis et catini mun
seruare. / Et anime turpitudine repletis.
Nemo putet for / datis: qd autem intus est uestrum
nicationem et huius / plenum est rapina et iniquita
corporalia uicia / Ergo / Et quasi qui
solummodo graua esse / te. Stulti. Nonne qui fecit
spiritualia uero / fecit utrumque naturam. utrumque mundari uoluit.
esse leuia. sicut aua / qd deforis est et id qd deintus
ritiam. iram. sup / Et qd necessa
biam. et cetera sicut pharisei putabant. / est fecit. Verumptamen qd su
Salomoni archiquo / ria uictui et uestitui super est date pauperibus uel do
sanguinis corporis / est date elemosinam et ecce
unum et debet / consilium uester solummodo pro tanta scelera date ele
dare et huius lauaret ex / omnia munda sunt uobis. Sed ue
plicat qd supra / mosinam. Prima helemosina est. inde aliis uniuersalis
uit dyrectat dem / uobis phariseis quia decimatis
undantes oculo.

Calix uas uitreum. catinus
fictile de terra. per hoc significa
tur fragilitas humani cor
poris. in quo exterius pre ten
dunt sanctitatem et simulant
iustitiam. qd foris erat la
udabant. intus iniquissimi
erant.

Cum ad helemosinam horta
retur phariseos qui corpalir
cotidie elemosinas facie
bant. qui quia sine fide erat deo
non placebant. dicit se elemosi
nas eorum non ignorare. sed os
tendere cum modo elemosi
nas ab illis requirit. quia commo
nuit uos ad / Qui in ordina
dandam ele / te uult da
mosinam per / re elemosi

Infringit uel fingit elemosinam se uere. qui bibis et sicut solueratis uere.

2 4 ÷

elemosinam a se ipso incipit, et eam sibi primum dat, exteriori elemosina opus tamen misericordie non vacant; miserere anime tue placens deo.

quam omnia sunt munda. Sed scelerati quod elemosine quasi facienti ad hoc non valent, nec de his elemosinis tamen ad mon ere credatis. Sed de iudicio et caritate dei iudicio et certe de tua miseria iudicantes, et dei caritatem quam vobis donavit diligentes. preterratis iustum iudicium contemnentes quasi miseri effecti estis, et gratia referentes caritati qua liberati estis.

mentum et rutam, et omne holus: et preteritis iudicium et caritatem dei. Hec autem oportuit facere, et illa non omittere. Ve vobis pharisaeis qui diligitis primas kathedras in synagogis et salutationes in foro. Ve vobis qui estis ut monumenta que non apparent, et homines ambulantes supra nesciunt. Respondens autem quidam ex legisperitis ait illi. Magister hec dicens etiam nobis contumeliam facis. At ille ait. Et vobis legisperitis ve, quia oneratis homines oneribus que portari non possunt. et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas. Ve vobis qui edificatis monumenta prophetarum; patres autem vestri occi-

Hi veniunt vitia eorum increpans qui ad vilia decimanda tendentes, firma iudicii et dei caritatem non habent. preterire iudicium qui non omnia que agunt in iudicium referunt. caritatem preteriunt qui non ex affectu deum diligunt. Sed rursus ne fideles studio solo faciat opus neglegentes perfectionem fidei vim supponit, ut prius fides operetur.

Hic supersticionem ipsorum doctorum redarguit, quia foris speciem recte doctrine pretendunt, sed intus non que vivunt gerunt occultant.

Audito verbo dei pharisei ex mala conscientia quasi contumeliam sibi putant, et commemorata pena pro factis ... se intelligit dampnandum.

Non arguuntur quod ornarent monumenta prophetarum, sed quia interfectores prophetarum imitantur. edificando sepulchra accusant patrum facinora, sed persequendo Christum et apostolos imitantur scelera patrum, sententiam dampnationis quam in patres proferebant in se ipsos retorquent.

cordis. Totus enim hic locus ad hoc dirigitur ut nos ad studium simplicitatis invitet. Gesta iudeorum et terrena comprehendit quia secundum corpus legem intelligendo iura et certa ... fragilitatem comparant, in quo et significantur peccata ... tam ab iudicio patris punientur. Sinistram facere ... tur.

Arrogantiam redarguit qua primatus appetunt.

propter timorem vel gratiam captandam edificant

derunt illos. Profecto testificamini quia

vel qui ex honorantes scelera eorum scilicet ipso opere ostenditis quod pro fide eorum

consentitis operibus patrum vestrorum. Quoni-

rum consentitis.

am quidem ipsi eos occiderunt, vos autem

ambitiose ornando.

edificatis eorum sepulcra. Propterea et sa-

Christus eternus.

vel sic: ecce ego mitto ad vos.

pientia dixit. Mittam ad illos pro-

qui prophetas prius et apostolos misit. — ut iacobum. — ut necem

phetas et apostolos: et ex illis occident et perse-

cepta a deo vel ut et ad gentes transgrederent.

quentur: ut inquiratur sanguis

omnium prophetarum qui effusus est a con-

stitutione mundi a generatione ista.

A sanguine abel: usque ad sanguinem

vel occisus a sua generatione.

zacharie qui periit inter altare et edem.

Ita dico vobis: requiretur ab hac genera-

tione. Ve vobis legisperitis: quia tulistis

clavem scientie. Ipsi non introistis: et

eos qui introibant prohibuistis.

Cum hec ad illos diceret: ceperunt ph-

arisei et legisperiti graviter insistere

et os eius opprimere de multis insidian-

tes ei. Et querentes capere aliquid

ex ore eius: ut accusarent eum. Multi

Propterea. quia estis imitatores illorum ut
impleatis quod patribus defuit. vel ut me
et meos persequamini. quem illi perse-
cuti sunt in prophetis.

Generatio. Hereticorum aliud veteris. aliud
novi testamenti dicitur instructione.

Ista. id est malorum. Omnes mali una generatio
sunt una civitas. unum corpus diabo-
li. sicut omnes boni una generatio et unum
corpus sunt dicti.

Usque ad. vel cur usque ad hunc. cum postea
sunt multi occisi. ante natale christi et na-
to christo mox pueri. Ab hac generatione
est pro tempore. Sed quia abel pastor ovi-
um fuit. necatusque magis. Zacha-
rias sacerdos necatus in atrio templi.
duos ordines martirum significant.
Laicos et eos qui altaris officio in-
mancipantur.

Duo erant altaria in templo. unum
incensi interius. aliud holocau-
storum exterius. inter quod et templum za-
charias est occisus. vel inter altare et edem.
Hic est inter consensum populi et sacerdotum quorum
alii per templum alii per altare significantur.

Clavis. humilitas christi. quam qui habent scriptu-
ras intelligunt. Hanc legisperiti nec
ipsi in lege et prophetis intelligunt nec
ab aliis intelligi volunt. Intrare
est non esse contenta superficie littere sed
usque ad archana intelligenda pene-
trare. Vel doctores. Sed illos quos verbo edi-
ficant exemplo scandalizant. Non ipsi
regnum dei intrant. et illos qui intrare pote-
rant excludunt.

Qui vera pro fide simulationis sed
impietatis sue crimina audierunt.
ipsi testantur quod tanto intonante
turbine non resipiscunt. Sed doctorem
veritatis aggrediuntur.

Pulcer locus tenende simplicitatis et emulande fidei. ne more eorum aliud p(ro) uanis affectu aliud uoce simulent. cum sciant iudicem dicit n(on) posse ee latebram fraudis.

Ad hoc fermentu(m) p(er)tinet o(mn)ia q(ue) supra(?) ini(?) ui domo pharisei disputauit. Vn(de) ap(osto)l(u)s. n(on) in fermento ueteri. neq(ue) in fermento. m. et n.

Ideo ne emulemini simulatores. q(ui)a p(er)fecto ueniet tempus iudicii in quo et uestra uirtus et illorum ypocrisis o(mn)ib(us) reuelabitur. Vn(de) et seq(ui)t(ur).

Quoniam que. i(n) t(enebris) d(ixistis). n(on) solu(m) in futuro o(mn)ia patebunt. s(ed) et in p(re)senti t(em)p(o)re multa eo(rum) p(er) orbem publice p(re)dicabuntur. q(ue) in tenebris. i. in umbris et p(re)ssurarum et carcerum loquuti estis. quod in actus ap(osto)lo(rum) legitur inuenies.

Quia duo sunt g(e)n(er)a p(er)secutorum. unum aperte p(er)sequentium. alterum ficte et dulcite(r) blandientium. n(on) sic sup(er)ius hypocrisim. ita h(ic) armat contra carnifices.

Totus locus ad subeunda(m) p(ro) confessione d(omi)ni passionem. l(icet) cor(?) tempore mortis ul(timo) p(ro)ximo sp(irit)u. et manifesta de(?) minutatione supplicii instruitur.

Cum gemina sit causa p(er)fidie que uel ex mollitia malicia uel ex accidenti metu nascitur. ne q(ui)s deum que(m) corde cognoscit metu negare cogat(ur). dic(it) morte(m) corporis non timendam. p(re)clarauit et finem a cruce docuit. et ip(s)i fidei d(u)ctum fundamentum subiecit. Nam sic fortitudinis incitamentum est fides. ita fidei fundamentum est fortitudo.

autē turbis circūstantib(us) ita ut se inuicē conculcarent: cepit dicere

(Singulari)

ad discip(u)los suos. Attendite a fermento phariseorum: q(uo)d ē hypocrisis.

(c neq(ue) tanta dilectio op(er)iet(ur)...)

Nichil autē opertū est q(uo)d non reueletur: neq(ue) absconditū q(uo)d n(on) sciat(ur).

Q(uonia)m que in tenebris dixistis in lumine dicentur. Et q(uo)d in aure locuti estis in cubiculis: predicabit(ur) in tectis.

(c palā publice)

Dico autē uob(is) amicis meis: ne terreamini ab his qui occidunt corpus. et post hec non habent amplius quid faciant.

(c non possunt efficere)

Ostendā autē uob(is) quē timeatis. Timete eum: qui postquam occiderit h(abe)t potestatem mittere in gehēnā.

(c in ferorum; in morte; supplicia)

Ita dico uobis.

Q(uo)d in tenebris. i. in more dixistis dicent(ur) in lumine. i. in fiducia ueritatis accepto sp(iritu) s(an)c(t)o. et q(uo)d in aure. i. secreto locuti estis. sup(er) tecta. i. celeberrimis conuentibus p(re)dicabitur.

Simplicitatis affectu(m) inspiritualis iniuntis exercet. sola fides mittat. hanc deuotionib(us) teneat.

Q(uonia)m no(n) ergo dic(it) ap(osto)l(u)s. uniq(ue) d(e) uob(is) cum est d(omi)no. s(ed) aliud est cura aliud scientia.

Dispondium est pondus ex duobus assibus compositum. Quod a numeris est unus, hic in pondus ... quod duo sunt dispondium.

Humani sunt in actu operationis et facilitate cognitionis, assi multitudine peccatorum, et quae numerantur ut servetur. Quod magna providentia dei quod non patiuntur oblivioni dicta laudantium.

Neque est quod persecutio nis sufficere sibi putaverit fidei cordis. dicitur omnis qui.

Confitetur quis silentio caritate qui perdilectio nem operatur negat qui propositus non obedit.

Ore fit confessio ad salutem.

Tunc timete in eis ... quod is et haec (?) ... Dispondio ad ...

hunc timete. Non
mortem corporis qui mori non potestis sine vi
ne quinque passeres
tu dei corpus immunis ... uequet.
veneunt dispondio.
venduntur.
et unus ex illis non est
in memoria dei. Quanto magis vos ad imaginem dei
in oblivione coram
facti. Et ut de massa corporis taceatur, nam et minimae
deo. Sed et capilli ca
particule dei providentia conservantur.
pitis vestri omnes num
Omne curam meam
erati sunt. Nolite
preter. a parte quem nec capillus perit.
ergo timere: multis pa
Et maioris pretii quam rationales ...
sseribus pluris estis.
estis.
Dico autem vobis: omnis qui
cumque confessus fuerit me coram ho
Et veniet iudicium patrum.
minibus: et filius hominis confitebitur illum
Et dominum hominem esse.
Et timore eius.
coram angelis dei. Qui autem negaverit
Et propter debet in eius nomine confessio. Et non producetur ad visionem iu
rit me coram hominibus: denegabitur
... quae perfruuntur sancti.
coram angelis dei. Et
Et qui laudabatur infir-
mitate carnis nec purum hominem vel ignorantem suspicatur fu-
erit remissibile erit.
omnis qui dicit ve
Si quis gratiam spiritus sancti quam penitentiam inspiratur et ad congregationem
reducitur non cognoscet.
rbum in filium ho
impenitentia corde permanserit. cum hic iam non sit humanum
sed diabolum irremis-
minis: remittetur
sibile erit.
illi. Ei autem qui in spiritum sanctum blasphe-

Quinque passeres. v. corporis sensus. Vel duo secundum matheum: corpus et anima quibus natura dedit gratiam ad eternam vitam ut caro subserviat legi dei: in naturam spiritualem transit. Sed dum ex incultis et fetidis locis cibum quaerunt, delectorum laqueis capti, ad superiorum operum fructus revolare nequeunt. Sed dispondio id est vili ... cupiditatis precio venundantur sub pretio. Ita ut et anima in malorum escis generata inclinetur in corporis naturam. Sed si deus et infidelibus hominibus vel moriquo sole vel in aere fecunditate perficit. Et nullum nimis impertit. non dubium fidelium contemplationem apud illum ... valituram.

Quia dixerat opera et abscondita esse revelanda, hanc revelationem non in ullo conciliabulo sed in conspectu angelorum dicit agendam.

Confitebitur filius apud patrem illum qui per filium habet accessum ad patrem. negatur a filio apud patrem cui non manifestatur in divinitatis potentia filius et pater. et ne putetur una conditio omnium. et eorum qui studio et eorum qui infirmitate vel ignorantia negant. subdit. et omnis qui dicit verbum. Sed et blasphemia est cum quis manifeste opera dei intelligit. et cum de virtute negare non possit. simulata invidia calumpniatur et dicit esse beelzebub. huic non dimittetur. non quod ei negetur remissio si penituerit. sed quia hic blasphemus exigentibus malis invitus sit non quam ad remissionem. ita non ad penitentiam perventurus est. Unde iohannis euangelista. propterea non poterant credere quia iterum dixit ysaias excecavit oculos eorum et induravit cor eorum ut non videant oculis et intelligant

Et revelandi

opera

corde et ore fatentur et laude colunt, qui spiritum sanctum humana ignorantia minorem patre credunt vel dicunt, irremissibili crimine non tenentur, quia non diabolica invidia hoc agunt, sed qui instimulatione diaboli contra suam conscientiam dei maiestatem oppugnant, non habent remissionem meritum. Sic aperte declarat Marcus qui posito hoc testimonio domini subiunxit: quoniam dicebant spiritum immundum habet.

Magistro commendanti gaudia superne pacis et unitatis vult iste ingerere molestiam terrene divisionis, unde et homo dicitur, id est terrenus. Iure, quia ubi zelus et contentio est homines sunt et secundum hominem ambulant. Iure fratris patrimonium non videtur medici, sed pietas debet sequi terminum dividere. Quanto vero immortalitatis patrimonium non sit pecunia hominibus petendum.

Non sum dissensionis deus sed pacis et unitatis, qui veni ut homines pacificarem cum angelis, ut multorum unum cor et una anima habeant, non ut dividantur, sed ut habeant omnia communia, non sit aliquis egens inter eos. Ille qui non colligit mecum est fratrum divisor et dissensionis auctor.

Sic supra contra blasphemos et hypocritas, ita hac occasione stulte petitionis contra avariciam disputat.

Ab omni. Nemo putaret eum esse heredi... tatem dividere fructus in horrea congregare, sed et hic avariciam videtur. Unde subiungitur: hominis cuiusdam.

Non reprehendit divites quod terram coluerit vel fructus in horrea congregaverit, sed fiduciam in eis vitiis posuerit, non pauperibus erogaverit, unde ubi esset recepturus nescit in tabernaculis.

maverit: non remit-

(contra veritatem et ecclesiam blasphemo)

tetur. Cum autem in-

(ut me negetis.) (publicos)

ducent vos in synagogas et ad magistra-

(venturis.) (principes synagoge.)

(regum potentias.)

tus et potestates: noli-

(de vestra tantum confidentia)

te solliciti esse qualiter

(de modo inveniendi.) (interrogantibus.)

aut quid respondea-

(discere volentibus.)

tis aut quid dicatis.

(quia non ex ingenio vel arte vestra ista procedent.)

Spiritus enim sanctus docebit

(sed ex spiritu sancto gratia.)

vos in ipsa hora que oporteat dicere.

Ait autem ei quidam de turba. Magister

dic fratri meo ut dividat mecum heredi-

tatem. At ille dixit ei. Homo: quis me con-

(litium.) (hereditatum.)

stituit iudicem aut divisorem super vos:

(non ad turbas sed ad discipulos.) (occasione petitionis stulte suggerens.)

Dixitque ad illos. Videte et cavete ab

(cavete.)

omni avaricia: quia non in

abundantia cuiusquam

vita eius est ex his que pos-

(post peccatum superdixit exemplum.) (ad de eius qui dat avaritiam)

sidet. Dixit autem similitudinem ad il-

(temporalium.) (plus solito.)

los dicens. Hominis cuiusdam divitis uber-

Terror talium conventuum solet auferre libertatem loquendi.

Voluntatem vestram parate offerre, et non loquitur pro se.

Quia in avaricia plerumque solet temptare. Unde ... patientie quod commendabat, exemplum et prope partis huius abolende subiecit, dicente domino: Este ... id est non dignatur esse iudex litium et arbiter facultatum, qui vivorum et mortuorum habet iudicium et meritorum arbitrium.

Non in solo pane vivit homo. Similiter et non temporalium vita mundiciarum ... ditur.

fructus ager attulit: 7 cogitabat intra se dicens. Quid

faciam quod non habeo quo congregem fructus

meos: Et dixit. hoc faciam. Destruam horrea mea 7 maio

ra faciam: 7 illuc congregabo omnia que

nata sunt mihi 7 bona mea. 7 dicam anime

mee. Anima: habes multa bona posita in

annos plurimos: requiesce. comede. bibe.

epulare. Dixit autem illi deus. Stulte: hac

nocte animam tuam repetunt a te. que

autem parasti. cuius erunt: Sic est. qui sibi the

saurizat. 7 non est in deum dives. Dixitque ad di

scipulos suos. Ideo dico vobis: nolite so

liciti esse. anime vestre quid

manducetis: neque corpori quid

vestiamini. Anima plus est quam

esca. 7 corpus quam vestimentum. Con

siderate corvos. quia non seminant

neque metunt quibus non est cellarium

neque horreum 7 deus pascit

illos. Quanto magis

Glosses (interlinear and marginal):

fructus suos 7 sua bona esse computans non cogitat pauperibus quod sit sui

sed sine luxurie in futurum reservare studet. ignarus quod congregatis sit usurus

Ecce anima sollicitudine de avaricia.

ex sollicitudine deliberatio.

Non sunt hominis bona que secum auferre non potest. sola autem misericordia comes est defunctorum.

Que est datum ad hominem est preparatum elevationes subita ad immutationem diversione compescere.

Invecte aufertur anima que in ob securitate cordis quod potuit pati providere noluit.

In deum dives est qui transitoria contempnens pauperibus distribuit. cuius expectatio est deus. cuius substantia. i. conscientie possessio qua sustentatur 7 pascitur est apud deum non in saculis terre.

Perfectius est omnia pauperibus dare. 7 de mammona iniquitatis amicos facere. Sed quia perplexitatis 7 defectio fidei infirmitate revocatur: in pluribus providentiam prestare non sollicitudinem que perturbat intentionem 7 ab eternis revocat.

Moraliter ad fidem instruit omnia credentibus a deo posse conferri. quia ipsos ex anima 7 corpore composuit. Cum enim induto anima corporis vestiatur 7 vigore anime sine ullo labore corpus alitur: absurdum est ut victus copiam nobis defuturam putemus quia unigenti dei inique subiacent ad ...

Si volatilibus non laborantibus nec communes fructus aliquis donata est specialiter

moos labores ignis me solum.

ut nemo temporalium diem interpellet.

magis presentis

erat providebat hac nocte preposterus aliis congregatum relinquis.

exactores.

stultus 7 in nocte rapiendus.

quos specialiter

Ideo temporalium sollicitudine vestra ne cui di

... vobis thesaurisare communicanimi.

ecce que cibo siat sustentatur

Nolite apostolos preceptum in spe eterno confirmat qui plus vestis quam corporem fac amor perenni um 7 de spatio futurum.

Vide 7 homine civitate de celo vel nec te quia militat regno.

Sed minus animalibus quibus anima que virtus minuendo

de esca. vestimentum. Considerate volatilia. hic quod species per genus.

Stulte anima mortalis.

2

uendicauit: prudentia dei neces
saria largitur. uerum est catum inopie
nisi auaricia iudicare. qui communia
que propria uendicauit talis uiuderit.

Alia operatio. Lilia non sic ut ceteri fructus
aliquem agricolarum cultum requirunt.
Solet in plurimum celestis beatitudo sig
nificari. ad quam uos inuitat dominus. Lilia
non inseruntur sed in hortis nascuntur. sic
et uos in hortis iustitie crescere debetis.

Que purpura regum que pictura
textricum potest floribus comparari. ipse co
lor dicitur uestimentum floris. sicut dicitur op
time istius rubor.

Ambrosius. Salomon et hic uestitur et ab illo
corporis gloria dicitur. quod infirmitate corpo
nature. uelum quoddam internis uirtutibus ad
operta operum gloria uestiebat.

Non autem nolite querere uel solliciti esse
de cibo uel uestimento. sed ex superfluis quo
niam uel quod habes. In quo incusantur argui hi
qui spreto uictu uel uestitu communi
lautiora sibi uel austeriora pro his cum
quibus uiuunt alimenta uel indumenta
requirunt.

Prohibita sollicitudine uictus uel ue
stitus que est ad necessitatem: prohibet
et superflua que solet de istis superabun
dantibus consequi.

Ideo hic ne querantur talis sollicitu
do facit infidelibus similem.

Qui pro celo omnia mundana sprevit
uendat que habet et distribuat. quod
non est tantum uirtutis de his que habet dare e
lemosinam.

Quia omnia sunt filiorum et hec omnia adi
cientur et non querentibus ut sic impleatur: ui
ui fueritis de se aliquid gratia fidelibus quibus si
hec subtrahuntur ad probationem est,
si dantur ad actionem gratiarum, quia omnia co

uos pluris estis illis?
Quis autem uestrum
cogitando potest adi
cere ad staturam suam cubitum unum?
Si ergo neque quod minimum est po
testis. Considerate li
lia quomodo crescunt.
Non laborant neque nent. Dico autem
uobis: nec salomon in omni gloria sua
uestiebatur sicut unum ex istis. Si ergo
fenum quod hodie in
agro est et cras in
clibanum mittitur.
Deus sic uestit: quanto
magis uos pusille fidei? Et uos
nolite querere quid manduce
tis, aut quid bibatis et nolite in su
blime tolli. Hec enim omnia gentes
mundi querunt. Pater autem uester
scit quoniam indigetis his. Verumtamen

habentes nec labo
rantes sola recep
tatione etiam pre
ciunt eius similes
angelis.

Non sunt hec alle
gorica sed ut de im
moribus persuadea
tur ad mandata.

dicente iacob: ex
audierit eius iusti
cia mea.

In clibanum: in
...
...

tamen querite regnū dei. & hec oīa adicientur uob. Nolite timere pu sillus grex: qr complacuit patri uro dare uob regnū. Uendite que possidetis: & date ele mosinam. Facite uob sacculos q non ueterascunt. thesa urū non deficientē in celis quo fur non appropiat. neq; tinea corrūpit. Ubi enī thesaurus urē ē: ibi & cor urm erit. Sint lumbi uri precincti: & lucerne ardentes. Et uos similes hoib; expectantib; dnm suū qn reuertatur a nuptiis: ut cū uenerit & pul sauerit cfestim apiant ei. Beati

operantur in nobis bonum.

Pusillus grex. ul' ob conparationē maioris numeri reproborum. ul' potius ob humilitatis deuotionem. p quā humilitatē crescit ecclia. p quam peruenit ad regnum.

Non tantū cibos uob' cōmunicate pauperib; s; & uendite uras possessiones ut oib' uris semel p dno spretis. p ea labore manuum operantes. uñ uiuatis ul' ele mosinā faciatis.

Uob. n̄ m cui n̄ p derit. s; uobis.

Fures & heretici & demones q ad hoc intenti sunt ut spualib' spolient. tinea que latenter uestes rodit inuidia ē que studiū bonū lacerat. & cōpassione unitatis dissipat.

Si intra cor ē decorsu. Sursū celestib' ē in ī fru. Necē ē enī ut quo p̄cesserit dilectionis thesaur'. illuc & cogitationis sequat' affectus.

Sint lumbi u. p. & l. a. do n̄ placet qui unū sī alio. cui q̄s ul' bona agit n̄ dū refrenata luxuria. l' caste uiuit n̄ exercent se p bona opa.

Non p̄cepit ut nichil pecunie ad usus necessarios a scīs reseruet. cū ipse dūs loculos habuisse legat'. s; nec do pp̄ ista seruiat'. & ne timore inopie iusticia deseratur.

Ad nuptias dūs iuit. cū p̄ resurrectionē nouus hō an gelorū multitudinē sibi copulauit. a q̄b' reuūt'. cū nob p iudiciū manifestat'. Uñ: bone expectantib' sub dit. Ut c. u.

Non uult aprire morti pulsanti. quī cuis iudicē uacū quē cōtēpsit.

Cōmatiō. ꝗ. eoc. u. aby ... ... amando ... placere ...

... ꝗ. p ... pro ...

in manib' uris.

Sola aduent' q ... ...

manifestat'. ...

de corpore exire metuit. a pte q iudice letus et securus sustinet. et de propinqua morte gaudet. unde et subditur. Beati s. i.

Vigilare est oculos apertos ad verum lumen tenere. ut tenebras negligentie excutere. quod et quod credis operari. que sollicitudo est incerta quia nulli sibi communis. quod non vigilantibus de veritate subducentur. diu dico.

Vigilias notat a similitudine excubantium in nocte. quia in nocte huius mundi semper debemus esse contra hostes solliciti. et expectare lucem venientem i. adventum iudicis. Prima ergo vigilia custodia puritie. Secunda est non impuritia secunda iuventutis. tertia senectutis. Si quis non in pueritia vigilare neglexit. non tamen desperet. sed in iuventute vel saltem tandem in senio resipiscat. quia pius iudex moras nostras patienter expectat. quod et ad excusandam nostris desidiam exemplorum dampnorum similitudinem inducit. ut pigri animi ad custodiam sui suscitentur. Unde hoc autem.

Cum dominus duo proposuit s. et se subito venturum et illos in expectando paratos esse debere. querit petrus. si illa sublimia instituta celestis utraque sunt necessaria se preparantibus ad apostolos soli et similes eorum. an et ad omnes salvandos pertineant.

Tacite respondens ad interrogata dominus primum et iudicem cunctis affuturum. et singulos pro meritis vel remunerandos vel dampnandos dicit. deinde quod in primis quod superat supponit. s. gradum diversum quam in mundo ...

2

servi illi: quos cum venerit dominus invenerit vigilantes. Amen dico vobis: quod precinget se et faciet illos discumbere. et transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia et si in tertia vigilia venerit: et ita invenerit: beati sunt servi illi. Hoc autem scitote: quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret. vigilaret utique et non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati: quia qua hora non putatis. filius hominis veniet. Ait autem ei petrus. Domine: ad nos dicis hanc parabolam. an et ad omnes? Dixit autem dominus. Quis putas est fidelis dispensator et

Transiens ministrat cum de iudicio ad regnum rediens sua claritate fideles saciabit. vel post iudicium transibit cum a cogitatione humanitatis que in iudicio videbitur ad cognitionem divinitatis post iudicium suos elevabit.

Descendente patrefamilias fur domum perfodit. quia dum a sui custodia spiritus dormit. improvisa mors veniens habitaculum irrumpit. et ad supplicia trahit. furi resisteret si vigilaret. quia adventum iudicis qui occulte venientem paratus penitendo occurreret.

Ignotam horam semper ignorari voluit dominus. ut semper sit suspecta. et ad eam semper preparemur.

Quis putas. quibus quod dispensatores esse instituit hi specialiter oportet de custodia preparatione. non nos solum preparetis in adventum iudicis. quia pastoris quod illi commissa sunt ad invicem ... dispensatione.

prudens quem constituit dominus sup
familiam suam ut det illis in tempore tri
tici mensuram? Beatus ille servus quem
cum venerit dominus inve
nerit ita facientem. Ve
re dico vobis: quoniam supra
omnia que possidet con
stituet illum. Quod si dix
erit servus ille in corde suo: moram
facit dominus meus venire, et ceperit per
cutere pueros et ancillas et edere et bi
bere et inebriari, veniet dominus ser
vi illius in die qua non sperat et hora qua nescit et dividet eum
partemque eius cum infidelibus ponet. Ille
autem servus qui cognovit volun
tatem domini sui et non preparavit et non
fecit secundum voluntatem eius vapulab
it multis. Qui autem non cognovit et
fecit digna plagis: vapulabit pau
cis. Omni autem cui multum

Beatus qui si parum ei sunt fideles ille a quo quasi plus sunt fideles annona ubi animi mittitur et vigilans glorificabitur.

lerat a singulis. quantum possunt esse sec
tandam que est ibi igne. ut in. in. r.

Quis putas. quam rarus est domino prepositus. Gregorius. dominum serviens. oves non ad lucrum. sed amore pascens. prudens custodiens prudens quem constituit. quod vix qui sit vocatur a deo tamquam aaron et non magis se ingesserit. et qui non magis se pascat quam oves.

Quanta inter bonos auditores et bonos doctores est distantia in tantum. tanta et peiorum auditores bonos facit discernere. et tamen siquis inter dispensatores constituit servos. q. p.

Nota inter vicia servi ascriptum quod tardum putat domini reditum. in virtutibus boni non adventum. quod hunc servum sperat. sed tantum quod fideliter ministrat. unde quod melius est quam ut patienter sustineam ignorare. quia scire non prodest. sed tantum laborem ut ita inveniamur.

Multi existimantes se minus vapulandos si nesciant quod operari debeant. avertunt aurem non audiant veritatem. Sed cum possent scire si vellent sic domini adiutorem non nescientes sed contemptores iudicantur.

Tunc istos tanto quisque tolerabiliorem habebit damnationem. quanto minorem habuit iniquitatem.

Utrumque ordinem et prelatorum et subditorum innuit. in illis subiectis sepe datur et cognitio domini voluntatis et facultas implendi. prelatis committitur cum sua salute cura pascendi gregis.

Paucis. Mitissima omnium pena est eorum qui preter originale nullum ius ad diderit.

Ignem .i. quem tu querebas. an omnis moueat. .... christus sub ardentibus lucernis dominum aduentum postulari. sed ego qui tamen ob hoc ueni in mundum ut a cupiditatibus mundi ad celestia homines succenderem. uel aliud uolo nisi ut lux mentium ubique usque ad finem seculi cunctas mundi partes illustret et incendiis fidelium ita ... gelescat neali quo impetu fluctuum uel flatuum extinguatur.

Ignem .i. quo inuito uos ad separationem uitiorum et ad custodiam gratie. incutiens timorem extra diuersitatem iudicis qui malos seruos dampnabit. sed qui exiguus est profectus et parua uirtutum gratia metu supplicii ab errore reuocari. uolo ex amore caritatis ad perimenda gratia studia uestra acuere. et diuini ad facietis illo igne accendamini quem ueni mittere in terram a mortis credentes.

Et quomodo c. u. p. .i. tanta est dignatio domini ut infunderet de nobis deuotionis et consummande perfectionis in nobis et maturande per horum studium passionis se in esse testetur. quod cum in se nichil haberet unde doleret. nostris tamen angebatur erumpnis. et ex hora perdebat quod non erat in mentis sue sed mora redemptionis nostre assumpserat.

Usque dum .i. quod usque ad perfectionem angitur. de perfectione est securus. non de ipsa angitur. sed potius mors corporis ab solutio est anxietatis non coarctatio doloris.

Aug. Per tres significatur qui fide tenentur bonum et mala malum et mali a bona bonis sentiendo atque agendo ab inuicem diuiduntur.

Pater uero erit diabolus qui eum inuitabant. sed uenit ignis qui uos separauit ab illo. et ostendit alium patrem qui est incel. Mater sinagoga cuius filia.

datum est multum queretur ab eo. Et cui com mendauerunt mul tum: plus [petent] ab eo. Ig nem ueni mittere in terram. Et quid uolo nisi accen datur. Baptisma autem habeo bapti zari. et quomodo co arctor usque dum perficia tur. Putatis quia pa cem ueni dare in terram? Non. dico uobis sed sep arationem. Erunt enim ex hoc quinque in do mo una diuisi tres in duo. et duo in tres. Di uident. Pater in filium et filius in patrem su um: mater in filiam et fi

Ideo forte dominus augere uenturus est. ut resurrectio nis corpore uera ... usa consumat. suo que conspectu celestia compleat singulorum uirorum et uisiorum ... dat.

ut ignis ille incendiis perfecte quatenus accendatur. et se ipsos possi ... est unctione per sanguinem perfundi. non enim daret se ... glorificet.

Quomodo per baptisma passionis per aduentum ... totus orbis se ... et infideles ... fide ... pugnantibus.

Quomodo quinque ... et nurus ... in filia ...

Unius ... dominus ... diaboli ... spiritualem ... alius est.

Prima causa est religionis ad ... pietatis ad ... Oportet.

... ...

... filia ... ...

lia in matrem. Socrus
in nurum suam, et nurus
i. cum apostolos et
in socrum suam. Dicebat
de suo primo adventu informasset,
autem et ad turbas: Cum
insinuans quod in meo secundo fit, et de suo
videritis nubem orien-
tuo qualiter eum expectare debeant
tem ab occasu, statim
in quibus pharisei erant, ut tradis
dicitis: Nimbus venit,
et ita fit. Et cum au-
hos quoque arguit, quia si intellegerent attendere possent
strum flantem, di-
hoc iudicium.
citis: Quia aestus erit, et
fit. Hypocritae, faciem
caeli et terrae nostis proba-
i. mei adventus.
re: hoc autem tempus
i. certis argumentis septuaginta ...
quomodo non probatis? Quid
rum. i. ex naturali ratione.
autem et a vobis ipsis non
i. me esse dominum et iudicem
iudicatis quod iustum
venturum. i. cum in hac vita spatium te ad pla-
est? Cum autem vadis
citum facite iudicis videndum quoniam sermo dei
cum adversario tuo
contrarius tue carni. tu ... tene sic custodiam dum in hac vita es ne tempus ... accuset
ad principem in via, da operam liberari ab
illo, ne forte trahat te apud iudicem, et iudex

---

vel domus humana
prohibeat. Non quia est pri-
gnoribus remanentium
dei, sed omnibus proferre
dus et terreni naturae pri-
gnoraverit beneficia.
Nec debent plus a-
mari beneficium quam
acceptor. Quia deus a quo
beneficium accepimus
servatur.

Admonuisset ... itur
sermonem ad turbas
indicat quod non primum
adventum saltem credentes
quod de caelo quaerebant
temptantes.

Hic ... natis po-
tentiarum. Quia ille spiritus
...
pace ...
... hec ...
et de penitentia et
de omnium ...
visione.

Adversarius tuus in via
sermo dei contrarius
tuis carnalibus
desideriis in praesen-
ti vita, a quo libera-
tur qui ...
... subditur ...
... ex sermone
...
... iudicis tene-
bit ...
exactor i. diabolus
...

---

ecclesia que candore equa gentis dominum
fide et dilectione et persecutione ...
et ipsa eius dicitur. Socrus synagoga.
Nurus ecclesia de gentibus, quia ipse ecclesie
sponsus secundum carnem synagoge
est filius. Synagoga quoque in nurum
et filiam est divisa, quia credentium ex u-
troque populo persequitur. Sed et illa in
matrem et socrum divisa, quia nollent
carnalem circumcisionem suscipere.

Oriens nubes ab occasu orientes ca-
rnem a morte resurgentem significat.
Ex qua quia pluvia evangelice pre-
dicationis omnibus terris est infusa. Au-
ster flans autem aestum ... tempores
tribulationes ante iudicium significat.

Ad literam manifestum est sensus quod
ex elementorum immutatione aura-
rum statum possunt providere: possent
et tempus utriusque adventus scire, tum
ex dictis prophetarum, tum ex magni-
ficentia operum.

Et ne aliqui videres utrum bene de im-
peritia sua sibi blandirentur, ex-
cusarent se pro ignota lege et prophe-
tas ignorare, supponit eos per na-
turalem rationem posse discernere,
vel eum quem opera facit que nullus fecerat
alius super hominem et deum esse, vel per tor-
menta vindictas iustum creatorem sed dica-
dum esse venturum.

Cum autem hec ad celandas mun-
di illecebras et iudicis adventum
providendum proponeret, quia quod dixit
Vivum iudicem esse venturum, quoque hic in
vita ne in illo iudicio dampnemur.

XIII

tradat te exactori. et exactor mittat te in carce-
rem. Dico tibi non exies
inde donec etiam nou-
issimum minutum red-
das. Aderant autem
quidam ipso in tempore,
nuntiantes illi de ga-
lileis quorum sanguinem
pilatus miscuit cum
sacrificiis eorum. Et res-
pondens dixit illis. Pu-
tatis quod hi galilei pre
omnibus galileis peccatores fu-
erunt quia talia passi
sunt? Non dico uobis.
sed nisi penitentiam ha-
bueritis omnes similiter pe-
ribitis. sicut illi decem et
octo supra quos cecidit tur-
ris in syloam et occidit

(Interlinear glosses:) diabolo qui penam exigit pro peccatis que suggessit. in infernum. — id est numquam. sic donec ponitur. id est pro minimis peccatis punitis. — quasi diceret apparet istos fuisse peccatores — et dampnandos interitu qui tam sceleratam mortem — ab impio preside inter sua sacrificia occisi sunt. — quia non ita sunt puniti. — sed hic aperte notat illos esse peccatores. — hec impleta est in passione domini, quia romani — exercitus in pessimis [illegible] iudeos incipientes a galilea, adeo deleuerunt ut in solis — atria templi sed etiam interiora domus quia — [illegible] trucidarentur.

(Left gloss:) Quod magister ueritatis presentem instruxerit quia tertie se separare debent. ad aduentum iudicis qualiter qui non separauerint sunt dampnandi. innuit et de gabaliter quod quidam id uiuere pretiit quod non bene se separauerint. et respondet dominus ad illos qui hic fuisse peccatores et uiuere passi et similiter alios peccatores puniuntur. et si se peccatores non attenderint.

Galilei impia et scelerata morte sceleratorum suorum penas soluunt. quibus tamen non tam morte obstant ut in uitam morte intereunt. sed in plurimis peccatis puniti sunt a ad correctionem interitum uel flagellato pestilentie. sunt sapientiores fiant uel ad exemplum corrigi nolentium. eique pessime puniuntur.

Sic iherosolimitae sicut et galilei non solum peccatores fuerunt sed iustos rogare reliquorum punitus est quia ruina turris praesignificat iudeos qui penitere noluerunt cum suis menibus esse perituros non frustra decem et octo qui numerus apud grecos ex .x. et .viii. exprimitur. hoc est .x. et .viii. litteris quibus nomen ihesu incipit. Significat autem iudeos hunc maxime perituros ~~hunc maxime perituros~~ quod nomen saluatoris recipere noluerunt. illa turris significat illum qui turris fortitudinis quia uiuo uerbo ~~[illegible]~~ sycoa quae syloa interpretatur missus significat illum qui missus a patre uenit in mundum quia omnes sub quos cecidit conteret.

Quod adam et eua foliis sicut se tegentes presentiam domini uidentes declinabant tamen transgressionis [ficus] significat quod populus iudeorum in aduentu saluatoris qui eos uocaturus uenit exiturum se iniuriis cognosceret. ut conscientie fecunditas a domino reseruatus erat confusus uelamine fluentium foliorum uelaminibus adopertus.

Sterili infructuose arboris cum sit

(Right gloss:) diabolus animam ad penam trahat et ipse exactor eam retrudat angelis suis. Reddere semper pena aliquid pro peccatis patientiam ad sanguinem uenit et consequitur. Corpus mortis galileorum quorum sanguis sacrificiis et uiuentes significatur qui diabolo morte corrumpit qui non pure offert sacrificium quorum ratio sunt impietate sic deuidatur et scriptum est qui inde sacrificium immolat sanguis perditione cogitationis pilatus quod sanguine galileorum et sacrificiis miscet. quia diabolus elemosynas et aliud bonum in aliquo et ambitione laudis uel qualibet alia peste contaminat. ut offerentibus nichil proficiat. Terra occupat quia longo tempore

eos, putatis quia et ipsi

peccatores.

debitores fuerunt

sorte de se fecerat: sic doctores synagoge operibus

preter omnes homines habi

manserunt ubi cum loco Siloe quod ad fructum

tantes in Ierusalem? Non,

sed vos et.

dico vobis, sed si non pe

tur. Sic autem, quamvis synagoga corruit

nitentiam egeritis omnes

manserunt tamen ex populo illo apostoli et ceteri

simul peribitis. Dice

ebus et monitis assidua plebi cura suggerit

bat autem hanc simili

institutionibus et in legalibus educti populi

tudinem. Arborem fici

habebat quidam plan

bra per quam et ne lumen utriusque videat

tatam in vinea sua, et

carne natus — *operum*

venit querens fruc

in ubi in illorum.

tum in illa et non in

misit dicens hanc et sicut misit in eodem

venit. Dixit autem

fructum habere debet. in autem tempus querit

ad cultorem vinee: Ec

in synagoga crebro exegit fructum fidei

ce anni tres sunt ex

nec reservabitur vel aliquis tale fructum

quo venio querens

quamvis videtur venire de per tantique sunt

fructum in ficulnea h

ac et non invenio.

Amittia quod per dimisit lege et gratie per ... cur ... conservando ...

Succide ergo illam. Ut

2 rus operibus non erue
rent, quia exemplo pru
rum impedivit per
ter ceteris.

b Nolunt cultore exco
lere quod novi intra
de repherede, unde
letur duricia et ste
bat iudeorum esse cam
silitatis. Pollicetur
que duo corda apo
stolicis ligonibus
esse fodienda et sup
plicantia ad humilita
tem revocanda.

c Sic in synagoga
per tres annos fructum
esse petiit quia nec
tempore circum
cisionis preceptum quia
circumcisione animi
quesivit in plege
scribebantur quod cor
dia in lege tamen se
quebantur neque iusti
ficabantur quia
de preceptis perire vo
lebat. Cum quo ruina
esset excidendi quod
quia per triennium sterili
esse videret, nec quod
circumcisione salvaret
in successionis ela
de annuntiando pe
nitentiam suggerat.
Sic apostoli intelligen
tes aliquos de ipso
iudeis sua voce
omne pro se salvari
etiam in differat vel

similes ut perierant, cito sunt eradicande.
Cum quo ficulnea alibi generaliter omnium vel si
nagoge specialiter gestat quod pulso sic steril
es folus erubuerunt. Sepe fructus posse
bus inficiunt inani umbra velamine legis glori
es subrecti ullius operis boni exemplum
crescunt, quia aliis succrescentibus deciderit.
remanentem in quo de illis quod elemosina
una silvestre autumni fortis succi eruen
tes ceteris sepe et maturitate perferunt
populis cum loco de antiquis religionis pro
gedunt novus eriguntur ecclesie populus re
ceteris perstiterunt.

d Cultor vinee apostoli et doctores quorum per
suggerit quibus dominus sepe de infructuosa gen
te iudeorum conqueritur. Quod per tres annos sue
veniens attestationibus evangelii gratia neg
ligens extitit.

f Post peractam ficum occupatam iudaica
plebs signatur quia nova promissione um
bra exemplis eorum impedivit. Ne sole dilectionis
calescat. Ve vobis scribe et pharisei, quia clauditis reg
num celorum ante homines.

a Vinea domini sabbaoth domus Israel, in qua
domo synagoga condita est sicut ficus in vine
ea. Sic quod vinea peccantem amatoribus per
... quia querit fructum, sicut de esse nescieret sed
ostendit in figura quia synagoga iam
quod per triennium venit, quia in Moyse sive sina *[illegible]*
goga instituit, ipse in carne apparuit
... fidei querit, sed implicaverit et negavit.

k Cum sententie ... erigeret, in appro
... sub iungit, sed suspendit sententiam.
Cum in addit: sin autem ... fructum
... pro intoreas adnegandum
quod esse deinde videbatur.

l Hanc similitudinem de ficulnea di
cit dominus docuisse in synagoga, in intuit
cur ad ipsam synagogam pertinuisse
parabola. Quod eum fructum querit in fi

g

ficulnea ut inveniatur: significat quod verbum convenit ad synagogam non illa tempore quae tamen ne penitus extirparetur, reliquias per fidem salvandas intelligit. Mox iuxta quod in initio et sanatio sub specie incurvae mulieris subsequitur. Inde enim significat ficulnea reservata. Quod mulier erecta. Senarius in quo mundi creatura est perfecta: opum perfectionem significat. Quod per res multiplicatus decem et octo reddit. Et significat eos qui in ea tempore dece institutionibus ante legem, sub lege, et sub gratia perfectionem operum habent. Hi quoque tamen iudicia sue in terris rectitudine curvata fuit: quia magis terrena quam celestia noverat operari.

Hec mulier. Non nisi post decem et octo annos erigi potuit: quia humana natura hanc corruptionem deponere et adipiscendam incorruptelam et eterne beatitudinis erigi non potuit, nisi prius impleverit legem quae in decem preceptis continetur, et gratiam in qua Christi resurrectio facta est et vita expectatur.

Deus ab operibus mundi sabbato quievit, unde et Moyses sabbato quiescere asservit, et ignava actione feriandum precepit. Prefigurans tempus quo vana secularia opera non nisi religiosa, id est laudandi Domini, cessaturi sunt. In signum huius et Dominus sabbato curat. Hoc autem non intelligentes archisynagogi talia et fallit quia lex in sabbato non hominem curare sed servilia opera facere, id est peccatis gravari prohibuit.

Merito hypocritas, id est simulatores appellat: sanationem hominis non tenentur post ponere cum pecoris ... et ... asinus quam cognovit presepe Domini sui

quid etiam terram occupat? At ille respondens dixit illi: Domine, dimitte illam et hoc anno, usque dum fodiam circa illam et mittam stercora. Et si quidem fecerit fructum; sin autem in futurum succides eam. Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. Et ecce mulier que habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo, et erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. Quam cum videret Iesus vocavit ad se, et ait illi: Mulier, dimissa es ab infirmitate tua.

cio dimitte crucis. Mittam stercora. id est ... quod fecerit abhominationem ad memoriam reducat et per compunctionem gratiam cum fructibus boni operis quasi de putredine stercoris excusetur. ... eterna ... dicitur que mittuntur ad radicem arboris quia ... causat cogitationes ... et dum ... ad fecunditatem operis.

In futurum. Quos per ... destinavit hos vocavit. Quos vocavit: iustificavit. Quos iustificavit illos et magnificavit.

Postquam ... et ... fructus intelligi ...

spiritualibus donis adiuvando.

Et imposuit illi manus: et confestim erecta est et

[illegible] glorificare deum usque in finem presentium(?)

glorificabat deum. Respondens

in bonis operibus.

autem archisynagogus

ut emulator littere legis.

indignans quia sabbato curasset ihesus: dicebat turbe. Sex dies sunt in quibus oportet operari. in his ergo venite et curamini et non in die sabbati. Respondit autem ad illum dominus et dixit. Hypocrite unusquisque vestrum in sabbato non solvit bovem suum aut asinum a presepio et ducit ad aquare? Hanc autem filiam abrahe quam alligavit sathanas ecce decem et octo annis non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati? Et

[illegible] sive angelum? [illegible] [illegible]. Et erexit. In toto mundo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Arborem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] arbor que longo [illegible] [illegible] gaudet. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

iudeum et gentilem signat. Qui utrique ex ceam vinculis absolutus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Filia habrae [illegible] [illegible] filia habrahe [illegible] [illegible] [illegible] ad fidem collecta [illegible] legis et [illegible] resurrectionis [illegible] [illegible] spiritus sancti [illegible] longe captivitatis [illegible] [illegible] a presepio solutos [illegible] [illegible] filia habrahe [illegible] [illegible] inclinationis erigi. [illegible] salvatoris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filiam habrahe i. ecclesiam dominus de sua erectione glorificantem. Et omnes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fidem congregande sunt per [illegible] [illegible] [illegible] operatione grani sinapis. Dicebat ergo. [illegible] [illegible] gaudentes et glorificantes [illegible] [illegible] instructionem [illegible] [illegible] fidei [illegible] [illegible] in ecclesia. Regnum dei. predicatio est evangelii [illegible] [illegible] regnum dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Granum [illegible] [illegible] [illegible] Regnum [illegible] fides [illegible] [illegible] ad regnum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

2 crucis. sed tamen adversis gloriam sue
divinitatis effundit. et odore suo circumstan
tes adimplet. dum gloriam resurrectionis
resurrectionis 7 post mortem predicat toto orbe terrarum. Vel
corpus est christi. quod accipiens ioseph in
horto sepeliuit. quod postea in resurre
ctione et ascensione crevit. Expan
dit ramos predicatores per totum mundum
mittens. in quorum dictis et consolationibus
fideles a fatigatione mundi respirant.
Vel acceptum. quia ipse dona que ex divini
tate nobis cum patre tribuit ex humani
tate nobis cum accepit. Unde accepit dona
in hominibus.

Satum est genus mensure iuxta morem
palestine modium et dimidium capiens.

Pater familias est cum iam ex deitate sit.
ubi iam intrare esse dicitur quos in celo presensu
a visione letificat. Sed quos foris est hic
quasi in hac peregrinatione certantes ex
cultus adiuvat. Intrabit autem cum tota
ecclesia ad sui contemplationem perducit.
Claudet hostium: cum reprobis locum penitentie
tollet. quod foris stantes pulsabunt.
id est a iustis segregati iniquam quod contemp
serunt frustra implorabunt.

5 Manducavimus. et cetera. Vel iudeis simpliciter in
telligendum qui respuentes mistica fidei
gratos se deo arbitrantur, quod et in templo
victimis oblatis coram deo epulantur et
lectionem prophetarum auscultant. Vel mis
tice manducat coram domino et bibit qui
verbi pabulum avide suscipit. Unde quidam
exponendo subiungit. et in plateis
nostris. Scriptura in obscurioribus cibus est.
quia quasi exponendo frangitur et manducan
do glutitur; Potus est in apertioribus ita
sorbetur: sicut invenitur. et occulta quasi et
aperta se intellexisse testatur, qui repleti
ti iudaici quod manducaverunt congregantur.

Scribe et pharisei quod necesse erat

cum hec diceret: e
rubescebant omnes

veritati contradicere possunt: nec (?)

adversarii eius. Et omnis

in mira credere volunt

populus gaudebat in u
niversis que gloriose
fiebant ab eo. Dice
bat ergo. Cui simile est
regnum dei et cui simi
le esse existimabo il
lud? Simile est gra

acceptabile

no synapis; quod acce

humilis deus missus quem misit in monte

ptum homo. misit

de suo genere predicationibus in ecclesiam fovet *et factum*

in ortum suum. Et cre

gemma verbi

vit et factum est in arbo
rem magnum. et volu
cres requieverunt in ra

ut per quartam in libros variis

mis eius. Et iterum dixit. Cui sim

na. *carni de ...*

ile estimabo regnum dei? Simile

nostre et sancta doctrina *agnus dei* *mater ecclesia*

est fermento quod acceptum mulier

vel sapientia dei

et abscondit in farine sata tria

Mulier ecclesia cuius fa
rina sumus quia ergo in
mortis ... excita
tio quasi mola superio
re et inferiore con
terimur: in unum parvis
mus simus in christo. ab
scondit ergo ecclesia fermen
tum dilectionis in fa
rine satis tribus. quia pre
cepit ut diligamus
dominum toto corde, to
ta anima, tota mente.
Vel farine satis tribus ut
spiritus anima et corpus in
unum redacta non dis
crepent inter se. Vel
tres anime virtutes in
unum redigantur ut
in ratione possideamus pru
dentiam. in ira odi
um viciorum. in cu
piditate desiderium
virtutum. Vel ecclesia fidem
hominis farine 7 ... com
miscet. scilicet credu
litate patris et filii et
spiritus sancti. Cumque unum
fuerit fermentum
non nos ad triplicem deum
sed unam deitatem noti
ciam perducit.

donec fermentaretur totum. Et ibat
per civitates et castella docens et iter
faciens in Ierusalem. Ait autem illi qui-
dam: Domine, si pauci sunt qui salvan-
tur? Ipse autem dixit ad illos: Con-
tendite intrare per angustam portam:
quia multi, dico vobis, querent intra-
re et non poterunt. Cum autem intra-
verit paterfamilias et clauserit
ostium, et incipietis foris stare et pulsare ostium
dicentes: Domine aperi nobis. Et respondens dicet
vobis: Nescio vos unde sitis. Tunc incipie-
tis dicere: Manducavimus coram te et bibimus,
et in plateis nostris docuisti. Et dicet nobis:
Nescio vos unde sitis. Discedite a me omnes
operarii iniquitatis. Ibi erit fletus et stridor
dentium. Cum videritis Abraham et Ysaac
et Iacob et omnes prophetas in regno Dei, vos autem
expelli foras. Et venient ab oriente et oc-
cidente et aquilone et austro, et accumbent in

Interlinear glosses: ad vitam. — labores et ieiunia et vigilias. — ubi ingressus suavis est. — salutis et primos amore. — cunctis pulsantibus. — apud vos fidei et dilectionis mee caret. — quasi non hec sufficit. — a quibus successione carnis fuit traducti. — quiescentes.

Donec tamdiu caritas in mente recondita crescere debet, donec totam mentem in sua perfectione commutet, ut nichil preter deum diligat. Recolat quod hic incipitur: mala vita perficitur.

Non novit lux tenebras, id est non aspicit, quia si aspiceret: tenebre non essent.

Ubique indifferenter predicabat: non personas discernens, sed salutem credentium querens.

Quasi dicat: vere pauci et illi cum magnis laboribus, quia non mentis contentio fervet: unde mundi non vincitur, per quam anima semper revocatur ad ima.

Fletus de ardore, stridor dentium de frigore solet excitari, quia ibi transibunt ab aquis nivium ad calorem nimium. Vel stridor prodit indignantis affectum quod sero peniteat, quod deliquit puniatur. Vel stridebunt qui hic de edacitate gaudebant. Flebunt oculi qui per concupiscentias vagabuntur. Et nota per fletum qui est oculorum et stridorem dentium veram resurrectionem corporum.

Multi prius fervente(s) postea torpent. Multi prius frigidi subito inardescunt. Multi in seculo despecti in futuro sunt glorificandi. Alii apud homines gloriosi in futuro sunt dampnandi. Vel gentiles qui diu sine fide vixerunt ad fidem sunt vocandi, iudei excecandi.

Quasi diceret. nec herodes nec heretici quorum ipse figura est poterunt prevalere quod intendo facere. Intendo autem eicere demonia a cordibus hominum ut relictis vanitatibus mihi credant. et perficere sanitates ut secundum mea precepta vivant. post ea consummor in corpore meo quod est ecclesia quam in die resurrectionis glorificatam ad consortium angelorum proveham. Et nunc non patiar non sub herode sed sub pilato quem iudicium dominatur patiar.

Vulpes animal dolosum insidiis ad insidias latens. odore fetens. numquam rectis itineribus incedens. heretici quorum typum tenet herodes congruunt quia simplicitatem christiane fidei intercedentibus conantur extinguere.

Verumptamen non potest perimere herodes quia tunc agam et tunc consummar: sed non mortem corporis mei potest operari: quia in ierusalem oportet sed non sub ipso sed pilato dominatur.

Ierusalem id est homines non terra plangitur affectu patris. In hoc quod dicit quotiens volui congregare filios tuos etc. omnes retro prophetas a se missos testatur.

Et prophete mei occisi: ibi ego occisus a phariseis et ideo immolari pro quo peccato ipsa urbs destruetur cum destructione eorum. ego sicut propheta condoleo.

Volui ac si diceret. Ego volui et tu noluisti et quotquot congregavi mea voluntate semper efficaci: te nolente feci. quia semper ingrata fuisti.

Quemadmodum avis pullos protegit et herodes sua nece tractari vel pennis ... se ... parat quia ...

regno dei. Et ecce sunt novissimi qui erant primi: et sunt primi qui erant novissimi. In ipsa die accesserunt quidam phariseorum dicentes illi. Exi et vade hinc: quia herodes vult te occidere. Et ait illis. Ite et dicite vulpi illi. Ecce eicio demonia et sanitates perficio hodie et cras: et tercia die consummor. Verumptamen oportet me hodie et cras et sequenti ambulare: quia non capit prophetam perire extra ierusalem. Ierusalem ierusalem que occidis prophetas et lapidas eos qui mittuntur ad te. Quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum avis nidum suum sub pennis et noluisti. Ecce relinquetur vobis domus vestra. Dico enim vobis quia non videbitis me donec veniat cum dicetis.

XIIII

a passione in mundo uenisse pater ad glorificandum nomen suum.

Benedictus qui uenit in nomi
ne domini. Et factum est cum intraret
ihesus in domum cuiusdam principis ph
ariseorum sabbato manducare panem:
(phariseorum. scilicet sabbatum solueret. — insidiosis obseruatione)
et ipsi obseruabant eum. Et ecce
(eorum)
homo quidam ydropicus erat ante il
lum. Et respondens ihesus
(scilicet a legis peritis legis iudicium)
dixit ad legis peritos
(querens)
et phariseos dicens.
(scilicet opera caritatis facere ut non soluat sabbatum)
Si licet sabbato curare?
At illi tacuerunt. Ipse
uero apprehensum sanauit
eum. ac dimisit. Et re
(scilicet ostendens)
spondens ad illos di
(hac auaritia simplices esse.)
xit. Cuius uestrum asinus
aut bos in puteum
(scilicet non animalis sed sue auaritie consulentes)
cadit. et non continu
(lensum intelligens in hoc uiolatione sab)
o extrahet illum die
(bati.)
(scilicet et sic conuicti.)
sabbati: Et non pote
rant ad hec responde

Sabbatis frequenter
docet dominus et operatur
ut non solum ad spiritualem
sabbatum:
sed et ad celebriore
populi conuentu que
rens salutem omnium.

At illi tacuerunt.
Merito tacuerunt: quia
non dicebant quod con
ueniret uideri. Si
enim licet cur ob
seruant: si non licet
(uero quare)
cur ipsi curant.
Cum uenire ad iudi
cium legis contra uoluntatem
eorum habebant:
quia auferet super eos.
Dicatur et ante.
celebrauerant te a
mort.. recognoscere
debeant: quem ex positione
superuehebat.
Condiet dominus du
bitans suos uisi
tare et iudicare

2

ad uiolentie uulpes semper uiuens in sidias
tendit.

Relinquetur. Ciuitas auxilio dei in
data sua seditione relinquetur.

Quia non uidebitis me. id est non penitentiam
egeritis. et confessi fueritis me fi
lium omnipotentis patris et filii in secundo
aduentu faciem meam non uidebitis.

Benedictus qui uenit in nomine domini. hoc quod tur
be dixerunt domino ueniente in ierusalem.
Sed quia lucas non dicit dominum ad galileos
postea regressum uel abiisse. hec et decanta
uerunt. cogit ut sic hec de aduentu iudi
cantis eius intelligi.

Ydropicus. Vicium quod iste in corpore. pha
risei gestabant in mente. et ideo coram ipsis
curatur corporaliter. ut exemplo illi di
cant curari spiritualiter.

Ydor aqua unde ydropis morbus aquo
sus subcutaneus. de uicio uesice
natus cum inflatione turgente et
anhelitu fetido. et proprium est ydropi
ci quanto plus bibit: tanto plus
sitire. et ideo comparatur ei qui fluxu car
nalium uoluptatum exuberans aggra
uatur. comparatur diuiti auaro.

Ac dimisit abire corporaliter sanatum
ut se conferret ad salutem animarum.

Ideo autem phariseos ydropicum sanat. et
mox contra auariciam disputat. ut ipsos
auaritie arguat per quam sabbatum uio
lant. et male legem interpretantur. In sab
bato enim non laboris sed animalis operibus fe
riandum est. Omne opus seruile non facietis
in eo. id est peccatum. sic in ecclesia rectique animal
cum feriabitur non laboris.

Conuenienti exemplo soluit questionem.
ut eos ostendat sabbatum uiolare
in opere cupiditatis. qui eum uiolare ar
guunt in opere caritatis.

Congrue animali quod cadit in puteum comparat ydropicum quia morbo humane pellitur. Et bove bovem et asinum notat id est sapientes et hebetes. Vel utrumque populum figurat. scilicet iudeum pressum iugo legis et gentilem nulla ratione domitum sed stolidum et brutum quos de lacu concupiscentie dominus noster erexit. Omnes enim peccaverunt et egent gratia dei.

Postquam convicerat illos de avaricia et violatione sabbati: incipit arguere de cupidine glorie illos qui aderant ad nuptias invitans illos ad humilitatem quam timorem que habebant in lege phariseis.

Vel intendens iudex in doctrina sua: quomodo decet accubitus in ecclesia eligere. Et nuptie: id est ecclesie coniunctio.

Honoratior prius invitato locum dat. quia de longe sue conversationis confidentia securior festinat illorum qui se iam secuti sunt agitate prius. et cum rubore novissimum tenet: cum de aliis meliora cognoscens. quod de sua operatione altum senserat humiliat dicens cum propheta. Ego autem exaltatus humiliatus sum et confusus.

Cum omnes resurrecturi sint singulariter tamen et quasi propria dicitur resurrectio iustorum qui in ea sunt immundi.

Dicit illi. scilicet phariseo dulcedine resurrectionis in laude eius prorumpit. et in ea non lentos fore asserit. et sic unusquisque intelligat quibus meritis ad illam beatitudinem possit attingi.

Fratres amicos et divites alicuius convivia celebrare: non quasi scelus interdicat sed ostendit non valere ad promerendam vitam. Sunt autem et quedam talium dum

illi. Dicebat autem et ad invitatos parabolam. intendens quomodo primos accubitus eligerent. dicens ad illos. Cum invitatus fueris ad nuptias non discumbas in primo loco ne forte honoratior te sit invitatus ab illo. et veniens is qui te et illum vocavit dicat tibi. da huic locum. Et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. Sed cum vocatus fueris vade recumbe in novissimo loco ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi. Amice: ascende superius. Tunc

tanta spe sublimibus dona prestat. ut et cetera fidelium ad imitationem glorificet. Superius magistrorum sui laudis prefulgat dicens. Omnia cum ... honorati sunt amici tui deus nimis confortatus est principatus eorum.

Tunc enim est gloria nec nunc incipiat querere quod est servatur in fine quia hereditas ad quam festinatur in principio in novissimo benedictione carebit.

Dicebat autem et principi phariseorum qui forte attentius supra ceteros dominum invitaverat. Ut licet ubi dominus post incipio post invitatos non ab illis remunerari et sic mutuam spiritualem retributionem quereret.

Secundum sensum eodem litteram pro quo monet invitatos quam in celum recumbere: monet invitatorem quos debeat invitare. non quia fabulis expulsio honoris quis fecerit. cedat nuntium vel forsitan ag

erit tibi gloria coram sim
ul discumbentibus. quia
omnis qui se exaltat hu
miliabitur. et qui se
humiliat exaltabitur.
Dicebat autem et ei qui se
invitaverat. Cum fac
is prandium aut cenam
noli vocare amicos tu
os. neque fratres tuos. neque
cognatos neque vicin
os divites. ne forte et
ipsi te reinvitent. et fiat tibi retrib
utio. Sed cum facis convivium
voca pauperes debiles claudos ce
cos. et beatus eris. quia non habent ret
ribuere tibi. Retribuetur enim tibi in resu
rrectione iustorum. Hec cum audisset quidam
de simul discumbentibus. dixit illi. Be
atus qui manducabit panem in regno dei. At ipse dixit ei. Homo

inter pretium. sed ita
repulsa expendatur.
ut plus placeat una
adeptio.

Accedere ad maius p
remium etiam. vel hic
ad maiora dona
seu spiritualiter recipienda.

Si quis manducaverit ex hoc pane.

Noster. Cum vanitate
queritur qui convocetur.
sed docet virtus vel
curiositati vel vo
luptatibus huius mundi
non conveniunt.

Homo quidam fecit cenam.
In prandium. sed cena
dicitur. quia post prandium
de qua in actibus apostolorum
in cena restat de
prandio ulteriori docere
in ultimis cenis.

tum convivia que non solum impensam redib
itiones. sed et dampnationem percipiunt
in futuro. Unde apostolus. Non in comes
sationibus et ebrietatibus. id est. in luxuriosis convi
viis que aut collatione convivantium
celebrantur. aut in eis vel a quibus mala
vel solent exhiberi. ubi neminem pudeat
quod inhonestum facere aut dicere.

Sed quia incarnationis sacramento
perfecte incorporatur divine maiesta
tis visione frui meruerint. hic eter
na beatitudine gaudebit. Sed quia mul
ti fuerint qui odorando perceperunt
dulcedinem non eius tactum attingere fas
tidium tepore eorum redarguitur. Unde
sequitur. Homo quidam.

Ne forte. qui sic intendit invita
re vel invitari ibi potest falli. sed si
distribuis pauperibus. de mercede non
fallis. non autem et faciat tibi pretium. sed fi
at retributio.

Cum pauperes vocat. percipiet premium
in futuro. qui fratres et divites
vocat. recepit mercedem suam. Sed et
si hoc propter deum facit in exemplum filiorum
Iob sic certa fraterne dilectionis
officia. ipse quidem iussit remunerat. qui
luxuriosos placentia vocat. non
carebit pena.

Hora cene finis seculi. Unde apostolus.
Nos sumus in quos fines seculorum. In hoc
fine mittit servus. id est. predicatores or
do invitatos per legem et prophetas. ut
repulso fastidio. ad gustandam cenam
se preparent. quia omnia iam parata. Christo
enim immolato. introitum regni pa
tet.

Verbum incarnatum saturitate in
ne dilectionis mentes pauperum et parvulorum

divites

Hic. In cena uilla dñino notat̃ & superbia. hñc enim uillã possidẽ homines ẽ. sub sẽ metiri malũ. uin ...
... primũ. prim' enim hõ dñari uoluit q̃ dñm hr̃e noluit. prim' q̃ inuenta superbia uenire noluit. Secdõ obtendit q̃nq; iuga .i. v. corporis sensus qui nichil intelligit inuestigando: ñ qd̃ p hos ... tam interius ... iam iniciatĩ: & iõ inuitantes ad cenã eternorũ ñ sequitur. Hec iuga boũ dr̃. qui p hos terrena querunt. boues enim terrã uisitant & bina iuga dr̃. Due enim sunt aures. duo oculi due nares. In gustu ẽ duo instrumenta. lingua & palatũ. In tactu: gemina uoluptas carnis. interius & exterius. Tercius uxorẽ duxit. quia uoluptas carnis multos impedit. Amor terrenorũ & terrenarũ: uis enim ẽ spiritualiũ penarũ.

Excusat oĩs q̃ plus terrena tene na q̃ celestia diligit. & si ad celestia se tendẽ dicit.

Ideo excusant qui ueniunt inclu dit regnũ. ñ quẽ sue uocis pro fessio exclusit.

Villa .i. terrena substantia. exiit g̃ ui dere uillã. q̃ sola exteriora cogitat pp̃ substantiã. & hĩ ẽ qd̃ amatoribus mũ di p̃ q̃rit .i. substantia corporalis. dũ dicit rogo te .h. m. e. humilitas sonat in uoce. dũ uenire cõte pnit: superbia in hac actione.

Exire. ab interna contemplatione. & uidẽ. totũ studiũ ad eã applicandam.

Pauper q̃ suo iudicio a p̃ se infir mus. pauper q̃ in paupertate sup bũt.

...cenam fecit cenã magnã. & uocauit multos. Et misit seruũ suũ hora cene dicere inuitatis ut uenirent: quia iam parata sunt oĩa. Et ceperunt simul oẽs ex cusare. Primus dixit illi. Villam emi: & ne cesse habeo exire & uidere illam. rogo te habe me excusatum. Et alter dixit. Iuga boũ emi quinq;: et eo probare illa. rogo te habe me excusatũ. Et alius dixit. Vxo rem duxi: & ideo non possum uenire. Et re uersus seruus nunci...

Coniugiũ reprehenditur. s; integritas ad maiorẽ honorẽ uocatur.

Tria genera hominũ a magna cena uidẽ tur excludi. Genti les pp̃ inmoderatum affectũ temporaliũ. Iudei q̃ xp̃m respuentes iugũ legis ceruicib; suis imponunt: ... q̃nq; iuga decẽ ... ...

[Interlinear glosses in the biblical text: Qui uenire noluerũt (above "ceperũt simul oẽs"); O magno labore acq̃situm ... (above "illi. Villam emi"); fidei ... (below "illi. Villam emi"); Corã p me ... (above "uidere illam"); peccatore sũ (below "uidere illam"); Cum nihil ... fecunditate ... (above "Et alius dixit"); uenire fastidiosus recusat (below "possum uenire").]

autem domino suo. Tunc iratus paterfamilias dixit servo suo. Exi cito in plateas et vicos civitatis: et pauperes ac debiles et cecos et claudos introduc huc. Et ait servus. Domine factum est ut imperasti: et adhuc locus est. Et ait dominus servo. Exi in vias et sepes et compelle intrare: ut impleatur domus mea. Dico autem vobis quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam.

Interlinear glosses:

qui lumen ingenii non habent. qui virtute operandi carent.

qui recto operis gressu non incedunt. Cordis per[illegible].

contemnit.

nemo potest [illegible]

Numerus fidelium qui minus est.

expleto numero non remanebit.

excusantium.

penitentia aliquando intrare querunt. Unde dicitur: Novissime veniunt et alie virgines dicentes: Domine domine aperi nobis. Amen dico vobis, nescio vos. Vere vigilate ergo quia nescitis diem neque horam.

Cum de vicis et plateis vocat iudeos significat qui tenuere legem sub urbana conversatione vocantur. Cum de viis et sepibus vocat agrestem populum gentium significat. Notandum quod sic priores fuerunt qui venire noluerunt, ita priores sunt qui venerunt. Sed priores superbiunt: humiles eliguntur.

Cum .v. et c. u. post quos sequitur se uxorem duxisse. Dedit sublimia precepta de continentia mundi et delectatione corporis: superponit preceptum de perseverantia ad quam necessaria est humilitas et patientia et hec plurimum edificantium. Sic et apostolus. Facti sumus spectaculum mundo angelis et hominibus et mox que agnitione solidare oculos auditorios debemus quomodo operibus in sidera ut rectos vigilemus. Parantur sorores quod habemus ad talium fastigium(?).

Ut intrare ex necessitate compellatur bibendo quod ibi portanda, ut caritas amorque ostendatur.

Cui de celo quod sancti intrant compulsi, cum facientem(?) in ueritate et ... signa .. edos qui intrant et compulsi ad cenam veniunt et intra intentione imitantur Christum pro deuite ad ecclesiam ... cum visione hostium quod instituitur quod sincero amore pariter illam desiderant apperire et per carnalis pietatis affectus dilectionis venerantur.

Multos tales erudiuit ad cenam tuam collegimus. sed ubi locum ad sumendum non implent. superest locus et gentium immortalitatem suscipiant. Unde subdit: Exi in vias.

Nota quod in hac tertia invitatione non dicit invita, sed compelle intrare. Quia enim hi munimina ad voluptatibus finem ad dei amorem redeunt, atque a peccatis vite desideriis corriguntur. Quod sunt compulsi intrant quos a vocatione temporibus qui donum intellectus acceperunt et opere non implent. Quando vocantur et veniunt qui accepti intelligentiam opere complent.

Quinque iuga boum quinque corporis sensus. Quinque iuga recte dicuntur quia utroque sexu geminantur. Que cum non intima sed sola exteriora cognoscunt, et tamen recte per eos curiositas designatur, que dum exterius investigat vitam proximi sua intima nescit. Et curiosi sunt animus quanto est preter alienam tanto ignarus sui. Hec discrepant ubi excusantes ad significationem sui invicem. Dum dicitur eo. Hoc est qui probatio ad curiositatem solam pertinet.

Exi in plateas. Cum prioribus de latioribus viis vocat ad angustam que ducit ad vitam. Exi cito ad vicos: cum illos vocat qui temporalium rerum carent inopia. Exi in vias cum illos vocat quibus in ... [illegible] bone voluntatis carnitate sunt ... vitium ... cupiditatibus temporalium occupata. Exi ad sepes: cum eos ... qui cultura ab interius secuntur ... cursus ... bestiarum ... distinguuntur et munimenta fidei.

adversus diaboli temptamenta obtine/dicitur.

Post similitudinem de turre edificanda: supponit similitudinem maioris rei de rege pugnaturo. ut quod ostendit per impletionem precedentium mandatorum ultimum ad gloriam posse pertingere: non sed eius iudicis sui temporaret penam. In quo spectaculum est: omnis homo imperfectus.

Simul et odisse et diligere possumus: ut et cognatione coniunctos ex uno precepto diligamus et quos adversos in via dei patimur: odiendo et fugiendo nesciamus. et ut odium non de affectione sed de virtute procedere videatur: addit. Adhuc autem et animam. s. Tunc bene animam odimus cum ei carnalibus desideriis non adquiescimus sed reluctamur. et frangimus. Sed odium quod sibi exhibere debeat: subdit. Et qui non baiulat et c. Crucem duobus modis baiulamus. cum vel per abstinentiam carnem afficimus. vel compassione proximi affligimus animum et venit post me. Aliquis enim carnem per inanem gloriam vel primo carnaliter compatitur non culpe fraterne ueniat. hic crucem ferre videtur: sed dominum non sequitur.

Quia sublimia precepta dedit: e/dificande sublimitatis comparatio/nem subiungit.

Terrenum edificium congregando expensas construitur. celeste vero expensa dispergendo.

Quasi conuenire bellum cum deo est: vel legem aliquem se exercitans in extra deo salvari.

Infert conuenientes similitudines: quod qui non bene potest edificare quod non

Ibant autem turbe mul/te cum eo. et conversus di/xit ad illos. Si quis ve/nit ad me et non odit / patrem suum et matrem / et uxorem. et filios et fratres / et sorores. adhuc autem / et animam suam: non potest / meus esse discipulus. Et qui / non baiulat crucem / suam et venit post me: / non potest meus esse di/scipulus. Quis enim ex / vobis volens turrem e/dificare. non prius sedens / computat sumptus qui / necessarii sunt. si habet ad perficiendum: / ne postea quam posuerit fundamen/tum et non potuerit perficere. omnes / qui vident incipiant illudere ei dicentes

Sic et in superiori premeditatio erit necessaria ad cavendam inimici temptationem. et hic necessaria est ad impetrandam veniam.

Quasi cum decem milibus occurrit homo qui offert opera decem mandatorum quam exercitus gessit. Sed deus quasi duplicato venit. cum nostra patitur in solo opere discernitur simul de opere et cogitatione. et ideo dum adhuc longe est per oblationem iudicem nos fragilitatis nostre insufficientiam attendentes ad impetrandam sententiam iudicis pacem primitus deleamus cogitationem lacrimarum lavemur opum per nos affectum.

Operatur. discernitur esse et cogitationem ... et tendunt a cupiditatibus mundi et animam comparandam adversari dei.

Quis medebitur incantatori percusso a serpente.

Neque enim quod suo merito gerimus ... per ... habet.

Incredulitas non agricultura propter fructum quia hec ... glebe intus non seminat semina frugum sed extinguere solet.

res. quia hic homo cepit e-
dificare. et non potuit
consummare. Aut quis
rex iturus committere
bellum adversus alium
regem. nonne sedens
prius cogitat si possit cum decem mili-
bus occurrere ei. qui cum viginti milibus
(i. si intelligit se ex quo non posse occurrere.)
venit ad se. Alioquin adhuc il-
(i. pauca et perfectiora.)
lo longe agente legationem mittens
rogat ea que pacis sunt. Sic er-
go omnis ex vobis qui non renun-
ciat omnibus que possidet: non pot-
est meus esse discipulus.

Anglica natura in summa beatitudine excellente quod reli... quo dum se ipsum exinanivit.

Bonum est sal quocumque e-
sal
vanuerit: in quo condi-
etur? Neque in terram neque in
(i. quod non sunt fecundare.) (i. ad vinta)
sterquilinium utile

In deserto i. in eo loco quod desertum est ab homine peccante.

(te ecclesie scientie.) (i. quibus verbum dei percipere prestet.)
est: sed foras mittetur. Qui habet au-
(collocande et facienda quod dicitur.) (i. qui publica ... exiguntur ... seculi ...)
res audiendi audiat. Erant autem

... conputat sumptus. neque secure potest oc-
currere qui non premittit legationem. Sic
non meus potest esse discipulus qui non
renunciat omnibus. Sed distat inter renun-
ciare omnibus et relinquere omnia: quod renun-
tiat omnibus qui venit omnibus que ita licite
utuntur mundanis que possidet ut
tamen mente tendant ad eterna. Relin-
quere est perfectorum qui omnia temporalia
postponunt et sola eterna intuentur.

Hac conclusione ostendit quod edifica-
re turrem. facere pacem cum fortiore rege
est aliud quam esse. discipulum Christi. et parare
non sumptus et mittere legationem ad faci-
endam pacem: nichil aliud est quam renun-
tiare omnibus que possidemus. Et quod omnia est
amor proximi et ipsa anima.

Vere qui vult esse meus discipulus oportet
ut renuntiet omnibus. quia ita erit
bonum sal. i. dignus condimentum verbi
apostolorum ad condienda corda auditorum
sapientia
spiritualium sapientia. Si autem condimento intus
semel illuminatus iterum pravo
rerum temporalium ad apostasiam redierit.
quo alio doctore corrigetur qui dulce-
dinem sapientie quam gustavit vel adversi-
tate vel prosperitate illectus abiecerit.

i. discipulos. Sicut paulus apostolus. libertas et ... et cetera. ... paulus ... apostolos ... et cetera.

Qui non est mecum ... Quamvis multa
mala que promissa recipi. Sed ego non venio
ut non aberrantes colligam. Sic unus
quisque in iniquitate aberrantes oves redu-
cere laboraret.

Bonum est sal. Sal solebat facere terram. Vin-
cum victorum destructas urbes sale
seminabat. ne quod ulterius germen ori-
retur. Ita apostoli destructo prius regno
germen vitiorum conpescuit. Sale etiam
(i. causa necare) (i. est)
condiuntur carnes siccantur. Predicatores autem
vermibus et putredine vitiorum illes(?) a ...
servat suo creatori humana natura.

XV

·I·

appropinquantes ei publicani et peccatores: ut audirent illum. Et murmurabant pharisei et scribe dicentes: Quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam dicens. Quis ex vobis homo qui habet centum oves et si perdiderit unam ex illis non ne dimittit nonaginta novem in deserto et vadit ad illam que perierat donec inveniat illam? Et cum invenerit illam: imponit in humeros suos gaudens. Et veniens domum: convocat amicos et vicinos dicens illis. Congratulamini mihi quia inveni

[interlinear glosses:] [illegible] convertentur ... et se iustos putant cum sint ... et illos reos cum sint peccatores ... [illegible] ... dum predicatione vocat ... in deserto ... dum invenit ... reparato homine ad celum pastor redit ... angelos ... [illegible] custodiunt

·I·

Sicut a salute q. si apli p quos aliqi convertendi sunt, p̄p(ter) ps ... ad iust... sed ... p(ro)p(ter) eius errorem auferent cum eos quos elegit tollere aliis ... neque in terram neque ... q. q. ... nad ... neque ipsi fructum ferre neque alios excolere valent sed evacuant. Unde ... exortatio subditur ... a. a.

Quis ex vobis. Dividere insuperioribus ... negare negligentiam ... ad irrogatum devotionem ... clarius occupationibus non tenentur ... non preferre ... sed quia fragilitas humana firmum ... in ... lubrico tenere vestigium: et adversus errorem remedia medicine demonstrat ... negat. Unde sanctus Lucas tres ex ordine parabolas posuit ovis dragme filii.

Quia centenarius numerus perfectus est, deus centum oves perfectum numerum habuit cum angelorum et hominum substantiam creavit. Sed una periit: quando homo pascua vite peccando deliquit.

Nonaginta novem que numeral creature minus perfecte homine erant innuunt quare perfecti[?] numerum homine, ut summa integretur.

Quis est pastor cuius nos omnes centesima portio sumus.

Humeris crucis brachia sunt: illuc peccata mea deposui, in illa nobilis patibuli cervice requievi.

Ovem inveniens imposuit: quia humana natura suscepit et peccata nostra ipse portavit.

Angeli qui morales gaudent de reconciliato sibi homine ... qui interdum nos

Quia non solum iustus perveniat peccator et peccatores prosternat post respicere ... correctionem ... coluit ... de ... ad audiendum verbum dei appropinquantes non solum ad colloquendum sed et ad convescendum recepit. Unde dedignantur pharisei quia falsa iustitia non compassionem sed dedignationem habet ... quia ... egent ... ut sciant quantum ... celestis medicine ... paragina ... obiectum ... corde ... tribus parabolis ... dicens: quis ex vobis ...

dic e ei uicta uita.

oue meam que perierat. Dico uobis quod ita gaudium erit in celo super uno peccatore penitentiam agente: quam super nonaginta noue iustis qui non indigent penitentia. Aut que mulier habens dragmas decem. si perdiderit dragmam unam. nonne accendit lucernam et euertit domum et querit diligenter donec inueniat? Et cum inuenerit, uocat amicas et uicinas dicens. Congratulamini mihi quia inueni dragmam quam perdideram. Ita dico uobis gaudium erit coram angelis dei

Dragma est nummus decem denarios... re quantitas huius nummi que regis.

Angelorum naturam et hominum quam ad eum tanta condidit dominus uolunt ad suam similitudinem creauit. De decem quos dragmas mulier habuit. cum noue angelorum ordinibus ad hoc homo decimus ut compleret electorum numerum qui per culpam a creatore perijt. quod cum sapientia dei per carnem uniuersis coruscans ... celum uincit et reparatur.

Amice et uicine sunt uirtutes celestes que tanto deo iuncte sunt quanto cum uicinius contemplantur. quas conuocat deus per exhibitionem gratie omnibus ut pensent ad amorem sui uehementius accendat.

ad probitatem: ut agnitus quod est gratis sit. quorum et affectare patrocinium. et offensam timere debemus.

In nonaginta noue: iustorum ordo intelligitur. In una oue: peccatorum. Vnde alibi. Non ueni uocare iustos. sed peccatores. Dicit quod maius gaudium erit in celo super uno peccatore quam super .xc.viiii. iustis qui non indigent penitentia. quia ut cotidie experimur qui illicita non commiserunt in uerbis licitis sepe sine usu preuent ad celestia ... non anhelant. et quia securi sunt ad bona agenda pigri remanent. E contra autem peccatores: plerumque fac. Maius gaudium deo quam de stante iusto. Ut dux in prelio plus eum militem diligit qui post fugam reuersus hostem fortiter premit. quam eum qui numquam fugit hic numquam fortiter egit. Sed et sunt quidam iusti de quibus tantum est gaudium ut eis nullus penitens preponi possit. quia etsi non sint mala conscientia: etiam licita respuunt. moribus se humiliant. Quantum ergo gaudium est si humilitate plangit iustus. cum gaudium sit si quod male gessit dampnat iniustus. Sic in nonaginta noue iustis qui non errauerunt non indigent penitentia angeli intelliguntur. maior gloria est in profusis effice. quam iustos creare. et conseruare. quia etsi utrumque equalis potentie hoc maioris tamen et maioris gaudium.

Mulier: id est dei sapientia. x. dragmas habuit. cum homines et angelos ad imaginem suam creauit. Sed homo perdidit: cum homo a similitudine creatoris recessit. Sed dei sapientia lucernam ad querendum accendit: cum in carne apparuit. quia lucerna lux est in testa. id est diuinitas in carne. quod ubi homines clarum: domum euertit. quia conscientias hominum de

rectam suo perturbavit. et sic designatur
per drachmam humana similitudo conditoris
perditur.

Tres parabole non otiose proponuntur.
Ovis. drachme. filii. ut in triplici remedio peccatori: multa curentur. Est pastor omne revelet cui preca in suo corpore ipse suscepit. Mulier. id est ecclesia que [illegible] et requirit et suffragatur. Deus pater reconsiliat recipit et vestit [illegible] opus [illegible] primus [illegible]. Ovis a pastore lassa revehitur, drachma quae perierat invenitur. Filius ad patrem propriis vestigiis redit et a patre honoratur. Ovis fuimus: pastoris pascua. drachma fuimus: huius precium. filii fuimus: festinemus ad patrem.

Homo quidam. Homo iste deus pater huius duos filios cuius auctor et creator est duarum stirpium humani generis [illegible] [illegible] et gentium. Maior filius qui mecum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adolescentia idola domini deseruit [illegible] omne quod [illegible] [illegible] loquitur [illegible] deus et qui dedit omnibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub portione minor [illegible] petere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et a domino creatore [illegible] [illegible].

Hec parabola de iudeo et gentili generaliter autem penitente et iusto [illegible] [illegible] accipi potest.

Et divisit fidelibus suis protectione que desiderabant in prosperis. infidelibus non carnales solum ingenium quod [illegible] beneficium [illegible].

Divinum patrimonium potentibus [illegible] non est [illegible] quod dat adolescentiores. nulla regno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

super uno peccatore penitentiam agente. Ait autem.
homo quidam habuit
duos filios: et dixit ad-
olescentior ex illis patri.
Pater da mihi portionem substantie que
me contingit. Et divisit illis substantiam. Et non post multos dies: con-
gregatis omnibus adolescentior filius pere-
gre profectus est in regionem
longinquam. et ibi
dissipavit substantiam suam
vivendo luxuriose. Et
postquam omnia con-
summasset: facta est
fames valida in regi-
one illa et ipse cepit e-
gere. Et abiit et adhe-
sit uni civium regionis
illius: et misit illum

Duobus propositis parabolis quantum ipsi angelis gaudent de penitentium salute: insinuatur. hic autem non solum gaudium ostenditur: sed [illegible] [illegible] reprehendit.

Non locum mutando sed animum quanto quis in pravo opere plus delinquid: longinquius quidem a se recedit. quia deo recedit et [illegible] est patrie. [illegible] [illegible] longinquior est umbra mortis.

[illegible] consummat omnia bona nature.

Fames [illegible] indigentia ubi nulla est in oblivione creatoris.

Egere cepit quod [illegible] prodige satis est [illegible] [illegible] quod voluntatis semper [illegible].

Unus civium est ille

2

in uillam suam ut pasce
ret porcos. Et cupie
bat implere uentrem
(gloss: i. gaudent opera)
suum de siliquis quas
(gloss: i. follibus et uacuis)
porci manducabant. et
(gloss: i. quia diabolus cum aliquem suum)
nemo illi dabat. In
(gloss: facit ulterius [illegible] habundantiam non)
se autem reuersus dixit.
(gloss: procurat. scientes etc. iam mortuum.)
Quanti mercennarii
in domo patris mei
abundant panibus
(gloss: i. in ydolatria omni [illegible] destituor.)
ego autem hic fame pe
(gloss: i. quia me iacere cognosco illo)
reo. Surgam et ibo ad
(gloss: qui longe recessi. ad patrem quem subprincipe)
patrem meum et di
(gloss: porcorum miserabili egestate tabesco.)
cam ei. Pater peccaui
in celum et coram te.
(gloss: i. in ipso conscientie conclaue quo tu solus)
et iam non sum dig
(gloss: penetrare uales.)
nus uocari filius tu
us. fac me sicut unum
de mercennariis

Destat me seruum mercennarium et si

---

qui cum cupit ex ministerio uanitatis sue prosi... porcos inmundi... qui mul... quia cupi... ditatem inmundam... subiugat porcos... pascit. cum ea quibus... spiritus inmundi gau... dent operari.

Siliqua genus leguminis sonoris fol... libus uacuis quod uentrem magis... quam reficit.

Et in se reuertitur qui a se recessit.

Quanti. ex iudeis obseruantia litteram legem custodi... unt, non ex dilectione.

Coram angelicis spiritibus seilicet aliis... quibus fedus dicit.

Qui fuerunt mercennarii... dignia op... satagunt... supne... ...

sed fame perit. qui extra domum patris. i. sine fide uiuentes uitam beatam in mundo philosophia in quirit.

Occurrit ... ...ceptum ... periculum

---

grauatus animus in se ... se uidi... cat idoneum quod post... iste non ... ...

Porcus inmundum animal quod sordibus delectatur. sic diabolus qui in ydolorum cruore pecudum pascitur et morte ipsius hominis. Cui sic ... uillam i. sui facit famulum. ut pasceret. p. im... molans ei animam suam.

De siliquis quas porci ... cibus demonum est ebrietas. fornicatio. et ... que blanda sunt. et ad suum usum pro... cant. neque alia cura est luxuriosis. non ut uentrem suum impleat. quorum deus uenter est. sed eis non potest saciari. quia uoluptas semper habet famem sui. Uel siliquae cibus demonum carmina poetarum. et doctrine sclares. sterili suauitate re... sonantes. que cum delectent ... [illegible] est quod ad uitam pertineat. sed est sopor... mum et strepitus uerborum... nulla refectio. ut studiosi corum fame ueritatis et iu... tum perierunt. et ideo nemo illi dabat quia ad solidum et rectum querebat. Unde iste ... abcessit quod forinsecus illiciunt. et sedu... cunt ... scientie interiora reducere facit sensus intentione sua. dicitur. Quanti mercen...

Ita filii affectum quod omnia quae patris sunt ... esse. non ambigit. aspirare non presumit. sed in mercennarii statu ... in... ... seruiturus deliberat. sed non ... est ... dignatione se promereri posse testatur.

Pater sic collum filii ... diligens iugum sue dilectionis sibi imposu... it. et osculatur ... ostendit ... osculum ...

Pater. p. et si ... omnia noui... ...

Sumbra [illegible] ... rolles ... ... porro [illegible]

i. recedendo ab deo per peccatum

peccati confessionis. Sed in publico, prodigus quod scit iam esse cognitum. Sic enim utique prius te invenerat. vel ne prae gaudiis mortuus sit. Habet et enim ignorandi patrem et quod vult filius vult pater. Peccavi in celum. Pro anima celestia significantur consortia in numerata.

Concordia gestitur per fidem: vel iam prava fructuosa possit esse confessio. Non dum dignus operibus redderet. Publicum mercenarii anticipat redditum filii. Ante ad terram venit quod ille ad domum confessio

Calciamenta. Ne coluber

invadat. vel scorpione. cum in eis venenat. quasi speciosi pedes. qui per prodictae dignitatem sponsi. et nudis pedibus pascha celebrare non potuit.

Vitulum saginatum. addit. predicare Christum et mortem eius in simplicitate cordis et non creare excelsum imitando. et ore percipiat passionis sacramentum ad emundationem.

Indignabantur iudei et contristabantur quod illis cum gentibus. et adhuc degentium salutem indignantur. non volunt intrare. Sed cum plenitudo gentium intraverit exiet pater ad rogandum israel quod in manifesta erit in uno videos.

Christus vitulus saginatus ideo spiritualiter virtute opimus ut pro toto mundo salute sufficiat.

Non solum filius per quem vitulus est occisus reficitur sed pater et servi eius. quia refectio dei et sanctorum est salus peccatorum. et nota quod post datam stolam. anulum. calciamenta. vitulus immolatur. quia nisi quis superius prime immortalitatis induerit. vel anulo fidei opera premunierit. vel ipsam fidem ostendendo predicaverit. celestibus non potest interesse sacramentis.

Stola. prima vestis innocentiae. in qua primus homo conditus sed per culpam se nudum novit.

I Iam servus est qui timore penae perseverat. Vel futurae cupiditatis amore. Ore mercenarii quod sine desidio regni celorum filius bonis et in unum successus. quod cepit in illam tantum totum detestatur. Unde prodigus cum in se reversus famis supplicia formidaret iam servus factus. statim mercenarius unde in corde cogitatis cupiebat. sed pater occurrens non mercenariorum conditione utique gradu eius tunc scilicet prestine filiorum dignitati restituit. non tamen de mercede conductoris sed de beatitudine filialis cogitare permittit.

Qui in se desiderabat iam implet.

tuus. Et surgens venit ad patrem suum.

Ante quam intelligeret deum.

Cum autem adhuc longe esset: vidit

Antequam celos habeat vel non qui diligunt dei solent. ipsos enim et superbos de

illum pater ipsius et

non unde deceptus.

Cum in proposito reducendo ubi incar

misericordia motus est.

natione.

Christus ubi

Et accurrens cecidit

Non deserens. sed virtutem usque ad peccatum

supra collum eius.

ne iniuriam descenderes.

et osculatus est eum.

Dixitque in mente confitetur in corpore

Dixitque ei filius. Pater

vi.

Quia celeste verbum reliqui.

peccavi in caelum et

Qui te deserto idola

coram te: iam non

colui.

Vult fieri pro gratia quam factor in

sum dignus vocari

dignum se proiecerit.

Conductum

filius tuus. Dixit autem

res in excolenda vinea.

pater ad servos su

In amplexu dedicata.

Unde ille nos addit quod dispersi fuerant seductorum. Fac me sicut unum de mercenariis. Cum panem habeant mercenarii esse cupiebat. quod post osculum patris generosissime dignatur.

Brachium filius in amplexum venit et humanitatis.

Rediens osculum caritatis quam accepit domus gratia certificatur de indulgentia.

Pater ex natura et substantia quam aliquis dicit. non gratia patris cognovit.

Adducite predicate Christum incarnatum et in munera certe ut et corde credat ore confitendo et ore percipiat passionis.

Margin notes: vel iam gratiam ... illa creata · anno. vi. · de uno numero.

los. Cito proferte stolam primam et induite illum: et date anulum in manu eius et calciamenta in pedes. Et adducite vitulum saginatum et occidite: et manducemus et epulemur: quia hic filius meus mortuus erat et revixit: perierat et inventus est. Et ceperunt epulari. Erat autem filius eius senior in agro. Et cum veniret et appropinquaret domui: audivit symphoniam et chorum. et vocavit unum de servis et interrogavit que hec essent. Isque dixit illi. Frater tuus venit: et occidit pater tuus vitulum saginatum quia salvum illum recepit. Indignatus est autem et nolebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare illum. At ille respondens dixit patri suo. Ecce tot

et pellicitur id est immortale supplicium dominum.

Signaculum fidei anulum qua signatur promissa in credentium cordibus. Date in manu id est operatione ut per opera fides clarescat. per fidem opera firmentur. Calciamenta id est exemplo patrum munite mortificatio praedicando, ut et opus ornent vivendo et cursus ad eterna preparando.

Filius senior israel qui non ad colenda idola elongaverat, non in domo erat quia interiora legis non penetrabat. Intra littera sensum terrena operans terrena expectans.

Appropinquans domui cum aliquis in populo illo spiritualiter intelligens laborem servilis operis improbat et ecclesie libertatem considerat. audit symphoniam id est concorditer spiritu plenos vocibus concordis evangelium predicare. Vocat unum de servis cum sumit ad legendum aliquid de prophetis et cum interrogat dicit in eo scrutatur que sunt hec festa esse in quibus se non invenit esse.

Ecce tot annis. Iustitiam legis sectans iustitie dei non est subiectus. Que maior est iniustitia dei quam ignorare omnes penitentibus donatum esse non prohibere. quia non sit pretere salutem alterius invidere. Vel de iniquitia se iactare. Nunquam preceptum violavi line querela. Vel iactantia est non inventus semper non offensum sed aliarum comparatione posuit. Precept est lege quod sibi non quiper cavit sed quod de sep renatur.

lacrimarum ad emundationem.

Recoluit ueram dat ut per scorpiones etc. ut eis ueniat quod spreto superbiae et gulae ut cui digna uestis sponsi tribuatur pedibus pascha celebrare non potest.

Hec in spiritualia nella et epulae leuia festivitates.

Redditus

uidisti mp udenti nitienti. ime in noie tuo. d. e. nuq. d. edu. Nullus sangs. pphe l sacdotis a romano impio nos libauit. 7 p gentibus glos sangs fundit. Cu amicis pa tre absente. qr sep magis in fine edu. i. anticrpm immolabit. 7 cu amicis demonib saciabit. Vn dr. Cu ofringisti. c. d. d. e. c. p. e. i. uolentib osta. dedisti eu inquo delectent. Occidisti u. s. ostret uenisse xpm. sz inuidia n uult saluari. Sic de iudeo 7 gentili. gneralit au de iusto 7 pccore accipi pot. sz quo iis inuidet fri nec inueniet correctione pat. Sz ois inuidia opatione di ne icica. Vn paulus. qrqr d pfectu. Mbi miser ego qs me libauit. de. c. m. h. ht scos 7 ead inuidia. ut apli indignati sunt p petitione matris filior zebedei. nec miru de his cu de anglis h putet. Sed a gpe ns inuida in cospectu ei. 7 anglos suos pusu qs intellerent.

Oia. m. tua sut. oia. n sep ad totu sz ad partē referunt. maximam. ut omis declinauit. os q uenerut fures sunt. oib oia factus sum. oia q sua sut querūt. oia mea tua s. n angli. sz lex 7 pphe. quaqs illi uel negauit que ad esu hortat uituli.

Homo qda 7 hus parabol murmurantes de penitentiu receptione tela rguit. supponit duas parabolas de dada helemosina. subdit. Iuste adeo [illegible] penitens expectat q inge ti fri miam pstat. Monet g apl'r ad elemosina. qi dicit. dimitte. 7 dimittet uobis.

annis seruio t. 7 nun quam mandatum tuum pterii 7 nunquam dedisti michi hedu ut cu amicis meis epularer. Sz postq. filius tuus hic qui deuorauit subam sua cum meretricibus uenit: occidisti illi uitulu saginatu.

At ipse dixit illi. Fili: tu semp mecum es: 7 omnia mea tua sunt.

Epulari autem 7 gaudere oportebat: quia fr tuus hic mortuus erat 7 reuixit. perierat: 7 inuentus est.

Dicebat autem 7 ad discipulos suos. Homo quidam erat diues q habebat uillicu: 7 h diffamatus e apud illum quasi dissipasset

Mandatu dei e de uno deo colendo.

Non quasi tribu tem uel regnum.

Villic e[illegible]

bona illius. Et vocavit
illum: et ait illi. Quid
hoc audio de te: Redde
rationem villicationis
tue: iam enim non poteris villicare.
Ait autem villicus intra se. Quid
faciam quia dominus meus aufert a me vil
licationem: Fodere non valeo: men
dicare erubesco. Scio quid faciam
ut cum amotus fuero a villicatio
ne recipiant me in domos suas.
Convocatis itaque singulis debitori
bus domini sui: dicebat primo: Quan
tum debes domino meo: At ille dixit.
Centum cados olei. Dixitque illi. accipe cautionem tuam:
et sede cito scribe quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu
vero quantum debes: Qui ait. Centum choros tritici. Ait illi.
Accipe litteras tuas et scribe octogin
ta. Et laudavit dominus villicum iniqui
tatis quia prudenter fecisset. quia filii

huius seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego dico vobis: facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut cum defeceritis reci piant vos in eterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo. et in maiore fidelis est. Et qui in modico iniquus est et in maiore iniquus est. Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis. quod verum est quis credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis quod vestrum est quis dabit vobis? Nemo servus potest duobus dominis servire. Aut enim unum odiet et alterum diliget: aut uni adherebit et alterum contempnet. Non potestis deo servire et mammone. Audiebant autem omnia hec pharisei qui

sed ipse prudenter egit. quanto magis est qui ultra in dampnationem sancti non potest. et prius est ad eternitatem laudabit discipulos si in se eternos tamen fideles fuerint.

Mammona lingua syrorum divitie. iniquitatis. quia de iniquitate collecte sunt. Si ergo bene dispensata vertit iniquitas in iusticiam. quanto magis epule divini sermonis in quo nulla est iniquitas bonorum dispensatorem levat in celum. Unde sequitur. Qui fidelis est in minimo.

Qui fidelis in minimo. id est in pecunia cum pauperibus participanda. et in maiori. id est ad heredem celestem. et cum eo in his terris effectus. que transit evacuatur. Si enim non diligit fratrem quem videt quomodo deum quem non videt. Et si habens substantiam viderit fratrem egentem et clauserit viscera sua ab eo quomodo caritas dei manet in eo.

Corripiens avaritiam dicit amatores pecunie deum amare non posse. Qui ergo deum amat pecuniam contempnat.

Aut unum. id est non quia diligit nemo enim diligit diabolum. sed sua cupiditate implicatur ei adheret. ut si quis aliene ancille coniunctus propter servitutem et suam diligit eam. cuius ancillam diligit.

Et alterum contempnet. non quod odio habebit. nullus enim conscientia deum odisse potest. sed contempnit dum minas eius cupiditatibus suis postponit et de bonitate eius ad impunitatem sibi blanditur.

Cum quis opera agit. et filiis. Unde filii seculi. id est tenebrarum. filii lucis. vere lucis. (...)
carnales (...)
non quos velit pauperes sed eos qui possunt recipere (...)
interna tabernacula.
in carnalibus (...) fratribus (...) in spiritualibus (...)
iudicando
quia non dat fratri (...)
et in spirituali pecunia (...)
doctrina dei (...)
(...) in vere (...)
Caveo de bestiis fidelibus distribuere (...)
non servit qui simul non potestis deo servire et pecunie
non valet simul (...)
mammona et etiam diligere (...)
non usu non in affectu possidet
(...) contempnit qui sunt duo domini (...)
(...) servit qui custodit ut servus (...)
(...) mammone illi utique servire (...)
(...) princeps mundi a domino dicitur.

erant avari: et deridebant illum.
Et ait illis. Vos estis qui iusti
ficatis vos coram hominibus:
deus autem novit corda vestra:
quia quod hominibus altum est ab
ominatio est ante deum. Lex et p
rophete usque ad iohannem: ex eo reg
num dei evangelizatur et omnis
in illud vim facit. Facilius autem
est celum et terram preterire: quam
de lege unum apicem cadere.
Omnis qui dimittit
uxorem suam et du
cit alteram: mechatur.
Et qui dimissam a
viro ducit: mechatur.
Dixit ihc turbis iude
orum et phariseorum pa
rabolam hanc. Homo
quidam erat dives et

Monebat dominus scribas et pharisaeos non super
be sapere, non de sua iustitia presumere
sed peccatores penitentes suscipere, et si
aliqua forte inciderint peccata elem
osinis redimere. Sed illi preceptorem
humilitatis et parsimonie
deridebant quia multa inutilia et iniusta
facienda non imperaret. Vel de
re inutilia sed a se iam facta superflue
ingereret. Unde eos redarguit.

Disputante domino contra phylargiriam
deridebant quasi contrarium legi et p
rophetis. Cum in lege multi divites deo
placuerint. et cum lex suis obser
vatoribus bona terrena promittat. Quibus
ostendit quantam distantiam esse inter
legem et evangelium. Quia in lege car
nalibus pro terrenis perpetrantur mi
nora. In evangelio spiritualibus pro ce
lestibus perpetrantur maiora. Ideo in evan
gelizatione regni addit: et omnis in
illud vim facit.

Magna vis est cum terra genitus celum
querit possidere per virtutem. quod non potu
it tenere per naturam. Cum linguas ir
ridentium contempnit. Sic dominus irri
sus a phariseis.

Vestra altitudo displicet deo. et i
deo ne defendatis vos per legem. quia
lex vestra iam amisit statum.

Omnis qui ...

Purpura color regum habitus est
...

Byssus genus lini candi
di et mollissimi. ...

lob. xiii. ... eccl. ...
Fl. xxvi. ...

Nota

... quia hominibus altum est ...

omnium uestium culpa non esset. sermo diuinus tam uigilanter exprimeret quod diues purpura indutus apud inferos in termento ardebat cruciaretur. Nec reprehendit diues quod aliena rapuerit: sed hunc in inferno tradidit quia in sua felicitate timidus non fuit. quia percepta dona ad usum arrogantie inflexerit. quia uiscera pietatis ignorauit. quia peccata precio redimere noluit.

Sed si reprehensibilia in pauperibus uidentur despicere non delent. quia fortasse quos mors infirmitatis uulnerat medicina paupertatis curat.

Aliter. diues qui induebatur purpura et bysso. est populus iudaicus qui exterius legem quam cultam uite exteriore habent. et accepte legis deliciis usus est ad nitorem non ad utilitatem. lazarus ulceribus plenus gentilem signat. qui conuersus ad deum diuum peccata confitetur. unde qui uirus latebat quasi rupta cute foras erumpit. Et cupiebat saturari de micis que cadebant de mensa diuitis. et nemo dabat. quia gentilem quemque ad cognitionem legis admittere superbus ille despiciebat quia eum non ad caritatem sed ad electionem doctrina legis habebat quasi de acceptis opibus tumuit. et que ei uerba affluebant de scientia. quasi micae cadebant de mensa. Sed contra pauperis uulnera canes lambunt. quia predicatores domini loquendo aperte eripiunt. quasi tangendo uulnera ad sanitatem reducunt. Sic canis curat uulnera dum lingit. Unde lazarus adiutus dicitur. quia ipsi hunc ad erectionem iuuant qui eius uulnera plangendo correctionem curant.

induebatur purp
ura et bysso et epul
abatur cotidie splen
dide. Et erat quidam
mendicus nomine
lazarus: qui iace
bat ad ianuam eius ulce
ribus plenus. cupiens
saturari de micis que
cadebant de mensa diui
tis. et nemo illi dabat
Sed et canes ueniebant
et lingebant ul
cera eius. Factum est a
ut moreretur mendic
et portaretur ab angelis
in sinum abrahe. Mor
tuus est autem et diues.
et sepultus est in infer
no. Eleuatis autem

In lege non tenacia sed rapina dampnatur. In euangelio diues quia sua non dedit torquetur.

Iuuenta te duo iudicia dei explementur: ex uisione pauperis diuiti non miserenti cumulus dampnationis miseretur: et item sua excursione diuitis temptatur. cui de paupere probatur. quem ad maiorem ipsi probationem paupertatis tamen et egritudo simul et diuitis copia et ulta ibi adhibita consolatio afficitur.

Huius ulcera diues fastidiosus exhorret. ne inter preciosas epulas ungentum quod conuiuas seruet ulcerum lambentibus canibus sustineat.

Post in lingua canum lingua significatur adulantium quae uulnera lingunt dum mala que inde reprehendimus ipso fauore laudant.

Sinus abrahe est requies beatorum pauperum quorum est regnum celorum quo post hanc uitam recipiuntur. sepultura inferni quia superbos inmisericordes post

oculos suos cum esset in tormentis: uidit abraham alonge et lazarum in sinu eius. Et ipse clamans dixit. pater abraham miserere mei: et mitte lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam: ut refrigeret linguam meam. quia crucior in hac flamma. Et dixit illi abraham. fili, recordare quia recepisti bona in uita tua: et lazarus similiter mala. Nunc autem hic consolatur: tu uero cruciaris. Et in his omnibus inter nos et uos chaos magnum firmatum

÷ hanc uitam uocat. Qui micas de mensa cadentes lazaro non dedit. de extremo eius digito aquam uo(?) re suo destillari cupit. et qui minima non dedit in inferno minima querit.

Nota quod diues iste aliquod bonum habuit ex quo bonum transito(rium) ... accepit. et lazarus aliquid mali habuit. sed igni mortis purgatur.

Nota quod apud diuitem ... non fuscat be(atitudinem) ... aspectu pena reproborum qui ... compassio miseri(cordiae) ... non erit. ... leticia non ualebit. Et licet ... sua gaudia sufficiant ad ma(iorem) ... cum gloria uidet penas malorum quas per gratiam euaserint ... quod declaritatem uideant uel(?) ...

miqua amplius peccator.

torquetur autem iudicium ...

luxuriosos ... ardens pena est.

... nota quod hic ... est

... loquendo ...

inter pauperem et diuitem chaos ... post mor(tem) ... non ualet. ... mutari.

In sinu abrahe. mortuus est ... B. r. c. Sinus abrahe requies est pauperum. in quam recu(m)bunt uenientes ab oriente et occidente cum abraham et isaac et iacob. Sed filii regni in purpura et bysso induti foras eiciuntur. Eleuans autem. Alonge in(ui)dent infideles dum imo positi ... in die iudicii fideles sursum se inrequie attenderunt. quorum post gaudia contemplari non possunt. longe est quod conspiciunt. quia illuc peruentu non attingunt.

Refrigeret. Lingua infidelis populi uerba legis in ore tenuit. quam in opere seruare contempsit. Ibi ergo amplius ardebat ubi se ostendit scire quod facere noluit. ab extremo ~~undigo~~ digito se tangi desiderat. quia extremi supplicii dari optat operatione iustorum. uel ultima participari. Fili recordare. q. r. b. i. t. quia omne tuum gaudium felicitatem transitoriam putasti. habuit et iusti in mundo bona. sed quia in eterna recompensatione non receperunt. sed ad eterna scis desideriis estuauit. quia ad sunt in imine bona uidentur. concinito. f. Ecce ab raham filium uocat. quem tamen a tormento non liberat. quia precedentes patres huius populi multos a sua fide deuiasse con(si)derant. nec ulla compassione a tormentis eripiunt. quos tamen per carnem filios recognoscunt. habeo. u. v. f. Iudaicus populus iam ex magna parte damnatur. sequaces quos uana religio per ... libris moysi carnali intellectu. v. sensibus corporis deditos nouit. v. sunt ergo fratres quos ad spiritualem intelligentiam non assurgere genuit. si moysen et prophetas non audiunt. neque si quis ex mortuis. r. c. ei. Ex mortuis dominus surrexit. Sed quia uidere

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

2

nos possunt neque inde huc transmeare.

e. ut hi qui uolunt
hic transire. Et ait.
Rogo ergo te pater:
ut mittas eu in domu
patris mei: habeo eni
quinque fr's ut testetur
illis ne et ipsi ueniant
in hunc locu tormen
toru. Et ait illi abrah
am. Habent moysen
et pph'as: audiant illos.
At ille dixit. Non pat'
abraham: sed si q's ex m
ortuis ierit ad eos pe
nitentia agent. Ait il
li autem. Si moysen et
pph'as n audiunt: neque si q's ex mortuis re
surrexerit credent.

XVII

Et ait ad discip'los suos.
Impossibile e ut non
ueniant scandala. Ve autem illi:

pph'is nisi si credere noluerunt. et q'
surrexerit credere contempserunt. et cum
moysi uba spiritualiter intellige
noluerunt. ad eum que moyses p
dixerat n peruenerunt. Unde u'itas.
Si crederetis moysi crederetis
utique et michi.

Sic reprobi a penis ad gl'iam
sanctorum transire uolunt. ita ut
in p'nniam uite ire uolunt
ad positos in tormentis n eos
liberent. sed n possunt. quia in stor
ne et sim'nt'e sue bonitate
unam h'nt. ia' te auctoritatis
iustitie coniuncte. tanta rectitu
dine constringuntur: n ulla ad re
probos copassione moueantur.

Nota q'd in uiuillici illis superiore.
et istius diuitis p'senti oratione
incentiuum sit nob'. et ibi fortasse
sciris quantos amicos dare. q'bus tabaccu
la eburn. hic n dicet pauperibus
offerendu.

Qui uba di despiciebat h' audi
re n posse suos sequaces estima
bat.

Qui uba legis despiciunt.
redeptoris p'cepta q' ex mortuis
is surrexit. quanto subtiliora s.
tanto h' difficilius implebunt.
et cui dicta implere renuunt
ei p'culdubio credere recusant.

Sciendum e' cu dns de ima lo
queretur: pharisei auari in
irrisione p'seuabant. i quo

auira agit' q'd in
de n possunt.

Seruus diuiti
ille magis ince
pit e'e. cu iam
nec discendi
tempus h't. nec do
cendi.

Post quam anim
ti de se sp's tol
lit. ad su adiu pi
quos recurre.
q' re plus in
tem pena sua
quinque in uitiis
erudit ad ca
ritate. n iam
te et suos spu
aliu diligant.
q' hic p'ta di
ligeret nec se
amabant. Ser
uat q' diuiti
ad penam cog
nitio paupis
que despexit.
et memoria fr'u
q's reliquit ut
et in illa gl'ia
despecta. et de
pena inuoluti
amatoru
p'te dicatur.

Hoc q' uiue
pater loquens a
pp'h'as. l. qd illi
suo uno facie
bat.

scandalum quo perimitur obex impactis est.
Scandalum est recte ambulantis deceptio sub ad scandalum.
Scandalum est obex in via.

Utilius est multo melius est peccati pena brevem recipere penam quam eternis servari cruciatibus. Non enim vindicabit deus bis in idipsum.

Nota quod inquit utilius est: pro eo potest vitare scandalum pusillorum debes quod si deserere relinquere non debes.

per quem veniunt. Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius et proiciatur in mare quam ut scandalizet unum de pusillis istis. Attendite vobis. Si peccaverit frater tuus increpa illum. Et si penitentiam egerit: dimitte illi. Et si septies in die peccaverit in te. et si septies in die conversus fuerit ad te dicens penitet me: dimitte illi. Et dixerunt apostoli domino. Adauge nobis fidem. Dixit autem dominus. Si habueritis fidem sicut granum sinapis dicetis

magni cui moriti non potest. / et qui neque ledatis. / et ne dixit / cuius venia vel tamen venialia sit indulgentia. / g. i. i. vi. in die in te vitiari / die

Pusillus non etate sed fide et via. qui occasiones querunt quomodo scandalizentur. Non oportet nos consulere hiis ne occasionem iam recedant. De fide.

Quasi diceret eo grandi peccatum condonanda precatur sed ut habeamus perfectam noticiam horum faciendorum. Adauge nobis fidem.

Cum supra dixerit quod fidelis est in minimo et in maiore et in malo et diceret non fuistis quis vestrum est quis dabit

Fide perfecta grano sinapis comparatur quia in facie est tenuis et vilia in virtute ap

natura eius modica fide deleatur quod / vere et humilem et fervente / et viviunt et sufficiat quod bene gesseris.

infirmis auditoribus scandalum iacturi moverent faciebant. Non evenire scandala per se quod non potant non evenire in mundo erroribus et erroribus et erumpnis plenissimo. Qui dicit nos ne turbemini si multi detractores scandala movere: quia necesse est fieri ut quod probati sunt manifesti fiant in nobis.

Lapis. Secundum ritum provincie in erat ista pena etiam in lignato saxo in profundum demergerentur et ubi utilius innocenti pena gravissima vita finire. quam ledendo fratrem mortem incurrere perpetuam. Vel per lapidem mola sclaris vite circuitus et labor exprimitur. Per mare extrema dampnatio. Qui cumque quasi spem sectatis habens ubi vel exemplo ceteros destruit. melius esset ei ut cum sub exteriori habitu ad mortem terrena acta constringeret: quia si solus caderet tolerabiliori pena eum cruciaret.

Quo ordine scandala declinare. et ne perpetuum evitare possimus insinuat. Scilicet si nos attendamus ne quemquam ledamus. si penitentem zelo iusticie corripiamus. si ex corde penitenti dimittamus. Non videtur passim peccanti sed penitentiam agenti dimittere. Primum quod peccantem increpare. ut postea penitenti possimus dimittere. Ita enim peccare quod peccantem videre tacet. sic quod penitenti non indulget.

Septies. Solet huius universitas septenario designari. precipitur quod ut omnia peccata dimittantur. vel hic peccata dimittantur.

Ait hic fieri penitenti. alibi inimico persequenti veniam dare percipimur. fratri confessa remissione. socia caritate

Item ad. xix. in maledicos secundo ad. xxiii. sicut apostolus entrata est.

Adcor. s. vi.

Ioan.

Sed quare septies? quia sic implet hii. Septies in die fatetur. plus quam septies die dimittere penitenti et designat et resecat a pena plus quam septies peccata in die dimittere. Sic pena vel hic quod dimittere. peccatum cum sic pecunia vel hec. tamen dicere reddere de vita si si esset illa pena propter hoc totum reddere.

Hic auc. / Nota

cõmunicant. persecutori. malũ nobis volenti. Vel si potest facientibus ita volunt et faciunt quod possunt.

Sinapis tritum et fricatum cepit de pinguius multum ad mirandum. Sic vinum contra solem vel in balneo gargarizes omnem noxium humorem de capite purgat. et immentium vel lecellratum piccla vinari facit. Sic fides temptationis pistillo probata ab omni levium cogitationum sorde ex scilicet discretionis castigata et perfecte dilectionis melle dulcorata omnis de corde viciorum seminas non solum ad presens exhaurit. sed in futurum ne recolligi possint precavet.

Fructus mori in flore albet. formatus rutilat. maturitate nigrescit. Sic diabolus flore angelice nature et potestate rutilantis prevaricando tetro inhorruit odore. quia per fidem excluditur.

Folia mori serpenti supiecta mortem inferunt. et ubi crucis ligni cuncta salutaria confert. cuncta noxia extollit.

Servus arans vel pascens. doctor ecclesie. de quo dicitur. Nemo mittens manum in aratrum et cetera. vel et cetera. et dominus petro dicit. Pasce oves meas. Qui servus de agro regreditur cum intermisso opere predicandi quasi ad cubiculum conscientie rediens. sua dicta vel facta pertractat. Cui dominus non tantum iubet ab hac vita tristitie et etiam quiete refovere. sed cenam parare quod cenet id est post laborem aperte locutionis humilitatem proprie consideratioris exhibere. In tali enim conscientia deus cenat. Vnde cenabo cum illo. et ipse mecum.

ritis huic arbori
Corpore per gratie. quia fides consummata et ele
moro eradicare et
mentis superare potest.
transplantare in
mare et obediret
vobis. Quis autem
vestrum habens servum
arantem aut pascentem
qui regresso de
agro dicit illi statim. transi. recumbe.
et non dicet ei para
quod cenem. et precinge
te et ministra michi donec
manducem et bibam. et post hec tu
post quam tua predicatione et
compunctione refectus ero. tu cenam
manducabis et bibes.
mee sapientie dapibus reficieris.
Numquid gratiam habet servo illi quia
fecit que ei imperaverat? Non puto.
Sic et vos cum feceritis omnia que
et ad tempus vos
precepta sunt vobis dicite. Servi

parentes. sed per fidem vobis. Apostoli certa quorum quod maliverunt servientes non ostendit. iusto. id est vere nostro tempore fuerant fideles. sed in suo et maiori fide postulant augeri. vero quod ex fide iam habent exordia virtutis videntur per crescant donec ad perfectionem veniant.

Arbor moro. id est diabolus per mortem cuius colore sanguineo fructus et virgulta ministra. evangelium cruces expuntur. quia per fidem apostolorum de gente iudeorum inque velut in stirpe germinabat verbis predicationis est eradicata. et in mare gentium transplantata. cui et convenit subiecta parabola de ministris verbi.

Postquam ad perfectionem fidei exhortatur et per quod futurum reddita opera. et contra tercium vitium monet ne qui operibus gloriantur. sed quanto fides fortior est virtutibus excellentior. tanto conscientia interius sit humilior. quod dominum inter de servitutis obsequium

Si homo ab homine servo non uniforme sed multiplex ministerium exigit, non gratiam habet, quanto magis nos qui sine merito nostro ... potestis non in usum operis labores exercere debetis, sed semper novis studiis augere potius, non vos iactetis que bene servistis.

Quia bonorum nostrorum non eget deus, vel que non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis.

inutiles sumus quod debuimus facere fecimus. Et factum est dum iret ihesus in ierusalem: transibat per mediam samariam et galileam. Et cum ingrederetur quoddam castellum occurrerunt ei x viri leprosi. Qui steterunt a longe: et levaverunt vocem dicentes. Ihesu preceptor miserere nostri. Quos ut vidit dixit. Ite ostendite vos sacerdotibus. Et factum est dum irent: mundati sunt. Unus autem ex illis ut vidit quia mundatus est: regressus est cum magna voce

Et pertinge, id est fluctuantium cogitationum suarum quibus gressus operum impediri solet: constringe. Ministrat conditori qui ei narratam considerans et eius iudicia pertimescens de suis se intimis humiliat. Ministrat enim animo et statu.

Quia bonorum nostrorum non eget deus, vel que non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis.

Debuimus. Qui venit ministrare non ministrari nos debitores fecit, scilicet ne nostris operibus confidentes, sed eius examen paventes, omnibusque precepta sunt impletis, nos imperfectos esse cognoscamus quamdiu adhuc peregrinamur.

B. Leprosi qui quasi varios colores habentes in eodem corpore varias sectas vel falsitates permiscent mendaci predicatione. Hi autem que vitant, et abesse longe removentur, necesse habent in magno clamore interpellent. Unde sequitur: Qui steterunt a longe.

Quisquis heretica pravitate, vel gentili superstitione, vel iudaica, vel scismatica per dei gratiam mundatus caruerit: necesse est ad ecclesiam veniat, coloremque fidei veri aliis ostendat. Unde paulus ad ananiam, cornelius ad petrum mittitur. Cetera vicia dominus in conscientia per se ipsum corrigit et sanat.

Quia nobis salvatoris se eruisse cognoscunt: salvandi preceptorem vocant, et per cognitionem preceptoris redeunt ad formam salutis.

Unus regressus catholicus a peccatis, id est qui respiciens presumptionis cogitationibus quod sit infirmius videt, nichil [illegible] est sibi bona que agit de nullo intelligit. Unde et samaritanus, id est custos cognominatur qui ita bona que accepit

B. Qui contra decalogum peccaverant, nec amando deum de quo male senserant, nec proximo a quo diviserant, sub denario numero ad dominum clamant et sanantur. Dum ecclesie societate decernuntur integram unitatem asserunt, et omnia secundum fidei catholice regulam diversitate varietate validantur qui leprosi quaerunt. Sed [illegible] illi qui in unitate ecclesie per humilitatem remanserunt, non in superbia elatione [illegible] dantur suo [illegible] non [illegible] per unitatem apprehensione [illegible] fecerunt. Unde apostolus. Qui

¶ Post parabolam que docet ad humilitatem ... de beneficiis impensis.

Sicut qui heretici

filio

deo retribuit. ut cum psalmista possit dicere. fortitudinem meam ad te custodiam.

Ideo interrogant. quia sicut lucas inferius aperit. estimabant quod veniente domino ierosolimam confestim regnum eius manifestaretur. ita ut ipsi apostoli hac opinione ducti post resurrectionem eum interrogarent cum dicunt: domine si in tempore hoc restitues regnum israel. Et alibi cleophas. Nos autem sperabamus quia ipse redempturus esset israel.

Vel sic post accepta responsio domini. regnum dei intra uos est. Quia ... ubi ... regnat in fide ... Sed cum heretici turbant ecclesiam plures agmina ... fideles ... dies ad uitas redientes ... si fidei ueritatem ... inuenient ... qui semel ... glico fulgore ... aliquod domini uisione firmari.

Cum obseruatione. quia quando ueniat nec ab angelis nec ab hominibus potest obseruari. sicut domine incarnationis tempus et ... prophetas ... angelorum ... manifestatum. adeo ... concepit. natus. baptizatus. predicans. moriens. resurgens. ad celos ascendens. comitantibus ... angelorum ... hominum ... declaratur in diebus.

Ecce. Non potest obseruari quia regnum meum non est corporale ut putatis. sed spirituale quod fide ... concipitur.

magnificans deum. Et cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens. Et hic erat samaritanus. Respondens autem ihesus dixit. Nonne decem mundati sunt. et novem ubi sunt? Non est inventus qui rediret et daret gloriam deo. nisi hic alienigena. Et ait illi. Surge vade quia fides tua te salvum fecit. Interrogatus autem a phariseis. quando venit regnum dei. respondit eis et dixit. Non venit regnum dei cum observatione neque dicent. Ecce hic. aut ecce illic. Ecce enim regnum dei intra vos est. Et ait ad discipulos suos. Venient dies quando desi

Cum deo cognoscens ... glorificauerit ...

Qui infirmitatem suam agnoscens ... domini ... consolationem surgere ... apostoli ... uidetur.

Noluit dicere quod ... inuenient ... fidei ... securitatem afferret ...

... apostolis ... quod ... angelis ...

... post meam ascensionem quando uos in ... mundi ... uidere ... non ... in hoc tempore ...

deretis uidere unum diem filii
hominis et non uidebitis. Et dicent uobis.
Ecce hic ecce illic. nolite ire. neque sectemi
ni. Nam sicut fulgur coruscans de sub celo
in ea que sub celo sunt fulget: ita erit
filius hominis in die sua. Primum autem
oportet illum pati et reprobari a generati
one hac. Et sicut fa
ctum est in diebus no
e. ita erit et in diebus
filii hominis. Edebant et
bibebant. uxores du
cebant et dabantur ad nuptias: us
que in die qua intrauit noe in arcam
et uenit diluuium et perdidit omnes.
Similiter sicut factum est in diebus loth
edebant et bibebant emebant et uen
debant. plantabant edificabant. qua
die autem exiit loth a sodomis. plu
it ignem et sulphur de celo. et omnes perdidit.

Bene unum diem quia nulla gratia … et fulgore penetretur. … pseudo prophete. … In ac persona … in hoc tempore … Sed uos … cum illi … credatis quod dicit … corporaliter … ita clarius ueniet … hanc claritatem oportet uenire per passionem … et diligentius hanc gloriam … eius … patiendo mortem … doctores … qui in suo corpore … Christi in suo corpore.

Subditur coruscus … in nubibus … sua uirtute late … qui iudi…

Loquens de gloria aduentus. uiserit et de passione. ut cum morientem uiderent. quem regnaturum audierant. dolorem passionis spe promisse claritatis mitigarent.

Usque … Noe archam edificat. Cum dominus fideles in ecclesia congregat. quo consummatam ingreditur. cum hanc in die iudicii presentia sua illustrat. Sed dum archa edificatur, iniqui luxuriantur.

Pretermisso maximo sodomitarum scelere. sola ea commemorat que leuia aut nulla esse putarentur. ut intelligas quam pena ferant illicita. si licita et ea sine quibus uita non ducitur … uindicata igne puniuntur et sulphure.

Loth qui impios declinans est populi electorum qui dum in sodomis … inter reprobos ut aduena moratur. quantum ualent scelera eorum declinat. Exeunte loth sodoma perit. quia in consummationem seculi exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum et mittent eos in caminum ignis.

… quod prophetauit … esse dies una … in … nox est tenebrarum … in memoria misereri … huius diei presentia … desiderare … non tam magnitudine desiderii uobis singule … qui uidere dies domini quos ab aliquibus … ceterorum potest … et dicant … quod … uniuersitatis curricula … consummatione seculi certum annum et horam diei se dicent uenire … aliquando heretici fuerunt et multi sunt qui se ipsos assererent … quorum primus symon magus ultimus antichristus.

Quod vero dicat eum qui in agro est retro
non debere redire. ne de his tantum dictum
videatur qui aperte de agro redeuntium
.i. dominum palam sunt negantes os-
tendit multos qui cum faciem
in anteriora videntur tenere. animo tamen
retro respiciunt.

In .i. huc usque de hoc quod requiritur.
regnum non cum observatione sed in usperato
adveniat. nunc aequalibus ipse adven-
tus expectari debeat. In tecto est
qui carnalia excedens. velut in au-
ra libera spiritualiter vivit. Vasa eius in
domo sunt concupiscentie carnales.
quas prius amaverat. sed superna petens
in mundo reliquerat. quas iam in-
te in domo necesse est ne repetat.

In .i. nocte .i. in illa tam tenebro-
sa tribulatione. vel in errore vidu-
cantur si fieri potest et electi. duo in .l.
illi .s. qui otium eligant. neque se-
cularibus nec ecclesiasticis negotiis occu-
pantur. Unus .i. qui propter deum continentiae
studens que dei sunt cogitat. Assu-
metur obviam Christo in aera. alter .i. qui
vel humana laude vel qualibet cor-
ruptione statum vite qua imbutus
est deserit. de quo reversus. Viderunt
eam hostes et deriserunt sabbata eius.

TPR.

Due .e. due differentie sequuntur ordine
rerum mobilium que feminino genere
designantur. quae maiorum consilio reguntur.
ut femine aut qui tamen in unum
molunt in quantum de suis negotiis et
in secularibus serviunt. sed quidam tamen propter e-
terna. quae habent tamquam non habentes.

Ad cor .f. vii.
Ad ephe .vi.

quidam propter temporalia qui in certo .d. spiritu.
Hec parabola adorandum et credendum
et non de nobis sed de deo per similitudinem hor-
tatur. Et nota quod dominus parabolas

. B .

Cum ita subitum et inevitabile est quod ventum non a parte vel dominus videre oculi
Secundum hec erit. qua die filius
apparens omnia iudicabit. quem cunctos viatores suos oblitos hunc
hominis revelabitur. In illa
Cum hora qua videre venit. sed quia venturus est. quae per qua
hora qui fuerit in tec-
venire non potuit aliquid vellet descendat in mun-
to et vasa eius in domo
aliquid rapere.
ne descendat tollere illa.
Et qui operatur in ecclesia plantans et rigans non respiciat
Et qui in agro: similiter
eamque ipse secularem cui renuntiavit. Et qui in
non redeat retro. Memores
tamen carnale negando Christum in mundo salvare vo-
luerit.
estote uxoris loth.
Cum fructo potest eam vel qui eternam salutem anime quaerit.
Quicumque quesierit
non dubitat eam dare ad mortem huius temporis.
animam suam salvam

seculo conspicit mancipatos vel vinto delectare cum ipso quem inhabitat orde deleri.

Memores e. u. l. Uxor loth figura eorum qui in tribulatione retro respiciunt. et se a spe divine promissionis avertunt. et in statu salis facta est. quia ad invicem hominis ne similia faciant. condiens corda. ne sint fatui.

Cum qui hic propter Christum perdiderit. e-
facere: perdet illam. Et quicumque
rgente vel ille liberum inveniet.
perdiderit illam: vivificabit eam. Di-
Cum non de duobus ... hominibus sed de duobus generibus affectionum dictum est.
co vobis: in illa nocte erunt duo in
lecto uno. unus assumetur et alter relin-
quetur. Due erunt molentes in unum.
Una sumetur: et altera relinquetur. Du-
o in agro unus assumetur
et altera relinquetur. Respon-
Et assumetur vel vel
dentes dicunt illi. Ubi
quaerunt;
Cum duo querentibus unum respondet. locus.
domine? Qui dixit eis. Ubi

Duo in agro. Due differentie operantium in ecclesia. qui in agro la-
borantium. quorum qui Christum sincere admi-
nistrant. et quorum qui ... bis de adulterio. [illegible]

Ubicumque ubi fuerit dominus corpore. illo congregabuntur electi. quia eius passio nem humilitatis imitando tamquam de carne eius saciantur. quorum presurrectione renovabitur ut aquile iuventus.

scilicet secum assumendos. aliud subticendo innuit
Ubicumque fuerit corpus:
malos a se repulsos cum diabolo dampnandos.
illuc congregabuntur
aquile. Dicebat autem
et de iudice quem adorandum invitabat.
et parabolam ad illos.
et ad declinanda per eum mala incommoda.
quoniam oportet semper ora
re. et non deficere dicens.

ponit vel secundum similitudinem ut de homine qui duos habuit filios. quorum primum dei gerit vel per dissimilitudinem ut de iniquo iudice qui personam dei ultatem minus tenet. sed per hunc potest conici quantum deus bonus et iustus curet de precantes se. cum nec homo iniustus eos qui illum assiduis precibus tundunt. vel per contrarium de vitando potest comprehendere. hec enim subdendo addidit. Ne in fine veniens suggillet. id est turbet me tediosis clamoribus.

XVIII

mere. [illegible] ne deficiant [illegible]

Iudex quidam erat in quadam civitate qui deum non timebat. et hominem non reverebatur. Vidua autem quedam erat in civitate illa: et veniebat ad eum dicens. Vindica me de adversario meo. Et nolebat per multum tempus. Post hec autem: dixit intra se. Et si deum non timeo nec hominem revereor: tamen quia molesta est mihi hec vidua vindicabo illam. ne in novissimo veniens suggillet me. Ait autem dominus. Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte et patientiam
[illegible]
habebat in illis? Dico vobis quia cito

Semper. Canonicis horis cotidie secundum morem ecclesie. Vel quia iustus secundum deum omnia gerit. vel dicitur semper orat qui semper agit bona. nec desinit orare. nisi cum desinit esse iustus.

Hec vidua potest habere similitudinem ecclesie. que desolata videtur. donec veniat dominus. qui tamen in secreto et nunc curam eius gerit.

[illegible] vel faciendo opus [illegible] [illegible] qui non desinit orare [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]

Suggillo a suggo. tractum a latinis id est transigulo.

hunc [illegible] [illegible]

Tum iusti persecutoribus orare monentur. tum de malis sollicita iustitia hanc vindictam expetunt. ut pereant omnes mali. vel conversi ad iustitiam. vel amissa per supplicium potestate qua nunc contra bonos quamdiu ipsum bonis expedit. vel temporaliter aliquid possint. que finem cum iusti venire desiderant. quamvis pro inimicis orent. tamen non absurde vindictam desiderare dicuntur.

in apocalipsi. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible marginal notes]

Verumptamen. Dico uobis quia faciet uindictam illorum cito. Filii hominis apparuerunt ualde pauci qui ... uidere uideretur ... filii hominis apparuerit. Tamen erit raritas iustorum ... ob clamorem fidelium uiuus de dampnandorum ... di sit accelerranda ruina. Putas i. ubi dubitationis increpat infidelitas. Non priuatur diuinitas. Sciebat omnia per quem sunt omnia, sed dubitando increpat infidelium corda.

Quatuor sunt species timoris. Est cum quis bonum quod habet a se habere estimat. Aut si datum a deo credit, pro meritis datum putat. Aut cum iactat se habere quod non habet. Aut cum despectis ceteris appetit singulariter uideri habere quod habet. Hac phariseus peste laborat, qui ideo non iustificatus descendit quia ... opinione singularitatis ... publicano se preponit.

Ecce phariseus. Habet ad celebrandam abstinentiam, ad impendendam misericordiam, ad referendas deo gratias ... sed ad humilitatis custodiam non habet. Et quod prodest si tota ciuitas custodiatur, et unum foramen per quod hostes intrent relinquatur.

Typice phariseus populum iudeorum designat, qui ex iustificationibus legis extollit merita sua et superbiendo recedit.

faciet uindictam illorum cito. Verumptamen filius hominis ueniens putas inueniet fidem in terra? Dixit autem et ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti et aspernabantur ceteros, parabolam istam. Duo homines ascenderunt in templum ut orarent: unus phariseus et alter publicanus. Phariseus stans hec apud se orabat: Deus gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, uelut etiam hic publicanus. Ieiuno bis in sabbato, decimas do omnium que possideo. Et publicanus a longe stans

Quia parabolam de orando non intermittendum conclusit ut diceret ... in fine uidere difficile fidem ... de supplicatione ... cognitione ... sione blandimenti. Hac parabola docet ... non fidei ... sed opera ... ... tunc regnat humilitas. ... qui non sit superbi de sua iustitia presumentes et infirmos despicientes, quia si de uacuis cum orant exaudiuntur.

Publicani humilitas orans ad illos pertinet de quibus dicit deus ... faciet uindictam electorum ad se clamantium.

Pharisei iactantia ad illos de quibus subditur: filius hominis ueniens putas inueniet fidem in terra.

Quasi ceteri homines ... non solum iustus sed ceteris peiores.

Ecce ex inuicem publicano maior humilitas ... qui ascendit orare non

nolebat nec oculos ad celum levare. sed percutie bat pectus suum dicens. Deus propitius esto michi peccatori. Dico vobis: descendit hic iustificatus in domum suam ab il lo. Quia omnis qui se exaltat humi liabitur. et qui se humiliat exaltabitur.

Afferebant autem ad il lum et infantes ut eos tangeret. Quod cum vide rent discipuli: increpabant illos. Ihesus autem convo cans illos dixit. Sinite parvulos venire ad me et nolite eos vetare. talium est enim regnum dei. Amen dico vobis quicumque non acceperit regnum dei sicut puer: non intrabit in illud. Et interrogavit eum quidam princeps dicens. Magister bone

humiliatur publicanus: gentile qui longe a deo positus peccata confi tetur: et lamentando propinquat deo et exaltatur.

Post dicta contra versutiam. post dam natam superbiam humili magisterio offe runtur infantes. ut ostendatur. quod innocens et simplex etas ad gloriam pertineat. Increpant apostoli non quod nollent infantes manu et voce salvatoris benedici. sed quia non dum perfecti in fide putabant eum in similitudinem hominum lassari in portunitate offerentium. Sinite. p. Nemo prohibebit languidos ve nire ad medicum. ubi in ramo necdum adhuc conversatur. sed in radice puer. qui per se agere non possunt. curam suam maioribus commendet. Tangat medicus et benedicat pusillos cum maioribus. Talium. Non ait istorum. sed qui habent ex studio innocentiam. et simplicitatem quam isti habent per na turam. quia non etas regnat sed mores. Non enim dicitur non posse peccare sed no lle. Sicut puer. Puer non perseverat in ira. non lesus meminit. non concupiscit mulierem. non cogitat aliud loquitur aliud. Sic vos nisi talem innocentiam et animi pu ritatem habueritis: non intrabitis in re gnum celorum.

Regnum dei. id est doctrinam evangelii sicut pu er recipere. puer indoctus do non contradicit doctoribus. rationibus et verba adversus eos componit. sed fideliter componit suscipit. obtemperat et quiescit.

Audierat hic princeps similes par vulorum esse dignos regno. vult que seriem non per parabolas sed aperte exponi quibus meritis vitam possit consequi.

B Non est putandus iste ut quidam aiunt vel dominum temptasse, vel de sua vita mentitus esse. sed simpliciter interrogans confessus est. Marcus ait non intuitus arcana cordis eius dilexisse dicitur ihesus. Diligit enim eos qui mandata legis custodiunt. sed quod ibi minus est his qui perfecti esse volunt. adiungit. omnia vende et da pauperibus.

Ambrosius. Versuta interrogatio. et non arguta responsio. Temptator enim bonum magistrum dicit. qui deum bonum dicere debuisset. Quid me dicis bonum quem negas deum? Quomodo bonum dicit, cum nemo bonus nisi solus deus? Non quod se bonum negat. sed deum significat. quod me bonum dicis cum bonum sentire non possis. qui temptas. bonus ego. sed rectis corde. Deinde gloriatur iuvenis quod omnia custodisset. Nec inanem eius iactantiam exprobrat. ostendit enim adhuc deesse quod est legis. et in adventu preceptum tristis inducitur. et in ewangelio natalem quidam dant formam sine facili est camelum per foramen acus quam divitem intrare in regnum celorum. Non debet iactare se divitem in divitiis suis. cum his ubi dissimulat contra natam esse divites misericordes.

Qui multiplicandis divitiis incubuit. alterius vite gaudia contempnunt.

B Nullus divitis [idest] confidens in divitiis suis intrabit. ut alibi sed in orationum exponit. Non quod divites intrare nequeunt sed quod esse desiderunt. meruerunt. Quod hoc facilius est per christum patet per dilectionis sue. quod dilectores seculi ad christum converti. Camelus dicitur christus. qui sponte humiliatis infirmitatis nostre onera.

quid faciens vitam eternam possidebo? Dixit autem ei ihesus. Quid me dicis bonum? Nemo bonus nisi solus deus. Mandata nosti. non occides. non mechaberis. non furtum facies. non falsum testimonium dices. Honora patrem tuum et matrem. Qui ait. Hec omnia custodivi a iuventute mea. Quo audito ihesus ait ei. Adhuc unum tibi deest. Omnia quecumque habes vende et da pauperibus: et habebis thesaurum in celo et veni sequere me. His ille auditis contristatus est. qui dives erat valde. Videns autem illum ihesus tristem factum dixit. Quam difficile qui pecunias habent in regnum dei intrabunt! Facilius est enim camelum per foramen acus tran[sire]

B Quia bonum magistrum dixit. et non deum vel dei filium confitetur. discit quemvis sanctum hominem comparatione dei non esse bonum. Christus autem non renuit testimonium bonitatis. sed magistrum absque deo excludit hominem.

Mandata. [illegible] Respicit innocentie castitatis. que nobis mandata prohibet. si regnum dei ingredi volumus. Et nota quod tristicia legis suo tempore custodita non solum bona est. sed et vitam conferre eternam.

Textus. [illegible] Mandata eterna.

Divitie misericordie.

[illegible]

sunt quam divites intrare in regnum dei. Et dixerunt qui audiebant. Et quis potest salvus fieri? Ait illis.

Que impossibilia sunt apud homines possibilia sunt apud deum. Ait autem petrus. Ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te. Qui dixit eis. Amen dico vobis. nemo est qui reliquit domum aut parentes aut fratres. aut uxorem. aut filios propter regnum dei. et non recipiat multo plura in hoc tempore et in seculo venturo vitam eternam. Assumpsit autem ihesus duodecim et ait illis. Ecce ascendimus ierosolimam et consummabuntur omnia que scripta sunt per prophetas

Que intelligunt ... visio divitum deputa eos qui amant divitias et sibi habent. Aut cui cum sit ... ba maior paupertas non dicitur quis potest salvus fieri ... [illegible]

Nemo qui carnalia pro domino dimiserit. spiritualia accipiet. Marcus autem centies tantum nunc in tempore hoc et persecutionibus fratres et sorores. et in futuro vitam eternam. In hac vita persecutionibus plena gaudia in regnum degustare. et communi electorum societati dilectione fruuntur.

... in subdidit. Acus est punctio per quam angustias passionis significat. qui passione velut acus naturae vitae qui scissa vestimenta resarcire dignatus est. id est reparare post lapsum. Aut. facilius est gentilem per ... gibbo peccatorum deformatem per angustam vitae viam ingredi. quam videri divitis gloriante. et ad subeundum leve onus Christi se humiliare nolentem. Vel ita facilius gentilem per superstitionis de fortunitate de gratia. turpia onera ferentem. intrare per angustam viam que via est Christus. qui per ipsius corporis passione mortis penetrans viam velut acu redintegravit. scissa vestimenta nostre nature quam ipsum iudeorum quorum dives est in lege egenus in fide.

Qui pro domino omnes divitias dimiserit. et carnis affectus contempserit. multo plura recipiet. in presenti. et fratribus et sororibus propositi sui glutino spirituali colligatis. multo gratiosiorem in hac vita recipiet caritatem. Copula enim qua filii et patres et coniuges. et ceteri hic conectuntur fragilis et brevis est. et illi soli perpetue in ... dilectionis retinent unitatem. omnia que fratrum sunt tanquam sua credentes. Qui multitudinis credentium cor unum et anima una. nullisque egens inter eos. et quam aliquis uxorem in lascivia possidebat. eandem in honore sanctificationis possidebat.

Previdens ex passione sua discipulos perturbandos. predicit et passionis penam. et resurrectionis gloriam. ut cum morientem cernerent resurrecturum ...

resurrectionis gloriam. ut cum morientem cernerent resurrecturum ...

[illegible] sequitur ... dimisit ... possunt ...

... vite ... est ...

dubitarent et confirmarentur. In hoc ostendit quod eque simpliciter potuerit ad se dispensationis misterium intendisse. In quo perimit hereticos qui dicunt Christum legi et prophetis contraria predicasse, et alium veteris alium novi dominum testamenti. Confutat et paganorum dementiam qui eum crucem deridentes, cum tempore sue passionis et post que futura preciosi ostendit et locum, qui mortem non timens adiit.

Discipuli sermonem dominice passionis totiens replicatum non intellegere valent, quia quem maxime desiderant eius mortem audire non possunt, et quem non solum hominem innocentem sed et verum Deum esse sciunt, mori posse non putant. Sic in aliis parabolas loquentem audire consueverant. Iudei qui eius mortem parabant, quecumque de sua passione loqueretur intelligebant. Hec enim loquebatur quod ipsi perficere obtabant.

Cecus significat humanum genus, quod a superna claritate exclusum damnationis sue patitur tenebras. Sed a domino appropinquante Iericho curatur. Iericho luna interpretatur, per quam defectus mortalitatis intelligitur. Dum ergo verbum infirmitatem nostre carnis suscepit, homo ad cognoscenda divina redit. Cecus sedet iuxta viam dum incipit credere in eum qui dicit: Ego sum via. Qui dicat dum rogat, vero sequitur et clamabat.

Ihesus transiens cecum audire, stans illuminat, quia per humanitatem suam misericorditer vocibus compatitur, sed per potentiam divinitatis lumen gratie nobis infundit.

Cum Ihesum venientem preeunt significant

de filio hominis. Tradetur enim gentibus
et illudetur et flagellabitur et conspuetur.
Et postquam flagellaverint occident eum
et die tertia resurget. Et ipsi nichil
horum intellexerunt. Et erat verbum
istud absconditum ab eis: et non intel-
ligebant que dicebantur. Factum est
autem cum appropinquaret Iericho: ce-
cus quidam sedebat secus viam men-
dicans. Et cum audiret turbam pre-
tereuntem: interrogabat quid hoc
esset. Dixerunt autem ei quod Ihesus Na-
zarenus transiret. Et clamavit
dicens. Ihesu fili David: miserere mei.
Et qui preibant increpabant eum ut
taceret. Ipse vero multo magis clam-
abat: fili David miserere mei.
Stans autem Ihesus iussit illum ad-
duci ad se. Et cum ap-
propinquasset: interrogavit

∴ posse sanari.

Videt et sequitur: qui lo
cum quod intelligit opa
tur. Qui illum penitentie
imitatur: et hic tal[is] vid
solum in domino prospicit.
sed et alios ad laudem
dei ascendit. Unde sequitur
om[ni]s p[lebs] u[t] u[idit] d[edit] l[audem] d[eo].

corde suo firmo figitur: et sic lux auris
illum dicens. Quid tibi
sa reparatur.
vis faciam? At ille dixit.
Domine: ut videam. Et ihesus
dixit illi. Respice: fi
des tua te salvum fecit.
Et confestim vidit: et sequebatur illum
magnificans deum. Et omnis plebs ut
vidit: dedit laudem deo. Et ingressus
perambulabat iericho. Ecce vir
nomine zacheus: et hic erat princeps
publicanorum: et ipse dives. Et que
rebat videre ihesum quis
esset: et non poterat pre tur
ba quia statura pusi
llus erat. Et precurrens
ascendit in arborem
sicomorum ut videret
eum: quia inde erat tran
siturus. Et cum ve

cant tumultus carnalium viciorum
qui dissipant cogitacionem hominis
perturbant voces orationis. ne ihesus
ad illuminandum venire possit cor
hominis. sed iam credens sentiens
se gravari fantasmate peccatorum
cione. Quanto instancior orationis sue in
peditur: ne ipse orare possit: arden
tius clamat.

Non ex ignorantia querit. sed ideo
ut rogetur. Non vires adorationem ex
citat. quod intelligens cecus subiun
git. domine ut videam. Non petit cecus aurum
vel aliquid temporale: sed tantum lumen. Innuens
quod cum que tempore cui vite audivimus sana
tum. petamus a domino lucem eterne visionis.
et dicet nobis deus. Respice. fides tua te salvum fecit.

Laudat plebs deum non solum pro impetrato
munere lucis: sed et pro merito fidei impetran
tis. quia non solum laudat quod potentie
et misericordie illuminat. sed quia et cla
more fidei firmitur clamantis exaudit.

Quis de se desperet cum ad deum venit
iste cum censibus ex fraude: probo ap
paret quod non omnis dives avarus.

Ecce camelus deposita sarcina
gibbi per foramen acus transit et con
tempto censu fraudium angustam por
tam que ducit ad vitam ascendit. et quia
devotione fidei ad videndum salva
torem quod natura minus habebat as
censu arboris supplet. iuste quod
rogare non audebat dominum te suscep
tionis benedictionem accepit. quam
desiderabat. Mistice zacheus qui
interpretatur iustificatus. significat credentem
ex gentibus qui preoccupatione tempora
lium depressi erant et minimi. sed a domino
sanctificati qui intrante iericho.
salvatorem videre volunt. dum fidei

[illegible]

XIX

Que turba non ipe
te confusio multitu
dinis. quia vel viciorum
sapientie videre nequit.

Zacheus qui non vitat tur
bam sed plebem transgre
ssus iusticiam quem ad
dit aspicere.

Pusillus non malici
a sed fide.

Quam eam tuam partem
te non sicomorus. Vel
non credantur ut sus
tinendum servaret. et
gratia seminaret. Sic
enim venerat non per iude
os ut illi cet ad gentes.

·1·

Sicomorus arbor moro similis foliis. Sed altitudine prestans. Interpretatur ficus fatua.
i. crux que fideles ut ficus pascit. Ab infidelibus videtur ut fatua. Quam pusillus ascendit
dum quilibet humilis et propriam infirmitatem agnoscens mundane crucis gloriam. ut propheta lauda
bilem sentencie transcendens per dominum videtur. Hic et si nos dum non solide ut est vi
tam tempore et in fulgorem lucis celestis sapie intuendo.

qui a mundo arcebatur participare quereret. Sed turba id est uiciorum consuetudo que ceco tunc clamanti increpabat: et hunc suscipientem tardat. Sed sicut amplius clamando cecus turbam uicit: ita pusillus terrena relinquendo. arborem crucis ascendendo. turbam obstantem transcendit clamans cum apostolo. michi absit gloriari nisi in domino nostro.

arreus eleuatam elegit eligentem se.

Qui descendere de sicomoro et sic in domo parare mansionem iubetur. Hoc est quod apostolus ait. Et si cognouimus secundum carnem christum. sed iam non nouimus. Et si enim mortuus est ex infirmitate. sed tamen uiuit ex uirtute dei.

Manebat aliquando dominus in domo principis phariseorum id est in iudeorum synagoga docebat. sed quia sabbato curantem peccatores recipientem contra auaros disputantem et condigna de genitura lingua uenenata carpebant: pro suis eorum facinora discessit dicens. relinquetur uobis domus uestra deserta. hodie autem in domo pusilli zachei oportet illum manere, id est noue lucis gratia coruscante in humilibus credentium nationum corde quiescere.

Stans autem. Aliis calumpniantibus hominem peccatorem ipse zacheus stans id est in ea qua ceperat fidei ueritate persistens. non solum se ex peccatore conuersum. sed et inter innocentes probat conuersatum. cum et aliorum conuersationem innocenter uiuerit. et quod aliorum conuersionem possit dare et eorum. Sed si quem defraudauerit. primum est secundum legem reddere. deinde quod remanet pauperibus erogare. hunc fructum uite publicanus de sicomoro per sapientem stulticiam legit. quod rapta reddit propria relinquendo. inuisibilia contempnit. et qui nondum uidet sequi uestigia concupiscit.

et loquebatur uenit ad ipsum non omnino quasi passionis ei fide iam sublimis uidit illum. uiuentem eum agnoscit ardens suscipiens in eum docet quod per fidem et amat amantem se.

uenisset ad locum: suspiciens ihesus uidit illum et dixit ad eum. Zachee: festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit: et excepit illum gaudens: et cum uiderent omnes: murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem diuertisset. Stans autem zacheus: dixit ad dominum. Ecce dimidium bonorum meorum domine do pauperibus et si quid aliquem defraudaui reddo quadruplum. Ait ihesus ad eum. Quia hodie salus domui huic facta est. eo quod ipse filius sit abrahe. Venit enim filius

[interlinear:] non iurat [illegible] — non dum audierat uocem inuitantis affectum [illegible] — non uenit uocare iustos

Vidit itaque zacheum sursum. Iam enim sub ueritate fidei iam fructus nouorum operum. uelut in sicomori altitudine operis eminebat.

Quamquam fuerit cum iudeis semper gentium uos sed non intellexerit salutem. Vnde et ad ... suis petrum dicit quod ... in uobis adgentes spiritum habentes.

Salus quod olim ... domum impleuit hodie iste ...

[margin notes:] ad Gal. vi. — ad cor. — vi. p[ro]s[er]uis — h. xxiii. — Reg. xxiiii. [illegible] — [illegible] duo post

genitum illum. eo quod et ipse prophete credendo sit abrahe filius.

Ecce unum in tanta multitudine sua misericordia non dedignatur exponere. quod propter penitentiam peccatorum suscipiendam natus est. ipse ueniens in terra. Vbi et se appellat filium hominis. ut insinuet nobis dispensationem sue pietatis.

Hic est nobilis cui dicebatur miserere mei fili dauid. et cui turbe: osanna filio dauid. benedictus qui uenit in nomine domini. qui constitutus est a patre rex. cui sunt date gentes in hereditatem.

[se]z peccatores.

hominis querere et saluum facere quod perierat. Hec illis audientibus adiciens dixit parabolam eo quod esset prope Ierusalem et quia existimarent quod confestim regnum dei manifestaretur. Dixit ergo. Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere

in fine seculi quando omnis israel saluus erit.

sibi regnum et reuerti. Vocatis autem decem seruis suis dedit illis

Id est uerba legis mistica interpretatione discussa populis offerre. et ab

decem mnas. Et ait ad illos. Negotiamini

eis fidei confessionem morumque probitatem recipite. Ciues, id est iudei, ex quibus

dum uenio. Ciues autem eius oderant illum. et miserunt legationem

carnem non solum persecuti usque ad mortem crucis

post illum dicentes. Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est ut rediret accepto regno: et iussit uocari seruos quibus dedit pecu-

sed et post resurrectionem eius miserunt persecutionem apostolis.

et predicationem regni celestis spreuerunt.

Hec erit quando ille qui humilis apparuit in manifestissima claritate iudicaturus aduenerit.

Filii non carne sed fide. qui sicut abraham iussu dei patriam obsequens suam heredidatis deseruit. sic et iste quando censuum uicem acquirit et ipse. Nota non solum quod iusti perseuerant. sed et quod de iniusticia conuertuntur ad filios promissionis perueniunt.

Suscepta et commendata penitentia publicani diuitis. per parabolam docet sibi magis penitentiam peccatorum quam iusticiam placere superborum. Ad tacitumque ingentibus de ignorantia legis humilibus quam in uideris de iusticia legis superbientibus se esse regnaturum. et quia discipuli audita passione et resurrectione ierosolimis implenda estimabant regnum dei mox esse uenturum. hanc eorum ignorantiam illuminat. docens se primo regnum suum fide toto orbe dilaturum. et in fine seculi iudicem omnium regem uenturum.

Euocatos iudeos relinquens transit ad illum nandas gentes. que longe a finibus terre clamabant ad dominum. et que longe a precedentibus salus. Quasi quibus presens longe abluisque idola colunt. sed et ipsi prope facti sunt in sanguine christi.

Vocat .x. seruos. dum elegit discipulos uita decalogi imbutos. dat .x. mnas dum post resurrectionem aperit sensum ut spiritualiter intelligant legis dicta. Mna .x. dragmas appendit. et omnis scripture sermo qui uite celestis perfectionem suggerit. quasi centenarium numerum ponderis fulget.

Bonum opus. Vocatur gentes et iudeos in fine. Iusticia quod noluerunt sibi se regnare christum: hanc persistit conparationem. ne dicatur michi declarant ipso in

Gen. xii.

impium uile nobilis imperans et cetera.

xxx. ys. ecce nomen domini uenit de longinquo et cetera
in psalmo lxii. non est uir in domo abiit uia longissima
sed ad tercia. iii. die ... manet in die plene re...

ii. ad cor. xii. uniuersis dat et cetera.
iob. xl. diuidentur illum negociatores et cetera.

adhuc plus ?

et uno speculatores elegit iudeos.
l. quadi. ... dragma ... legis
... posuit ... instructi
... ... sic ... scri
... diuisim.

decor tantum melior possit fieri. Aliter quod exigetur abeo quam mihi recepit. Et mna una quinque facit quod meliora habet. quinque sensus corporis. decem facit. i. dupplicia quam mistica habet et meliora.

mna negotiatur accepit quia unum dominum unam fidem unum baptisma iussus est predicare. Sed decem adquirit dum populum sub lege constitutum docendo

Decem civitates sunt anime plegis u-
bi ad gratiam evangelii pervenientes
quibus tunc glorificandis preponitur. qui
et pecuniam ubi digne dominus commenda-
vit. Unde apostolus. Que est nostra spes aut
gaudium aut corona glorie. nonne
vos ante dominum Ihesum.

In sudario pecuniam reponit. quam ad
predicandum idoneus officium predican-
di vel suscipere renuit. vel susceptum non
bene gerit. Sed percepta dona sub ocio
corporis abscondit secum dicens. Suf-
ficit mihi ut de me rationem reddam. Cur
aliis predicem. vel de aliis cogar reddere
rationem. cum apud dominum illi et sunt
inexcusabiles quibus lex data est. nec
audito evangelio docuerit quia per
creaturam potuit creatorem cogn-
oscere. Metuit enim deus ut non semi-
navit. i. et eos impietatis reos tenet
quibus verbum legis vel evangelii non ministra-
vit. Timens quod periculum iudicii
requiescam ab administratione ver-
bi. Nequam quia piger ad exer-
cendum officium. superbus ad excusan-
dum dominum iudicium.

Duos servos fideles utrusque populi

mna ut sciret quantum quisque negociatus esset. Venit autem primus dicens. Domine: mna tua decem mnas adquisivit. Et ait illi. Euge serve bone: quia in modico fidelis fuisti. eris potestatem habens super decem civitates. Et alter venit dicens. Domine: mna tua fecit quinque mnas. Et huic ait. Et tu esto super quinque civitates. Et tertius venit dicens. Domine: ecce mna tua quam habui repositam in sudario. Timui te quia homo austerus es: tollis quod non posuisti et metis quod non seminasti. Dicit ei. De ore tuo te iudico. serve nequam. Sciebas quod ego austerus sum homo: tollens quod non posui et metens quod non seminavi. Et quare non

C. i. sciret faceret. decem cum omnium opera congregationes omnibus palam ostenderet.

fide quam circumcisioni credita est ad predicandum conversis quam quinque facit quia gentes quinque corporis sensibus antea mancipatas ad gratiam fidei evangelii convertit.

dedisti pecuniã meã ad mensã.

et ego veniens cum usuris utiq;

exegissem illam. Et astantibus

dixit. Auferte ab illo mnam: et

date illi qui decẽ mnas habet.

Et dixerũt illi. Dñe: habet .x.

mnas. Dico autẽ vob: qr õi ha

benti dabit. ab eo autẽ qui non

ht et qđ ht auferet ab illo. Ver

umptamẽ inimicos illos qui no

luerũt me regnare sup se adduci

te huc et interficite añ me. Et hi

dictis precedebat ascendens ie

rosolimã. Et fcm ẽ cũ appropin

quasset ihc ad bethphage et be

thaniam ad mõtẽ q̃ vocatur o

liveti: misit duos

discipulos suos dicens.

Ite in castellum qđ

contra vos ẽ: in qđ

doctores. p. x. et v. mnas. credunt

ppli. pluriuos q̃ ubũ fidei l' uũ

quã audire. l' male incipiendo

corrũpere malunt. p messio

nẽ vũris inseminati. quos ũ

bũ dĩ nec audire corrigit. his.

v. p̃ omne genus hominũ iudic

iudices discutiendũ signat.

Ut ihc. cũ oĩs isrl' salũ erit.

tc plenitudo spual' grẽ q̃ modo

corporeiter exercent: doctoribz

illĩ tpis habundant eferet.

Condic rẽx accepto apatre reg

no redit. q' peg̃riantis uita sẽ

sep̃ statũ ospicit. huic sermo

negociatõ pecuniã ecmodat.

malto modũ osũmat opis ex

animat. hunc prudent' la

borantẽ ampliori grã donat.

illũ luxuriosa sectantẽ et eo q̃

dedat puat. Iudicio n' multa

qui ad docendũ idonei uidebã

tur: ob negligentiã suã int in

doctos reputabũt. Ut dã simpli

ma pcipient. Ut cũ recip̃ pp.

in noĩe pphe mercedẽ pp. recipiet.

Tunc parabola vadit ierosoli

mã. ũ ostendat de cĩade mun

ne civitatis venturi parabolã

fuisse premissã q̃ ñ longe post et

ipsum accidat. et ubi di regi

in ei hostili clade sit punita.

Bethfage: viculus sacdotũ in in

onte oliveti. et tpi doni bucce. be

tania: iufluici civitatis in late ci

de montis. et di domi obedientie.

has oẽs ierosolimã venturus pse

tia sua sublimavit. qr multos an

passionẽ suã docendo p̃ cofessiõs

donũ et obedientie spual' imple

[Left margin gloss, alongside the main text:]

q̃ n' ita usus reddere: qui uba pecuniã a doctoribz emit ere

docendo necesse ẽ ut usuris solvat q̃ pando l' de a doctore recepto

ver be fenore usuras solvit qui ex eo qđ audit et alia studet in

telligere.

et habundabit qui ñ habet

Ut iudeos et oẽs nolentes xpm adorare

tiores obscurationis devotionẽ mit doctores sũ ita

Veniat admonitõ o

liveti ñ novellas

olivas in sublimi

uni plantare.

Propt̃ scientiã uita

delectationis sacũ

tũ domo addere p̃dicando. l' ipi duos ordines

motinũ. et gratie

albus.

eis et iudicia corporalia l' geminã

duos ordines p. dicatur. v. x. i. x.

[Right margin, in a later hand:]

B

Collam gr̃a ...

v. R. xl.

B

Mr. R. R.

2

[illegible marginal notes]

2 plevit. que vbi in monte oliveti sunt posite, in ipso domino qui nos unctione spiritualium carismatum et scientie pietatisque luce refovet. et qui non vult abscondi civitatem super se positam: mittit discipulos in castellum quod est contra eos. ut per eos totum contrarium potestatibus munitiones penetret.

B. Alligatur uincto per fidem. in quo ad dictum domino errore famulabatur. sed dominum suum uendicare non potest. quem non fecerat: non natura sed culpa. et ideo cum deus dicitur. nunquam agnoscitur. nam et si deus multa. deum uel uerum generaliter tamen unum deus et unius deus. Marcus autem. ante ianuam ligatum. quia extra christum quicumque est. foris est ianua. qui in christo: foris non est. In biuio quo ligatus stabat. quia non unam fidei uitam, sed plures tenebat. sed pluribus erroribus deseruiebat. de quibus apte subditur: Soluentibus autem.

B. Domini eos liberant. quod non unum superstitionum auctorem. sed plurimum immundorum spirituum ad uarios imperabant errores.

Ne despicias hunc asellum. quia sicut inuestitum omnium est lupi rapaces. ita sub exuuiis corporis qui nec communi cum beluis una plena uagantur.

Vestitum suas tenebras defendit. domini uero uiam aduentus attestantibus non possessores iure continent. sed per quos diuina potestas apparet. cedentibus aduersariorum quasi certe quod deum corde poterit adducere.

Vestimenta apostolorum: doctrina uirtutum. uel discretio scripturarum. et gratia spiritualis. quibus illi corda hominum

introeuntes inuenietis pullum asine alligatum cui nemo unquam hominum sedit. Soluite illum et adducite. Et si quis uos interrogauerit quare soluitis sic dicetis ei quia opera eius dominus desiderat. Abierunt autem qui missi erant et inuenerunt sicut dixit illis stantem pullum. Soluentibus autem illis pullum dixerunt domini eius ad illos. Quid soluitis pullum? At illi dixerunt quia dominus eum necessarium habet. Et duxerunt illum ad ihesum et iactantes uestimenta sua super pullum imposuerunt ihesum. Euntes

Cateruam alligat non possideant. extra solutum ut teneat.

Quicumque soluti intra erunt sedit.

Quia soluendo pullo ducebant in domo domini eius.

B. Tres euangeliste quod greco scripsere. pullum tantum commemorant. Matheus qui hebraice scripsit. et asinam solutam et adductam refert. quia hebree quod gentes superauerit non despicaudam monstret esse salutem.

Introeuntes in mundum potentes. inuenimus ipsum nationum per fidem inclusum uinculis. et laxauimus cui nemo hominum sedit. Nullus rationales doctor frenum correptionis posuit. quod ligatum animalis pullus. et in arctam uiam cogeret. nemo induxit salutis quibus que fieret uitia suadendo. cadere nemo sedit. quia nullus ualeret ei deprimendo uetare.

3

ante illo: substernebant vestimenta sua in via. Et cum appropinquaret iam ad descensum montis oliveti: ceperunt omnes turbe descendentium gaudentes laudare deum voce magna. super omnibus quas viderant virtutibus dicentes. Benedictus qui venit in nomine domini: pax in celo et gloria in excelsis deo. Et quidam phariseorum de turbis dixerunt ad illum. Magister increpa discipulos tuos. Quibus ipse ait. Dico vobis quia si hii tacuerint lapides clamabunt. Et ut appropinquavit videns civitatem flevit super

B. Iuxta alios euglistas ń discipli s; turbe substernebāt. q marta cū exempla sequentes carnē p abstinentiā edomant. ū dño tē ad intē paret. 7 sequentib' viā p̄bent exēpla.

B. maxime de resurrectione lazari q̄ sup

Cabonum p̃ecto singulari. Cecit. ego veni in nomine patris mei.

larit' i muuis. 7 immunes faciens.

Turbas laudantes

discipulos ad laudandum turba increpantes

hec corporis p electos suos in ecclia agit.

simul. q̄ si dāpnatione suā p̃uiderent

ipse gemitū mollito corde lapideo aratorē suum

facta erat. nam 7 ppterea obviā venit ei turba: q2 hec signū factū ei audie rant ab eo laudāt. 7 de signis 7 doctrina q̄ fecit cū ascendit ad diem festū p̄bet. B. ge qd' iohs narrat.

Mira invidentia cū deitātā quē veta docente noverāt: cū magistrum appellari audiunt di scipulos ei q̄i inobedientes redarguen dos estimant q̄ ille instruerat quem dm̄ apparet ē protracta.

B. Crucifixo dño apli p̃ timore tacentibus petre q̄ scisse s apls monumē tis dm̄ dnm̄ apte clamabant. q2 iste exstiterat q̄ i gentē uisitavit. ad laude dī omnes dt. 7 admirabat.

nuda ac frigida 9 tegunt. ū theatur hic seniorem xp̄m. B.

Cum ipsi videre puerat xp̄m: discipli vestimenta in via sterunt. q2 corporis sui exuentes animā simplicib' sanguine suo viā parant. ū inoffenso gressu in tis iocoso viā quo ihc dixerat tendat. i. ad veram pacis visionem.

Descendente dño de monte oliveti. i. humili ante se ad infirmitatē nre carnis. illo q̄ erat i forma dī: cū eo descendunt turbe. i. humiliant sub manu eius q̄ virtute indigent ū alteo exaltent.

Frequent ingressus ē civitatē ierlm. s; ń cū his laudib' ń ver ueratē q̄ sep fugat. ń tm̄. cum his laudib' ascendit passurus q̄ fcm ē ń amplius illorum ad usum se exitaret invidiā. q2 iā tpis p assiois instabat.

B. Turba p̃ modicū crucifixum regē appellat. expectatū scdm in carnem dī filiū venisse declarat. ū adversū se testimoniū exerunt invicti. Sic nascente dño hominū 7 an gelorum agmina celestia decantab ant. gla in excelsis deo. 7 i. p. h. b. u. Sic eius ē mortui triumpha ho mines 9cinunt pax in celo. 7 gla in excelsis.

Quod dns̄ scdm hystoriā semel fec. plangit reprobos qui nesciunt cur plangant. si exultant in reb' p̃ses seipsos cū electorum lacrimis plangent. q̄ impossibilitatē suā diē suā h; ha bent. in q̄ 7 pacē hic exhabunt. dampna temporalium. 7 supplicia eterna absq; dñ.

illam dicens. Quia si cognovisses et tu. Et quidem in hac die tua que ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te: et circumdabunt te inimici tui vallo. et circumdabunt te et coangustabunt te undique: et ad terram prosternent te et filios tuos qui in te s(unt). Et non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quod non cognovisti tempus visitationis tue. Et ingressus in templum: cepit eicere vendentes in illo et ementes dicens illis. Scriptum est. quia domus mea domus

dum abociles eorum qui refugiunt futura prudere que spiritualem leticiam pariunt. Sed venient dies quando animas exeuntes a corpore maligni spiritus inimici circumdabunt vallo trahentes eas ad societatem sue dampnationis et undique circumdabunt et coangustabunt quando non solum opera sed et locutionis et cogitationis iniquitates ante oculos eorum replicabunt. Et ad terram prosternent cum caro in pulverem redigetur. Filii et cadent cadent. In illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Quia cogitationes et plapides signantur: cum subditur et non relinquent in te lapidem super lapidem.

Perversa cogitationi perverse cogitationi perversior adiecta. Quasi lapis super lapidem struitur. Sed cum anima ad ultionem rapitur: tal cogitationum constructio dissipatur. Et hoc ideo quia non cognovit tempus visitationis sue. Perversam enim animam visitat aliquando per preceptum, aliquando flagello, aliquando miraculo. Sed quia superbiens contempnit, et in malis suis eruditur. inter ea moriens inimicis traditur. cum quibus in eterno iudicio dampnationis societate colligatur.

Dic incunctanter templum sic in plebe fidelium religiosorum sed nullo dum per religionis habitum sacrorum ordine locum percipiunt. religionis officium mercimonium terrene negotiationis convertunt. In templo vendunt qui id quod quibusdam ex merito pertinet ad pretium largiuntur. Iusticiam vendunt qui hanc pro premii acceptione servant. Emunt in templo quod dum id quod proximo prestare debent: negant dato patronis premio.

Hoc in domo dei est obscura sed(?) fidelium [illegible] quia velud latrones [illegible] undique [illegible] ad cavendum mala erudit.

[Right margin glosses:]
Dum carne dampnatur luxurians mala sua tunc in spiritu habet. Lugens quando ad pacem illi pertinet. Et tempus subditur. [illegible] Cum ecce pena qua inminente ignorant. Eum ierlim in fine ostructa peccata sua evenisse. Post enumerata iniquitatum ingressus templum, eicere vendentes et hec inmitens. [illegible]

[Left margin glosses:]
[illegible] tristitia gaudium luctus ... [illegible]

orationis vocabitur. Vos autem feci-
stis illam speluncam latronum. Et erat do-
cens cotidie in templo. Principes autem
sacerdotum et scribe et principes plebis
querebant illum perdere: et non inve-
niebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus
erat audiens illum. Et factum est in una dierum docente illo po-
pulum in templo et evangelizante: convenerunt principes sacerdo-
tum et scribe cum senioribus et aiunt dicentes ad illum. Dic nobis
in qua potestate hec facis: aut quis est qui tibi dedit hanc
potestatem? Respondens autem dixit ad
illos. Interrogabo vos et ego unum
verbum. respondete mihi. Baptismum
iohannis de celo erat an ex hominibus? At
illi cogitabant inter se dicentes. Quia
si dixerimus de celo. dicet. Quare er-
go non credidistis illi? Si autem dixerimus ex hominibus: plebs
universa lapidabit nos. Certi sunt enim iohannem prophetam esse.
Et responderunt se nescire unde esset. Et ihesus ait illis.
Principibus sacerdotum. Neque ego dico vobis in

erat predonum. quibus dicitur fecistis domum meam speluncam latro-
num. quia dum pueri locum tenere re-
ligionis: ibi pravitati occidunt.
in precone munificare debuerit.
Sic et nos per universa sacras paginas
dominus nos indesinenter instruit.
Recte subditur. Et erat docens in
templo.
Id non poterant perdere. quia timebant in-
multitudinem populi. vel id volebant per
Poterat apta responsione temp-
tatorum calumpniam confutare. sed
prudenter interrogat. vel suo silen-
cio vel sua sententia condempnentur.
Quae confitentur de celo habuisse
se prophetam: in testimonium pub-
licum. et ab illo audistis in qua po-
testate ego faciam. quod illi intel-
ligentes dubitant quid debeant
respondere.
Propter duas causas veritas scientibus

XX

qua potestate hec facio. Cepit autem dicere ad plebem parabolam hanc. Homo plantavit vineam et locavit eam colonis. Et ipse peregre fuit multis temporibus. Et in tempore misit ad cultores servum, ut de fructu vinee darent illi. Qui cesum dimiserunt eum inanem. Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque cedentes et afficientes contumelia dimiserunt inanem. Et addidit tertium mittere. Qui et illum vulnerantes eiecerunt. Dixit autem dominus vinee: Quid faciam? Mittam filium meum dilectum. Forsitan cum hunc viderint verebuntur. Quem cum vidissent colo-

est abscondenda. Vel quia nondum capaces sunt ad audiendum, unde dicit: multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo. Vel quia per odio et contemptu querentes, unde dicit: Nolite sancta dare canibus.

B Vinea domini sabaoth: domus Israel. Coloni: operarii qui ad excolendum hora prima, tercia, sexta et nona sunt conducti. Peregre fuit: quia in presens est cum cultoribus liberum pandit arbitrium diligendi.

Primus servus qui mittitur Moyses legislator, qui per .xl. annos fructus legis quam dederat a cultoribus requirebat. Sed cesus inanis dimittitur, quia irritaverunt Moysen in castris et Aaron sanctum domini, et vexatus est Moyses propter eos, quia exacerbaverunt spiritum eius. Unde ipse ait: Vua eorum uva fellis et botrus amarissima; vinum eorum fel draconum.

B Alter servus est psalmista, qui post Moysen colonos vinee psalmodie modulamine et cithare dulcedine ad exercitium boni operis invitaret. Sed et hunc contumelia affectum dimiserunt inanem dicentes: Que nobis pars in David aut que hereditas in filio Ysai. Qui cum per hac vinea ne penitus extirperetur exoraret: Domine deus virtutum converte, respice et visita vineam istam.

Non preter probat Iudeos non pignorantia crucifixisse filium dei, sed per invidiam. Intellexerunt enim hunc esse cui dictum est: Postula a me et dabo gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terre, et ideo quasi consulentes sibi dicunt: Ecce mundus totus post eum abiit.

tum et scribis et senioribus in interrogatione consultis. Dominus Christus separat eos qui temptant et illi audientibus plebem quem sua verba libenter audiat alloquitur, intereferens parabolam, qua et illos impietatis arguat et regnum dei ad gentes transferendum ostendat.

B Tercius servus chorus prophetarum, qui plurimum corruptelam terre in mala que in vinea innumera predicabant. Sed et illos per secutum sunt et eiecerunt. Cum in vinea sterilitatem et ternam deploraret dicens: Ego plantavi te vineam electam, quomodo conversa es in pravum vinea aliena.

vindemie

In margin, left:

super illud: Adhuc multa habeo vobis dicere ... nondum intelligendi que intelligunt ... ad quos dicitur ... non celanda ... indignis non licet esse committenda ...

ps. l.

B de hac materia t. iii. xx.

Glosa: Ubique est Deus; Deus peregre dicitur profectus esse, non mutatione loci sed quia dereliquit eos ... ut ... eis libero arbitrio ... peruata (?) ...

... plus ... per ... ad mala ...

t. io. xv. ... t. p. ...

de hac materia t. ii. xx. t. iii. xii.

... de ignorantia ...

F. petrus ... ignorantia fecistis ... Si enim cognovissent ... nunquam dominum glorie crucifixissent ...

[illegible]

ni. cogitauert int se dicentes. h

e heres. occidam illu: ut nr̄a fiat

q dn̄s erat . patri passus est . p̄ accedit uidet

hereditas. Et eiectum illum ex-

e eiect . tenuit crucē . ad . thris . — c quo impleto

tra uineam: occiderunt. Quid g

faciet illis dn̄s uinee: Veniet et

in uno angulari lapide duos ꝯdat parietes.

perdet colonos istos: et dabit ui

neā aliis. Quo audito: dixerunt

illi. Absit. Ille autē asp

iciens eos ait. Quid ē ergo

hoc qd̄ scriptum est. La

pidem quem reprobauer

edificantes. hic factus

e qui

ē in caput anguli. Omīs

qui ceciderit supra illū

lapidem: conquassabi

lapis inruit . i . q̄ n egat . penit . ut n certa ueniamen

tur. Supra quem autem ceciderit: et impugnare.

commmuet illum. Et querebant principes sacerdotum.

xp̄s qui ... q quasi incitente quer ... in quo n ... aplenit q dixerat.

et scribe mittere in illum manus illa hora: et timuert

populum. Cognouerunt enim: qd̄ ad ipsos dixerit. simili

c qd̄ timore ipsi per se n posse . manib ... uo ... ut uelut ... timore ipsius ...

tudinem istam. Et obseruantes miserunt insidiato-

Contradicunt sn̄e. q ee p̄ſidiā suā dictā cogno cunt. Ꝙd eni in mte gerebāt. in pabola ꝯtinē in telligūt. Negan ꝯ q iudis iustū fore. diuine sen tentie legis q. ipi spuebant ad gē tes transferri. qd̄ saluator respon dear attende. Ꝙd est.

et sidonitatiꝰ cū sic. o. c. i. e. he dttate g ecclie q. n moriens pa ter relīq. s ip̄e morte sua emp tā resurgendo possedit. hanc uidet p̄ ip̄e uoluit. dū hoc q p̄cii ē extingue conantē. iusticie dī n̄ s subiecti: s suā ꝯstituere uo lentes.

Mare ordine mutato. occiderūt et eiecerūt extra uineē. in quo pu nitus eorū notātur. q p̄ resurre ctionem p̄dicantib credere nolu erūt. s qi uile cadauer p̄ūce cientes gentib suscipiendū dederūt.

Moralit uinea locatur: cū mis terīū bapti fidelib ad exercen dū opere commitī. Ꝯ mittunt ues cerū: ut de fructu accipiant. cū lex psalmodie et ꝑplīa. ad bn̄ agendū ortantr. s ꝯtume lijs affecti et cesi eiciunt. cum sermo audit et contēpnitr. et blasphematr. Ꝯ illū ultī he de occidit: q filiū dī ꝯculcat et spm quo scificatus ē ꝯtume liā fac. Vinea alī datur: cum gra q superbabiet hūilis dta tur. Si clere manū mitte q ... s timore retineti. cū falsis fr̄ unitatē ecclie p̄ honore multitudine et erubescit et tam et impugnare.

x. ad Rom.

In matheo legi sic. Malos male pdet ... [illegible]

[illegible]

ad Ro. x.

[illegible]

res qui se iustos simularent ut caperent eum in sermone:
et traderent illum principatui et potestati presidis. Et int
rogaverunt illum dicentes. Magister scimus quia recte
dicis et doces. et non accipis personam sed in ve
ritate viam dei doces. Licet nobis dare tributum
cesari an non? Considerans autem dolum illorum
dixit ad eos. Quid me temptatis? Ostendi
te mihi denarium. Cuius habet imaginem et inscriptio
nem? Respondentes: dixerunt ei. Cesaris.
Et ait illis. Reddite ergo que cesaris sunt
cesari. et que dei sunt
deo. Et non potuerunt
verbum eius reprehendere coram plebe.
Et mirati in responso eius: tacuerunt.
Accesserunt autem quidam saduce
orum qui negant esse re
surrectionem et interro
gaverunt eum dicen
tes. Magister: moyses
scripsit nobis. si frater ali

Alia imago dei. alia mundi. sicut christus non habuit imaginem cesaris que cui censum dedit: sed non debuit [illegible] sed mundo reddidit quod erat mundi. et tu si imaginem obnoxius es cesari: noli habere que sunt mundi. Si habes divitias obnoxius es cesari. Si vis nichil debere terreno regi: omnia relinque. et christum sequere. et bonum plus quam cesari sunt reddenda debe
tur. qui non potest quod deo debitum non plus reddit.

B Qui resurrectionem corporum non credunt: et animas putant interire cum corpore: turpiorem ... fabulas fingunt. que celitus arguit eos qui resurrectionem asserit. post autem fieri non [illegible] ... ali[illegible] accidit. [illegible]

B Cum nuper sub augusto iudea romanis stipendiaria facta esset: pharisei qui de iusticia legis applaudebant: quod decimas et primicias deo dabant: tributa homini solvenda negabant. pro qua seditione postea regnum et tota patria destructa sunt.

Vel sic cesar generali suprascriptione imaginis sue: sic et deus animam lumine vultus sui signavit.

Que erant heresis iudeorum: pharisei qui prestabant ante iactam tradicionum observationem: unde et divisi vocabantur a populo: et saduceorum quod iusti interpretantur ... quod non erant.

Sicut lege littere cogebatur nubere mulier, ita lege spiritus commendatur castitas.

cuius mortuus fuerit habens uxorem, et hic sine filiis fuerit, ut accipiat eam

Reprobis est qui tota hac vita que vii diebus est, steriles a bono sunt. Quibus videntur mortuis: ad ultimum mundana conversatio que sine fructu est transibit.

frater eius uxorem, et suscitet semen fratri suo. Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem, et mortuus est sine filiis. Et sequens accepit illam: et ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam: similiter et omnes septem, et non reliquerunt semen, et mortui sunt. Novissima omnium mortua est et mulier. In resurrectione ergo cuius eorum erit uxor? Siquidem septem habuerunt eam uxorem. Et ait illis Iesus: Filii seculi huius nubunt

(quia non possunt)

et traduntur ad nuptias. Illi vero qui digni habebuntur seculo illo et resurrectione ex mortuis, neque nubent neque ducent uxores. Neque enim ultra mori poterunt. Equales

(et caro spiritualis) (visione) (et sine labe corruptionis)

enim angelis sunt, et filii sunt Dei,

(visione fruuntur)

cum sint filii resurrectionis. Quia vero resurgant mortui, et Moyses

B Cum omnes boni et mali sint resurrecturi, et absque nuptiis mansuri: omnes tamen non ad gloriam resurrectionis exurget. De solis electis dixerit. Si autem in resurrectione neque nubent neque nubentur. Resurgent ergo corpora que possunt nubere et ducere, quod dicitur de hiis que habent membra genitalia, sed nulla voluntate vel necessitate nubendi mancipabuntur. Et nota cum sidonioribus et oculatoribus secreta mistica loquitur: non dicit sed dat cum hiis ad erant multi ideo ... quos propter aliorum incredulitatem non oportebat negligi.

Cum connubia propter filios, filii propter successionem, successio propter mortem: ubi ergo non est mors, neque connubia.

Postquam proposite questioni de resurrectione congruis dictionibus satisfecit: de ipsa resurrectione contra eorum infidelitatem agit.

B Et que vos recepistis. Alioquin poterat aptiora de resurrectione testimonia dare prophetarum, sed prophetas Saducei non recipiunt.

ostendit secus rubum. sicut dicit dominum deum abraham.
et deum ysaac. et deum iacob. Deus autem non est mortuorum sed
vivorum. Omnes enim vivunt ei. Respondentes autem
quidam scribarum dixerunt. Magister bene dixisti. Et am
plius non audebant eum quicquam in
terrogare. Dixit autem ad
illos. Quomodo dicunt
xpm filium david esse. et ipse
david dicit in libro psalmorum. Dixit dominus
domino meo sede a dextris meis donec po
nam inimicos tuos scabellum pedum
tuorum. David ergo dominum illum vocat:
et quomodo filius eius est. Audiente au
diente autem omni populo: dixit discipulis
suis. Attendite a scribis qui volunt am
bulare in stolis. et amant salutationes
in foro. et primas cathedras in synago
gis et primos discubitus in
conviviis. Qui devorant
domos viduarum. sub

Consummatur precepta domini. in fine testamenti sui fidem concludit. ut dominum ihesum verum deum et verum hominem ad dexteram patris sedere credamus.

Quod a patre subiciuntur inimici: non infirmitatem filii sed unitatem nature quia in altero alter operatur significat. Nam et si filius subicit inimicos patri: quia pater clarificat filium etiam.

Istud dicere est: equalem se filium generare domino. non secundum quod de eo natus sed secundum quod de patre semper fuit.

Quomodo tamen impugnant tamen hec secundum verum intellectum.

Simplici vero iubentium attendere. inane glorie cupiditate. ne vel eorum simulatione decipiamur. vel eorum exemplo ad amorem temporalium inflammemur.

Non salutari in foro et primas sedes vetat eis quibus debetur ex ordine officii sed eis qui indebite amant. Animum enim in gradu recordantur. non non caret culpa si in foro laudantur esse velit quod

Non reprehenduntur quia david filium dicunt. sed quia dei filium non credunt.

Marcus. Qui devorant domos viduarum sub optentu prolixe orationis: quia religiosiores apparent.

XXI

necesse sibi providere.

lantes longam orationem

hi accipient damnationem maiorem. Respiciens autem: vidit eos qui mittebant munera sua in gazophilacium divites. Vidit autem

B Cum non penderet deus quantum in eo sacrificio sed

et quandam viduam pauperculam

ex quanto proferat.

minuta duo mittentem era. Et dixit. Vere dico vobis quia vidua hec pauper plusquam omnes misit. Nam omnes hi ex abundanti sibi miserunt in munera dei. Hec autem

illa

ex eo quod deest omnem victum suum quem habuit misit. Et quibusdam dicen

de templo quod lapidibus bonis

tibus et donis ornatum esset: dixit.

---

plurius orantur ut ab infirmis quibus libet et precium suum conscientia turbati. qui patronum laicis et pecunias accipiunt. quorum oratio fit in peccatum. id est non solum pro aliis non possunt intercedere sed nec sibi ad salutem proficere. immo pro suis orationibus maiori damnatione [illegible].

B Sunt appetitores primatus et vanae gloriae cupidos esse innuerat: et contra ferentes in donum domini certo examine discernit ut retribuat singulis secundum intentionem cordis.

B Iudeus ex abundanti mittit quod de iustitia sua presumens ita orat apud se. deus gratias ago quia non sum sicut ceteri hominum. vel divites. omnes vel [illegible] in munera dei esse mittit: quia omne quod vivit non sui iuris sed dei esse intelligit dicens. deus propitius esto mihi peccatori.

---

desiderat sedere in cathedra moysi.

Maiorem. In hoc insinuat illos qui et in angulis stantes orant. ut videantur ab hominibus: damnationem quod ceteri. sed [illegible] maiorem.

B Gaza divicie. philaxa servare. unde gazophilacium: archa habens foramen desuper. in quam mittebant sacerdotes donaria populi. quae erogabantur ad necessarios usus templi. porticus etiam in qua archa servabatur. gazophilacium dicebatur. unde hic locutus est ihesus in gazophilacio docens in templo.

B Divites. Divites qui in gazophilacium munera mittunt: sunt iudei de iustitia legis elati. Vidua ecclesia pauper. cuius vir ipse mortem pro ea [illegible] et in celi penetralibus ab oculis eius occultus: quasi in partes [illegible] regionis [illegible]. Hec pauper quia superbiam et concupiscentias mundi abiecit que in gazophilacium minuta duo mittit. quia in conspectu divine maiestatis ubi nostri operis oblationes qui certo sui numero significate servantur. vel dilectionem dei et proximi. vel fidem et operationis sue munera defert. quae consideratione sue fragilitatis minuta sed merito pie intentionis magis accepta: quam cunctis superbientium iudeorum opera.

Gaza divicie. philare: servare. unde gazophilacium.

B Post oblationem vidue in qua ecclesia degentibus signatur: destructio templi supponitur ut velamento littere occultantis recondito: sacramenta esse incipiant patefacere. Curavit enim deus civitatem et templum et omnia figuralia subvertere. ne cuius post adventum veritatis adhuc recurre ret.

Quia laudantibus edificationem templi preferetur omnia destruenda. dicta pluribus licet marcus ait. Petrus et iacobus et iohannes et andreas separatim querunt tempus et signa predicte destructionis.

hec que uidetis: uenient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. Interrogauerunt autem illum dicentes. Preceptor: quando hec erunt? Et quod signum cum fieri incipient? Qui dixit. Videte ne seducamini. Multi enim uenient in nomine meo dicentes. quia ego sum: et tempus appropinquabit. Nolite ergo ire post illos. Cum autem audieritis prelia et seditiones. nolite terreri. Oportet enim primum hec fieri: sed nondum statim finis. Tunc dicebat illis. Surget gens contra gentem et regnum aduersus regnum: et terre motus magni erunt per loca. et pestilentie et fames. terroresque de celo et signa magna erunt. Sed ante hec omnia inicient

Imminente iherosolimorum excidio. multi fuere principes qui se christos et tempus libertatis appropinquare dicerent. Temporibus quoque apostolorum heresiarche multi prodierunt qui uenientes falsificantes diem domini instare predicabant quos et apostolus redarguit.

Symon magus cui et alii auscultabant omnes qui in samaria erant dicentes hunc esse uirtutem dei magnam.

Hec a passione domini in iudea abundauerunt quibus ne territi apostoli urbem et iudeam deserant admonentur quia non statim finis sed post quadragesimum et secundum annum.

Horum alia e celo alia e terra alia ab elementis alia ab hominibus. Surget gens. ecce perturbatio hominum. Terre motus. ecce respectus ire desuper. pestilentie. inequalitas corporum. fames. Ecce sterilitas terre. terrores de celo. ecce inequalitas aeris quia ergo modis omnibus delinquunt modis omnibus feriuntur.

Mistice. Regnum contra regnum. et pestilentie eorum quorum sermo ut cancer serpit. et fames audiendi uerbi dei. Commotio terre aversio et separatio ab hereticis intelligitur qui se inuicem dimicantes ecclesie

vos manus suas et persequentur tradentes in synagogas et custodias trahentes ad reges et presides propter nomen meum. Contiget autem vobis in testimonium. Ponite ergo in cordibus vestris non premeditari quemadmodum respondeatis. Ego enim dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt resistere et contradicere omnes adversarii vestri. Trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis et morte afficient ex vobis. Et eritis odio omnibus propter nomen meum et capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Cum autem videritis circumdari ab exercitu Ierusalem tunc scitote quia appropinquavit desolatio eius. Tunc qui in Iudea sunt fugiant in montes et qui in medio eius discedant et qui in regionibus non intrent

armatos. xl. diebus macer debellavit se et vitula inter manus immolantium pepisse agna quo autem ineritu hec contigerit sub iungit. h. ante.

Nolite tiere. Vos adversarii accedi... ego plura vobis uba ... ego sum qui loquor.

[illegible] victoriam faciunt.

De signis certe de celo dixit ... victoriam faciunt.

pia crudelitate vexabat.

Et capillus non solum vestra ossa fortia gesta vel dicta remunerabuntur: sed et capilli id est cogitationes que de corde ... decere ... ex ... iusti ... iusta ... donabuntur. Vim ... Relique. c. o. f. a. t.

Patientia radix et custos omnium virtutum. In hac ergo animas que corpus possident possidebitis cum ipsas ad patientiam ... ratione regimus. Vera autem patientia est aliena mala equanimiter perpeti ... eum qui mala irrogat nullo dolore moveri.

Ecclesiastica ystoria narrat christianos qui in Iudea erant immanente excidio ab angelis monitos fuisse et transiordanem ... pella ... desolatio usque impleretur habitasse.

Hec pssura et ira usque hodie
ppło illi p omnes gentes dispso durat. non tamen in eternum durabit. Unde p ordinem pssure demum subiungitur. donec impleantur t. n.

.B. Hec plenitudo donec gentium intrauit. ut sic omnis isrł saluus fiat. et q̄si ad solum pprie natiuitatis gaudium redeat. Modo autem impletis tempibus nationum et omnis isrł salvato sequatur: dominus exordine ponit. Nam et hec secundum matheum apostoli querebant. non solum tempus euertendi templi sed et signum aduentus eius et consummationis seculi erat. t. m. t.

Propinquante extremo iudicio. sonitus maris et fluctuum confundentur. terre orbis pturbabitur. selunnce coloris inficietur. mariua celi luminaria pcussa nouo horrore uidiis turbatam faciem uelant quia appropinquante tantus suo electa quasi pauentia intrare et tremunt.

.B. Que in humilitate positum audire uoluerunt. ut uenit eius tanto nunc districtius senciant: quanto nunc corda ad eius pacientiam non inclinant. quia non consepbos sh oicta sunt: magis ad consolationem electorum supponitur. his autem f. m. Cum plage cre

.B. ℭ domini sanguinis.
in eam. Quia dies ultionis hi sunt. ut
ℭ quam
impleantur omnia que scripta sunt. Ve
non ut mater filiorum sarcina p grauate fuge necessitatem impediet.
autem pregnantibus et nutrientibus
in illis diebus. Erit enim pressura magna super terram: et ira
.i. ignitione gladii. q. telo. omnis labor hominis [illegible]
populo huic. Et cadent in ore gladii et captiui ducentur
totum [illegible]
in omnes gentes et ierusalem calcabitur
a gentibus. Donec impleantur tem
ℭ Sol in tenebras uertetur. luna in sanguinem
pora nationum. Et erunt signa in
ℭ [illegible] que ante ... erit
sole et luna et stellis: et in terris pres
tribulatio magna: quale non fuit ab initio mundi usque fieri.
ℭ preueniat hec quod iohis in [illegible]
sura gentium pre confusione soni
seculi [illegible] abuturum consperit. B ℭ hec de ipso aduentu
tus maris et fluctuum: arescentibus
omnes uirgines prudentes et fatue insolito clamore suscitate lam
hominibus pre timore et ex
pades ornant. i. opera secum uniuant. p quibus marime cum timore
pectatione que superuenient uni
infatue etiam discernitur expectant aduentum. [illegible]
uerso orbi. Nam uirtutes celorum
sunt orbis absque timore iudicis agetur. ℭ Unde apostolus. Cum dixerint pax
mouebuntur. Et tunc uidebunt
et securitas superueniet repentinus interitus. Hoc minime si expectatione
filium hominis uenientem in nu
[illegible]
districtum examinis quod nunc ideo floruerit exarescent si fideles qui
be: cum potestate magna et ma
[illegible]
operibus conuertat marcescit. n. n. c. angelice potestates tremuerunt
iestate. His autem fieri incipien
pretium iudicis. unde iob. Columpne celi contremiscunt. et p. a. c.
tibus: respicite et leuate capita
uestra. quoniam appropinquat redemp

tio vestra. Et dixit illis similitudinem.
Videte ficulneam et omnes arbores cum
producunt iam ex se fructum. scitis
quoniam prope est estas. Ita et vos cum videri
tis hec fieri: scitote quoniam prope est regnum
dei. Amen dico vobis: quia non
preteribit generatio hec
donec omnia fiant. Celum
et terra transibunt: verba
autem mea non transi
bunt. Attendite autem
vobis ne forte graven
tur corda vestra in crapula et ebri
etate et curis huius vite et super
veniat in vos repentina dies illa.
tanquam laqueus enim superveniet in omnes qui
sedent super faciem omnis terre. Vigilate itaque omni tem
pore orantes ut digni habeamini fugere ista om
nia que futura sunt. et stare ante filium hominis.
Erat autem diebus docens in templo: noctibus vero

Regnum dei de terre statu comparat quia tunc merores nostri nubila transibunt. et eterni dies vite sub claritate solis fulgebunt.

Et que dico sub certitudine expectate.

que de morte ad mortem. i.e. omne humanum genus. vel genus iudeorum que non deficiet. donec veniat dies iudicii.

i.e. aereum non ethereum. i.e. innovabuntur deposita priori forma. per manentia in substantia. unde dicitur. terra in eternum stat.

i.e. et cum verba mea ita absque dubio sunt implenda: videte ne quo gestatione(?) illorum mens sit

Vos dedita crapule. et ebrietati. et secularibus curis. sic quando erunt tempe

tur imminentis iudicii. de quibus dicitur cum dixerint pax et securitas tunc repente veniet

et repentinum interitum.

i.e. ex parte. et perpetuo retinens quod semel ceperit.

i.e. quibus placent illecebre huius mundi.

i.e. omni tempore non quibusdam certis diebus vel horis.

i.e. hec summa est beatitudinis. in presentia iudicis sui securum assis

tere.

lescunt. cum terror iudicii commotis virtutibus ostenditur. Leva
te. i.e. exhilarate corda vestra.
quia dum finitur mundus cui amici non estis: prope est redemptio quam
quesistis quia et mundus despici
despici debeat: ruina comparati
one manifestatur. Videte ficulneam.
Sicut ex fructu arborum vicina
estas cognoscitur: ita ex ruina
mundi prope esse regnum dei cognos
citur. ex his ubi ostenditur quia fru
ctus mundi ruina est. ad hoc enim
crescit ut cadat. ad hoc germi
nat ut quecumque germina
verit cladibus consumat.
Nichil in corpore(?) natura celo et
terra durabilius est. nichil transit
velocius quam sermo. Verba quo
usque imperfecta sunt: verba non
sunt. si perfecta sunt: iam omnino
non sunt. Neque enim perfici nisi transire
valde possunt. Dicit ergo. Celum et terra.
i.e. quicquid apud vos durabile
est sine mutatione est. ad eterni
tatem durabile non est. et omne
quod apud me transire cernitur. fix
um et sine transitu tenetur. quia sermo
meus qui transit sententias ma
nentes exprimit.

XXII

Pascha non a passione sed a transitu nominatur. quia illo die exterminator per egyptum vel omnis israelis populum suum quo nomine signabatur agnum in hac die de mundo ad patrem transiturum. Item pascha et azima non hoc distat quod pascha vocatur solus dies in quo agnus occidebatur ad vesperam. id est quarta decima luna primi mensis. dies azimorum erant a quinta decima luna usque ad vigesimam primam diem eiusdem mensis sed evangeliste indifferenter ponunt et diem azimorum pro pascha: et pascha pro diebus azimorum. Unde hic lucas. dies festus azimorum qui dicitur pascha. quia et pasche dies in azimis panibus celebrari precipiebatur. et nos qui pascha per fermentum facientes semper ex hoc mundo transire precipimur. uno die immolato agno ad vesperum. sequuntur vii. dies azimorum. quia christus in plenitudine temporum semel pro nobis passus. toto tempore seculi quod vii. diebus agitur in azimis sinceritatis et veritatis precipit esse vivendum.

Dicit iohannes quod post bucellam a domino traditam intravit sathanas in iudam. sed ante bucellam intraverat eum sathanas. et quia prius intraverat ut deciperet: post modum intravit ut iam sibi traditum plenius possideret.

Hec ante biduum pasche congregatum principibus sacerdotum et scribis matheus. et marcus plenius ostendunt et sequentibus gesta testantur.

... oriens. morabatur in monte qui vocatur oliveti. Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum.

Appropinquabat autem dies festus azimorum qui dicitur pascha: et querebant principes sacerdotum et scribe quomodo eum interficerent. timebant vero plebem. Intravit autem sathanas in iudam qui cognominabatur scarioth unum de duodecim. Et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus: quemadmodum illum traderet eis. Et gavisi sunt: et pacti sunt pecuniam illi dare. Et spopondit.

[Interlinear glosses:] unum sale iudicium et singulorum incertum exitum volup- ... invitare et vigilare monuit et orare: ipse inminente ... id est mane populus accelerabat ... in vigiliis precibusque instat. ... oratione patrem commendat. sic nos cum in prospera ... divina mira non desperantes diebus ... ... tibus in monte. o. ... seditionem metuentes. sed ne auxilio populi de suis manibus tollerentur; ... non a principibus invitatus. nulla necessitate ... gatur. sed propria sponte scelerate mentis ingenio consilium. ... sine turbis.

Quod vero docuit: exem- plo astruit. qui diu- turnis et cunis scire ... de sua passione ... et eos per quos passurus e- rat illo precatur et ... conciliam in adiuvatur divinam nostrorum ... in templo. quia hec ... bonis operibus lucernam plenius ... morantem quod inmeabili- gistratum gaudii spiritualis consolatione respiramus et ad nos audiendos populus ma- neat: cum vel obscuris operibus tenebrarum vel dei gratia videtis nebu- losis pressurarum sic in die honeste ambulemus nos filii lucis ... tur.

Et querebat oportunitatem: ut
traderet eum sine turbis. Venit autem
.i. quarta decima luna.
dies azimorum in qua necesse erat oc
cidi pascha: Et misit petrum et iohannem
dicens. Euntes parate nobis pascha
ut manducemus. At illi dixerunt.
.i. quem non habemus tabernaculum.
Ubi vis paremus: Et dixit ad eos.
.i. sicut deus cunctorum prescius cum discipulis loquitur de his que alibi
Ecce introeuntibus vobis in civita
geruntur. et bonum patrisfamilias pascha amphoram aque portans occurrit vel
tem: occurret vobis homo aque por
ostendatur huius pasche mysterium pro ablutione mundi per aquam
tans. sequimini eum in domum in qua
baptismi sic celebrandum. .i. in pasche cultoribus typicus deli
intrat. et dicetis patri familias domus.
nime cruce auferens et ad tollenda peccata munifici fontis baptis
Dicit tibi magister. Ubi est diversorium
ma consecuturis. amphora significat perfectam mensuram expleri corporis
ubi pascha cum discipulis meis m
quo dignum erat hec geri.
anducem: Et ipse vobis ostendet cena
culum magnum stratum: et ibi parate. E
untes autem: invenerunt sicut dixit
illis. et paraverunt pascha. Et cum
.i. xiiii. die mensis ad vesperam. cum xv. luna iam terris appareret le
facta esset hora discubuit. et duodecim
gis edicta instabant.
apostoli cum eo. Et ait illis. Desiderio
desideravi hoc pascha: manducare

Licet sequenti die .i. xv. lu
na sit crucifixus hac tamen no
cte qua agnus immolaba
tur et carnis sanguinisque
sui discipulis sacramenta
celebranda tradidit. et a iu
deis tentus et ligatus est ipsius
immolationis .i. passionis
sue sacravit exordium.

Consulte preteritum est nomen
vel bauli aque vel domini do
mus. ut omnibus volentibus
mihi sacramenta christi quod
est pascha celebrare. christum
qui sue mentis hospitio susci
pere querentibus facultas
danda signetur.

Sine nomine designatur. ut
pauper et ignobilis estimetur
qui a domino eligitur. cuius feli
tas in hoc apparet. quod in istra
to eius dominus cum discipulis cum
sublimium intrantium delectati
one requiescit.

Cenaculum .i. ex spiritualis
est que de angustiis littere e
grediens. in sublimi loco
recipit salvatorem. qui infra
civitatem remanet: minus pas
cha facit. sed qui aque baulum
.i. gratie preconem in domum ecclesie
sequitur: cum scendens litte
superficiem. in mentis solio refec
tionem parat christo. dum cuncta
vel pasche sacramenta vel cetera
legis decreta de eo intelli
git scripta.

Desiderat primo typicum pas
cha manducare. et sic pas

sionis sue mundo iustitia decla
rare ut et antiqui pasche pro
bator existat: et hec ad sue dis
pensationis figuram pertinu
isse demonstrans. Iam adue
niente veritate umbram ces
sare doceat. In cuius rei figuram
defecit manna postquam comede
runt filii isrl' de frugibus terre. nec
usi sunt ultra cibo illo.

Sic et typicum esum agni sic
et typicum pasche potum negat
se bibiturum. donec ostensa re
surrectionis gloria regni dei
fides mundi adveniat ut pro
rum duorum immutatione sacra
mentorum ceremonia legis sacramenta ut
visa ad spiritualem observantiam
doceat transferenda.

Gratias egit. Ostendit quod quisque
facere debet in flagello. Ipse ca
lice. cum ipse equanimiter trans
aliene quod panis corpus confir
mat. vinum sanguinem operatur.
mysterio hoc ad corpus illud. ad san
guinem et refectus. Verum nec pa
nis sine aqua conficitur. nec
vinum sine aqua offertur. Per a
quam populus figuratur. qui nec
sine xpi passione salvatur.
nec sine eius amore et passus.
Oportet ergo ut nos in illo maneamus
ut ipse in nobis maneat et nos
in eo.

Finitis veteris pasche solle
nnis transit ad novum. quod in sue
redemptionis memoriam ecclesiam
frequentare desiderat. ut pro car
ne et sanguine agni: sue car
nis et sanguinis sacramentum

Nota.

Apls. y. Aum.

Zach. ix. tu in sanguine te.

vobiscum antequam pati
lebrabo. donec in ecclesia quod est regnum dei spiritualiter
ar. Dico enim vobis quia
non usque hodie manducat xpc. cum eis quod
ex hoc non manducabo
vanda precepit. in membris suis spiritualiter exercet.
illud donec impleatur
tus pascha cum finem imponebat pertinet.
in regno dei. Et accepto
quia vetera transitura et nova omnia erant ventura.
calice gratias egit et dixit.
accepi. quod ab hora cene usque ad tempus
accipite: et dividite inter
dei erat venturus: vinum non esset bibiturus.
vos. Dico enim vobis quod
non bibam de generati
one vitis donec regnum dei veniat.
Et accepto pane: gratias egit et fre
git et dedit eis dicens. Hoc est cor
nis apparet.
pus meum quod pro vobis datur. h
cumque manducabitis panem hunc et calicem bibetis mortem domini adn.
facite in meam commemorationem.
Similiter et calicem: post
quam cenavit dicens. H
est calix novum testam
veterum odientium est.
tum in sanguine meo: q
pro vobis effundetur: Ve
de vobis non potest. per quam fundetur ipse sanguis.
rumptamen ecce manus

Non ultra mo
saycum pascha ce
intellectum co
pleatur. In hoc reg
nomosyses rudi populo
carnaliter obser
Hic calix adve
quo accepto g
gratias agit.
Post simpliciter
resurrectionis
quo in regno
post resurre
ctionem cum eis
discipulis mandu
cavit et bibit.
Exemplo ne
filium hominis trade
quod illud immo
labile dominicum
pris sacramenti
violare presum
Vendit quia
et timore et a
more neglec
to: caduca ama
re convincitur.

et erumnosa.

tradentis me. mecum est in mensa. Et quidem filius hominis secundum quod definitum est vadit. Verumtamen ve homini illi per quem tradetur. Et ipsi ceperunt querere inter se: quis esset ex eis qui hoc facturus esset. Facta est autem et contentio inter eos: quis eorum videretur maior esse. Dixit autem eis. Reges gentium dominantur eorum et qui potestatem habent super eos benefici vocantur. Vos autem non sic. Sed qui maior est in vobis: fiat sicut minor. Et qui precessor est: sicut ministrator. Nam quis maior est qui recumbit. an qui ministrat? Nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Vos autem estis

in panis et vini figura substituat. Frangit et porrigit. ut ostendat corporis sui fractionem non sua sponte futuram. Agit gratias de nexibus eviniatis et novis incipiendis.

Sicut de passione predixit. sic predicit et de proditore. ut videlicet latere non posse: peniteat facti. nec designat ex nomine: ne manifeste correctus impudentior fiat. Omnes tunc quos dominus tunc numero: ut conscii penitentiam agant. proditoris et pena: ut quem pudor non vincerit: coherceant denunciata supplicia.

Nosbite. Caveamus in predio. ne qua inter nos de platione possit esse intentio. Si enim contendebant apostoli: non excusatione obtendimus sed cautioni proponitur. Omnibus una datur forma sententie. ut non de platione sit certatio sed de humilitate contentio.

Prius magister non inter comitentionis arguit. Sed formam humilitatis quam sequantur describit. quia nos more servorum per plationem pervenire volumus ad regni possessionem sed ad summam virtutem non potentia venitur sed humilitate. Et ideo cave est autem ut erectione subditis et maternam pietatis et paternam exhibeant disciplinam. ne aut districtio rigida. aut pietas sit remissa.

Non verba exhortationis erexit pluris de se ponit. hunc ubi sic se habet. Si ego lavi pedes vestros. d.

Io. xiii. z

et magr̄. et uos debetis alt̄ alti
lauare pe. Possūt et multorum
ministrandi intelligi off̄a q̄ dn̄s
incarne gessit. n̄ tm̄ p̄dicando
uel miraclis ad mouendo. s; et
cibum quē p nob acceps porre
do. ut et uos p muicem porre
cias discamus. "Cbeātq̄ esti

Ad. l.

H ē imitatio dei re
gnoli. u q̄ humiles
hic gaudent inuis
tute o sciuis. tunc
sublimes s̄t in sadu;
pcerius dapib alan
tur. et qui in tēpta
tionib mansere iudi
cati cū dn̄o gl̄ia depmanent illic
cū eo sup tēptatores suos
iusti iudices ueniāt. Quanto
enim hic despectiores tanto il
lic maiore culmine potesta
tis excrescent.

uiuūt et s
uiuit et q.
i. s. fruen
do. s. olim
desidio et
amato ga
udio. ueni
tur.

ad Ro. viii. omnia cooꝑ

potest q̄ deficit fidei. ñ. uobis tu ē̃
et semp a principio fidē aliq̄ dom.
pet ut n̄ deficiat fides singlē.
Vnd deficiat fides tua t aliq̄. q̄ n̄
fecit q̄ m̄ de pascone s̄ā dgo uent
fide. p fidei. s. tua t fidei sua
t t tomus.

He gloriētur undeci q̄d soli de
tot milib cū dn̄o in tēptatio
ne pmansisse dicuntur: ad in
onet eos eadē pcella potuisse
cū. n̄ diuina gr̄a fuissent p
tecti. Cū ū sathanas expetit
temptare: uelut q̄ triticum
purgat uentilando concute: eo
cet uiuus fidē. a diabolo n̄ a
deo pmittente temptari.
Sathanas bonos ad cribr
rando petit. cū ad eo affix
tione etiā anelat malicie.
quo enim inuidens eor tēp
tatione appetit: eo illor q̄
pbatione de pcanis petit.

B

Sic ego orando te petri ne
deficeres: sic tu infirmiores

terris. et sponte tām q̄ pmansistis m. u. t. m. Infirmi

qui pmansistis mecum in temp

tas mea nō conturbauit uos. s; in bono cepto pseuastis.

tationibus meis. Et ego dispono

Sic ego in obedientia usq; ad mortē dedit m̄ pr̄ uob q.

uob sicut disposuit michi pat m̄s

ē sup omne nomē. sic et ego uos pmanentes mecū du

regnum. ut edatis et bibatis sup

cam ad eternū regnū. In telligendū ē indī ta uos

mensam meam in regno meo. Et

se. et multos alios iam tecum abisse. uideat uerbis mo

sedeatis super thronos. iudicantes

p̄hensibilis sacramento: quib loquebatur dominus.

duodecim tribus isrl̄.

Cnō ut n̄ tēpus. s; ne deficiat. f. t. ut post

Ait autē dn̄s. Symon:

lapsū negationis: ad p̄stinū statū penitē

ecce sathanas expetiuit

do resurgas. Vale ē eni scis tēptati gratis ex

uos: ut cribraret sicut

cumulati. ut t tēptati quā fortes fuerit ap

triticū. Ego autem ro

pareat. t cogita presumptione suā infir

gaui p te ut non defici

mitate fortiores fieri discant. et sic cū plan

at fides tua: et tu aliquā

fuerint: accipiant corona uite.

do conuersus. confirm

xerat se p petro rogasse. o sc̄i ille p̄sentis affect. et feru

a fr̄s tuos. Qui dixit ei.

nesci casus futi: n̄ credit se ab eo posse de fide s; ille

Dn̄e tecum paratus sū

sit in hoīe. ne q̄s de suo statu incau. te

et in carcerem et in morte

diffidat: sic dē modū. tēpus numerū negationis

ire. Et ille dixit. Dico

Sic hec quoq; nob dat exēplū. ut n̄

tibi petre:

unq̄ ēa ut stan

te quedā de uirt ppositi rigore sine

causa possum

non hodie gallus

cantabit

Mensa quē di
b scis ē ad fru
endū ppositē
celestis in eglā.
P duodecim. n̄
xij. p̄. s; uniu
tudo iudicantiū
n̄ signatur. p
duas partes sep
tenarij quo
uniuersitas sig
natur. i. tria et q̄tu
or p q̄rū duo
dec multiplicā.
Quia dn̄s di
memis fidei. s;
qui nouit q̄d
confidat: ut de
casu mentiū
p̄dicit et sic uale
ricorsi aptum
sue defensionis
pium
ut.

Quando misi uos | donec ter abne | incurrite. | sed exemplo sue penitentie

cadere uiuendi re- | | Ubi gratis | e conforta. ne de uenia desp

gula persecutionis qua pacis tempore discipulos | per hospi- | erent.

eis informat. Quis | **ges nosse me. Et** | tales regiones ire agunt: plurimi uiatici

si quid discipulis ad predicandum neque debent tollere | causa licet | portari. quam domini habens.

uitia precepit ex- | **dixit eis. Qua-** | Gladium uel habitum sumere

diuinis. Vel ut qui euangelium nuntiat de euangelio uiuat. Instante | uel non habitum iubet emere. ut sciant

quasi non mortis articu- | **do misi uos sine sacculo** | aut legentes non facultate re-

lo. et tota illa gente pastorem simul et gregem persequente congrui- | sistendi de esse discipulis sed

tempori regulam de- | **et pera et calciamentis** | magis amorem penitentie uice pa-

derunt persecutores ut tollant necessaria uictui donec sopita | tientie uel si nulla alia causa

persecutorum insania | **numquid aliquid de-** | euangelizandi gladium esset:

ad tempus euangelizandi redeant. | sufficit pro illa. ut amputata

Est gladius spiritualis | **fuit uobis? At illi dix-** | serui auricula. tactu domini sa-

liceat uendat patrimonium et emat sibi quo nuda mentis pro- | naretur. In quo admonemur

uenialia uestitur. | **erunt. Nichil. Dixit ergo** | uera percussi sustineamus sed

est gladius passionis ut crucis corpus et immolate carnes exuuntur cum | [illegible] resurgentis suscipi-

ad coronam. | **eis. Sed nunc qui habet sac-** | amus. Quare non sacculum et peram

uti denique ut sciant quod de passione locutus est conturbaret | et gladium tollere iubeat. subdit.

discipulorum animos: | **culum: tollat similiter** | Scilicet quia ipse passurus. et cum iniquis

de se exemplum sup- | erat deputandus. id est cum latronibus uel iniquis | medio est crucifixus. Vel cum inferi-

ponit. quoniam adhuc. | **et peram. Et qui non habet** | ad quos per mortem erat descen-

surus ut educeret suos iuncto de lacu ubi non est aqua. | [illegible]

uendat tunicam suam: et emat gla- | Duo gladii sufficiunt ad

testimonium sponte passi saluatoris. unus qui apostolis audendi ad certandi pro domino. et euulsa serui

dium. Dico enim uobis: quoniam adhuc | auricula: duo et in mortuo

est in psalmo. | pietatem inuicemque medicandi

hoc quod scriptum est oportet impleri | inesse docerent. alter quemquam

exemplum uagina ostendens eos non totum quod potuere pro ei defensione facere permissos.

in me. Et cum iniquis deputatus est. | Duo gladii preuiderunt. unius noui | [illegible]

est predicta. | est completione. | alter ueteris testamenti quibus aduersus

Etenim ea que sunt de me: finem | diaboli munimenta insidias et de-

satis est. quia nichil deest ei quem utriusque testamenti doctrina munierit.

habent. At illi dixerunt. Domine: ecce g- | Tradendus discipulis dominus

consuetum locum adiit. ubi facile posset

gladii duo hic. At ille dixit eis. Sa- | set inueniri. ne mortem pu- (humano timore)

taretur timuisse. et ubi discipu-

tis est. Et egressus ibat secundum consu- | los sanguinis et corporis sui uirtus

ternis imbutos in morte. educeret non solum in morte christi baptizatos | designaret altissimo sancti spiritus

etudinem in montem oliuarum. Se- | carismate confirmandos.

Impossibile est hominem non temptari. Nec ait ut non temptemini, sed ne intretis in temptationem. Orate, id est ne temptatio vos superet et intra casses suos teneat.

Dato apostolis precepto orandi: et ipse avulsus ab eis solus passurus erat pro omnibus, innuens quod solus passurus erat pro omnibus, innuens orationem suam tantum quantum et passionem a nostra distare.

Pro me doluit, cum pro se nichil haberet. Suscipit enim tristiciam meam, ut mihi largiretur suam leticiam. Confidenter quod tristiciam nomino, quod crucem predico.

Pater. Appropinquans dominus passioni, infirmantium vocem et timorem ut abs traheret in se suscepit. Et rursus per obedientiam fortitudinem mentis ostendit, ut cum nobis imminet quod fieri nolumus, sic per infirmitatem petamus ne fiat, ut tamen per fortitudinem parati simus ad implendam conditoris voluntatem potius quam nostram.

Homo factus eo minor est confortante quo contristatur. Nam si nobis tristis est, id est propter nos tristis est, necesse est ut et propter nos confortatus sit et nobis.

Appropinquante morte terrena tamen mortalis nature in se expressit quia ... quendam virum tironis patimur, cum per ... illius sumus viventes quod metuimus non posse mutari.

Per terram sanguine irrigatam declarat quod effectum sue passionis tam obtinuerit, ut fidem scilicet discipulorum, quam terrena adhuc fragilitas arguebat, suo sanguine purgaret, et quecumque illa scandali de morte eius perculsi sunt, ... ipse moriendo deleret. Sed et totum mundum per ...

(Se)cuti sunt autem illum et discipuli. Et cum pervenisset ad locum dixit illis. Orate ne intretis in temptationem. Et ipse avulsus est ab eis quantum iactus est lapidis. Et positis genibus orabat dicens: Pater, si vis transfer calicem istum a me. Verumptamen non mea voluntas sed tua fiat. Apparuit autem illi angelus de celo confortans eum. Et factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Et cum surrexisset ab oratione et venisset ad discipulos suos, invenit eos dormientes p

Interlinear glosses:

Locum in quo consueverat; qui dicitur Gethsemani.

In hoc instruit ut ...

ipsum dirigitur lapidem, id est usque ad ... perducant ... ne legem que scripta erat in lapide, usque ad illum cum ... pervenit ille lapis, qui finis legis est; et ... corporis ostendat ... est omni credenti ad iustitiam, clarum.

Orat non tam timore patiendi quam misericordia ... ab illo bibat calicem ... et significat dominus ... ne ... excusationem ... ignorantie in mea morte, que cotidie ad ... Verumptamen ... passionem ... cusandi sed ut alii ... non mea sed tua fiat voluntas.

Apparet quod ... oratione ... in gladio ... participes ... [illegible]

Tristicia ... [illegible]

tristicia. Erat illis. Quid dormi
Ut ne uinos calix
tis? Surgite orate: ne intretis
mee passionis ueniat.
in temptationem. Adhuc eo loque
nte ecce turba et qui uocabatur iudas
unus de duodecim antecedebat e
Cui h signum dedit
os. et appropinquauit ihesu ut oscu
uos teneretis eum quem tenueritis.
laretur eum. Ihesus autem dixit illi.
Constructio pacis morte interrogans seruus domini discipulus magistrum prodis.
Juda: osculo filium hominis tradis?
Videntes autem hi qui circa ipsum
erant quod futurum erat: dixerunt
ei. Domine. si percutimus in gladio? Et
scilicet petrus ardore uirtutis quo cetera zelatus. sic Iohannes.
percussit unus ex
illis seruum prin
passione domini certatim. aurem. id est spiritualem
cipis sacerdotum et
sed diuino iudicio ablatam pandente.
amputauit auricu
auris amputata et sanata significat
lam eius dexteram. Re
spondens autem ihesus
rant ad ihesum principes sacerdotum et magistratus
ait. Sinite usque huc.
gebant ut qui in nouitate uiuerent.
Et cum tetigisset auriculam
nanis. armanis crucifixus a populis et barrabas electus
eius: sanauit eum. Dixit autem

iud. xyx.
Qui seruus uiuen
tis est ptinet ad illam uetustatem que gestat in seruitute
que et agar. sed cum
accessit sanitas figurata est et libertas.
Cum et nomen serui mal
chus. id est rex. uel reg
naturus. qui regnabit
cum christo cum innoua
tur auditus.
Numquam pietatis ob
liuiscitur. qui nec hos
tes suos pati sinit uul
nerari.

mortuum. ad uitam resuscitauit.
Factum congruit uirtute mentum
eum cum furibus qui quasi dum cum pace
fuit. tranquillus se egit.
Suscipit dominus osculum. non quo simu
lare nos doceat. sed ut nec proditorem
fugio. id est quod debeat
uidere et plus afficeret proditorem cuna
moris officia non negaret. Unde dicitur.
Cum his qui oderunt pacem eram pacificus.
Quod ideo. Cum interrogassent dicentes.
domine si percutimus in gladio. Tunc respondit. Si
nite usque huc. id est non uos moueat
quod futurum est. Permittendi sunt huc
usque progredi ut me apprehendant.
et impleantur que de me scripta sunt. iudas cum fratribus uenit. et glorificatur. vi.
Sed inter moras ultro interrogantium et
respondentium. petrus audiente defen
sionis maiore commotione pro domino
percussit. sed non potuerunt simul dici.
que simul potuerunt fieri. Nonquam sic dixit si
nite usque huc. quod domino placuerit
factum petri cum apud matheum legatur xxvi.
dixisse converte gladium tuum in locum suum.
quod postea appareat dixisse dominum.
Mystice. Seruus est populus iudeorum prin
cipibus. scilicet iudeorum mancipatus. qui in
spiritualem intelligentiam perdidit sinistram. id est in
lirant litteram sequentes. non petro tollente.
Que auris illis qui credere ma
luerunt. pietate domini restituitur. ut
auditum ablata uetustate inno
uatum ut sit in nouitate spiritus non in
uetustate littere.
Juxta alios euangelistas non uene xxvi. et
rant ad ihesum principes sacerdotum et magistratus. sed in atrio cayphe expecta io. xviii.
uerunt. sed qui illi de nece domini tracta
uerunt cum discipulis sit tradendus a tribuno
et turba comprehensus a prefide damp
natus. armanis crucifixus a populis et barrabas electus polens euangelista eos martine dolos esse
quorum consilio cuncta gerebantur. dicens

eos venisse ad comprehendendum sal
vatorem qui sine iussione sua potestate
venerunt.
Sed stultum est cum gladiis et fustibus quere
re illum qui se ultro offert manibus
et inepte quasi latitantem et nos oculos
declinantem investigare per proditorem
rem qui cotidie in templo docet. Sed
non adversum me in tenebris con
gregamini. quia potestas vestra qua
contra lucem armamini in tenebris est.
Non in monte. non in templo. non
in domo sua negat petrus. sed in
pretorio iudeorum. in domo principis
sacerdotum. ubi non erat veritas. ubi ihesus ca
ptivus et ligatus. quod nihil erravit. Quod in
[illegible] et interrogant hosti
aria iudeorum: Eva male induxit
adam. petrum male introduxit
femina.
Ignis cupiditatis instinctu ma
ligni spiritus in atrio caiphe ad in
gaudium et blasphemandum dominum
linguas perfidorum armabat quod
etiam tunc in domo principis sacer
dotum. maligna synodus gere
bat. hoc igne mentis frigora ne
vis forsan accensus tempore deneg
abat. sed frigore ad horam torpens
petrus qui primus ministrorum calefi
eri cupiebat. quia temporalis commo
di solacium perfidorum societate que
rebat. sed hanc infidelitatem domino re
spiciente reliquit. et post resurrecti
onem in captura piscium cum pru
nas positas et piscem suppositum
vidisset: cor suum prunis amo
ris inflammavit.
Cur prima ancilla prodit. cum viri
magis potuerint cognoscere. nisi ut

ad illos qui erant in circuitu ignis [illegible]

in nocte [illegible]

Ambr.

ihesus ad eos qui venerant ad se prin
cipes sacerdotum et magistratus tem
pli et seniores. Quasi ad latronem
existis cum gladiis et fustibus. Cum
cotidie vobiscum fuerim in templo:
non extendistis manus in me.
Sed hec est hora vestra: et potestas tene
brarum. Comprehendentes autem eum:
duxerunt ad domum Quod negat obit
caiphe qui pontificatum unius anni precio [illegible] pretorius est. quod pr/e
principis sacerdotum inter fidei.
meruit. a romano principe. postquam cum ad annum [illegible] erat. Cinereo a
Petrus vero: sequebatur a longe.
longe qui in proximo fuerat negaturus [illegible] ecclesiam [illegible]
Accenso autem igne in medio a
christi passionem. longe differentes quia eos patiens per se [illegible]
trio: et circum sedentibus illis: erat
petrus in medio eorum. Quem cum
vidisset ancilla quedam sedentem
ad lumen et eum fuisset intuita: dixit.
Et hic cum illo erat. At ille nega
vit eum dicens. Mulier: non no
vi eum. Et post pusillum: alius videns
eum dixit. Et tu de illis es. Petrus

Non solum negat
xpistum qui dicit illum
non esse xpistum: sed et qui
cum sit. negat se
esse xpistianum. et iam im
pletur quod dixerat
dominus. ter me nega
bis.

vero ait. O homo non
sum. Et intervallo
facto quasi hore unius:
aliquidam affirma
bat dicens. Vere et hic cum illo
erat nam et galileus est. Et ait
petrus. Homo nescio quid dicis.
Et continuo adhuc illo loquen
te: cantavit gallus. Et conver

Iterum provocatur
ad lacrimas quia in
tuitu eius reducetur
quantum negaverat. et quod ei predixerat. nec potuit
in tenebris perma
nere quem lux in
di respexit.

(respexit dominus ut re)
sus dominus. respexit pe
(cordaretur petrus et rediret ad penitentiam)
trum. Et recordatus
(nerat.)
est petrus verbi do
mini sicut dixerat.
quia priusquam gallus
(ab impiorum)
cantet: ter me negabis. Et egres
(consortio separatus. liberius flevit loci.)
(crimine secretus ut pur[i]us lavat quod non intus ob hoc purius flere)
sus foras. flevit amare. Et viri
(bescitare. ut more principe. deinde remedium penitentie et ne)
qui tenebant ihesum: illudebant
(no audiat de sua iniuria confidere.)
ei cedentes. Et velaverunt eum:
et percutiebant faciem eius. et interroga
(contumelia mea quod se prophetam)
bant eum dicentes. Prophetiza. quis

iste servus ostendatur in necem domini
peccasse. et per passionem redemptus.
et ideo mulier prima resurrecti
onis nuntium accepit. et man
data custodit. ut veterem prevari
cationis aboleret errorem.

Ierosolimite et galilei eque
hebrei et unius lingue. sed una
queque provincia suas habet pro
prietates. vernaculum loquendi sonum
vitare non potest.

Post tertiam negationem sequitur
gallicantus. Sacramenta verum
presentia tempus designant. Media
nocte negat gallicantu peni
tet. post resurrectionem que sub
luce est negaverat. et se amare
confessus est. Quia quod in tenebris
oblivionis erraverat spe vera
lucis rememoratione correxit.
et eidem vere lucis presentia plene
quod ceperat mutaverit errorem. Mystice.
Gallus aliquis doctor est qui sopitos
nos increpans ait. Evigilate iusti
et nolite peccare. Quod petrus ante primum
gallicantum negat eos significat
qui xpistum ante resurrectionem dominum
esse non [...] reputaverunt. morte
eius turbati. Quod bis ante secundum ga
llicantum negat. illos significat
qui nunc in illos secundum hominem ut secundum
dominum utramque substantiam errant. et ideo
veritatem negant. Primus gallican
tus est domini resurrectio in sexto[?] ...
eius in corpore ecclesie.

Impleta est prophetia. Iniuria percus
serunt maxillam iudicis israel. Et ne
cedo maxillam meam alapis. Sed nunc
qui cedebantur colaphis indicat nec
cedentur blasphemys talium et maior

xxvii.[?] ... xviii.[?]
... xxvii[?] ...
... xxvii.
... xl.[?]
... v.
... mat ...

velaverit faciem non ut eorum scelera non videret, sed ut a se sic quidam moysi crederent crederent in domino. Sed velamen usque hodie manet super corda eorum. Sed credentibus est ablatum cum illo moriente velum templi est scissum.

Vide quam sollicita in malo tota nocte vigilaverint ut facerent homicidium.

Non veritatem desiderant sed calumpniam parant. Intelligebant christum purum hominem de david nasciturum. Secundum hoc ergo querunt ut si diceret ego sum christus calumpniarentur quod sibi arrogaret regiam potestatem.

Sepe dixerat se esse christum. Interrogat etiam eos quomodo dicerent christum filium david cum eum david dominum vocet. ut per hoc ad credendum dominum provocaret. Sed illi nec dicenti credere nec interroganti respondere non cum quamvis ignorarent dimittere volebant.

Qui sciunt david calumpniam querebant: plus est audivit quod per tempus sit venturus.

Ita temperat responsionem ut et verum dicat et sermo eius calumpnie non pateat. Maluit se christum filium dei probare quam dicere ut condempnandi causa tolleret his qui fatentur quod obviunt.

Ceperunt autem. Impii nichil invenientes simile quod obicere possent inveniunt. Et sic marchus ait non erat conveniencia eorum testimonia.

XXIII

est qui te percussit. Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. Et ut factus est dies, convenerunt seniores plebis et principes sacerdotum et scribe: et duxerunt illum in concilium suum dicentes. Si tu es christus: dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixero: non creditis mihi. Si autem et interrogavero: non respondebitis mihi neque dimittetis. Ex hoc autem erit filius hominis sedens a dextris virtutis dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius dei? Qui ait. Vos dicitis: quia ego sum. At illi dixerunt. Quid adhuc desideramus testimonium? Ipsi enim audivimus de ore eius. Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad pilatum. Ceperunt autem accusare illum dicentes. Hunc invenimus subvertentem

102

Christus cum dicat: que cesaris sunt reddite cesari.

gentem nostram, et prohibentem tri
buta dare cesari, et dicentem se Christum
regem esse. Pilatus autem interrogavit
eum dicens: Tu es rex Iudeorum? At
ille respondens ait: Tu dicis. Ait
autem Pilatus ad principes sacerdotum
et turbas: Nichil invenio cause
in hoc homine. At illi invalescebant
dicentes: Commovet populum docens
per universam Iudeam, et incipiens
a Galilea usque huc. Pilatus autem
audiens Galileam, interrogavit si homo
Galileus esset. Et ut cognovit quod
de Herodis potestate esset, remisit
eum ad Herodem, qui et ipse Ierosolimis
erat illis diebus. Herodes autem viso Ihesu gavisus
est valde. Erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo
quod audiret multa de illo, et sperabat
aliquod signum videre ab eo
fieri. Interrogabat autem illum multis sermonibus.

Cum duo obiecta fuerint, scilicet quod et red
di tributa prohiberet et se Christum diceret,
Pilatus potuit audire quod de tributis
dicitur: Reddite que sunt cesaris cesa
ri, et cum hoc crimen apertum mendacium vide[re]t,
pretermisit; solum hoc quod nesciebat
quesivit.

Eodem vero quod principibus scilicet respondet
et Phariseis, ut propria sua ambitio confessione
tur.

Pridie cum pateretur dixit ad discipulos:
venit princeps mundi huius et in
me non habet quicquam, sed quia princeps, id est Pilatus, eum absolvit, in quo nichil dampnationis in
venit. Vide quid agant Iudei qui
non equitatis amore verum investigant, sed invidie stimulo innoxium
laborant dampnare.

Non tacitis sed accusant. Docuis
se enim populum et a principio temporis signa
usque ad Iudeam, id est totam repromissionis terram
a fine usque ad finem pertransisse. Non
communis sed indicium est virtutis. Deinceps Pilatus non interrogandum de hoc salvatore
sed magis vacat occasione liberum ab
eo iudicando. Pilatus autem.

Hec contra imponere et quem tradi
Herodi mittit audiendum ut a suo te
trarcha vel absolveretur vel dampna
retur. Sed neque Iudeis excusatio remaneret, Herodes quoque qui natione et regione Iudeus erat,
quod de Christo senserat ostendere
fuisse, ut utraque regio, et Iudea in qua natus et Galilea in qua nutritus erat, in eius necem
conspirasse monstrentur.

Herodes tetrarcha

i. Pilatus et Iudei

Melior est causa que non defen
ditur et probatur: Susanna ta
cuit et vicit.

Dan. xiii.

Tacuit et nichil fecit, quia herodis incredulitas non merebatur videre divina, et domini iactantiam declinabat. Significantur autem in herode omnes heretici qui incredulitate legi et prophetis in evangelio opera et verba non possunt percipere [illegible]. Accusantibus apud pilatum pateret; apud herodem nulla res ponderet. nec enim diluens criminis accipere crucis utilitatem differret. Et iustum erat ut pilato qui innocentis sententiam ferebat [illegible] responderet. herodi vero et ceteris qui legem misterium dignabantur, sic [illegible] dixit. Ubi [illegible] tacet [illegible] agnus [illegible] cui prestat. Ubi respondet: quia pastor contra lupos et latrones pugnat.

Nefandum fedus quod herodes et pylatus in occidendo christum pepigerunt: successores eorum hereditario iure custodiunt. dum iudei et gentiles sicut genere et religione ita vite quoque dissidentes, in eo tamen quod christum persequuntur, fide et persona conveniunt.

In typo herodis et pilati quod per ihesum amici facti sunt, indorum gentium figura servatur, ut per passionem christi ut usque ipsi concordia sit futura. Iam tamen ut gentilis plus capiat tibi dicitur, ad unde fidei sue devotionem insinuatur, ut illi qui gloria maiestatis sue [illegible] desperaverit.

Quantum studium dimittendi ihesum pilatus habeat attende. Primo illi accusantibus dicit se nichil cause in eo invenisse. deinde [illegible] persuadentibus [illegible] ad herodem mittit exploret an ille aliquid sceleris in eo invenire possit, ac dimittendum decernit. Demumque herodis igitur voluntate [illegible] nec inventum facinore et plebis [illegible] quod tantum in pascha unum oportet dimitti, interrogat: sed quanto curiosius dimittere querit, tanto criminosiores ad mortem eius inveniunt.

Ad exprobrandum iudeorum vel gentilium duriciam pilatus fatetur nec se nec herodem aliquid mortis dignum invenisse [illegible].

Et ipse nichil illi respondebat. Stabant etiam principes sacerdotum et scribe constanter accusantes eum. Sprevit autem illum herodes cum exercitu suo et illusit indutum veste alba: et remisit ad pilatum. Et facti sunt amici herodes et pilatus in ipsa die. nam antea inimici erant ad invicem. Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe dixit ad illos. Obtulistis mihi hunc hominem quasi avertentem populum et

quidem iudicio: quem tamen crucifigi iussit.

Ecce ego coram vobis

interrogans nullam causam inveni in homine isto ex his in

quibus eum accusatis. Sed neque herodes.

Nam remisi vos ad illum et ecce nichil dignum morte actum est ei.

flagellatum: et vindictis quantum videtur, afficiam. Dum uero ne fidat unum

Emendatum ergo illum dimittam.

non impediri legis sanctione. sed annua gentis cum talia gaude rerum sanguineam

Necesse autem habebat dimittere

bat plagis: deinceps consuetudine. Et data optione eligendi: quem vellent et pontifices excitaverant ut

eis per diem festum unum. Exclamavit autem simul universa

barrabam magis peterent. barrabam.

turba dicens. Tolle hunc et dimitte nobis barraban. Qui erat propter

seditionem quandam factam in civitate et homicidium missus in carcerem. Iterum autem pilatus locutus

est ad illos: volens dimittere ihesum.

At illi clamabant dicentes. Crucifige crucifige illum. Ille autem

tertio dixit ad illos. Quid enim mali fecit

iste? Nullam causam mortis invenio.

moribus opportet parisse.

Quia per ihesum latronem pessimum et interfectorem, pro salvatore uitae ad emptorem elegerunt: merito salutem perdiderunt et uitam. et latrociniis et seditionibus intantum se subdiderunt, ut et patriam, regnumque quod christo praetulerant perderent. et huic temporis libertatem animae vel corporis quam vendiderunt non reciperent.

Barrabas qui filius magistri. vel patris eorum interpretatur. ipse est antichristus quem illi christo preferent quibus dicitur. Vos ex patre diabolo estis. Pilatus quoque os. malleatoris interpretatur. diabolum significat. qui est malleus universae terrae et quem deus uasa sua probare permittit. et tandem conteret. cum in extrema damnatione constringit. Iohannes viii. se. L.

Magna crudelitas non solum occidere, sed et crucifigere querunt. ut manibus et pedibus ad lignum confixus: producta morte necaretur nec dolor cicius finiretur et ut uere ce dominus videretur. [illegible]

Hanc correctionem deridendo et flagellando ne fandorum desideriis ipse pilatus exhibuit. ne usque ad crucifigendum sevirent quod et verba iohannis evangelistae. et ipsa columpna testatur ad quam ligatus fuit dominus quae usque hodie dominici sanguinis cruenta cerne signa demonstrat. Sed licet pilatus sic agat: insatiabilis sacrilegorum furor non cessat. sed magis instat et accusationem quam contra dominum detulerant. sollicita pilati interrogatione uideretur euacuati: tandem impudici xix. in iohanne.

[illegible]

in eo. Corripiam ergo illum et dimittam. At illi instabant vocibus postulantes magnis ut crucifigeretur. et invalescebant voces eorum.

Cum videns quod nichil proficeret sed magis tumultus fieret.

Et pilatus adiudicavit fieri peticionem eorum. Dimisit autem illis eum qui propter homicidium missus fuerat in carcerem quem petebant; ihesum vero tradidit voluntati eorum. Et cum ducerent eum apprehenderunt symonem quendam

Cyrene est civitas libie

cirenensem venientem de villa et imposuerunt illi crucem portare post ihesum. Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum

contristabantur eum tantum mortali quam morte finienda erat non de ceteris quam resurgente

que plangebant et lamentabantur eum.

occidebatur. unde subditur. Conversus autem

Conversus autem

---

requirent tamen postulando

ad solas preces se convertit. ut quod erat iuvando vel quasi invocando et vociferando perficiant.

Primo dominus crucem portavit. sed post ea imposita est symoni quem exeuntes obviam habuerunt. et hic congruit. christus enim passus est pro nobis nobis relinquens exemplum ut sequamur vestigia eius. Qui vult eum sequi tollat crucem suam et sequatur. quia vero symon non israhelita sed cyreneus erat. per eum gentes designantur. prius peregrini et hospites testamentorum. sed nunc cives sanctorum et domestici dei et coheredes christi. Unde et symon obediens. cyrene heres interpretatur. Symon venit de villa .i. de pago a quo pagani qui a civitate dei alieni urbane sunt conversationis ignari. Sed symon pago egrediens crucem portat post ihesum. cum populi gentium pagis ritibus derelictis obedienter amplectuntur vestigia dominice passionis.

infra post. ii. — Mt. xvi. — ephe. ii. — Ro. viii.

Multa turba sed non eadem mente crucem sequitur. Quidam sequuntur ut morientem leti aspiciant. Mulieres ut quem vivere desiderabant moriturum morientem et mortuum plorarent. Non ideo inducitur solus mulierum planctus. quin et multi viri dolerent. sed quia femineus se[x]us quasi contemptibilior liberius poterat presentibus principibus sacerdotum quod contra eos senserit ostentare. Contra vero noverit dominus quod sunt ei permissa fuerentis populi turba adamantes et plangentes se feminas oculos et ora converterit.

... augustinus. — ad ebr. x. ii.

Potest et hic ex superfluo intelligi de his qui se ipsos multo libere seu castra

Iudex nec timori cedere debuit nec timori.

Auctor sedicionis et homicidiorum is dimittatur. vita lolus qui ob culpam alicuius patria depulsus et in tenebrarum carcerem fuerat missus. et ideo pacem habere non possunt. quia pacis auctorem non elegerunt.

ad illas ihc. dixit. Fi
lie ierlm: nolite flere
sup me. sed sup uos ip
sas flete. ꝛ sr̄ filios uros quia ecce
uenient dies. in quib⁹ dicent. Be
ate steriles ꝛ uentres qui n̄ genue
runt: ꝛ ubera que non lactauerũt.
Tunc incipient dicere montib⁹ ca
dite sup nos. ꝛ collib⁹ opite nos.
Quia in uiridi ligno hec faciunt,
in arido q̃d fiet: Ducebantur autẽ
ꝛ alij duo nequam
cũ eo: ut interficeren
tur. Et postq̃ uene
runt in locũ qui uo
catur caluarie ibi
crucifixerunt eũ. Et
latrones:
unũ a dex
tris ꝛ alterũ

Hora. Cum filia ste[illegible] que cũ eo uenerant a galilea. sed ꝛ eas urbis ciues ei iam uetres adheserant. [illegible] morte soluẽ xp̄o. cuius mores morte ꝛ ipsi in morte sua flete. [illegible] auctore destruet. uos [illegible] progeniẽ digne lacrimarũ fontib⁹ ablüite. ne cũ [illegible] fidei [illegible] ultionẽ inoe crucis.

Crebris infacto [illegible] q̃ cũ latrone crucifigitur oĩũ redemptor. [illegible] cũ uno ꝑ filio latro. q̃ in [illegible] ẽ diabolo. [illegible] ei aufertur.

Impletur q̃d dictum ẽ. cũ iniq̃s deputatus ẽ. In monte dep[illegible] cum iniq̃s. ut in resurrectione iniq̃s [illegible] q̃ ꝑ hoĩes ho fc̄s. hoib⁹ dedit potestatẽ filios dĩ fi.

Pillũ q̃ a dextris figuratur mortificatio carnis ꝑ celes ti glia. ꝑ illũ

uere ꝑ regnũ celoꝝ. q̃ dicunt montib⁹ ꝛc. cadite sup nos ꝛc. c. ꝛ. cũ sue fragilitatis memores ingruente temptationis articulo sublimiũ uiroꝝ uł ipsa ingruita te ł martirio. uł q̃cũq; alia uirtute q̃runt exẽplis montis ꝑ colles q; defendi.

Pres romane obsidionis ꝛ captiuitatis. Naturale ẽ imminente hostilique pagos urbesq; clade feruente. cunctos q̃ euade queant: alta q; uł abdita refugia q̃b⁹ abscõdant exq̃rere. Refert iosephus insistentib⁹ romanis in eos cauernas montiũ colliumq; certatim petisse spelūcas. ita ũ semet ipm testatur. in miriore quodã destructe urb' iotapete in speleo cũ .xl. conciuib⁹ potitum inuentũ atq; ab hostib⁹ captũ.

Viride lignũ ẽ. ꝛ sũt electi. aridũ impij ꝛ peccatores. Vñ ait. Si ego q̃ peccatũ n̄ feci q̃ lignũ uite uirido appellar'. duo denos fruct⁹ gr̃e p singulos mẽses affecto: sine igne passionis de mundo n̄ exeo: que tormẽta manent illos q̃ fructib⁹ sunt uacui. nisi ꝛ ligna arida uite flammis dare n̄ timent. ꝛ si nũc ẽ tp' ut incipiat iudiciũ de domo dñi. ꝛ si q̃ uolunt pie uiũe in xpo ꝑsecutionẽ patiunt. quis finis eoꝝ q̃ n̄ credunt euãglio.

Extra portã ierlm erant loca in quib⁹ truncabantur capita dãpnatoꝝ ꝛ dicebant' loca caluarie. i. decollatorum: ibi crucifigitur ut ubi erat area dãpnatoꝝ erigantur uexilla martirii.

Margin notes: dñ. xx. — aplo. [illegible] dicent [illegible] — F. pe. l. — [illegible] — F. pe. l.

qui a sinistris: id est in mortifica
tione carnis pro aliqua mundi
causa.

Quia lucas sacerdotium Christi et se
se disposuit: recte dominus apud
eum pro persecutoribus vere sacer
dotis intercedit. et latroni con
fitenti paradisum pandit.
Nec frustra orat: sed pro eis qui
post passionem eius crediderunt
impetrat.

In sorte dei gratia commendata
est. Sic quippe uninio ad omnes
pervenit: cum sors omnibus pla
cuit. quia et dei gratia in unitate
ad omnes pervenit: et cum sors mit
titur: non personae cuiusquam vel
meritis. sed occulto dei iudi
cio creditur.

Sua se sententia dampnant
qui et nolentes: quod alios salu
os fecerit confitentur. Poterat qui
dem salvare. sed quia ipse est Christus
dei electus: de cruce descendere
noluit. Sciebat quia ideo venerit ut
pro nobis crucifigeretur: ideo se
de cruce salvare neglexit.
quia cum ceteris peccatoribus et cruci
fixoribus moriendo curavit salvare.

Acetum erant iudei. vi
no patrum degenerantes. hoc
aceto milites potant dominum
quem illorum suggestionem in
ore tradunt.

Titulus qui Christum regem
testatur: non infra sed supra
crucem ponitur. quia licet in cr
uce hominis infirmitate dole
bat: super crucem cum regis

a sinistris. Ihesus autem dice
bat. Pater. dimitte illis: non
enim sciunt quid faciunt.
Dividentes vero vestimen
ta eius: miserunt sortes. Et
stabat populus expectans,
et deridebant illum principes
cum eis dicentes. Alios sal
vos fecit. se salvum faci
at. si hic est Christus dei electus.
Illudebant autem ei et mi
lites accedentes: et acetum
offerentes illi dicentes.
Si tu es rex iudeorum sal
vum te fac. Erat autem et
superscriptio scripta super
Ut omnis confiteatur lingua quia dominus Ihesus
illum litteris grecis et la
ad gloriam
Christus in gloria est dei patris.
tinis et hebraicis. hic est
per romanos imperantes. Gracia (?) ... no...
rex iudeorum. Unus autem
divina sapientia. omnia divina legis la
de his qui pendebant

Non pereis erat:
qui per invidiam et
superbiam quem filium
dei intellexe
runt: negant et
crucifigunt. Sed pro
eis qui zelum dei ha
bentes: sed non secundum
scientiam nescierunt
quod fecerunt.

De his vestibus suis
quadripartita ves
tis signat ecclesiam
toto orbe quia qua
tuor partibus constat
diffusam omnibus par
tibus equaliter. id est con
corditer distributam.
tunica sortita om
nium partium signat
unitatem quae caritatis
vinculo continetur.

Nota quod in divi vo
cabulum et ex filius dei
auctoritate scriptu
re est traditum testifi
cant... non scriptum
nisi unum Christo dic
tum: sed regi iu
deorum insultant.

Hec tres lingue
pre ceteris eminebant
hebrea propter iudeos
in lege gloriantes.
Greca propter gentium
sapientes. Latina
propter romanos ... omnes reg
num imperantes. omnium
tractans testantur quod
Ihesus est imperator credentium

Pilatus. quod dixi dixi. Pilatus.

Iob. xii. decepit et multi simplices.

Ysaias. lii. sicut filius ...

Malachias. iii. ... qui
... domino suo

latronib' blasphe
mabat eu dicens. Si
tu es xps. saluu fac
temet ipsum et nos. Re
spondens aut alter: increpabat
illum dicens. Neque tu times deum
qd in eadem dampnatione es.
Et nos quidem iuste. nam digna
factis recipimus. hic uero nichil mali
gessit. Et dicebat ad ihm. domine.
memento mei: cum ueneris in reg
num tuum. Et dixit illi
ihc. Amen dico tibi:
hodie mecum eris in
paradiso. Erat autem
fere hora sexta. et te
nebre facte sunt. in
uniuersa terra usque in
horam nonam. Et obsc
uratus est sol: et uelum templi scissum est

nu et confitetur
um.
Ihu increpatio
futuru crucis
scandalu et tam
credentes reuelat.
quorum illi adeptis.
aliquando a sinistris.
Pulcherrimum
affectande conuersi
onis exemplum qd
tam cito latroni
uenia relaxatur.
et uberior gratia quam
pecatio. Semper enim
dns plus tribu
it quam rogatur. Ille
rogabat. memento
mei cum ueneris in regnum tuum.
dns ait. hodie
mecum eris in paradiso. Cito ig
noscit dns. quia il
le cito conuertitur.

maiestate fulgebat. et in uno
lato. titulus est positus. ut cunc
tis legere et credere uolentibus pa
teat. quod per crucem non perdidit sed mag
is roborauit imperium.
Magna gratia ubi latrone cum
net. ... a supplicio li
berum hic offerre. corde credit. ore
confitetur. fidem habuit. quem regnaturum
credidit: quem secum morientem
uidit. Spem habuit. quia aditum po
stulauit. caritatem firmiter tenu
it. qui cum latronem et de iniqui
tate sua arguit. et uitam quam cogno
uerat ei predicauit. Magna u
tus. confitetur quem uidet huma
na infirmitate morientem: quem
negabant apli. quem uiderant
miracula diuina uirtute facientem.
Sol extraxit radios suos ne eum
pendentem uideret dominum. aut ne
impii blasphemantes sua luce
fruerentur. et nota quod sexta hora.
i. sole recessuro a centro mun
di. crucifigitur. diluculo. i. orien
te sole resurgit. quia mortuus est
propter peccata nostra et resurrexit propter iu
stificationem nostram. Adam peccau
it post meridiem. i. inclinata luce
fidei. uox dni audita. eodem quo
que temporis articulo quo est ante peccanti
ob clauserat: ut latroni penitenti
dns paradisum reseraret.
Et uelum templi scissum est. expirante dno
gestum est. sed lucas preoccupat uolens
miraculum solis iungere miraculo
di. Scinditur autem uelum: ut archa testa
menti et omnia sacramenta legis que
tegebantur appareant. et ad gen
tes transeant. Joseph ait. Virtu

Ro. iiii.

Gen. iii.

e forte
salte hic de bis querere liberatorem.
ut ignoscere quod et insultantibus ueniam dabat.
e uita est esse cum xpo quia ubi xps ibi regnum,
e qui cruci affixus est.
e tenebre
effuse sunt celis perfidorum ut fidi lumen
resurgeret.
e terra

plus dare quam tollat rogatus pollicetur:
hoc ille dat: lingua flagitante prestatur.

vel angelicas potestates quondam templi
nunc patere clamasse migremus
ex his sedibus.

Videns quod ita habet potestatem emit
tendi spiritum. quod non habet nisi conditor animarum
ipse qui crucifixus erat nimpe passionis
scandalo conficitur dei filium quem iudei
post tot miracula credere renuerunt. Unde
per centurionem: fides ecclesie signatur. que
velo misteriorum celestium per mortem
domini reserato mox iustum et dei filium
tacente synagoga confirmat.

Quod percuciunt pectora in signum
penitentie et luctus: dupliciter intelli
gi. sive enim cuius vitam dilexerant in
iuste occisum dolebant sive eum
mortem se impetrasse meminerant.
hunc in morte amplius glorificatum tre
mebant. Sed quecumque causa pectus
tundere coegerit: iudaici dista
tia gentis et gentis. Gentiles mo
riente christo domino timentes. aperte confessi
omnes voce glorificant. Iudei percucien
tes solum pectora: silentes domum
redeunt.

Joseph pro nobilitatem potentie
secularis corpus accipere. pro iusticiam
meritorum dignus est sepelire. Non
apostoli: sed ioseph iustus et constans et
nichodemus in quo non erat dolus
sepeliunt. Talis est enim sepultura christi
que fraudem iniquitatemque non habebat.
Insuper obstruitur calumniantium os iudeorum. Nam
si apostoli sepelissent dicerent non sep
ultum quem dixerunt raptum.

Ex simplici sepultura domini: ambicio
divitum condempnatur que nec mortui divi
tias carere possunt. Mystice iuxta hoc in sin
done munda ihesum involvit: qui
pura mente eum susceperit. hinc et mos

medium. Et clamans voce ma
gna ihesus ait. Pater: in manus
tuas commendo spiritum meum.
Et hec dicens: exspiravit. Videns
autem centurio quod factum fu
erat glorificavit deum dicens. Vere
hic homo iustus erat. Et omnis
turba eorum qui simul aderant
ad spectaculum istud et videbant
que fiebant: percucientes pecto
ra sua revertebantur. Stabant
autem omnes noti eius alonge. et mu
lieres que secute erant eum aga
lilea. hec videntes. Et ecce vir
nomine ioseph. qui erat decu
rio vir bonus et iustus: hic non
consenserat concilio et actibus
eorum abarimathia civitate iu
dee qui expectabat et ipse regnum
dei. hic accessit adpilatum. et

2

petijt corpus ihc.
Et depositum: inuol
uit sindone. Et posu
it eum in monumen
to exciso: in quo non
dum quisquam positus fuerat. Et
dies erat parasceue. et sabbatum illu
cescebat. Subsecute autem mu
lieres que cum ipso uenerant de ga
lilea uiderunt monumentum. et quem
admodum positum erat corpus eius. Et
reuertentes parauerunt aromata et
unguenta. Et sab
bato quidem siluerunt
secundum mandatum.
Una autem sabbati
ualde diluculo. ue
nerunt ad monu
mentum portantes que

(interlinear:) impetrauit.

(interlinear:) i. feria qua parabant necessaria sabbato.

Solus deus et homo in mundo uoluit. ut sepul
tura illius et resurrec
tio ante fragilitatem natura dissimilem
monstraret. Sepultus
est. sed quando uolu
it resurrexit: sed quando
uoluit.

ecclesie hoc ut sacrificium altaris non
serico. non panno tincto. sed puro li
neo celebratur.
In monumento in quo alius positus fuisset
poneretur. alius resurrexisse fingeretur. In
petra exciso. ne si ex multis lapidi
bus edificatum esset: fossis tumuli
fundaminibus furto ablatus diceretur.
Bene in monumento nouo conditur.
ut habeat filius hominis ubi reclinet ca
put et iustitie. habitatione que est
cor. bene nouo. ut in nouitate ui
te qui christum suscipit ambulet. non
lapis christum. sed qui credit christum.
Sexta die factus homo. sabbato quieuit deus.
Sexta quoque crucifixus: passionis im
pleat archanum. sabbato sepulcro
quiescens: resurrectionis expectat
euentum. Sic nos in sexta mundi
etate: oportet pati pro domino: in sep
tima. i. quando moriuntur. corpus in tumu
lo: anima cum domino: post opera manet in
quiete. donec in octaua resurgant
et corpora. expectantes quod ihc prin
cipaliter et in se primo uiderunt.

Mandatum erat ut
sabbati silentium au
spicia usque ad uesperum
seruaretur. ideo
mulieres sepulto
domino quando licebat operari unguenta
preparando se oc
cupauerunt. i. parasceue usque ad solis
occasum. et transacto
sabbato occidente sole: in mane uenerunt
ut ungerent eum.
Que uespere sabbati precipue iam noctis
articulo monumentum

In specta domini sepultura reuertentes
parant aromata: et unguenta. que lecta
audita recordata passione domini:
ad opera uirtutum quibus christus delectatur:
se conuertunt. et sabbato silent. Post
sabbatum cum mulieribus ueniunt ad
dominum cum fructu presentis uite pa
rasceue: in beata quiete gaudentes:
expectant tempus resurrectionis
quo christo occurrant cum redolen
tibus actionum aromatibus.

Una sabbati idem est quod prima sab
bati. i. una dies a die sabbati uel sa
batorum que nunc dominica dicitur. Quod ualde m
ane mulieres ad monumentum ue

Aliud notandum: quod depositum corpus
recedentibus solis mulieribus
que uiri amiserant officia
curam funeris ipsi
precibus in
genera est
nunc decora
tionem
offere
re.

XXIIII

runt. magnus fervor caritatis querendi et inveniendi dominum ostenditur. Mystice exemplum datur ut illuminata fide decussisque vitiorum tenebris. ad sacrum corpus domini accedamus. nam sepulcrum figura est altaris in quo celebratur misteria corporis et sanguinis. Aromata que deferuntur odorem virtutum et suavitatem orationum. cum quibus altari propinquare debemus significant.

Ioh. xxiiii. Revolutio lapidis significat reseratio nem sacramentorum que quodam velo littere tegebantur. Lex in lapide scripta est cuius ablato tegmine corpus domini mortuum non invenitur. sed vivum euangelizatur quia et si cognovimus Christum secundum carnem.
cor. xv. iii. sed iam non novimus. Potuit autem
cor. ii. v. clauso exire sepulcro qui clauso virginis exivit utero.

Nota quod nec sancte mulieres in terram cecidisse nec aliquis sanctorum in resurrectione domini prostratus in terram adorasse legitur. Unde mos cepit in ecclesia paschali tempore non flecti genua in oratione. sed vultu declinato in terram orare.

Coronis; sollemnibus. in precibus. Exemplo mulierum cum appropinquamus misteriis celestibus cum gaudio a superiorum civium contemplatione ad conspectum angelorum debemus vultum in terram humiliter declinare nos terram et pulverem esse recolentes.

Die tertia. Sic etiam hoc loco habemus. in tertia die scilicet discipulos et feminas quibus cum se quibus dominus se resurrecturum predixerit. parasceve hora nona exspiravit. mane prima sabbati surrexit. Medio autem una die et duabus noctibus in sepulcro iacuit. quia lucem sue simple mortis quam tantum in

paraverant aromata. et invenerunt lapidem revolutum a monumento. et ingresse non invenerunt corpus domini Iesu. Et factum est dum mente consternate essent de isto: ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cum timerent autem et declinarent vultum in terram dixerunt ad illas. Quid queritis viventem cum mortuis? Non est hic: sed surrexit. Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in galilea esset dicens quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum et crucifigi et die tertia resurgere. Et recordate sunt verborum eius.

Sicut mulieres in monumento domini stantes recordantur illorum que de sua dispensatione prefatus erat. sic nos ante dominice passionis misteria celebranda non solum passionis sed et resurrectionis et ascensionis debemus recordari.

et regressae a monumento nuntia
verunt haec omnia illis undecim et
Ipsa est soror lazari que unxit dominum unguento.
ceteris omnibus. Erat autem Maria Ma
Coniux cuze procuratoris herodis. Mater iacobi minoris et ioseph. soror matris domini. Vxor et iacobi
gdalene et Iohanna et Maria Ia
frater domini dicitur.
cobi et ceterae quae cum
eis erant quae dicebant
ad apostolos haec. Et vi
sa sunt ante illos si
cut deliramentum ver
ba ista et non credebant
illis. Petrus autem sur
gens cucurrit ad monumentum
et procumbens vidit linteamina so
la posita et abiit secum mirans quod
factum fuerat. Et ecce duo ex illis
ibant ipsa die in cas
tellum quod erat in
spatio stadiorum sexagi
ta ab Ierusalem nomine
Emmaus et ipsi loquebantur ad invi

Iohannes commemorat quod ipse et petrus simul cucurrerint. et quod petro introeunte intro ingressus ... vidit linteamina et sudarium: ipse iohannes se inclinans vidit linteamina posita nec introivit. Sed intelligendum est primo petrum procumbentem vidisse. Quod lucas commemorat: iohanne tacente. Post enim ingressum ut diligentius intueretur. Diligens ceterum ingressum tamen antequam iohannes intraret.

Emmaus ipsa est nichopolis civitas insignis palestine que post expugnationem iudee sub marcho aurelio antonino principe restaurata cum statu mutavit et nomen.

carne erat. tenebris nostre duple mortis que in corpore erat et anima op posuit. et utramque nostram evacua vit cum unam utramque suscepisset: nos a neutra liberaret.

Sicut in principio mulier auctor culpe viro fuit: vir executor fuit erroris: ita nunc que mortem prius gustaverat: resurrectionem prior vidit. et ne perpetui reatus opprobrium sustineret apud viros: que culpam viro transfudit: transfundit et gratiam. et quod consolantia predicavit non habet inferior sexus. et ad exequendum infirmior: mandatur viris officium evangelizandi.

Quod discipuli tarde credunt: non tam illorum infirmitas: quam nostra futura firmitas fuit. Nam illis dubitantibus resurrectio multis argumentis demonstratur. Quod dum legentes agnoscimus: quid aliud quam de eorum dubitatione solidamur.

Stadiorum. Octava pars est miliarii. et in sexaginta stadia. vii. milia passuum et quingentos significat. quod spatium itineris eis congruit. qui de morte et sepultura domini certi gradiebantur de resurrectione dubii. Nam resurrectionem que post septimam sabbati facta est octava numero convenire nullus ambigit. discipuli ergo qui de domino loquentes incedunt: sextum miliarium cepti itineris compleverant. quia illum sine querela viventem usque ad mortem quam sexta sabbati subiit pervenisse dolebant. Compleverat et septimum quia hunc in sepulcro quievisse non dubitant. Sed de octa

Quo dimidium tantum pegerunt quia gloriam iam celebrate resurrectionis perfecte non credebant.

Apparuit quidem sed speciem qua recognoscerent non ostendit. Sicut ipsi intus amabant et tamen dubitabant. sic ipse foras et presens adest. et qui sit non ostendit. de se quibus loquuntur presentiam exhibet. sed de se dubitantibus speciem cognitionis aufert.

cem. de his omnibus que acciderant. Et factum est dum fabularentur et secum quererent. et ipse Ihesus appropinquans ibat cum illis. Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. Et ait ad illos. Qui sunt hi sermones quos confertis ad invicem ambulantes et estis tristes? Et respondens unus cui nomen Cleophas dixit ei. Tu solus peregrinus es in Ierusalem. et non cognovisti que facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit. Que? Et dixerunt. De Ihesu Nazareno. qui fuit vir propheta potens in opere et sermone: coram deo et omni populo. Et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes et principes nostri in dampnationem mortis: et crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus: quia ipse esset redempturus Israel. Et nunc super hec omnia: tertia dies est hodie quod hec facta sunt. Sed et mu

Loquentes de se dominus appropinquans comitatur. ut in fidem resurrectionis tertiis cor incendat: et quod se promiserat factum impleat. ubi sunt duo vel tres in nomine meo congregati: ibi sum in medio eorum.

Peregrinum putant. quem non agnoscunt. et vere peregrinus erat eis. a quorum fragilitate per gloriam resurrectionis iam longe stabat. a quorum fide resurrectionis nescia extraneus manebat.

Prophetam et magnum fatentur. filium dei tacent vel quia non dum perfecte eum credunt. vel si credant: timentes ne incidant in manus iudeorum nescientes cum quo loquuntur.

Quodammodo redarguunt se ipsos quod illo redemptionem speraverunt: quem mortuum viderunt. non resurrecturum credebant. et maxime dolent eum sine culpa occisum.

lieres quedam ex nostris terruerunt nos: que ante lucem fuerunt ad monumentum et non inuento corpore eius uenerunt dicentes se et uisionem angelorum uidisse. qui dicunt eum uiuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum: et ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt. Ipsum uero non inuenerunt. Et ipse dixit ad eos. O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus que locuti sunt prophete. Nonne hec oportuit pati christum et ita intrare in gloriam suam. Et incipiens a moyse et omnibus prophetis. interpretabatur illis in omnibus scripturis que de ipso erant. Et appropinquauerunt castello quo ibant et ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illum dicentes. Mane nobiscum quoniam aduesperascit: et inclinata est iam dies. Et intrauit cum illis. Et factum est dum recumberet cum illis: accepit panem et benedixit

quem innocentem nouerant. et ex hac tristes incedebant.

Merito dicunt territos se eos quod de non inuento corpore plus mesticiam adderent. quam de nunciata resurrectione gaudium quo recrearentur auferrent.

Cum supra dixerit petrum cucurrisse ad monumentum. et modo dicat cleophas quidam ex nostris abierunt ad monumentum. intelligendum est quod duo simul ierunt. Sed petrum solum primo commemorauit. quia illi primo maria nunciauit.

Hic geminam nos humiliandi necessitas incumbit. quia nec in scripturis christum oportet credi. sed ad implenda que nouimus christum decet summum intendere. Nam si moyses et prophete de christo locuti sunt: et eum per passionem in gloriam intraturum predixerunt: quo gloriatur se esse christianum. qui neque in scripturis qualiter ad christum pertineant inuestigat. neque ad gloriam quam cum christo habere cupit per passiones attingere desiderat.

Quem in expositione scripture non cognouerunt. in fractione panis nouerunt. quia non auditores legis sed factores iustificabuntur. et ueritas melius operando quam audiendo intelligitur.

(interlinear:) talem se exhibuit incedentem quasi ad illos erat ignotus. Peregrinandi erant, sed hic quem non dum ut deum diligebant. saltem ut peregrinum diligerent. Sed quia a caritate extranei esse non possunt cum quibus ueritas graditur: ad hospitium uocant. immo cogunt. quo exemplo colligitur: quia peregrini ad hospitium non solum sunt inuitandi: sed et trahendi.

Iam fama erat qđ surrexerat ihc. ab illis mulierib; facta 7 a symone petro cui apparuerat.
hec loquentes inuenerunt isti duo hec 7 ipsi p° audierant qđ surrexerat. sꝫ timuerant dicere
uiuum. quia tamen in anglos dixerunt uisos mulierib;. Ignorantes enim eum cum quo loquebantur
poterant timere ne inciderent in manus iudeorum si quo passum de e resurrectione dicerent.

Primo omnium uirorum apparuit petro. qđ si non dic euangelium quando ul' ubi factum tamen qꝫ factum sit non tacet.

Nō in xp̄o ill' alia ostensa ē effigies: ne eum nisi in fractione panis cognoscerent: ut omnes intelligant se xp̄m non agnoscere.
si fiant participes corporis eius. i. eccle. cuius unitatem commendat apls in sacramento panis dicens.
Vnus panis unum corpus: multi sumus. cum ergo benedictum panem porrigit: apiantur oculi ut eum cognoscant. 7 remouetur impedimentum qđ a sathana in oculis erat:
ne agnoscerent ihc. 7 hoc impedimentum permittit esse dns. donec ad sacramentum panis ueniatur.
sꝫ participata unitate corporis: aufertur impedimentum inimici: ut possit xp̄c agnosci.

Hec ostensio ē illa de qua iohs ait. Cum sero esset die illa. u. s. t. e. c. p. m. J. uenit ihc 7 stetit in medio eorum 7 dixit. Pax u. Qđ
non dic iohs. thomam non fuisse cum illis: cum lucas dicat istos duos in

ac fregit. 7 porrigebat ill'. Et a
∴ C. Subtrahitur carnalibus oculis species ut fructuans. ut in
perti sunt oculi eorum: 7 cognouerunt
ab incipiat apparere gloria resurrectionis. Videt 7 subducitur idem
eum. Et ipse euanuit ex oculis
rurt ad uiuicem. C tam certi eum resurrexisse.
eorum. Et dixerunt ad inuicem.
C exaudito sermone cor prius corpore incredulitatis timo
Nonne cor nostrum ardens erat in
re frigidum igne sci spc ē accensum. ut tam scriptio desiderio
nob. dum loqueretur in uia. 7
ardeat. 7 ad credendam ueritatem se extendat. quot precepit
aperiret nob scripturas. Et sur
instruunt ho: qui cor facib; inflammatur.
gentes eadem hora: regressi sunt
in ierlm 7 inuenerunt congregatos
undecim 7 eos qui cum ipsis erant
dicentes qđ surrexit dns uere.
7 apparuit symoni. Et ipsi nar
rabant que gesta erant in uia: 7
quomodo cognouerunt eum in fra
ctione panis. Dum hec autem
loquuntur ihc stetit in medio eorum
7 dixit eis. Pax uob. Credebant a
apli. sꝫ non turbantur: primo qꝫ paucorum hominum
Ego sum: nolite time primo nec semitam
maioris partis excludit. Deinde qꝫ percussi
re. Conturbati uero si credebant
excitati. turbari poterant. qđ clausis osti; dns cum corpe se
7 conterriti: existima in ipsius cuius
∴ —

derit.

Nondum discipuli credidisse verum hominem. sed per quam in mortuis est non credunt tercio die potuisse vivam carnem de sepulcro resurgere. Putant ergo se videre spiritum quem emisit in passione. Sed hunc errorem aufert dominus.

Post resurrectionem in corpore suo dominus duo contraria ostendit, et palpabile eidem naturae ut firmet ad fidem, et incorruptibile ad invitandum gloriae vitae ad premium.

[illegible]

bant se spiritum videre.

Et dixit eis. Quid

c[ogitationes] falsae non

turbati estis, et cogi

desuper descenderent. sed sicut mala humi

tationes ascendunt

in corde ascenderent fidem quam in

in corda vestra: Videte

vobis plantavi: ergo: quod ex vobis

manus meas et pedes:

ortum est redemptio sine est iniquitas [?]

quia ipse ego sum. Pal

surrectionis: potius est fructus passionis.

pate et videte quia spiritus

carnem et ossa non

habet sicut me videtis

habere. Et cum hoc dixisset

Cur ostensa vulnerum cicatrice nisi

illis ostendit eis manus et pedes.

dubitans vulnus sanet. quia cicatrices et cetera servavit: in unde

Adhuc autem illis non creden

cio servaturus est. Primo ad fidem resurrectionis instr

tibus et mirantibus prae gaudio:

uendam. deinde ut patri pro nobis supplicans quale genus

dixit. Habetis hic aliquid quod

mortis pro homine pertulerit semper ostendat. tercio: ut sua morte

manducetur: At illi obtule

redemptis quam misericorditer sit adiutus, propositis eius mortis imo

runt ei partem piscis assi: et

ret videns. postremo: ut in iudicio quam iuste dampnentur

favum mellis. Et cum mandu

ut ipsi denuncient ostensa quod ab aliis acceperunt cicatrice. Non

casset coram eis: sumens reliquias dedit eis. Et di

quod ex impotentia curandi cicatrices servavit. sed ut perpetuum victoriae suae circumferat triumphum.

xit ad eos. Haec sunt verba quae

venisse. xi. congregatos et eos qui cum eis erant: intelligendum. quod in exeunte autem [?] dominus eis haec loquentibus appareret.

Multas acutius persuadet resurrectionem, praebendo se et oculis videndum, et manibus contrectandum. Qui dum palpando ossa carnemque monstrat: statum suae vel nostrae resurrectionis significat, in qua corpus nostrum et subtile erit per effectum spiritualis potentiae, et palpabile per veritatem naturae.

Ad insinuandam veritatem resurrectionis non solum tangi, sed convesci voluit. in quo vel ipse vel nos post resurrectionem cibo debeamus delectari [?] indigere. sed ut corpus non spiritum esse manifestaret: manducavit potestate non necessitate. aliter absorbet aquam terra sitiens. aliter radius solis calens. indigentia iste potentia.

Piscis assus: ipse mediator passus in aquis generis humani captus laqueo mortis assatus tempore passionis. ipse et favus mellis nobis est in resurrectione. favus mel in cera, id est divinitas in humanitate. In huiusmodi commestione significatur quod illos in corpore suo ad aeternam quietem recipit, qui cum tribulationes pro domino sentiunt: ab amore intimae dulcedinis non recedunt. quod hic assantur: illic vera dulcedine satiabuntur.

Omnes ambages aufert. Visus est

Tactus ē. manducauit. et ne ma
liquo sensus humanos ludificasse uideretur: mittit mari' ad scripturas
ut et si magicis artib' uideat' potu
isse qđ uoluit: sic dicunt paga
ni: nō uideatur prophetare potuisse
antequā nat' fuerit.

Oportebat ut ministri qui pe
nitentiā et remissionē. p. erant
in omīs gentes pdicaturi abierosolimis
inciperent. nō solū qr illis credita st
eloquia dī. et qr eoz ē adoptio fi
lioz. et glā. et testamta. et legislati
o: s; idō ē ut gentes uariis erron
bus et facinorib' implicate h ma
xime iudicio diuine pietatis ad
spem uenie puocent. qđ eis qui
filiū dī crucifixerāt uenia rela
xatur.

Pretermissis oīb' que p. xl. dies gē
ta sunt. pmo resurrectionis die
t' tacite coniungit nouissimum quo
ascendit in celū. et pulchre bene
dicturus discipulos: educit in bethani
am. que domus obedientie dr. qr
q' pp inobedientiā puersoz descendit:
pp obedientiā cōuersoz ascendit. et
qr eadem uilla in latere montis o
liueti ē posita. qr obedientis eccle
domū apłico digna hospitio. non
alibi quā in latere summi montis. i.
x̄ fundamta fidei et spei et caritatis
locauit. de quo late sacramtum
sanguinis et aque quib' nascat' et
nutriat' gaudet emanasse. de cuius
uertice. i. deitate spual' unctionis
munia desiderat. lucis et pacis pmis
sa expectat. dein qr bethania in
te lin eū stadiis quīdecim erat. Nu
merus pp. vii. et. viii. q' b' constat scp

locutus sum ad uos. cū adhuc
(in ead' mortali carne.)
essem uobiscum: qm necesse est
(s; et in uba.) omnia
impleri que scripta sunt in
lege moysi et prophe
tis et psalmis de me.
Tunc aperuit illis sē
sū ut intelligerent
scripturas: et dixit
eis. Qm sic scriptū ē
et sic oportebat xpm pati et resu
rgere amortuis die tertia: et pre
dicari in noīe ei' penitentiā et re
missionē pccoz in
(nō in una gente tm̄ iudea. l' in aliq' par)
omnes gentes. Inci
(te tantū.)
pientib' abierosolimis
(qui uidistis et audistis.)
lima. uos autē esti
(que pdicanda sunt. in uos sit)
testes hoz et ego mit
(ficatis ad testandū: mittā uob' au)
(spc sci gratiā.)
tam pmissum pa
(xilium.)
tris mei in uos. Uos
(qui uidistis et audistis.)
autem sedete in ci

Post uisum. post
tactū post commemo
ratā legē apit se
sū. ut qđ uident
et legunt intelli
gant. Deinde post
sui corpis comē
datā ueritatē: com
mendat ecce unita
tem et pdicari in. .
n. e.

Post quā discipulos
de uirtute pdica
tionis pfecte in
struxit. cū repente
si uellet posset eos
roborare: distulit
dicens. Uos aū. s.
e. Ut exemplum
sequentib' daret. ne
imperfecti pdicare
an̄ temp' plu
mant. In ciuita
te sedete: q' intra
muris claustra se
constringit. nelo

uitate. quo adusq;
induamini uirtute ex
alto. Eduxit autē
eos foras in bethaniam
et eleuatis ma
nibus suis benedixit
eis. Et factum est
dum benediceret
illis. recessit ab eis.
et ferebatur in celū.
Et ipsi adorantes
regressi sunt in ierusalem cum
gaudio magno. et erant semper
in templo laudantes et benedicentes
deum amen. Explicit eu
sec'dm lucam.

quendo exterius euangelizent. ut cum diuina uirtute perfecte fuerint induti tunc quasi a se ipso foras exeat alios instruendo.

Lucas qui sacerdotium est ceteris amplius exponendo suscepit: et ideo euangelium suum a ministerio templi per sacerdotium zacharie cepit: pulcre hoc in templo deuotione compleuit. cum apostolos ibi in ministros scilicet noui sacerdotii futuros sine uictimarum sanguine sed in laude dei et benedictionis concludit.

[in ci]uitate. quo adusque induamini uirtute ex alto. Et duxit autem eos foras in bethaniam. et eleuatis manibus suis benedixit eis. Et factum est dum benediceret illis. recessit ab eis. et ferebatur in celum. Et ipsi adorantes

(ubi permissione patris uisse[?] ... sunt expectare.)

regressi sunt in ierusalem cum

(et dominum post triumphum resurrectionis in celos penetrare uiderunt.)

gaudio magno. et erant semper in templo. laudantes et benedicentes deum amen. Explicit euangelium secundum lucam.

uicarium ministrijs accommodus. uel ciuitatem que nunc est et futuram uel ueterem et nouum testamentum. Vel salbum[?] ... ministerio et carnis resurrectione conuenit. et ideo quibus utrisque testamenti scientiam aperuit: quos omnem uiuendi et sperandi regulam edocuit: eos quidem cum stadijs in locum quo eis benediceret et precepta ducendi traderet educit. Recte quidem stadijs locum ascensionis a loco passionis secernit. ut omnis per se uel mori uel uincere cupientes. et primo quiescendi post mortem et in fine a mortuis resuscitandi desiderio pariter et amore firmaret.

Quod uero loco orationis in laudum deuotionis permissum sancti spiritus aduentum patris pro omnia cordibus expectant. sic uos post celebrata in ierosolimis ad eum uisione pacis passionis et resurrectionis sollempnia: domino duce petamus letantes. ut uite quieta corpus et sanguinis eius sacramentis imbuantur et domus olei oriente esse conuenit. et si cotidiana eius benedictione sublimatur. cotidie triumphalis ascensionis memores laudantes et benedicentes deum in ierusalem. id est superna pacis uisione quiescemus similes hominibus expectantibus dominum suum quando reuertatur a nuptijs.

deuideni̅dum . h' lib' in hebreu' inloquit' q' dulc'
ud' arbor . q̃ de nouo erat plantata . ap' p'mi
anul post Abra. tam q̃m p̃pria capita . 7 i q̃di
i m̃ura . sunt' i q̃rta . acciij . 7 de temp' erat ci
bilel . s q̃ tempra te cb' p'mis erant ut ab adā
usq; ad noe . usq; ad Abraham . ab abraha usq;
ad moys . ii sunt tempra i lxx . s tempra i q̃ ia
ca' 7 de tempore Antecrī sunt . omnia a q̃ tempra te
iii. t. t noua : ad q' spectant . t de x. sunt . uii
ipsa . t ecclia i carne . omnia poma noua 7 uetera
t dilecte mi seruaui tibi . tempra sic p poma desig
nant . q̃a poma odore alliciunt q' ostr. u. t. ipe
p'missiones cū deo tras . et uitu reficiunt q'
ostr. euāglio . ipe i plecone p'missar . q̃a q̃m
ua sunt Luce ie . solum sunt euāglio . Precce
ut g euāglū ueos t. iebus . t i reuelacone
significant 7 id dulce euāglū dischoptis capt . In
inplecone p'missar . id dulce in silicio . q
silent plus ua expuuntes cū ueneit p missa .
In magnitudine p'mitie . id e uoce clara tuu
nat . q. s p'mitur eterna . Sz loqciones u. t. cū
uoce demissa . q̃a ibi p'mittebant' i fima
t terrena . Precellit g iohis alias euāg'las inq'u
q. t. i materie p'mulua . q̃a ē alii eunāg'liste
sidelia actaba quemadmodu ē dno sup terram . nil
ua de ei' diuinitate s p'scrut 7 pauca de diuinit .
Iste e g . Illi alii multa dixerunt de miraclis
dni pauca de ubi dixerunt . Iohis e cōtr . uāg' sino
ne illū ieiuna q̃ia alii relq'iunt ieiunū plura
p'mulunt tacuerunt . Precellit cōnomine in
operacione q̃a deus ē adiuti bonagel . i . fili'
tonitrui q̃a theologie altitudine alci cecit tonuu
uniuers' . Si alci intonuisset nemo uocē ei' cape
posset . In p'uilegio dign . q̃a fu'ipe electus a dno
Ip familiaritate . q sup pectus dni iecna tecu
buit 7 plenī cecit archana dixit alia . In
acales p'figuracone q p aquilā p'figuracone i illa iere
uacione excellentis . Sic enī aquila alci' cecit hui'
uolat . ita ohis pcedit i clar de ubi dixerit .
Ic sic aquila uocē solis radiis irreuibarcī : ita iohis dae
uitas irreuibarrr diuinitate cōtemplat' ē . uid
curtū ē g q̃ sunt i h ope materia . intencio .
finis utilitas . cū suscepi opis . modus agendi .
th ē xpi diuinitas sui ipē d . Intencio ohu
uato heresses 7 iuni' dei abalis suplere fi
nis 7 utilitas ex p'mit dicere ū dic . h aut
tempra sunt q' ēdans ecce finis . ec ut uita eterna
habeatis ecce utilitas . Causa si suscepti laboris
fuit q ē iodels abertio ad ecclia sua i asia tu fuit
mels poluant ad peticonē suffraganeor suor
q heresies tempu . euāglū . Modus agendi talis
de coherencia ubi ē p'cii . i . i principio erat ū
bū . 7 ē sedo agit de cacone omniū rerum osten
dens q heresies filiū eē creatore omniū . tota
p'pitui sunt 7 c . tcio agit de incarnacone
filii . Uerbū caro factū ē . uo agt de ei' pone . Ī.
de bapō . ipi' vi . d miracone aq̃ i uinū . vii . de .

ꝫ buidam in miraclis operacione . uiij de simo
ne dni iecna . ix de passione dnī . x de uera
actiua 7 cōteplatiua . 7 sic cōtinuo te euāglī
sui .

Hic est iohannes evangelista unus ex discipulis dei qui virgo electus est quem de nuptiis volentem nubere vocavit deus. Cui virginitatis in hoc duplex datur testimonium in evangelio quod et pre ceteris a deo dilectus dicitur et huic matrem suam pendens in cruce commendavit deus ut virginem virgo servaret. De(nique) manifestans in evangelio quod erat

Aug. Omnibus divine scripture paginis evangelium excellit. quod enim lex et prophete futurum predixerunt hoc completum dicit evangelium. Inter ipsos autem evangeliorum scriptores iohannes eminet in divinorum misteriorum profunditate. Qui a tempore dominice ascensionis per annos .lxv. verbum dei absque adminiculo scribendi usque ad ultima domiciani predicavit tempora. Sed occiso domiciano cum permittente nerva de exilio rediret ephesum: compulsus ab episcopis asie: de coeterna patri divinitate filii scripsit adversus hereticos qui eo absente in eius ecclesiam irrupe(ra)nt qui christum ante mariam fuisse negabant. Unde merito in figura .iiii. animalium: aquile volanti comparatur que volat altius ceteris avibus et solis radios irreverberatis luminibus aspicit. Ceteri quippe evangeliste qui christi temporalem nativitatem et temporalia eius facta que gessit in homine sufficienter exposuerunt: et de divinitate pauca dixerunt: quasi animalia gressibilia: cum domino ambulaverunt. Hic autem pauca de temporalibus eius gestis edisserens sed divinitatis potenciam sublimius contemplans: cum domino ad celum volat. Qui enim super pectus domini in cena recubuit: celestis haustum sapiencie ceteris excellencius de ipso dominici pectoris fonte potavit. Legerat siquidem trium evangelistarum evangelia: et approbaverat fidem eorum et veritatem. in quibus vidit deesse aliqua gestarum rerum historie: et ea maxime que dominus gessit primo predicationis sue tempore. scilicet antequam iohannes baptista clauderetur in carcere. Haec quasi obmissa ab aliis: scribit iohannes que fecit ihesus antequam iohannes traderetur. Sed maxime divinitatem christi et unius trinitatis commendare curavit. Tres siquidem alii evangeliste dicta et facta domini temporalia que ad informandos mores vite presentis maxime valent copiosius persecuti: circa activam vitam sunt versati. In qua laboratur ut cor mundetur ad videndum deum. Iohannes vero pauca domini facta dicit. verba domini que trinitatis unitatem et vite eterne felicitatem insinuant diligencius conscribit. et sic in contemplativa virtute commendanda: intentionem suam et predicationem tenuit. in qua contemplativa vacatur ut deus videatur.

ex .i. ophio inv.

Ecce miracula que fecit christus homo. & opera divina

Hic siqđ iohs est: quē dn̄s de fluctiuaga nuptiar̄ tempesta te uocauit. cui et matrem ūginē ūgini cōmendauit.

ipse incorruptibil' uerbi opus incho ans. solus uerbum carnem factum ēē nec lumen a tenebris comprehensum ēē testatur primum signum ponens: quod in nuptiis fecit dn̄s fecit ostendens qđ ipse erat ut legen tib; demonstraret qđ ubi dominus inuitatus est defi cere nuptiarum debeat et ut ueteri bus inmutatis no ua omnia que a xp̄o instituuntur appareant. hoc aū euangelium scrip sit in asya postea quā in pathmos insula apochalip sim scripserat. ut

A temptationib; x̄ q̄ fuit p' baptm̄ eī usq; q̄ iohs fuit in carcere. et hec fuit p̄ a nn̄ et p parte anni in kl̄ndis madii fuit missus in carcerem.

Uinū aliud est nuptiale. aliđ spuale. nuptiale uinū ad litte ram possum' dīc uinū qđ defe cerat ibi. ū. mr̄ eī dx̄ uinū nō hn̄t. Uinū spuale ad lr̄am pos sumus dīc illđ qđ de aqua sub stitutū ē. Spualr̄ p uinum qđ defecit in nuptiis possum' legē coniugii intellige. que an̄ aduentū xp̄i fere ab oīb; custodiebat̄ qr̄ tc̄ dicebat̄. Crescite et multi plicamini. et steriles que non pariebant magno opp̄bo custodiebant̄ s; ueniente xp̄o iam in q̄busdā cepit uinum defic̄e. et aliud uinū. s. ūginitatis sic ī maria. Iohe. Stepha et aliis inkl̄. Iđ aū dr̄ uinū coniugale ipā lex coniugii. qr̄ sic̄ uinū inebriat hoīem et a statu sue mentis alienat sic lex con iugii alienat hoīem ab hiis que dei sūt et sollicitū facit circa mundanas res quib; se et coniugē et filios nutrīe queat. Castitas dr̄ uinū spuale qr̄ qđ illud fac̄ ad: qr̄ facit p'pone mundana et celestib; inhiare. et iđ posuit hoc ut demonstraret qđ ū dn̄s ē inuitatus. i. in mente b'illoꝝ ad quos inuitat' uenit uinū nuptia rū. i. ueti͡s consuetudinis debeat defic̄e et ueterib; inmutatis. i. dimissis oīa appareāt noua que ā x̄ constituuntur.

B. Contra eos qui p' temporalē xp̄i natiuitatē dice bant xp̄m non semp fuisse: incipit de eternitate uerbi dicens. In principio erat uerbū. Verbū dr̄ ul' qđ pfertur et transit ut q̄n dr̄ deus. ul' aliqđ hui' modi. ul' cogitatio seu conceptio mentis. q̄ ex mē

cum in principio canonis incorruptibile principium prenotatur, ei et incorruptibilis finis per virginem in apocalipsi redderetur dicente Christo ego sum alpha et ω. Et hic iohannes est qui sciens supervenisse diem recessus sui: convocatis discipulis suis in epheso per multa signorum experimenta promens Christum descendens in defossum sepulture sue locum facta oratione positus est ad patres suos, tam extraneus a dolore mortis: quam a corruptione carnis invenitur alienus. tamen post omnes scrip

te nata: cum ipsa in mente permanet. ut qui cogitat l' divinam substantiam vel aliquam rem. Hac similitudine ratio et sapientia dei que ex deo nata omnia comprehendit: verbum dicitur. Hoc dicitur esse in principio. contra eos qui quia ex tempore dicitur nasci ex virgine: dicunt non semper fuisse. In principio. id est in tempore quod est principium non de principio ipse est eo quod principium de principio in quo solo notatur eternitas ubi que omnia precedit. Sed quia alii dicebant quod idem deus aliquando est pater aliquando est filius. ut alii noverunt in prima dicit. Et verbum erat apud deum. ut alius apud alium. Sed quia alii concederent et semper alium fuisse: sed non deum esse subdit. et deus erat verbum. Sed quia verum alii concederent esse deum sed factum ut ex hominibus fuit deus. contra eos addit. Hoc id est verbum: erat apud deum in principio. id est ante omnia. natus ex deo. in quo et coomnipotens et consubstantialis et coeternus indicatur.

Iohannes in tempore gratiae fuit in qua est gratia. vel cui donatum est. Cui autem theologorum donatum est ita absconditam summi boni penetrare misteria et sic humanis mentibus intimare annuunt.

Postquam a deo patre de natura filii. de operatione ipsius supponit. Omnia per ipsum facta sunt. Omnia id est quicquid est sive in substantia. sive in aliqua naturali proprietate. et sine ipso factum est nichil quia non est naturale. sed est privatio nature ut malum sive peccatum. Ecce non est

Ecce auctor bonorum ab eo quicquid non est. auctor malorum. Sed ne quia ista mutabilia sunt ipsa voluntas et ratio et sapientia dei videretur esse mutabilis: addit quod factum est in ipso et est immutabile. erat vivens et permanens in ipso. ut archa facta in opere mutatur et perit. archa in mente artificis permanet. ita ut ex ea alia et alia possint fieri. illa prius facta pereunte et ita constat quod creatura non est creatori coeterna. Sed ars et ratio et sapientia ex qua fit deo coeterna. Dicto quia fit natura verbi. que et ei

112 v

operatio suppetit quod faciat humane creature rationali. & hec est & vita .i. sapientia dei in qua vivunt omnia. erat quare in se est lux. & si numquam non sentiunt lux est illuminatio hominum non pecorum vel aliarum rerum & hoc quod lux lucet quantum in se in tenebris sic sol super cecum & tamen illi maxime ut ceci non sentiunt solem. Sic enim comprehenderunt tenebre non erunt. Ut autem & ipse tenebre possent comprehendere. & permissus est homo intestinum[?] mundi lucis & ipsa lux .i. verbum factum caro. qui invisibilis ut lac per se parvulos. In forma enim deitatis non posset nosci a parvulis.

sit evangelium. & hec virgini celebratur quorum tam scriptorum vel temporis dispositio vel librorum ordinatio. ideo a nobis per singula non exponitur ut sciendi desiderio collocato & querentibus fructu laboris & deo magisterii doctrina servetur.

In principio .i. in patre qui est principium sine principio. filius qui est principium de principio. Vel in principio omnium creaturarum vel temporum. quia ab ipso omnia habent principium existendi.

Alii evangeliste describunt Christum natum ex tempore. Iohannes affirmat eum fuisse in principio. non in principio. non fuit autem pater qua filius. Ecce filius alia persona a patre. una substantia cum patre.

Et verbum. Alii ut homines subito apparuisse. Iohannes dicit apud deum semper fuisse a[lii] verum hominem. Iohannes verum deum asserit dicens & deus erat verbum. Alii verum hominem ut homines te...

id est in patre. Non in Maria incepit ut quidam voluerunt.

IN PRINCIPIO erat verbum

vel id in substantia .i. sit alii in persona quod quidam vetant

et verbum erat apud deum. vel ut alia persona. substantia.

predicatur esse cum deo & non

et deus erat verbum

Hoc erat in principio apud deum

omnium cum patre ut de creaturis sua preveniret eternitatem. Ideo omnia per ipsum facta s[unt]

Sicut verbum duplicem habet significationem. alii quam enim temporales motus sed analogia aliorum verborum declarant. Aliquando verbum vero de quo predicatur sine ullo temporali motu designat & de substantiam vocatur. Tale est quod dicitur In principio erat verbum quia in patre subsistit filius non enim per tempore per substantiam patris. Ut autem ponitur erat substantiam verbum intelligas omnia tempora prevenisse coeternum patri verbum. Verbum non plantum sed semper apud eum manens.

principium referre ... vel notare eternitatem. ut Ego sum alpha & omega.
...
[illegible]

sapientia qua ut de ceteris audis omnia sciebat et de se.

Augustinus. Non est creatura per quem omnis creatura facta est.

Malum non est factum per ipsum nec per diabolum, quia nichil sunt, nulla sua natura subsistunt.

Faber prius archam facit in mente, post in opere. Quod in mente est vivit cum artifice, quod fit mutatur cum tempore.

Homo non angelus ut heretici volunt, missus a deo, ideo potuit dici de deo.

Vera, quia non vera lux, id est que non ex se sed aliunde lucet.

Idest quia a deo recedens et cadens in hunc mundum creatus est; alioquin non indiget illuminari.

Non ut pars eius, sed ut factor omnibus creaturis infusus, regens quas fecit creaturas.

et sine ipso factum est nichil. Quod factum est in ipso vita erat, et vita erat lux hominum; et lux in tenebris lucet, et tenebre eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a deo cui nomen erat Iohannes. Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine ut omnes crederent per ipsum. Non erat ille lux sed ut testimonium perhiberet de lumine

corporaliter ut ysaias, Iohannes. Iohannes apud deum manentem dicit: sed erat in principio apud deum. Illi dicunt miracula que fecit homo in mundo. Iohannes omnia per ipsum esse facta testatur. Omnia per ipsum facta sunt: ecce auctor bonorum. Sine ipso factum est nichil: non est auctor malorum.

Ea que sunt per ipsum facta sunt, ita autem sunt que a natura sua non recedunt, id est que concordant cum omnipotencie divinitatis.

Augustinus. Si audis mutabilem creaturam per filium factam, non tamen credas eius mutabilem voluntatem, quia non subito aliquid voluit facere, sed omnia ab eterno fecit. Quod factum est in tempore transit; quod in sapientia immutabile est non potest transire.

Postquam sublimi volatu ultra omnem naturam in altitudinem theologie ascendit, que apud patrem semper fuisse contemplatur, mox ad humilitatem humane nature et specialiter precursoris ubi humanari descendit, contra illos qui dicebant humanam naturam in primo parente ex toto esse per nichilum redactam, ita ut inreparabilis esset.

Omnis homo dicitur illa natura in homine que ad imaginem et similitudinem dei facta est; omnia alia que sunt in homine inferiores partes sunt hominis et quodammodo non extra hominem sunt. In illa scilicet natura superiori velut in

sup quodam mundo superiori vera lux lucet, in illum mundum venientes per gratiam renascentes illuminat. que vita et visio in celis est qui in alio mundo sunt.

Et mundus. non quod mundi creatura non cognoverit. sed homo qui in mundum mente amando descendit. prius mundus ipsa creatura dicebatur.

Abiunctio mundi temporis erat in quo receptores divinum ubi non erant. non addit quotquot autem receperunt eum.

Erat lux vera. id est que non ex se set aliunde lucet.

que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.

illuminatur. sicut et ipse iohannes. id est qui ad recedens et cadens in mundum ... est alio quam non indige et illumina ...

In mundo erat et mundus per ipsum factus est. et mundus eum non cognovit. In propria venit. et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum. dedit eis potestatem filios dei fieri. hiis qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri. Sed ex deo nati sunt. Et verbum caro factum est et habitavit in nobis et vidimus

Quicumque homines perfecti videri quasi omnibus prelatus cognatam.

Per adoptionem. quod ipse semper est per naturam.

Ut sint fratres eius et coheredes per gratiam. sicut ipse filius unigenitus per naturam ut iam non sit solus.

Quia omnem sensum et intellectum divina lux excedit.

Quo autem ordine filii dei fiant. et quomodo generatio differt a carnali generatione subdit. Qui non ex sa.

Id est in mundo quasi suus est. sicut cetera omnia sua. vel in humanam naturam. gentiles.

Pluraliter dicit ut significet maris et feminae mixtam.

Non sunt. ut autem securius credamus homines nasci ex deo. subdit deum nasci ex homine. ex hac susceptione eius infirmitas sanatur nostra infirmitas. ut post summa ... et hoc est verbum caro factum est quod superius erat. inferius descendit. quod mirum si quod inferius erat in quod superius est ascendit.

Gloriam ut maiestatem per humilitatem umquam docuit et miracula facit. in qua transfiguratus est. in qua surrexit.

Homo xpistus plenus gratia fuit. quasi nullis precedentibus meritis ex quo cepit esse. fuit dictus in eo. implens hominem illum omni plenitudine redundante in omnes nos. unde et mater eius tamen dicitur mater hominis. sed et mater dei nec mirum si dicitur homo sit deus. cum deus dicitur sit homo. hic autem gratia dicitur et veritas. quia sic est 2

promissum est et modo exhibitum est. scilicet ut deus sit in homine, amplexus eum omnibus bonis et per eum suos.

Ex quo coram me factus est, id est apparuit in quo dicitur: quia prior me erat.

Augustinus. Non solum gratia qua plene gratis datur, sed in uno, ut fidem que per dilectionem operatur, ex qua iustus vivit. Sed et pro ista gratia, id est beatitudine etiam quam in excelsis facie dicitur, et gratia quam [illegible] ex gratia.

Deum nemo vidit umquam. quod legitur deus apparuisse hominibus, sicut in sibilis carnalibus oculis, sicut invisibilis per prophetias visionibus per subiectam creaturam intelligendum est. Visiones enim prophetarum quadam spiritali creatura facte sunt, quibus deum vidisse perhibentur.

(nos quos elegit.)
gloriam eius. gloriam
(non ut cuiuslibet sancti.)
quasi unigeniti
(vidimus)
a patre. plenum
(scilicet baptista.) (verbum)
gratie et veritatis
(caro factum est, Iohannes autem per missionem ei testatur, id est ipsum, id est celsitudinem humanitatis et divinitatis exterius)
(id est baptista.) (clamat)
Iohannes testimonium
(Christo.)
perhibet de ipso.
(aperte non obscure ut lex.)
et clamat dicens.
(ab eterno.) (vobis querentibus)
hic erat quem
(cum ego essem, Christus. quod dixi cum dicerem.)
dixi. qui post me
(scilicet in presentia)
venturus est. et
(positus est in humilitate.)
(in dignitate meritis.)
ante me factus est.
(quia ab eternitate)
quia prior me erat.
(quia illi spiritus est datus non ad mensuram)
et de plenitudine
(nobis ab eo) (mensuratim.)
(gratiam pro gratiam in)
eius nos omnes
(acceptione bonum datur gratis specialiter quod fit eternitatis. sed postea cum illa operamur in bono secundamus. et tunc datur gratia pro gratia, bona pro bonis)
(vere ab eo accepimus, quia lex que mala non tollit, sed ostendit et reos)
accepimus. et gratiam pro gratia.
(incitat ut humiliet se medico.) (per moysen servum preciatam. per)
quia lex per moysen data est. gratia
(ihesum dominum fit salus hominum ut eterna promissa data est.) (quia dominus liberans.) (adpa)
(veritas impleta)
autem et veritas per ihesum christum facta est.
(ullus homo.) (nec moyses.) (id est sed)
Deum nemo vidit umquam nisi unigenitus filius
(id est secreto et cui novit.) (fidelibus.)
qui est in sinu patris ipse enarravit

Vel gratie secundum humanitatem, veritatis secundum divinitatem.

Hic per demonstrationem pronominis hic innuitur Christum astitisse in illo loco, sed post eum ipse dominus ad hic ignotus, antequam baptizaretur et predicaret ad Iohannem solitus erat venire, quia tota vita Iohannis Christi ostensio fuit.

Qui post me est natus, post me est predicaturus, baptizatus, moriturus.

Et de plenitudine eius. Ex posito testimonio precursoris redit evangelista ad testimonium assertionis, quia ibi verbum caro factum est, vidimus gloriam eius plenum gratie et veritatis. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam ut in Christum credamus, et veritatem quam illum intelligimus.

Que sit summa gratie et veritatis breviter subditur. scilicet cognitio ipsius trinitatis, vel hec est vita eterna ut cognoscant te verum deum et quem misisti ihesum christum, quia in hac vita non plene est, quia nemo in carne vidit deum ut est. verum si ipse moyses vidit, vidit per eum sit data gratia. sic ipse post omnia visa in typo dei dixit: ostende mihi te ipsum. Sed filius qui est in secreto patris narravit, quia nemo novit patrem nisi filius, et cui filius voluerit revelare. Ipse narravit suis quod de trinitate sentiendum sit, quomodo ad eam perveniendum, et ad ipsam introducit.

Enarravit per manifestationem sue incarnationis. deum unum

rauit. Et hec est testimonium. quando miserunt iudei ab ierosolimis sacerdotes et leuitas ad eum ut interrogarent eum. Tu quis es. Et confessus est et non negauit et confessus est. quia non sum ego xpistus. Et interrogauerunt eum. Quid ergo? helyas es tu? Et dixit. non sum. Propheta es tu? et respondit. non. Dixerunt ergo ei. Quis es. ut responsum demus eis qui miserunt nos. quid dicis de te ipso? ait. Vox clamantis in deserto. dirigite uiam domini.

subilem demonstrauit.

Testimonium contra hec quod credi xpistus decretus qui ... huius. ut possit spiritum et credi. ut rediret.

Putabant iudei iohannem esse xpistum qui in lege premittebatur. alii putabant eum esse helyam propter nimiam abstinentiam et austeritatem et salutarem uitam et asperrimam delictorum reprehensionem et durissimum suum uite rigorem. alii dicebant eum esse unum de prophetis resuscitatum propter prophetie gratiam.

Cum quis sciret non xpistus. sciebant et quod helyas precursor sit eius. sed ipse helyas in potestate iudicaturus. iohannes figuraliter elyas. eundem iudicandum. ut sint duo precones. sic duo precones aduentus eiusdem. unde non sum helyas. i. non persona et iudico potentiam sed iudico inquantum ostenderis humilitatem. quod seruire humili. ...quam excelsus uidicet. ecce non ego xpistus non uidere apte potentie.

Non dicit ego sum ha... iohannes uel filius zacharie. ne consideraret in se humanam substantiam uel generationem sed ubi ... exaltatur precursor ubi deserte omnia que uite mundi continentur.

Et hec et cetera testimonia sequentia ibi exhibita sunt. post baptizatum xpistum. cum ad xpistum ueniret mittere discipulos quos iohannes suis testimoniis ad eum mittit.

Ordo uerborum confessus est et non negauit. Confessus est ut preea dicit. quod non erat xpistus non negauit quod erat. i. precursor. ut post interrogatus dicit. vox clamantis et cetera.

Non sum helyas qui non solum propheta sed ille. sed et precursor. Non sum propheta quam propheta. non sum ... ut prophete de quibus ... esse me putant.

Ysaias hec de iohanne prophetauit. ego uox clamantis in quo abiit ... nat eius. i. propheta ... ostensio. et ... uia ubi ... possent

sicut predixit ysaias pro
(per mundiam quere debant.)
pha. Et qui missi fue
rant erant ex pharise
is. Et interrogaverunt e
(scilicet an)
um et dixerunt ei. Quid
(dante e. / hic plane invidia patet.)
ergo baptizas: Si tu
(qui hoc auctore baptismum)
non es xpc. neque helyas
(scilicet ind.)
as. neque propheta. Respon
(ex bonitate veritatem reddit.)
dit eis iohs dicens. Ego
(nos / superes)
baptizo in aqua. Me
(corpore. / quibus et vos)
(vos apparet.)
dius autem vestrum stetit. quem vos nes
(ego lucerna ad accendendum.)
citis. Ipse est qui post
me venturus est. qui
(scilicet a. / iohes dignitate)
ante me factus est. cuius
(precat indicat humilitas.)
non sum dignus ut sol
vam corrigiam calciamen
(scilicet causa obedientie baptizat)
ti. Hec in bethania facta s
(significet obedientiam convenire baptizandis.)
unt trans iordanem ubi erat
iohs baptizans. Altera
(alia cognitione. / primum venturus. ex hoc psal.)
die vidit iohs ihm.

vox est in presens avi. an. i. intellectus. omni est filii dei. iohis quod vox in presens hoc qui prius invido eum demonstravit. ecce agnus dei.

Item principibus iu deorum quod doctrinam non querunt sed invi dent quod cum ad iohannem venissent ex aude unt eum predicasse commune omnium re surrectionem quam et ipsi credebant. unum et inimicus xpo con sentiunt. paulum quod apostolum inimici audierunt.

Non aut non salvam, solvere eum qui ipsum manifestavit. et de dumtate et humi nitate ipsi multa aperiunt. sed non sum dignus quod indignum ad hoc se reputat.

Mistice ligatorum ubi nusquam. incar nati ubi. non sum dignus penetrare. id. nomen sponsi in usurpare.

Typice iohs. i. pro phetie gratie altera die id. post legem cognos cit agnum qui redimit.

Audierant pharisei in prophetis xpm venturum. scie entes et iordanem figuram bapt gessisse. et eliam et elyseum sicut predibus cum fuisse. figuram bapt in elya et helyseo non dubitabant precessisse unde et nunc ressur rexisse putabant et bap tizasse. unde interrogant non es tu unus propheta. sed solum modo es tu propheta: ille in dei quod prefigurabat baptismum:

Non imputatur quod ago auda tie quod corpora abluo aqua. non autem peccata. ut sic nascen do et predicando precursor sum: sic et baptizando. sed medius est vestrum vos qui peccata tollit.

Aug. dicit iohem ignorasse hoc tantum. utrum sibi retineat scilicet in baptismum. (tantum) suorum tribuat.

Sic nascendo ita predicando.

Due sunt bethanie. una trans iordanem. alia citra. non lon ge a ierusalem. ubi lazarus fuit suscitatus. illa que est trans iorda nem. significat humanum genus. sub lege naturali. ante fluenta gratie. que post incarnationem est habundans fuit. que ad hec tamen e rat ut lege nature deo obedi ret. in qua iohs baptizat. Ex apostolo non habebat. bapti zat ut ad fluenta. doctorum de notorum. qui non xpo in eorum vitam in humanum genus descendit. illa que est citra iordanem significat eandem

Bethania quod domus obedientie. ubi baptizatur. ad quod est ex xpc.

Ex dignitatis. instructione. officii.

humanam naturam. o ledi ẽ tem sub lege gr̃e. que ẽ p̃rima iterum. i. ubi o. pacis. peccata unq(ue) xp̃e mortuum dictat. qr a p̃to libat.

Non solum gessib(us) corp(or)is. s(ed) et uirtutis sue contem plationis. accessibus qr dignat(us) ẽ a ioh(ann)e co gnosci s(e)c(un)d(u)m diuinita tem et humanitatem habundanti(us) cognouit.

Gratia ministrat agnus possidentib(us) se lac sim plicis doctrine. q(uo) paruuli nutiunt(ur). lanam. i. indumen ta uirtutum. esum carnis sue.

Hic ẽ agnus dei q(ui) tollit peccata q(uod) n(on) ego. q(uia) et in me l(aus) noui. s(ed) p(ro)p(ter)ea bapti zo ut manifestet(ur) isr(ae)li. ne enim p(ro)p(ter) insolentiam min(us) baptizaret(ur) a xp̃o. in ip(s)o usu baptizandi uiam ei p(re)parauit. unde p(ost)quam ad ip(su)m qui uia ẽ uentum ẽ baptism(us) ei(us) cessat. baptismo et ioh(ann)is manife statur humilitas x(risti). q(ue) ẽ imple cio o(mn)is iusticie. sic enim op(us) ẽ xp̃o nasci et mori. sic baptizari. Si enim ip(s)e q(ui) n(on) eget a seruo bap tizat(ur). no(n) dedignent(ur) ceteri uiq(ue) sapientes et s(an)c(t)i a d(omi)no baptizari. s(ed) in quo p(er)ma nent in peccatis.

Aug(ustinus). Et ego nescie(bam) (et)c.

uenientem ad se et ait. Ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi. post me uenit uir qui ante me factus est. quia prior me erat. Et ego nesciebam eum. S(ed) ut manifes tetur in isr(ae)l. p(ro)pterea ego ueni baptizans in aqua. Et testimo nium p(er)hibuit ioh(ann)es di cens. Q(uia) uidi sp(iritu)m des cendentem. q(uas)i colum bam de celo. et manen tem sup(er) eum. Et ego nesci ebam. S(ed) q(ui) misit me

Non de loco ad locum s(ed) o(mn)i(bus) ut non sint peccata.

Peccatum mundi d(icitu)r p(e)c(ca)t(u)m originale q(uo)d ẽ co(mmun)e toti(us) mundi. q(uia) tota human(itas) sunt et semel co(m)tra leges diuinas p(ro)hibe(n)t dicentia ... in paradiso. q(uo)d origina le et singulor(um) q(uo)d sup(er)ad dita. g(rati)a uel (cetera)

Ex p(ar)te ẽ uir in q(uantu)m nobi(s) cog(n)itus et p(ro) nob(is) so lus. et filius dei in q(uantu)m pa tri (con)gruit et peccata dimit tendo. reconciliat nos ei.

Ex p(ar)te baptizat(ur) a ioh(ann)e ut indicet(ur) o(mn)is humilitas q(ue) ẽ o(mn)is iusticia. s(ed) ne solus ne baptism(us) ioh(ann)is for tior et maior uideret(ur) quo d(omi)n(u)s b(ea)t(u)s baptizat(us) est. uide tur baptismo x(risti) in q(uo) baptizant(ur) hoi(e)s. bap tizat(ur) aut(em) et alii a ioh(ann)e. ut usus baptizandi p(re) paret uiam baptismo x(risti).

Ieron(imus). ostendit ioh(ann)es no(n) scire p(er) bap(tis)m(u)m x(risti) mundum ẽẽ redempturum. nam scie bat eum dei filium ẽẽ. et na tum in carne. Aug(ustinus) dic(it) ioh(ann)em ignorasse hec tantum. utrum sibi retine (re)t. l(icet) n(on) baptizandi an alii suor(um) t(ri)bu(er)et.

Sic d(icitu)r x(rist)us se uenisse ut manifesta ret xp̃m. ip(s)e et p(er)hibuit tes timonium. s(ed) uidi sp(iritu)m de scendentem. et q(ui)d p(ro)p(ter) ea d(icitu)r. q(ui)a p(ro)p(ter) nesciebam.

Non q(uia) tunc p(rimu)m descendit s(ed) ut p(er) hoc ostenderet(ur) descend(er)e et manere in bap (tismo)

Sacram(en)tal

suffitiens sufficit se maior habundans sufficit se pau superhabundans sufficit se et alii. 7 ho(c) p(er)fecta.

baptizare in aqua ille michi dixit. Super quem videris spiritum descendentem et manentem super eum, hic est qui baptizat in spiritu sancto. Et ego vidi et testimonium perhibui quia hic est filius dei. Altera die iterum stabat iohannes et ex discipulis eius duo. Et respiciens ihesum ambulantem dicit. Ecce agnus dei. Et audierunt duo discipuli loquentem et secuti sunt ihesum. Conversus autem ihesus et videns eos

---

tizans aqua. et non alius. et ut iohannes pene excellentius de christo intelliget.

Spiritus sanctus .i. dicitur manere in christo a quo numquam per peccatum recessit. in quo sicut per mirabilia ut perfecte et mirabiliter operatur. In solis venit et per peccata recedit. manet et in meis ad adsequendum ut et eis per munsit. ut prophetizent ex eo. vel miracula faciant. et iohannes quod dicit ei perpenda agnoscendi christum.

Hic pene stat iohannes. cessat lex. et tunc testimonium perhibens christo ambulabat ihesus .i. gratia. hinc in colligens.

Secuti sunt. ut iam eum post quam iohannes audierunt. non tamen adhuc ei penitus adherentes. sed ut viderent ubi habitet. ut aliquando ad eum veniant. et ab eo erudiantur. Postea perfecte secuti sunt. quando eos de navi vocavit. duo sequentes quia geminam caritatem debent accendi.

Interrogat eos. non ignorans sed ut mercedem habeant respon

---

visa columba dicit se per eum didicisse quod prius nesciebat quod est quod sciebat quod dominus erat. quod agnus tollens peccata. quod ab eo deberet baptizari. sicut confessus erat. sed nesciebat quod sibi retinturus esset. et nulli daturus potestatem baptismi. et si ministerium per quod constat unitas. ne tot sint baptismi quot baptiste. potuit autem dominus potestatem baptismi alicui suo vice sua tradere. ut tanta esset vis baptismi servi quanta est in domino. sed voluit ut spes baptizatorum sit in domino tamen non in homine. et ut unitas in eo. ut sit una columba. non dividatur per homines. Unde nichil differt baptismus domini. sive per servum bonum sive per malum. non iteratur quia semper est domini. baptismus iohannis iteratur quia non domini sed hominis. et si ex eo baptismus vide non videtur domini est non iteratur. ut autem unitas et firmitas salvationem in omnibus baptizatis servetur. quia in una columba quam genuit in eruptionis mundi. et ramum quem extra est si fructum habet fert ad archam. ideo sicut in quo baptizantur per columbam ostenditur. Ut autem habita unitate et pace in se fueant contra mala. primo in igne datur est apostolis. et in linguis divisis secundum divisionem

gentium. que in unum conveniunt olim de una divisio in unum edificatoribus.

Magister ubi habitas: voluit ostendi sibi quibus ipse habitaret ut sciret assimularet vel quia in creatione viderent. pre querunt ostendi sibi etiam mansionem quo sit apud patrem.

De illo ostendit novum testamentum sive presentem vitam.

Quia ex lege veniant decalogus ad Christum mittit. hora decima quarum ab ipso dicendi quia aliter non dicet legem non concedit eam deinde autem cum mandata cum impleretur: que impleri non poterat. Vel hora decima vesperam mundi significat.

legis evangelii lucem exhibuit.

sequentes se: dicit eis. Quid quaeritis: Qui dixerunt ei. Rabi quod dicitur interpretatum magister. ubi habitas: dicit eis. Venite et videte. Venerunt et viderunt ubi maneret et manserunt ibi die illo. Hora autem erat quasi decima. Erat autem frater Symonis Petri unus ex duobus qui audierant a Iohanne et secuti fuerant eum. Invenit hic fratrem suum Symonem et dicit ei invenimus messyam. quod est interpretatum Christus. et adduxit eum ad Ihesum. Intuitus autem eum Ihesus dixit. Tu es Symon filius Iohanna. Tu vocaberis cephas quod interpretatur Petrus. In crastinum voluit exire in galileam et invenit

dentes. quibus Rem non persona. quid non que. ne se iudicasse ostende. illi persona respondet.

Venite. quia sermone non potest explicari sed opere demonstrari. Venite credendo et operando et intelligens. venite testimonio Iohannis.

Mos nam porte dit. non enim est ordo mihi. forte ad dignitatem. Andreas dicitur fortis. per fidem quia super fidem fundata erat ecclesia.

Rex unctus spiritu sancto speciali. a qua unctione dicuntur christiani.

Pridie nomine quasi lux a patre venit ut significet mutatio. de te Symone petri facta. In mutatione autem nominis vivacitas. mutatur sed non penitus caret virtute est enim Symon obediens. filius gratie vel columbe.

Iona columba. Iohanna gratia.

In columbe. filius sancti spiritus scilicet ex quo huius de maiori nomine effectus.

Galilea transmigratio. vel revelatio. transmigrate

velociter et simul verbis non

[illegible]

hō a uirtus ad uirtutē.
7 post de uirtute uiuē
tute. 7 sic fit ei re
uelatio ū uideat
d̄s d̄or in sion. uo
catus g° discipulus
ad sequendū. i. ad imi
tandū. e̾t in galilea
am. ipō loco immutes.
ut sic ipse pficiebat
lapsa. 7 sic p passi
onē uenit in gl̄am
sic sequaces ei.
Vt dubitando uī
togat 7 affirmat.
ut legis pit°. a cuy
tate tanti nōis p̄fe
ē aliquid boni. leti
mū de eorē. 7 ipm
saluatorē. dr̄ enī
nazaret. flos. gīne
inundate scīatis.
utq aū pnuntiati
om. ogrue subdit.
Veni 7 uide.
In̄ d̄e simula
no. si eū h̄c precā
cō fitet. ū g° negat
peccorē. s3 in eo la
udat ofessionem
pharisei sūt do
losi. q̄ se bonos p̄
dicāt eū sint ma
li.
simulatā

hoc legendū

philippū 7 dicit ei ihc.
seq̄re me. erat autem
philipp̄ a bethsayda
ciuitate andree 7 pet.
Inuenit philipp̄ nata
l' fratrem suum.
nahel. 7 dicit ei. Quē
scripsit moyses in lege
te. 7 p̄hr
7 pphe̾ inuenim̄ ihm
nomē apphis. l' de semine dauid. l' ut
filium ioseph a naza
maria q̄ ū ignorat se ūginē dic̄. ego 7
ret. 7 dixit ei natana
pat tu. l' patitur p ū ne no
hel. a nazareth pote
ret eum. de q̄ pphe nazareus uocabit.
st aliquid boni ēē.
Dicit ei philipp̄. Veni 7
uide. Vidit ihc nata
nahel uenientē ad
se 7 dic̄ de eo. Ecce ue
re isrlahelita in quo
dolus non ē. dicit ei nathanael.
cognoscēs dominū loq̄ de sua oscīa ū ex indignatione s3 admi
Vnde me nosti. Respondit ihc 7
rando querit. i. ex q̄ scire.
dicit ei priusquam te philippus

uenit ad ihm. sequs frē.
uū a petra. xp̄c dr̄ petr̄
firmus in illo. in figura
ecclie q̄ in petra fundat̄.
Non frustra uocat̄ ciuitas.
ū frustra dr̄ philippi. pe
tri. andree. Sonat enim
domus uenatorū unde notat̄
animus 7 officiū istorū. sūt
enī uenatores in capiendis
aīab̄. ūn philipp̄ uū aplc
sponte uocat nathanaelē.
Vt cautus uenator in talis
uenationib̄ ūitate fi 7 as
truit. s. q. ihc ē q̄ pnun
tiatur in lege. 7 pphetis. fi
liū ioseph. de domo dd ū
p̄eū ū q. de eo nat̄. cū ma
ria matre. q̄ sciebat ex
pphis ūginē pepisse. no
tet ēē ex dd.
Nathanael peritissimus scrip
turarū intellig̃ q. ū aliq. s.
a nazareth exire singla
rem nazarenū. qr au dx
tissimus nō ē in aplis elec
tus. ōs enī apli p̄° de ydio
tis ut ofundant sapientes.
Mystice natanahel. i. do
nū dī. ē uer° pplc isrl. dono
dī q̄ erat sub ficu addit̄.
i. subdit̄ sub osuetudine
peccandi 7 umbra mortis.
ut p̄mi parentes sub fici
folijs se exerūt. ū p° ui
sus ē a dño. 7 q̄situs ante
quā dn̄m uidet. 7 q̄reret.
anq̄. etiā p aplos uoca
ret.

Ecce ead' nathanael confes sio q' p' petr'. unde petrus in uit uocari.

Quia cognouit nathana el xpm absentem uidisse. q' ipse in alio loco gesserat. quo et a quo uocat' sit. a philippo q' e' indiciu' diuin'. fatet' n' solu' magistru' s; et dei filiu'. et regem isrl'. i. xpm. in q' p'bat' isrlita e'e ut d'r. i. ui dens deum.

Nathanael isrlita d'r ui sur' apertu' celu' et anglos ascendentes et descenden tes. ut oli' patriarcha iacob. uid' scala' et angl'. asce'. et descendentes. q' p' b'ndc' ne' uocat' e' isrl'.

Xps se dic' filiu' ho'is. q' uniu' e' affirmas' humani tate. nathanael. et petr' fi li' dei q. mai' affirmantes du'mtaxate. Ecce confirma tio utriusq; nat'e in xpo. isti confitentes deitate' uide tur ascende'. ille asserens huanitate' testat' se ad rede mend' uenisse.

Aug'. p' ostensiones xpi p testimonia ioh'is ipse in uel'se ostendit.

Aug'. maior uirt' creat'e et gubnatione et gubnati one celi et t'e. et q' cottidie aqua pluuie p'uites in uinu' uert'. et q' ex paruo seminario fruges creant'. s; q' h' naturalit' fiunt. ia' ex usu uiluer't. io q'da'

Thr. xxi.

¶ II

i. sub umbra ficus. i. sub legis littera.

uocaret cum esses sub ficu: uidi te. Respondit ei nathanael. et ait. Rab

cui ego miles.

bi: tu es filius dei. tu es rex isrl'. Res pondit ihc et dixit ei. Quia dixi tibi sub ficu uidi te credis. maius his uidebis et dixit ei.

Aug'. Q' d' dc'm e' na thanael: in inpleti' in ceteris. q' p'q' deus ho' ascendit. e' de'ir'b' in eu' apertu' adit' celi. et uident anglos. i. p' dicatores s'r' eu' asce dentes d' archana di uinitatis confidant. et p'dicant. et descendentes d'u in firmis se conpaiunt. et hu'a' de eo p'dicant. mai' e' celu' apiri. in traq; naturam uno p' anglos cognosce' q' uiuos. i. p' fectos e'e. du' e'e'nt sub umbra mor tis. si eni' i' remanere q' p' fuiss; i' uid'.

i. hec maius.

amen amen dico uob. uidebitis celu' apertum. et anglos dei as cendentes et descende tes sup filiu' ho'is.

i. a die q' exiuit in gali lea.

Et die tercia nuptie facte sunt in chana

i. cor. ubi figura e' sinagoge.

galilee. et erat mater

In quo ostendit uo de spiritu' da' nuptias q' fac' et fac'

ihu ibi. Vocatus est autem et ihc et

meum nuptiaru' insinuat.

discipli ei' ad nup

i. uinu' deficit ut mirabi' inuenir'

tias. et deficiente ui no de aq' fc'o ut' lateat deitas ap paret.

no dicit mater ihu ad eu'. Vinu' non

Significat tercio die. i. tempe gr'e. p' tempus ante lege' et sub lege xpm ad nuptias ecc'e p' carne' uenisse.

Cana galilee. i. zelu' transmigrationis. ibi nu ptie. q' h' y sunt dig ni g'. xpo q' feruore deuotionis de mundi

Inter omnia [illegible] matrimonii [illegible] ... [illegible] ... Galilee ... [illegible] ... Galilea [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... debent paupib' erogare.

[illegible]

ħnt. 7 dic
7 dicit ei ihc.
Quid michi
7 tibi est
mulier. No
dum ven
hora mea.
Dicit ma
ter eius m
ministris.
Quodcum
q3 dixerit uo
bis facite.
Erant aū
ibi lapidee
ydrie sex posite sm
purificatione iudeo
rū. capientes single
metretas binas ul
ternas. dicit eis ihc.

Interlinear glosses: quid ergo dicunt · mihi 7 tibi scd̄ diuinitatē · 7 si uidetur nega · re filiū scit mat̄ pie tatem facturi · id fiducialit̄ imp · dicit ministris · uasa aquaria ab ydor · metra grece mensura dr̄ latine.

ad inuites. de tra
ad celū cūsurg
it. Vīaū i cui uīt
talam fuit de q
sponsus pcessit.
uocat̄ ē ihc cele
bro pceteritū pa
tr̄. 7 d'cipli uc nu
nilt. In nuptijs
uin̄ defec. q3 sen
sus legis p car
nalē expōnē pharise
orū a sua psci iuu
te cepat defice. s3
f aq. uinū cūt.
d q car. in debant
spualia ostend. 7
scriptē litē plani
uitute celesti uidi
sce. sic enī in pphis
nōd manifestat̄
q uinū i aq. cū
t. sic apuit ei sē
sū ū intelligentē scp
turas. uino inebria
uit. 7 uitēs a car
ne abenauit.

Aug. binas t tinas
existimauit e hec
dēc. ū ipas diec bi
nas q̄s 7 t'nas. scg
due uidure in scp
turis d pat̄ 7 filij
noīat. 7 spc q ne
cē ē cūp pat̄s 7
filij intellig. ut oīa
i sapiā fecisti. 7 e
go 7 pat̄ unū su
m. tue d noīato
spu. trinitas mani

Sexte sunt lex
7 pphe. 7 psal
mi. hec oīns
scdm litāā.
aq insipida.
scdm spm ui
nū fuit. Sex
ydrie sex eta
tes. q̄r nulli de
fuit pphia lu
cep eū ab exor
dio mundi. 7
ē prima etas.
ab adā usq3
ad noe. scda
usq3 ad abra
am. tcia usq3
ad dauid. q̄r
ta usq3 ad trā
smigrationem
babylonis.
qnta usq3 ad
iohem bapt'm.
Sexta usq3 ad fin mundi. In hijs g etatib3 e
rant ydrie .i. corda hoīnū recepta scp̄tar̄
di parata. pposita in exeplū credendi. 7 uiuen
di. lapidea .i. fortia in xpō lapide. scdm pifica
tioñ .i. q illi tant̄ pplo iudeoz lex data est
gra p xpm oīb3 facta ē. Videmus q in sin
glis etatib3 q̄siudrijs aq fuit. 7 quō uin
nū mutat̄. in pma abel a
frē occidit. 7 h3 pena. laudē
ille accep. in h3 sigs innocen
ciā abel sequit̄ 7 malicia cha
ym fugit. aq abluente ul
reficiente bib. s3 ū in code
xpm audiēs cecis intellit. de
aq uinū bib. Sic i alijs hab3
h3 etatis. In scda noe ppt iu
ciā in archa saluat̄. niūd

7 si uinuola pt̄ solutū ē lum
natē. sibi deus resuauit. p q̄
uitus. q in maiorib3 7 opa
tur. ad memoriā reducetur.

Aug. qd m. 7 c. In hijs nō
negat ē tinc. ū heretici dicet.
ū in honoratē q parentes
honorare pcep. s3 matre gn
gente. miracliū faciū. non
agnoscit ei. q. ex eo q ge
nuit h3 ū opor. agnosceā aū
te pendens in cruce. ut filij
cā tu discipło cōmittā. s3 nōd
ueni hora mea .i. opportunitā
q ū debet ē passio. ū pdica
to euangło. nisi uitute diuina
tis ostensa mundo. tē erit
hora nō necessitatis ut heretici
calūpniant̄. s3 uoluntatis.
Iām potestate habeo ponen
di aīā 7 itrm sumendi eam. Nō
eni auctor tēpm fato tempo
ris regitur.

De iniquitatib3 ... ad allegoriā q̄ donatio uini aqua.

i ben. vn.

diluvio periit. si quis hoc exemplo a vitiis se corrigit aquam salutarem bibit. sed si in archa ecclesiam que cuncta alia id est omnes gentes recepit. et aquam baptismum intelligit et celestis hic vinum bibit. In tertia abraham obediens pro filio offert arietem. qui hinc discat hoc obedientiam bibit de tertia ydria aquam. Si quis in ipsa arietem carnem Christi intelligit. vinum bibit. In quarta david humilis regnat. saul superbus abicitur. In hoc si quis discit humiliari. aquam bibit. si regnum Christi intelligit. vinum bibit. In quinta propter peccatis captivatur et reducitur. hinc si quis discit penitentia corrigi aquam bibit. si de captivitate peccati per Christum liberari intelligit vinum bibit. In sexta Christus ecclesie ... offertur in quo si quis sacerdotalis suis discit subici. sed Christi ... aquam bibit. Si in via octava resurrectione totam mortalitatis et carnalitatis ad deum ... intelligit. vinum bibit.

Triclinium id est tres ordines discumbentium. altitudine distantes. unde et id est doctores. continentes. coniugati. architriclinus aliquis legis peritus qui bibit spiritualem sensum legis.

Vel. Ut per aquam baptismus iohannis. per vinum baptismus Christi. architriclino id est ipsi iohanni qui autem bibit passionem quam Christus.

Quod vero iussu domini impleta sunt ydrie significat quod et illa scriptura a domino data est. sed que in ea sub velamine id est a deo per ... tione latebat Christus. Sapit aquam insipida. cum autem auferatur velamen eius uni inebriatis. probatur quidem vacuas implere in vino. quod cuncta erat ... sed maluit de aqua vinum facere. ut doceret se non legem solvere sed implere. ... festus intellig. Vel non domini celi firmatum sunt. et spiritu oris eius omnis virtus eorum. et baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. Aliter binas vel trinas mensuras sunt omnis gentes. ad quos pertinent scripture. binas propter circumcisionem et preputium. trinas propter tres filios noe determinate. ... in evangelio. alia facere ut doceret. qua quod prophetia predixit.

Implete ydrias aqua. Et impleverunt eas usque ad summum. Et dixit eis ihesus. Haurite nunc et ferte architriclino. Et tulerunt. Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam. et non sciebat unde esset. ministri autem sciebant qui hauserant aquam. vocat sponsum architriclinus et dicit ei. Omnis homo primum vinum bonum ponit. et cum inebriati fuerint. tunc id

Interlinear glosses: quod nullum tempus a salutari doctrina vacavit. — Vel aquam vinum factam. — Vel paulus prius nesciebat spiritum esse in littera. vel pharisei et cetera. — carnalis de virtute ad falsa descendit.

Apostoli quam mutavit quando post resurrectionem aperuit sensum ut intelligerent scripturas.

Marginal notes: Gen. xxii. — Reg. xv. / Reg. xvi. — id est mortis legem. — passionem vinum

quod deterius est. Tu autem servasti bonum vinum usque adhuc. Hoc fecit initium signorum ihesus in chana galilee et manifestavit gloriam suam. et crediderunt in eum discipuli eius.

Post descendit capharnaum ipse et mater eius et fratres eius et discipuli eius. et ibi manserunt non multis diebus.

Et prope erat pascha iudeorum. et ascendit ihesus ierosolimam. et invenit in templo vendentes boves et oves et columbas. et nummularios sedentes. et cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnes eiecit de templo. Oves quoque

Interlinear glosses: quia et olim bonum et sub figuris quod ... ; in aqua occultum nec nisi in euangelio manifestum ... ; id est latente deitate ; villa pulcherrima ; cognatam ... ; non ; in sacrificio ; ne deessent pecora emptoribus ; qui ... ; liga ei ... ; in temporalibus ...

Fecit. In initio signorum quod mortalis mortalibus erat dat vinus aquam in vinum ... iam in discipulis sensum ... ne intelligentia ... carnales mentes ... saporem sapientie imbuit. postea resuscitatos maiori gloria repleturus.

Post initium signorum de vino subditur aliud indicium divine maiestatis in electione vendentium de templo ... filius dei ... descendit capharnaum ... fratres et matrem.

Pascha agitur ... ad ... ihesus venit ... quotidie ecclesia ... et actus cuiusque ... et eos eiecit ... bona vel apte mala faciunt. per boves qui ... predicatores celestis doctrine significantur. boves vendunt qui non amore dei sed pro questu temporali predicant. Oves vendunt innocentes sua ista vestiendis pro ... per has signantur opera munditie et pietatis. que vendunt dum pro humana laude geruntur. Spiritus in columba apparuit ... per columbam spiritum accipit ... qui vendunt symoniaci. Nummos in templo dant in ecclesia qui non simulate

Et ascendit ... ipse quod ... doceret quod ... homines ... et diebus sollempnitatibus ... legitur ad pascha ascendisse. semel post ... predicationis ... Iohannes in carcere ... ad passionem ... et nummularios vendentes de templo eiecit.

Sicut in figura templo quod est domus orationis prohibentur negotiationes que honesta putantur ... de hiis que in templo offerunt ... maiora ... potationes et cetera graviora.

Non solum venditores columbarum ...

Margin notes: ... ; descendit ... docet nos ... ; ... ; ...

ʒ

celestib(us) s(ed) ap(er)te t(er)renis ser
uiunt. hi o(mn)es eiciunt(ur) de p(ar)
te sortis s(an)c(t)or(um). q(ui) l(icet) ficte
bona. l(icet) ap(er)te mala faci
unt. (et) funiculis p(e)cc(at)or(um) in
flagellat ad correctione(m).
q(ui)b(us) incorrectione(m). q(ui)b(us) i(n)
correcti in fide ligabun
tur. oues q(ui)q(ue) (et) boues eicit.
q(uia) taliu(m) uita (et) doctrina os
tend(ens) rep(ro)ba(n)t. es (et) mensas
subu(er)tit. q(uia) in fine ip(s)e res
q(ua)s dilexerant destruet.
Bon(us) zelus e(st) feruor a(n)i(m)i q(uo)
mens abiecto humano
timore p(ro) defensione u(er)i
tatis accendit(ur). eo comedit(ur)
q(ui) q(uo)lib(et) p(ra)ua uid(e)t corri
ge(re) satagit. si nequit tolerat
(et) gemit.
Augustinus. Edificatio salo
monis. vii. annis p(er)acta e(st).
Reedificatio sub zorobabel. impedientib(us) inimi
cis. xl. (et) vi. annis. h(ic) nu
m(er)us conuenit p(er)fectioni d(omi)nici
corporis. q(uia) ut dicunt phy
sici. tot dieb(us) forma huma(ni)
corporis p(er)ficit(ur). h(ic) n(umer)us ulte
ri(us) nominis ade inuenit(ur). cu(m)
nomi(ni) ex. iiii. p(ri)mis litt(er)is
climatu(m) co(n)stat. q(ue) littere signi
ficant. ada(m) dispsu(m) p(er). iiii. p(ar)
tes mundi cu(m) filiis suis. h(ic)
numero corp(us) x(risti). q(ui) e(st) ada(m). q(uod)
dic(it) soluite templu(m) h(oc). (et) sicut il
li d(icun)t. t(ri)a es (et) i(n) t(r)ia ib(us). in
uo(cat) ca(usa) ut edificat(ur). ut sig
nificet illu(m) ada(m) q(ui) disp(er)sus e
rat colligendu(m) e(ss)e. de ill(is) q(ui) i(n)tu

actionu(m) mala
ru(m). un(de) psal.
Uel q(ui) traxit
iniq(ui)tate(m) in fu
niculis uanita
tis. (et) salo(mon). funi
culis p(e)cc(at)or(um) suo(rum)
q(ui)sq(ue) co(n)stringit(ur).
aca he... dampna.

eicit
(et) boues.
(et) numu
omnem auaritiam uendentium
lariorum effudit es (et) men
spiritualiter simoniam
sas subuertit. (et) his q(ui)
gratiam spiritus sancti
columbas uendebant dixit. Auferte
bet uendi. gratia dei e(st).
ista hinc (et) nolite facere domum patris
di sedere.
mei domum negotiationis. Recor
dati uero sunt discip
uli eius. quia scriptum est.
quia zelo domus dei eiecit impios.
Zelus domus tue
non audet
comedit me. Res
uel ... resistere. quia diuinum q(ue)
ponderunt ergo iudei
... in facie eius irradiare.
(et) dixerunt ei. Quod sig
num ostendis nobis quia hec facis. Respon
ait. non imperat s(ed) q(ui) d(icit) uos solu(ite)
dit ihesus (et) dixit eis. Soluite templ
um. ego excitabo. prophetia.
hoc. (et) in tribus die
trinitatis. ego (et) q(ui) e(st) pater.
bus excitabo illud.
carnales carnaliter sapiebant. ille
Dixerunt ergo iudei.
spiritualiter loquebatur. q(uod) euangelista uobis
Quadraginta (et) sex
ap(er)uit. ille au(tem) de templo corporis sui
annis edificatum

3 aliq(ui) domu(m) dei faciunt
negotiationis. i. omnes
qui querunt que sua sunt non
que ihesu xristi.
Qua signum querunt
qui solita consuetudine de
templo eiecit. ait. Sol
uite q(uia). quia h(oc) templ(um) si
gnificat templu(m) cor
poris. in quo nulla e(st) ma
cula. immo h(oc) figurale
purgo. quia illud ab ho
minib(us) morte solu
tum suscitare q(ui)s diuina
potentia.
Dixerunt ergo. Anatho
le grece. oriens. disis
occidens. arctos sep
tentrio. mesimbrion
meridies. p(ri)me littere horum
iiii. nominum. a. alpha.
delta. (et) alpha. m(u).
conueniunt in nomine ade.
qui e(st) orbis terraru(m). alpha

[left gloss] significat unum. delta iiii. item alpha unum. mi xl. et sunt simul xlvi. — *[interlinear]* sed dicebat.

est templum hoc. et tri
bus diebus excitabis
illud? Ille autem dicebat de tem
plo corporis sui. Cum ergo resurre
xisset a mortuis recor
dati sunt discipuli eius

[left gloss] Prophetarum qui predixerunt eum tertia die resurrecturum.

[interlinear] corpus suum morte solvendo et se suscitando.

quia hoc dicebat de corpore suo. et
crediderunt scripture et sermo
ni quem dixit ihesus. Cum autem
esset ierosolimis in pascha in die
festo. multi crediderunt in nomine eius.
videntes signa que faciebat. Ipse autem
ihesus non credebat semet ipsum eis.
eo quod ipse nosset omnes. et quia opus
ei non erat ut quis testimonium
perhiberet de homine. Ipse enim sciebat
quid esset in homine. Erat autem h
omo ex phariseis nichodemus
nomine princeps iudeorum. Hic ve
nit ad ihesum nocte. et dixit ei.

[interlinear glosses, partly illegible] [illegible] vivificat vos post duos dies et tertia die resuscitabit nos. — [illegible] signa — facturi volenti quod habet potestatem [illegible] — ei sed quia [illegible] — id est de nostro [illegible] — illo quod cognitum acciperet cum sciret de homine quod non ipse homo de se. — vel alio — perfecte — id est non fide perfecta — quando resurrectione [illegible] — qui vera non [illegible] — id est ex principibus — ipse in tenebris erat — id est ad lucem a deo ad celestem [illegible] magisterium

[right gloss]

corporibus mundi. in unum cor
pus christi. quod est ecclesia. unde dicitur elec
tos esse congregandos a quatuor
ventis.

Convenienter addebat ut ubi et sig
nis plures converteret. et quia aliqui
solis signis moti credebant
in eum. ne quid sed tamen ita ut post
ea possent passione eius scan
dalizari. et quia nondum erant rena
ti ex gratia et spiritu. non erant digni
quibus se crederet ihesus. et familiariter
cohabitaret. Sciebat enim quid
esset in illis. melius quam ipse homo de se.
Hi tales sunt cathecumini.
qui credunt in ihesum. sed quia non sunt
renati. non credit eis. ipse se. id est com
munio corporis et sanguinis christi.
De talibus erat nichodemus. qui cre
dens dicit eum a deo venisse propter
signa que videbat. sed nondum renatus
erat. et ideo nocte venit. id est dicens
quod nondum illuminatus celesti lu
mine.

Tunc hysmael quod persequebatur ysaac vo
cat apostolus persecutionem. sic fit
in ecclesia et blanda falsorum fratrum.

Quod sara affligit ancillam
agar. non dicitur persecutio. sed cor
rectio. unde et angelus fugienti
dicit. Revertere et humiliare sub
manibus domine tue. sic boni
principes hereticos et quibuslibet
pravitiosos ecclesie exiliis et
aliis legalibus penis ite affligunt.

Hic erat unus ex his qui per sig
na crediderunt. unde conuenit nichodemus victo
ria populi. vel victor populi. gestans
figuram omnium qui ex iudaico
populo in christum credentes. per fidem
vincunt mundum.

III

[margin note] Id est [illegible] [illegible]

Nocte. forsan ideo quia magis [nocte] ut voluit. palam discere erubescit. vel pro metu iudeorum. Vel quia prudentie apta signa notavit. plenius fidei institutionem requirit. et ideo instruit docilem de deitate christi. et ipsius utraque nativitate. de passione et resurrectione et ascensione. de secunda generatione et ingressu regni celorum. et aliis pluribus. Respondit ei ihesus.

Nichodemus vel est figura cathecuminorum. qui fidem habent. sed non baptizati. qui in quadam nocte sacramentorum accedunt. Vel est forma eorum. qui per scientiam erudiuntur. sed tamen lucem perfectorum operum non dum habent. timentes carnalium cogitationum vel actionum vel infidelium iudeorum impetum. fide sola colloquentes. loquentes non operum fiducia habentes.

Secunda nativitas. de qua docet ihesus. spiritualis est que est ex deo. et excedit ad vitam. sed ille solam carnalem sapit. que est ex adam et eva. ad mortem. Sed sic carnalem dicit iste non posse iterari. sed spiritualis aque est. sed nec ea non potest iterari. Ex semine enim abrahe sunt nati. sed per liberam sive per ancillam.

Necessarium est visibile sacramentum aque. ad ablutionem visibilis corporis. sic est necessaria doctrina invisibilis.

z

invenisse. cum illo deum esse. sicut per

Rabbi scimus quia

scimus deum esse non cognovimus.

a deo venisti magister. Nemo enim potest hec

que videt in pascha fieri ab eo.

signa facere que tu facis. nisi fu

fecit.

erit deus cum eo. Respondit ihesus et dixit ei. Amen amen dico tibi nisi quis re

ingressu huic de sursum.

natus fuerit denuo

id est nisi per me cognoscere quod sum

non potest videre

regnum patris. quod sum visio vivorum.

regnum dei. Dicit ad eum nichodemus.

qui solam carnalem

Quomodo

novit. quod non potest denuo fieri. ideo modo secundo querit.

potest homo nasci cum sit senex?

Numquid potest in ventrem matris sue

vel rursus vel iterum.

iterato introire. et renasci? Respondit

modo secunde

dicit ihesus. Amen amen dico tibi. nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest introire in regnum dei. Quod natum

vide

est videre quod videt. que est videre in-

vitare. et qui intrat. videt. sed hac

Nox significat bitam legis. vel ignorantiam cordis vel timorem.

Amen amen. Non interrogatum. secundam nativitatem exponit. ne credat nichodemus solam fidem. que per visa signa concedat nichil nisi sufficere ad salutem. absque spiritualis generationis virtute. et sacramentis.

Ex aqua. visibili sacramento. et spiritu invisibili intellectu. symbolum baptismi visibiliter accipiat. et spiritualem intellectum ipsius symboli percipiat. vel ex aqua sensibili et spiritu sancto.

Ex primo homine per

ad

exponitur secundum

Nam dum dominus esset homo et parum intelligebat nichodemus ut illa baptismi et qualibus explicans. in capite instructione de secunda generatione ipse quam intelligatur filium dei et ipse posuit esse filius dei.

X

id est oportet non credere se mecum ablui licet exterius.

nisi successionem carnalem. non carnalis non solum carnem, sed totum carnalem hominem significat. Sic et totum hominem spiritualem, scilicet animam et corpus recte spiritum dicit.

Caro est homo infirmitate natura gignitur [illegible] invisibilis [illegible] visibile [illegible] invisibilis ubi mentem [illegible] eius per [illegible] perficit.

Spiritus est. ubi et sacramento spiritus invisibiliter adest. quod natus ex aqua ad mortem. nascitur dei filius adoptione. quia non carnalis sed spiritualis dicitur. sed spiritus qui lavat spiritus est invisibilis. ita invisibiliter per sacramentum visibile efficitur dei filius.

Non insultat ei ut superior eo habeatur, quod ille prior est. sed quia vult eum nasci ex spiritu quod nequeretur nisi humilis. tumidus ex magisterio humiliat. quia superbus et per superbiam vel nostra humiliat. non ille qui se spiritu ex hominum et natus ex spiritu scientia quod non nescius.

·i· carnale

spiritualem nativitatem distinguit a carnali

est ex carne caro est.

id est dicens quia pater et cetera.

et quod natum est ex spiritu

·i· non potes non possi-

spiritus est. Non mireris

bile. quia dixi tibi oportet nasci denuo.

quia dixi tibi oportet vos

nuo. ·i· spiritualiter. quia. in

nasci denuo. Spiritus ubi

quibus et quando vult operatur.

vult spirat, et vocem

·i· et. ·i· quia vivus vocem

eius audis. Sed nescis

eius audit, secundum corporalem sensum. / ·i· ad quam beatitudinem perducat.

unde veniat. aut quo

vadat. Sic est omnis qui

quia unde est et quo vadit invisibile fit

natus est ex spiritu. Respon-

vocem eius audis et nescis unde ve. aut

dit nichodemus et dixit

quo vad.

ei. Quomodo possunt

hec fieri? Respondit ihesus et

·i· littere credidit.

dixit ei. Tu es magister

·i· carnalis.

in israel et hec ignoras?

·i· inflatus nescis humilis sciens. quia

Amen amen dico tibi.

ego cum prophetis et apostolis scimus.

quia nos quod scimus

·i· in abscondito

loquimur. et quod vi-

deo dei. ·i· foris in mundo

dimus testamur. et

tamquam non vos carnales. ·i· testi- nostrum

testimonium nostrum

non accipitis.

fide. ad sanctificationem animae invisibilis.

Non autem mireris si sic natum dico natum spiritu. quia sicut spiritus ubi vult spirat. et nescis unde veniat aut quo vadat. sic est omnis qui natus est ex spiritu.

Vocem eius. vox spiritus est vox christi. quam audivit nichodemus et alii. sed qui non dum natus de spiritu nescit unde veniat, id est qua ratione velit nasci hominem in spiritu. aut quo vadat, id est ad quam perfectionem ducat ipsum nascentem ex se. unde quamquam ex eo nascatur, unus cum ipso spiritu per gratiam efficitur. sic ipse spiritus unus est per naturam.

Spiritus ubi vult spirat. quia in potestate habet cuius cor illustret. Vocem eius audis in scripturis. vel dum loquitur apostolis eius spiritu sancto. quamvis et si audis nescis unde veniat. id est quomodo cor illius intraverit. vel quomodo redierit. quia non ei est invisibilis. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. quia et ipse invisibiliter agente spiritu incipit esse quod non erat. et unde infidelis nesciat, unde veniat aut quo vadat. id est quod gratia venit in adoptionem filii. et vadit in regnum dei. quae quia incognita sunt carnali, tamen quaerit, quomodo possunt hec fieri. non hanc spiritualem intellectum in littera legis impossibile putat quod de nativitate per spiritum. unde redarguitur a domino. Tu es magister et cetera.

Quod scimus loquimur. quia ipse scientia et locutio et sermo patris. et quod [in eternum testatur, quia] ipse est visio et verum testimonium. et veritas patris quam perlocutus.

dicē nos
testimonium veritatis nostrum.

nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis
et non creditis. quomodo si dixero vobis ce-
lestia credetis? Et ne-
mo ascendit
in celum. ni-
si qui desce-
dit de celo. fi-
lius hominis qui est in
celo. Et sicut moyses
exaltavit serpentem
in deserto. ita exal-
tari oportet filium
hominis. ut omnis qui cre-
dit in ipsum non pereat.
sed habeat vitam eternam.
Sic enim deus dilexit mun-
dum ut filium suum uni-
genitum daret. ut omnis
qui credit in eum non pereat. sed habeat

Aug. Si terrena et cetera que non acce-
pistis. quomodo potestis capere
celestia? id est celestem spiritualem nati-
vitatem. cui non solum non creditis.
sed non terrena intelligitis. id est quod
de templo corporis mei quod de
terra accepi dixi vobis solvetur
do. a me suscitandum. si terre-
ni corporis solutionem et resurre-
ctionem non creditis. quod quisque
per inuitia spiritualem nativi-
tatis? attendit his que au-
divit. instruit.
nis. celestis est ei ascensio ad vitam. terrena
eius exaltatio ad mortem. qui intelligere
celestia. quod non carnales. quod intelligere
de ascensione. Renati per
spiritualem ascendunt in celum.
sed non non sunt tibi cohererentia
illi. qui est homo. et filius
dei. non sciat iste ullum ex se.
sed propter ipsum ipse ascendere. et io
non dicitur. homines ascendere sed
filium hominis totum cum corpore.
qui secundum divinitatem descendit de
celo. et est in celo secundum quod
homo est et quia hec ascensio non
potest esse nisi redemptis per pas-
sionem subditur et sicut moyses
exaltavit et cetera.

una persona

quod ad tempus passionis cum loquitur dominus.
quia non erat homo erat celo: quod loquitur
ad nostros. filius dei quod homo est celo.

Et nemo. Postquam in-
pavit et
admonitione
instituit.
quasi dicat
lignum eius ad
homines de celes-
tibus et cetera.

quasi. cum dicat
celestia. ascendit secundum
quod homo.
id est secundum quod deus.
id est deus erat
secundum quod deus.
in salomona
vel meruit.
id est vita fide intuetur.
Hoc propter filium hominis. quod eius filius dei. et cetera
lectione dei ad hunc missus.
vel cetera non debet
de filio dei. quod supra de filio hominis. in-

Et nemo. hec pertinet
ad secundam nativitatem
que in spiritu. quod nemo
in ea ad patrem ascendit.
nisi qui ex spiritu nascitur.
nemo nisi ... ascen-
in spiritu. ... ...
in morte ... ...
Magisterium
legis ad signi-
ficationem legis in-
vitat. et quod deus hoc
filium hominis. vel hic so-
lum pertinet inchoa-
mus. subditur eundem
esse filium dei. sic enim
deus dilexit mundum et cetera.
Ita exaltari. Olim
omnes per serpentem et cetera
mortuus serpens
dei. quod qui fide intueretur.
liberatur. sic intuitu
illius in figura ambigu-
us serpentibus liberat
qui significat in eum
sua intuitione.
Pareret in morte. in
omnes aspiciens in mor-
tem eius non pereat. sed
habeat vitam eternam.
Non enim. Ve salus per
filium dei. non enim alia ei
venit. non ut salvet.
non ut iudicet non ut dip-
fuerit.

salus per
venit ...
nisi ...
... ...
... ...

in morte ...

3

uitam. Non enim misit ds filium suu in mundu. ut iudicet mundu. Sz ut saluetur mundus p ipm. Qui credit in eu non iudicatur. Q autem non credit iam iudicatus e. q non credit in noie unigeniti filij di. Hoc e autem iudi cium q lux uenit i mundu. 7 dilexerunt hoies magis tenebs quam lucem. erant enim eoz mala opa. Omnis enim qui male agit odit lucem. Et n uenit ad luce. ut n ar guant opa eius. Q autem facit ueritate uenit ad luce ut ma nifestent opa ei. q in do facta s. Post hec uenit ihc 7 discipli ei in iudea

Hoc e a iudic. n aliud e iudic. i. e tna dapnatio. n nō cognosce 7 n cre in filiu di. sic nich aliud e bta do uita. n cre 7 cognosce filiu di. Vn dr. h e uita e tna ut cognoscant ueru dm 7 q mi sisti ihm xpm.

Qui a fac. osten so qua itna dap net. q n cdit osten dit q iusticia sal uetur q cred.

In iudea ctu. mo ralr. u e cfessio pccoz. ul diuina

gine di facta. e qua ad hec di ligit deus ut etia faciat.

Non iudicat. ex eo saluat ho. nō iudica. sz si iudica. ex se ha buit. q n credidit.

Iam iudicat. Nodum appa ruit iudm. sz iam fcm e iudm. nouit dns q sunt ei.

Quia nō cedid. ew q n cdit iudicat. q lux uenit q exci tat 7 ammonet hoes cogno sce sua mala. in qb oes sunt. sz a lij odert ammonente luce. 7 fu giunt ne arguant eoz ma la. q diligunt. alij a ammo niti p luce. accusant sua ma la. q e ueritate face. 7 sic illu minantur.

Mala opa. opa. i. impietas. 7 incredulitas. 7 odium e t ne lucis. 7 nolle ea aspice. sz uelle in tenebs pccoz rema nere.

Venit ad luce. i. e s plicent mala sua. 7 accat n s ignosc. n s parcit. uen ad luce. 7 in cipit age e do. q mala accat. q ueru bon e accatio mali. opa ei. i. q se accat. si deus accat. manifeste e q. in do sunt facta. n eni di lux sibi luceat. sibi n displicet.

Post h. Non ptinuo p dis putatione cu nichodemo q facta e in ierosolimis. sz pacto spatio tepois. de ga lilea in iudea redijt.

2

Christo iam baptizante adhuc baptizat Iohannes, quia adhuc protenditur umbra, non debet precursor cessare donec veritas manifestetur.

Iohannes baptizat. Quasi catechuminos vel baptizatos per doctrinam fidei, cum preferret baptisma Iohannis ante baptisma Christi, quia sicut ille predicabat penitentiam et baptismum Christi prenuntiabat, et est in agnitionem veritatis que mundo apparuit attrahebat, sic ministri ecclesie prius erudiunt venientes ad fidem, post peccata eorum redarguunt, deinde remissionem in baptismo Christi promittunt, et dant sic in agnitionem et dilectionem veritatis attrahunt.

Nondum missus. Nondum erat consummato littere legis, nec cum pendens in cruce dixit consummatum est.

Iudeis dicentibus meliorem esse baptismum Christi, ad quem mittebat Iohannis homines, non ihesus ad Iohannem.

Volentes accusare Christum quem paulo ante viderant baptizari a Iohanne.

terram. et illic dem-
orabatur cum e-
is. et baptizabat.
Erat autem et Iohannes ba-
ptizans in Ennon
iuxta Salim. quia a-
que multe erant
illic. et veniebant
et baptizabantur.
Nondum enim missus
fuerat Iohannes in carcerem. Facta est
autem questio ex
discipulis Iohannis
cum iudeis de pu-
rificatione. et ve-
nerunt ad Iohannem. et dixerunt ei. Ra-
bbi qui erat tecum trans Iordanem. cui testimoni-
um perhibuisti. Ecce hic baptizat. et omnes veniunt
ad eum. Respondit Iohannes et dixit.
Non potest homo ac-

[interlinear glosses: credentibus se — discipulis meis in iudeis — pro discipulos — precurrens — et preparans baptismum Christi — civitas est — defendentibus baptismum magistri et preferentibus — tantum Iohannem — baptismi maiorem esse — vel solvite hanc questionem — quasi indignantur numerum Ihesu — quasi quem baptizasti — vel valde minimum — in iudea — quasi qui videtur de purificatione — ecce agnus dei — te dimisso qui eum baptizasti]

Verum laudans illuc venit Ihesus et discipuli eius, id est doctrina et illuminatio eius, et ibi moratur purgando a delictis. Unde quia ibi demorabatur et baptizabat.

Baptizabat suo baptismo, non eo quo baptizatus est, alius enim fuit, ut esset via et preparatio suo baptismo.

Ennon hebraice aqua. Unde ex nominis interpretatione aperiens subdit quia aque multe erant ibi. Salem oppidum est ultra Iordanem, in quo olim Melchisedech regnavit.

Ecce aperte notatur facta ante Iohannem incarceratum, que alii preterierunt, incipientes ab hiis que post missum Iohannem in carcerem, quasi cessante baptismo precursoris, apte incipit baptismus Christi.

Rabbi. Quasi ultra consuetudinem humanam nature sum natus ex parentibus, pueritie etatis.

Et datum quia ego purus homo nichil habeo.

n q. datu e ad eo. i.
baptizare in pe
nitentia. n in re
missione peccator.
q n ego x. s ut
sciatis me testatu
uob fuisse. id ad
illu currite.

Q[ui] h[abe]t sponsa. spon
sam. i. ecclam. q
generat [et] ego prima
ner.

Propter uoce. Vox
enis quo phibe se
filiu dei. sponsum
eccle.

Q[ui] de sursum ue
nit. i. de altitudi
ne huiat s. an pe
ccatu p[ri]m parē
tis. q de illa alti
tudine assupsit
se ubi n dei huma
na natura. n al
supsit culpa. [et] al
supsit pena.

Q[ui] de celo. i. de patr
uenit. duob modis
s e. primo sup
om humanitate.
q de ipa p q pecca
uit uenit. scdo up
altitudine pat,
cu equal.

cipe quicq[uam]. nisi fu
acepi q
erit ei datu de celo.
ego n xpc.
Ipsi uos m[ihi] testimo
niu phibetis. q[uo]d di
maior ego illo: n s missus
xerim non sum
an illu. ut pco seruus pparas
ego xpc. s[ed] q[ui]a mi
e uiam.
ssus sum ante illu.
quid g est tu: q illę sponsi
Qui h[abe]t sponsam
ego amicus sponsi q zelo sponsam illi pon in
sponsus est. amicus aute sponsi.
huius n ead s super illu. tr diuinis. n de se nq
qui stat. [et] audit eum gaudet.
Gaudio
ppte uocem sponsi.
gaudeo ad uoce spo q ipse me
muniat. habeo gram mea.
inihi in gra mea. plus
in hoc gaudium
n assumo. ne qd accepi
meum impletu e.
ne mireminu q ples bap
Illum oportet cre
tizat q. iohs figura legi.
scere. me autem
x uitas. lex minuit. appare
minui. Qui desu
de uitate. q. mundi. homi
de patre. i. deo merito est
rsum uenit. sup
nes [et] anglos. terrenus
omns e. Qui de t[er]ra e de t[er]ra loquit[ur]. Q[ui] de
dia ex illuminante est. xpc. s g an de sursu. sap patre. s a patre.
celo uenit sup o[mn]s est. [et] q[uo]d uidit [et] audiu

putatis me ultra hoiem ee,
s secretore q pu hō su. ille ds.
aquo habeo quicqd habe. ex me
infirmitas. ex illo gre sublimi
tas.

Q[uod] d[i]xerim. Putatis ut qd
dixerim. contra meu testimo
niu. Ego n baptizo in remis
sione s ille.

Non su ego x. n su unct a pa
tre plenitudine spc. s de pleni
tudine illi accepi. ut illu peni
terem.

Amic sponsi. mi s gaudiu me
um impletu e q fact sum ami
cus sponsi. [et] ausculto [et] audio.

Vocē sponsi. Gaudeo ad uoce sp
sponsi [et] ille sponsus e s. i. in
uenit ee x. qui putabat ee
ppha. ego inueniar q inuen
ar e ppha. q x putabar.

Illu oportet crescere. i. exaltari.
d pca dimitt. gram dat. in q
gla e. q in se sep e p fca. e sic
in hoie. d ho plus uids eam [et]
h[abe]t. ho minuit. q an i se glaba
tur. du in pca fitet. [et] accip
q dat ille. e rei attestat passio
utriusq. x exaltat in cruce. iohes
capite minuit. attestat [et] tata.
iohes de scendenb nat e. x cresce
tibus diebus.

Qui de tra e. i. de trenis pare
tib nat. a qb pecm. [et] pena pcci
contrahit. ex se h e n tra.
ex se est. ex se trena sapit. [et] dic. si u

Et q uid [et] aud. h test. cu ipse filiis sit. ubu patris. n a ubu patris aud. ut testat hoib

sz se ubū. qd pat locut est
.i. edid. 7 genuit ex se. sed
7 indicat hoīb' ee ex pa
tre. hoc euangelista di
cit. ut dicunt. q. plene di
ci. ul intelligi nequit.
Quē misit deus pat uer
ba dī loqr. q. ē quē misit
ds [illegible] uba dī loqr. g u
ba filii de se testimoniū
phibentis. qd ds. sit. u
ba dī sunt.
Ad mensurā. hoī dat ad m
surā. sz sibi totū ex se ipo
ipr genuit filiū suū. ita
incarnato filio suo. totū
spm suū ded. n partic
arit. n p sub diuisiones.
sz genalit. 7 uniusalit.
7 n ob aliud dat. n qz pr
diligit filium.
Ira dī. cū qua nat ē 7 io
n ait ueniet. sz manet qz p
filiū missū. q ē uita. no
tollit effect illi. ire. s.
mors. corruptio. ignor
antia. que oīa manent.
Ut g cognouit ihc. sciebat
ihc seu eta illoz. 7 uim
diā. q. n io didicerunt de eo
ut sequerent. sz n p sequen
tur. 7 io fugit docens suos
cede mal. n timens. uel eos
euade impotens.
Sz discipli. qs intelligi
mus iā fuisse baptizatos.
suū baptō iohis. sic n ulli
arbitrant. siū q. dō dibili
ē baptō x. nz eius ministio
baptizandi defuger. ut

hoc testatur. 7 testimoniū eī ne
mo accipit. Qui aūt
acceperat eī testim
oniū. signauit. qz
deus uerax est.
Quem enim misit
deus uerba dī loqr.
Non enī ad mensurā dat ds spm.
Pat diligit filium. 7 omnia ded
in manu eī. Qui credit in filium
ht uitam eternam. Qui aūt incredu
lus ē filio. non uidebit uitam. sz
ira dei manet sup eū. Ut g cog
nouit ihc qz audie
runt phisei. qd ihc
plures discipulos
facit. 7 baptizabat
quam iohes. quā
quā ihc non bap
tizaret. sz discipli

Signauit. deus sig
num posuit in cor
de suo. qi spuale do.
sic ee unum dīm q
missus ē ad salutē
hominū.
Verax ē oīs hō ex
se mendax. n enī uir
ua dicē potest nisi
illuminat a deo.
phi. .i. discipli iohis
qui magis fuerat de
phiseis.
Discipli. in quoz bapto
dabat sps. s. licet n ita
manifeste ut p alic
tione dat ē qm 7 ple
nī dat ē ineffabili 7
incogitabili m.
Et bapti. q. n dr. ipe
eni sep mundat in
spū i uisibil. 7 dono
eī baptisui fit. 7 in
corpore. q ē in duob.

aqua et illo uite.
non mundans eam
lauacro aque uiuo
uite.

Iudei i. pharisei si
credulos quos cogita
bant eos persequi. qui
baptisma ipsi quod
crescebat. et quod per dete
na eius legem euacu
ari intelligebant.

Sanierit. Vt cog
noscerent et uite
tur samaritanam ad
eum uenire dicentes se
hereditatem patriarche
israel.

Sychar. i. conclu
sio uel ramus. gentil
populus conclusus sub
peccato. quod est ramus de o
leastro excisus et
oliue insertus.

Fons dicitur i. est ia. quod
naturalis non ab
unde surgit non a cur
dum bonorum. i. do.
per eos dicitur esse fons iacob.
i. non infinita patris
altitudine procedens.

Fons dicitur ubicumque aqua
manat de terra. sed si
in superficie fons tan
tum. si in profundo et
puteus dicitur.

Ex itinere. alt.
Iter ihesu est carnis assum
ptio. in qua fatigatio
i. infirmitas rele
uans hominem. quod ca

(significat transitum de iudeis et)
eius. Reliquit iudeam
ad gentes. (quod de galilea uenit aut)
et abiit iterum in
iudeam. (ostendens quod sic)
galileam. Oporte
(predicauit iudeis predicaret et genti)
bat autem eum
bus
transire per sama
(i. in)
riam. Venit ergo in
collectione fidelium ex gentibus.
ciuitatem samari
e que dicitur sychar.
(i. gentium) (in figu)
iuxta predium quod
ra christi est quod legimus hebreis patriar
dedit iacob ioseph
che hereditate huius in gentibus.
filio suo. Erat autem
(naturalis intellectus) (unde) (christus i.)
fons iacob ihesus ergo
carnatio. (suscepit eum omnia)
fatigatus (quod sunt nostre)
infirmitatis sine peccato. (illo)
ex itinere Sedebat.
(in humilitate) (quasi) ihesus sedens.
sedebat sic sic fonte
lassitudine nostre releuans. petit ap
supra fonte. ruitura ecc
a non uideatur magis quod de genti
hora autem bus elegant
actibus accedentes et per potum fidei
erat quasi quod ueniunt credi.
sessum. (per vi. ho) petit aua
sexta. Ve ritia. potum
tam seruus fides samari tanis inque
nit mulier conditor et

habent baptizatores suos. per
quos alios baptizaret. quod non
defuit memorabilis illius hu
manitatis ministerium. qui eis
lauit pedes.

Reliquit iudeam. postquam pa
ruos de iudaico populo suscepit.
reliquit incredulos. legis litte
ram sequentes. quod uentura ad pro
fectum duxit. et abiit in galile
am. i. in spiritualem ipsius littere in
telligentiam.

In galilea transformatio domini
eorum facta. per quod significatur trans
migratio humane nature in spiri
tualem gloriam. In galilea dedit
discipulis in monte doctrinam.
per quod ad uitam transituri sunt
credentes.

Samaria regio est iudee. in
qua decem tribus iudam separati
sunt. ne iterum rebellaret duuisit
ibi propter populum suum. in samaria
ria in ciuitate custodia. qui
populo circumcisionem et quinque
libros moysi. suscepit gratiam
pacis.

Per samariam. Inter iudeam et ga
lileam samaria est. i. inter legem
litteralem quam per iudeam et diuinas le
ges et dona reuelationes quas
rerum figura galilea est lex natu
ralis in medio constituta. quia
ex lege super sunt fundam
ta ecclesie oportet transire ad
gentes constitutas sub lege
nature. ut cum utrisque in gali
lea. in galilea est ire ut in
dinis rediret.

Venit mulier. Alt. ut uiu

· a ·

· c ·

de samaria haurire aquam. Dicit ei ihesus. Da
michi bibere. Discipuli enim eius
abierant in ciui
tatem ut cibos
emerent. Dicit
ergo ei mulier illa samarite
tana. Quomodo tu iudeus cum
sis bibere a me poscis que sum
mulier samari
tana? Non enim
coutuntur iudei samaritanis. Re
spondit ihesus et dixit ei. Si scires do
num dei et quis est qui dicit
tibi. da michi bibere. tu forsitan peti
sses ab eo et dedisset tibi aquam
uiuam. Dicit ei mulier. Domine neque
in quo haurias habes et puteus

·c· uet. i. synagoga q̄ uenit haurire aq̄. i. ad cōsiderationē legis litterē. cui fidē petit ihc. p[ri]mo alt̄ p[ro]fun ditas mistior[um] leg. ·v· libr[i] moysi. q̄ nunc habes. i. li brū iosue. reliq[ui]t ydriā. i. p[ro]stinā cō uersationem. abiit in ciuitatē. i. p[ri]mi tiuā ecclam.

·d· redēptor uniuersi gētis. ap[o]stoli uni[uersi] ... ·z· uniuersi cuiuscumque sp[iritu] ale sed casū. ... dē et ac tionem. q[ui]bus sanantur magistri ecclie.

In figura eccle que p[ost] de gentib[us] hau riebat aq̄. i. uolup tatē de p[ro]fundo scī[entie] ē fide sitit ihc. petit ab ea, potari.

·e· aute potentia. ses sio humilitas ē. sex ta hora sexta etas. qua uenit. puteus p[ro]funditas h[uius] sc[u]li. samaritana eccl[es]ia uenit n[on] iam iusta. sed iustificanda. aq̄ putei uoluptas h[uius] sc[u]li. q̄ q[ui] accepi do ex ea exhaurit. submissis et inclina tis ad eā hoīb[us] pre missa cupiditate. q̄ ē ydria.

Dic̄ g° mulier. nesciens quē potū querit ab ea putans qđ de aq̄ua. opponit se de ali enigenis. uasc[u]lis quorum et cō satione nō utunt̄ iudei. sed ihc q̄ fidem petebat. ei sp̄m dare cupiebat. et eā amonet ut petat. Sp̄s aū ē et donū dī et ui ua aqua.

Si scires. Pedetentim et supli cib[us] ub[i] instruē. ut tandem do nū dī. i. sp̄m. possit accipe.

Aquā uiuā. aq̄ uiua dr̄ n̄ ali a n̄ que n̄ orī excipit̄. de q̄ mulier carnalit̄ sapiēs. dic̄. Cū haurito[riu]m nō h̄eas. et pu teus sit alt̄. q̄uo h̄es aquam uiuā? Sz nec aliū fontem pro mitte uidet̄. adđ nūmq̄. tu maior es pat[re] nr̄o. potes meli or ēe iacob. q̄ cū suis usus ē

que non hauriat de imo putei

fundus est. Unde ergo habes

habitu non petis

aquam vivam? Numquid tu

maior aliquid dando?

maior es patre nostro iacob.

hunc. — haurit ex eo

qui dedit nobis puteum. et ipse bibit

aquam extrahens. — per quos patres eius — existi

ex eo. et filii eius et pecora eius. Re-

gurgitant.

spondit ihc et dixit ei. Omnis

temporalis voluptate seculi significat

qui bibit ex aqua hac sitiet

per iteratam facietatem sitis que fiet in resurr-

iterum. qui autem biberit ex

ectione qua post eum est — fons — inde — quo inebriabitur

aqua quam ego dabo ei. fiet

in eo fons aque salientis in

vitam eternam. Dicit ad eum mu-

lier. Domine da mihi hanc aquam ut

non sitiam neque veniam huc ha-

Paulatim eam attollit adhuc intima loquitur ut paulatim perducens eam ad cognoscendum quis cum ea loqueretur.

urire. Dicit ei ihc.

Vade voca

virum tuum et veni

rationalem advocato viro intelligens

huc. Respondit

Non opus dominum non prudentem mulieris responsionem sed veritatis laudat confessionem.

mulier et dixit.

Non habeo virum.

Aug. Et numquam invenit quinque sensus corporis ... ex eo ... intellegens

q. ab ea non audiunt, nec habere se non ... ab ea audiretur, quia virum non habebat sed erat

Dicit ei ihc. Bene dixisti quia non habeo virum.

isto: quod christus ostendit aperte se carnaliter non sed spiritualiter loqui, dicens in eternum non sitire eum qui suam aquam biberit.

Patre nostro etc. Alienigena iacob patrem suum vocat, quia ipsi sub lege moysi vixerant, et predium quod iacob filio suo ioseph dederat possidebat.

Salientis. in vitam. aqua corporalis deorsum fluit. aqua spiritualis sursum salit, et secum eos qui eam bibunt in eternam gloriam subvehit.

Ut non sitiam. delectata promissione domini non sitire volens, iterum ex hoc et hiis laboribus adhuc carnaliter putat promitti sicut helye datum est xl diebus non esurire. Sed ut illa iam intelligat, dicit: Vade voca virum tuum et veni huc. ut eo duce ad contemplationem spiritualis intelligentie ascendas.

Vade voca. Tu sensualis voca rationalem intellectum, quo ut viro regaris. ita quod modo carnaliter sapis, hic ego lux capitis tui illuminabo. quia hic dico non carnaliter ut tu animalis accipis, sed spiritualiter intelligenda, et duce tu rationis accipienda, et duce tu rationis accipienda, et ideo para in intellectum et veni intelligendo adhuc spiritualia que dico.

Non habeo virum. Re vera hec mulier tunc non habebat virum, sed utebatur nescio quo non legitimo viro. De quo respondit adhuc carnaliter sapiens, quia non vocaverat virum, id est intellectum.

vel dic ab aqua

videt enim que sunt in scriptura. Sedent me ... convenire ... sic intelligere ... magistri ... habebunt ... ad ... que ad ... viri.

non sitiet in eternum sed aqua quam ego dabo.

ad ...

Quinque uir. v. leges huāe natē date. pma in padiso. adā pō. in ph ibitione ligni. Scda p' puarica tionē. 7 explsionē de padiso. de multiplicatione. huāne ppagi nis. tcia noe an diluuiū. de fa bricanda archa. Quarta p' di luuiū de diuisio gnītiū. Qnta habraā de circūcisione filij. hi is. v. legib'. q. v. uiri. huāa aīa ab initio mundi usqz ad moys sen. subiecta fuit. post data ē lex litte. q nllā salutē ptu lit. vn dr. 7 hc q. hs ñ ē tu' uir. diuinē litteram. uade ad spū litte. ad nomū. t. aq spu alē ītrauī ccepias plē.

Mulier ē uir. J actantiā samari tanoꝝ reprimit. q putabant se ñ minoris religionis fuisse q. iudeos. loqr' g' in p ppharū. 7 eū qui i ł ēduxit. Vn ait uos adoratis patrē q. ñ nescitis. qr nlls adorat patrē ñ filiū ad oret. p q. ad patris notitiā ue nit. sz nos scimus filiū. 7 patrē p filiū. vn seqr. qr salus ex iu deis ē. ñ solū origine carnis. sz ex his orta ē fides. 7 pmitiū eccla.

Q ñ uer. Ecce parit' mons iste 7 templū iudeoꝝ reprobab'. sz hi eis inpares. q uos samarita ni adoratis q. nescitis. sz uos iu dei ñ ōs sz electi adoranus q. sci mus. qr nob cognitio di. testa mētū ppha pmissa de nob xps' 7 hi ē qr salus ex iudeis ē. Sz q in ta sunt differentes tn ñ p hō loc iudeoꝝ loco samaritanoꝝ 7 hē
ueniet hora 7 nunc ē 7c.

Quinque enim uiros habuisti. 7 hic quē hs. non ē tu' uir. hoc uere dixisti. Dicit ei mlier. dñe video qr ppha es tu. Patres nri in monte hoc adorauert. 7 uos dicitis qr ierosolimis ē locus ubi adorari oportet. Dic ei ihc. Mulier crede michi qr uenit hora. qn neqz in monte. hoc. neqz ierosolimis adorabitis patrem. Vos ad

ētionis. non te reg uir. u intllcc'. sapie sz adult. u error cor rumpit. d' carnali q dico accip' 7 io uo ca uirū tuū ut sic dico spuali. intlligs. io quinque sensus in minorē etate. dic ē uiri. qr sūt legitimi. p' lapsū eui hoīs. er decto di. naturalis reg illa etas. ñ ad etiā. ad istrinpalia ap petenda. sūn eruitanda. sic ostendit.

Exauditis pficiens iā cepat aliqtenus hīe intllectū. vn ā ppha ucat sz nō plenū. qr ñ cd' uenisse xpm.

Patres nri. 7 io iude ca hac ptentione q me mouet. Iudei se pferebāt samari tanis p tēplo. qd edificauī salomon. in quo adorabant. e' samaritani. adu sū iudeos p monte. in quo 7 ñ in tēplo. patres adorauert. qui dō placuert.

ĉdidis non intelli
ges.

oratis quod nesci
tis. nos adoramus quod scimus
quia salus ex iudeis est. Sed venit ho
ra et nunc est quando veri adorato
res adorabunt patrem in spiritu et
veritate. Nam et pater tales querit
qui adorent eum. Spiritus est deus et eos
qui adorant eum in spiritu et veritate
oportet adorare. Dicit ei mulier. Sc
io quia messias venit qui dicitur
christus. Cum ergo venerit ille nob
annuntiabit omnia. Dicit ei

Ego sum. Quem venturum expectas, venisse cognosce. et adducto tecum viro, qui te regit que fidei sunt necessaria dicere labora.

ihesus. Ego sum qui
loquor tecum. Et con
tinuo venerunt
discipuli eius et mira
bantur quia cum
muliere loquebatur. Nemo
tamen dixit quid queris aut
quid loqueris cum ea. Reliquit ergo

qr salus ex iudis ē. Sȝ q̄ uis
ita sint differentes ȝ uenit
hora et nc̄ est.
Nam et pat. t. q. q̄ solum de
um adorand' cognoscerent. et p
sui dūm p̄ium orōnis. exoptāt.
Adorant e. in spū. ā dorant
qui pura fide et simplici in
tentione ad eū q̄ intendunt
adorant.
Spiritus ē deus. cū d's sit sps. et n̄ cor
pus. n̄ q̄rit corporeū locū.
montē t templ. in q̄ orēt. sȝ sps
pur' ē ei templū in q̄ oret. n̄
de uisibilib' que tr̄nseunt. sȝ de
eternis que uera sunt.
Scio quia messias. iam p̄ sua doc
tis amplius pueta. scit a quo
pfecte debeat instrui. s. a messya.
t uob
pfecte q̄ ad culturā patris ptinet.
Ego sū. qr sciebat q̄ posset
ea doce. cū iā credentē nō
agnosceret. digna erat. cui
ipse se manifestaret. unū dīc
ego sū messias. q̄ manifes
tatione accepta. nō h't
ulterius q̄d q̄rat.
Et mirabantur. Non mirātur
q̄d cū mulire loq̄bat cū q̄b'
loq̄ ȝsueūerat. sȝ q̄r cū alienige
na. ignorantes misterium ec̄c
de gentib' future.
Q'd q̄ris. nō ausi sunt
dūm interrogare. timentes ne
ab eo reph̄endant. si incau
te interrogauerint.
Reliq̄t ergo ydriā. audito
ego sū. iam h̄ns intellectū.

2

capite mulieris. xp̄m capud uiri. relicta ydriam. i. cupiditatē. ₇ currit euangelizare. hic d'cunt euangelizaturi. p' deponē curā ₇ hon' sclī.

Numquid alꝫ. Nō intelligebant escā. sicut mulier sup' nō itl xit aquā. Vñ mag'r nos instruit nō p lectur' ut il lam. s; iā apte dicēs m̄s cib' ē ut faciā uolū.

Voluntatē ei'. Voluntas patris ē ut credat' in eū. ₇ i filiū q. ipse misit. Op' p̄ri ē nr̄a salus. x̄ g' cibus nr̄a fides. ₇ nr̄a salus. x̄ g' fac uoluntatē docendo ēē in se. fac op' maturando mi stiū redemptionis.

Adhuc .iiij. mēses. putatis .iiij. mēses usq; ad messem. s; ē aliā messē. uob ostendo. albam ₇ paratā. in̄ ₇ eos q' metit exortat'. ₇ hoc ē. q metit mercedē accipit.

Leuate oclos. Intellectu in tis ɔsiderate. q. insacta hyeme infidelitatis. adest calor fidei. ₇ parata sunt corda. ut opa i tierre colligatis.

Et q metit. Vtroq; op'erat. seminatore ₇ messore. q' in hoc apparet probabile ūbū. qđ d'r. q' ali' seminat ₇ ali' metit. nisi eni parati eēnt p pphas n̄ audirent aplos.

ydriā suā mulier. ₇ abiit in ciui tatē. ₇ dicit illꝫ hoīb; uenite ₇ uide te hominē qui dixit michi. oīa quecūq; feci. Numquid ipse ē xp̄c. ₇ exierunt de ciuitate: ₇ uenerūt ad eum. Interea rogabant eum di scipuli eius dicentes. Rabbi man duca. Ille autē dixit eis. Ego cib um habeo manducare. Dicit ei ihc. Meus cibus ē ut faciam uolū tatē ei' q misit me. ut pficiā opus ei'. Nonne uos dicitis qđ adhuc. iiij. menses sunt. ₇ messis uenit. Ecce dico uob. leuate oculos u̅ros ₇ uidete regiones q̄ albe sunt iā ad messem. ₇ qui metit mercedem accipit. ₇ congregat fructum in uitam eternam et qui seminat simul gaudeat. ₇ qui metit.

p sermonem. inducit ad ueritatē illos rudes. nec statim affirmat. xp̄m ne irascerentur ₇ indignarentur. i. uenerunt. s. exiit de ciuitate ei exiit a mundanis. facilitate gentiū ad credulitatē. ₇ duritiā iudeor. s. interea rogauerūt. s. quatenus ad eos. s. ihc. quē uos nescitis. tionē samaritanor. credat q' discipuli ad inuicē. Nūqd aliqs attulit ei māducare. i. istos credere. s. ut patris. s. ei quod fidem. salute pplor. feruet in op'. ₇ operarios mittit dispōit. i. mentes. s. i. corda hominum. s. i. ad fructū. s. subd'. ₇ q sit mercedē metitur. s. i. pphe. q' ₇ si dispari tēpore labores habuere in eandē habueri mercede.

Quasi dicat. ad in uate ad implendū uoluntatē patris ₇ bū potestis. q' parata ē messis. i. uidete g' facile credentes.

Iste sunt messes de quibus [illegible]

in hoc enim est verbum verum quia alius est qui se
minat et alius qui metit. Ego
misi vos metere quod vos non la
borastis. Alii laboraverunt et
vos in labores eorum introistis.
Ex civitate autem illa multi
crediderunt in eum samaritano
rum propter verbum mulieris testi
monium perhibentis quia dixit mihi
omnia quecumque feci. Cum ve
nissent ergo ad illum samari
tani, rogaverunt eum ut ibi
maneret. Et mansit duos dies.
Et multo plures crediderunt propter
sermonem eius. Et mulieri dicebant.
Quia iam non propter tuam loquelam
credimus. Ipsi enim audivimus et sci
mus quia hic est vere salvator mundi. Post
duos autem dies exiit inde et abiit in ga
lileam. Ipse enim testimonium perhibu

Alius est qui s. Non enim crederetur apostolis nisi prophete precessissent. Ego misi vos metere. Vos autem facio messores, id est ubi alii semi naverunt, id est in iudea, ubi per eos seges collecta est. Vel aliqui exeun tes in toto mundo seminave runt. Unde alia messis que generalis sur get colligenda in fine seculi metentibus angelis.

Ex civitate autem illa. Origenes. Sic contigit apud illos qui foris sunt initiati, id est per mulierem, id est per ecclesiam, credunt per illam famam. Unde apud eos manet per duos dies, scilicet in notione nostra, ut lux eorum duobus preceptis caritatis instruantur.

Et mansit ibi. Prius audierunt famam, post conspexerunt presentem. Non satis est eis sed apud se manere faciunt ut ipsi verbo instruerentur, quem proferret verbo mulieris. In quibus omnibus e contrario arguitur duritia iudeorum, qui nec miraculis crediderunt.

Ipse enim ihesus, quasi quia ibi primum mo ratus miracula fecerat, nec non pau ci in eum crediderunt, super illo signo crediderunt in eum discipuli eius, et non alii. Ideo a samaritanis qui fa cile nullo viso signo crediderunt, recessit ad illos ut quasi per hoc ora non credentium. Vel ut credant. Sig nificat quod gentibus facile...

et in fine seculi revertetur ad iudeos qui
sunt patria sua. quia prius in eis
honorem non habuerat. Ecce cur
circumvenit. id est revertitur quia testa-
tus est quod propheta non habet honorem
in patria. alioquin videretur non debu-
isse ad hos reverti. ubi honorem
non habet. sed magis apud illos ubi
bene receptus est.
Abiit ad eum regulus. tamquam credens
quod possit sanare filium suum. sed quia
potentiam quam ubique est non credidit fidelis
ad eum. rogat ut descenderet. et
presens corpore sanaret. unde tamquam
infidelitatis arguitur. nisi signa et
prodigia videritis non creditis. et cetera.
Centurio laudatur qui dicit
dic verbo tantum. et sanabitur puer
meus. unde Non inveni tantam fi-
dem in israel. vel forsan cupiebat
temptare christum. qualis esset. christus.
unde arguitur. nisi signa et prodi-
gia videritis non creditis. propterea autem quia salutem
filii credidit ipse et domus eius tota.
Descende. Quasi alibi non possit
salvare nisi esset presens. unde dominus
iudicans se non deesse ubi in-
vitatur. solo iussu sanat. unde.
Vade filius tuus vivit.
Vade filius tuus vivit. Ad filium reguli
non vadit et rogatur. ne divitias ho-
norare videatur. ad servi centurionis ire promittit. quia humi-
libus non despicit numquam superbia des-
truit. quia in hominibus non spernit naturam.
sed quia extra patitur.

it. quia propheta in sua
patria honorem
non habet. Cum ergo ve-
nissent in galile-
am exceperunt
eum galilei. cum
omnia vidissent que fecerat ie-
rosolimis in die festo. et ipsi vene-
rant ad diem festum. Venit er-
go iterum in chana galilee ubi
fecit aquam vinum. et erat quidam
regulus. cuius filius infirmabatur
capharnaum. Hic cum audisset quia
ihesus adveniret a iudea in galile-
am. abiit ad eum et rogabat e-
um ut descenderet et sanaret filium
eius. Incipiebat enim mori. Dixit ergo
ihesus ad eum. Nisi sig-
na et prodigia videritis non creditis. Dicit
ad eum regulus. Domine descende priusquam moriatur filius meus.

In patria sua. aliter patria
patria christi est populus iudeorum.
ubi sine honore est. quia pau-
ci de hiis crediderunt. ut
de galileis. cuius christi
ecclesia gentium facile
credens. id est samaritanis si-
milis est. et hii vix solo
verbo predicatione.
illi per miracula et pau-
ci.

Interlinear glosses:
non propter miracula
curiositate miraculorum
non voluntate audiendi predicationem.
ut ubi ne erant
non tamen id est crediderunt ei ubi pauci id est
dant.
capituli
vos cives sui quibus signis sanari
dignum quia potero dignum. quod aliquid signi ficat.
tantum crediderunt. patria christi est populus iudeorum ubi sine honore est quia pauci de hiis crediderunt. ut de galileis cuius

ÿ eccla gentium facile credentis. samaria eius simile. et hic uiu̅
dicit ei ihc. Vade filius tuus
n solo uerbo predicationis. alii p miracula.
uiuit. Credidit homo sermoni
etiam meip crede qd sermone sanet
quem dixit ei ihc. et ibat. Iam
et sic meruit salutem filio.
autem eo descendente serui occurrerunt ei. et nunciauerunt ei dicentes. quia filius eius uiueret. Interrogabat ergo horam ab eis in qua
non desidit de misericordia
unus innotescat.
melius habuerit. Et dixerunt
figura sit sci septiformis. in q ois salus.
ei. Quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater quia illa hora erat in
hore primeciantis.
qua dixit ei ihc. Vade filius tuus uiuit. et credidit ipse et domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit ihc. cum uenisset a iudea in galileam. Post h[ec] erat dies
festus iudeorum. et ascendit ihc
ierosolimam. Est autem ierosolimis probatica piscina que cognominatur hebraice bethsayda. V. porticus

De omnibus miraculis que fecit ihc ante mortem iohannis. non facit iohannes mentionem nisi de istis duobus. de quibus dicit. quia cum uideret que super posuit ceteri euangeliste. que hic uoluit opere plenare.

Et credidit ipse. Nonnulli enim uel inquam paucitas fidei iudeorum significat. que nisi signa uiderint. non inferunt. hoc tamen secundum signum fecit ihc. sic super multitudo gentium solo uerbo credendarum. in samaritanis signabatur.

Hoc iterum secundum signum. Ecce duo miracula unum inuisibile parage lii in presentia. alterum a domino in uisibiliter. in utroque unius sanatur ut uiuat commendet. aliquo n in potestate adeo magnum. et in benignitate paruum fuit. unum de tot sanari. ab eo qui omnes uno uerbo poterat erigere. sed in hiis corporalibus plus intendit eternam salutem animarum. q corpor[um].

Probatica piscina. probaton grece. ouis. probatica quasi pecualis. quia ibi abluebantur cadauera hostiarum. significat autem aqua illa populum iudeorum. qui non stat quietus in uentis temptationum turbatur. qui dicit domino. nos populus tuus et oues pascue tue. quinque porticibus id est lege que in v. libris moysi est munitus. Ibi multi infirmi qui lege non sanantur. sed probat infirmos. ut aliquando querant medicum. ceci in fide qui non habent lumen fidei. claudi. qui quod uident non possunt operari. aridi qui quicquid agunt sunt sine pinguedine caritatis. Expectabant

2 aque mot' in q° sanitas fiebat p
angl'm. q2 lege 9uicti gr'am re
demptionis desid'abant. ag'lo s
l' d' latius int' uid'os. ⁊ moti sic
d'c'inis ei ad p'sequend'. cui uice
te sanat' unitas. q' p humilitatē de
scendit ad fidē passionis. s; q'
post. i. qui ab unitate discrepat
non sanatur.

Angl's q' mouebat aq'. q' sana
bat significat xp'm in q' inpre
tiu' illu' sanauit. ⁊ illa duo s'ca
.i. angli ⁊ x'. significabant. q2 in
morte sua sanauit unitatem
eccl'e. mota aq'. i. uide: 9tra eu'.

Triginta octo annos. i. duos
minus de quadraginta. q' n'us
9stat de quat' dece'. ⁊ significat
p'fectionē op'm in decē p'cep
tis legis. ⁊ quattuor eu'ang'lis. a
quo duos min' habet. qui ca
ritate dei ⁊ p'x'i caret.

Ihc iacentē. Ecce ang'ls mag
ni 9silii. latens in carne. tur
bata aqua uidoꝝ sanu' facit
unu'.

Vis sanus f'i. Non nescit q'd
uelit s; accend' ad amorē sani
tatis. de qua iam desp'abat. ⁊
inde etiā q'rebat'. q. n' habebat.
q' mitteret eu' in aquam.

In hys .i. qui li · stacent nec habitare

habens. In hys iacebat multi-

nod' cui ad accipiendā salutis uia fidei seruor col

tudo languentium mag-

exgrauerat. · qui sunderio facere n' possunt.

na. cecoꝝ. claudoꝝ. aridoꝝ.

sine caritate. · i. mot · Ecce qui nod' que sunt agenda.

Expectantiū

tem x' ⁊ inde redeptionē.

aque motum. angl's autē

dn'i sc'dm tēp' descendebat in

⁊ similiter saluat' mag'e x'. p' unita

piscinā. ⁊ mouebat aqua.

te eccl'e unus d'r saluari.

⁊ qui prior descendebat in

piscinā post motionē aque

san' fiebat a q'cūq; detineba

tur infirmitate. Erat autem

significat in l'ris ⁊ magnus p'cis p'sum.

quidā ho ibi triginta ⁊ octo

annos h'ns in infirmitate su

figurabat' tem sc'm č istud.

a. hūc cū uidisset ihc iacentē.

⁊ cognouisset. q2 iam mul

tum temp' habet. dic' ei. Vis

sanus fieri: Rndit ei languidus. dn'e: hoīem

non habeo. ut cū conturbata fuit aqua. mittat me

q. e me inpotens su'.

in piscinā. Dum uenio eñ ego alius ante me des

A uitiis. ⁊ n' solu' letare de · ambula · Surge diligendo dm' usq; ad uisionē

cendit. dicit ei ihc. Surge tolle gra
3

signis l. ... ⁊ sederent p'ces
p'motu' aque sanati sunt

p'la ...

et eius festiva. non sine pro amore eius ad quem pergens deserens. nec pro fratrem ab illo querendo cessavit.

rum erectione sed et de primo
batum tuum et
vi sollicitus esto salute de inte
ambula. et statim
te invitante.
sanus factus est
Utrumque facere videbatur. et ambulare et por-
homo. et sustulit grabatum
tare grabatum. quia in primo hominis declinatur ambulatione.
suum et ambulabat. Erat autem
hominis que iustum ut feras qui te tulit et semper hanelesad gratiam.
sabbatum in illa die. dicebant iudei illi qui sanus fuerat
Non calumpniantur de salute quam in sabbato calumnia;
factus. Sabbatum est. non licet tibi tollere grabatum
curant. sed de lecti portatione. qui me fecit. Non cedit obicientibus sed sana
tuum. Respondit eis. Qui me fecit sanum ille michi di
tionis obedientie mandans. auctoritatem sue sanationis obicit calumpniantibus.
xit. tolle grabatum tuum et ambula. Interrogaverunt
ergo eum. Quis est homo ille qui dixit tibi tolle grabatum
tuum et ambula. Is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat
Homo in turba sed in
at quis esset. Ihesus autem declinavit
templo. quia si gratiam conditoris cognoscere volumus oportet
a turba constituta in loco. Postea
ut conventicula fugiamus. templum efficiamur.
invenit eum Ihesus in templo. et dixit
ei. ecce sanus factus es. iam noli
abiit ille homo
peccare. ne deterius tibi aliquid
vo Ihesum nunc pigritia annuntiando. ipse annuntiat salu-
contingat. abiit ille homo et nun-
tem non sequuntur sed illi eum persequuntur.
tiavit iudeis. quia Ihesus esset qui fe-
cit eum sanum. Propterea perse-
quebantur iudei Ihesum. quia hec faciebat in sabbato. Ihesus autem

Tolle grabatum. dilige primum in-
firma eius tolerando. qui te in firmum
patienter tulit.

Dicebant ergo iudei. observatores
litere nescientes gratiam qua
lex impletur. que ab omni servili ope-
re. id est peccato cessare iubet. unde hic dicitur.
Surge. id est peccata relinque. et bonis
insiste. unde hic dicitur. tolle graba-
tum tuum. et ambula.

Dum eos privans a prelio quo
obstinata duritia ei conabantur ob-
sistere. in quo et innuitur quod diffi-
cile est deum in turba cognoscere. visio
ei semper secretum desiderat.

A turba. In turba positus non agno-
vit Ihesum. sed postea in templo. in quo do-
cetur ut quisquis ad visionem dei per-
venire vult. fugiat turbas suorum
affectuum et nequitias hominum. et adeat
templum interne orationis.

Noli peccare. Innuit quod pro peccato
langebat. sed ipse Ihesus hic sicut illum ex-
terius et interius sanavit. non premonet
ne tamen peccando gravius incidat.

Sabbatum est. Sabbatum demonstrat ... convaluit

Non sabbatum ... opus ...

Illud tempus ... xii.

primū

p implerū ē ī ꝟ impassione ū oīa implera sūt figuraliter.

adphili. ii.

q̄ ad intellectū.

[illegible]

Pater m̄s. q̄r h̄ faciebat in sab
bato q̄si solutor legis agēs
dūi. q̄ q̄ceuit in sabbo. ui di
eb̄ p opat̄. q. ag̃ ihc uoi
sex dieb̄ tm̄ ut putatis op
at̄ ē d̄s. s; usq; m̄ opat̄. q̄r
q̄. vi. dieb̄ ꝯdid noua. a q̄b̄
req̄euit die septimo. p̄ eo
pat̄ usq; infinē gubnando.
sustentando. renouando p
pagando. ut pmaneat
ꝯdita. 7 cū sēp opat̄ ꝯstat
sacramtū ēē. q̄ de req̄e sabbi
legitur.

Equalē se fa. Inp̄ut q̄ se
equalē deo fac q̄ eēt factū in
pria. s; ip̄e natus ē eq̄lis.

Am. Q̄a cōmoti sūt audi
ta eq̄litate ei9 cū dō patre.
quē purū hoīem putant.
subd̄ se eē filiū equalē pr̄i.
eid̄ uoluntatis. eid̄ potesta
tis. eid̄ opationis. In h̄is ā
d̄fferend̄. ꝟ g̃ue loq̄udi ui
tur. q̄ uires puulor̄ p̄ꝯt
excitare. 7 nō inple. 7 q̄
mites ad maior̄ excitant. 7
pascant. d̄r eni. de d̄itate
filij. n̄ pot̄ a se facē 7 uidet
patrē facē. 7 demonstrat ei
pr̄ q̄ oīa n̄ s̄m litam ut in h
oīb̄ fieret accipienda sunt
. s; mistice illa h̄ secta dic̄. ū
sturbent. ꝟ ut forte t̄bati
medicū q̄rant. q̄p nos ē ut
nob̄ scībent. q̄ n̄ bn̄ intellcta
in errorē. bn̄ intellcta ī ūitatē
ducerent.

Et omnia demonstrat. demon

respondit eis. Pa
ter meus usq; m̄
7 ego opor.
opat̄. propterea
sapia per q̄ facit pat̄ oīa.
ergo magis que
rebāt eū iudei.
interficē. q̄r non solū soluebat
nō ut nos q̄ patrē eū uocam̄ s; eq̄lē
sabbm. s; 7 patrem suum dice
se faci q̄ nō erat. dm̄. deo.
bat equalem se
faciens deo. Rndit
itaq; ihc 7 dixit
eis. Amen am̄ di
ꝟ ita sū equal
co uob. nō pot
pat̄. ut n̄ ip̄e a me s; ego ab eo
filius quicquā
si n̄ fac a se. non pot a se. q̄
facere nisi qd̄ ui
si ē a se. s; ab eo fac 7 pot a quo
derit patrem su
ē.
um facientem.
ꝟ ut sic pat honoret
Quecumq; eni
filius.
ille fecerit h̄ 7 fi
li9 silr fac. pat e
nī dilig̃ filiū 7 oīa

Operat̄. q̄ ceci in legē
cur̄ m̄ uidentis. s; ho
minē in sabbo sano.
qui d̄s cū patre opor.

Magis q̄rebant. si
p9 p opr sabbi. n̄c
magis q̄r patrem
suū dic dm̄. cū eū
tantūm hoīe puta
rent.

quātum ad opinionē illor.

Dico uob. agit hic de
sua
eq̄litate cum patre.
7 inmortalitate sua sed
hic
hoīe. 7 qd̄ in eis suat
ns. utriusq; resur
rectionem.

Q̄a eq̄. ut fili9 sedm
q. h̄o ind; potest ū
qd̄ pat dat 7 docet,

Qd̄ uidit. idem ē filio
uide patrē in audire
q. ēē a patre. uide g̃
facientē. eadē cum
patre opari. nō eni
s; ita di. q̄ alia fa
ciat pat. ā filius. ini
ranis. sic solis in
hoīb̄ s; ead̄ sunt o
pa. q̄ opat̄ pat p
filiū. m̄ add̄. Quecū
que ille fac h̄ 7 fili9 silr
fac. s; ead̄ n̄ alia 7
n̄ dsili. s; silr. uir eer
pus id fac q. ā ꝟ n̄
silr. e ā i p̄ar corpi.
z

demonst-
rat ei que
ipse facit.
Et maiora
hys demon-
strabit ei
opera. ut vos mire-
mini. Sic enim pater
suscitat mortuos
et vivificat. sic et fi-
lius quos vult vivi-
ficat. neque enim pa-
ter iudicat quemque.
sed omne iudicium de-
dit filio ut omnes
honorificent filium si-
cut honorificant pa-
trem. Qui non hono-
rificat filium non honorificat pa-
trem qui misit illum. Amen amen di-

Interlinear glosses: sic super ait. quod (above "demonstrat"); videt patrem facien- (above "rat ei que"); tem. (below "rat ei que"); corporalibus (above "hys demon"); curationibus. (below "hys demon"); quasi de corporali patris; qui non creditis equalem (above "opera. ut vos mire"); in anima. (above "suscitat"); quos vult. in anima (above "mortuos"); bus. (below "suscitat"); et sic filius iudicat. quia et (above "ficat. neque enim pa"); iudicat. (below "ficat"); et (beside "quemque"); s[cilicet] Cur? (above "omne iudicium"); ponit minorem. sed (above "dit filio ut omnes"); sic hono. pa. Aug. si enim minorem de- (above "honorificent"); dit filio pater inhonoraret. qui ut- (above "cu honorificant pa"); minus e — nollet genuisse equalem — infirmus in potestate. (above "trem. Qui non hono"); ut naturalem filium. (above "rificat filium"); et tamen sibi quia in illis est honorandus est. qui per veritas honoran- da est. (above "trem qui misit illum")

Left gloss:
pater non et filius eadem Omnia demonstrat ei. suscitat animas pater per filium ut anime vivant. ex substantia patris et filius. et est filius
et filius quia .s. una natura et una substantia. est patris et filius. est et una voluntas. et una potestas. et una operatio.
lio hominis facto in tempore. demonstrabit maiora .i. resurrectionem corporum. ut miremini cum fieri per filium.
Sic enim pater. Incipit ostendere quod filius secundum quod equalis est patri faciat. scilicet animas a morte resuscitat. et hec est prima resurrectio animarum. Inseque[n]tur ubi ostendit et resurrectionem corporum fieri quod est filius hominis. et potestatem dedit ei .i. filio.
Ut omnes honorificent. Honorat deum qui laudat creatorem omnipotentem. etiam honorat patrem qui credit eum habere filium equalem sibi. honorat filium qui credit equalem patri.

Right gloss:
strare patrem filio est cuncta operari per filium. ut equalis habeatur in fide unus pater et filius. et ne aliquo minus de filio minus sentiatur addit. et maiora hys demonstrabit. hoc est per eum maiora faciet. Sic enim pater suscitat mortuos. maius est suscitare mortuos et vivificare quam languidos sanare quod tunc agebatur.
Aug. sic et filius per hoc quod pater et filius sunt eadem vita iudicat et suscitat corpora non pater. sed filius. secundum dispensationem humanitatis. in qua minor patre non honorat sic pater. unde ait.
Qui non honorificat filium vivificantem non honorificat patrem qui misit illum.
Aug. Sic et filius quos vult vivificat. quos pater. sed eosdem quia una voluntas. et eadem potestas. et eadem vivificatio mortuorum. hec sunt maiora quam operatur pater per filium .s. resurrectionem mortuorum. ut sit honorandus per hoc filius. sic et pater. unde et subdit. neque enim pater iudicat quemquam quia persona patris in iudicio non erit apparebit. sed non ipse in eo quia ei consubstantialis. sed in forma servi ut possit ab impiis videri in quo iniuste iudicatus iuste iudicabit. unde alibi. hec causa redditur quia filius hominis est.
Qui verbum meum audit. cum ait audit meum verbum. redit. quia non mi. sed ei qui misit me. quia verbum eius est et tamen verbo ego sum verbum eius. quia qui ei credit. credit. verbo eius. in . . .

Right margin: s[ed] . . . secundum quod dispensationem . . .

Verbum meum. Quia equalis sum patri. et uno honore cum eo honorandus. ergo qui audit uerbum meum id est qui credit me filium, et credit eum patrem. habet uitam eternam, quia hec est uita eterna ut post dicet. ut cognoscant te. et quem misisti ihesum christum esse unum uerum deum.

Transit a morte. scilicet a morte infidelitatis ad uitam fidei et iustitie. post a corruptione ad eternitatem. de prima aut resurrectione apertius subdit amen amen dico uobis. quia uenit hora et nunc est.

Audient uocem. hec solis iustis conuenit qui sic audiunt de incarnatione eius. ut credant quia filius dei est.

Aug. In semetipso. non aliunde, sed ipse est uita. sed differt. quia pater est uita non nascendo. filius est uita nascendo ex patre. Unde ait. dedit non aliquam filii sui uitam. sed nascitur ex ea uita. dedit ergo id est uita genuit uitam.

Et potestatem. quam habet filius cum patre in occulto. dedit pater ei. quia filius hominis est. in qua forma iudicans, bonis et malis uidebitur. Uisio enim forme dei. solis mundis corde promittitur.

Aug. et filio. Christus in eo quod filius dei est. uita qui uiuificat animas. in eo quod filius hominis iudex. dedit ergo pater uitam generando, ut uiuificet. dedit ei potestatem iudicii, in carnem mittendo. per uerbum ergo filium dei. fit animarum resurrectio. per uerbum ergo factum in carne. filium hominis. fit corporum resurrectio.

...co uobis quia qui uerbum meum
[scilicet me filium et illum patrem credit.]
audit. et credit ei qui misit me:
[scilicet me missum. ad salutem hominum / scilicet patri cum credit. et similiter me qui sum una uita cum eo et hec est quod dicit et qui audierint uiuent.]
habet uitam. et in iudicium non
[dampnationis.]
uenit sed transit a morte in uitam.
[et in eternitate quia]
Amen amen dico uobis quia uenit hora
[post apostolos.]
et nunc est. quando
[presentem. / scilicet fide in presenti. / credendo. / obediendo.]
mortui audient
uocem filii dei: et qui audierint
[uite et semper. / per uocem filii]
uiuent. Sicut
[uiuent sic enim pater.]
enim pater habet uitam in semetipso sic dedit
[Aug. super animam que imago dei est. / similitudinem]
et filio uitam habere in semetipso.
[scilicet cui est imago, hinc ipse deus est uita. et ipsa est uita corporis.]
et potestatem dedit ei iudicium facere quia filius hominis est. Nolite
[habet potestatem iudicii in malos per uerum iudicium. cum uenerit cum]
mirari hoc quia uenit hora in
[maiestate conuenit filio dei. / in fine seculi. / tam mali quam boni]
qua omnes qui
[corpora non anime.]
in monumentis

Nunc est. Noli expectare nouissimam horam.

Sic dedit. Aug. uita que est ipse pater et filius pertinet ad animam non ad corpus. corpus autem uiuit uita sapientie. sed anima rationalis qui illuminatur alius nunc est qui illuminat hominem uenientem in hunc mundum.

Et potestatem. Postquam dixit de resurrectione anime. subdit de resurrectione carnis. sed prius de iudicio. et potestatem dare quia filius hominis est.

Sic super est auctor de resurrectione mentium [illegible] ita et hic auctor de

2

Nota.

2 resurrectione car nis. aliter nemo cre deret.

audient uocem filij dei. 7 qui audierunt uiuent. 7 procedent qui bona fecerunt in resurrectionem uite. qui uero mala egerunt in resurrectione iudicij. Non possum ego a me ipso facere quicquam. sed sicut audio sic iu dico. 7 iudicium meum iustum est. quia non quero uolun tatem meam sed uoluntatem eius qui misit me. Si ego testimonium perhi beo de me. testimonium meum non est uerum. alius est qui testimonium phibet de me. Vos misistis ad io. Et scio quia uerum est testimonium quod phibet de me. Vos misistis ad iohem. 7 testimo nium phibuit ueritati. Ego autem non ab hoie testimonium accipio sed hec dico ut uos salui sitis. Ille

Non possum ego. ut ego filius hominis meus a me possum. sic au dio iudico 7 hec iudicium me um de quibus cumque iterum est. ideo quia non quero uoluntatem meam hominis sed patris. que est de salute hominum. quia ad hoc me misit .i. in car nari fecit.

Iustum est. Quo iudico eum pa tre. quia non quero uoluntatem meam .i. propriam filij hominis. sed que cum patre. filio eadem est.

Si ego. Loquitur nunc secundum quod equalis est patri. ut phibet ueritas in eo deitatis. nunc secundum quod minor. ut phibet inhabitatis.

Si ego testi. 7c. deus de ue ritate essentie sue cum patre ex quo uiuunt non corpora. que non sentiunt. sed omne ratio nales. medie inter deum 7 cor pora. dicto 7 de uita uorita te humanitatis. unde que. moriuntur 7 resurgunt. 7 resuscitat cor pora 7 iudicat. subponit de testimonijs suis. quod non indi get hic. a hoie. quia licet ab opibus que prs deus. 7 ab ipso phi bitum 7 ab hominibus sicut lu cernis. .i. a iohe 7 amoyse. quasi non possunt coniunge re ... possunt ... futura re uiuncos.

Lucerna. ar. omnes prophete et apostoli sunt lucerne. Christus verum lumen. quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.
Et lucens. tamen in nocte ostendens se quasi solem. non quod sit stella. nemo tamen in ea remaneat. quasi ipsa sufficiat.
Que dedit. hoc testimonium est invisibile. illud quod sequitur invisibile est.
Me pater. quod me exterius ante hominum invisibile exhibuit. interius corda hominum ad me cognoscendum accendit.
Neque vocem eius umquam audistis. et si in synai vocem eius audisse putatis et speciem vidisse.
Scripturas. Ecce aliud testimonium scripture. sed in quibus deus testatur de filio. sed videntur mea spem ponentes ad solem non pervenitur.
Claritatem. Non ideo hoc loquor ut queram gloriam meam. sed vobis errantibus condoleo. quod non habetis dilectionem dei. et ad viam veritatis inducere volo.

(margin) opera eadem cecos illuminat surdos aperit ...

(margin) xviii.

(margin) Sed cum me quasi ... scripturis ... et ille scripture ... vos ...

erat lucerna ardens. et lucens. Vos
autem voluistis exultare ad ho
ram in luce eius. Ego autem ha
beo testimonium maius iohanne. opera
enim que dedit mihi pater ut perficiam
ea; ipsa opera que ego facio testimo
nium perhibent de me. quia pater misit
me. et qui misit me pater: ipse testi
monium perhibuit de me. Neque vo
cem eius unquam audistis. neque
speciem eius vidistis. et verbum
eius non habetis in vobis manens.
quia quem misit ille hunc vos non creditis. Scrutamini
scripturas in quibus putatis vitam eternam habere. et ille
sunt que testimonium perhibent de me. et non vultis
venire ad me. ut vitam habeatis. Claritatem ab
hominibus non accipio. sed cog
novi vos. quia dilectionem dei non ha
betis in vobis. ego veni in nomine pa
tris mei. et non accepistis me. Si alius venerit in

in nomine suo q. dicit se esse deum.
nomine suo illum accipietis. Quo
hec est quod apte ait, ut crederent in deum qui venit in carne...
modo vos potestis credere, qui glo
riam
ab invicem accipitis. et gloriam que a
solo deo est. non queritis? Nolite
quia non veni dampnare sed salvare.
putare quia ego accusaturus sim
sed quia voce eius non creditis. quia accusat, scriptura ...
vos apud patrem. est qui accusat vos
sustentabitur vobis de ipso tamquam ...
Moyses in quo vos speratis. Si enim
quomodo.
crederetis Moysi, crederetis forsitan
et mihi. de me enim ille scripsit. si autem
quia de me testantur.
illius litteris non creditis,
quia a lege predictus
quomodo verbis meis
sum.
credetis? Post hec abiit
Ihesus trans mare Galilee,
visio
quod est Tiberiadis. et se
miraculo hoc, gentium multitudo sequitur, ut sic eos quos a corporalibus infirmitatibus...
quebatur eum multitudo magna,
quia videbant signa que faciebat
super hiis qui infirmabantur. Abiit
ergo in montem Ihesus, et ibi sedebat cum
discipulis suis. erat autem proximum pas
cha dies festus Iudeorum. Cum sub

Credetis. ex hoc colligitur quod legis preceptа que exteriora sunt implere neglegit, evangelica que preciosiora et subtiliora sunt, multo minus implere valebat.

Quoniam vos. cur autem non crederent subdit. vos quia non est apta in vobis sed quia superbia vos excecat. et ambitio laudis. que appetit de se extimari, quod in se non habet et super alios se efferre. humilitas vero soli deo gloriam querit. et quod soli placere appetit.

Post hec abiit. post hec verba quibus divinitatis sue et humanitatis archana monstravit, miraculo quinque panum quis esset ostendit. tamen ait. post hec abiit. hic ministrata visibilia. ad cognitionem invisibilis dei perducunt. sed et mistica sunt. mare est seculum. Galilee. id est rote. quia hic est volubilitas. non erectio ad deum. hoc transit Ihesus resurgendo. tamen eum que prius una gens iudeorum: iam sequitur multitudo gentium. cupiens instrui. sanari et saciari.

Ihesus cum discipulis in monte spiritualibus altiora committens. turbis inferioribus simpliciora: proximo pascha hoc agit. docens eos quibus facit debere transire de mundanis ad celestia. oculi Ihesu sunt dona spiritus sancti. que misericorditer aperit, ne errent venientes ad se.

Ipse sciens temptat discipulum. ut ille tarditatem sue fidei agnosceret. que presente creatore de paucis sufficientiam. multis prestare se fieri dubitare non debuit. et per eius ignorantiam. multis posse sed dubitare non debuit. et per eius ignorantiam significat spiritualem intelligentiam iudeos in lege ignorare.

Sublevassent oculi. Exemplo suo nos amonet levare oculos cordis nostri. ut si forte [a]deserimus ad altitudinem actionis ascendere properemus (vel contemplationis). Turba sequentium carnalium non patitur hec. et ab altitudine contemplationis quod non deterret. Sed spiritualibus.

Ad philippum. Philippus qui interpretatur os lampadis figuram gerit predicantium. quibus in altitudine cum christo consistentes. de carnalium cognitionum turba. pascenda dominus cotidie loquitur.

Philippum. Quia per se solum simplicium et non bene eruditorum gerit predicatorum. ideo quod nesciunt humiliter a maioribus discere iubentur. et ut omnia deo possibilia credant.

Quinque panes sunt. vetus lex. in quinque libris moysi. ordeacei. quibus est cibus iumentorum. medulla ordei tenacissima palea. vix separabili tegitur. sic spiritus sensus figuralibus. Ebreus populus puerili sensu legem portat. qui hodie nec clausis pascitur. nec alios pascit. Duo pisces prophete et psalmi. iam temperantes ausferum saporem legis. vel duo pisces duce persone constitute in regimine populi. regia et sacerdotalis. que inter turbas fluctuantis populi consistant. non deficiunt. In duobus vero unus christus figuratur. rex et sacerdos. feramini. qui carnaliter sapiebant. in carnalibus conscebant. quibus non venit christus. rex et sacerdos. carnem calcare ut spiritualiter reficiantur. quinque milia populi qui sub

levasset oculos ihesus et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum dicit ad philippum. Unde (spiritualibus escis quantum capere possit vel pace curremus.) ememus panes ut manducent hii. (ut ignorantiam discipulorum monstraret.) Hoc autem dicebat temptans eum. (fidem illius consulens de futuro miraculo.) Ipse enim sciebat quid esset facturus. (intellectus non est ratio vel scientia sed cognitionis alicuius) Respondit ei philippus. Ducentorum denariorum panes (per fidem omnis eorum. quasi cum sint gravatum) non sufficiunt (ratione divina insufficiente) eis. ut unusquisque (indicavit.) modicum quid (eadem sim) accipiat. Dicit (pluraritate quam philippus.) ei unus ex discipulis eius. andreas frater symonis petri. (hic puer vel unus ex discipulis) Est puer (non est aliquis de turba.) unus hic qui habet quinque panes ordeaceos (prophete et psalmi) et duos pisces.

Est puer unus hic. Hic puer est moyses

Ducentorum. Ad hoc philippus lacte doctrine nutritus. solidi fidei et cognitionis cibum sumere non valens. iuxta sue innatas facultatem respondit. ut ipse estimans paucis tot refici posset. sed eruditum de in christo esse impossibile.

Ducentorum. centenarii duplicatus significat perfectionem bone actionis et probabilis scientie. que erudiendis insufficiens non sufficientia est altitudo theologie adhuc. quam animas per longam operationem purgatas. et per scientiam et caritatis maturitas ad consummatam spiritualium refectionem plenitudinem perducet.

sed legis lator. est lex veniente ad perfectum dicitur. Unius quippe unitatem ecclesie futuram prefigurabat. id est inveniri. tunc quoque quod vis novo clarescente iam vilescat. ad hoc est omnino non recedere sit.

Sed hec quid sunt inter tantos. quoniam legis littera. Corporis sensus quod perficit ad multitudinem in te credentium. quia spiritualia alimenta. perfectum. quoniam omnem litteram omnemque corporeum superant sensus.

Neque adhuc iste perfecte intelligebant divinitati scilicet legis.

Sed hec quid sunt inter tantos? Dixit ergo Ihesus. Facite homines discumbere.

lege. ut languidi in quinque partibus. sed et viri. id est perfectiores. qui sunt digni numero. propter infirmantem etatem. et sexum fragilem. sunt quinque milia. id est perfecte quinque sensibus corporis dominantes. et hi reficiuntur a Christo. accepit panes. non novos creavit. quia antiquam scripturam non solvit. sed adimplevit. et docuit. gratias egit. docens nos de omnibus beneficiis gratias agere. et intimans de vestra receptione. et salute gaudere. Multiplicavit quoque de paucis illis tot sepe emanaverunt. fragmenta sunt secretiora que communis non accepit populus. hec fragmenta colliguntur

Erat autem — legis littera in qua multiplex — fenum — in simbolum. — multum in loco. Discubuerunt — adhuc in eis carnalitas manebat — ergo viri numero quasi quinque milia.

apostoli. et committuntur abiectis numero. per quos perfectis. Videntes prophetam venerant. forsitan ideo quia adhuc inferiore sedent. sed et nunc propheta dicitur quia deus ad perfectos docet. angelus dicitur dum futurum predicit prophetis. cum quia verbum caro factum est. dominus angelorum et prophetarum.

Facite homines discumbere. id est contemplatione inferioris. per in simplicitate. quia in infirmis locis. et in simplicitate invisibilis creature auditores erudiunt. ut sic maturiore contemplationis erigant.

milia. Accepit ergo Ihesus panes. et

per se et per apostolos.

cum gratias egisset distribuit discumbentibus. Similiter et ex piscibus quantum volebant. Ut autem impleti sunt

quia subtilia secretiora que

dixit discipulis suis. Colligite que superaverunt fragmenta ne

non possunt multitudo capere committuntur apostolis.

pereant. Collegerunt ergo. et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum. ex quinque panibus ordeaceis que superfuerant his qui manducaverant. Illi ergo homines cum vidissent quod fecerat signum dicebant.

non ut Christus et deus. Hec est ubi unum sufficit quia propheta est ac prophetia ut angelus.

Quia hic est vere propheta qui venturus est in mundum. Ihesus

Ut raperent. Qui volunt
eum rapere et regem facere. signi
ficant discipulos et alios creden
tes. qui volunt preveniri tempus — z. xx.
regni eius. putantes eum sic ve
nisse. ut iam regnaret. sed
hoc tempore colligitur regnum quod
in fine erit manifestum cum dicet.
percipite regnum quod vobis pa. ab. — ꝯ. xxvi.
or. mundi. fugit quia non invenit
tunc. qui postea eisdem colloquitur.
sed signare volens quod altitudo eius non potest intelligi. fugit in
montem. ascendit celos. solus sacerdos interpellans pro populo. fos — ad heb. vii.
consistente. quod navim iactatur fluctibus nunc subdit. Ut autem sero
factum est. Sero mundi est post ascensionem Christi. unde discipuli des
cenderunt. ad labores mundi et regunt navem .i. ecclesiam.
et tenebre iam facte erant. Quanto accedit finis mun
di. et amplius declinante refrigescente caritate. crescunt errores. — ꝯ. xx. iiii.
crebrescunt mala. et est navis in periculo. sed ad portum refugit.

Quasi stadia. xxv. Non sine causa
et mistice dicit. xxv. aut. xxx. et non
affirmative alterum. quinques. v.
sunt. xxv. et est quadratus numerus quinarius. signifi
cans libros legis. cui deerat perfectio. In senario autem
qui constat de suis partibus notatur perfectio. Unde sex diebus
fecit deus omnia. quinque quia per sex multiplicatus. ut lex per evan
gelium adimpleatur. hiis igitur qui legem servant. incipit
apparere Ihesus. scilicet evangelica gratia. premium sit calcans flu
ctus seculi. et timores mundi sub pedibus. et tamen pro abundan
tia mali que remigantes timent ne deficiant. sed eos consolans
Ihesus est sum. quibus dixi. quia hoc facio. quod necesse fuit fieri. ideo no
lite timere quia est ego cum primo
fluctus. qui vobiscum sum usque ad con
summationem seculi.

Magne salutis mundi pro eo est
Magne salutis mun
di pro eo est futurus.

Ihesus ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent
futurus. — hec primitiis pa
volentes sub his esse. sub quo videbant non egere.
eum. et facerent eum regem. fug
a quo descendit pane et turbas et pro frenta mundi
it iterum in montem ipse solus. Ut autem
docens fugere. et ad ea orare. quia pro ea occurrit crucifixioni.
sero factum esset. descenderunt
discipuli eius ad
summatim
mare. Et cum
... quia postea explicabit
ascendissent na
vim venerunt
trans mare in
exponit quod inveniendo tri
Capharnaum. et tenebre iam fa
gitur.
cte erant. et non
venerat ad eos
tenebre est. quod nondum venit lux
mundus
Ihesus. Mare autem
.i. omnium gentium temptationum.
vento magno
adversis est.
flante exur
non desistunt. paulatim quasi per eam augent
gebat. Cum remigassent ergo quasi
usque in finem .h. s. e.
stadia. xxv. aut. xxx. vident Ihesum ambulantem super
ne sibi ipsis et ... et non ingrediantur ... manifestatio
mare. et proximum navi fieri. et timuerunt. Ille autem dicit
tionis declarantur.
a agnoscentes et secure gaudentes.
eis. ego sum nolite timere. Voluerunt ergo accipere

eum in navim. et statim navis
fuit ad terram. quam ibant. Altera
die turba que stabat trans ma
re: vidit quia navicula alia non er
at ibi nisi una. et quia non introis
set cum discipulis suis ihesus in navem.
sed soli discipuli eius abiissent. Alie ve
ro supervenerunt naves a tiberiade.
iuxta locum ubi manducaverant pa
nem. gratias agentes deo. Cum ergo
vidisset turba quia ihesus non esset ibi.
neque discipuli eius: ascenderunt in na
viculas. et venerunt capharnaum. querentes ihesum. Et cum invenis
sent eum trans mare dixerunt ei. Rabbi quando huc ve
nisti: Respondit eis ihesus. et dixit. amen amen dico vobis que
ritis me. et non quia vidistis signa. sed quia ex panibus man
ducastis. et saturati estis. Operami
ni non cibum qui perit sed qui per
manet in vitam eternam. quem
filius hominis vobis dabit. Hunc

Allegorice: altera die. idest post ascen
sionem christi. stabat in bonis operibus
non iacebat. in terrenis expectans
ihesum. Una navis catholica ecclesia.
alie naves conventus. Vel non vene
runt eorum quia non sincere querunt ihesum.
Unde eis dicit. queritis me non propter me
sed propter terrena. et docentur. quomodo debe
ant querere.

Altera die. Insinuatum est turbe hoc
miraculum. quod super aquas ihesus am
bulasset. quia non fuerat ibi nisi una
navis. et inde invenitur ihesus cum
discipulis. unde ergo factus esset trans
mare nisi super aquas ambulasset.

Et cum invenissent. Ecce presens
est eis. quem fugit ut regem facerent,
ergo fugit. non propter deum sacramento:
Iohannes presens eis loquitur. ut quorum sa
ciavit ventres eorum faciet et mentes.
dicens. amen amen dico vobis. docens eos
quia doctores instruit fugere: lau
dem. et terrenum imperium. sed tamen insis
tere predicationi.

Ex panibus manducastis. similiter. cotidie
multi querunt ihesum non propter ihesum. sed ut
bene sit eis in tempore.

Operamini. idest querite me propter me.
non propter aliud. ipse enim est cibus ille. qui
permanet in vitam eternam. ut postea ap
te dicet.

Signavit. quasi. pro signo accepit discrevit. quia qui est filius hominis est et filius dei. ideo nolite me contempnere. filium hominis. sed petite a me cibum spiritualem.

Opera bona dei. merito fidei. quia per dilectionem operatur opus dei dicitur quod est initium et finis totius boni.

Quia ad fidem suam invitabat querunt signa. quibus inducerentur ad credendum. Unde apostolus. Iudei signa querunt. et greci sapientiam.

Quod ergo tu facis. audiunt christum promittere maiora. id est cibum qui permanet in vitam eternam. quia Moyses qui promisit terram fluentem lac et mel. et habet temporalia. et nondum vident ab eo signa. vel maiora. Moyses enim dedit panem de celo. iste panes ordaceos. quasi. ergo per minime habitis. quia fecit. quia maiora promittebat. querunt quod facis.

Patres nostri. hic aperte ostendunt se comparare miraculum Moysi miraculo christi. quasi minori.

Amen amen dico vobis. Quia preferebant opus Moysi suo operi ostendit illud esse minus. quia non fuit panis de celo. sed quantam figura illius. opus quod sunt maius. quia est panis de celo. qui dat vitam et hec est cibus qui superius dixit. permanet in vitam eternam.

Domine semper da nobis panem hunc. Sicut mulier samaritana audiens quod bibit de hac aqua non sitiet umquam. secundum corpus accepit. et tam labore et indigentia carere volens. dixit. domine da mihi hanc

[vere filius hominis hunc enim pater.]
enim pater signavit deus.
[quia intellexerunt illum cibum esse opus dei.] [quid faciemus]
Dixerunt ergo ad eum. Quid
[vivendo sed preceptum facere poterimus.]
faciemus ut operemur bona opera
[non homines nequam sed]
dei. Respondit ihesus. et dixit eis. Hoc
[putent sed hec est a deo.]
est opus dei ut credatis in eum
quem ipse misit ille. Dixerunt ergo ei.
Quod ergo tu facis signum ut videamus
et credamus tibi? Quid operaris? Pa
[non parvum quod putes magna quia per seipsum]
tres nostri manducaverunt in deser
[ad panem celi.]
to sicut scriptum est panem de celo de
dit eis manducare. Dixit eis ergo ihesus.
Amen amen dico vobis non Moyses
[et sed de aere.] [non enim quo angeli vivunt.]
dedit vobis panem de celo. Sed pa
[id est verbum quod vivificat in lac dum descendit in carnem.]
ter meus dat vobis panem ve
rum de celo. Panis enim verus
[quod vivificat.] [dum hoc fit.]
est qui de celo descendit et dat vi
[quod non manna.]
tam mundo. Dixerunt ergo ad eum.
Domine semper da nobis panem hunc.
Dixit autem eis ihesus. Ego sum panis
[hoc est qui edit mihi et comedit me.]
vite. Qui venit ad me non e

que ē n̄ sinet umquā eniᵐ ul'o sigtāt ecna societas. ego sū p̄si
esuriet. et qui credit in me non si-
ciens panis. sed uos et coram heg. s.
tiet inetrnum. Sed
et nō manducatis credendo.
dixi uobis quia et uidi-
stis me et non credi-
distis. Omne quod
ꝑ fidem mī
dat mi pater ad me
uiuīt. ꝑ passib' sit
ueniet. et eum qui
dei et bone operationis.
uenit ad me non
deus fe...
eiciam foras. Quia
sī ho humilē dm̄ sequitur ille.
descendi de celo non
quē puder seqi humilē hominē. hois. sed dī.
ut faciam uoluntatem meam. sed
patris
uoluntatem eius qui misit me. Hec est
enim uoluntas eius qui misit me patris.
datus ē tm̄ huius. uiq̄ fit p̄ma resurrectio
ut omne quod dedit michi non per-
dam ex eo. Sed resuscitem illud nouis-
ꝑ me mediatore
simo die. Hec est autem uolunta-
ꝑ datē credentib' uitam eternā.
patris mei qui misit me. ut omnis
credendo et insequendo et eū uiuam.
qui uidet filium et credit in eum
habeat uitam eternam. et ego resusci-
hūc patrē. n̄ patrē ei celestē. q̄ ī filū de sua substantia. fidelientes.
tabo eum in nouissimo die. Mur-

Sed dixi uobis. Quasi nō
dixi de hoc pane quo
sciam uos ee saciandos. sed ad improperiū
uestre incredulitatis. quia
uidetis et n̄ creditis.

Sed et si uos n̄ credatis.
n̄ io uacuē uenit. n̄
io alios p̄do. sed uenien-
tes recipio.

Omne q. dat mī p.
quicumque trahit ad
me pater dat filio. et
trahit ad filiū illos.
q̄ io credunt in filiū. q̄
credunt eū patrē hr̄e
dm̄.

aquam sicut isti querunt panē
qui eos reficiat. p̄p quod eū regē
facē uoluerunt. sed ihc eos ad se
reuocat. et quē panē dixit. eīz
deuotus aperit. ego sum panis
uite. potēs dare uitā. quia sum
panis uiuificans. igne spūs
sci. in clibano uirginalis uteri coc-
tus. et mundo ad pellendam
famem ignorantie donatus.

Veniet ad me. Mchi uiuit.
humil' humili. et io n̄ foras
eiciet. q. tm̄ ē supbi. q̄ uiel'
hr̄e in bono uidiori. neq̄ hic
neq̄ in futuro.

Non eiciā foras. sed uiuet uiuē
hr̄e. in secreto beatudis. Vn̄ dr̄
intra in gaudiū dm̄ tui. io non
foras
eiciā in hemne humilē. q̄
n̄ facē uoluntatē meā ueni.
sed patr̄. sebis. n̄ uo. suā facit.
huius. dei. q̄ ē. q̄ h'uis sū. docēs
humilitatē. et io q̄ in hec. hūis fit.
et fac n̄ suā uo. sed dī. et io nō eiciet
eū foras eicit. sic supbi. ... xvii ...

Hec ē et c. dr̄ alibi. n̄ ē uolun-
tas dī. ut pereat unus de pusil-
lis. de unitatib' perit. sed de pusillis
michi.

Non p̄dā. sed resuscitabo. hē ā.
et c. qui ā uidet me et credit in
me. q̄ si uitā hē et pat. quo et ē uitā hr̄e n̄ uitā
hē uitā. q̄ n̄. illi sola. hēt et sec
resuscitabo.

Habeat uitā eternā. Sup' h
dicebat. q̄ audit uerbū me-
um et credit ei q̄ misit me. h hic
q̄ uidet filiū. et credit in eum.
n̄ dic q̄ credit in patrē. quia hoc
ē credere in filiū quod et impl'e. ... xxi.

et eadē fide. et eadē uita hē.
sed p̄ssio ... p̄ nouiss' ...
q̄ patrē ... et filiū ...
in credendo uiuit. ... et aliā.

2

q[ui]a sic[ut] pat[er] habet uitam in semet ip[s]o sic [et] fili[us] in semet ip[s]o.

Traxerit illu[m]. Illu[m] pater trahit ad filiu[m] q[ui] cogitat patrem ei[us] e[ss]e deu[m]. i[d est] q[ui] credit equalem patri genitu[m]. tractio hec no[n] est uiolentie necessitatis. n[on] e[st] uincti s[ed] uoluntatis [et] deside rii. unde dicit[ur]. trahit sua quem q[ue] uoluntas. Si ergo in huius modi rebus n[on] e[st] uera dilectio trahit[ur] h[om]o amore [et] desiderio. quanto magis aliq[ui]s trahit[ur] uehemen ti delectatione. cu[m] pat[er] reue lat pane[m] q[ui] e[st] uita [et] b[ea]titudo. [et] e[ss]e bonu[m] in quo [con]tinenda magna g[rati]a.

Bonu[m] imitatores uere sunt. quicu[m]q[ue] in altari pane[m] [et] ui nu[m] in substantia[m] deitatis tra[n]sire negant. q[ui]a li[cet] l[ucet?] corp[or]eo in tuitu n[on] asp[ic]iunt[ur]. [et] q[ui]a usitatis reru[m] nat[ur]is oppugnare uidet[ur]. q[ui]a melius e[st] ut pie credat[ur]. q[ua]m stulta inuestigatione heretico[rum] offe dat[ur]. ho[rum] au[tem] murmurato[rum] .s. iudeo[rum] sunt illi .s. heretici imi tatores.

murabant ergo iudei de illo quia dixisset ego sum panis uite qui de celo descendi. et dicebant. nonne hic est ihc filius ioseph cuius nos nouimus patrem et matrem. Quomodo ergo dicit hic quia de celo descendi. Respondit ihc et dixit eis. Nolite mur murare inuicem. Nemo potest ue nire ad me nisi pater qui

[interlinear glosses: in q[uo] de uerbis suis p[re]sumunt. sci[enti]a dei que de celo uenit / non esuriant. / Indignantes [et] ei[us] opprobria [con]textus in[con]sulti trac[ta]nt generis ei[us] offendunt. / s[ed] n[on] celeste. / de celo / q[ua]n[do] intus la tet q[ue] absco[n]dita medullis intuetur / credere in me n[isi] g[rati]a ei[us] p[re]uenerit n[on] pat[er] / reuelauerit q[ui]a intell[igi]t ... est a me]

Nolite murmura re. qui non sum panis qui de celo descendi. quod uere sum. sed nemo potest ueni re ad me n[isi] a patre tractus. [et] i[de]o uos non creditis me e[ss]e pane[m] q[ui]a n[on] estis tracti a pa tre.

Equal[is] pat[ri] factum eum uide q[uo]d credis. manducate q[uo]d esu ritis. habete q[uo]d ama tis. [et] desiderate q[uo]d n[on] potest e[ss]e in p[re]sen ti. u[bi] c[on]t[em]ptus tantum.

t[ra]c[ti]o.

misit me traxerit illu[m]. Et ego resuscitabo illum

[interlinear gloss: panis.]

In p[ro]phetis. p[ro]phetas dicit pl[ur]aliter q[ui]a om[ne]s p[ro]phete uno eode[m]q[ue] sp[iritu] reple ti licet diuisa p[ro]pharent. ta[men] ad id ten[den]ba[n]t. q[ui]a [con]cordabant. sic[ut] in ioel. q[ui] dic[it] [et] eru[n]t om[ne]s docibiles dei.

Et scriptum est in p[ro]ph[et]is. Ue ne mo uenit ad me nisi pat[er] dedu xerit. q[ui]a i[n] testame[n]to p[ro]phe. om[ne]s

in nouissimo die. Scriptum est in prophetis. et erunt omnes docibi les dei. Omnis qui audiuit a patre et didicit uenit ad me. non quia patrem uidit quisq[ua]m n[isi]

[interlinear glosses: qui facile docentur a deo. / dei. / que e[st] trahi a patre.]

nisi qui ab deo est. hic uidit patrem. Amen amen dico uobis. qui credit in me habet uitam eternam. Ego sum panis uite. Patres uestri manducauerunt manna in deserto et mortui sunt. Hic est panis de celo descendens, ut si quis ex ipso manducauerit non moriatur. Ego sum panis uiuus qui de celo descendi. Si quis manducauerit ex hoc pane uiuet in eternum. et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi uita. Litigabant ergo iudei ad inuicem dicentes. Quomodo potest hic nobis carnem

Hic uidit patrem. id est nouit patrem. quia ab ipso sum. et ideo credite. quia qui credit in me habet uitam eternam. Ex ore patris dico habet in me. sed reuelat quod ipse sit id est uita eterna. quia uerbum est omnium uita. uerbum est uita hominum. quia caro in fine est in cruce mors. ut mortem tolleret. dat uitam in resurrectione. sic et aliis eternaliter in se.

qui pascit donec pastos uiuificat uite.

Ego sum panis. id est sed manna de quo superbitis patribus uestris mirantur. quorum estis filii. et imitando. non fuit panis uite. quia non intellexerunt in eo spirituale cibum. sic et uos qui me auditis et non spiritualiter intelligitis. Vixerunt quidem moyses et alii electi de manna. quia spiritualiter manducauerunt. sic et qui in uerba mea spiritualiter acceperunt.

homines illius regni. id est christiane fidei erunt docibiles dei. quia et si homines foris legem loquuntur. tamen solus deus intus sensum aperit. illius instruit uitam in cognitione et amore. et ideo quicumque audit et discit a patre uenit ad me. sed ne quis se excuset dicens. numquam uidi patrem. quomodo dicis disco ab eo. subdit. non quia patrem uisibiliter aliquis. et tamen nemo credit. nisi ipse docuerit. quomodo quis docet. dum uerbum eius id est me. id est dum ego uerbum eius coeternum carnem factus hominibus loquor. et hic est. id est qui est a deo id est filius. uidit patrem. id est nouit. et uos docet. ideo me audite.

Hic id est in hoc loco est panis qualis panis ego sum panis. Sed demonstratur.

Non morte carnali. communi cum moyse et aliis. sed morte spirituali. Vnde magna significatione fiat.

Vnde in corde intelligendo et amando.

Ego sum panis. Augustinus. hunc cibum et potum uult intelligere societatem corporis et membrorum suorum. quod est ecclesia in predestinatis. quod iam facta est et in uocatis et iustificatis. que facta est et fit et fiet. et glorificatis. quod nunc est in spe futurum fiet in re. huius rei sacramentum id est unitatis corporis alicubi cotidie alibi certis diebus fit et sumitur aliis in uitam aliis in mortem. Res uero huius sacramenti omnibus sumentibus est in uitam et nulli ad mortem. id est unitas sanctorum. unde corpus et sanguis in hiis rebus commendatur: que ex multis in unum rediguntur. ut ex multis granis unus panis fit. et ex multis acinis unum confluit. Quomodo fit panis de celo. natura non solum secundum uerbum quod uiuificat omnia sed et secundum carnem assumptam.

Ideo uiuus quia de celo descendi.

Non tamen in presenti pro uisibili.

qui habet fidem incarnationis

hic panem hic refectionem carnem non comedit uerbum in pane sed carnem

uiuificatam dico ope dilectionis.

p[ro] mundi vita. humana enim caro
que erat p[er] p[e]c[catu]m mortua. carni eius
mundo unita. i. incorporata vitam
cum illo effecta. vivit de sp[irit]u eius.
sicut unum corpus de sp[irit]u s[an]c[t]o. qui u[ero]
non est de corpore x[risti]. non vivit de sp[irit]u suo.
x[risti]. Quia autem vidit hos infideles liti
gabant. non talibus exposuit. quomodo car
nem suam det ad manducandum.
sed audiunt enim magis moveantur.
n[isi] manducaveritis. etc.

Vitam in vobis. Neque de hac vi
ta intelligerent. et inde litigarent
subdit. Qui manducat m. car.

Vere vivet anima. et corpus. ergo
cibo. quia caro mea vere est cibus qui
solus facit immortales. ut neque e
suriatur: neque sitiant. alius cibus
hoc non prestat. et si vero hoc approbatur.

Sic misit vivens pater. etc.
qualem sibi me. misit. i. hominem
fecit. et inde est ut ad eum referam
vitam meam. quasi ad maiorem.

Vivens pater. Ut vitam ex pa
tre mea ex mandato facit. ita
homo vivat ex me. participatio
facit. quia me manducat.

suam dare ad manducandum.
Dixit ergo eis ihesus. Amen amen dico vobis.
nisi manducaveritis carnem
filii hominis et biberitis eius san
guinem. non habebitis vitam
in vobis. Qui manducat meam
carnem et bibit meum sanguinem
habet vitam eternam. Et ego resuscitabo eum in no
vissimo die. caro mea vere est
potus. Qui manducat meam
carnem et bibit meum sanguinem. in me manet et
ego in eum. Sicut misit me vivens
pater et ego vivo propter patrem. et
qui manducat me. et ipse vivet propter me.
hic est panis qui de celo descendit.
Non sicut man

In me manet. Iam
exponit quomodo fit quod
dixit et quid sit man
ducare carnem. et bibere
sanguinem. hoc est manere
in x[rist]o. et x[ristu]m habere in
se manentem. qui
non manet in x[rist]o et in
quo non manet x[ristu]s
non manducat spiritualiter.
et si sacramentum sibi
sumit iudicium cor
poralem.

Non sicut. Mortem
manna. quia in celeste
panem indigne man
ducant. sic panes vi[tam]

Hic est panis. Supra dixerat. ego
sum panis vivus. qui de celo descen
dit. Sed hic filius hominis ad esum
carnis. cuius unitio est ille panis.
qui de celo descendit. quia idem est filius

3

et manducauerūt in manna et mortui s̄. — caus uiuet ineternū. — ducauerunt pa
tres uestri manna et mortui s̄.
sz uel.
Qui manducat hunc panem
in me q̄ sum uita.
uiuet in eternū. hec dixit in sy
nagoga docens in capharnaū.
uerba. ergo audiunt.
Multi ḡ audier̄t ex discipulis
sapiunt sed sz carnē et id mora
eius dixer̄t. durus ē hic sermo.
nimur. — sci. credere. — quēm
Quis potest eum audire? Sci
latet — q sic illa dixerant ut ab illo n̄
ens autem ihc apd semet ipm
ut dicerent.
quia murmurarent de hoc disci
q dixi de carne mea et sanguine.
puli ei. dixit eis. hoc uos scanda

Vbi erat prius q̄ filiū hoīs ē uī x. dr ēē incelo. dū in tra loquit̄.
lizat. Si ḡ uideritis
filiū hoīs ascenden
tem ubi erat prius. Spc
Verba ipa in se sunt spc et uita. spualr intelligenda sunt. et uiuificant. sz n̄ ei q̄ carnalr accipit, ui subd. s̄t qda.
cū carne q̄ comedit h̄ spiritu in
est qui uiuificat.
uita. i. sicut accipit carnē ut sp̄t.
caro non prodest quic
uiuat. et uiuificat. et carnis
quam. Verba q̄
exceptio dr.
Sunt q̄da. Quia et iudas int scandalizatos. q̄ nō recedit. sz manet ad insidiand. q. n̄ sit. n̄ apte ostendit. ā dūm
ego locutus sum
ipa in se sunt spiritua spualr sz no
spc et uita sunt. Sz
q carnalr accipit.
sunt quidam ex

hoīs. et filius dei.
Multi ḡ. carnalr sapientes, q̄ particulariter carnē quam dicit erat se eis distributu rum ēē putauer̄t contra natu ram. ut uicibū hominū hu mana carnē daret.
Durus ē. Sic oportebat sēp dici. ut ab oībus n̄ intel ligeretur. secreta namq; di uinitatis facere debet non aduersos. i. ei. obedire.
Si ḡ uideritis. f. ho. as. u. e. prius. Suspendit orōn. q̄ n̄ tū in telligetis. q̄d n̄ eo m̄ quo putatis ergo corp. et q. hec gr̄a mortalibus n̄ e sumit. sz spu aligra mem daudo. ipsi corpus meū comitto. hi cpla ne soluit q. ipsos mouerat.
Putate eius q. corp̄ distribu eret. ille dic mortuū se inte gris integrū ascensurū. Q̄d ḡ teneud sit manifeste subd.
Spc ē q uiuificat. caro. sic in tellexerūt. caro sic intelligunt. sic que in macello emitur. sic a cibus n̄ prodest. spc. ē q in ea salute opat. multū prodest. sic scia sola inflat. ipa tn̄ nō ē mala. sz p caritatē edi ficat.
Proinde tenete q. dixi. ex ū ba. Verba q̄ ego dixi mandu care. ē ēē manie inme. et me in ipso. ut ali aliqs maneat in ipso. ut membrū. et xpc in ipo. ut in templo unitas facit. V nitas aūt ex caritate ē. cari tas ex spu. ḡ spc ē q uiuifi

2

cat compaginata membra non sepa
rat.

Propterea dixi. ut propheta non credidit non
intelliges. per fidem enim copula
mur. per intellectum uiuificamur.

Ex hoc multi. Nota caute esse lo
quendum. sed si non ex uerbis eius
scandalizantur. habe consolationem
meo. ex cuius dicto multi scanda
lizati sunt. qui sibi id fecerunt ut esset
exemplum.

Duodecim. Numerus sacratus est qui
permanet. et si iudas inde perit e
legit undecim ad permanen
dum. eligit iudam. ut per eum dis
pensatio diuine misericordie in salu
tem mundi impleretur. mens ma
la ad bonum ut mali minister bo
nus ad malum.

uobis qui non
credunt. Scie
bat enim ab i
nitio ihc qui essent credentes et
quis traditurus eum esset. Et dicebat. Propterea
dixi uobis quia ne
mo potest uenire ad me nisi
fuerit ei datum a patre meo. Ex
hoc multi discipulorum eius abi
erunt retro. et iam cum illo
non ambulabant. Dixit ergo ihc ad duodecim.
Numquid et uos uultis abire? Respon
dit ergo ei simon petrus. Domine ad quem ibimus? Ver
ba uite eterne habes. Et nos credimus et cog
nouimus. quia tu es xpc filius dei. Respondit ergo eis ihc.
Nonne ego uos xii elegi? et ex uobis unus diabo
lus est? Dicebat autem de iuda simonis. Hic
enim erat traditurus eum. cum esset unus ex duodecim.
Post hec ambulabat ihc in galileam. non enim uole
bat in iudeam ambulare. quia quere

Propter causam quia quidam non
credunt subdit quia non
est datum a deo. fides enim
non est hominis a se. quia a patre sed
a deo quia gratia.

Et dicebat. Propterea quidam non
credunt.

Non tamen timens quia
sit potentem sed dat

in[ter]im isti[us] exemplum. ne ei s[e] obiciat. v[e]l credituri.

bant eum iudei
interficere. Erat
aute[m] in p[ro]ximo dies festus iu
q[uo]d fixio e[st] tabernaculor[um].
deor[um]. Scenophegia. Dixeru[n]t
s[cilicet] consanguinei. [et] id[e]o eu[m] fastidientes.
aute[m] ad eum fr[atr]es eius. Transi
s[cilicet] humana[m] gl[ori]am q[uae]r[er]e in iudeam. [et] id[e]o n[on] credunt.
s[cilicet] ubi p[re]cipuus gentis [et] ciuitas cap[ut]
hinc [et] vade in iudeam. ut [et] dis
in eum. ut post de eis dicit. s[cilicet] gl[ori]e eius co[n]sulunt. q[uod] mira fa
regni.
cipuli videant op[er]a que tu fa
cis q[uae] in abscondito s[ed] in uo[tis] ut ab ho[min]ib[us] lauderis.
cis. Nemo quippe in occulto
aliq[ui]d facit. [et] querit ip[s]e in
s[cilicet] ergo. s[ive] ut facis v[e]l q[ui]a h[aec] facis.
palam e[ss]e. Si hec facis mani
festa teip[su]m mundo. Neq[ue] e
nim fr[atr]es ei[us] credebant in eu[m].
Dicit [er]g[o] eis ih[esu]s. Tempus me
s[cilicet] gl[ori]e [et] resur rectionis [et] ascensionis. s[cilicet] gl[ori]e mu[n]di. q[uam] affectatis.
um nondum aduenit. tempus autem u[est]r[u]m sem[per]
est paratu[m]. Non pot[est] uos odisse mundus. me aute[m]
odit q[uia] ego testimoniu[m] p[er]hibeo de illo. q[uia] op[er]a illius
s[cilicet] [et] i[de]o. s[cilicet] q[uia] q[uae]ritis humana[m] gl[ori]am. carna
mala sunt. uos ascendite ad
lia gaudia n[on] et[er]na.
diem festum hunc. Ego aute[m]
s[cilicet] primu[m] v[e]l s[ed].
non ascenda[m] ad diem festu[m].
s[cilicet] h[uius] humilitatis.
q[uia] meu[m] temp[us] uel non du[m] imp

Dies festus. i[d est] non q[uo]d un[us] sunt
eni vii. s[ed] more eor[um] q[uo]d q[uo]t
sunt q[uas]i unus dicuntur. [pro]p[ter] u
na[m] festiuitate[m]. Scenophegi
a festiuitas tabernaculor[um]. q[uae] i[n]
mense. vii. iudei habitaba[n]t
in tabernaculis. in memoria[m] il
lor[um]. in q[ui]b[us] patres eor[um] habi
tauerunt in deserto.
Reminiscebantur iudei. bene
ficior[um] d[e]i. occisuri d[omi]n[u]m.
Sed ut ueri discipuli sciebant.
isti nesciebant. laudib[us] dom
ni. [et] n[on] p[o]p[u]lari fauore e[ss]e effe
renda.
Non potest uos. i[d est] n[un]c temp[us]
meu[m] n[on] e[st]. s[ed] u[est]r[u]m. q[uia] n[on] sum
amator mundi. ut uos s[ed] ac
cusator. [et] i[de]o n[on] odit uos mu[n]
dus. uos falsos testes q[ui] dici
tis bona mala [et] mala bona.
Corripie[n]s cupidos gl[ori]e. temp[us]
gl[ori]e ad q[uo]d ueniendu[m] e[st] im
pleta p[ri]us humilitate passio
nis [et] mortis.
Aug[ustinus]. Q[ui]da[m] dicunt h[oc] ad pa[s]
sione[m] p[er]tinere. q[uia] n[on] in festiuitate
scenophegie. s[ed] in paschali
q[ua] agnus occidi solet cruce[m] as
cendit.
Non ascenda[m]. sic[ut] uos q[ue]ren
tes gl[ori]am. q[uia] temp[us] gl[ori]e mee n[on]

dum in quo erit nra festiuitas.

Quasi in occulto. qr latuit exemplum ē uitandi malos. q loq palam. 7 non tenet ab hys q querebant. potestatis ē.

Quasi in occulto. q pice xpc. occultus ascend in festis. q in illis oibus figuralibus latuit. q n ē manifest nob.

Hec factū ut sit consolo corpori ei. de quo corpore dicuntur similia.

pletū est. Hec cū dixisset ipse mā
sit in galilea. Ut autē ascende
.i. post nom — illi q nō gliam si sa
rūt fr̄es ei. tunc 7 ipse ascendit
iubent docere. de die festi amoñe
ad diem festum non manifeste.
non q̄ reus fauere. q n attendat cū fris. ut dixer
sȝ qsi in occulto. Iudei ergo que
n adhuc querens nullus .i. primum ul scdm. ascend autē
rebant eum in die festo. 7 dice

medio die festiuitatis.

bant. Ubi est ille. 7 murmur multus erat de eo in
un murmur. de hac contentione q̄ qda 7c.
turba. Quidam enim dicebant qr bonus est. Alij
eni q dicebat bo n est.
autē dicebant non. sȝ seducit turbas. Nemo tamen
alij palam dicebant malus ē.
palam loquebat̄ de illo. ppt metū iudeorum. Iam aū
.i. maxime feruente zelo in iudeos.
mediantis ill dieb.
die festo mediante ascendit in templū. 7 mirraban
de ea educatione

Si non manifeste ascend. sic non palā docet. sȝ latenter.

Omnes. mirabant sȝ n oms conuertebantur. docebat utiq auctoritate scripture.

Mea doctrina n ē mea. sȝ dei. q uerb n ē ullius. sȝ alterius. doctrina eius .i. ipse ubu doctrina n ē sua. sȝ ei a q ē. q ē ego n sū a me ipso. 7 contra hoc pfundū uid. n oms intellectus dedit consiliu. si uis intellige crede. hoc ē. si qs cdit me filiū dei. cognoscet de doctrina .i. intelligz q doctrina mea n ē mea.

i. apte 7 sicco sigi 7 pabolice 7 in figur. n palam occulte 7 q dum n pala loquit.

tur iudei dicentes. Quomodo
sciebat cū nūq didicisse.
hic litteras scit cum non didicerit.
ad mutatio altius insinuande ueritatis ē occasio.
Rndit eis ihc 7 dixit eis. Mea
ecce quō scit litteras.
doctrina non ē mea sȝ ei qui
misit me. Si quis uoluerit uo
.i. 7 de me eni. q alibi dic. opus dicit qd deo placet.
luntatem eius facere. cognos
cet ex doctrina. utrum ex deo sit
ille autē. ant xpc. una ple ex tolli
an ego a me ipso loquar. Qui
a deo.
sup omne qd dicitur
a semetipso loquitur gl'am ppriam q̄

est. Qui autem querit gloriam eius qui misit illum, hic verax est, et iniustitia in illo non est. Nonne Moyses dedit vobis legem? et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere? Respondit turba et dixit: Demonium habes; quis te querit interficere? Respondit Ihesus et dixit eis: Unum opus feci, et omnes miramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem, non quia ex Moyse est, sed ex patribus, et in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi, michi indignamini

Unum opus. quod vos in lege gloriamini contra legem quia me vult(?) ... de morte mea tractatis. sed non est contra legem. quod totum hominem sanavi in sabbato. ego dominus sabbati et conditor eius sabbati. sicut et cetera omnia propter salutem sunt hominis. sic vos ipsi circumcidentes in sabbato. quia ad salutem pertinet non solvere sabbatum comprobatis. habemus patres accepit a domino.

Hic verax est. aut verax est non est verax. et iniustitia in illo est. qui querit gloriam suam. non dei. a quo non est missus. sed vetitum presumsit(?).

Hic verax est et cetera. Ego qui de eo loquor gloriam eius quo verax sum missus sum. sed vos qui gloriamini in lege. contra legem que vetat occidere. queritis me interficere. licet iustum et veracem.

Demonium habes. queritis occidere. et quod peius est dicunt eum demonium habere. qui demonia pellit.

Unum opus feci. de uno miramini quid si omnia videretis. Unum opus feci quod totum hominem in sabbato curavit. unde turbati sunt tamquam observatores sabbati. sed convincit eos Moyses. iubens circumcidere octavo die. quod aliquotiens accidit in sabbato fieri et hoc est propterea. neque turbetis si salus semper sit et in sabbato. et sciant omnia semper debere fieri que salutis sunt.

Si circumcisionem. propter tres causas. data fuit circumcisio primo in signum magne fidei abrahe. secundo ut per hoc a ceteris nationibus distingueretur. tertio ut facta in virili membro per quod generatur castitatem mortalium castitatem interius debere observari iudicaret. significat autem baptisma. quo

quia totum hominem sanum feci in sabbato? Nolite iudicare secundum faciem, sed secundum iudicium iudicate iustum. Dicebant ergo quidam ex Ierosolimis: Nonne hic est quem querunt interficere? Et ecce palam loquitur, et nichil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia hic est Christus? Sed scimus hunc unde sit; Christus autem cum venerit, nemo scit unde sit. Clamabat ergo Ihesus docens in templo et dicens: Et me scitis et unde sim scitis; et a me ipso non veni, sed est verus qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum, et si dixero quia nescio eum, ero similis vobis mendax. Et ego scio eum quia ab ipso sum et ipse me

---

peccata dimittuntur: et cor accipi ditatibus expoliatur.

Non debetis irasci michi de saluatione hominis in sabbato. sicut non irascimini de circumcisione in sabbato. quia non est iudicandum secundum faciem .i. acceptionem personarum. ut quia moysi licuit. michi non liceat. sed rectum iudicium iudicate. i. secundum ueritatem rei. quia cognita non me non moysen dampnabitis. non me contrarium illi dicentis. ut quod si illos arguit nos instruit ne in iudicandis causis personas accipiamus. non quia potiustate gradu uim diuiso in personas non honoremus.

Ecce palam lo. quasi et si occulte ad festum ascendit. palam loquitur. et apparuit potestas. que putaretur inimica... ut alii qui quia potentia non tenetur cui mors tanto precipere quierebatur. et non dum plene intelligentes eius esse potentiam. putant esse sciam principum qui cognouerunt eum esse Christum. Unde et ipsi non esse hunc Christum. cum nemo scit unde sit Christus. quia in prophetis dicitur locus natiuitatis et bethleem. unde etiam natiuitas eius ex patre nescitur. unde propheta ait generationem eius quis enarrabit. unde ihesus ad utrumque respondet. et de infirmitate et me scitis. i. effigiem uultus mei. et unde sum. natiuitate parentes. quia est secundum carnem me noscitis non secundum diuinitatem. quia a me ipso non ueni. nescientes ...

Et ego scio. Ideo scio. quia ab ipso sum. et ipse me misit. breuiter exple... utrumque ab ipso quia filius a patre. et pater non ex alio. in carne me uidentis. quia ipse me ... in quo et magna generantis auctoritas. et si communis cum hominibus natura.

Marginalia: ut [illegible] xii. Deut. i. Judic. xviii. — i. potestas [illegible] — docuerunt. — Michee v. et in bethleem. — Ysa. liii. — non dum incarnatus.

misit. Querebant ergo eum apprehendere. et nemo misit in illum manus. quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum. et dicebant. Christus cum venerit numquid plura signa faciet quam que hic facit? Audierunt pharisei turbam murmurantem de illo hec. et miserunt principes et pharisei ministros. ut apprehenderent ihesum. Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicum tempus vobiscum sum. et vado ad patrem qui misit me. Queretis me et non venietis et ubi ego sum. vos non potestis venire. Dixerunt ergo iudei ad semet ipsos. Quo hic iturus est quia non inveniemus eum. Numquid in dispersionem gentium iturus est. et docturus gentes. Quid est

Venerat hora eius. Non quod necessitas sit fati. sed opportunitas voluntatis. Voluit enim oportuno tempore nasci. preterita longua serie prophetarum. similiter predicato evangelio. opportuno tempore. voluit mori.

Adhuc modicum. quasi quod in multis. post facturi estis. sed non modo quia adhuc modicum tempus vobiscum sum. quo dispensationem meam implere debeo. et tunc vado ad eum qui me misit. tunc pati debeo. et qui modo non vultis audire presentem. et miracula facientem. queretis me post resurrectionem et ascensionem. cum tanta miracula fient per apostolos mea virtute. et cum tanta credet multitudo. tunc eum compuncti de tanto scelere mortis Christi. dixerunt petro. Quid faciemus?

Ubi ego sum. Sum. non ait ero sed sum. quia et si secundum quod homo mutat loca. tamen quia deus non mutatur et usque sic. unde alibi. filius hominis qui est in celo. quia dicit loquens in terra.

Non potestis. Non poteritis. sed non potestis. tales enim tunc erant quod tunc venire non possent. sicut alibi. dicit petro. non potes me sequi modo. sequeris autem postea. sic nec de istis datur desperatio.

Quis est sermo hic. cum ignorantes prophetassent eadem questione ostendunt se ex ignorantia p

Et clamabat. post dissensiones iudeorum de ihesu. et post verba que dixit. quibus alii confunduntur. alii do

3

prophetasse. ut potius ignorasse
videantur quam prophetasse.

Et bibat. spiritum ut post expo
nitur. et cum biberit flumina aque
vive. fluent de ventre eius. venter
est conscientia cordis. que bibito
spiritu. purgata vivit. et hec
fontem. et ipsa est fons vel flu
vius. qui manat benivolentia
a. dum proximo vult consulere.
qui sua bona sibi putat suf
ficere ille fons non fluit.

Nondum enim. Et si enim prophete
acceperint eundem spiritum et iohannes
et alii. ante resurrectionem. tamen
erat alius modus donationis
futurus. aptior et plenior. Post
resurrectionem enim quando primum
apparuit apostolis insufflavit
in faciem eorum. qui flatu primo
homini animam indidit. et de limo e
rexit. significans quod se esse eum
deum. insufflavit spiritum apostolis.
ut de limo exsurgerent. inde
post ascensionem plenius. spiritum
in igneis linguis. ut omnes gen
tes docerent. Sicut ille tunc omnibus
linguis. sic nunc unitas ecclesie
loquitur omnibus linguis. a qua unita
te percisus non habet spiritum.
Quia ihesus christus non resuscitaverat.
et sua resurrectione osten
dens nostram. et vitam quam amit
timus: spiritum dare voluit. ut
in resurrectione nostram fla
grét caritas. et spreta vita que
non est vere vita. et omnibus caducis.
que sunt eius. caritate ingrediamur
ad veram vitam. Si igitur credimus
in eum qui surrexit a mortuis.

sermo quem di-
xit. Quaeretis
me et non inve-
nietis. et ubi sum ego vos non
potestis venire. In novissi-
mo autem die magno festivi-
tatis. stabat ihesus et clamabat

[interlinear: spiritus diligentes et credentes. et verba de a/amore mundi]

dicens. si quis sitit veniat

[interlinear: pauidus fides. recedentes ab amore mundi.]

ad me et bibat. Qui credit

[interlinear: hoc est venire ad eum.]

in me sicut dicit scriptura flumi-
na de ventre eius fluent aque

[interlinear: Exponit ad quem]

vive. hoc autem dixit de spiritu sancto.

[interlinear: potu vocat. quem post resurrectionem insufflavit. et post]

quem accepturi erant cre-

[interlinear: ascensionem in igneis linguis dedit. accepturi. tamen]

dentes in eum. Nondum enim

[interlinear: Resurrectione. et ascensione.]

erat spiritus datus quia ihesus nondum

[interlinear: cum hec loqueretur]

erat glorificatus. Ex illa er-

[interlinear: unitatem credentes. tamen est de illa in turba dissensio]

go turba cum audissent ho-

[interlinear: aliqui] [interlinear: hi qui]

sermones eius: dicebant. hic

[interlinear: probant bibere. hi nondum inceperunt bibere. nescien]

est christus. Quidam autem di-

[interlinear: tes hec esse impleta in christo. quod propheta esse predixerit quia erat]

cebant. Numquid a galilea

[right margin: hic est vere propheta. alii dicebant]

ceremonias. mutuo
die scenophegie vo
cat. non ut cumque loqui-
do. sed clamando. ut
qui sitit veniat ad
eum.

in nazareth nutritus galilee, nativitatis ... qui noverant in | amortuis, et nobis spiritus datur a
venit Christus? Nonne scriptura | novo homine, ut novi simus. | ad con[illegible] [illegible]
nazareth nutritum, locum nativitatis attendunt. | Beata maria de oppido bethsaida
dicit, quia ex semine David, et | re vera bethleem fuerat.
de Bethleem castello ubi erat David, venit Christus? Dissensio
nondum credere volebant.
itaque facta est in turba propter eum. Quidam autem ex ipsis
sed persequi volebant. | qui nondum ipse voluit.
volebant apprehendere eum, sed nemo misit super e-
missi ad capiendum redierunt immunes a crimine, pleni admiratione di-
um manus. Venerunt ergo ministri ad pontifi-
vine doctrine testes.
ces et pharisaeos, et dixerunt eis illi: Quare non
qui missi fuerant. | id est non est homo tantum.
adduxistis eum? Responderunt ministri: Numquam sic lo-
purus. | qui erat deus et
cutus est homo, sicut hic homo | Non et vos seducti, laudabiliter
homo. | hoc testimonium repellentes. | seducti erant, qui dimisso malo
loquitur. Responderunt ergo eis | infidelitatis transierant ad fidem.
qui deceptam esse | Ex principibus a. qui docent legem,
pharisaei: Numquid et vos sedu- | contempnunt eum qui dedit legem.
sermonibus eius. | Sed qui non noverant legem, credunt
cti estis? Numquid ex principibus a- | in eum qui dedit legem, ut impleatur
tur quod dicitur: ut non videntes vi- | [illegible]
liquis credidit in eum, aut ex pha- | deant, et videntes ceci fiant.
Dicit Nicodemus. Quia illi prius
risaeis? Sed turba haec quae non | volebant esse dampnatores quam
cognitores, iste non putabat quod
novit legem, maledicti sunt. Dicit | si paterentur eum presentem audire,
volens illuminari. | forsan essent similes ministris,
Nichodemus ad eos, ille qui ve- | qui maluerunt credere quam tenere. Ducit
timens cecus. | nondum [illegible] | legis iure eos inducere ut eum
nit ad eum nocte, qui unus erat | prius velint audire.
dictus. | id est [illegible] [illegible] iudice [illegible] iudicari.
ex ipsis: Numquid lex nostra iudicat hominem, nisi prius audi-
ex publicis cordis [illegible].
erit ab ipso, et cognoverit quid faciat? Responderunt
Galileus dicebatur christus, quia de nazareth erant parentes eius, cum sis legis doctor.
et dixerunt ei: Numquid et tu galilaeus es? Scrutare scripturas

Ihesus autem perrexit in montem oliveti. Quare mos erat. die docere in templo. vespere reverti in betaniam. que est in monte oliveti. Mons iste significat altitudinem misericordie. unde vobis christus .i. unctio. post mane redit ad templum. Mane est exortus nove lucis. post tenebras legis. quando fidelibus .i. templo eius in manu venit pandere et dare. Sessio est humilitas incarnationis. qua misereretur. et doceret. unde libentius populus venit ad eum. Sed inimici pharisei. temptant de iusticia eius ut eam dicant. sciebant mansuetum. et inde predicatorem in placebat populo. unde putabant dicturum. dimittendam esse adulteram. et sic diceretur hostis legis. contrarius legi moysi. et quod auctoritatem non cum adultera reus mortis. Quod si secundum legem diceret lapidandam. deriderent. quasi non haberet mansuetudinem. quam predicabat. per qua amabatur. Ipse autem calumpnia capitur. sed servat mansuetudinem. respondit quod est vere iusticie. Qui sine peccato est primum in illam lapidem mittat. Non autem statim iudicat. sed inclinans se digito scribit in terra digito dei scripta fuit lex. in lapide. pro duricia illius populi. nunc iam inclinatur in homine. ipse custos legis est. et lator legis. scribens in terra. que fructum reddat. docet autem nos audientes alicuius mala. non temere iudicare. sed prius digito discretionis. nos ipsos intus discutere. sicut ille dicit. Qui sine peccato est vestrum. quasi prius sitis vestrum. qui prius sitis iusti. ut postea ream puniatis. Si enim lex iubet puniri reos. non tamen a similibus puniendis. ecce plena iusticia. ut iustus mala puniat. illi quasi vel ream dimittat. vel cum ea penam subeant.

[Right column, main text:]

Et unde christus propheta a galilea non surgit. Et reversi sunt unusquisque in domum suam. Ihesus autem perrexit in montem oliveti. Et diluculo iterum venit in templum. Et omnis populus venit ad eum et sedens docebat eos. Adducunt autem scribe et pharisei mulierem deprehensam in adulterio. Et statuerunt eam in medio et dixerunt ei. Magister hec mulier modo deprehensa est in adulterio. In lege autem moy[si]

[Interlinear glosses:] vel tanquam diceret propheta non surrexit. — qui dicetur nazareus. — vel nullus — pro suo negocio. — vel mansionem suam. — vel veniebat. — vel veniebat. — vel Recentem non enim — celat expiatione propter quam — dimittenda esset.

[Marginal gloss:] Mulierem deprehensam. Mulier in adulterio deprehensa. significat synagogam. que adulterat legem moysi. sequendo traditiones patrum. vel quod dimissa lege moysi. iam sequitur fidem.

[Foot of page:] Vel nunc iudeus. qui adulteram accusat. significat ecclesiam gentium. que relinquens deum fornicata erat cum demonibus. quam iudeus accusat. quod ad christum accedat. et qui novum [?] per idolatriam gentibus reputatur.

[Left margin:] Deuteronomium xvii. — Exodus xxi.

ses mandavit nobis huiusmodi lapidare.
Tu ergo quid dicis? Hec autem dicebant
temptantes eum, ut possent accusare eum. Ihesus autem
inclinans se deorsum digito scribebat in terra. Cum autem
perseverarent interrogantes eum, ere-
xit se et dixit eis: Qui sine
peccato est vestrum, primus in illam lapidem
mittat. Et iterum se inclinans scribebat
in terra. Audientes autem hec unus
post alium exibant incipientes a se-
nioribus. Et remansit solus Ihesus et mu-
lier in medio stans. Erigens autem se
Ihesus dixit ei: Mulier, ubi sunt qui te ac-
cusabant? Nemo te condempna-
vit? Que dixit: Ne-
mo domine. Dixit autem
ei Ihesus: Nec ego te condem-
pnabo. Vade et am-
plius noli peccare. Iterum
ergo locutus est Ihesus dicens: Ego sum lux

Adverso vultu: non dignatur cadentes respicere.

Digito scribebat. peccata eorum in terra.

Data sententia iustitie. qua illi consci malorum percussi sunt. iterum scribit in terra. ex more vultum alio vertens. ut illis liberum sit exire. quos prius videbat accusatores, exituros. Vel quia plura interrogantibus dicet. auctoritate nos sine ira et aliqua correctione, alicuius, ita et post nos ipsos humiliter investigare. ne idem vel aliud simile in nobis sit.

Et remansit. Remanet solus Ihesus cum muliere in medio, id est cum ecclesia, in mundo.

Erigens se. erigit se ut erigat illos qui in peccatis curvabantur.

Erigens. erectus prius iudicio iusticie. Item erectus dat sententiam misericordie. quia hec utraque facere divine potentie est.

Repulsis temptatoribus. sanata culpa mulieris. apertius subdit. quod possit ex divinitate. ne quis dubitet de eo homine. an possit peccata dimittere. Ego sum lux mundi. quia vult carnis tegimen. et sic toleranda

Sed quia potest tamen ne ille qui sine peccato est eam puniret. dicit ei misericors. peccata dimittens. nec ego te condempnabo. ut iustus ne amplius peccet instruit.

et hominibus efficeretur. unde et pro ea possum diuinitate. et etiam omnem hominem illuminare.

De te ipso. Putauit non credendum ei. quia de se solus testatur. obliti quia missus lucernarum. et ipsi totus baptiste. qui euidenter de eo os tenderit.

Unde ueni. Veni missus. unde non tamen de serens qui me misit. et impleto missio ad patrem redeo. non tamen mundum relinquo. Vos autem secundum carnem. quia illud nescitis. ideo secundum carnem iudicatis. hoc est hominem puta tis. cum in laude sua credendum non sit. et etiam dampnatis.

Augustinus. Meum testimonium ideo uerum habendum est. quia scio unde ueni. hoc est quia patris testimonio confirmatur.

Et in lege. dicto de iuditio. quod suum et patris testimonium uerum sit. probat auctoritate legis. dicens in lege. In ore duorum uel trium testimonium stat omne. id est non quod duo uel plures sint inuenti sepe fallaces. sed trinitas in hoc commendatur. in qua perpetua ueritas. Si ergo bene bonam causam. habe duos uel tres testes patrem et filium et spiritum sanctum. ut accusata susanna habuit.

Ideo unitum. quia non solus. sed ego et pater. ecce duo in personis. licet unum in substantia. ideo uerum est iudicium meum. quia uerus filius. quia dei sum. unde probat quod filius. quia non solus sed pater mecum.

Duorum hominum. si duobus hominibus creditur. qui possunt falli. et uinci. quia non uni et patri. ubi est stabilis ueritas.

mundi. Qui sequitur me non ambulat in tenebris. sed habebit lumen uite dicit dominus. Dixerunt ergo pharisei. Tu de te ipso testimonium perhibes. testimonium tuum non est uerum. Respondit ihc et dixit eis. Et si [testimonium perhibeo de me ipso: uerum est] ego testimonium meum. quia scio unde ueni. et quo uado. uos autem nescitis unde uenio aut quo uado. Vos autem secundum carnem iudicatis. ego non iudico quemquam. et si iudico ego iudicium meum uerum est. quia solus non sum. sed ego et qui misit me pater. et in lege uestra scriptum est. quia duorum hominum testimonium uerum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso. et testimonium perhibet de me qui misit me pater.

Qui sequitur. per fidem. habebit postea per speciem.

Iudico quemquam secundum carnem. ut uos. uel pretermittitur non iudico hoc primo aduentu. sed saluo. sed quia secundo aduentu iudicabit. subditur. et si ego iudico.

Solus. id est et si homo pa trem non deserui. et si missus per carnem. tamen ego et pater simul per diuinitatem.

Dicebant ergo ei. Ubi est pater tuus. Respondit ihesus. Neque me scitis. neque patrem meum scitis. Si me sciretis forsitan et patrem meum sciretis. hec verba locutus est ihesus in gazofilatio. Docens in templo et nemo apprehendit eum. quia nondum venerat hora eius. Dixit ergo iterum eis ihesus. Ego vado et queretis me et in peccato vestro moriemini. Quo ego vado vos non potestis venire. dicebant ergo iudei. Num quid interficiet semet ipsum. quia dicit quo ego vado vos non potestis venire. et dicebat eis. Vos

Magna fiducia. et confidentia intrepidus verba divinitatis coram inimicis aperte loquitur. et docet.

In gazophilatio. gaze divitie. philaxe servare. templum et gazophilatium est in illa scriptura. que sunt in templo. id est in Christo. Sed secta post resurrectionem apparuit apostolis. Sed nobis qui loquitur in parabolis. non intelligentibus iudeis.

Quo ego vado. vos et cetera. Idem dicturus est apostolis. in sequentibus. sed addit nunc. hiis non addit modo.

Ubi est pater tuus. Qualiter te videmus. Sed non patrem tecum. quibus et cetera dicit. Sed non me scitis. quia et si hominem quem videtis scitis. non tamen qui in eo occulto sum scitis. et ideo nec patrem scitis. Sed si me sciretis. qui est per me cognoscere. et sic patrem sciretis. quia unum sumus.

Ubi est pater tuus. Ut secundum carnem iudicantes. patrem et carnalem acceperit. sed erat homo in aperto. ubi patris in occulto.

Si me sciretis. forsitan et patrem. Non dubitat. sed dubitantes qui videret et increpat. ut et dominus servo. forsitan dominus tuus sum.

Et nemo apprehendit. Loquitur de dignitate sua. nemo et si vellet apprehendit. quia ipse nondum voluit dicit ergo de passione sua. que in sua potestate est. iudeis capere volentibus. ego vado. quia sponte. et ideo frustra laboratis. vado ad illo unde veniat. et unde non discesserat.

Queretis odio persequentes. assumptum iterum. non ut amici habere cupientes. unde eis penitus per dicit. in peccato vestro moriemini.

Interficiet semet. Stulta verba quia si de morte diceret non possent sequi eum ad mortem dicebat ergo. non de morte sed de gloria ad quam ibat per mortem. unde illi carnalibus sub dit. vos deorsum estis. et ideo terram sapitis. sicut serpens terram comeditis.

Vos de mundo. qui in peccato nati. adhuc in eo manentis. quod non est habitum. qui de mundo sunt electi. per eum

Non fatalis sed oportuna et ultima.

Sic de futuro qui de presenti locutum. Sic persequendo in apostolis.

Sic permanentes.

Sic vos numquam amici qui potuerint per ea. et si non in. qui

bus alibi id dicit. quod illis sed alio in.

Sic ubi carnem.

Hic sapientes. et quod dicit non intelligentes.

pervenietis ad eum qui fecit mundum.
Hic exponit quid sit esse de mundo. i. esse peccatores. infideles. contra sapientes. Sed tamen hic eis exponit. si enim non credideritis quia ego sum. in eo tamen dat spem credituris. Nota vult eos fuisse aliquos qui credituri erant.

Dicebant. carnaliter sapientes. eterne essentie ignari.

Aug. principium. Ecce quod vult quod esse. quia principium. in se manens innovat omnia et mutari non potest.

Loquor. et hoc multa loquor vobis dicendo si credideritis. accusando: si non credideritis. in non iudico. sed salvo. habeo post iudicare: habeo dico. sed totum est ex patre. qui verax est ex se. ex quo sum et veritas. quia genuit ex se. et ideo vadem iudico. ecce quomodo dat gloriam patri. cum equalis est. ut doceat nos maiores dare gloriam deo.

de deorsum estis ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis. ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris. Si enim non credideritis quia ego sum moriemini in peccato vestro. Dicebant ergo ei. Tu quis es? Dixit eis ihesus. Principium quia et loquor vobis.

Credideritis. dicit non precepistis. quia nemo sine capite immutabilem essentiam. ego sum non dicit quid scilicet christus. vel filius dei. vel aliud huiusmodi. sed ad illos venit illo sepe mitte essentie. sic olim ad moysen. quando mittebat ad liberandos israel. qui qui misit me ad moysen. ad liberandos filios israel. ego per me ipsum venio. liberare per—tos. certa vero omnia que mutantur non vere sunt.

Multa habeo de vobis loqui et iudicare. Sed qui misit me verax est et ego que audivi ab eo hec loquor in mundo. Et non cognoverunt quia patrem ei dicebat deum. Dixit ergo eis ihesus. Cum exaltaveritis filium hominis. tunc cognoscetis quia ego sum. et a me ipso facio nichil. Sed sicut docuit me pater

Aug. principium. scilicet credite me. in greco pater esse accusativum et femininum generis. ac si diceret veritatem. scilicet credite me esse.

Cum dixit. quia misit me verax est non intellexerunt quod de patre diceret. adhuc habebant clausos oculos et ideo subdit eis cum exaltaveritis filium hominis. vero ostendit. aliquos esse ibi. qui post passionem eorum credituri et cognituri quis ipse esset.

Cum exaltaveritis. scilicet in cruce. quia prius est implenda passio.

2

iam de dictat. sz q res magna e assi
hec loquor. et qui misit me mecum
due commemorat. pat. filiu. qui
est. et non reliquit me solum quia
no reliquit. in salute humani generis que e voluntas
que placita sunt ei facio semp.
patris. non omis. quia non dum in omnia
hec illo loquente multi crediderunt
ta ex. sonus aplorum. qui crediderunt p inicium q ex fide pue
in eum. dicebat ergo ihc ad eos
nam. iudeos. qui iam ce ceperunt in fide. i.
qui crediderunt ei. Si vos manse
in fide. que in vob p sermone cep ce ad hanc altitudine p
ritis in sermone meo. vere dis
venietis ex fide. que est humil et contemplatur.
quid post ce discipulos
cipuli mei eritis. et vos cognos
sic e. quam ni credat.
cetis veritatem
cognita qua n oculis vidi n aurib
et veritas liberabit
audiunt. h in qua hois ascendit. hic seruu. liberos
vos. Responderu
vos faciet qui hi servi erant
offerunt genus supbi.
nt ei iudei. Sem
genuimus. ioseph eni ser
abrahe sumus. et
vivit in egypto. patres servi
nemini servivi
erunt in luto. isti eade cesari in
mus umquam.
tributis.
Quomodo tu dici
liberi eritis? Rdit
magna confirmatio in repetitione ut attentiores f.
eis ihc. Amen amen dico vobis
aut. p amore non lagore vate.
i. peccator.
quia omis qui facit peccatum servus est
i. ecclia.
peccati. Servus autem non manet in do

Fides e cde. qd n vi
des. veritas vide q. cdi
disti. sic g cdimi ut
cognoscami. non co
gnoscimi ut cdami.
sz credimi ut cogno
scami. io xpc ho. in
tra fide ut p se
videndu dab qd e
incesset fidei.
Liberi eritis. non de
terat ds liberi eritis.
sz veritas libab vos.
inquo tam illo n in
tellexerunt n libta
tem carnale.

p inani vitiis p ex vob aliq
credenti. ne quis g despe
de q into cuiqz scelere.
Ego sum. ee e immutabil
divine sube. sz ne ipse qlo
qr. intelligeret ee pat. sub
dit. et a me ipso facio nich.
quia a me ipso n sum sz a pa
tre.
Mecu e. et si mecu. n tam mis
sus ut ego. quia n incarnatus.
nec venit.
Semp. ipa eqlitas e semp.
n ex quoda inicio. et deinceps.
sz sn inicio. sn fine. dei eni ge
neratio n he
discipli mei inicium tempis.
scl. veritatis. quia p genitum
bonitatis. vi fca sunt oia
ricie. tempora.
Veritate. que modo carne tecta
carne loqr vob. et latet vos.
Libabit. hubu ds posuit.
a libtate. n ut plurq latine
dici solet. libari aliqs ab in
firmitate.
Rderunt. non illi q crediderunt
sz alij in turba q n credide
runt. qui audito libab vos
indignati sunt se notari s
vos putantes dixisse de car
nali libtate.
Amen amen. amen ebraice. latine
verum. qd nllus interpres mutavit.
ne vilesceret nudatum. sz hono
re hr secretum et eqidi invanitum.
Servus aut. Exponit ei. q sit ser
vire. et q libtas q. pmisit.
Non manet. In hoc terruit nos.
q g spes libtatis hus. q n sit

v p sca libtas e xpo sinire et ipm dilige q nos de potestate zabuli liberauit et uocauit i libertate filior.

sū pso. filius manet in eter
num.

Scio qr filij. Exposita a dño
contra gl'iantes de uana liber
te carnis. et uera seruitute
pcti. et uā libtate p se filiū.
concedens istis supb'. qd filij
abrae sunt p carnē. et tale
lib'. ostendit n̄ ēē filios ab'
he p imitationē fidei. et iusticie.
s; ēē filios homicide diabo
li. q̄rentes se occidē. et i ēē u̅
seruos.

Apd patrē u. lā. innuit aliū
patrē. q̄. abraham cuius fi
lij sunt. n̄ ū. s; imitatōne.

Patē urm. Quia arguit. eos
facē mala opa patrs. faten
tes patrē suū ēē abraham.
puocant ad mali dicē. q̄ ab'
am. ut sit eis occasio facien
di q. uolebant. s; dñs et abra
am laudat. et istos degenēs
dāpnat dicens. si filij abrae.

Non dic ut potiat dnm abrae.
ne sit eis calūpnie. n̄ filiū
di. s; qd uident. et qd possunt
occidere.

Non fec. Iam uacillantes non
de origine carnis s; de uita h
omini loq. et ex usu scptā
rū scientes fornicatōne ipū
alīe dici. cā fals dys'
ietur.

Vnū patrē. co uitant resp
sione. tacent iam de patre
abraham. ne eis dicat. e de
eo gl'iantur. cui uita n̄ imi
tantur. et dicunt prēm dm̄. uo
lentes inde qd adhuc p'sit dre.

v et si intraūit. v l. cūt in domo sua. cum cohere
mo in eternum. filius manet i
sui libat. v qui solus libat a peccis. v ut s; pcam
eternum. Si ergo filius uos
n̄ dñet'. post incorruptione. ut omnino n̄ sit.
liberauerit uere liberi eritis.
v quidē. v p carne s; n̄ p imitatōne.
Scio quia filij abrae estis. s;
v cur. v quidē
queritis me interficere. qr ser
ut hanī. q cap dū capit. v cur. qr n̄ capit acorde uo.
mo meus non capit in uobis.
v quidē. id v ueritate q̄ ego ipse sū. et io sermo meus
Ego qd uidi apud patrem
debet uos capere. v in ēfice me.
meum loquor. et uos que uidi
stis apd patrē urm facitis. Re
v qd tu istum
sponderūt et dixerūt ei pater nr̄
dicis. v credid
abraham ē. dic eis ihc. Si filij
abraha deo. v facitis
abrae estis opa abraham fa
p bate. no ubis. v s; n̄ facitis. v i quo pbo minime n̄ ēē
cite. Nunc autē queritis me
filij abrahe.
interficere. hoiem qui uita
tē uob locut. sum. quā audi
hoc v cur filios uos facitis. v sic
ui a deo. habraam non fec. Vos
uob alius pat. cuius opa facitis.
facitis opa patris urī. Dixerūt
itaq.
ergo ei. Nos ex fornicatione
v q̄ et si n̄ similes abrahe sumus. tal
non sumus nati. Vnū patrem
deum scp colim' q'sit sum. Dix eis. sic posteād de abraha. i nos
hēms dm̄. Dix ei

ihc. Si deus pater
vester esset diligeretis
me utique. ego enim a deo proces
si et veni. Neque enim a me ipso ve
ni. sed ille me misit. quare loque
lam meam non cognoscitis? Qui
a non potestis audire sermonem
meum. Vos ex patre diabolo es
tis. et desideria cordis patris vestri
vultis facere. Ille homicida erat
ab initio. et in veritate non ste
tit. quia veritas non est in eo.
Cum loquitur mendacium
ex propriis loquitur. quia mendax
est et pater eius. E
go autem si veritatem dico non creditis michi.
Quis ex vobis arguet me de pec
cato? Si veritatem dico quare
non creditis mi
chi? Qui ex deo est v
ba dei audit. propterea
vos non

primogenitum vocat.
contendit deum non
esse eius patrem. quia
non cognoscunt filium.
quem misit pater.
nec diligunt.
id est a deo. id est ex
deus.
in carne. ex deo.
In hoc statu manentes. credere.
Vos filii diaboli. quia desideria patris vestri vultis facere.
me occidere in carne. quia non potestis in mente.
que desideria. ex quo fuit homo quem
posset occidi.
ideo homicida. quia non stetit.
in qua agit. occidit.
quare non stetit. lapsus.
sed. quia aliunde non habet. sed a se. per quod occidit animam.
et non subditur. pater mendacii.
Non est in eo. Nota
homicidam non solum
qui ferro sed lingua oc
cidit. ut dicitur. filii
parentes. et in
psalmo. lingua eorum
gladius acutus.
quod ex se genuit. ut deus ex se ipso.
vere. id est mendacii.
eis ubi. et in
tate pater eo etiam.
vos quia estis ex patre mendacii.
sed. ut ego arguo vos. et patrem vestrum.
ex cum nullus possit arguere.
nisi quia estis filii diaboli. quia qui est ex
deo verba dei audit. non tamen sed fide.
amat.
sed.

Processi. processio a patre eterna est.
in qua est filius unigenitus patri equalis.
Venit homo factus. in quo filius hominibus.
Quia non non potestis. Ita est verbi
eo. sed non potestis quod dico cognoscere.
quia non potestis audire. cum non vel
tis credendo corrigi. et hoc quare.
quia ex diabolo estis. filii diaboli
perseverare elegistis.
Ex patre diabolo. ecce iam de
terminat. quid sit pater illorum. cuius
filii. non nascendo. ut manichei
dicunt. sed imitando. unde iudeis
dicitur. pater tuus amorreus est ma
ter tua cethea.
Non stetit. quia non stetit. quia non est
in eo veritas. id est ubi et sapientia patris.
cum dicitur in qua est veritas. id est dicitur in ipse sit
ipsa veritas. sic ergo diabolus stetisset
sed non stetit in veritate. id est christo stetisset
sed non stetit in ea. quia ipsa est in eo.
Ex propriis quia mendax. et hoc vere sic
fecit. quia et homo mendax. quod non habet de
deo. sed ab alio accepit. id est dia
bolo. ideo addit. et pater est ipsi
mendacii quod invenit.
Si veritatem. Non dedignatur se
ex ratione ostendere se non esse pecca
torem.
Quia ex deo
non est. primum
non non est
ex deo. qui
non perseverant
sunt ex eo.

michi. vel. ex deo audiet.

Abundantia quod loquitur ex ipsis.

i. iniurias in illatas ulciscendo i nobis

Quia conuicti sunt. non esse filii abrahe. uel dei. sed diaboli. inguunt contumelia. nonne bene dicimus.

Honorifico. audito conuitio. demonium habes. est ipse de gloria sua hec solum dicit. honorifico patrem. omnia ei attribuendo. et ego non quero gloriam meam. non homines qui illatis contumeliis. ad uindictam. sed pater reseruat. est qui querat et iudicet.

Patrem meum. Non me. necarrogans uobis uideatur. facio quod debeo. sed uos non facitis quod debetis. quia inhonorastis me. quod si cognosceretis. sicut ego honoro patrem. sic uos me honoraretis.

Et iudicet. Due sunt temptationes. una probationis. de qua temptat nos deus. ut. alia deceptionis de qua deus neminem temptat. sic et duo timores. unus quem caritas foras mittit. alter qui permanet in seculum seculi. sic et duo iudicia. unum dampnationis quod non iudicat pater. sed omne iudicium dedit filio. aliud discretionis. unde iudica me. domine. et discerne causam meam. et hoc dicit. est pater qui querat gloriam meam. et discernat a gloria uestra. quia uos secundum seculum gloriamini. Ego non. Sed ea gloria quam habui apud patrem. antequam mundus esset. que est ab humana inflatione discreta.

Demon. viii.

Nunc cognouimus. Sic accepta contumelia. bonus melior fit. mali de beneficio peiores.

J. xvii.

auditis quia ex deo non estis. Responderunt ergo iudei et dixerunt. Nonne

hoc non negando recipit. quia custos esset ut falsum negaret. sed ut

bene dicimus nos quia demonium

patiens contumelias non reddit.

habes. Samaritanus es tu. Respondit ihesus et dixit. Ego demonium

hec solum dicit de gloria sua. honorem

non habeo sed honorifico patrem

ei debitum exhibendo. per falsa opprobria.

rem meum. et uos inhonorastis me. ego autem gloriam meam non

pater. discernit pater a gloria hominum. gloriam filii quem

quero. est qui querat et iudicet.

unctio pre participibus suis.

amen amen dico uobis si quis sermonem meum seruauerit mortem non uidebit in eternum. Dixe

Iam sed

uidit. uel mortem non intelligentes

eam. et putantes dicere numquam morietur

et insolentes dicunt abraham mortuus est.

runt ergo ei iudei. Nunc cognouimus quia demonium habes

sed non illa morte quam dominus dicit.

abraham mortuus est et prophete et tu dicis. Si quis sermonem meum

Non ego sed pater querit gloriam meam. ego autem dico. uos dicitis demonium habes. ego ad uitam uoco uos. hinc discat homo iesus. non malum reddere sed bonum.

Non uidebit. quod dicit uidebit uel gustabit mortem inde est aliud quam experietur.

Abraham. Qui uocat eum ut ad contumeliam abraham dicat.

hoc nomen ... ...

seruauerit non mortem gustabit in eternum. Numquid tu maior es patre nostro abraham qui mortuus est. et prophete mortui sunt. Quem te ipsum facis? Respondit ihesus. Si ego glorifico me ipsum. gloria mea nichil est. pater meus qui glorificat me. quem uos dicitis quia deus uester est. et non cognouistis eum. Ego autem noui eum. et si dixero quia nescio eum: ero similis uobis mendax. Sed scio eum. et sermonem eius seruo. Abraham pater uester exultauit ut uideret diem meum. uidit et gauisus est. Dixerunt ergo iudei ad eum. Quinquaginta annos nondum habes. et abraham uidisti? Dixit ergo eis ihesus. Amen amen dico uobis. antequam abraham fieret ego sum. Tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum. ihesus autem abscondit se et exiuit de templo.

Quem te ipsum. Contra hoc quod dicunt quem te facis: refert gloriam suam ad patrem de quo est quod dicitur est. Gloria mea. non quo sunt simulatores qui uolunt uideri quod non sunt. Qui glorificat. pater uox glorificat filium in baptismo. in monte et aliis. Que uos dicitis uester est. a parte dicit patrem suum esse deum. qui annunciatus est iudeis. quibus dicitur. non recedet deus uobis a ... nuntio. sed illum de cuius cognitione gloriari solent. Non cognouistis. spiritualiter deum pro tremis seruitiis. Exultauit. credens exultauit sperando. non uidet. intelligendo tantum misterium. Diem meum. Iudicium est audiens temporale. quo erat uenturus in carne: audiens etiam eternitatis. sed utrumque abraham uidit. unum ineffabile gaudium illi quantum eum esse uidet a patre. et quod ipsum carnem ... Exiens de templo. id est de figuris in de corde ... uideant quod fecerit in ipso gentium.

Hominem cecum. Cecus significat humanum genus in quo cecitas naturalis, que peccante primo homine in vitium pro natura inolevit. Unde secundum mentem omnis homo cecus est natus.

Neque parentes. peccaverunt quidem, sed non pro peccato illorum factum est, ut cecus nasceretur. Sed hec est causa, ut manifestentur opera dei in illo.

Ut manifestentur opera dei. Videlicet eum illuminando, et per eum quod in cecitate humanum genus sit facturus significando, filius dei manifestetur. Unde subdit: me oportet operari.

Donec dies est, id est dum ego sum in mundo. Venit nox, id est persecutio apostolorum vel persecutio antichristi.

Expuit. Sicut primum hominem formavit de limo terre, ita per idem genus luti genus humanum reformavit.

De saliva lutum facit. Quia verbum caro factum est. Saliva est sapientia que ex ore altissimi prodit. Terra est caro Christi. Unxit oculos, id est catecuminum fecit, qui credit verbum carnem factum. Unctus nondum videt, sed mittitur ut lavet, id est baptizetur, in missio, id est in Christo, per quod nomen piscine interpretatur. Baptizatus apertis luminibus recipit.

In natatoria syloe, que interpretatur missus. Syloa fons est ad radices montis Syon, qui non iugibus aquis, sed incertis horis ebullit, per cavernas terrarum, non certe lata facie.

Et preteriens vidit hominem cecum a nativitate. Et interrogaverunt eum discipuli eius: Rabbi quis peccavit hic aut parentes eius, ut cecus nasceretur? Respondit ihc. Neque hic peccavit neque parentes eius, sed ut manifestentur opera dei in illo. Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est. Venit nox quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo: lux sum mundi. Hec cum dixisset expuit in terram et fecit lutum ex sputo, et linivit lutum super oculos eius. Et dixit ei: Vade et lava in natatoria siloe, quod interpretatur missus. Abiit ergo et lavit et ve

Quamdiu, id est in mundo sum. Non solum tunc in mundo erat lumen, sed et semper usque ad consummationem seculi. Per hec dies est cum electis, et est tempus operandi. Nox est illa infernalis in qua nulli licet operari, ut non ardenti dimittere liceat; sed tamen est tempus recipiendi.

nit uidens. Itaque uicini et qui
uidant eum prius. quia mendicus
erat. dicebant. Nonne hic est
qui sedebat et mendicabat? Alii
dicebant. nequaquam sed similis ei est. Ille autem dicebat.
quia ego sum. Dicebant ergo ei. Quomodo
aperti sunt oculi tui? Respondit. ille
homo qui dicitur ihesus. lutum fecit et
unxit oculos meos et dixit michi. Va
de ad natatoria syloe. et laua. et
abii. et laui. et uidi. et dixerunt ei. Ubi est ille? ait. Ne
scio. adducunt eum ad phariseos qui cecus fuerat.
erat autem sabbatum. quando lutum fecit ihesus et aperuit oculos eius.
Iterum interrogabant eum pharisei. quomodo uidisset. Ille
autem dixit eis. lutum posuit in super oculos. et laui. et uideo.
et dixerunt ei. Ubi est ille? ait. Nescio. adducunt
eum ad phariseos. qui cecus fuerat. erat autem sabbatum quando lu
tum fecit ihesus. et aperuit oculos eius. Iterum interrogabant
eum pharisei. Quomodo uidisset. Ille autem dixit eis. Lutum posu
it in super oculos. et laui et uidi. Dicebant ergo ex phariseis

lum recipit. qui cecitas uidetur. uel quorumcumque infidelium. non potest saluari. non doctrina aquarum. et. quia subturbantur per mi et clamo re illorum lenientur fiunt. Vnde per psalmis. aque syloe que cum silentio fluunt.

qui hic

ceteri alii autem

vox grati ne dampnaretur ingratus.

Quia oculi aperti ualde mirantur

uidens

ex euangelizat gratiam

ex spiritu

Queritur quomodo ipsum sibi fide sal nauerit. cum leguntur nemine sine sanatione uisionem gratia sanasse. Sed hoc dicit de illis qui propter peccata infirmabantur. ille non propter peccatum sed propter gloriam dei.

qui non habent in corde quod ille in facie.

nescio ut filius inuncto loquitur predicat et nesciat quid predicat

adducunt ut officio eius ei illum nascens ut apparet. et. inuenerunt sabbatum adducunt ei. manifestat euangelicus

ipso omnis. quia in quo dicuntur inunge uidentes ut secundum ceci... ut inuncti.

qui non habent in corde quod ille in facie.

ut filius inuncti loquitur predicat et nescit quid predicat.

uidentes et quasi uidentes non uidentes

lauari et ungebantur ipsi ne ceci uidentes non inuncti

non est quia sabbatum

quidā. Non est hic homo a deo q̄ sabbm non custod(it).

(ipse spualiter sabbatum custodit, q̄ sine [illegible])
(ipse qui seruus pecti. / iam inuicti.)

alii. dicebant. Quō pt ho peccator hec signa facere?

(dies illa diuiserat lucem & tenebras.) (l' dicunt.) (querunt calūpniā ut ille)

Et scisma erat int illos. Dixerunt g ceco iterum. Tu

(de synagoga pelleretur. s; a xpo inuenitur) (adhuc inuictus in corde) (constans)

qd dicis de illo qui aperuit oclos tuos? Ille autem di

(q̄ nō dū filium dei confitetur. n̄ tam inuictus.) (constanter ex primit qd sentit.)

xit. qr ppha est. Non crediderunt ergo iudei de illo

(a. ei q̄ cecus fuerat.)

qr cecus eēt & uidisset. donec parentes ei uocauerunt

(& uidit.)

qui uiderat. & interrogauerunt eos dicentes. hic ē filius

uř quē dicitis qr natus ē cecus? Quō g nunc ui

Parentes. uidu ce. parentes .s. diabolus & turba. qui dicunt eta tem habet. ipse de se loquatur. qui uo lunt hominem confitentem xpm.

det? Rńderunt eis parentes ei & dixerunt.

Scim qr hic ē fili nr & qr cecus natus

ē. Quō aut nc uideat nescimus. aut

(ut intrinsecus)

qs ei aperuit oclos. nos nescim. ipm in

(qd nos calūpniamur.) (ipse) (non ē opus nos loqui pro)

terrogate. etatem ht de se loquatur. h

(infante.)

dixerunt parentes ei qr timebant iudeos. Iam eni

conspirauerant iudei. ut siquis confiteretur xpm.

(qd iam non ē malū. expulsos enim xpc suscipit.)

extra synagogam fieret. ppterea parentes ei di

xerunt. qr etatē ht ipm interrogate. Vocauerunt

(quasi nega.)

g rursū hominē q fuiat cecus. & dixerunt ei. da glā

(qd accepisti. qd eēt blasphemare, n̄ deo gloriam dare.)

Dare gloriam deo ē. ueritatē de aliquo quę presente deo dicere.

deo. nos scimus qr homo hic peccor. di

(nec patet calūpniae, s; ueritatē celat.)

xit g ille. Si peccor est nescio. unum

[illegible]

scio. quia cum caecus essem modo video. Dixerunt
ergo illi. Quid fecit tibi? Quomodo aperuit tibi
oculos? Respondit ille. Dixi vobis iam et audistis.
Quid iterum vultis audire? Numquid
et vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ei et dixerunt.
Tu discipulus illius sis. nos autem moysi discipuli sumus.
Nos scimus quia moysi locutus est deus.
hunc autem nescimus unde sit. Respondit ille
homo et dixit eis. In hoc enim mirabile est quia vos
nescitis unde sit et aperuit oculos meos. Sci
mus autem quia peccatores deus non audit.
Sed si quis dei cultor est et voluntatem eius fa
cit. hunc exaudit. A saeculo non est auditum quia
quis aperuit oculos caeci nati. Nisi esset hic a deo non
poterat quicquam facere. Responderunt et dixerunt ei.
In peccatis natus es totus et tu doces nos? Et
eiecerunt eum foras. Et cum invenisset eum dixit
ei. Tu credis in filium dei? Respondit ille et dixit.
Quis est domine ut credam in eum? Et dixit
ei ihesus. Et vidisti eum et qui loquitur tecum

Confitetur istum non esse deum sed peccatorem sicut nos.
Aug. Stomachatur contra duritiam eorum. de caeco factus videntes et caecos iam non ferens.
Hunc quia nescimus supra dixerant hunc scimus. hic dicunt se nescire. sed nescire dicunt quem abiciunt.
Aperuit oculos. Ille nescitur. latet humilitate, prodit signorum virtute. nescitur unde sit et ut de caecos illuminat.
Spreta eorum [illegible] veritatem confitetur. hec enim non nisi a domino. non a discipulis fierent. nisi deus in eis esset.
Totiens interrogatus ut discerent. magistrum fecerunt. sed ingratum docentem proiciunt. sed quia expulsus magis factus est christianus.
Iam dominus lavat faciem cordis. [illegible] oculos illuminat. ille non tantum filium hominis sed confitetur filium dei.

In iudicium ego etc. Hic non agit de iudicio dampnationis sed discretionis, quia discernit humiles a superbis, et querentes medicum ab his qui nolunt querere.

In iudicium discretionis, non ultime retributionis, id est ut per me pater discernat, vel voto quos non discernit sacramento vel loco.

Ut qui non vident, id est qui se non videre putant, et querunt ut videant, et qui vident, id est qui per se videre putant, et medicum videre non querunt. Et hoc est iudicium, id est discretio, quia discernit causam credentium a superbis. Iudicium dampnationis non tunc, sed in fine faciet. Unde non iudico quemquam.

x. viii.

Si ceci. Quia pharisei iactabant se videre, quia possent si oves Christi essent, dominus contra arrogantiam eorum de grege suo et de hostio quo intratur in ovile similitudinem proponit, ostendens quia nec sapientia, nec observantia legis, nec bona vita, quecumque valet preter eum. Sed omnes qui non sunt in quocumque sunt iudeo vel gentili, et philosopho et phariseo, qui docent beate vivere vel heretico sub nomine Christi, nec tamen in Christo predicante, sed omnes sunt eo rapiunt et occidunt.

x. x. c.

Pastor est ovium. Christus ipse pastor est et officium pascendi oves, ut ipse post exponit, qui per se hostium intrat in ovile ovium. Sed quia alii comparticipes sunt pastoralis officii, quia de eo ipse dicuntur et eius sunt membra, gerunt hostium est quo utuntur. Christus igitur pastor per se hostium, et quicumque sub eo pastor per ipsum hostium intrat ad eterna bonorum, qui sit a quo predicat.

2

cum ipse est. At ille ait. Credo domine. Et procidens adoravit eum. Dixit ei Ihesus. In iudicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident videant et qui vident ceci fiant. Et audierunt ex phariseis qui cum ipso erant. Et dixerunt ei. Numquid et nos ceci sumus? Dixit eis Ihesus. Si ceci essetis non haberetis peccatum. Nunc vero dicitis quia videmus. Peccatum vestrum manet. Amen amen dico vobis. Qui non intrat per hostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro. Qui autem intrat per hostium, pastor est ovium. Huic hostiarius aperit et oves vocem eius audiunt. Et proprias oves vocat nominatim et educit

2

Huic est hostiarius aperit, id est ipse se aperit, vel scriptura, que ducit ad Christum, vel spiritus qui docet omnem veritatem.

Per hostium, id est per ipsum, ut ipse post exponit. Sed iam, ut humilis, quia per humilitatem vult intrare, oportet ut se humiliet, ne si erectus est offendat.

2

et in humilem carnem. Aliunde. Quia qui praeter Christum vel non bene de eo sentiendo vel non eius gloriam quaerendo sed suam.

Cum emiserit. de tenebris ignorantiae ad lucem. Dum ante eas vadit quasi in columna nubis et ignis.

Hoc proverbium. Exterior obscuris patet manifestis dum exponit.

Omnes quotquot. praedestinati oves ad tempus se nescierunt. Non vocem pastoris audiunt sed in fine perseverant. Contra lupi ad tempus audiunt et intrant, sed retro abeunt.

Vel ingredietur credendo, operando egredietur ad pugnam contra haereticos.

do vel ad videndum ut regnum.

eas. Et cum proprias oves

(exemplum) eis. Sed sicut

emiserit, ante eas va

quod docuit vel ad regnum praecedit. vel quocumque

dit, et oves illum sequun

quia ... vel perseverando usque in finem.

tur, quia sciunt vocem

vel in quo non est ... vel si ...

eius. Alienum non sequun

dicat.

tur, sed fugiunt ab eo,

quia non noverunt vocem

vel quia celabat se in

alienorum. Hoc proverbium

dere. vel in quo ... ...

dixit eis Iesus. Illi autem non cogno

vel ut eidem quod dixit exponeret

verunt quid loqueretur eis. Dixit ergo

quaerens intelligant.

eis iterum Iesus: Amen amen dico vobis, quia

vel per me ... intrat. intrat.

ego sum hostium ovi

vel praeter me prophetae ... cum eo.

um. Omnes quotquot

vel cum dictate

venerunt fures sunt

et latrones, sed non au

sed

dierunt eos oves. Ego

vel et quod.

sum hostium. Per me si

vel non fictus. vel intraverit.

quis introierit salva

vel perseverando. vel intus bene cogitan

bitur, et ingredietur et e

do. vel bene operando

gredietur, et pascua inveniet.

non vocem eius audiunt oves. Si Christum oves et hanc vocem audiunt et cognoscunt.

Sed Augustinus. aliquae sunt verae oves quae non deus quae sunt eius sive iam sive nondum ceperunt, sive non vel iam errantes. Sunt foris audientes vocem alienorum in multis. Et lupi sunt intus et audientes vocem pastoris in multis. Sed est quaedam propria vox pastoralis quam perseverant usque in finem. Hi salvi erunt. Hanc nullus proprius contemptit, nullus alienus audit.

Ego sum hostium. Quod hostium est Christus solus retinuit, quia non est aliud qui praedicet omnibus, ut in quem credant non est aliud per quem praedicans intret in cor davium, ut per quem oves intrent ad deum, quod pastor communicat suis. Pastor autem intrat per hostium quia in se Christum praedicat, ut lumen et alia, et se ipsum ostendit, et intellectus et alia, et se intelligit. Et alii pastores sibi Christum praedicant.

Si quis introierit salvabitur. Hic evidenter ostendit non solum pastorem sed et oves intrare per hostium.

Et ingredietur. intus bene cogitando. Exit exemplo aliorum operando. Vel ingredietur in ecclesiam ut hic vivat per fidem. Unde post dicit ut vitam habeant. Vel egredietur de ista vita, non secundum vivat. Iam post et ha

finaliter

Ad Romanos. ij. .ij.

ad. x.

finaliter

bundantius habeant vitam. et pascua inveniet. et ingrediens. et egrediens.

Fures. alienam rem sibi usurpando. mactet a fide retrahendo. perdat in eterna dampnatione.

Exponit quid sit proprium boni pastoris.

Mercennarius qui querit que sua sunt non que Christi. qui servit deo. non propter deum. sed propter aliquam mercedem. quod culpabile est. et non filius. sed tamen necessarius est. et tolerandus. fur vero perdit. et ideo est cavendus. proprii vero qui filii sunt. sunt pastores. quia illi omnes sunt membra illius. cuius oves proprie.

Lupus est vel molestus qui corporaliter vastat. vel diabolus. qui spiritualiter dissipat. cui qui non animas ovium sed sua querit. non occurrit resistendo. vel mala arguendo. quod est fugere. quia timor est fuga animi. ne perdat quod diligit. unde reddens causam fuge subdit. quia mercennarius est. et non amat oves sed sua. pastores autem non dicuntur fugere. sed cedunt persecutori et servant se ovium utilitati. quibus etsi corporaliter absentes. spiritu presentes sunt.

Agnosco patrem. filius per se agnoscit patrem nos per illum. sic alibi dicit nemo vidit umquam nisi unigenitus qui est in sinu patris. ipse enarravit. et nemo novit filium nisi pater. neque patrem quis novit nisi filius.

Fur non venit nisi ut furetur. et mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeant. et habundantius habeant. Ego sum pastor bonus. bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis. Mercennarius autem et qui non est pastor cuius non sunt oves proprie videt lupum venientem. et dimittit oves et fugit. et lupus rapit. et dispergit oves. Mercennarius autem fugit quia mercennarius est. Et non pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus. et cognosco oves meas. et cognoscunt me mee. Sicut novit me pater. et ego agnosco patrem. et animam meam pono

Qui non amore earum sed pro sua mercede.

Post culpam fi[u]r[is] opponit ei formam veri pastoris. Ego sum pastor bonus. ego sum pastor bonus. et animam pono pro ovibus. quia non ipse unus facit non quod omnes. sunt ipse unus sunt. quia ipse sunt in ipsis et potuit. illi non sunt eo. sunt quo nichil possunt.

pro ovibus meis. Et alias oves ha
beo que non sunt ex hoc ovili. Et illas
oportet me adducere. Et vocem me
am audient. Et fiet unum ovile et unus
pastor. Propterea me pater diligit. quia
ego pono animam meam
ut iterum sumam eam. Ne
mo tollit a me eam.
sed ego pono eam a me ipso. Potesta
tem habeo ponendi animam meam et po
testatem habeo iterum sumendi eam.
Hoc mandatum accepi a patre meo. Dissen
sio iterum facta est inter iudeos propter ser
mones hos. Dicebant autem multi
ex ipsis. Demonium habet et insanit.
quid eum auditis? Alii dicebant hec ver
ba non sunt demonium habentis.
Numquid demonium potest cecorum oculos
aperire? Facta sunt autem encenia in
ierosolimis. et hiems erat. Et am

Pono animam meam pro ovibus et propterea. Quod non est iterum me di
ligit pater. quia mo
rior ut resur
gam.

et eum filius voluit revelare.
Et animam. hec est probatio
dilectionis ad patrem et ad o
ves. Sic et petrus. tercio con
tens amorem iubetur pascere
oves. et pro eis mori.
Pro ovibus. domini istis. que pre
rant. ad quas corporaliter missus.
a quibus non sunt dissiliosi ille
que degentibus. Unde dicit. opor
tet me illas adducere qua
vis per suos. quia in illis ipse. et
vocem meam audient. non dicit
meorum. quia in ipsis ipse loquitur.
Aug. Potestatem. Verbum ex quo
suscepit hominem. i. carnem. et
animam. numquam posuit animam. ut
esset anima separata a verbo. Sed
caro posuit animam quando expi
ravit. qua redeunte resur
rexit. Mors que ad tempus animam
et carnem separavit. sed neu
trum a verbo dei. caro itaque po
nit. et sumit animam. sed non
potestate sua. sed potestate
inhabitantis carnem deitatis.
Dissensio. quia tenebre lucem
non comprehenderunt. Dedicatio fac
ta fuit a salo. in septembri. et tem
plum est :: ab ext. et
a ihesu magno sacerdote fac
ta fuit in vere

Encenia. Cenon novum. in
encenare. i. innovare. Ence
nia que festa dedicationis
templi. que facta est a iuda ma
chabeo. tempore hiemis. hiems

Hic commemoratur ut significet frigidos qui non accedunt ad ignem id est non credunt in christum.

Porticus quibus templum cingebatur solebat significari nomine templi.

Domino patienter inter opprobria a iudeis predicante, iudei excecati non obsecuntur sed temptant.

Calumpniantur illum animas tollere qui salvat.

Si tu es. Non veritatem desiderant sed parant calumpniam ut si dixerit se regem contra augustum facientem potestati tradant.

Sed dominus sic temperat responsum ut nec illis sit locus calumpnie et fidelibus propter quos hec referuntur manifeste appareat quod ipse sit christus non homo tantum ut illi putabant sed filius dei.

Non rapiet. Id est nemo prevalet rapere quia ex hoc quod sum ex patre maior sum ad protegendum quam illi ad impugnandum.

Ego et pater. His verbis non solum iudeorum solvit questionem qui ut temptarent accesserant sed et futurorum hereticorum dampnat insaniam. Ego et pater unum sumus. Discretio et equalitas personarum exprimitur per unum.

[Am]bulabat ihesus in templo in porticu salomonis. Circumdederunt ergo eum iudei et dicebant ei. Quousque animam nostram tollis? Si tu es christus dic nobis palam. Respondit eis ihesus. Loquor vobis et non creditis. Opera que ego facio in nomine patris mei, hec testimonium perhibent de me. Sed vos non creditis quia non estis ex ovibus meis. Oves mee vocem meam audiunt et ego cognosco eas, et secuntur me. Et ego vitam eternam do eis et non peribunt in eternum. Et non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater quod dedit michi omnibus maius est. Et nemo potest rapere de manu patris mei. Ego et pater unum sumus. Sustulerunt lapides

Quem hominem putabant sed potentibus regnaturum.

Virtutem et gloriam huius rei quod nemo rapiet de manu eius tribuit patri.

iudei. ut lapidarent eum. Respondit
eis ihesus. Multa bona opera ostendi
vobis ex patre meo. propter quod eorum
opus lapidatis me? Responderunt
ei iudei. De bono opere non lapida
mus te. sed de blasphemia. Et quia
tu homo cum sis. facis te ipsum deum.
Respondit eis ihesus. Nonne scriptum est in
lege vestra. quia ego dixi dii estis. Si
illos dixit deos ad quos sermo dei
factus est. et non potest solvi scriptu
ra. quem pater sanctificavit et misit in
mundum. et vos dicitis quia blasphe
mo. quia dixi filius dei sum. Si non
facio opera patris mei. nolite credere michi. Si autem
facio et si michi non vultis credere. operibus credite.
ut cognoscatis et credatis. quia pater in me est. et ego
in patre. Querebant ergo eum apprehendere. Et exi
vit de manibus eorum. et abiit iterum trans iordanem.
in eum locum ubi erat iohannes baptizans primum. et mansit

identitas divine substan
tie intelligitur.
Facis te ipsum deum. Intellexe
runt non posse dici. ego et pater
unum sumus. nisi ubi est equalitas patris
et filii et spiritus sancti. quod arriani non
intellexerunt. Christus autem quia videt eos
tardos non ferre splendorem ve
ritatis. temperavit eum in his verbis.
Nonne scriptum est in lege vestra.
Tribus modis dicitur deus. natura.
adoptione. ut ego dixi dii es
tis. falso ut demones et ydola.
Sermo dei. id est per sermonem dei
participando fiunt homines dii.
quomodo ille qui per naturam est filius.
quo participant alii non sunt deos.
Pater in me. pater est in filio. filius
in patre. ut equalis in eo. cum est
equalis. Unde et pater dicere. Ego et
pater unum sumus. et qui videt
me videt et patrem. et hoc est certum
proprium. non est autem hominum
per participationem quod dicitur esse
in deo continenter. et deus in eo
ut in vase. i. xiiii.

illic. Et multi uenerunt ad eum. et dicebant. quia Io-
anes quidem. fecit signum nullum. Omnia autem que-
cumque dixit iohannes de hoc uera e-
rant. et multi crediderunt in eum.
Erat quidam lazarus languens
a bethania. de castello marie et
marthe. sororum eius. Maria autem
erat que unxit dominum unguento.
et extersit pedes eius capillis suis.
cuius frater lazarus infirmabatur.
Miserunt ergo soro-
res eius ad eum di-
centes. domine ecce quem amas infir-
matur. audiens autem ihesus dixit
eis. Infirmitas hec non est ad
mortem. sed pro gloria dei.
ut glorificetur filius
dei per eam. diligebat
autem ihesus martham et sororem eius
mariam. et lazarum. Ut ergo audiuit

Interlinear glosses: xpo (above "iohannes"); que erat eius. cum multe sunt (above "Maria autem"); huius nominis maria ostendit ex nouissima actione (above "erat que unxit"); ut se a dolore liberaret. illum ab egritudine. (around "Miserunt ergo soro-"); quasi si dignaris. ueni et sana. (above "centes"); ymo quia eum suscitabit sed uobis proficiet. (above "ut glorificetur"); infirmitate (above "dei per eam"); erant. (above "mariam").

Apprendere. Isti apprenderunt per manentem. non quos iudei apprehendere uolebant discedentem. unde sequitur et multi crediderunt in eum.

Ostendit se esse impletionem. umbre iam cessantis.

Nullum fecit miraculum ut iste. sed et quicquid dicebat. testimonium huic perhibebat. quasi per lucernam ueniamus ad diem.

Dum moraretur trans iordanem. infirmatur lazarus. et mittunt sorores ad eum illic.

Lazarus figura est iudeorum. qui infirmi erant in fide christi. maria et martha significant doctrinam bonorum iudeorum.

Lazarus per quem peccator significatur adeo amatus quod non uenit uocare iustos. sed peccatores.

Quia nec ipsa mors quo minime bat. ad mortem fuit. sed potius ad miraculum. quo omnes crederent in xpm.

Diligebat. Languentium saluator. et mortuorum suscitator. lazarum qui languens. et mortuus.

Discipulis. Mystice significat fidem redituram ad iudeos. per helyam et enoch.

Dicunt ei discipuli. territi nolentes consilium dare magistro ne moreretur. sicut et alibi petrus. ab sit a te domine. non fiet tibi istud. sed sic-

Sufficit amanti nuntiare. quia non deserit quem amat.

Pro gloria dei. cuius dei. ut glorificetur filius dei. ecce se deum dicit. contra illos qui dicunt filium dei non esse deum. que etiam

ca. xvi

diu dilatur ... tunc sanare ... ut ... posset resuscitare.
quia infirmabatur tunc quidem man-
uel biduum. ut quamdiu in
sit in eodem loco duobus diebus.
pleretur.
Deinde post hec dixit discipulis suis.
quod discessit ab infirmitatis fuit. quod redit potestatis est.
Eamus in iudeam iterum. Dicunt
ei discipuli. Rabbi nunc querebant
te iudei lapidare. et iterum uadis illuc.
quasi uos non dicis ... consilium. sed uos me se-
Respondit ihesus. Nonne .xii. hore sunt di-
quimini. et in me die ambulate. et non offendetis.
ei. Si quis ambulat in die. non of-
i. me.
fendit. quia lucem huius mundi uidet. Si autem
i. in tenebris ignorantie. uel ... proprio.
ambulauerit in nocte offendit.
ergo.
quia lux non est in eo. Hec ait. et post hec dicit illis. Lazarus
... i. morte.
amicus noster dormit. sed uado ut a sompno excitem
secundum quod intellexerunt. ... qui solet esse sompnus egrotan-
illum. Dixerunt ergo discipuli eius. Domine si dormit saluus e-
tium salutis inditium.
rit. Dixerat autem ihesus de morte eius. illi uero putauerunt.
quia de dormitione sompni diceret. Tunc ergo dixit eis
quod obscure dixerat eis dormit.
ihesus manifeste. Lazarus mortuus
est. et gaudeo propter uos ut credatis. quia
quando. et tamen scio quod mortuus est.
non eram ibi. Sed eamus ad eum. Dixit
... quod hic se adiungit ... per
ergo thomas qui dicitur didimus ad con-
... non dubius. ecce uerum amantium affectus. uel cum eo uiuere uel cum eo
discipulos. eamus et nos et moria-
mur cum eo. Ve-
nit itaque ihesus et in-

laudatur de alieno. beatus es
symon bariona. quia pater
reuelauit tibi. culpatur de suo.
Redi post me sathanas.
quia sapis non que dei. sed que
hominis sunt. Ita et hos corri-
puit dicens. se esse diem
in quo debent ambulare. ne
offendant. et sine eo am-
bulantes offenderunt. ut
non uolentes eum mori. quia per
omnibus ueniat mori. illos
autem diem esse horas. que diem
sequuntur. non dies eas. dies il-
luminator duodecim. quorum est la-
cunis nullus. qui permanet ple-
nus. electo enim iuda. quia
non lucebat inter horas
alius subrogatur.
Fidelium hominibus mortuus est

Ut credatis. Non quod tunc inci-
perent credere. sed ut robustius
crederent. semper enim fides e-
orum miraculis augebatur.

Quatuor dies. Mistice quatuor sunt dies mortis. Nascitur homo cum originali peccato. ecce unus dies mortis. Postquam uenit ad rationales annos: naturalem legem que dicit in corde. quod tibi non uis fieri alii ne feceris. transgreditur. ecce secundus dies mortis. Data est et lex a deo scripta prohibens mala. que et ipsa contempnitur. ecce tertius dies mortis. addit euangelium predicatur. et uita eterna et gehenna. sed et hoc contempnunt homines. ecce quatuor dies mortis. in quo putet uel fetet. homo. sed nec tales relinquit uita.

uenit eum quatuor dies iam
in monumento ha
bentem. Erat autem
bethania iuxta iero
solimam. quasi stadijs.
xv. Multi autem ex iu
deis uenerant ad ma
riam et martham.
ut consolarentur eas
de fratre suo. Martha

Quos bethania. id est domus obedientie. ubi suscitandus erat mortuus uicina est ierosolimis. Bethania conuenit. quia genus iudeorum. que in fine seculi conuertetur. cito ierusalem. id est ad pacis uisionem perueniet. non tamen nisi expletis quindecim stadijs. id est post cognitionem ueteris et noui testamenti spiritualem.

[actiua uita]
[primum occurrit popa(?) mente]

ergo ut audiuit. quia ihesus uenit. occurrit
[contemplatiua quietem desiderans]
illi. Maria autem domi sedebat. Dixit ergo martha ad ihesum.
Domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. Sed et nunc

Sed et nunc scio. hoc est. scio quia potes suscitare fratrem. quod tuo arbitrio relinquo. non autem presumo nec rogo. ut suscites quem ego nescio sit ne utilis fratri resurrectio.

scio: quia quecumque poposceris a
deo dabit tibi deus. Dicit illi ihesus. Re
[ambigue dicens non determinans quando id illa dicit.]
surget frater tuus. Dicit ei martha.
[de illa] [certa sum de hac]
Scio quia resurget. in resurrecti
[uera sum] [quasi dicat resurget]
one. in nouissimo die. Dicit
[et uerum est sed per quod. tunc resurget potero et modo. quia ego] [quia resurrectio]
ei ihesus. Ego sum resurrectio

Tres mortuos suscitauit christus. unum in domo. id est in corde. secundum in porta. id est in ore. tertium in monumento. id est in opere et in consuetudine peccandi.

mala mors. Matthei. Lucas. Marcus. [marginal note: Matthei ix. Luce vii.]

sum resurrectio et uita.
ero et uita.
[uita] [ut in se lazarus] [forma]
et uita. Qui credit in me etiam si mortuus fuerit

vivet. Et omnis qui vivit et cre-
dit in me non morietur in eter-
num. Credis hoc? Ait illi. Utique
domine. Ego credidi. quia tu es Christus filius
dei. qui in hunc mundum venisti. Et
cum hec dixisset abiit. et vocavit mariam sororem su-
am silentio dicens. Magister adest. et vocat te. Illa
ut audivit surrexit cito. et venit ad eum. Nondum
enim venerat ihesus in castellum. Sed erat
adhuc in illo loco. ubi occurrerat
ei martha. Iudei ergo qui erant cum
ea in domo. et consolabantur eam. cum vidissent ma-
riam. quia cito surrexit. et exiit. secuti sunt eam di-
centes. quia vadit ad monumentum ut ploret ibi.
Maria ergo cum venisset ubi erat ihesus. videns eum. cecidit
ad pedes eius. et dixit ei. Domine si fuisses
hic frater meus non fuisset mortuus. Ihesus
ergo ut vidit eam plorantem. et iudeos
qui venerant cum ea plorantes in-
fremuit spiritu. et turbavit se ipsum

Sicut vivit. ut vivit a-
braham. ysaac. et iacob.
quorum deus dicitur. Sic vivens
credens sit et mortuus in
vita. Sic non credens et vivens
mortuus est.

Non morietur in eternum
per vitam spiritus. et immor-
talitate resurrectionis.

Ideo hec evangelista nar-
rare curavit ut videa-
mus que occasio fecerit
ut plures testes haberet
resurrectio quatridu-
ani.

Domine si fuisses hic. quia te
presente nulla infirmitas
ausa fuit apparere. apud
quas vita hospitari vo-
luit.

Infremuit spiritu. Nota
patet. ipse infremuit et tur-
bavit se quia alius turba-
re non potuit. Sic hic suis

et cepit quod voluit. significat
autem quantum homo turbari debeat
pressus tanta mole peccati. quam
autem peccator considerans que
bona dei acceperit. que mala
reddiderit. fremuit in spiritu et
turbavit se. fremuit in eo et
turbavit se quia fides est de christo.
christus est in corde. fremuit non
fides in homine. cum de preteritis
increpat se.

Ubi posuistis. Quasi absconditum
sciunt mortuum sed non se
pultus. sed sic dicens sig
nificat se quasi nescire per
ditum hominem. unde dicit. Non
novi vos. et ubi es adam?

Iam fetet. Timebat re
moto lapide potius fetorem
quam resuscitari.

Quasi nimia putente quatridu
anus suscitatur. omnes enim
peccaverunt et egent gloria
dei.

Mortuus sub lapide. reus
sub lege. quia omnes rege sub
lege. bonum cum lege.

Ihesus ubi se gloriam dei patris que
rere sic et maliis operibus osten
dit. una quia secundum hominem mi
nor erat patre. ab eo petit su
scitationem lazari et ipse se ex
auditum dicit et hoc propter circumstantes. ut sic credant.

Clamavit. Fremuit lacri
mavit. quia difficile surgit. quem
moles consuetudinis premit.
Sed tamen per magnam vocem surgit.
id est per magnam dei gratiam vivifi
catur dum penitet.

et dixit. Ubi posuistis eum. Dicunt
ei. Domine veni et vide. Et lacrimatus est
ihesus. Dixerunt ergo iudei. Non veni vocare iustos sed peccatores.
Ecce quomodo amabat eum.
Quidam autem dixerunt ex ipsis. Non
poterat hic qui aperuit oculos ceci na
ti facere ut et hic non moreretur. Ihesus
ergo rursum fremens in semetipso. venit ad
monumentum. Erat autem spelunca et lapis
superpositus erat ei. Ait ihesus. Tollite lapidem.
Dicit ei martha. Domine iam fetet. Quatri
duanus enim est. Dicit ei ihesus. Nonne dixi
tibi quoniam si credideris videbis gloriam dei. Tu
lerunt ergo lapidem. Ihesus autem eleva
tis sursum oculis dixit. Pater gratias ago
tibi quoniam audisti me. Ego autem sciebam
quia semper me audis. sed propter populum qui
circumstat dixi. ut credant quia tu
misisti me. Hec cum dixisset voce ma
gna clamavit. Lazare veni foras.

7 statim prodiit qui fuerat mortuus. li-
gatus manus 7 pedes institis. 7 fa-
cies sudario erat ligata. Dicit eis
ihc. Solvite eum 7 sinite abire.
Multi ergo ex iudeis qui venerant ad
mariam 7 martham 7 viderant que
fecit crediderunt in eum. Quidam autem ex
ipsis abierunt ad phariseos. 7 dixe-
runt eis que ihc fecit. Collegerunt
ergo pontifices 7 pharisei concilium
adversus ihm. 7 dicebant. Quid
facimus quia hic homo multa signa fa-
cit. Si dimittimus eum sic omnes cre-
dent in eum. 7 venient romani. 7
tollent locum nostrum 7 gentem. Unus
autem ex ipsis caiphas nomine. cum esset pon-
tifex anni illius dixit eis. Vos nescitis
quicquam. nec cogitatis. quia expedit
vobis ut unus moriatur pro populo. 7 non
tota gens pereat. Hoc autem a semet

Sic potentia dei est qua surgit.
ita 7 quod adhuc ligatus prodiit
i. foras processit.
Dum peccator contemptum sepul-
tus iacet. quando penitet sur-
git. quando confitetur prodit. qui de oc-
cultis exeundo manifestatur.
sed adhuc ligatus est. 7 dicitur
ministris. Solvite 7 sinite e-
um abire. Unde que solveritis
super terram erunt soluta in celo.
Christus per se vivificat mortuum. mi-
nistris potestatem solvendi (vel relaxandi) tri-
buit.
Et dixerunt. sive annuntiando
ut crederent. sive prodendo ut sevi-
rent. sed quocumque animo hi fecerint. Col-
legerunt ergo pon.
Crediderunt in eum. quia sentiebant
doctrinam eius esse contra templum 7 pa-
ternas leges. timebant ne
si omnes crederent in christum nemo
remaneret. qui contra romanos ci-
vitatem dei 7 templum de-
fenderet.
De temporalibus timent non
de eternis. 7 utraque perdiderunt.
locus est terrestris quem perdiderunt.
gentem suam perdiderunt quia
despexit.
Vos nescitis. Nota quod per ma-
los spiritum prophetie predicit futura.
quod tamen evangelista divino
tribuit sacramento. quia fuit pon-
tifex. i. summus sacerdos. 7 mini-
sterium habens in manibus spiritu dei
locutus est. deus constituit unum sum-
mum sacerdotem. cui mortuo
unus succederet. sed per ambi-
tionem postea venit ut plures

et cetera. et in vicibus ministrarent.
forte et plures in uno anno, ex
quibus sorte exibat qui incen-
sum poneret, quod non licet nisi sum-
mo sacerdoti, ut de zacha-
ria legitur. Non tantum pro
gente iudeorum in qua erant
oves. hoc tantum dixit cayphas.
sed quia noverat evangelista esse
alias oves, addit: sed ut fi-
lios dei. filii predestinatione.
sic et oves erant. Non de eis enim
erant quia nondum crediderant.
Sed abiit significat tran-
situm ad gentes. in effrem,
quod interpretatur fructificatio, id est ecclesia.
Proximum autem etc. Imminen-
te pascha fit salus in quo iam
verus agnus immolandus est
consilium erat inter iudeos de
eo interficiendo, et ipse appro-
pinquat passionis loco.
Hic preparat deus, unde congregatione
conveniunt ad pascha ut
illis diebus sanctificarentur ce-
lebratione.
Ante sex dies pas[che]. Omnia mi-
stice. sex. qui sex diebus
omnia fecit. qui sexta die
hominem condidit. sexta etate
redimere venit. sexta feria.
vi. hora mortuus. Venit autem
bethaniam id est ad domum ob-
edientie. ipse pro omnibus primus
obediens. docens ecclesiam obe-
dientiam. que est in unione o-
liveti id est unctione. Non per abscon-
ditum [?] ubi quos suscitat sepultos
a gentibus peccatis. ibi fit ce-
na in fide et devotione [?]

ipso non dixit. sed cum esset pontifex
anni illius prophetavit. quia ihesus mori-
turus erat pro gente. et non tantum pro
gente. sed ut filios dei qui erant dis-
persi congregaret in unum. ab illo
[non quia hic sed modo diffinitur]
ergo die cogitaverunt ut interfice-
[non quia hic posset sed docet suos cedere]
rent eum. Ihesus ergo iam non in pa-
[furori persequentium]
lam apud iudeos ambulabat.
sed abiit in regionem iuxta desertum
in civitatem que dicitur effrem. et ibi mo-
rabatur cum discipulis suis. Pro-
ximum autem erat pascha iudeorum. et
ascenderunt multi ierosolimam de re-
gione ante pascha. ut sanctificarent
[male] [ablutione]
se ipsos. Querebant autem ihesum. et col-
[sanctificationis in ipso loco orationis tractant de nece agni.]
loquebantur ad invicem. in tem-
plo stantes. Quid putatis quia non
venit ad diem festum? Dederant enim pon-
tifices et pharisei mandatum. ut si quis
[ad credendum]
cognoverit ubi sit indicet ut app[rehendant]

[Margin:] Iohannes xxx
[Margin:] ... deserta [illegible] ... paradisus deliciarum ... [illegible]
[Margin:] Iohannes xx.iii
[Margin:] .ix.

hendat eum. ihc ergo ante sex dies uenit betaniã. ubi fuerat mortuus lazarus quem suscitauit ihc. fecerũt autẽ ei ibi cenã. & martha ministrabat. lazarus uero unus erat ex discumbentib' cum eo. Maria ẽ accepit libram ungenti nardi pistici p̃ciosi. & unxit pedes ihu & ext'sit capill' suis. & domus impleta ẽ ex odore ungenti. Dixit ẽ unus ex discipul' suis iudas scariotis qui erat eum traditur'. Quare hoc ungentũ non uendit' trecentis denariis. & datũ ẽ egenis? Dixit autem hoc non quia de egenis ptinebat ad eũ. sed quia fur erat. & loculos h̃ns ea q̃ mittebant' portabat.

(Interlinear glosses:) Sciens eos conspirasse. uenit q̃si agnus ad uictimã. ut uerũ pascha habeant. — soror lazari. — Non ut fantasma s; ei uia resurrectio pleret. comedit & bibit & loquit'. — Ieus alia scios. — lazari. — iudas iste moritur. s; odore de quo alii uiuunt. — Y uenit. — Nec eu... — ita paupũ putarent' dixisse determinat euangelista cur dixerit. — dũ loculos custos. — in loculis sic eo. s; tollebat furto ... erogata ...

Ven̄ betaniã. id ē dom' obedientię (?) ubi resurrectio lazari. ut aus memorię. omnium uideretur. & incõmutabiles iudei conuersi credidere. testantes de morte tanti suscitatoris.

rum. Martha ministrat. ... q̃libet fidel' opa deuotionis dño impend'. lazarus u' suscitat' de grauib'. ẽ h' qui manserit in iusticia cõpulant'. leti de p̃sentia dñi. Maria q̃ olim penitens unxit pedes. nec ibi dicit'. quo ungento. nũ cap̃ & pedes p̃ciõ so. ibi rudimenta penitentiũ. h' iusticiã designat p fide. nũ libra ungenti. i. p fide iusticie. ungentũ q' boni odoris sunt dõ. cap̃ ungit q̃ alta deo p̃dicat. pedes q̃ infirma ueniat'. capill' tergit q̃ superflua paupes q̃ iniusta sunt indigentie refic'. domus odore. i. mundus bona fama replet'.

Preciosũ ungentũ sic denarãdo. maxime de spicis h' aũ dr. pistici a loco. ũ erat. & in terp̃t fidel'. i. nõ alia annu(e) nõne corrupta.

Vnus ex dis. ẽ & si malus int' ap̃los nũinat'. ut doce amur malos tolare ne corp' xp̃i diuidant'. & malos bonis non obẽe.

Nouit fure. s; ñ p̃dit. docens tolare malos. tantũ obsequium marie cõmendat. ostendens q' ẽẽt moriturũ. & ad sepeliend' aromatib' ũgendus. Ideo marie cũ ñ liceat mortuũ ungere. datũ ẽ uiuente officio funeris donare. Vñ scdm marchum dr. q' h' uit' ... p̃

ut hoc fecit. preuenit ungere
corpus meum in sepulturam.

Magna patientia. Non arguit
iudam de auaritia. cum eum causa pau
perum dixisse. sed ex ratione monst
rat non esse culpandos illos qui ipsi
ut homines consultant de facul
tatibus suis ministrant. qui par
uo tempore corporaliter est apud eos
mansurus. cum semper sint pa
uperes futuri. quibus elemosina
possit impendi.

Curiositas hos non caritas addu
xit. Nos ergo si cognoscimus
ihm xpm. obedientia anime do
mum in quo habitat inuenisse.
ueniamus illuc contemplatione.
non propter hominem tantum. quem in anima
suscitauit uidere. sed ut bonam
uitam inuenientes. et per hoc adu
sionem ihu perueniamus.

Qua non potuit miraculum oc
cultare uel negare. stulte uo
lunt occidere. quasi non posset re
suscitare occisum. qui suscita
uit defunctum.

Acceperunt ramos. Ecce oues de
sideranter ueniunt ad pastorem. Ra
mi sunt laudes. significan
tes uictoriam superaturi diabo
lum et mortem.

Rex non terreno more quam paruum
est sed quia regit mentes. et ad reg
num celorum ducit.

In templo propter erat filia syon.
i. ierusalem. sunt oues que deuote oc
currere uenienti. quibus diuini
tus dicitur. agnoscite quem laudatis.
et ne timeatis cum patitur.
quia est uestra redemptio.

dixit ergo ihc. Sine
illam ut in diem sepul
ture mee seruet illud. Pauperes autem
non semper habebitis. Cognouit ergo
turba multa ex iudeis. quia illic est.
et uenerunt non propter ihm tantum sed ut
lazarum uiderent quem suscitauit
a mortuis. Cogitauerunt autem
principes sacerdotum ut et lazarum
interficerent. quia multi propter illum abi
bant ex iudeis. et credebant in ihm.
In crastinum autem turba multa que
conuenerat ad diem festum cum audis
sent quia ihc uenit ierosolimam
acceperunt ramos
palmarum et processerunt
obuiam ei et clamabant
osanna benedi
ctus qui uenit in nomine
domini rex israel. et inuenit ihc

Interlinear glosses: ut si non tenet. in pace ... / unctione post meam mortem. / non habebitis ... / ... non habebimus dominum ut bonum. / et quia propter lazarum ueniebant. / hebraicum. quia osanna. i. salua obsecro. / presens et sidera possit in filio. quia rex est dominus.

... loculos habens insup
tus pauperum. conde
scendens infirmis.
pauperes quia habeas ...
corporali presentia. ...

Mystice in secundo
aduentu. rapie
tur resurgentes
in aera cum domino.
Osanna. uox ob
secrantis magis
indicans affectum
quam rem aliquam
significans. sicut
interiec
tiones.

per confessionem. fidei. / hunc facto ad literam prophetiam testimonio / zacharie.
breuitatem dicendi. gratulatur. quo scriptum sit uaticinatum.
asellum et sedit super eum. Sicut scriptum est. Noli
timere filia syon. Ecce rex tuus uenit sedens super
si sedim prophetiam quod in pullo sederet.
pullum asine. hec non cognouerunt
resurrexit
discipuli eius primum. sed quando glorifi
Recolentes que uiderant.
catus est ihesus. tunc recordati sunt quia hec erant scripta
et non alia quam que erant scripta de eo.
de eo. et hec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat turba
que erat cum eo. quando lazarum uocauit de monumento. et
suscitauit eum a mortuis. Propterea et obuiam uenit ei turba.
uide turbam.
quia audierunt eum fecisse hoc signum. pharisei ergo dixerunt
ad semetipsos. Videtis quia nichil proficimus
probant et nescientes.
Ecce mundus totus post eum
abiit. erant autem gentiles quidam
proselyti.
ex hiis qui ascenderant ut orarent
festo.
in die. Hii ergo accesserunt ad philippum
qui erat a bethsaida galilee. et roga
bant eum dicentes. domine uolumus ihesum
uidere. Venit philippus et dicit andree.
Andreas rursus et philippus. dixe
runt ihesu. Ihesus autem respondit eis di
cens. Venit hora ut glorificetur filius

Pullus in quo nemo sede
bat. populus est gentium. qui le
gem non acceperat.

Pharisei. simplices mi
rabile factum efferebant.
sed pharisei turbide loqu
untur.

Per passionem et resurrecti
onem. totus mundus redemitur.
et secutus est eum.

Quid mirum si post eum mun
dus uadit. per quem factus
est mundus.

Ostendit gentes per predi
cationem. apostolorum esse conuersas
ad fidem.

Ihesum uidere. de iudeis erant
qui clamabant benedic
tus qui uenit in nomine domini.
modo gentiles qui cupiunt uidere.
ecce duo occurrentes pa
rietes. dicit utraque angula
ris lapis. uenit hora ut
clarificetur filius hominis. non

2 ē clarificatio de istis uo
lentib' uidē. s; ordīe eoz
annūtia t futuā ple
nitudinē gentiū. ip̄i
cel' glificat o. s; hanc
altitudinē glificacōis.
pcedit' ūītas hūītas pa
ssionis. un̄ am am di
co uob. s e dic̄ g̃nū mor
tificand' et multiplicand'.
ad q̄ passionē iam ex
hortans subd'. Qui a
mat aīam suam.

Aug'. Vl qui amat
in hac uita. pdet in
futō. q. mag' ogruit.
un̄ et subd'. qui od' aīa
suā in h mundo. ille
ñ amat. s; od' aīam
in h mundo. q̄ dilige
do deū. pri' q̄ meruit
peccet eligit occidi.

Si quis. i. qui querit
nō q̄ sua sunt s; que ihu
x̄. q̄cūq; bn̄ siue inte
porelib' siue in sp̄uali
bus ip̄ dn̄m faciens.

Nūc aīa m. t. ē. pdē
passione et adēs subp
sita exhortatione. q̄
data uoce fortitudis. fu
e. subdit affc̄m infir
mitatis nr̄e. q̄ n suscep.
s; ex uoluntate. p nb
ne de h infirmitate
despē. i q̄ et docet q̄ dic
debeam'. et quo ofuge
q̄ re cū ozur bat aīa
mea q. dicā. q̄ ofugiā
q̄ inuocē. in quo spē

s; pus sū ingentur'

hoīs. Am̄ am̄ dico uob. nisi gra
nū frumti cadens in
puttre fact
tra mortuū fuīt. ip
sum solū manet. Si aū
mysterium morte impetur
mortuū fuīt multum
cū fide populor
fructū affert. Qui a
Vo amore
mat aīm ma suam
Vhonet ... tēpalē.
pdet eam. et q odit aīa
suā in hoc mundo. in uitam etnā
tā.
custod eā. Si quis m ministrauit
Vimitē... anq pmo.
me sequat. et ū sū ego.
illic sit et minist meus
erit. Si qs m minist
V t idē fit ad opa... ūne.
uerit honorificabit
Vhonorificab eū tc. Nūc aūt. ... hora
eū pater meus. Nūc
q. exrolutur ē.
anima mea turbata est. et quid
V passionis.
dicam. Pat saluifica me ex hac ho
V Saluatione q̄ro. s; passione n recuso. sz q̄ passionē clarifica me.
ra. Sz ppterea ueni in hac horam.
q. ē gla mi nominis.
V suscitando.
Pat clarifica nomen
bilib' q̄ hucusq; egom in hoīe
tuum. Venit g uox de

Aug'. Ipse est
frumentū. quod
ūe debet fidel
aīa. granū de q̄
sp̄ual' seges de
bet surge. cū
sit et multa ge
nera seminum:
nulli se cōparat
ū frumto. un
mos eccp̄ eccle
de h solo g̃no. o
ficio corp' dn̄i.

Illic. p̄ retiūo
pis q̄ illi minis
trat. ē ee cū illo.
sine quo nūq̄ ē
bene. et cū quo
nūq̄ ē male. ū
et aptius subd'.
Si quis michi mi
nistrauit.

V Et sciō qd dicā.

An q̄. mundus
ēēt. t oib' mira
ut in resurrecti
one lazari.

scilicet in resurrectione et

celo. et clarificavi et adhuc cla-

et ascensione.

rificabo. Turba ergo que stabat

et audiebat dicebat tonitruum

factum esse. Alii dicebant angelus

ei locutus est. Respondit ihesus et dixit. Non

ostendit hanc vocem non sibi indicasse quia sciebat sed eis quibus

propter me vox hec venit sed propter vos. Nunc

iudicare oportebat. scilicet nunc patior. turbis / discretionis. / quidem / scilicet diabolus / et vi per hec.

iudicium est mundi. Nunc prin-

ceps quia dominus [illegible] mundi dedit

ceps mundi huius eicietur foras.

scilicet in cruce.

Eiecto diabolo expletur. predicationibus ab apostolis plene expletum. quod olim a paucis et sic ex tunc tempus [illegible] non ledit.

Et ego si exaltatus fu-

ut sum caput et ista

ero a terra omnia tra-

membra.

ham ad me ipsum. Hoc

autem dicebat. sig-

scilicet in cruce. / esset

nificans qua morte moriturus.

Respondit ei turba. Nos audivimus

ex lege quia christus manet in eternum.

et quomodo tu dicis oportet exaltari

filium hominis? Quis est iste filius h-

scilicet intelligitis quod christus

ominis? Dixit ergo eis ihesus. Adhuc mo-

manet in eternum. hominis pars sed [illegible] lumine per se non

dicum lumen in vobis est. Ambula-

sufficit. / scilicet quod est sic tu intelligitis christi eternitatem ut non negetis / ut non

te dum lucem habetis ne tene-

in patre qui salvat. eum [illegible] unde

propterea quod spera. ut sic pateat.

veni in hanc horam. unde et cla-

rificatio in sic fit. et immem-

bris meis.

Nunc iudicium est mundi. Iudicium

discretionis. quod est ante ultimum dampnationis. quia nunc per passionem meam

de abel [illegible] multi liberabun-

tur. Vel exponendo subiungit.

Nunc princeps huius mundi. Et ego.

Eiecto diabolo. cum exaltatus

fuero. non enim dubitat. traham

omnia. Non dico omnes. ut de u-

niversitate hominum acciperes.

sed omnia de integritate nature. i.

animam et corpus. quod intelligimus

quod unumquodque. ut nec capillus

pereat. vel ut de solis hominibus di-

catur. omnia predestinata. de quibus

nichil perit. vel omnia genera hominum.

omnia de quibus diabolus eicietur.

Et quomodo tu dicis oportet

exaltari filium hominis. i. quomodo in cruce mo-

rietur. hoc eum dixisse puta-

bant. quod facere cogitabant.

quod facere cogitabant filii hominis.

quia hec memorie quod sepe fi-

lium hominis se dixerat. non quod dixis-

set hic si exaltatus fuerit filius

hominis. Quis est iste filius hominis?

si enim christus est manet in eternum.

si manet in eternum quomodo exal-

tabitur a terra. i. morietur in

cruce.

Ambulate. i. totum intelligi-

te. et moriturum christum et resur-

recturum. et victurum in eternum in

celo quo producat.

tis et mortem.

F .i. dum aliquid veri intelligitis. de eternitate christi. credite in unitatem. addendo de humanitate. ubi venas carnis imitate.

Dum lucem. id est dum christum in vobis cum habetis. nec tenebre ignorantie. et mortis perpetue vos comprehendant.

Abscondit se ab eis. Non ab hiis qui credere inceperant. sed ab hiis qui invidebant. Quod autem abscondit se infirmitati nostre consuluit. non potestati sue derogavit.

Impleretur. Que omnibus modis impleri necesse est. non tamen necessitate facientium sed voluntate. Prescivit enim deus et predixit. non credituros et peccaturos. non tamen coegit ad hec. sed ut fit sic predixit et prescivit.

Ut quod nos a te audivimus. vel quod ipsi nos de te annuntiantes audiunt.

Quia predixit ysaias. in spiritu prescientis omnia. excecatione videntium non poterant credere. non quod ex necessitate non possent. et ita nulla culpa esset eis. sed quia nolebant. quam voluntatem eorum prescivit deus. et predixit. Sed alia causa esse huius cecitatis redditur. scilicet excecatio dei. Sed est hec excecatione meritum voluntatis eorum timida. quia sua volentes construere iusticiam. iusticie dei non sunt subiecti. quod dicitur non posse credere. non est culpa voluntatis humane. sicut quod dicitur deus non posse se negare laus est divine voluntatis.

bre vos comprehendant. Et qui
.i. qui non credit moritur sed offendit in petram scandali quod est christus. in diversitate. vel in tenebris. et videntibus mortuis.
ambulat in tenebris nescit quo
sed vos.
vadit. Dum lucem habetis cre
dite in lucem. ut filii lucis sitis.
sic corporaliter
hec locutus est eis ihesus. et abiit. et
sic et spiritualiter.
abscondit se ab eis. Cum autem tan
ta signa fecisset coram eis. non cre
debant in eum. ut sermo ysaie p
quem dixit
phe impleretur. Domine quis credidit
filii patris
auditui nostro. et brachium
omnia fecit
pro fide cum certe
Domine quis. Quasi. pro raritate. vel difficultate.
chium domini cui reve
carne paucis scilicet humilibus non superbis iudeis.
.i. non quod non possent intuitu
latum est. Propterea non pote
intelligit. sed quod diu tales. non possunt credere.
est de fide.
rant credere. quia iterum dixit ysa
serendo eos. quia cum possent videre noluerunt voluerunt. et cum possent
ias. Excecavit oculos eorum et in
cogitare et intelligere noluerunt.
duravit cor eorum. ut non vide
ant oculis et intelligant corde.
scilicet ut non.
et convertantur et sa
Ut aliquando sic confusi convertantur.
ut non.
de excecatione in
nem eos. Hec dixit
et sanem eos.
deorum.
dictum est sed quia ipse. ut solet fieri in visione
ysaias quando vidit gloriam eius. et
moysi et aliorum.
et sed alii non crediderunt
locutus est de eo. Verumtamen

do iudeo sic est. sed non credebant quia deo ideo non volebant. volebant quidem deus iussit quod ... cum omnia que oc... non voluerunt ... ... .i. subiecta est gratia ... mala voluntas eorum non credendi

ex principibus multi crediderunt
in eum. sed propter phariseos non confiteb
antur ut de synagoga non eicere
(non credentes improbat. / immundantes.)
ntur. Dilexerunt enim gloriam ho
(que est merces.)
minum. magis quam gloriam dei. Ihesus
(qui se in fide)
autem clamavit et dixit. Qui credit
(manens. / patrem.)
in me. non credit in me. sed in eum
(spirituali visione.)
qui misit me. Qui videt me videt
(Quia eum in)
eum qui misit me. Ego
lux mundi veni. ut
(quod non maneat alia lumina.)
omnis qui credit in tenebris
(in quibus maneret est sed in fide. post illam)
non maneat. Et si quis au
(sione illustret. Sermonis.)
dierit verba mea et non
(in istis ea. / cum pater credit oportet iudicari.)
custodierit. ego non
(modo. / cum non iudicio oportet preparari)
iudico eum. Non enim
(advenit non iudicis sed tunc est.)
veni ut iudicem mundum.
sed ut salvificem mundum.
(non credit me deum esse.)
Qui spernit me et non
(sed iudicio non ostensi modo)
accipit verba mea. habet qui
(subdit. / quis nam ille.)
iudicet eum. Sermo

Qui videt me. non ait. qui non videt me. sed eum qui misit me sic dixit. qui credit in me. non credit in me. sed in eum qui misit me. quod illud dixit. ne sicut videbatur crederetur tantum filius hominis. hoc autem dixit ut crederetur equalis patri. Neutrum horum dixit aliis verbis sicut apostolus qui tantum servus. Potest autem alia dicere cum filio communia. Ut qui audit me vel recipit me. audit vel recipit eum qui misit me. quia dominus honoratur in servo et pater in filio.

Cum predicabat. in morte nondum Christi predicebat et ex excecatione iudeorum.

Ideo crux in fronte credentium ubi est sedes verecundie. significat. ut de nomine Christi nullus erubescat. et magis gloriam dei quam hominum querat.

Ut qui credit in me. non credit in me solum. Clamavit eis eum credentibus aliis non credentibus vel palam cum palmis et laudibus. vel in occulto tamen credentibus. iam appropinquante sua passione clamat Ihesus. qui latebat quamdiu passio non erat complenda.

De alio non dicit. lux venit in mundum. non de eo. qui illuminatur. ceteri non illuminati sunt lux. quia vita eorum lucet hominibus.

Qui a homo apparebat. et deus in homine latebat. ne putarent eum hoc tantum esse quod videbatur. vult se credi talem. et tantum qualis et quantus est pater. hoc est non credit in me. vel in hoc quod videt. sed in eum qui misit. quem necesse est credi patrem. et si pater habet filium. Qui ergo credit in patrem credit in filium. equalem ei. et hoc tale verbe credit. non qui credit me hominem. filium dei per gratiam. non per naturam. et id neque intelligit patrem tantum quam multorum filiorum per gratiam. non unius ubi equalis sibi. subdit. et qui videt me. videt eum qui misit me. Vel sed adde

7 nichil dubitat. uit me 7 eu. ut qui uidet me. uideat eum. h visio n̄ carnal. s3 intellectual mundo corde.

Iudicabit eu. Manifeste dic̄. se iudicaturu in nouissimo die. q2 ipse sermo patris ē. q̄ p se ipm loquit ē. se ipm annu̅tiauit.

Mandatu. Non dedit pat filio p angelum. s3 alia ēatura. nec mandatu q. alio sn uel s3 du ubu 7 sapiam inq̄ sunt oia genuit. mandata dedit sic filio. qui ē uita eterna. eo dedit uita. quo genuit uita. q̄ gignendo uita dedit. ēē uita. q̄ sine initio fuit.

Intellegentib' mētib' ut est nata ūitas ex patre. sic loquit ūitas uitus. sn sono. sic dixit ei pat. s. ut ēēnt hoies. q. n̄ possunt intellige. ex ore carnis ūba sonuerit. que plata 7 litteris signata. nos ad ipam ūitatē aliquē nus erigunt.

Pascha apd grecos equiuocu est. dr. enim. pathin. i. a passione. 7 a transitu q. ebraice phase sonat. dies aū quarta decima post eq̄noctiu. hyemale in q̄ immolabat agnus ad uespas. ipse pascha. a transitu dicebatur. Dies ū sollēpnitatis sequentes quoz pmus 7 ultimus maiori cultu habebat. dies azimoz. ipse uo

i. ego. — extra hoīs.

quem locutus sum ille iudica

deo iudicab ego

bit eu in nouissimo die. Quia ex

q2 ego filius ex patre. s nō loquit ex se q̄ n ē ex se. — s ad

me ipso non locutus sum s3 qui

hec ut loquerer.

misit me pat ipse michi man

datum dedit. quid

i. uitus. — extra.

dicam. 7 quid loqr.

7 scio q2 mandatu

filii

ei uita etna est. Que

uita ē. i. q̄ me ipso ubu annu

ergo ego loquor

tio.

sicut dixit m̄ pat

sic loquor. Ante

figural quo transitu ipis de egypto

diem festum pasch

pto.

e. Sciens ihc q2 ue

i. ipse dies pasche quo

nit hora eius ut

transiret per cruce. ecce ūitas illius

transeat ex hoc m

luis figure. — p — fac

do ad patre. Cum

tus hō.

dilexiss3 suos qui

s̄ ot eius dilectione ut transiret de mundo.

erant in mundo in

usq3. — penis moriens.

finem dilexit eos.

s. ēna non dum transacta. q2 pea recubuit 7 buc cel. 7 am intertia

Et cena facta cum

Cum dicat mandatu dei ēē uitam etna. 7 ipse sit uita etna. aperte se dicit mandatu di. i. sic uerax me ūitatē genuit. sic ueritas me ūitatē annuntio.

Intpr. nob eua glista nom pasche. i. transitus. 7 significationē. Sic eni illi de egypto. sic xps de mundo. sic 7 nos sanguine agni insigniti. de uicijs ad uirtutes. de mundo ad celum.

In fine. i. in xpo. q̄ ē finis consumens. i. ut eū dilectione transeat. ul in finē. i. in morte. n̄ q. moret 7 minuet ei dilectio. s3 tamtu dilexit. qd usq3 ad mortem. eu dilexio pduxit.

2 dedit.

In quo exemplum dedit. ut omnes unitate permaneant usque in finem.
Premisit altitudinem suppositurus humilitatem. ut per fidem commendetur humilitas hominis. cum tam altus sic se humiliavit. ut et pedes traditoris lavaret.
Cena significat passionem. sic enim post cenam non fit prandium. sic et christus postquam semel passus est non iterum patitur.
Surgit a cena. post passionem ponit vestimenta. scilicet corpore infirmitatem. linteo precingit se. eandem carnem in immortali. aquam in pelvim. id est gratia baptismi lavit pedes. et extersit a peccatis in baptismo. abicit per vestimenta. id est iudeos in fine seculi. quos post extrema tempora deposuit.
Quando cepit lavare venit

Cum diabolus iam
scilicet spirituali suggestione. consentientis
misisset in cor ut tra-
iniquitati. scilicet non
deret eum iudas sy-
credens esse deum. scilicet traditoris. quia inter
monis scariotis. ut inter de ma-
lo bonum faceret. scilicet in usum bonum
sciens quia omnia de-
in effectu bona
dit ei pater in ma-
scilicet sciens. scilicet non eum dese-
nus. et quia a deo exivit.
rens. scilicet non relinquens nos. et ad eum
et ad deum vadit
scilicet significans quod de celestibus descendit.
surgit a cena. et po-
et quod se ipsum exinanivit. et quod formam
nit vestimenta sua. et
servi induit. et habitu inventus est homo.
cum accepisset linte-
um precinxit se. dein-
de misit aquam in pelvim
et cepit lavare pedes
discipulorum. et exter-
scilicet corporis.
gere linteo quo erat
non post alios sed
precinctus. Venit ergo
scilicet ad primum apostolorum. et quod expavescit. quasi
ad symonem petrum.
dicens lavet pedes hominum.
et dicit ei petrus. domine
scilicet deus. scilicet servo.
tu michi lavas pe-

cabantur. Vocatur etiam dies immolationis azimorum pascha. In hac significatione dicit iohannes. ante diem festum pasche. vocando diem sollempnem pascha. non enim diem. quo immolabatur agnus. dicunt tamen alii vocari pascha. et in illa die dicunt christum crucifixum fuisse ad xiiii diem. et dicunt eum anticipasse unum diem. augustinus. cum discipulis agnum comederet. et ad hoc confirmandum verba sequentia dicunt. scilicet noluerunt intrare in pretorium. scilicet pilati domum. ne contaminarentur. ut comederent pascha. intelligentes esum agni esse. non erubescunt alios euangelistas dicere esse mentitos. quod dicunt dominum manducasse cum aliis carnes agni comedisse. hunc vero iohannem illos correxisse dicunt. sed errant. quia cum omnes eodem spiritu fuisse locutos constet. nec in uno mentire mutuo alios ei non vere crederet. [l. xviii] [et alii forsitan computabant cursum lune: dicunt enim vero hic ille quintadecima.]
Sanguinem in terram fudit ut vestigia credentium mundaret. que terrenis peccatis erant sordidata.
Et cepit lavare. Vestigia euangelistarum firmat et purgat. quia tota eius passio nostra est purgatio.
Augustinus. Quis nesciat primum apostolorum esse beatissimum petrum.

ad hunc a quo cepit.

des: Respondit ihc et dixit ei. Quod ego

l. misterium humilitatis.
facio tu nescis modo. scies autem postea. Dicit ei petrus.

l. id est numquam.
Non lavabis mihi pedes in eternum. Re-
l. terrens de periculo salutis.
spondit ei ihc. si non lavero te non
l. tedicit pro solis pedibus. l. terrens hac
habebis partem mecum. Dicit ei symon
responsione totum offert abluendum turbatus amore et
petrus. domine non tantum pedes meos
timore.
sed et manus et caput. Dicit ei ihc. Qui
lotus est non indiget
l. ipse
nisi ut pedes lavet. sed est in
pedes quos etiam tangit.
mundus totus. et vos mun-
l. quare hoc dicere exponit
di estis sed non omnes. Sciebat enim quis-
evangelista.
nam esset qui traderet eum. propterea dixit
l. in plena purga-
non mundi estis omnes. Postquam
tione per sanguinem. l. surgens immortalis
ergo lavit pedes eorum. accepit vesti-
factus est. l. ad dexteram patris sedens.
menta sua. et cum recubuisset iterum
l. per spiritum mittit in linguis ardere. l. iterum ad faciendum
dixit eis. Scitis quid fecerim vobis.
nesciebant. l. docebo ut magister. l. quia ne
Vos vocatis me magister et domine. et be-
ne est. l. dominus pro ...
nedicitis. sum etenim. Si ergo ego lavi
l. quod dominus. l. quod veritas.
vos pedes dominus et magister.
l. alter alteri peccata dimittere et pro ...
et vos debetis alter alterius

Sicut est dominus humilis ad serviendum. ita servien- dum servus non suscipiendo servitium.

Pro altitudine propositi. mistice non dum permittit fieri. non dum potest sustinere. dominum ad pedes humiliari pavore pertius.

Qui non est lavatus per baptismum et confessionem non habet partem cum ihu.

Qui lotus est scilicet baptismo totus est mundus. sed quia tamen pulvere terrene habitationis inquinatur. tamen est opus pedes lavare. quos lavat dominus interpellans pro nobis. et nos ipsi orando. Ille est quod motio studet veritati et de malis pulsanti sponso aperire pergit. et pedes inquinat. quia veritas habitatur auditor. sed sine periculo si predicatur. sed hos pedes discipulis dominus lavat.

Quod magna dicit de se. non est arrogantia sed veritas. quia prodest auditoribus. sic facit et paulus.

Gregorius in moralibus. In cautela sint humiles. quod se mendatio illaqueant. dum arrogantiam vitant

Ex hiis ubi intelligimus baptizatos apostolos. et si non legimus ubi vel quando.

Sic pius exemplo sic et verbo ac instruit eos ma-

Tom. C. ...

gist(ri) uirtutis. hec e(st) q(uo)d pet(ro) p(ri)mu(m) sit. scies au(tem) post(e)a.

uiuicem orare.

lauare pedes. Exem
plu(m) enim dedi uob(is). ut
(ue)l manualis
q(ue)madmodu(m) ego feci uob(is) ita (et) uos
corde. (ue)l (et) debetis facere q(uo)d ego q(ui)a (ue)l sic(ut) ego
faciatis. amen amen dico uob(is). non
patior ita (et) uos patiamini. sic(ut) me humilio. ita (et) uos humi
est seruus maior d(omi)no suo. neq(ue) ap(osto)
liamini. (ue)l que
stolus maior eo qui misit illu(m). Si
feci (et) doceo.
hec scitis beati eritis. si feceritis ea.
(ue)l n(on) omnes uos beatos dico.
Non de omnibus uob(is) dico. Ego sci
o quos elegeri(m). s(ed) ut impleatur scrip
tura. Qui manducat meu(m) pane(m).
leuabit calcaneu(m) suu(m) contra me.
Amodo dico uob(is) p(ri)usqua(m) fiat. ut
cu(m) factu(m) fuerit credatis q(ui)a ego su(m).

Aug(ustinus). (Christus)(ue) est gi gas gemine substantie.

Am(en) am(en) dico uob(is) q(ui)
accipit siq(ue)m misero
me accip(it). Qui au(tem) me accip(it). acci
pit eu(m) q(ui) me misit. Hec cu(m) dixisset

Non infirmitas in eo u(er)e turbata e(st). n(on) sua potestas. sic (et) u(er)e passa.

ih(esu)c. turbat(us) e(st) sp(irit)u. (et)
(ue)l quod occultu(m) fuerat.
p(ro)testatus e(st) (et) dixit.
am(en) am(en) dico uob(is). q(ui)a

Voluntarie au(tem)

q(ui) co(n)tra u(er)itate(m) se erigunt qua(m) relinquunt. Q(uo)d enim nece(ssitate) cogente u(er)a de se loq(ui)tur, tanto mag(is) h(umi)litati u(er)itati sonatur.

Non omnes facietis hec. unu(m) beatis tollis. s(ed) q(ui) manducat meu(m) pane(m). n(on) ut p(ar)ticipat. s(ed) ut la tear. leuabit co(n)tra me cal caneu(m) suu(m). i(d est) me calcabit. ut impleatur scriptura. q(ui)a hec p(re)dixit. n(on) q(uo)d cogitat. s(ed) q(uo)d fu turu(m) erat n(on) tacuit.

Quos elegeri(m). ad h(oc) ut se q(ua)t(ur) mei. sunt beati. elegit au(tem) (et) iuda(m). n(on) ad hoc s(ed) ad il lud q(uo)d de eo factu(m) e(st). ad la bore(m) alior(um). Vn(de) ali(bi). Elegi uos duodecim. (et) unus dia bolus est.

Am(en) dico uo(bis). q(ui)a hunc usq(ue) toleraui (et) tacui. s(ed) iam uo to p(ro)ditore(m). ante q(ua)m fiat. q(ui)a mox faciendu(m) e(st). ut cu(m) fac tum fuerit credatis q(ui)a ego dixi [illegible] ille de quo scriptura p(re)dixit.

Postqua(m) exemplo suo e os docuit. humiliatione(m) (et) calcanei passione(m). sup ponit. quo co(n)soletur eos. honore(m) q(ui)a ip(s)e (et) p(re)t(er) in eis recipitur.

In his u(er)b(is). n(on) unitas nature missi (et) mittentis. s(ed) mis so mittentis auctoritas commendat(ur). q(ui)a q(ui)squis sic mis su(m) accipiat. ut in eo mit tente(m) attendat. ut in pe tro (Christu)m uide(at). in seruo d(omi)n(u)m.

2 In Christo patiente scilicet unigenito genitorem.

Dicturus unus ex vobis me tradet. non carne sed spiritu turbatus. non quod tunc primum subito cognoverit hec. et repentinum malum eum turbaverit. sed quia iam filiat eum ut non lateret expressurus. et ille iam erat exiturus et iudeos adducturus. turbavit eum imminens passio. et periculum proditoris. sicut et supra dixit. Nunc anima mea turbata est propinquitate passionis.

Diligit non plus omnibus sed familiarius. ut per pacem exiret de vita. non per passionem.

Panis intinctio significat fictionem iude. qui fictus amicus venit ad cenam. omnia que tinguntur non mundantur. sed inficiuntur. Si autem aliquid boni inficit. eidem bono ingratum non immerito secuta est dampnatio.

Non ut quidam putant tunc corpus christi iudas accepit. Sciendum enim est quod iam omnibus distribuerat dominus sacramentum corporis et sanguinis. inter quos et iudas fuit. deinde per bucellam intinctam. exprimit traditorem. non tamen aperte.

Non precepit sed predicit iude malum. nobis bonum. quod sibi velit cito fiat. non tam festinando illius malum. quam in salutem fidelium.

[non titulo sed re erit]
unus ex vobis me
[illegible]
tradet. aspiciebant
[quia si cuique notum fuit sua conscientia]
ergo ad invicem di-
[scientia alterius erat ignota.]
scipuli hesitantes
[ut se quisque de]
de quo diceret. Erat ergo
[alio diceret. veritatem gestarum secretorum prodit.]
recumbens unus
[non sine predicatore.]
ex discipulis eius.
[per sinum significat secretum.]
in sinu ihesu quem
[non loquendo sed per]
diligebat ihesus. Innuit ergo hu-
[innuendo motu corporis sed per id sono vocis ut quereret.]
ic symon petrus. et dicit ei. Quis
est de quo dicit. Itaque cum
[et hic est ille sinus]
recubuisset ille supra pectus ihesu
[id est secretum sapientie.]
dicit ei. domine quis est. Respon-
dit ihesus. Ille est cui intinctum
panem ego porrexero. et cum in-
tinxisset panem dedit iude symo-
[quia longo male usus est in pessimum]
nis scariothis. Et post bucellam tunc
[penam augmentum]
[ut plenius possideret in quem introivit]
introivit in eum sathanas.
[decipere ut proditores.]
Et dicit ei ihesus. Quod facis fac ci-
tius. hoc enim nullus scivit discumbentium ad quid dixit.

accepit turbationem. necesse perferimus turbari necessitate. quia a turbatur spiritu. significat turbandos spirituales. greges. cum urgente causa zizania antequam cogitur separare ante messem.

In sinu. idem est quod post dicit supra pectus. significat secretum. de quo bibit. divinitatis sacramentum.

i. eius noticiam

signum tinctio

hec

[Iste ...] [illegible]

rit ei. Quidam enim putabant quia loculos habebat iudas, quod dixisset ei ihesus: Eme ea que opus sunt nobis ad diem festum, aut egenis aliquid daret. Cum ergo accepisset ille bucellam, exivit continuo. Erat autem nox. Cum ergo exisset, dixit ihesus: Nunc clarificatus est filius hominis, et deus clarificatus est in eo. Si deus clarificatus est in eo, et deus clarificavit eum in semetipso, et continuo clarificabit eum. Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Queretis me.

Quia loculos. In quibus oblata servabantur suorum necessitatibus et aliis indigentibus unde datur forma ecclesie servandi necessaria, quia iubet non cogitare de crastino, ne perdens servi at vel timore inopie iustitiam desereret.

Nox congruit facinori. Erat enim qui exiit filius tenebrarum, faciens opera tenebrarum.

Aug. Nunc clarificatus est filius hominis. Exeunte iuda a quo dicebatur non estis mundi omnes, remanserunt soli mundi cum suo mundatore. In quo significata est clarificatio christi, in qua separatis malis manebunt in eternum cum sanctis. Sic ergo res significata res tamquam significante appellatur, ut petra que dicitur significat christum, sed erat christus quia hoc facto separationis iude contestans illam separationem non dicitur. Hec significata est clarificatio, sed clarificatus est filius hominis et deus clarificatus est in eo, quia non ipse in se sed deus in eo clarificatur, quasi exponens subdit: Si deus clarificatus est in eo, quia non quesivit voluntatem suam sed patris. Et deus clarificavit eum in semetipso, ut humana natura illo unita immortalis eternitate donetur, et hec clarificatio continuo est, id est mox resurrectio non differetur in fine sicut omnium, ad quod potest referri et post dictum, ut dicatur nunc non de istanti tempore passionis sed de proximo resurrectionis, quia sic factum quod mox est futurum.

Adhuc aug. modicum. Quia dixerat quod deus cito clarificaturus esset eum, ne putarentur quod non ultra coniungeretur eis conversando in terra addit: adhuc modicum vobiscum sum, id est in infirmitate carnis sicut et vos usque ad horam mortis, sive post resurrectionem dicitur cum etenim vobiscum in carne mortali vel modicum vobiscum sum et si non in eadem qualitate corporali, tamen in terrena conversatione post resurrectionem .xl. diebus de presentia autem divina que cum eis

ad cor. x. ...

fractura non

primo tempore nuntiatur quod est sinon ... quod predestinatione est factum.

ad Gala. iiij.

2 est usque ad consummationem seculi.
non post acceptionem. Sed quia non convenit quod se-
quitur. Quo vertas et non potestis veni-
re. tunc enim implebitur. Ubi ego et
illi sunt.

Non potes. venire. Nunc non poterant
apostoli nondum confirmati spiritu. sequi
dominum i. moriendo pro iusticia vel venire
ad vitam inmortalem. ad quam ibat. se-
cuturi autem erant postea. Quod nondum
quidem donec possunt esse. Et pro hoc quo-
que ille antecedit dicens. Mandatum
novum do vobis.

Ut et vos diligatis invicem. Non
putetur hic pretermissa dilectio dei.
quia est in dilectione proximi. In proxi-
mo enim non nisi deus diligitur. Sic Christus in
nobis diligit deum. non quem habebamus
sed quod habeamus. sic medicus in
egro. non morbum sed salutem quam ve-
nit dare.

Quo vadis. Audito quo ego va-
do. et intellecta via. quia sequi Christum
i. dilectione. dicit Petrus. ut
sequi paratus et quia hunc cum animum
novit deus. dicit non modo eum posse. in
quo non abstulit spem futuri. sed
eum confirmavit. Sequeris autem postea.

Aug. Animam meam. Voluntatem
suam. sed non vires suas cognoscens.
ut infirmus voluntatem iactat. sed
inspiciebat invalitudinem me-
dicus. ille promittebat. qui nes-
ciebat audebat. qui presciebat
docebat.

Animam meam. Antea non presumunt. et quia
animam pro eo ponere promittit. quia nondum
pro Petro animam dedit. quomodo prius ille pos-
set.

Aug. Non turbetur cor vestrum.

et sicut dixi [iudeis] [sine modo] vobis. ego quo
vado. vos non
[iudeis non quia]
potestis venire.
[idem dico vobis sed cum modo]
Et vobis dico modo.
[nedes prius addunt modo...]
[...]
Mandatum no-
[accepistis spiritum renovans]
vum do vobis.
ut diligatis in-
vicem sicut di-
[in quo in vitam ...]
lexi vos. ut et
[non diligendo nos ut mutua dilectio e...]
vos diligatis
[...]
[et non malis.]
invicem. In hoc
[quia non ...]
cognoscent omnes
quia discipuli mei
[hic est fons in quo ...]
estis. si dilectio-
[...]
nem habueritis ad
[...]
invicem. Dicit ei Symon Petrus.
domine quo vadis? Respondit Iesus.
Quo ego vado non potes me
[...]
modo sequi. sequeris autem postea. Dicit ei Pe-
trus. Quare non possum te sequi modo? animam

Aug. Mandatum no-
vum do vobis. Nonne
hoc non erat in vetere
lege. diliges [vobis]
proximum tuum sicut te
ipsum. et non antiquum sed.
non sic dilexit. sed ista di-
lectio. renovat hac
hominem novum. quo-
cumque tempore quod tamen non
facit dilectio. que
est naturalis necessi-
tudine. ut vir coniu-
gem. patres et filios.
et huiusmodi. ut taceam de
turpi quod est inter ama-
tores. sed de tamen
et sic dilexi vos. pro-
ducitur usque ad fi-
nem. sine fine. eadem di-
lectione diligite.
ut sitis filii dei. fratres
unico filio. quod dilec-
tio facit inter se illo.

Quasi non festines
quia nondum es idoneus
inventus. exaltatio. tu
interim non presumas.

r habeam

meam pro te ponam. Respondit ihesus. Animam tuam pro me pones? Amen amen dico tibi non cantabit gallus, donec ter me negabis; Et ait discipulis suis. Non turbetur cor vestrum neque formidet. Creditis in deum et in me credite. In domo patris mei mansiones multe sunt. Si quo minus dixissem vobis. quia vado parare vobis locum. Et si abiero et preparavero vobis locum

Interlinear glosses: augustinus · nouit · docet. — quasi: scilicet propter te, ut negare? tam quam amens? — tam[en] et occidas animam tuam. — christum · et amicos tuos · — sonet. — per mortem ecce carnis, quia dixi suum. — qui suscepto carne. — quia si creditis in deum · — quia ut et in me, quia ego sum deus. — id est · multas. — diversa premia meritorum. — ecce — hoc est · vado parare. — non ut parate sint, sed ut parate sunt. — id est cum.

In domo patris mei. domus dei. templum dei. regnum dei. regnum celorum. sunt homines iusti. in quibus multe differentie. et hec sunt mansiones ipsius domus. hec autem iam parate sunt in predestinatione sicut ait apostolus quod elegit nos ante mundi constitutionem. predestinando. quod autem in opere, quod predestinavit, vocavit, et iustificavit. secundum hoc dicitur fecit deus que futura sunt. id est que facturus est.

Augustinus. quo modo iusti sunt regnum dei et regnum celorum. ut dicitur. Colligent de regno suo omnia scandala. sed de eis dicitur. fulgebunt iusti sicut sol in regno patris mei. id est regnum in regno. quod et oratur. adveniat regnum tuum. et infine percipite regnum. id est quod regnum eratis et non regnabatis. nunc regnate. et quod oratis in speritus vire.

Augustinus. Et si abiero. abiit latendo. venit apparendo. sed manet regendo ut proficiant. bene vivendo et sic parat locus.

Ne autem mortem tamquam homines timerent. et ideo turbarentur consolatur eos se et deum dicens esse. Ne autem verum sibi timerent quia ab eo periret, cum fidelissimo petro dictum sit negabis. certificantur quod post temptationes se apud deum cum christo esse mansuros. quia et si differentes. nullus tamen alienabitur a domo. in qua quisque suam mansionem percipit. denarium quem idem omnibus significat unam et non diversa vivendi in eternitate mensuram. per mansiones significantur diversae dignitates in eadem vita eterna. quia alia claritas solis. alia lune. alia stellarum.

Si quo minus. id est si non predestinassem. mansiones. quod est inconveniens. quantum ad deum. qui omnia ventura, cum omnia tempora predestinavit. nec non predestinare. quod nunc est invenire. quantum ad deum. presentaliter aliquid predestinare.

Si quo minus. Confirmat esse. quia si non essent. dixissem. sed ibo et parabo. id est predestinabo. sed quia non sunt id est non est opus parare.

Quia vero non deum sunt in operatione. addit. et si abiero et preparavero abiens. sed non relinquens parat. quia subtrahit se. et latet. ut sit fides. quod non est de re visa. et non est virtus fidei. ex hac vivunt iusti. et mundat ei cor dum peregrinatur. et mea desiderat quod non de hoc. et hec preparatio mansionum. quia sic parat nos sibi. et se nobis. ut maneat in nobis. et nos in eo. quantum quisque erit particeps eius. plus vel minus. pro diversitate meritorum. et hec est multitudo mansionum.

Si quo minus [illegible] quod deo [illegible] mansiones [illegible] [illegible] vado parare vobis locum [illegible] [illegible] vobis [illegible] [illegible] predestinando [illegible] [illegible] parate [illegible] [illegible] predestinatione [illegible] parate [illegible]

et si abiero, et preparavero vobis locum, iterum venio et accipiam vos ad me ipsum, ut ubi sum ego, et vos sitis. Et quo ego vado scitis, et viam scitis. Dicit ei Thomas: Domine nescimus quo vadis, et quomodo possumus viam scire? Dicit ei Ihesus: Ego sum via et veritas et vita. Nemo venit ad patrem nisi per me. Si cognovissetis me, et patrem meum utique cognovisse-

apparebo — videndo — in iustitia ducam in mansiones ubi maneo — ad me ipsum: vos perfruendo — sed ne ignorarent ubi sit — Hic subdit et quo, id est ad patrem — Domine, id est tibi cum deus — vado scitis — et viam, id est per me — una persona cum patre — viam — cum quo sum unitas et vita — idem cum patre.

Aug. Fides que non videt credit. Nam si videt, non est fides. Credenti colligitur premium; videnti redditur. Erat ergo dominus et parat locum, erat ne videatur. Tunc enim locus paratur, si ex fide vivitur. Creditur, desideratur, ut desideratus habeatur. Desiderium dilectionis preparatio mansionis.

Aug. Et quo ego vado. Hic dicitur est secundum quosdam, quod sciebant et filium et patrem. Et Thomas, ubi et si putaret se nescire, convincitur per hoc quod ipsum novit, et viam scire et vitam, id est filium et patrem. Unde istis scientibus subdit: Si cognovissetis eum, per me cognitum et in visibilis (?) eum corde, dum me per omnia similem ei vidistis. Sed erant alii, de quibus Philippus est nescientes, quia et si scirent ipsum filium, illum patrem non putabant filium ex toto similem, sed patrem meliorem, et ita non patrem sicut filium sciebant. Quo animo Philippus dicit: Ostende nobis patrem, in quo sufficientia et non ultra. Unde increpat non filium scire.

Ego sum via. Via sine errore querentibus. Veritas sine falsitate invenientibus. Vita sine morte permanentibus.

ego sum via quia ... ego veritas ... ego vita ...

Dicit ei Thomas. [ego sum via et cetera] Et quoque et quia vadit, dixit eos scire, qui non mentitur. Sed Thomas dicit eos utrumque nescire. Sed Christus convincit eos scire, quia si eum sciebant, et ipse est via, viam sciebant; et ipse est veritas sicut ipsum sciebant, et ipse est veritas et vita: et sciebant veritatem et vitam. Ad quem vadit? Ipse quia se viam et ad se veritatem et vitam et ad patrem, quia cum patre unum est vadit. Nos per quos dicit nemo venit ad patrem nisi per me, per ipsum ad ipsum et ad patrem venimus. Cum Christus sit deus et homo, secundum hominem venit ad homines, et secundum hominem glorificatum redit ad se deum, qui est cum patre una veritas et cetera.

Si cognovissetis me. Quia dixerat nullum venire ad patrem nisi per se, quia est inseparabiliter idem cum patre, ne quererent quis esset pater, ostendit ex se nosse et vos scire patrem. Quod non quidam cog-

uirtutem. sic et sim-
ul glorificatione
ueniente. ad ipsam
unitatem et trinitatem.
et tam sibi quam
illi. et iam probe
dientia. unde ipse
dicit quod et deus exal-
tauit eum.

tis. et amodo
cognoscetis
eum. et uidistis
non intelliges
eum. Dicit ei
illum omnino similem pa
philippus. do
qui quasi maius est
tri.
mine ostende nobis patrem
quia in eo sufficientia erit nobis
te.
et sufficit nobis. Dicit ei ihesus
tanto tempore uobiscum
quasi non filium nouit quia patrem meliorem esse. Si enim me
sum. et non cognouistis
non nouistis quia si me no- uissetis et patrem.
me. philippe qui uidet me
aliis oculis. non quibus filius sed talis pater. sed qui
uidet et patrem. Quomo
omnino similes.
do tu dicis ostende nobis pa
quasi si non uides potes uidere saltem credere.
cur ergo in
trem. Non credis quia ego in
separabiles? Separatim uis
patre. et pater
nosse.
in me est? Ver-

Quia a me ipso
non sum. qui lo-
quor. tribuit quod
facit. de quo ipse est
qui facit.
Sic est equalis alter alteri
ut tamen sit alter ex
altero.

ba que ego lo
quor uobis
non a me
a me ipso non loquor. pater
sed
autem in me manens ipse
opus
interiora que sunt et uerba illa que foris sonuerunt aliquem edificantes.
facit opera. Non creditis quia ego in patre et pater in me est?
opera

non erant. quos arguit dicens. Si cognouissetis me et patrem meum utique cognouissetis.

Et uidistis eum. ut de duobus omnino similibus dicitur. si istum uidisti et illum uidisti. Vidiant quod quasi simillimum filium. sed monendi erant. ut talem etiam patrem intelligerent. non dissimilem.

Augustinus. Aliud quippe uerbum dei est. aliud homo. sed uerbum caro factum est. id est homo. non utique aliud uerbum alia hominis persona. quia utrumque christus una persona.

Et cum omnino sim similis. quomodo tu dicis. qui uides. quomodo audio dicis. non queris alterum similem. sed putas meliorem.

Augustinus. Et maiora. Quia si ipse sanctificauit petrum umbra. Vel opus eius quod per se loquens et docet aliquos discipulos. non loquentibus. plures crediderunt. Vel quod ego facio ipse faciet. quia ego per. per ipsum maiora hiis quam ego sum eo. Alia enim opera facit in nobis. ut faciamus et nos. id est credere. uiuere iuste. Ceteri in prius. alia sine nobis. ut quia tunc predicabat uerba iusticie. et de hiis dicebat que tunc agebantur. non de omnibus uniuersaliter uide operibus. Vel quod in nobis non sine nobis. maius est omnibus que sine nobis facit. ut quia ex impio fit iustus. maius est omnibus celo et terra et ceteris. quia illa transibunt. hoc manebit. et in illis tamen est opus dei. in istis etiam ymago dei. sed et si angelos fecit. maius uidetur impios iustificare. quam iustos creare. quia et si utrumque equalis potentie. hoc est maioris misericordie.

Et cum facit in me. non creditis quia ego in patre. sed ostendo te non solum philippus arguendus.

Non mihi credis. Ego et pater individue
rentes operamur. Quicumque credit in me.
Ne de solis apostolis hec acciperet. o
pera que ego facio per me, ipse faciet.
et ego faciam in eo. vel per eum. et
etiam maiora. et quod non ille faciat.
sed ipse in eo. ostendit. quia vado
ad patrem. et quodcumque petieritis
patrem in nomine meo hoc faciam.
prius facio ut postea faciat
in petente.

(quod ego in patre et pater in me est. si enim separaverit esse non)

Alioquin propter opera credite.
(nullo modo inseparabiliter operari possumus.)
(vel ecce primum fides) (vel ecce fides)
Amen amen dico vobis. qui cre
(que per dilectionem operatur) (vel non sed credit quod non facit.)
(prius ego post ipse. ego facio ut faciat.)
dit in me. opera que ego facio
(non tamen ex se. sed ex me. non esse)
et ipse faciet. et maiora horum fa
(vel maiora dixit. ipse enim sine eis multa. illi sine eo nichil)
ciet. quia ego ad patrem va
(vel per) (ad salutem. alia propterea non dat.)
do. Et quodcumque petieritis patrem in nomine meo. hoc
(vel unum vel post.) (vel non facit sine patre filius.)
faciam ut glorificetur pater in filio. Si quid
petieritis me in nomine meo hoc fa
ciam. Si diligitis
(In quo eundem ostendit.)
me mandata me
(dilectio mandatis.) (vel rogabo quia deus dat.)
a servate. et ego rogabo patrem
(vel advocatum vel consolatorem) (sicut ego sum presens vobis in)
et alium paraclitum dabit
(carne.)
vobis. ut maneat
vobiscum in eternum.
(qui patri et filio consubstantialis)
Spiritum veri
(est et coeternus.) (vel remanens)
tatis. quem mun
(amator mundi. et quo nunquam est)
dus non potest
(amator dei.)
accipere. quia non
(vel non scit eum. non sciendo intelligitur.)
videt eum. Vos autem cognoscetis eum. quia apud
vos manebit. et in vobis erit. Non

Ut glorificetur pater in filio. hoc addit ne pu
taret quod promisit sine
patre facturus.
Ut faciatis que ego.
ut faciam que petitis.
diligite.

Mandata mea servate. Quomodo mo
net diligere et servare manda
ta. ut accipiant spiritum. quem non
habeant. non possunt diligere et
servare. Sed habebant minus occul
te. acceptum erant amplius ma
nifeste. ut eis innotesceret quod
habebant.

Paraclitum dabit. et si ad pat
rem vado. non tamen diffidatis. quia per
mittet vobis spiritum. et ego non
relinquam vos orphanos. et ut
fiat diligite.

Ut maneat hic
ad quedam ut illu
stret. et alia huius
modi faciat. post
non ad visendum
speciem introducat.

Quia non videt eum. Non habent
spirituales oculos. mundi ama
tores. quibus spiritum sanctum videant.
nec non carnalibus oculis possunt
videre. quia spiritus sanctus non apparuit
indutus humanitate.

Quia non videt.
Non habet invi
sibiles oculos qui
bus invisibilem
spiritum sanctum videt.

In vobis erit. ut maneat.

2

Non relinquam vos orphanos. Non enim dabitur spiritus pro me, ut ego tamen non sim vobiscum. Orphani grece, latine pupilli.

Quia solum mundus videt me [illegible] ... resurrectione videbitis me.

Iudicat se esse patrem. [illegible]

relinquam vos orphanos. venio ad vos. Adhuc modicum et mundus me iam non videt. Vos autem videbitis me. quia ego vivo et vos vivetis. In illo die vos cognoscetis. quia ego sum in patre meo. et vos in me. et ego in vobis. Qui habet mandata mea. et servat ea. ille est qui diligit me. Qui autem diligit me diligetur a patre meo. et ego diligam eum. et manifestabo ei me ipsum. Dicit ei iudas non ille scariotis. Domine quid factum est quia manifestaturus es nobis teipsum. et non mundo? Respondit ihesus et dixit ei. Si quis diligit me. sermonem meum servabit. et pater meus diliget

post resurrectionem — per spiritum sanctum — tempus est — bonus post resurrectionem — tionem apparuit — suam vitam illis promittit — Resurgam vivens — Quod ita credi — cetis scilicet et plurimum — sic videbimus in sole virum cum — ipso — ut palantes in vite — ut ait apostolus — vobis — hec enim ostenditur dilectio — quia fru — ut illi habent in memoria servat perseverando et quod habet in ser — vando — per pater et filius inseparabiliter dili — guntur — hec visio erit merces fidei — apostolus — quecumque causa est dilectio quam probatur in custodia sermonis — homines

Contra manebit. ut scit. quia ipse est cum ea licebit quod manere. Nec quis [illegible] putet sic manere ut homo apud hominem invisibiliter. sed interiori et ab eis agnosci potest. non ab aliis.

Adhuc. sed mundus quia iam non videt oculis carnis. post modicum non videbit. quia resuscitatum eis ostendit. sed et totum tempus modicum est. quod fuimo auferet impius. ne videat gloriam dei quam videbunt iusti.

Ego vivo. Vivo quia mors futura est resurrectio. ad illos veretur quorum est in fine futura resurrectio.

Hec modo est. et cognoscet quodam modo per fidem. sed tunc cognoscet per speciem. quando hec contemplacio perficietur. que modo inchoatur.

Qui habet man. Non solum vos apostoli vivetis et cognoscetis sed et quicumque habet in memoria et servat in [illegible] servat ~~in moribus et ea audiendo servat faciendo~~.

Adhuc diligam. ut manifestem. qui et nunc diligat. sed non adhuc. sed potius ut credamus et mandata servemus. ut mereamur quod post capiamus.

Dicit ei iudas. Audito quod mundus non videbit eum. sed ipsi dominum videbunt. per omnibus quis simus. quaerit iudas causam huius discretionis. sed hec causa est secundum dominum responsionem scilicet dilectio. per quam sola in vos per alia. [illegible] gens lucem — a non lucem.

non se

xxvi. scilicet non videbit

scilicet faciendo servat perseverando. vel scilicet in moribus servat ea in moribus. vel scilicet audiendo servat faciendo.

Iudas

Venit deus ad hominem. ... venit ad deum. venit his credendo. obediendo. intuendo. capiendo. ... venit illuminando. subveniendo. implendo.

Mansionem caritas facit. habitare in domo. in qua pater et filius facit mansionem. Unde et dabit mansionem de qua ille questus erat.

Hec locutus sum vobis a. u. ma. Iturus ad patrem. pacem relinquo vobis et repetens. de eadem. pacem meam do vobis. ut hec est. quam propheta dicit. pacem super pacem. pax est in hoc seculo. in qua manentes hostes vincimus. si invicem diligimus. et de occultis invicem non iudicamus. pax erit in futuro. cum sine hoste regnabimus. ubi alter ab altero non poterit dissentire. non omnia aperta et ... unicuique. visio autem et ab illo est utraque pax. ipse enim est pax nostra. et eum credimus quod est. et eum videbimus sicuti est. ... quod dicit meam a priore ... ad prius subaudiendum est. Vel pax in hoc seculo est nostra. que est aliqua et non plena. et sic illo in futuro sua est pax. non nichil repugnat. quale ipse habet.

Docebit que dixero. non quod filius dicat et spiritus doceat. quia quod deus dicit et docet. et spiritus trinitas dicit et docet. sed quia trinitas est oportet singulas insinuari personas. quas nos distincte audire inseparabiliter intelligere debemus. Quia quod dicimus pater et filius.

eum. et ad eum veniemus. et mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me sermones meos non servat. et sermonem quem audistis non est meus. sed eius qui misit me patris. Hec locutus sum vobis apud vos manens. Paraclitus autem spiritus sanctus. quem mittet pater in nomine meo. ille vos docebit omnia et suggeret vobis omnia quecumque dixero vobis. Pacem relinquo vobis pacem meam do vobis. Non quomodo mundus dat. ego vobis. Non turbetur cor vestrum

[Interlinear glosses: ego et pater et spiritus sanctus — visio et mansio non transitoria sed eterna — forma dei / sum in forma servi — et sermo — vel corpora — presentia quam ... auferet — qui paraclitus — vel memoria / subministrat — Iturus ad patrem — pro ... iturus ad patrem — sine molestia ... mundo fruantur — unita sunt corda]

Et sermonem quem non est meus ... sed patris. et quia se voluit intelligi singulariter dixit. quod prius pluraliter dixerat. sermones meos.

Hec locutus sum vobis. de mansione in eternitatibus ... a quo significatur ecclesia. futura spiritualis. in qua beati. et quibus non recedit. apud vos manens hic. ecclesia presens corporalis. in qua militant laborantes. et redemptio.

Suggeret. ab hoc cultu. non quod inferior. Et commemorabit. id est faciet vos memores omnium. ecce hec trinitas spiritus est. quod nobis insinuatur.

Ego do. vero unum cor sui sunt habeant.

Non turbetur cor vestrum. quia in pacem vos relinquo. non turbetur.

z 2

2 Ecce u. de eo quod dixi vado. quia pastoris absentia lupus invadere. quia ut homo vado. ut deus praesens sum. et ecce veniam ad iudicandum.

Si dixi vado. quod vos terret. dico venio. quod vos mulcet.

Gaudetis. quia humane nature gratulandum est. que levata ad dexteram patris. in quo idem sibi sperant

Noluit hic dominus quod praedixit. paupere veniret. ne haberet diabolus quod auferret.

Sed surgite eamus ut cognoscat mundus.

Vera. quia talia in amaritudine est conversa.

neque formidet. Audistis quia dixi vobis vado et venio ad vos. Si diligeretis me gauderetis utique quia vado ad patrem quia pater maior me est. Et nunc dixi vobis priusquam fiat. ut cum factum fuerit credatis. Iam non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi huius. et in me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem. et sicut mandatum dedit mihi pater sic facio. Surgite eamus hinc. Ego sum vitis vera. et pater meus agricola est. Omnem pal

(Interlinear: quod plus est. / ergo / a vobis corpore. / corpore visibili. / et. / de eo quod vado. / scilicet / quia maior vadit et venit videtur / homine. / quod vado ad patrem. / accepta licentia a deo. / diabolus scilicet / ut tradat in manus iudeorum. / peccatori non creaturarum / se pertineat / quia nullum peccatum. / omnino. / quod dicitur. / quia patrem mandavit. / per hoc dictum / Surgens dicebat. eamus ad unde erat venturus locum. / Secundum quod homo ecclesie caput unius nature cum palmitibus / non tamen extra operando. sed et intus incrementum dando. / cum quo idem est)

et spiritus sanctus. non eos simul dicimus. cum non possint esse non simul.

Aug. Ad patrem ibat qui erat cum illo. sed hoc erat ire ad deum. et recedere a vobis. mutare atque immortale facere quod suscepit ex vobis mortale. et levare in celum. per quod fiebat in terra pro vobis. non quia humane gratulandum est. eo quod sic est assumpta ubi. ut immortalis constituetur in celo. atque tale fieret tam sublimus. ut incorruptibilis pulvis sederet ad dexteram patris.

Credatis. non quia scientes videritis. quia non est laus. sed meritum fidei. immo nec fides est de eo quod videtur. sed de eo quod non videt. sed credentis filium dei. non non nova fide. que et prius crediderit. sed vera fide. et re facta. quia et vera fide et re facta. quia et tamen cum hic diceret parva erat. cum moreretur nulla.

Et in me procedente ad passionem delectasse. quia ego sum vitis. caput verum. eiusdem nature vobiscum. ut in me possit fructificare humana natura.

Ego et agricola cum patre meo. quia sum mundator palmitum. quod est agricole. non vitis officium. quia palmites et operarios facit. licet non de suo. sed per ipsos. sed per se ipsum.

mitē in me non ferentē fructū. tollet eum. 7 omnē
qui fert fructū purgab eum. ut fructum plus af
ferat. Iam uos mundi estis pp
sermonem quem locutus uob.
Manete in me. 7 ego in uob. Sic
palmes non potest facere fructū
a semet ipso. nisi manserit in uite.
sic nec uos nisi in me manseritis. Ego
sum uitis 7 uos palmites. qui ma
net in me. 7 ego in eo. hic fert fr
uctum multum. quia sine me nich
potestis facere. Si quis in me
non mansit mittetur foras sicut
palmes. 7 arescet. 7 colligent eū
7 in ignē mittent 7 ardet. Si
manseritis in me. 7 uba mea in
uob manserint. qđ cumqz uo
lueritis petetis 7 fi
et uob. In hoc clari
ficatus ē pat meus. ut

Mundi. atqz mundandi. ut
ut fructū plus afferatis.
Qui se a se fructū facere
existimat. non ē in uite. uni
cū repetitione. 7 superiori ex
planatione supponit ego sū
uitis.
Et si sedm hoiem. est xps
uitis. tn hanc grām palmi
tibus n̄ daret n̄ 7 deus eēt.
pseuerantiam dando.
Ideo quicq̄ n̄ solū nos manz
in me credendo. diligendo.
pseuerando. 7 ē in eo. illu
minando. pseuerantiam
dando.
Si quod petit fidelis 7 non
fit. non petit hoc qđ hr.
mansio in eo. nec qđ habet
uba ei. que sunt in eo. sed
qđ hr cupiditas. 7 infirmi
tas carnis.
Sarmenta pcisa ceteris lig
nis uiliora sunt. qz nulli
usui apta sunt n̄ ad cobu
rendū.
Verba di tunc dicuntur
mane in uob. qn facimus q̄
pcipit. 7 diligimus que p
mittit. q̄ aū hoc non fac.
tangit n̄ coheret. 7 ideo
n̄ sunt ei in bnficiū. sz in
testimoniū dāpnationis.
Qui manet in me fert

Sic nō equalitatē
ostendit uiri n̄.
7 sue. sz grām
qua mediator ē.
nā pat dilig nos.

2

3

3 s; in filio error est.

Non dr. qd' pro servando precepta dilectores sunt. nemo enim servat q' no diligit. s; nemo diligit n q' servat. ostendit g' n im generat. s; ut monstret dilectores.

p predicatione. & passionē. sic ego.
plurimum fructum
afferatis. & efficiamini
mei discipli. Sic dile
xit me pat. & ego dile
ī ō p̄ servare. ī dō
xi uos. Manete in dile
manebit ... diligite me. & uos dignos
ctione mea. Si precep
dilgi efficite.
ta. mea servaveritis. manebitis
indilectione mea. sic & ego. precep
ī & hoc ostendor dilc
ta patris mei servavi & maneo in
gia patre meo. ego hō.
dilectione eius. Hec locutus sum
ī Gaudeo de uob. q. ē cu gaudium pl
uob. ut gaudium me
tur ... p gram
um sit in uob. & gau
ei. ... ī ut non imple
dium uestrum imple
atur. ī ... in hoc sunt oia & dilectio
atur. Hoc est precep
di. & fides. &c. ī ut sic posuit animā meā pro
tum meum ut diligatis
bis. ita p frib' uos. ut me inuicem ... s; n
inuicem sic dilexi uos.
inuicem comparetur.
Maiorem hac dilectio
nē nemo hī. q' ut aīā
ī p cari
suā ponat q's p amicis suis. Vos
tate estis amici. ī ...
amici mei estis. si feceritis que preci

Gaudiū dr de uob. quos pscrutur. & p destinauit. semper ē plenū. in uob incipit ex fide p ficit. & pficietur in resurrectione.

Non sic hoies se inuicē. s; ut dm habeatis.

Diffinit plenitudinē mutue dilectionis. q' nos hre precepit.

2 fructū multū. qd' ex grā d'i. & ita ē glā ei. n hoīs. & hec ē. In hoc clarificat' est pat meus.

Sic ait apls. ipi' enī sumus opus ... creatura sum in xp̄o.

Ecce plurimum fructum ex dilectione. s; unde dilectio? q' p' dilexit uos.

Vl' in dilectione mea qua diligo uos. i. manete in gra mea. & unde scietur uos manere in ea. si precepta p' servabitis. Non q' precepta p' servat. ut illos diligat. s; n eos diligat. n possunt servare precepta.

Et sup' de dilectione p xinu egit. s; repetitio ē confirmatio. ibi tantū dic. mandatū nouū do uob. q' n an fuit. h' au hoc ē q' aliud n sit. ibi nouū. ne inuetustate maneam. h meū ne contempnatur.

Vos amici mei estis.

Commendata dilectione addit q' dignatione ē. ut bo nos servos. q' sunt faciendo q' precepta. dicat amicos. & tollit nomen servi. qd' ē extra more foras mittitur. q' nescit qd faciat dominus. q' cū aliqd facit. sic extollit. q' n sr facia ut non dns. Sic ut tu.

3

adephe y.

ad Ro. xiii. oīa madat

Sunt .i. ille qui solo timore serviunt non ille de quo dicitur euge serve bone et fidelis ex amore.

3 servi timore permanentes in eternum. quia intrant in gaudium domini. hi sciunt quid faciat dominus. eos non solum homines sed et iustos. et quicquid boni est.

Non quod iam quasi omnia cum posterius dicat. Multa habeo vobis dicere que non potestis portare modo. sed dicit se fecisse. que scit se facturum in resurrectione. ubi plene beati erunt in anima. et in corpore. et hec gloria non ex vobis. sed et hoc est. Non vos me elegistis.

Augustinus. Ut diligatis invicem. Iterum sepe dilectio commendatur. quia sola sit percipienda. sine qua non possunt cetera. que sine ceteris non potest haberi. per hac patienter debemus sustinere et odia mundi. unde subdit.

Si mundus. Si malus punit scelus mali ex parte mundus odit quod suum est. dum punit. ex parte amat. quia malus fit in malis.

Quia exemplo suo. quo aliud melior non est. monuit ad ferenda odia mundi. subdit quare eum in hoc debeant imitari. quia ipse dominus illi servi.

Sermonis huius non est servus. filii superioris. scitote quia me priorem habuit odio. et subdit causam. quia non est servus maior domino suo.

pro vob. Iam non dicam vos servos. quia servus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos. quia omnia quecumque audivi a patre meo nota feci vob. Non vos me elegistis sed ego elegi vos. et posui vos ut eatis. et fructum afferatis, et fructus vester maneat. ut quodcumque petieritis patrem in nomine meo det vob. Hec mando vobis ut diligatis invicem. Si mundus vos odit. scitote, quia priorem me odio habuit. Si de mundo fuissetis. mundus quod suum erat diligeret. Quia vero de mundo non estis, sed ego e

Hominem mundi. aliquis homo mali quando homo mali designatur. quia massa est. que tota in adam periit. de qua sunt alia vasa in honorem. alia in contumeliam.

legi uos de mundo: propterea odit uos mundus. Mementote sermonis mei quem ego dixi uobis. Non est seruus maior domino suo. Si me persecuti sunt et uos persequentur. Si sermonem meum seruauerint et uestrum seruabunt. Sed hec omnia facient uobis propter nomen meum. quia nesciunt eum qui misit me. Si non uenissem et locutus eis non fuissem, peccatum non haberent. Nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Qui me odit

Non potest placere seruus cui displicet dominus.

Seruauerint pro obseruauerint. ut ille obseruabit peiorem [illegible].

Vobis propter nomen meum. quod est me in uobis oderint et persequentur. sermonem uestrum qui meus est contempnunt.

Peccatum illud non habent quod tenent. non credere in Christum quia ideo uenit ut crederetur in eum.

Aug. Qui me odit, odit et patrem. Non enim uos possumus diligere ut odisse, sed non ignotos. quia [illegible] fama [illegible] nota est eorum probitas [illegible] improbitas. quia si diligunt bona et odiunt mala [illegible] uenia[illegible] le est. sed non [illegible] hominum que est humana temptatio. si suspicemur aliter esse quam sunt quia suis [illegible] humane iudicium de talibus [illegible] quia [illegible]. quia suspitionibus autem euenit ut bonus bonum nesciens oderit. quia putet malum nesciens esse malum diligit. et sic malus cui displicet bonitas bonum oderit. et si putat malum nesciens diligere.

Si non uenissem. Hec pertinent ad iudeos. ostendit ad quos uenit. de quibus sub nomine mundi superiora dixerat et quod ad eos uenit. hic inexcusabiles de omnibus ostendit.

Excusationem illi quibus non uenit non locutus est habent excusationem. non de omni peccato, sed de hoc quod non crediderunt in Christum. hij non quibus in apostolis uenit et locutus est non excusantur. pro orbe? qui sine lege peccauerunt sine lege peribunt.

De peccato suo. quo non crediderunt in me. sed oderunt et persecuti sunt me in me et in meis. Sed hec

Aug. Qui me odit et patrem. Questio non dissimulanda hic nascitur. Sed quomodo potuit odisse quod nesciunt. Si enim deum non quod est ipse sed nescio

3 2

quod aliud suspicantur esse et credunt,
et hec oderunt. nec tamen ipsum. sed quod sua
suspicione mendacium. vel vana cre
dulitate conceperunt. Sic non quod est hoc de
illo sentiunt. quem nesciunt dicuntur.
Et quod est de hominibus et in hominibus hoc sit per non
enim in se est.

Que nemo
alius fecit. ut quod parum. tot milia de
paucis. quod super aquas iuit et petrum
ire fecit. et alia huiusmodi. Sed et moyses divi
so mari in manna et iosue in
diviso iordane et stante sole et alii pa
tres fecerunt. que non christus. nec alius fecit.
Non ergo de talibus hic dicit. Superat ista
christus miracula omnium. quod natus de
virgine. quod de morte resurrexit. sed
hec non sunt facta in eis. nec coram eis. di
cit ergo de sanitatibus. que et quantas talis
fecerat in eis. Vel quia ipse per se ipsum fe
cit. nemo sine eo.

Cum autem vene
rit paraclitus. Nunc videntes opera gra
tis oderunt et me et patrem. sed cum venerit
paraclitus manifestiore testimonio
convincet eos. qui viderunt et oderunt.
sed et quosdam eorum compunctos de tan
to scelere convertet.

Postquam exem
plo suo docuit ferre odia. in quo
sciunt quod debeant facere. sed non pos
sunt. postquam est promissus spiritus. quo
poterunt resistere. addit. Hec locutus sum.
de odio mei. quod est exemplum de spiritu.
quo confirmabitur. ut in caritate dei
fusa in cordibus vestris. sit vobis intacta pax.
et non scandalum. Unde est scandalum: quod pa
sturi. absque synagogis. id est extra sy
nagogam facient vos quia non erat ali
us populus dei non israel. si christum reciperet.

2

et patrem
meum odit.
Si opera non
id est miracula in illos. vel coram
fecissem in
eis. sed in eis. quia eos
eis. que ne
sanavi. per quibus de
mo alius
buerunt amare non
fecit pecca
odisse.
tum non
haberent.
Nunc autem
vel illa opera.
et viderunt.
vel et tamen.
et oderunt.
vel et sic nescientes.
et me et patrem meum. Sed ut
et vel in psal
impleatur sermo qui in lege
mis. vel que eis data. vel Gratis oderunt qui
eorum scriptus est. quia odio ha
nullum ex odio commodum querunt. vel in commodum quorum fugiunt.
buerunt me gratis. Cum autem
sic impii oderunt christum.
sic iusti diligunt gratis
non propter aliud sed propter ip
sum.
venerit
paraclitus.
vel Sicut quod
quem ego

prius. mine est in patre redun
dat. quia qui me odit, et patrem
meum odit. quod est gravissimum. quia
non solum veni et locutus sum,
sed et opera feci. que videntes
oderunt tamen et me et patrem.
sic est causa quare. sed impleatur ser
mo. qui in lege eorum scriptus
est. quod est. sed gratis oderunt
sicut scriptum est.

Oderunt et me et patrem me
um. Iudei dicunt se diligere
deum. et tamen nescientes oderunt.
quia qui volunt esse iniqui. no
lunt esse veritatem que damp
nat iniquitatem. et sic oderunt suam
penam. oderunt veritatem. que
irrogat penam. nescientes
veritatem. et sic oderunt veritatem.
oderunt de qua nata est veritas,
et ita patrem. nescientes de
eo natam veritatem. nescien
tes oderunt.

Die pentecostes venit spiritus
sanctus in centum viginti homines
congregatos. in quibus erant
omnes apostoli christi.
vel sponte ut deus.
vel ut sit fiducia consolatis.
et filius mittit a patre. a quo et ipse est.

mittam vob. a patre. spiritum veritatis. qui a patre procedit. Ille testimonium perhibebit de me. et vos testimonium perhibebitis quia ab initio mecum estis. Hec locutus sum vob. ut non scandalizemini. absque synagogis facient vos. Sed venit hora. ut omnis qui interficit vos arbitretur se obsequium prestare deo. Et hec facient quia non noverunt patrem. neque me. Sed hec locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum reminiscamini. quia ego dixi vob. hec autem vobis ab initio non dixi. quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum qui me misit.

Sed procedit a patre et filio. sed filius a patre procedit. quia ad patrem solet referre. et quod ipse est. de quo et ipse genitus est ... sed ut de illo procedit. ipse.

non erat alia ecclesia Christi. alia synagoga israel. sed quia isti semper voluerunt esse sine Christo. volentes constituere suam iusticiam. pellunt eos. quicumque volunt esse sine Christo. iusticie eius non sunt subiecti. non erubescunt. ... sic illi qui credentes in Christum propter metum non audebant confiteri. ut pellerentur de synagogis. dilexerunt gloriam hominum magis quam dei.

Sed venit hora. Quasi sed pulsi ab eis. tot acquiretis ... Vere vobis gaudium ut non sit vos pellere. sed nec sinatur vivere. ne omnis acquiratis. et a iudaismo avertatis. in quo dum istos credidere credunt deseri et sua.

Hec ab initio autem. postquam predixit futuras eorum passiones. et consolatorem spiritum eis dandum esse subdit. Hec non ab initio predixi. quod si de passionibus accipiunt non solummodo post cenam. sed et aliam iam primum pascha. et ab initio missionis duodecim apostolorum predixit. sed de consolatione spiritus eis ventura predixit. quia et ipse cum eis corporali presentia ad ... illorum consolator erat. Sed tamen ... est. opus erat. ut illum diceret venturum. qui confirmaret eos. contra abicientes et inficientes.

Interrogat me. etiam palam ut nemo interroget quod visu corporali fieri cernat. Videbant enim inimule ascendentem. certi de gloria. quam prius predicta passione. quod hic querit. domine quo vadis.

et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia

(interlinear: scilicet interrogabit. Iterum a vobis. / scilicet mecum)

haec locutus sum vobis tristitia implevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis expedit vobis ut ego vadam. Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos. Si autem abiero mittam eum ad vos. Et cum venerit ille arguet mundum de peccato et de iustitia et de iudicio. De peccato quidem quia non crediderunt

(interlinear: verum auditis / gaudium / non eritis / si carnem que aliis [?] / capaces sitis / non eritis / per vos qui in timore / dicit / quod sit / mundus / avaritia [?] / mundum / quia non timet / exponit quod dixerat / scilicet / arguet / sponsum [?] spiritualem ... manentes ... / dente certa committuntur [?])

Tristicia implevit cor. Cum non videam conversationem vestram [?] habeatis, quod melius me vero [?] insinuatis. Doletis me corporalibus oculis subtrahi.

Si autem abiero. Mentibus vestris sic raptis ad celestia aperte sciretis simul patrem et filium spiritualem enim ex carnalibus facti capaciores fueritis deum habituri trinitatem. Sic prius [?] sum erat vobis cum sum vel ad consummationem seculi et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Nunquam enim intelligenda est separatio, et si sigillatim loquatur scriptura de personis operibus. Cum sit trinitatem insinuari.

De iustitia. Non sua sed eadem enim mundus arguetur, quorum comparatione dampnatur. Unde non ait. Non videbitis me mundus, sed non videbitis me vos apostoli. Quia infideles quod dicunt quomodo credemus quod non videmus? Est vera iustitia credere quod non videtur, ut qui viderunt hominem crederent deum. Et de passione et ascensione forma hominis subtracta est ut sic [?] ... ex parte impletum est. Iustus ex fide vivit. Et iam non videbitis me id est numquam videbitis me talem ut modo id est mortalem. Iudicandus sed glorificatum iudicem. Et hec est iustitia fidei. De qua apostolus: Et si noverimus

Expedit. Ut spiritualiter me cognoscatis, et carnaliter iam me nosse desistatis. Sicut verbo carne facto, qui lacte contenti sunt. Non quod potius victa [?] non possit dare, sed quia non sunt pueri [?] ad accipiendum. Non cum solidam carnem desistant nosse.

Arguat. Non quod filius non arguat sed quod spiritus dabit eis caritatem, et perfectam [?] timorem, ut sit eis libertas arguendi.

De iustitia. Quia ad patrem vado et non videbitis me id est hec iustitia erit vestra, ut est datur in eum quod non videtis. Et iustus ex fide vivit. Si non videt quod credit.

De iudicio. Quia si dampnatum illum secuntur cum eo dampnantur. Et inde sibi est datur [?] pre... terrent supplicio illi subjecti.

Abacuch. ii.

Iohannes [?] ...

pares [?]

in me. de iusticia uero quia
/ talem non uidebit
ad patrem uado. et iam non
nisi paulus cum et stephanus. per ea / futuro, / uidere cum
uidebitis me. de iudicio au
secundum alium. / iam. / foras missus
tem: quia princeps huius
iudicio ignis reseruatus.
mundi iudicatus est. Adhuc
/ que nemo hic determinare.
multa habeo uobis dicere.
/ quia non dum uenit ad eos spiritus.
sed non potestis portare modo,

De spiritu spiritus dicit. Spiritus patris ueri. qui loquitur in nobis et apostolis. Si spiritus eius qui suscitauit ihesum. id est spiritus patris. apostolus hic. misit deus spiritum filii sui in corda nostra. et quisquis spiritum christi non habet. Ita apte ostendit patris et filii esse spiritum.

Omnem ueritatem. perimit totum quod facturus est spiritus. non quod in hac uita totum compleat.

Cum autem u
uenerit ille spiritus
/ interius
ueritatis. doce
sono. sic fit et alius scilicet.
bit uos omnem
/ saluti necessariam.
ueritatem. Non

Ut doceret uos in omni ueritate. ut illud. deduc me domine in uia.

enim
loque
/ quia non
tur a
est a se ipso.
semet
/ a patre audiet.
ipso. sed quecumque audiet
/ non solum que facta
loquetur. et que uentura
incipit. sed magis eterna. quorum amore inflammat.
sunt. annunciabit uobis.
/ a patre a quo ego.
Ille me clarificabit. quia

christum secundum carnem. sed iam non nouimus. quam quia mundus. ab isto non uult accipere arguitur:

Aug. Arguitur de peccato. quia in christum non credidit. et arguitur de iusticia eorum qui crediderunt. ipsa enim fidelium comparatio. infidelium est uituperatio. credant quod homines in christum. ne arguantur de peccato infidelitatis quo omnia tenentur. transeant in numero fidelium. ne arguantur de iusticia eorum. quos iustificatos non imitantur. caueant iudicium ne cum mundi principe iudicentur quem iudicatum imitantur.

A semet ipso. quia non est a semet ipso quia pater solus de alio non est. nam et filius de patre natus est. et spiritus sanctus de patre procedit. et tamen filius et spiritus equalis est patri. sed quecumque audiet. loquetur. audiet ab eo a quo procedit. audire illi est scire. id est etiam esse. a quo quod illi est essentia. ab illo audientia id est scientia. quod non est aliud quod essentia. et est de re sempiterna futuri dicatur est. secundum nos uerbis fuit. et erit. fuit quia nunquam defuit. erit. quia nunquam deerit. est quia semper est. non preteritum quasi quod non maneat. non oritur. quasi quod non erat. cum quod nostra locutio. per tempora uariatur. de eo non dicuntur uerba cum uerbis temporis. quod in nullo tempore defuit. uel deest. uel deerit. et ideo non mirum si audiet dixit. de eo quod audiuit. et audit. id est scit. persciuit. sciet. et sciet.

Aug. et que uentura. Illa que de subaudit quando ut opus erat significanda. corporis hominum similibus sese incruentur atque transigerit. ut columba. est spiritus sanctus plorauit non fuit uerum.

7 linguarum uisio ad horam diuinitus facta sunt. de creatura seruiente. non de ipsa dominante natura. que in se manens. quod uult mouet 7 quod uult inmutabiliter mutat. 7 quia id quod habet est. ideo non sic habet scientiam 7 essentiam. ut aliud illi sit scientia quo scit. aliud essentia qua est. unum est 7 simplex simpliciter unum est.

Ille me clarificabit. quia spiritualem non faciendo declarabit. quomodo patri filius equalis. qui secundum carnem ut hominem nouiant. uel timorem tollendo. faciat uos gloriam annuntiare toti mundo. que uel quod non tantum sibi sed hominibus prosit.

De meo accipiet. Non quia sit minor filio. cur autem hoc dixerit explanat quia omnia quecumque habet pater mea sunt. propterea dixi. quia de meo accipiet. ergo de patre accipiet spiritus. unde accipit filius. quia in hac trinitate de patre natus est filius. de patre procedit spiritus. qui autem de nullo procedit. pater solus est.

Modicum. id est paruum tempus restat. usque ad hoc quod patiar. 7 claudar sepulcro. 7 iterum paruum tempus usquequo resuscitatum uideatis. Vel paruum tempus est. id est triduum quo clausus non uidebor. 7 iterum paruum. id est xl. dies. quo resuscitatus. uidebor. quia uado ad patrem. hoc est quia tempus iam deposita mortalitate humanam naturam celi inferri. Vel spiritualiter quibus loquebatur dicit. Modicum 7 iam non uidebitis me. 7 ad hoc refert. quia uado ad patrem. non ad illud iterum modicum. 7 uidebitis. quia uniuerse presenti ecclesie dicit ergo modicum. non quia moriturus abeat non erat uidendus. donec surgeret. sed quia eundo ad patrem. facturus erat. ut non eum ulterius mortalem uiderent. quia fecit postquam surrexit. ascendit

De meo accipiet 7 annuntiabit uobis. (quia.) Omnia quecumque habet pater mea sunt. propterea dixi uobis. (a patre a quo ego.) quia de meo accipiet. 7 annunciabit uobis. Modicum 7 (id est numquam uidebitis me mortalem. scilicet) iam non uidebitis me. 7 iterum modicum 7 uidebitis me. quia uado ad patrem. (quia obscure dixit.) Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem. Quid est hoc (hoc.) quod dicit uobis. modicum 7 non uidebitis me. 7 iterum modicum 7 uidebitis me quia uado ad patrem. Dicebant (quia obscure dixit.) ergo. Quid est hoc. quod dicit nobis modicum. Nescimus quid

Modicum. dixerat supra. sed modicum. ad patrem uado. 7 iam non uidebitis me. ubi uisus est aperte loqui. non questio. quia erit. nunc autem docturi uaus. quod mirus sit. id est paulo post. 7 quomodo. id est passionem. dicit modicum. quod antequam impleretur. penitus fuit obscurum 7 ideo querit. xiiii.

natus est 7 de nullo

hec ...

2

In hoc ostendit se deum cum sine verbis in
loquitur. Cognovit autem ihc. quia
telligeret dubitationem eorum.
volebant eum interrogare. et dixit
eis. De hoc queritis inter vos quia dixi mo
dicum. et non videbitis me. et iterum mo
Exponit eis quod dicebat.
dicum et videbitis me. Amen amen
se moriturum et resurrecturum.
dico vobis. quia plorabitis et flebitis
vos. mundus autem gaudebit. Vos
autem contristabimini. Sed tristicia vestra
in resurrectione et ascensione.
vertetur in gaudium. Mulier cum pa
pariendi tempus pa
rit tristiciam habet. quia venit hora eius.
riendi.
Cum autem pepererit puerum. iam non
in mente etiam.
meminit pressure propter gaudium quia
adaptatio filii.
natus est homo in mundum. Et vos ergo
post tristiciam vite
nunc quidem tristiciam habetis. Iterum
in impugnatione remunerando.
quia gaudium eorum est quia iam non mo
autem videbo vos et gaudebit cor v
rietur.
estrum. et gaudium vestrum nemo
eterne visionis quod non in hac vita.
tollet a vobis. Et in illo die me non ro
petetis in futuro gaudio quia tunc erit plena cognitio et sufficientia.
gabitis quicquam amen amen di
quod si aliquid non michi.
co vobis. siquid petieritis patrem
quod filii me plenum.
in nomine meo dabit vobis. Usque in

dit in celum omnibus adorantur. dicit iterum modicum.
totum tempus usque ad
finem seculi. et videbitis
me etiam visione.

Quia plorabitis. De
celo. de quo mundi
gaudebunt. similiter
plorantes boni. in
erumpnis huius seculi. sed
mundi amatores ga
udent. boni autem comparan
tur parienti. que gemit
in partu. sed letatur de
fructu et plus gaudet
de mox futura prole.
quam tristis est de presenti
dolore.

Natus est homo. Non
feminam sed masculum.
quia ad fructum eterne
contemplationis cuncte
actiones referun
tur. non ad mollitiem huius seculi.

Non rogabitis. In
futuro non rogabitis.
sed in petere et dabitur
vobis. quia ad vos pertinet.
si non omnibus illis. quod petitis quod dat vobis

Augustinus. dabit vobis. Ita
sane intelligendum est.
quia non dabit vobis. nec
ea beneficia significa
ta sciantur. hys ubi
que ad eos qui petunt
pertinent. exaudi
untur ut sci per se ipse.
non
nunc a patre omnibus aliis a
micis et inimicis.

non petistis quicquam in nomine meo. petite et accipietis. ut gaudium vestrum sit plenum. Hec in proverbiis locutus sum vobis. Venit hora cum iam non in proverbiis loquar vobis. sed palam de patre meo annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis. et non dico vobis quia ego rogabo patrem de vobis. ipse enim pater amat vos. quia vos me amastis. et credidistis quia ego a deo exivi. Exivi a patre et veni in mundum. Iterum relinquo mundum et vado ad patrem. Dicunt

---

Quod aliquid sit operatione vel permanentia.

Hec in proverbiis. Que huc usque dixi. quasi in proverbiis que solent homines audire. sed non intelligere. dixi. quia animales estis. animalis autem homo non percipit ea que sunt spiritus dei. que cumque dicantur de incorporea et incommutabili substantia. Sed qui proverbia. sed venit hora. cum dato spiritu faciam vos spirituales. manifestissima intelligentia intus. et si in futuro non ut videatis. et tunc palam de patre nuntiabo. ut ipsum et me eiusdem substantie intelligatis. et tunc in nomine meo petetis. quia tunc vere cognoscetis. et scietis quia si ut homo rogo patrem. ut deus exaudio cum patre. unde dicit. et non dico vobis quia rogabo patrem.

Amat vos pater. quia nos amamus filium. cum a patre et filio accepimus. ut amemus patrem et filium. data caritate per spiritum. quem ipsum amamus. cum patre et filio. pater amans facit in nobis quod ametur.

Iterum relinquo mundum. Relinquit mundum corporali presentia. vado ad patrem quia humanitatem

---

Interlinear glosses: quod non cognoscitis sic cognoscendo. — quod non possit nisi vere plenum gaudium subditur. — quia non ... — quod unde patet. — Et quia amatis et creditis. — a quo sum. — a carne assumpta. non tamen deserui. — visibilis. — corporali discessione. non gubernatione. — ne presentie.

Right gloss: quod non cognoscendo. — anno post ... — Ut gaudium. Nunc autem petite. ut gaudium vestrum sit plenum. quod est inefabile et ita accipietis. Quia non animalibus quia sunt facti et spirituales. ut ablatis omnibus imaginibus corporum pura acie mentis. sincere luci cohereamus. Secundo tamen exaltationem. Dicunt ei discipuli. Cum nondum venisset hora quasi promiserat nec palam loquar. illa que dominus fecit non intelligentibus esse proverbia. illi usque adeo non intelligunt. ut nec saltem se non intelligere intelligant. de qua eorum infirmitate animo nens respondit non creditis.

Margin notes: quasi ... ad intellectum. — ad cor. 1. c. 3 — ad ro. 5. — ca. iohis. c. 10.

palam loquitur existimantes cum dic[...] eius nequ[...]

ei discipuli eius. Ecce nunc palam

comprehende mysteria. Cum quaecumque audiebant ad huc esset illis

loqueris et proverbium nullum

proverbium.

dicis. Nunc scimus quia

docemur qui sponte omnia

scis omnia et non est opus

dicis, sciens quod quaerimus vel

tibi ut quis te interroget.

per te interrogari, quia tu ante nescire quod quaerit

In hoc credimus

scire, vel scire velit. per hoc quod scis omnia.

quia a deo existi.

Respondit eis ihesus. Modo

parvuli.

credetis. Ecce venit

hora et iam venit ut

dispergamini unusquisque

in iure infidelitatis timore.

in propria et me solum re

linquatis. et non sum

solus quia pater mecum est.

Hec locutus sum vobis ut in

me pacem habeatis.

autem.

In mundo pressuram

habebitis. Sed confidite

futuras.

quia ego

vici mundum.

Non est opus. cum scias omnia. non est opus ut interroges aliquem. a quo addiscas, vel interrogeris ab aliquo. prescis quod ipse velit, si autem interrogaverit aliquis vel interrogatus est, non ei sed aliis opus fuit.

Modo creditis. Vos parvuli quia ad huc quaecumque alta adhuc sunt pro nubila creditis. Sed veniet hora passionis et iam prope est in qua ita perturbabimini ut quod modo creditis relinquatis. Non nunc coepit sed iam mentis si de. Unde nos sperabamus quia esset redempturus.

Quia pater me, est. dextera relinquam mundum et vado ad patrem. Sic dicit. pater mecum est. quia intelligendum est verbum non intelligentiam pu[...]

Confidite. In me quod fecerunt dato spiritu et vicerunt non ut prius reliquerunt solum.

tatem ad invisibilia paternae maiestatis adduxit. Reliquit mundum quia ab aspectu amatorum mundi quod videbant abstulit. Redit ad patrem quia amatoribus suis se patri equalem credendum docuit.

Ecce nunc palam. aperte ostendit, quia loquitur ad eos. de eis maxime agebat. quod illos delectabat audire. et quod ipsi interrogare volebant. Sed ipsi parvuli sensu tardo proferebant. et do illum quia cogitationes novit. confitentur scire omnia. quem dominum et dei filium.

Quia a deo existi. Ecce profecerunt. Sed ad maius vult eos erudiri. ut cum dixerunt a deo existi. dicat pater mecum est. ne sic putent a deo exisse. ut putent et recessisse.

Hec locutus sum vobis. Non solum quod in cena, sed quod ab initio. et maxime quod in cena. hec dicta dicit dicta. ut in illo pacem habeant. Hec est pax per quam iam sumus. per quam imbuimur sacramentis. per quam omnimodis erudimur. per quam spiritum accepimus. per quam in eum credimus. et ipsum amamus. et amore eius accendimur. Hec est in pluribus consolatio et liberatio. ut in hac unione felicitatem regnemus. in hac quo sermonem concludit.

ostendenda veneranda

servanda

diligenda

perficienda.

[...]

Dixit pater venit. Potuit orare silentio, sed in oratione est et doctor, et notam facit orationem que et presentium et futurorum est edificatio. Venit hora, non urgente fato, sed disponente deo, qui sine tempore ordinavit omnia que fiunt per tempora et ordine congruo. Venit hora que ad patiendum constituta est tecum.

Ut filius tuus etc. id est in cognitione hominum sic ut eis te cognitum faciat.

Notum faciat omni carni. Sic et secundum hominem dedisti potestatem omnis carnis, id est hominis. Sic enim dedisti ut omne quod dedisti ei, det eis vitam eternam.

Dedisti etc. usque ut cognoscant te et quem misisti ihesum christum. Non enim potest cognitione hominum clarificari pater nisi ille cognoscatur per quem clarificatur, id est per ipse innotescat. Et hec clarificatio patris que ad solos apostolos sed omnes extenditur.

Dedisti mihi ut faciam in quo notatur gratia. Mihi enim licet in homine, quod non accepit, cui restat passio. Dicit consummavi quod se consummaturum certissime novit. Sic propheta ait: que fecit que futura sunt. Quamvis quod videatur hic dicere quod prius pater glorificaverat et post a patre esse glorificandus dicendo: et nunc clarifica me tu pater,

dum. Hec locutus est ihesus, et sublevatis oculis in celum dixit: Pater venit hora, clarifica filium tuum ut filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam eternam. Hec est autem vita eterna, ut cognoscant te solum deum verum, et quem misisti ihesum christum. Ego te clarificavi super terram, opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam

[interlinear: id est finito sermone ad discipulos ad patrem convertitur et orat; te cepit; quia constituta tecum; filio; Vera est cognitio; unus deus est]

lumen. cui simul est cibus, tunc est lactis alimentum. Ex quo est quod sciebant eum nosse omnia.

Clarifica filium tuum. humilitas in passione, claritas in resurrectione eius.

Venit hora passionis ... seminandi lumen ... non differas gloriam resurrectionis ut filius tuus clarificet te, et non claritas patris non augeri minui potest in se, apud homines minor erat. Deus in iudea solum notus, sed per resurrectionem filii licet innotuit.

Ut cognoscant. Ordo: ut cognoscant te et quem misisti ihesum, cum spiritu qui est amborum esse unum solum verum deum. Sic ergo eo modo te clarificat filius sicut dedisti ei potestatem omnis carnis et sic dedisti ei, det eis vitam eternam. Hec est autem vita eterna ut cognoscant te. Sic te filius glorificat ut omnibus quos dedisti ei te cognitum faciat.

Quo sibi est ex parte. Infu

2

tuo enim plene. quia ergo
perficitur in cognitione.
magis eam dicit unitate. quia
autem erit plena cogni
tio. erit sine fine la
udatio. et hec est illa cla
rificatio. sed prius hec cla
rificatio diversimodi
est fidelibus viventibus. et
te clarificavi super
terram.

Opus consummavi. idem
est ac si aperte diceret
preteritum clarifi
cabo. generibus preordina
to. opus consummabo. quod
iam factum est in predestina
tione. et per iam factum est
habendum. quod certum
sine est futurum. hoc ac
predestinatione. in su
a clarificatione manif
estavit aperte dicens.
quam habui apud te. prius
quam mundus esset. id est
sicut te in predestinatio
ne habui. apud te ante
tempora. ita nunc in re
fac. in mundo ante
pare.

Aug. cum patris erant.
hic sunt sicut omnia non
sunt filio omnia tenente
cum illo. sed solet ei a
quo est tribuere quicquid habet.
in eos sed hominem. quia non
semper fuit. se eos accepit
se dicit. hic aliquando dicit filius.
quod non deus habet idem homo
filius. quia non deus erat homo.

rem. Et nunc
[te clarificantem.]
clarifica me pater
[ad dexteram tuam collocando.]
apud temet ipsum
[ab initio predestinationis]
claritate quam
[natura est. quod deus hominem illum exaltaret.]
habui antequam
quam mundus
[Non quod iam sit]
fieret apud te. Ma
[per factam manifestationem sine publicatione. sed]
nifestavi nomen
[quod cum sine futurum.] [id est apostolis et futuris]
tuum hominibus
[omnibus gentibus.] [instruendo]
quos dedisti michi
[dedisti.] [de quibus iam non sunt.] [per scientiam]
de mundo. Tui erant
[ad credendum.]
et michi eos dedisti.
et sermonem meum
[in fide permanserunt.] [id est cognito]
servaverunt. Et
[verbo quia a te sum. simul enim pater]
nunc cognoverunt
[dedit omnia. cum genuit. qui habet]
[omnia.] [hominem. ut ubique]
quia omnia que de
[deus pater dedit omnia.]
disti michi. abs te
[per hec]
sunt. quia verba que
[cognoverunt quia acceperunt.]
dedisti michi. de
[ita intellexerunt]
[verbis] [et intellexerunt.]
di eis. et ipsi acceperunt

apud temet ipsum. tamen de filio
est utrumque. et eo ordine ut su
pra. pater clarifica filium
tuum. ut filius tuus clarifi
cet te. eadem enim est sententia. vel quia
hoc dies est clarificationis. modus
qui erat tacitus. quomodo pater cla
rificaverit. et filius clarificat pa
trem. sicut dicta. pater filium apud
semetipsum.

Nomen tuum. Non quod diceretur
deus. quod erat notum mun
dis. sed quod diceris pater meus.
quod sine filio non nosceretur.

Hominibus quos dedisti michi. Pos
sunt hec omnia accipi et de omnibus
futuris fidelibus et est clari
ficatio. quo clarificatur filius cla
rificat patrem sicut tamen. sed
quod est preteritum pro futuro. sed credi
bilius est de hiis dici. qui
tunc erant discipuli. cum
post dicat. cum essem cum
eis. servabam eos in nomine
tuo. et nullus periit. nisi et ad
dit. Nunc ad te venio. in
quo aperte ostendit. corpora
li presentia. se fuisse cum eis.
quam in ascensione ab illis abiit.
decetis post addit. non pro
tantum rogo sed pro hiis qui credi
turi sunt per verbum eorum.

Cognoverunt. Ne puta
re est cognitio tam facta per scien
tiam. credideruntque vero. non eo in.
quod cum dixit. filii eorum. Venit
hora. ut dispergamini. sed non
adhuc tales erant. sed primum
tunc. quales fuerunt futuri accepto spiritu
sancto quod non servaverunt sermonem
ut dixerat.

Non enim quod filio dedit pater amisit. cum filius adhuc adderet. Omnia ea omnia tua sunt. et tua mea sunt. unigeniti filii sunt omnia que patris. pro hoc quod ipse est deus. et de patre natus est filius equalis.

Et clarificatus sum in eis. Supra petebat de futuro. clarifica apud temetipsum. hic factum dicit. et in eis. sed hoc futura cum eis innotescit. et per eos omnibus credentibus quia ad dexteram patris sit glorificatus.

Ut homo rogat patrem pro discipulis suis.

Ut sint unum in natura sua. sicut et nos. et in nostra sumus unum. et ideo. non autem ut sint unum nobiscum. aut ut simus unum ipsi et nos. sicut nos sumus unum quia non sunt eiusdem nature cum deo. sicut filius. secundum quod deus unum est cum patre.

Cum essem cum eis. Non debemus intelligere. quod pater et filius alternatim servaverint. quasi alter post alterum. simul enim servant pater et filius et spiritus sanctus. qui est unus deus. sed scriptura nos non levat nisi ad nos descendat. cum ita loquitur intelligamus distinguere personas non separare naturam.

...runt. et cognoverunt vere quia a te exivi. et
[scilicet vere.]
crediderunt quia
[quod idem est quod exivi a te.]
tu me misisti. Ego
[id est de]
pro eis rogo. non pro
[diversis mundo.] [pro quibus rogo.]
mundo. sed pro his
[qui non sunt de mundo.]
quos dedisti mihi quia
[hoc refertur]
tui sunt. et mea tua
[ad passionem non ad divinitatem.]
sunt. et tua mea
sunt. et clarificatus
[et si prius fui.]
sum in eis. Et iam
[quia cito futurum.] [corporali presentia]
non sum in mundo
[exponit quare non dixit. non sum in mundo. scilicet ut aliquos inde moneret.]
[a. quia tardius exituri.] [iam prope est]
et hii in mundo sunt. et ego ad te venio.
[ascensio. et in mundo est quos corporaliter relinquo.] [sed non sine me.]
pater sancte serva eos in nomine
[spirituali potentia.]
tuo. quos dedisti mihi. ut sint unum
[filius verbo.]
sicut et nos. Cum
[modo serva in nomine tuo. ut quando]
essem cum eis ego
[eos servabam.]
[filius homo.] [sed non sine te spirituali custodia.]
servabam eos in nomine tuo. Quos
dedisti mihi ego custodivi. et nemo
[Iudas predestinatus perditioni.]
ex eis periit nisi filius perditionis.

Ego pro eis rogo. prima oratio fuit. clarifica filium tuum. ut filius clarificet te. et de hiis exsequitur est. et conclusit in fide credentium. Iam pro eis rogat. ut pater servet. quos ipse corpore relinquit.

Et mea omnia. Secundum quod hoc dicit. non prius fuit dictum. non est. a quo clarificati et sanctificati sunt. vel patris et filii. et prius omnia que ipsorum sunt necesse est ut sint eius. et ipsi sunt. quod supra dixit de spiritu omnia que habet pater mea sunt. propterea dixi de meo accipiet. de hiis dixit. que ad ipsam pertinent divinitatem. in quibus ille est equalis. omnia que habet habendo. non possidendo. neque enim spiritus de creatura accipiet quicquam. que subdita est patri et filio. sed de patre de quo procedit spiritus. de quo natus est et filius.

ut scriptura impleatur. Nunc
autem ad te venio. et hec loquor
in mundo. ut habeant gaudi
um meum impletum in semetip
sis. Ego dedi eis sermonem
tuum. et mundus odio eos h
abuit. quia non sunt de mun
do. sicut et ego non sum de
mundo. Non rogo ut tollas
eos de mundo sed ut serves e
os ex malo. De mundo non
sunt sicut et ego non sum de
mundo. Sanctifica eos in ve
ritate. Sermo tuus veritas
est. Sicut tu me mi
sisti in mundum. Et ego pro
eis sanctifico me ipsum. ut sint
et ipsi sanctificati in veritate. Non
pro eis autem rogo tantum.
sed et pro eis qui credituri

Ad te venio. Facta obedien
tia electis illis. per quos predictio
impleatur.

Item orat pro suis contra o
dia mundi.

Ut habeant gaudium. ha
bent gaudium quod super exp
sit. ut sint unum. sicut et
nos. hoc est pax illa et be
atitudo. in futuro seculo. propter
quam omnia fiunt. propter quam
se locutum dicit in mundo.

Sanctifica. Sicut ex gratia
tua incepta est sanctificatio.
per quam iam non sunt de
mundo. eadem gratia fac sanctio
res. ut perseverent in veri
tate. cuius umbra fuerunt ve
teres sanctificationes. id est in me
qui sum veritas. quod subdendo
aperit. Sermo tuus veritas.
quod est. ego sum veritas. grece
logos. latine verbum. vel sermo
qui est unigenitus natus.

Et pro eis ego sanctifico. id est ut
eis prosit. ego me sanctifico. in
me ipso. quod est ab initio
creationis sue. quia verbum factum
est caro. ita et ille proficit. quia
et ipsi. qui sunt ego. et caput
et corpus sunt unus Christus.
sanctifico in me ipso. unde addit
ut sint et ipsi sanctificati sicut et ego.
sanctificati in veritate. id est in me.

Non pro eis. Iam non de
solis apostolis. sed de ceteris membris
incipit. Non autem orat pro eis qui
iam in fide et defuncti erant.
sed plus qui in tempore tuo ... vel fuerunt.

Ut in eodem ... sit.
usque ad finem mundi.
vel iam crediderunt.

per verbum eorum. per verbum evangelii. quod eorum est non proprie, quia tamen sit per dicatum. sed et per paulum et alios quos sunt sed quia eis primo et principaliter commissum est ad predicandum. vel est verbum fidei. verbum dei. per quod credidit latro. credidit paulus et quicumque credidit.

Ut omnes unum sint. Johannes omnes unum sunt. sed ut omnes illi unum sint. sicut tu pater in me et ego in te subauditur unum sumus. ita est pater in filio et filius in patre. ut unum sint. quia unius substantie. vos non possumus esse in patre et in filio et spiritu sancto. vel pater et filius et spiritus sanctus in nobis esse possunt. unum tamen cum deo esse non possumus. quia non unius substantie. deus non in nobis est ut in templo. nos in illo ut creatura in creatore.

In nobis unum sint. in nobis autem dicit. ut quod unum sint fide et caritate. gratie dei tribuant. ut nunc lux in domino.

Ego sum in eis. ad quos me misisti. et tu in me. mundum trahere per me reconcilians. unde est hoc quod sequitur. dilexisti eos quia in filio dilexisti membra eius diligit. sicut et me. non quod equaliter. sed quia et me et illos. vel propter me illos. sicut supra. sicut misisti me misi eos. id est quia me misisti misi illos.

Quos dedisti michi. consummandos. in tantam spem erigit quia maior non sit.

Pater quos dedisti michi. id est traxisti ad me. sicut et ego elegi vos de mundo.

2

sunt per verbum e-
(i. eorum doctrina)
orum in me. Ut omnes
(i. quia super de solis apostolis. vel de gentibus) (sed omnibus fidelibus)
unum sint. sicut
tu pater in me. et ego
in te. Ut et ipsi in no-
(unitas fidei ... non est causa fidei sed mer...)
bis unum sint. ut
(ita unum ut)
mundus credat quia
(per eis ut ... vo...)
tu me misisti. Et e-
(go autem et facio quod ... in ego. in ... vitam)
go claritatem quam
(dalus cum quo ego dabo.) (dabo)
tu dedisti michi eis
(...eum ut deus.) (Inclaritatem)
dedi. ut sint unum
(te. sicut super in fide.) (ut sunt unum)
(sicut nos unum)
sumus. Ego in eis.
(me mediatorem.) (super deum ut sint)
et tu in me. ut sint
(unum. hic consummati.)
consummati in u-
(hic credat in cognoscat.)
num. et cognoscat
(hic ... ... quia)
mundus quia tu me
(inseparabile caritate patris et)
misisti. et dilexisti
(filii. in eorum ... cognoscerent.)
eos sicut et me di-
(quia dilexisti eos ut me. vel ... et eos mecum.)
lexisti. Pater quos
(non ... omnes ... vult ... volunt)
dedisti michi volo

-ticique sunt. unde est ita per fidem. ut post crediti sunt. post resurrectionem.

Ut omnes unum sint. in fide et in caritate. in pace. quia unum regnum sunt futuri. de quo post ea supponit.

Mundus hic accipit omnes illos qui unum sunt. nec hoc quod sunt unum facit eam ut credant. quia potius credendo unum sunt. quod quia unus erunt natura. dissentiendo ab uno non erant. unum sed orando dixit. ut omnes unum sint. ac si dicto subaudiatur rogo. ut mundus credat.

Ego in eis. Non quia et pater in nobis. et nos in patre. sed hic mediatorem se ostendit. ex cuius persona hoc dicit. sicut hoc quod ait apostolus. vos christi. christus autem dei. ut sint consummati. ostendit eo perduci reconciliationem per mediatorem. ut perfecta beatitudine fruantur. vel cognoscat mundus per speciem quod nunc per fidem.

Quos dedisti michi. consummandos. in tantam spem erigit. quia maior non sit.

Ut ubi sum ego. id est in celo. vel carnem mox futurus sum. vel sicut dicit in chodemo. nemo ascendit

ut ubi sum ego 7
illi sint mecum. ut
videant claritatem
meam. quam dedis
ti michi. qr dilexisti
me ante mundi con
stitutionem.
pater iuste.
mundus te
non cogno
ui. Et hy cognoue
runt qr tu me mi
sisti. Et notum feci
eis nomen 7 notum faciam ut
dilecto qua dilexisti me. in ipsis sit.
7 ego in ipsis. Hec cum dixisset
ihc egressus est cu discipulis suis
trans torrentem cedron ubi erat
ortus. in quem in
troiuit ipse. 7 discipli

---

alii non sunt da
ti ei. non sunt sui.
7 si potestas sit ei
omnium.

Aug. ut videant
cla. cu in forma d
ei clarificata vid
ent iudicante ihc
boni. 7 mali. tollet
impius ne videat glo
riam dei. quod dixit e. qua
soli mundi corde
videbunt. quod est e
rit eterna vita.

Aug. Quam claritatem
non illam qua deus
est. beati enim mundo
corde. quoniam ipsi de
um videbunt. Cog
noscendus e a mun
dis corde. solus ue
rus deus cum patre. 7
cum spiritu sancto filius.
quia trinitas est solus
uerus deus.

dem.

In orto captus. ut de
leret peccatum quod co[m]missum
est in horto deli[ciarum].

---

tas e quasi ... [illegible] ut sic ego
uolo. sic tu.
[i ita mecum.]
[non ait credant quia ... fide ...]
fides [...] cum genuisti equalem.
[...] dilexisti me in q[...]
7 nos dilexit 7 predestinavit ... quod
in fine mundi faciet.
pater iuste.
ideo hoc e
st nolo. qr
hy soli de
mundo co
gnouerunt
te.
[i insipiens.] [i michi.]
[i mediator.]
ego autem te cognovi. [i per me.]
[i te.] [i hoc cognoverunt qr tu]
me misisti. ... nouerunt. [i per fi]
[i per speciem.]
[i Non au ... sit ... finem] non quod
mox [...] ut r. [i transit de mundo ad ge]
[...] quibus [...] huius seculi.
[i cedron o[bum]bratio]
cor.
[i intraturus ipse in sta]
tum. [...] quibus dam [...] aliquid
narrat.

---

dit in celum. in filius homo. qui est in
celo. non dixit erit. sed est propter unita
tem persone. 7 quod 7 dixit deus est. 7 homo.
ubi est enim deitate. 7 non quod ad ... quod
deitas ubique e. cum quod tu bonus
e. 7 si non ubique sic ille. in latroni
dixit. hodie mecum eris in para
diso. Vnde 7 hic non solum fuit dictum.
ubi ego sum. sed addidit mecum.
quia 7 miseri possunt ee ubi 7 ille
est. quia nusquam deest. sed soli bi
cum illo. quia non sunt ibi non ex eo. cu
illo quia fruuntur illo. videntur il
lum sicuti est. mali non cum
illo. ut ceci in luce. non sunt cum
luce. si boni ita nunc sunt. cum
eo. 7 si aliquo modo per fidem cum
eo.

Ut dilectio. qua pater diligit filium
e [...] in [...] quia in membra eius
7 diligunt illo. id subdit. 7 ego in
ipsis. quia quia 7 ego in ipsis. sed aliter
in nobis est ut in templum. aliter nos
in illo. quia sumus ille. cum sed in lo
cum e caput sumus membra.

Egressus e. Jam apostolis magro
culto 7 fructuoso ope. passi[...]
am predicatione constitutis tem
pore passionis mortuum paradi
si introduit. ubi fructus habu
dantior est. 7 qui in deserto tempta
tus uicerat. in orto suos coronat.
Vnde dicit latroni. amen amen dico
tibi. hodie mecum eris in paradiso.

Cedron. obumbratio. signifi
cans se primo. per passionem
umbrans 7 tenebras mundi.
7 naturalis scripte legis obum
brationem quod fuit. qua effusio sa
nguinis ipsius uelum scissum e. 7 sancta sanctorum
apparuerunt.

---

quam diligit

i. omnia [...] forma apl. [...]

Ad cor. ii. vi.

christus.

luc. xxiii.
ad. xxiii.

Cohortem. non iudeorum sed militum. a preside. seruato ordine legitime potestatis. ut nulli tenentibus aude-ret resistere. l. et si quis auderet terreretur non posset.

Nocte traditur ut sine turbis que in die frequentes aderant inueniretur.

Ego sum. hac una uoce. tot feroces et fortes moriturus prostrauit. ut monte latentis deitatis. quia uolebat eos comprendisset non quando uoluit.

Ego sum. Sic iam per euangelium uidetur ego sum et iudei exstantes antichristum. tercio abeunt. et in terrena que amant cadunt.

Aug. Sinite hos. fecerunt quod uiderunt eos abire. quos non uult perire. non quidem postea morituri. sed quia non dum sic credebant. quomodo crediderunt quando non perierunt.

Pontificis seruum. seruus significat populum legis seruilis. auris per dominum amputata. et a domino sanata. audientiam amputatam uetustate legis. renouatum in seruitute uel in nouitate spiritus. non in uetustate littere. Et dicitur malchus. i. regnaturus cum christo. quod fecerat quia non cogitauit petrus. sed magister in defendendo uoluit. dominus improbat factum. et monet eum ad patientiam. illud tamen debuit intimare fieri et scribi.

ei. Sciebat autem et iudas qui tradebat eum locum. quia frequenter ihesus conuenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem, et pontificibus et a phariseis ministros. uenit illuc cum laternis et facibus et armis. Ihesus itaque sciens omnia. que uentura erant. super eum processit. et dixit ad eos. Quem queritis? Responderunt ei. Ihesum nazarenum. Dicit eis ihesus. Ego sum. Stabat autem et iudas qui tradebat eum cum ipsis. Ut ergo eis dixit ego sum abierunt retrorsum et ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos. Quem queritis? Illi autem dixerunt. Ihesum nazarenum. Respondit eis ihesus. Dixi uobis quia ego sum. Si ergo me queritis sinite hos abire. Ut impleretur ser-

Interlinear glosses: non commoratur; a preside; ut preparatus mori; non ignorans quod uideret sed ut; ... ostendit; ... ut lupus inter oues stabat; ut hi cum cognoscant ne aberrent; discipulos meos scilicet; ... nomine ...

...tiarum. unquam huius seculi terrentem turbis eius discipulos uerbo duxit.

Laternis. ipsi accenderunt sibi lumen penale.

per lapsum et martyrio.

l. non approbat ad factum eundem ... et petrum. ... reddit ...

Vel quod non uolebat hoc facere ut ... sacerdocium et regnum

mo quem dixit. quia quos dedisti michi non perdidi ex eis
quemquam. Symon ergo petrus habens gladium. eduxit eum.
et percussit pontificis servum et absci-
dit auriculam eius dextram. erat autem
nomen servo malchus. Dixit ergo ihesus
petro. Mitte gladium in vaginam. ad .m. viii.
Calicem quem dedit michi pater: non
vis ut bibam illum? Cohors ergo et tri-
bunus. et ministri iudeorum. compre-
henderunt ihesum. et ligaverunt eum.
et adduxerunt eum ad annam primum.
Erat autem cayphas qui consilium de-
derat iudeis. quia expedit unum hominem
mori pro populo. Sequebatur autem ihesum symon
petrus. et alius discipulus. discipulus autem
ille erat notus pontifici. et introivit
cum ihesu in atrium pontificis. Petrus autem
stabat ad hostium foris. Exivit ergo dis- .iii.
cipulus alius qui erat notus pontifici. et di-
xit hostiarie. et introduxit petrum. Dixit

Servus principis sacerdotum. qui malchus id est rex appellatur. populus iudeorum est. qui per incredulitatem servus factus est impietatis. qui perdidit auriculam dextram. id est totam litteram intellectam audit. et sinistram. sed dominus ihesus in hiis qui ex iudeis credere voluerit. reddit autem dextram. et fecit servum.

Mitte gladium in vaginam. ac si diceret. quiescat vindicta. aliter. Mitte gladium in locum suum. id est ubi predicationis mitte ad gentes. id est secundum paulum hos tu apostolus. tangens vivet maturum. aliter. postquam plenitudo subintraverit. dicit petro. per quem predicatorum significatur ordo. mitte ubi predicationis ad israel. omnis enim qui gladium acceperit gladio peribit. quo gladio? ille qui igneus intrat autem paradisum. et gladio spiritus qui est dei sermo armatura.

Erant enim illo tempore duo principes sacerdotum ut lucas ait. annas et cayphas. qui vicissim annos suos agebant. sed tunc erat annus cayphe. et voluntate eius primum ducitur ihesus ad annam. quia non collega sed

quia soror eius erat. vel domi / nant sic posite. ut non deberet / animas abusiuntur pietri.

Aug. Non solum negat christum / qui dicit eum non esse christum. vita impletur / quod dominus dixit. ter me negabis.

Ego palam lo. sum mun / do. i. multis audientibus. non / qui dicit palam erant cog / nita. Et cum apostolis dixit. / s. xvi. hic in parabolis locutus sum vobis. / sed venit hora. cum palam / annuntiabo eis. et secreto ex / ponebat per parabolas. sicut / s. xiii. quod dicit nichil in occulto locu / tus sum. non quia non erat occulta / intelligentia. sed quia omnia hominibus / tot dixit. non sunt in occulto. quia / ad hoc dixit ut predicarentur / s. x. super tecta. non ut tacerentur. ea autem / que audierant. et non intelle / xerant talia erant ut non possent / criminari. et quotiens ut / rogando temptaverunt ut / accusarent. sic respondit / ut omnes dolos et calumpnias fru / strarentur. Ideo dicit quid me in / terrogas.

anselmus Quid me interrogas. a quo / veritatem audire non desideras. In / terroga magis eos de quorum / dictis non habes invidiam. Ita / temperavit responsionem ut / nec veritatem taceret. nec se de / fendere videtur.

Dedit alapam. O domine / cur non fecisti quod dicitur. de / buit sic non respondere. sed al / s. vi. tam maxillam prebere. sed veraci / ter et mansuete. et iuste res

ĝ petro ancilla hostiaria. Numquid / 7 tu ex discipulis es hominis istius? dicit / ille. non sum. Stabant autem servi 7 / ministri ad prunas quia frigus e / rat. 7 calefaciebant se. erant enim / cum eis. 7 petrus stans. 7 calefaciens / se. Pontifex ergo interrogabat ihm de / discipulis suis. 7 de doctrina eius. Respondit / ei ihc. Ego palam locutus sum / mundo. Ego semper docui in synago / ga. 7 in templo quo omnes iudei con / venerunt. 7 in occulto locutus sum / nichil. Quid me interrogas. Interroga / eos qui audierunt. quid locutus sum / ipsis. Ecce hi sciunt que dixerim ego. / Hec cum dixisset. unus assistens. / ministrorum dedit ala / pam ihu. dicens. Sic respon / dens pontifici. Respondit ei / ihc. Si male locutus sum. testimo

Si male lo. sum. / Male loquitur qui / veritatem loquitur. 7 / e. si male locutus sum. / da testimonium. quod / plus mendacem.

nium perhibe de malo. Si autem bene
quid me cedis? Et misit eum annas
ligatum ad cayphan pontificem.
Erat autem symon pe
trus stans et calefaciens
se. Dixerunt ergo ei. Numquid
et tu discipulus eius es? Negavit ille et
dixit. Non sum. Dixit unus ex servis
pontificis cognatus eius cuius abscidit pe
trus auriculam. Nonne ego te vidi
in orto cum illo? Iterum ergo negavit petrus
et continuo gallus cantavit. Addu
cunt ergo ihesum ad pretorium a caypha.
Erat autem mane. Et ipsi non introie
runt in pretorium ut non contami
minarentur. sed manducarent pas
cha. Exivit ergo pylatus ad eos foras.
et dixit eis. Quam accusationem affertis
adversus hominem hunc? Responderunt
et dixerunt ei. Si non esset hic malefactor non tibi tra

Hoc autem dicitur, sed que secuta sunt adiungit. Stans etc.

pondit. et non modo maxillam sed totum corpus feriendum paravit. et hunc preciosus precepta patiens. non ostentatione corporis sed cordis preparatione facienda. Potest enim qui similiter maxillam plene maturus cordis elevatione respondit ut placatus et ad ferenda graviora tranquillo animo paratus.

Augustinus dicit quod anna misit ihesum ad chayphan. redit ad locum narrationis ubi reliquerat petrum ut expliceret quid in domo anne de trina petri contigerit negatione.

Ecce completa est predicatio christi et convicta presumptio petri.

Et ipsi non introierunt in pretorium. ubi presides pylatus habitabat. sed sic ad cayphan quando in pretorium forsan aliqua causa urgente de domo anne quo ad audiendum ihesum ambo convenerant. cayphas pretexit ad pretorium presidis et socero suo ihesum reliquit audiendum. Vel in domo cayphe pylatus acceperat pretorium et tanta erat domus ut seorsum habitaret dominus. seorsum pylatus.

luc. xxiii.

Nobis non licet. Cum pylatus vellet ihesum reddere iudeis. ut secundum legem suam iudicarent eum. noluerunt eum recipere. dicentes non licet occidere vel interficere quemquam. et sic impletus est sermo ihesu. quem de morte sua predixerat. ut eum iudeis traderet. gentes interficerent. quia sic essent alieni a scelere. qui magis peccant. in quo non eorum innocentia. sed dementia monstratur.

Nobis non licet interficere quemquam. scilicet dicunt propter diei festi sanctitatem. lex enim precepit ne parcant malefactoribus. presertim seducentibus a deo suo. qualem illum esse dicebant. et contra se ipsos dicunt. qui interficiebant. quem interficiebant. [adeum offerebant] sic pylatus interfecit. non tamen manibus suis.

Quasi a me hoc non dixi. sed a iudeis accepi. quia ideo tradiderunt te michi.

Quid fecisti? Quasi si hec culpa non est quod te regem dicis. quid aliud fecisti? quia non est mirum si iudici tradi sis puniendus. qui te regem dicis. sed si hec causa non esset. tamen forte alia querenda esset. quia confirmatum hec causa est. quia tibi obiectum. non alia.

De hoc mundo. hoc est

2

didissemus eum. Dixit ergo eis pylatus. Accipite eum vos. et secundum legem vestram

[noluerunt]

iudicate eum. Dixerunt ergo iudei. Nobis

[recipere ut agentibus occideretur. sic portabat.] [pro festo scilicet alio tempore licet.]

non licet. interficere quemquam.

[ut traderent eum gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum.]

Ut sermo ihesu impleretur quem

[tem crucis scilicet significans quia agentibus occidendus.]

dixit. Significans qua morte esset

[quia noluerunt recipere]

moriturus. Introivit ergo iterum in pretorium pylatus. et vocavit ihesum.

[hoc eum celebant iudei quia se regem diceret]

et dixit ei. Tu es rex iudeorum. Respondit

[bat.]

ihesus. A temet ipso hoc dicis. an alii tibi dixerunt de me. Respondit pylatus. Numquid ego iudeus sum? Gens tua et pontifices tradiderunt te michi. Quid

[ceteri]

fecisti? Respondit ihesus. Regnum

[res in me.] [ei ad]

meum non est de

[hoc mundo.] [quia]

hoc mundo. Si ex hoc mundo esset

[apparet quia nullus defendit.]

regnum meum ministri mei utique

[et sic] [inter malos.]

decertarent. ut non traderer iudeis.

Quod ipse interrogat scit ihesus. et quid ille responsurus est. sed tamen dici voluit. non ut sciret. sed ut scriberet quod nos scire voluit.

Fere. Quod iam pylatus exprobrat. Christo pylato dixerat.

Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit ei itaque pylatus. Ergo rex es tu? Respondit ihesus. Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate audit meam vocem. Dicit ei pylatus. Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exivit ad iudeos, et dixit eis. Ego autem nullam invenio in eum causam. Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in pascha. Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum? Clamaverunt rursum omnes

Quia sciret nos voluit. Set prius incassum interrogando voluit ostendere quod esset de regno suo opinio hominum, iudeorum vel gentium. Qua ostensa utrisque respondet. Regnum meum non est de hoc mundo. Decepti estis. Non enim impedio dominationem vestram in mundo, ne vane timeatis et seviatis, set ad regnum celeste credendo pervenite.

In hoc natus ego. Ideo non nego me regem, quia ego ad hoc natus sum ut ostendam quod sum.

Ego in hoc natus. Ego non in hoc veni, set ad hanc venit. Quod in greco non est ambiguum. Dicit ergo de temporali nativitate, qua venit in mundum. Secundum quod ad hoc natus est et ad hoc venit in mundum, id est apparuit hic ut testimonium perhibeat veritati. Set quia non omnium est fides, addit: omnis qui est ex veritate audit, id est obedit, id est credit michi.

Et cum hoc dixit. Non expectat responsum, ne cum ullo [illegible] mora fieret. Subito enim venit in mentem consuetudo qua posset per pascha dimitti.

In pascha. Quia in pascha a servitute liberati sunt, in pascha consuetudo dimittendi fuit eis.

Exponitur hoc est quod iterum prodiret quod pateretur, ut alia discipulis ait: Venit enim princeps mundi huius et in me non habet quicquam. Princeps mundi, id est pylatus, eum absolvit, nec quicquam eius causa quo dampnaret invenit.

Non est culpa nocentem liberare, set innocentem occidere. Nec quod timidi a nocentibus umbra tenentibus veritas, id est verum ...

Regem iudeorum. Non potuit aufferri a corde eorum ihesum regem esse iudeorum, sic in scelere do titulo [illegible].

Quasi quem melius.

Id est innocentis occasione

dicentes. non hunc sed barrabam. Erat autem barrabas latro. Tunc ergo apprehendit pylatus ihesum et flagellavit. et milites plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius. et veste purpurea circumdederunt eum. et veniebant ad eum et dicebant. ave rex iudeorum. et dabant ei alapas. Exivit iterum pylatus foras et dixit eis. Ecce adduco vobis eum foras ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. Exivit ergo ihesus portans spineam coronam et purpureum vestimentum. et dicit eis. Ecce homo. Cum ergo vidissent eum ponti

vel barrabam. — vel permisit. — Irrisorie quia se regem dicebat esse. purpura signum erat regis. — vel palmas. — vel coronas. — vel non clarus omni opprobrio sed plenus obprobrio. — vel pylatus. — vel causa se regem dixit. quasi est regi invidetis iam parce. quia deiectum videtis.

pascha. prescientes impletur.

Ecce innocens victima que pylatus et cohors intulerunt.

Latro. i. diabolus seditionis et homicidiorum auctor dimissus est iudeis. qui de palatio celi ob superbiam pulsus in tenebrarum carcere vinctus erat. et ideo non possunt iudei invenire pacem. quia seditionum principem plus quam dominum eligere maluerunt. unde dicitur. Vos ex patre diabolo estis.

In corona spinea nostrorum susceptio peccatorum. pro quibus mori voluit. Unde iohannes precursor. ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mundi. spine in significatione peccatorum ponuntur. unde dicitur. terra tua spinas et tribulos germinabit. i. conscientia tua punctiones et aculeos vitiorum proferre non desistit.

Hic apparet non ignorante pylato hec militibus esse facta. sive iusserit sive permiserit. ut saciatis iudeis hec sufficerent. sed magis exardescunt et clamant. crucifige. crucifige.

Et purpureum vestimentum. Purpura qua induitur est dominica caro que passionibus obrubescit. Unde propheta. Quare rubrum est vestimentum tuum. et indumentum tuum sicut calcantium in torculari.

Expositor. Cum iuxta lucam dominus alba veste apud herodem induitur. hic purpurea. iam

vitas. hic et frequenter de qua quod esset interrogaverunt.

Barrabas. i. filius magistri. i. diaboli. qui latronum in suo scelere. iudeis in perfidia magister fuit. vel barabas. i. filius patris. i. diaboli.

Et milites. hoc fecit pylatus et militibus facere permisit vel iussit. ut iudei saciati de pena eius amore desisterent.

Ecce implentur que de se predixit. hic occulta potentia et ostendatur patientia. qua informantur martires.

fices et ministri. clamabant dicen-
tes. Crucifige crucifige eum. Dicit
eis pylatus. accipite eum vos. et cru-
cifigite. Ego enim non invenio in
vel qualem eum debeat
eo causam. Responderunt iudei.
vel quare mori debeat
Nos legem habemus. et secundum legem
nostram debet mori. quia filium dei se
fecit. Cum ergo audisset hunc sermonem.
magis timuit. et ingressus est preto-
rium iterum. et dixit ad ihesum. Unde es tu.
Ihesus autem responsum non dedit ei. Dicit
ergo ei pylatus. Michi non loqueris.
Nescis quia potestatem habeo cruci-
figere te. et potestatem habeo dimit-
vel id est quantum
tere te. Respondit ihesus. Non haberes potes-
supra cuncta habes potestatem. non enim omnino liberum est.
tatem adversum me ullam nisi
vel Iudaeis populus
tibi esset datum desuper. Propterea qui tradidit
vel et ideo.
me tibi maius peccatum habet. Et exinde quere-
vel eum.
bat pylatus dimittere eum. Iudei autem
clamabant dicentes. Si hunc

collocata utraque narra-
tione. unum invenitur.
et constans humanitatis. in
altero veritas passionis ex-
primitur. pergit ad gloriam
immortalitatis regni eius
perventurus.
Quia filium. Ecce altera
maior invidia. quia parva
videbatur illicita affectatio
regni. et tamen utrumque ve-
re est christus. et rex et filius dei.
Responsum non dedit. Hic et in aliis
locis legitur siluisse ihesus. ut
prophetia impleretur. sicut agnus
coram tondente sine voce.
sic non aperuit os suum.
Quia silentium datum est de agno.
ut in suo silentio. non ut
reus sed innocens habeatur.
Non enim ut conscius vel convictus.
sed ut mansuetus pro aliis
immolatur.
Non dedit ei. Qui non res-
pondebat. sicut ovis silebat.
qui respondit. sicut pastor docet.
Desuper. id est a deo. quia non est potes-
tas nisi a deo. sed tamen tibi est data. dum
est ut tu sis sub alterius potestate. et
ideo maius peccatum est ei qui tra-
dit me tibi innocendo. quam tibi
qui exerces potestatem metuendo.
nec tamen pylatus sine peccato. et
ideo addit maius.
Et exinde. ex hac causa ne haberet
peccatum. occidendo innocentem. et
minus iudei
sibi ~~est illi~~ ~~tamen~~ querebat dimit-
tere. numquam autem prius querere. sed sic prius
volebat modo querebat.
Si hunc dimittis. Super legem suam

Decem viii
tamen viii.

dimittis non es amicus cesaris. Omnis qui se regem facit contradicit cesari. Pylatus ergo cum audisset hos sermones adduxit foras ihm. et sedit pro tribunali. In loco qui dicitur litostratos. hebrayce autem galbatha. Erat autem parasceue pasche hora quasi sexta. Et dicit iudeis. Ecce rex uester. Illi autem clamabant. dicentes. tolle tolle. crucifige eum. Dixit eis pylatus. Regem uestrum crucifigam? Responderunt pontifices. Non habemus regem nisi cesarem. Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur.

---

posuerunt. secundum legem debet mori. quia filium dei se fecit. Sed quia ille legem gentis aliene non timet sed magis timet accusationem sibi inde dicentes eum a cesare. quia non est ut auctorem parti sue contemptie.

Sed tribunal iudicum sic tronus. id est solium regum. cathedra doctorum.

Aug. parasceue quod interpretatur preparatio est sexta feria. in qua preparabatur necessaria sabbato. quia die precepit moyses duplo colligere manna pro sabbato. hora diei tamquam sexta. quando pylatus sedit pro tribunali. et dum duceretur ihc. et hora sexta gereretur. completa est. uel hora exquo tenebre fuerunt usque ad nonam. Sed ne hoc factum in manus sed magis in iudeos retorqueret. dicit marcus hora .iii. crucifixum. qua iudei morte clamauerunt. tertiam. sex hore sunt preparationis. et noctis. tres diei. quarum sexta tamen ceperat. cum pylatus tribunal ascendit. quia adhuc erat preparatio immolationis. que facta est sine mirchu [illegible] non preparationis. Sed diei. et eadem sexta preparationis non diei.

Vel pascha est immolatio [illegible]. parasceue. id est preparatio ab hora nona [illegible] pro que inditio pontificis pronunciata est mors [illegible] a diebus [illegible] mors. ab illa hora noctis nona usque ad diem.

Tunc ergo tradidit. Quia perferent cesare apte [illegible] eum esse. si alium regem uellet eis ingerere. dimittendo impunitum. quem pro hos ausus tradiderunt occi

Regem uestrum crucifigam? adhuc cesare ingerere: superare conatur. Regem uestrum crucifigam. de ignominia eorum uolens eos frangere. quos de ignominia [illegible] non potuit mitigare.

(Interlinear glosses:) timet sed non dicit se sentire. — iudiciaria sede. — iudiciale. — collis sine sublimitas. — preparatio sabbati azimorum. sic cum [illegible] accipitur pascha. — qua agnus immolabatur ad uesperam. parasceue [illegible]. — dicit preparatio. — uoluntati eorum.

(Left margin:) [illegible] arrogantia — sed discernit — [illegible] dies [illegible] azimorum [illegible] parasceue [illegible] sabbati [illegible] magna [illegible] parasceue [illegible] solle[m]pnitas [illegible]

tur. Susceperunt autem ihm.
et duxerunt. Et baiulans sibi
crucem. exivit in eum qui dicitur
calvarie locum. hebraice gol
gotha. ubi eum crucifixerunt.
et cum eo alios duos. hinc et hinc.
Medium autem ihm. Scripsit autem
titulum pylatus. et posuit super
crucem. Erat autem scriptum. Ihc na
zarenus rex iudeorum. Hunc ergo
titulum multi iudeorum legerunt.
quia prope civitatem erat locus ubi cru
cifixus est ihc. Et erat scriptum he
braice. grece et latine. Dicebant ergo
pylato pontifices iudeorum. Noli
scribere rex iudeorum. sed quia dixit rex sum
iudeorum. Respondit pylatus. Quod scrip
si scripsi. Milites ergo cum crucifi
xissent eum acceperunt vestimenta eius.
et fecerunt quatuor partes. unicuique

dendum. unde ergo timore
tradidit eis illum. ut cru
cifigeretur. non quod ipsi
eum manibus acceperint quia
super hoc excusaverunt.
sed ut impleretur omne
iudeatum. a quo iudicia
liem iudicari conabantur.

Portat crucem suam ihc
grande misterium pro gla
tibus qui in sceptro reg
ni et est crux candelabrum
lucerne quod non erat sub
modio ponendum. primo
dominus crucem portat. cum inter
passus est postea imposi
ta est simoni cireneo. quia
debes sequi vestigia eius. — Inde luchbrum impositum

Ebraice. grece. latine. He
tres lingue certis eminue
bant. hebrea propter iudeos
in lege dei gloriantes. greca
propter gentium sapientes. la
tina propter romanos. iam
tunc pene omnibus gentibus im
perantes.

Tribus linguis scribitur. quia tri
bus testibus quorum ore duo
rum vel trium testium stabat
omne verbum.

Quod scripsi scripsi. quia non tor
rupi veritatem. et sic adulgi
us falsitatem.

Vestimenta. Ecce que
gesta sunt iuxta cru
cem cum iam crucifixus
esset.

Quatuor par. Qua
dripartita vestis. signi
ficat ecclesiam toto or

2

2 be quae in quatuor partibus orbis est, diffusam. omnibus per quos est, et quia concorditer distributam. tunica sortita omnium partium significat unitatem. que caritatis vinculo continetur.

Inconsutilis. Ne aliquando dissolvatur unitas ecclesie, et ad unum pervenit. quod omnes unum colligit. sicut et in duodecim unus petrus pro omnibus dicit. tu es christus filius dei vivi. et ei pro omnibus dicitur. tibi dabo claves regni celorum. unus pro omnibus, quia unitas est in omnibus.

Mulier. Quasi in divina facturus, qui (ex)pertem ignorat mitem. iam ostendit venisse horam quam tunc predixit. in qua agnosceret de qua fiat mortalitatis natus. et docet ut a piis filiis impendatur cura parentibus. unde apostolus. Si quis curam suorum non habet: fidem negavit.

Consummata sunt omnia que oportebat fieri antequam acciperet acetum. et traderet spiritum. ut et hoc scriptum consummaretur. In siti mea potaverunt me aceto. dicit somno. Qui hoc minus fecistis. date quod estis. degenerantes ... a vino patrum. de iniquitate mundi quasi de pleno vase impleta. hi tres cor ut spongiam cavernosis et tortuosis latibulis

ipse qui crucifixerunt eum. / scilicet acceperunt similiter quasi non sibi divisere.

militi partem. et tunicam. Erat autem

/ hec erat ea que sorte miserunt. / quia caritas preeminet

tem tunica inconsutilis de super contex

omnibus

ta per totum. Dixerunt ergo ad invicem. Non scindamus eam. sed sortiamur de illa cuius sit. Ut scriptura impleatur dicens.

/ Non sorte ...

Partiti sunt vestimenta mea sibi. et in vestem

/ alia. / tunicam.

meam miserunt sortem. Et milites quidem hec fecerunt. Stabant autem iuxta crucem

/ hec mater iacobi.

ihesu. mater eius. et soror matris

/ id est cleophe filia.

eius. Maria cleophe. et maria magdalene. Cum vidisset ergo ihesus matrem suam. et discipulum stantem

/ preter familiaris.

quem diligebat: dicit

/ id est dicunt.

matri sue. Mulier ecce filius tuus. deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex

/ quia ad eum cum ... que necesse erat ... pertinet.

illa hora accepit eam discipulus in

De super contexta. quia caritas supereminet omnibus qui pertinet ... invicem et ad deum. a quo totum sunt. gratia indicat lingua. catholica vero ecclesia in sorte id est gratia commendatur.

Mater. Quam relinquit aliam pro se filium quandam modo ... Nam cur hec fecit. hec sequentia indicant. Ex illa hora accepit eam discipulus in sua. et si non habebat propria in illa societate. centuplum accepit. ubi erant communia omnia. nichil habentes. tota possidens.

suam. Postea sciens ihc. quia iam omnia
consummata sunt. ut consumma
retur scriptura. dicit. Sitio. Vas ergo
positum erat aceto plenum. Illi autem
plenam aceto ysopo spongiam circumponentes. op
tulerunt ori eius. Cum ergo accepisset ihc acetum dixit.
Consummatum est. et inclinato capite tradidit spiritum.
Iudei ergo quoniam parasceue erat. ut non remanerent in
cruce corpora eorum sabbato. erat magnus dies ille sabbati.
Rogaverunt pylatum ut frangerentur crura eorum. et tolle
rentur. Venerunt ergo milites. et primi quidem fre
gerunt crura. et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad ihm autem cum
venissent. ut viderunt eum iam mortuum non ei crura fregerunt. sed unus
militum lancea latus eius aperuit. et continuo exivit sanguis et aqua. et qui
vidit testimonium perhibuit. et verum est eius testimonium. et ille scit quia vera
dicit. ut vos credatis. Facta sunt enim hec. ut scriptura

Fiunt ... acetum. ysopus humilis herba. pectus purgare significat humilitatem Christi. per quam fusus sanguis. nos emundat. hanc circumdederunt videntur et se circumvenisse putaverunt. harundo significat scripturam. que hoc facto implebatur.

Aperuit. Vigilanti verbo usus est. non dicit percussit vel vulneravit. sed aperuit. ut illic quodammodo vite hostium pan deretur. unde sacramenta ecclesie manaverunt. sine quibus ad vitam non intratur. Ille sanguis fusus est in remissionem peccatorum. aqua lavacrum prestat. et potum. Ecce hostium in latere arche. quo intrant animalia non peritura diluvio. Ecce mulier facta de latere dormientis.

Ad hoc quod dixit lancea latus eius aperuit.

Arimathia idem est quod et ramathia villa samuel. ibi fugit cum vellet capi a iudeis. nichodemus tandem captus et in carcere positus. cui primo apparuisse dicitur in carcere dominus.

(ad hoc quod dicit non fregerunt crura eius)
impleretur. Os non comminuetis ex eo.
(et quia in cruce)
Et iterum alia scriptura dicit. Videbunt
(ne venturus ad iudicium in quem crucifixerunt)
in quem transfixerunt. Post hec autem
rogavit pylatum ioseph ab arama
thia eo quod esset discipulus ihu. Occul
tus autem propter metum iudeorum. ut tolleret corpus ihu. et per
misit pylatus. Venit ergo et tulit corpus ihu. Venit
(quia non tunc solum sed nocte primum)
autem et nichodemus qui venerat ad ihm nocte primum.
ferens mixturam mirre et aloe. quasi libras centum. Ac
ceperunt ergo corpus ihu. et ligaverunt eum linteis. cum a

Sicut mos est iudeis. Non fuit ita apud nos. sicut mos est iudeis sepelire quod ammonet ut huiusmodi officiis morem cuiusque gentis esse servandum.

romatibus sicut mos est iudeis
sepelire. Erat autem in loco ubi cruci
(Sicut in utero marie)
fixus est ortus. et in orto monumen
(nemo ante eum nemo post eum ... in utero ... :. novum in quo nondum quisquam positus fuit.)
tum posuerunt ihm. Una autem sabbati maria ma
(ibi ... parasceven, ne vesperasceret. ... iudeorum. quia iuxta erat monumentum ... ubi tale facere licebat. ... quia mathus primam sabbati dicit)
gdalene venit mane. cum adhuc essent tenebre ad
(cum iam tempus operandi rediisset. ... interiorem intellige)
monumentum. et vidit lapidem
(... nimis amare.)
revolutum a monumento. Cucur
rit ergo et venit ad symonem petrum.
et alium discipulum quem diligebat
(de monumento)
ihc. et dicit eis. Tulerunt dominum et nescio

Adhuc tenebre. Ambrosius dicit. diluculo mane dicit. augustinus. in crepusculo dicit. dicit adhuc parum apparere et non tenebre.

Cucurrit. nuntiat discipulis. ut aut secum querent. aut secum dolerent.

Tulerunt dominum. Intelligendum ...

Margin: Sepultura domini.

Margin: xx. Una sabbati. die dominica.

z

ubi posuerunt eum. Exiit ergo petrus
et ille alius discipulus et venerunt ad mo
quo cum venerunt regressi sunt narrare
numentum. Currebant autem du
o simul et ille alius discipulus precu
currit citius petro et venit primus ad mo
numentum. Et cum se inclinasset vidit
sacre scripture sacramenta
linteamina posita. non tamen introivit.
Venit ergo symon petrus sequens e
um et introivit in monumentum et
vidit posita linteamina et suda
rium quod fuerat super caput eius. non cum
linteaminibus positum. sed separatim
involutum in unum locum. Tunc ergo in
troivit et ille discipulus qui venerat pri
vacuum sepulcrum
mus ad monumentum et vidit et cre
non resurrexisse sed sublatum esse ut mulier dixerat
didit. Nondum enim sciebant scri
oportebat
pturam quia oportuerat eum a mor
eum videre vel ad lapidem
tuis resurgere. Abierunt ergo iterum di
id est ubi habitabant — femina fortior
scipuli ad semetipsos. Maria autem
affectu — cum aliis sed imposuit
stabat ad monumentum foris plo

cib. addiderunt meum per
pensione caritatis vel
simulat affectu.
Currebant. Per decur
sum huius mundi. iudeis
per legis litteram. gentiles
per legem nature.
Precurrit citius iohannes si
gnificat synagogam
que prior venit ad monu
mentum. sed non intravit.
quia prophetias de incarnati
one christi et passione au
divit. sed in mortuum cre
dere noluit. Petrus ecclesia
que cognovit carnem mor
tuum et viventem cre
dit deum. postea et iudea
in fine intrabit.
Separatim involutum. Ea
sacramenta divinitatis
comprehensibilia a nostre
infirmitatis cognitione
remota sunt. In uno
loco quia initium non finis
pvie. Sic celsitudo di
vinitatis non cepit esse
non desinit. In unum locum.
quia in scissura mentium
deus non est sed in unitate.
Vel sudarium capitis passio
christi cuius sacramenta in fide
libus sunt occulta.
Seorsum. quia longe alia.
quia ille sponte et sine cul
pa passus vos inviti et
cum culpa.
Nondum enim sciebant.
usque adeo ut cum ab ipso
domino aperte diceretur ...

2 eruditionem audiendi ab
eo parabolas. non tunc
lligerat. de morte et re
surrectione.

Plorans tamen plus de
sublato [gratia doloris] de occiso. quia
tanti magistri cuius ui
ta subtracta fuerat. hec
memoria remanebat.
et iste dolor ibi eam
tenebat.

Angeli .i. nuntii. sig
nificant euangelium quod
a capite usque ad pedes .i.
ab initio usque ad fi
nem est nuntiaturus. ut
ille ex passione sua
nuntiandus erat. qui
deus est ante secula. et homo
in fine seculi. Sedet angelus in
gelis ad caput cum dicit. In
principio erat uerbum.
ad pedes cum dicit uerbum
caro factum est. Vel duo an
geli duo testamenta unum per
aliud sequens. uincta tra
pi sensu incarnationem.
mortuum. resuscitatum. nun
tiant.

Mulier ad .p. quasi noli plo
rare. prohibent lacrimas
quodam modo nuntiantes
gaudium. At illa putans
eos interrogare nescien
tes prodit causam lacrima
rum. Quia tulerunt dominum meum .i. cor
pus domini.

Ortolanus. Quem putat
ortolanum dicit dominum. ut
honorificaret hominem a quo rogabat hun

Quem queris. non
quod dubitet quem
requirat. sed quod
illa quem querit
ignorabat. non
enim querit christum.
sed quem putat in
principio.

plorans. Dum ergo fleret incli-
[Cum iam]
[fleret ibi non esse. sed quia amans. dolet nec suis oculis non oculis duorum]
nauit se et prospexit in monumen-
[credendo putauit. uel potius diuino instinctu sed hec factum est.]
tum. Et uidit duos angelos in
albis sedentes. unum ad caput.
et unum ad pedes. ubi positum fuerat
corpus ihesu. Dicunt ei illi. Mu-
lier quid ploras? Dicit eis. Quia
[sed hec maior causa doloris.]
tulerunt dominum meum. et nescio
ubi posuerunt eum. Hec cum dixisset.
[quia quem in mente habebat. quem non surrexisse credebat. et quod amabat] [hec conuersio compassio]
conuersa est retrorsum. et uidit
[bat et dubitabat. uidebat et non agnoscebat]
ihesum stantem. et non sciebat quia
[redarguens eam.]
ihesus esset. Dicit ei ihesus.
[interrogat causam doloris. ut augeat desiderium.]
Mulier quid ploras?
Quem queris? Illa
[non penitus falso. sed in eius mente seminabat.]
existimans quod orto-
lanus esset.
[supple dicit hoc]
[Non dicit quem quia hoc in animo gerit]
Dicit ei. domine si tu sustulis-
[solet uis amoris. ut quem semper cogitat nullum]
ti eum. dicito michi ubi
[alium ignorare credat.]
posuisti eum. et ego eum
tollam. Dicit ei ihesus. Ma-

Mulier quid plo
ras. Quasi non lacrimas
nudas. sed fidem quere
go. Bone lacrime
si ihesum agnosceas.
Que non credit ad
huc mulier. ad sexus
corporei sexus.
appellatione signatur.

ria. Conuersa illa: dicit ei. Rabboni. quod dicitur magister. dicit ei ihesus. Noli me tangere. non dum enim ascendi ad patrem meum. Vade autem ad fratres meos. et dic eis. ascendo ad patrem meum et patrem uestrum. deum meum et deum uestrum. Venit maria magdalena annuntians discipulis quia uidi dominum. et hoc dixit mihi. Cum ergo esset sero die illa una sabbatorum. et fores essent clause. ubi erant discipuli congregati propter metum iudeorum. Venit ihesus et stetit in medio discipulorum. et dixit eis. pax uobis. Et cum

Dicit ei ihesus. Fidem docens in corde illius ut credamus se inuisibilem. nolui tangere. non quod nollet tangi. ut cum ascendisset cum mulieres et alii uiri eum tetigisse legantur. et non sedentem in celo. Vult ergo sic spiritualiter tangi ... sic credi ut sit equalis patri. et quia ista adhuc carnaliter in eum credebat. quasi sic hominem flebat. audit noli me tangere. i. sic crede in me. quia nondum in corde tuo ascendi ad patrem meum. i. non dum credis equalem patri. et tanges cum non imparem credes. In hac figuratur ecclesia de gentibus quae in christum non credidit nisi cum ad patrem ascendit.

pro corpore quesita putatur. quia non erat ubi quesita quando quod erat agnouit. hoc innuit quia pedes eius amplecti uoluit. ... non tangere ... Natiuitate. sed sub quo homo sum. ... quos ipse mediator sum. uel corpore. ubi erat diuinitas. ostia clausa ... sicut et natus fuit de uirgine.

ficium. nec sic dicit eum dominum. sed illum quem querit sublatum. Iterum agnoscens. uocat magistrum. quia recolit eum a quo discere humana et diuina dicebat. Postquam communi nomine uocatur. et non est agnitus. uocat ex nomine. ac si dicat recognosce eum a quo recognosceris. Dicit. Noli me tangere. Noli manum inuatoris adhibere. sed uade ad ... res. quod facile de resurrectione credant. Mulieribus enim in ecclesia docere non permittitur. Deum meum. quia et ego homo. uestrum. quia uos ab errore liberauit. Venit maria. ibi culpa abscidetur unde processit. Mulier morte uiro propinauit. mulier uitam nuntiat uiris. et que uerba serpentis. in nuntiat uerba uiuificatoris. ac si ipsis uerbis dicat deus. de qua manu illatum est potus mortis. de ipsa suscipite potum uite. Post resurrectionem suam in corpore domini suo contrarie ostendit. et palpabile eius naturam ut confirmet ad fidem. et incorruptibile ad nos glorie. ut inuitet ad premium.

In hoc ipso die resurrectionis. Pacem offert. quia

Marcus. xvi.

Marcus. xi.

In hoc ipso die resurrectionis ... apparuit ... discipulis ... et Cleophe ...

Marcus. xiiii.

palpabile et incorruptibile ... post ... nobis ostendit ...

¶ ubi et addubitantium corda sananda uulnerum sunt

Hec dixiss[et] ostendit eis manus et latus.

servata vestigia.

Gavisi sunt ergo discipuli viso d[omi]no. Dixit ergo eis iteru[m]. Pax vob[is]. Sicut misit me pater et ego mitto vos. Hoc cum dixiss[et] insufflavit et dixit eis. Accipite sp[iritu]m s[an]c[tu]m. Quoru[m] remiseritis peccata remittuntur eis. et quoru[m] retinueritis retenta sunt. Thomas au[tem] unus ex duodeci[m] qui d[icitu]r didimus. non erat cu[m] eis q[ua]n[do] venit ih[esu]s. Dixerunt ergo alii discipuli. Vidimus d[omi]n[u]m. Ille au[tem] dix[it] eis. Nisi video in manibus fixura[m] clavoru[m] et mittam digitu[m] meu[m] in locu[m] clavoru[m], et mittam manu[m] mea[m] in lat[us] ei[us]. non creda[m]. Et post dies octo iteru[m] erant discipuli ei[us] intus. et thomas cu[m] eis. Venit ih[esu]s ianuis clausis. et stetit in medio et dic[it]. Pax vob[is].

Interlinear glosses: per pacem venit et ut per sanguinem nos ... pacificata ... ¶ Pater ... filius ... ; ¶ quos dignos ... ; iudicaturis ... discretionis ...

Marginal glosses:

Hic iterum mittit ad passiones, et sustinere. qua si ea caritate vos mitto ad mala, qua pater misit me.

In terra dat sp[iritu]m ut diligatur proximus. de celo dat sp[iritu]m ut diligatur deus.

Accipite sp[iritu]m. ecce caritas quod per sp[iritu]m s[an]c[tu]m diffunditur in cordibus eorum qui principes sui sunt, peccata dimittuntur, eorum quorum non sunt tenentur ... dixit accipite sp[iritu]m ... quorum remiseritis peccata et non remiseritis vel per vos vel per successores.

Non casu sed ex divina dispositione defuit thomas, et audita non credidit ... palpando ... dubitatione et facta est probatione nulli relinquitur dubitare.

Didimus i. geminus. quia dubius. thomas i. abyssus quia dubitando profundius novit et firmius credidit.

ad Ro. v.

deinde dicit thome. Infer digitum tuum huc. et ui
de manus meas. et affer manum tuam. et mitte in latus
meum. et noli esse incredulus sed fidelis. Respondit thom
as. et dixit ei. dominus meus et deus meus. dicit ei ihesus.
Quia uidisti me thoma credidis
ti. beati qui non uide
runt et crediderunt.
Multa quidem et alia
signa fecit ihesus. in cons
pectu discipulorum suorum.
que non sunt scripta
in libro hoc. Hec autem scripta sunt. ut
credatis. quia ihesus xristus est filius dei. Et ut
credentes uitam habeatis in nomine
eius. Postea manifestauit se iterum
ihesus. ad mare tiberiadis. manifestauit
autem se sic. Erant simul simul symon
petrus. et thomas qui dicitur didimus. et
nathanael qui erat a
chana galilee et filii ze

(Interlinear glosses: "l. hominem." · "l. me deum." · "l. commendat fidem gentium. sed preterito ... ut quod erat futurum. in sua presc[ientia] ..." · "... mentione nouit iam factum")

Quia uidisti ... [illegible] ... qui crederent ... [illegible] ... quod non est ... [illegible] ... quatuor dici solet. forsitan non sum ausus ... [illegible] ... o uidit.

Videbat hominem. et tangebat. et sed deum credebat. iam remota dubitatione confitebatur quod non uidebat.

Multa. Quasi in fine libri concludit. multa quidem et alia signa fecit ihesus. que pro sua multitudine non sunt scripta. hec autem que fecit ihesus. et ante resurrectionem et post. dicit se scripsisse ut fidem astruat. qua uitam habeant. deinde narrat quomodo manifestauit se ihesus ad mare tiberiadis. et in captura piscium consummauit ecclesie sacramentum. qualis est in ultima resurrectione. ad quod intimandum ualere quod in hoc ... post resurrectionem est. ut esset sequentis narrationis ... [illegible] ... et facit quodammodo continuationem locum.

Relictis omnibus secuti fuerant ihesum qui sursum montem.

In hac narratione magnum est sacra
mentum. ut vehementius commendaretur ulti
mo loco septem. qui septem fuerunt in pis
catione discipuli. significant finem temporis.
quod vii. diebus volvitur. litus est quod est finis
maris. significat finem seculi. in quo petrus
retia extraxit. In primo predicationis tempore
est alia piscatio. hic alia post resurrec
tionem. ibi et boni et mali capti sunt.
sicut nunc habet ecclesia. hic tantum boni qui erunt
in eternum. impleta in fine resurrecti
one mortuorum. Ibi ihesus non stat in
litore sicut hic. sed ascendit in navem
symonis. id est piscem in naviculis. hic rete
mittitur. id est ergo ecclesia in hoc seculo. hic in fine
seculi. id est vocati. hic resuscitati. id est rechia
non solum in dextera vel in sinistra. ne soli
boni vel soli mali. sed indifferenter omnes pisces
ut habeantur et boni et mali. hic in de
xtera. ut soli boni. id est rumpitur rete per scis
mata. hic in summa pace sanctorum non est scis
sura. id est tanta multitudo quod naves mergit
id est in submissione premunt. Non enim est
misse. hic non valet trahere. pre multi
tudine piscium. ut in nave captos re
fundent. sicut tunc. quod et hii qui pervenerunt ad
resurrectionem vite. sunt post finem huius vi
te. in sompno pacis vel hic in profundo
latentes. non apparebunt nisi cum in lit
tore. id est in fine seculi resurrexerint. quod significat
in significant duabus naviculis. propter circumcisio
nem et preputium. hic isto loco ducenti cu
bitis. propter electos utriusque generis. qui ce
teri et cetera. quod hic nusquam ad dexteram tunc
ibi non exprimitur numerus ... nusquam. quod multip
licati sunt super numerum ... meritum. hic certus
est numerus centum quinquaginta tres. decem legem
significant. quod accedit vii. spiritum quod vivificat.
accedat gratia spiritus ad legem. id est septenarius
ad denarium. et fiunt vii. et x. quibus

bedei. et alii ex
discipulis eius du
o. Dicit eis symon
petrus. Vado pi
scari. Dicunt
ei. et nos
tecum. et exierunt. et
ascenderunt na
vim.

Nec exaudivit. ad mittendum. Quia
numquam nullus ad perfectionem
legem venit. Ma
ne adveniente. stetit
vero post resurrectionem
extra fluctus in soli
do. donec primo agnoscit.

Et illa nocte
nichil ceperunt.
Mane autem iam
facto. stetit ihesus in littore. non
tamen discipuli cognoverunt
quia ihesus. Pueri numquid pulmen
tarium habetis? Responderunt ei.
Non. Dixit eis. Mittite in

quos non nominat. Postea
tertium ihesus. augustinus. re
dderet eis animus.
repetissent predictam
artem. possent vi
deri ex desperati
one hec fecisse. sed
postea reddit vivum. post
accepit eis in insuf
flatione spiritum. post
verba. timbria eius. Sicut mi
sit me pater. et ego
mitto vos. subito
sunt quod fuerunt. id est
piscatores. non ho
minum sed piscium.
sed sciendum est non pro
hibito arte sua
licita victum suum que
rere apostolos. ducto
veritate servata. Ho
c cum vero invenire non
habere. et sic illa
borantibus adiciat
deus necessaria.
quod permisit. hic hec que ... penuria eorum dispo
sita. ut in piscatione tanta exhi
beret sacramenta.

dextram navigii rethe. et invenie
tis. Miserunt ergo rete et iam non
valebant illud trahere pre multitu
dine piscium. Dicit ergo discipulus ille
quem diligebat ihc petro. Dominus est.
Symon petrus cum audisset quia dominus
est. tunica succinxit se. Erat enim nu
dus et misit se in mare. alii autem dis
cipuli navigio venerunt. Non e
nim longe erant a terra. sed quasi cu
bitis ducentis. trahentes rethe piscium. Ut ergo descen
derunt in terram viderunt prunas positas. et piscem
suppositum. et panem. dicit eis ihc. Afferte de pis
cibus quos prendidistis nunc. Ascendit symon petrus.
et traxit rete in terra. plenum magnis piscibus. centum
quinquaginta tri
bus. Et cum tanti
essent scissum est rethe.
Dicit eis ihc. Venite
prandete. et nemo au

ab initio usque ad se ipsum compu
tatis omnibus crescens. ad centum.
l. tres. pervenit. quo significantur omnes
ad gratiam spiritus pertinentes. que
gratia cum lege dei. tunc quando cum ad [illario]
vetito concordat. ut vivifica
te spiritu lettera non occidat. sed com
pleatur. et si quod minus sit re
mittatur. hic numerus habet .c.l. et
in super tres. propter misterium trini
tatis. l. autem fit. vii. multi
plicatis per. vii. et adiectione
unius. Unde significavit esse u
num quod demonstratum per. vii.
propter operationem septenarium.
et eo die missus est a patre
spiritus sanctus. In prima captura.
que est presentis ecclesie. magni
et parvi. In illo regno nul
li nisi magni.

Prandium fecit illis vii.
de pisce. quem viderunt
super prunas et de pane
addens. et de piscibus
quos eo iubente attu
lerunt. piscis assus
christus est passus. ipse et pa
nis qui de celo descen
dit hunc cum pa eccl.

Greg. Venite prandete. Hi
dicitur manducasse ihc cum
pisce panem. in alio evangelio
cum pisce favum mellis. piscis
assus christus passus. piscis oportet
latuit in aquis humani generis.
captus laqueo mortis. In favo
mellis dulcedo divinitatis
notatur. Unde nata christus quia favum

Glosses: i. predicatione; i. ad colligendos fideles dextros; fide ecclesie; carne venerisque; predilectione influctus seculi; i. in ecclesia fluctibus mundi calcantis; de labore; ad alium; i. intellexerunt; quibus signatur ardor caritatis; fidem; prunas; verbum dei; i. si non sit prunas; de multis adductum; de his qui influctibus sunt stabilitatem eternam ostendit; et lenis quia est finis numeri; numero centenario; non est; tanta erat cum eo dea

est vel in ea .i. divinitas vel humanitate. Inde significat panem vivum qui de celo descendit. piscis assus in passione. favus vel panis in resurrectione. convenit ergo piscem assum vel panem ante suo tibi ostenderet nobis. qui et passionem ex nostra humanitate pertulit. et resurrectionem vitam ex sua divinitate peperit. hoc ultimum convivium cum vii. discipulis habuit. innuens illos solos, sed futuros in eterna resurrectione. quae septiformi spiritu plenum in amore eius anhelant.

Agnos. Si me diligis non te. pasce agnos meos non ut tuos. gloriam meam in eis quere non tuam. mea lucra non tua. quia delectionis dei plenam in dilectione proximi. et non opus pietatis negat proximis. minus deum diligit hic a caritatis gradu vinea dans gratia. quod tamen tercio interrogans de amore dicit hic quod non alibi. Symon iohannis .i. obediens dei gratia. quia quamvis ardentius ceteris diligit et obedit non est nisi ex gratia spiritus sancti.

Symon iohannis. Ihesus qui sciebat interrogat an plus diligat. petrus qui de se novit dicit .i. quia amat. quia de aliis quantum diligant nescit. utrum plus illi diligant tacuit. Et certe docet non temere diffinire de ceteris. et post periculo negationis cautius de se respondit.

Dicit ei iterum. Interrogat qui sciebat quod non semel sed tercio audiret a petro diligo. et tercio iubet ei pasce oves. trine negationi reddit trina confessio. ne minus amori lingua serviat quam timori. et sicut fuit incitamentum timoris negare pastorem. sic officium amoris pascere domini gregem.

Pasce oves est credentes ne deficiant confortare. terrena subsidia si necesse sit subditis providere. exemplum virtutis prebere. adversariis obsistere. peccantes corrigere.

debat discumbentium interrogare eum. tu quis es? scientes quia dominus est. Et venit ihesus et accipit panem et dat eis et piscem similiter.

Hoc iam tercio manifestatus est ihesus discipulis suis, cum resurrexisset a mortuis. Cum ergo prandissent dicit symoni petro ihesus. Simon iohannis diligis me plus hiis? Dicit illi. Etiam domine tu scis quia amo te. Dicit ei. pasce agnos meos. Dicit ei iterum. Symon iohannis diligis me? Dicit illi. etiam domine tu scis quia amo te

ad participandam beatitudinem. quae per pisces designatur. ad septem discipulos signatur quod cum eo in eternum epulantur.

Hoc iam tercio. Non quia tercio manifestatur sed ad dies refert primo die qua resurrexit. post octo dies. hoc die quando hoc dixit de piscibus. secundum ergo dies impletur quando manifestatio prima sit facta primo die resurrectionis. secunda post octo dies. et hic tercia. In hac tercia manifestatione hoc evangelium terminatur.

Dicit ei pasce agnos meos. Dicit ei tertio. Symon iohannis amas me? Contristatus est petrus quia dixit ei tertio amas me. et dicit ei. Domine tu omnia scis. tu scis quia amo te. Dicit ei pasce oves meas. Amen amen dico tibi. Cum esses iunior cingebas te et ambulabas ubi volebas. Cum autem senueris extendes manus tuas et alius te cinget et ducet te quo tu non vis. Hoc autem dixit significans qua morte esset clarificaturus deum. Et cum hoc dixisset dicit ei. Sequere me. Conversus petrus vidit illum discipulum quem diligebat ihesus sequentem. qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit ei domine quis est qui tradet te.

i. per quem pones animam que est confirmatio dilectionis.

i. vincies. i. ad mortem. i. ex sensualitate. i. quia hac morte ostendit quam deus colendus et amandus sit. i. qualiter. dilectionis mori pro me cum ego pro te. i. vincendo privilegium amoris sui. i. commendat. dat intentione evangelium.

Extenderis. passurum predicit quem negaturum predixerat. hec iam post resurrectionem firmatur: quod ei promittebat infirmus. Iam non metuit hominis vitam amittere resurgente domino: ut etiam alterius preces sit exemplum.

Extendes manus. hoc est crucifigeris. et quomodo hoc fiet subdit. et alius te cinget et ducet quo tu non vis. quia ad illam molestiam: nolens ducitur est. nolens venit ad eam sed volens eam vicit: et relinquit affectum infirmitatis. quo nemo vult mori. qui adeo est naturalis ut non eum petro senectus abstulerit. Unde et dominus tunc sciat a me calix iste. sed quamvis tantumque sit molestia mortis. vincat eam vis amoris. Sed nulla esset vel parva molestia non esset tam magna gloria martyrum. sed si pastor immolatus est ut ovis. quia de ovibus fiunt pastores non timeant immolari.

i. abnegans voluntatem est eductus.

Augustinus. In remissis peccatis: tolerat homo miseriam. unde quantum ex primo venit peccato. Longior enim est pena quam culpa. ne parva videretur culpa. si cum illa finiretur et pena. Ideo vel ad demonstrationem debite miserie. vel ad emendationem labilis vite. vel ad exercitationem necessarie pacientie. temporaliter tenet hominem pena. et quem iam non tenet reum culpa. et hic est hora dierum flenda. sed non reprehendenda ad odium.

Cum hoc dixisset. hiis dictis cepit ihesus abire. et non intellecto quod audierat sequere me. cepit petrus incessu pedum sequi. Sequitur et iohannes. quia sciebat se diligi.

Aug. Quem diligebat. hic tacito nomine hoc signo discernitur ihesus a ceteris. non quod solum eum. sed quod prae ceteris diligebat eum. haec magnae dilectionis indicium est. quod solus super pectus domini in cena recubuit. potest petrus plus aliis dilexisse xpistum. ut ipse sciens quod interrogatur dicit. diligis me plus his. videtur quod melior quam plus diligit quam quem minus diligit xpistum. et an ponitur petrus iohanni. sed utrum melior plus quam quem minus diligit a xpisto. et an ponitur iohannes petro. et sic transferendo ad invicem quaeritur. quis de duobus melior est. an qui minus diligit xpistum et plus ab eo diligitur. an qui minus diligit xpistum. cum ipse plus eum diligat dubia est responsio. videtur quod qui plus diligit xpistum melior. quem plus diligit xpistus felicior. Et est manifesta iustitia. sed occulta iustitia. minus diligentis eum et quem plus diligit. et plus eum a quo minus diligitur. Sed per istos duos commendat duas vitas ecclesiae de quibus mistice loquitur. una per fidem. alia per speciem. haec agitur in corporis peregrinatione. illa videndo cuncta est in spe. Ex miseria presto est de adversis. et de praesenti. Illa est in immortalitate. in nullis malis. sed pro eo bonis. Prior activa vita significatur per petrum. qui est generalis persona in xpisto petra fundatam. Huic dicitur tu me sequere. per imitationem perferendo temporalia mala. que cum [illegible] eum secuto. Haec magis diligit xpistum ut amando et persequendo liberetur a malo sed ipse minus habet diligentiam quam ille est et liberetur nec semper fit [illegible] aliud non diligit. sed [illegible] et hunc confitetur. altera contemplativa significatur per iohannem. cui dicitur. Sic eum volo manere donec veniam. non dicit remanere. vel permanere. sed expectare. quod non est nunc. sed cum venerit.

Hunc ergo cum vidisset petrus. dicit ad ihesum. Domine hic autem quid? Dicit ei ihesus. Sic eum volo manere donec veniam. quid ad te? tu me sequere. Exivit ergo sermo iste inter fratres quod discipulus ille non moritur. et non dixit ei non moritur. sed sic eum volo manere donec veniam. quid ad te? Hic est discipulus qui testimonium

[interlinear glosses:] id est cum audiret ... erat petrus se cruciatum ... dicturum. voluit et fratris cognoscere finem. sed spiritualiter nolo manere cum domino eum in statione placida donec accepit carnis absolutionem. sed vel ... deest. hoc intelligendum et quod non esset ita intelligendum. ipse iohannes ammonet.

Quem diligebat. Diligebat et alios. sed familiarius istum donavit potiore dulcedine sui amoris. qui virgo electus ab ipso. virgo permansit. Verum iam tace et considera.

Super pectus. In pectore ihesu est omnis thesauri sapientiae absconditus. et scientiae. sed quod recubuit quem maiore ceteris sapientiae et scientiae singularis munere donatur. in quo significatur quanta archana divinitatis prae ceteris esset scripturus.

Sic eum volo manere. Nolo eum per martirium consummare. sed expectare placidam absolutionem carnis suae. quam ego veniens recipiam eum in eterna beatitudine.

Aug. Et non dixit ei non moritur. Non est intelligendum non et moritur. ... sed quia per ... multa ... in pace ... finivit ... [illegible]

[illegible] ... in missionem quia ... a domino magis esse di... familiarior domino ... dubium ... magis ... quia dignitate ... [illegible]

[right margin:] ad coll. ii.

re videlicet o non. cum dissolui et esse cum christo multo melius.

Hic a parte designat personam ex officio. quam noluit designare ex vocabulo.

Aug. Non dicit non posse capi spacio sed capacitate legentium. quamvis salva fide rerum: plurima verba videantur excedere fidem per yperbolen.

perhibet de his et scripsit hec et scimus quia verum est testimonium eius. Sunt autem et alia multa que fecit ihesus que si scribantur per singula nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros. Explicit

implebitur. quam inchoata contemplatio manet donec veniat perficienda: cum venero. ut sicut manifestatio plena visio sciet. hanc autem plene diligit christus et servat in eternum. In illa vero expectatione que nondum venit futurum: vitam hic manet diligit et plus diliget. quam videbit cum sicut est. Quia igitur universe me dominus sunt via et veritas; in hac vita undique expertus mala. plus diligit vitam qua est liberandus a malis. et corporis potest et liberatur et minus diligit amiscitorem. quam vivit diligit miserum quam beatum. hic est petrus vel plus amatus et minus amatus. quia non ideo contemplationem veritatis que est futura non novit, minus diligit eam quam petrus. et ipsa veritate beatus: plene diligitur a christo. et hic est iohannes minus amans quam petrus et plus amatus. et sic hi duo apostoli singuli has singulas vitas significaverunt: utrique tamen utrique convenit. sicut et iohannes scilicet. Ideo huius autem procellose vite gubernaculum dantur claves ad ligandum et

Hic est finis evangelii iohannis. Et quia vocatur scriptor patet iohannes.

solvenda peccata. Ipse autem illa quiete et requie sua pectoris illius recumbitur. Unde bibit veritas. Quod autem virgo est iohannes. convenit futurae vitae. Ubi neque nubent neque nubentur. et cetera.

quae necessaria quasi ...

sive contemplationem

cap. xii

Hic liber est scriptus. qui scripsit, sit benedictus.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

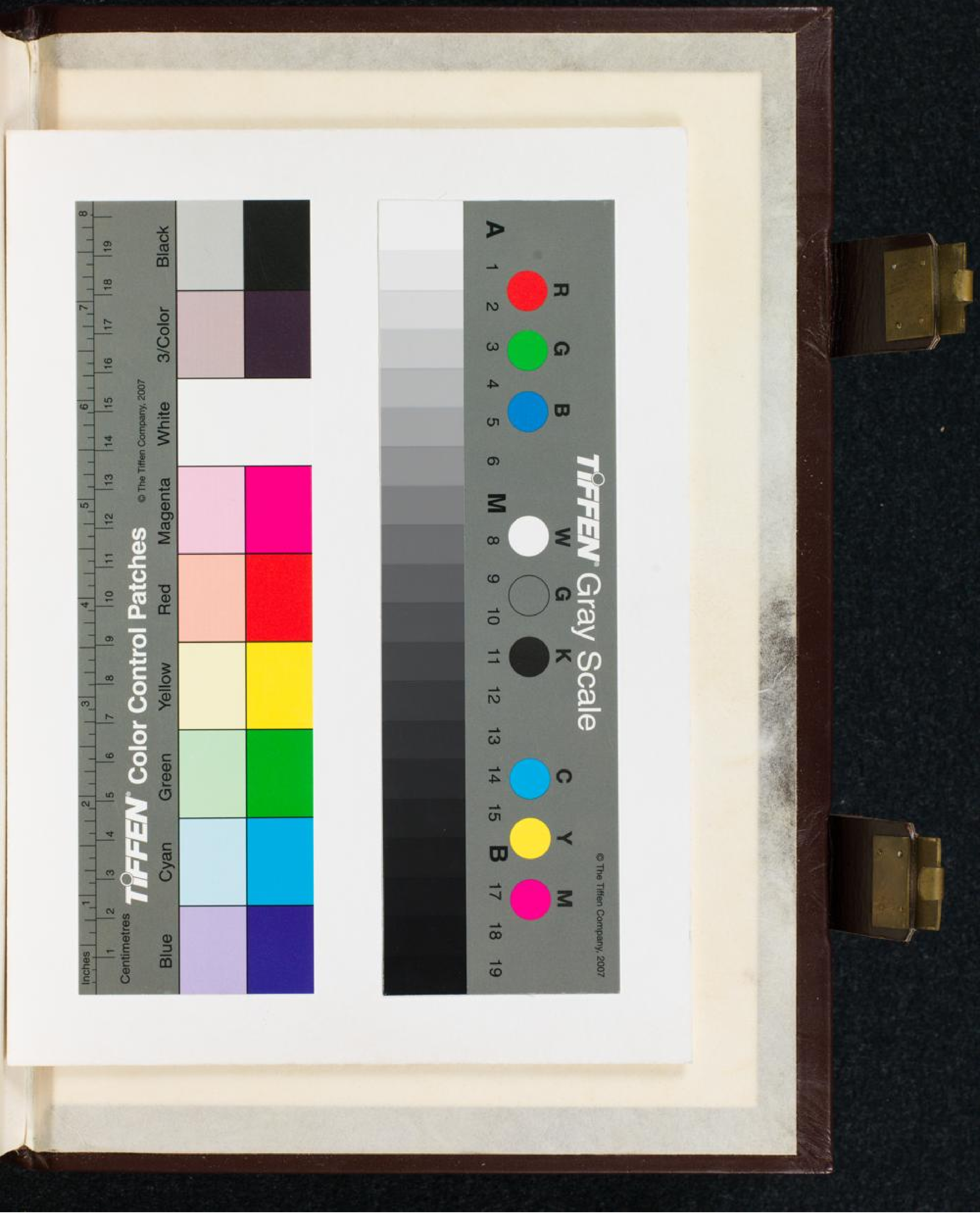
TIFFEN Color Control Patches
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black
Inches
Centimetres
© The Tiffen Company, 2007
TIFFEN Gray Scale
A
B
M
R
G
B
W
G
K
C
Y
M
© The Tiffen Company, 2007